شیرشاه سوري

د افغانانو ترمنځ د یووالي هڅوونکي

Ketabton.com

لیکونکې : اسلم راهي ، ایم ، ائے

ژباړونکې: قریب الرحمن سعید

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ډالۍ :

ټولو هغو ته چې دخپل خور وور ولس د راغونډولو او د ملي يووالي د ساتلو او په خپلو ولسونو کې دخپلواکۍ ولسواکۍ د قيام له پاره هلې ځلې کوي ،په ځانګړې توګه د خپل اسلامي انقلاب مشرا و دهيواد دا زدۍ د بيرته تر لاسه کولو هغه وياړلي لاربنود ته چې دخپل اتل رول او نه ستړيکيدونکو هڅو اوهاند له مخې ، تل زمونږ دهيواد او ولس ددښمنانو په سترګو کې اغزي ګرځيدلي ، په ډير درنښت ډالئ کوم.

د زړه په مينه

قريب الرحمن سعيد

نېټه: ۱۳۸۹/۱۱/۴ | 24-01-2011

د کتاب لنډه پېژندنه:

نوم : شيرشاه سوري د افغانانو تر منځ د يووالي هڅونکې
ليکوال: اسلم راهي ، ايم ، اے
ژباړن: استاد قريب الرحمن سعيد
د خپرېدو نېټه: ۱۳۹۰/۲/۱ | 21-04-2011
انلاين چاري: مختار احمد احسان–Larawbar.com

LARAWBAR

(c) ketabton.com: The Digital Library

دليکوال څو خبرې:

دا کتاب د شيرشاه سوری په اړه ليکل شوې دې. شيرشاه سوری د نړۍ د هغو ممتازو ، اتلو ، مدبرو عسکري جنرالانو او حکمرانانو څخه دې چې د تاريخ په پاڼو کې ورسره هيڅ وخت د انصافه کار نه دې اخستل شوې. د دې کار تر ټولو ستر علت دا و چې د شيرشاه سوری ځای ناستې د شيرشاه سوری په څير ميړنی ،شجاع او مدبر انسان نه وو او د دې کار حتمې پايلې دا شوې چې د هغه د مړينې وروسته د هغه ټوله کورنۍ او ځواک په لسو کالو کې له منځه ولاړ. بل علت يې دا و چې د شيرشاه سوري څخه وروسته يو ځل بيا مغل د هندوستان په تخت و تاج واکمن شول ، څرنګه چې هغوې د شيرشاه سوری ډير بد دښمنان وو نو په دې اساس يې د شيرشاه سوری په تاريخ کې ګوتې ووهلې او نه يوازې دا چې د شيرشاه سوری تاريخ يې مسخ کړ بلکه د هغه له اړخه جوړ شوي ګڼ شمير يادګارونه يې هم له منځه يوړل...

د شيرشاه سوری د تاريخ په اړه زيات شمير تاريخپوهانو د فارسي ژبو تاريخ ليکونکو څخه په ګټې اخستو سره ليکنې کړي چې په دې ډله کې (هنري ايليټ بلاک مين ، ډاکټر ډارن ، مسټر بيورج ، اشيوري پرشاد ... او ګڼ شمير نور شامل دي) خو د دې تاريخونو څخه په سهی توګه هغه وخت ګټه اخستل کيدای شي چې د اټول سره را يوځای او بيا يې ژوره کتنه وشي. خو بيا هم د دې نه مخته د شيرشاه سوری د ناول او داستان په اړه ډيرې کمې ليکنې شوي دي.

ما د شيرشاه سوری په اړه د دې ليکنې نه مخته ډيره ژوره څيړنه وکړه او د هغې وروسته مې دا ناول او په دې ناول کې د هغه تاريخي کړچار را ډاګيزه کړ. ان تر دې چې د دې ناول مرکزي کردار او اتل (خواص خان) دې ، او دا لقب هغه ته پخپله د شيرشاه سوری له اړخه ورکړل شوې و نوموړې د شيرشاه سوری د ډيرو باوري ، معتمدو ، مخلصو او اتلو سالارانو څخه و چې په ډيره بدو او خرابو حالاتو کې يې هم د شيرشاه سوری باور د خپله ځانه سره درلود.

په دې ناول کې د شيرشاه سوری د ژوند حالات د هغه د کوچنې والې څخه ان د هغه تر مړينې پورې را ټول کړل شوی دي او تر څنګ يې د هغه د عسکری سالارانو او قومي مخورو په اړه هم هر اړخيز معلومات شته. شيرشاه سوری ته د هندوستان په حکمرانانو کې ډيره ستره مرتبه ور په برخه شوې ده ځکه هغه لمړنې مسلمان حکمران و چې ډيرې اوږدې لارې او سړکونه يې جوړ کړل او د خلکو اومسافرينو د ارامتيا او سهولتونو له پاره يې د سړکونو او لارو تر څنګ کوهيان وکنل ، تم ځايونه يې جوړ کړل ، خو بدبختانه چې د ابوالفضل په څير تاريخپوهانو د اکبر پادشاه د خوشحالۍ په خاطر د تعصب نه کار اخستې او د شيرشاه سوري په دې ټولو کارونو يې د پردو د راخپرولو هڅې کړې دي.

ما په دې ناول کې هڅه کړې چې د تاريخ د مسخه کيدو پرته د سهسرام د جاګير د ناظم د حيثيت څخه نيولې ان د هندوستان د شهنشاهۍ پورې د شيرشاه سوری د ژوند د حالاتو په اړه ژوره څيړنه وکړم او بيا يې د انصاف سره سم خپلو لوستونکو ته وړاندې کړم.

اسلم راهي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخلوقاتو د پیداکونکي اوپالونکي ذات په نامه

۱ –برخه:

دنامالومه وختونو زوړ لمرخپل نُور د تلونکو کاروانونو په څیر د کون ومکان د اسرارونه ډک ، د تیرو د کوم کلي په لور د غروب له پاره را ټیټ کړي و . د افقونو د قافلو شونډې یې تکې سرې کړې وې ، د لمرکوچ کونکو وړانګو نا مالومه منزلونو ته د ټیټیدو سره سم د ټولې سحرا فضا په تیاروکې را نغښتله ، او دغوښتنو لاله زار یې وران ویجاړ او د ژیړو پاڼو په شال کې را نغښتې ونې یې دهغوې د سیورو څخه بې برخې کړې وې. دفضا رڼا خړه پړه شوې وه او د لرې ساحلو څخه یخه هوا را لریدله.

په همدې وخت کې د کرم ناسته او سون د دریابونو په منځنۍ غرنۍ لړۍ کې د ځنګل څخه دوه کسه د منځنی قدخاوندان په خپلو آسونو سپاره ، په داسې حال کې را څرګند شول چې خپل آسونه یې د جنوب لورې ته ځغلول او هغې اړخ ته ګړندي روان و. په دوې کې یو سپور عمر تیرې خو بل د نوې عمر او د ښه غړیو خاوند و. دهغه په څیرې کې جوش او خروش لکه په شفق کې د بل شوی اور او په احساساتو کې یې د بریښنا په څیر ټکان د لرې څخه تر سترګو کیده . دهغه په سترګو کې د غوښتنو او ارزوګانو بهیر له وړایه په ښکا معلومیده. دخپل اوږود قد و قامت ، د خپل نرې او غښتلی جسمانی جوړښت اودخپلو مضبوطو غړو له اړخه هغه د جل وهلی دشتی په څیر سخت ځان ، د جنګ د وهل شوی ډول په څیر د جوش او خروش نه ډک ، د تیرو په څیر نه ویریدونکې ، د هنرونود کمال په څیر جرئتمنده ، او دحقایقو د غبار په څیر میړنې ښکاریده .

د جنوب په لور د تللو په وخت کې هغه د زاړه عمر خاوند د کوم څیز په کتلو سره ، خپل ملګرې ته اشاره وکړه او ورته یې وویل چې :

صاحب خانه ! زویه ! لږ مخته ته وګوره ، کله چې دغه ځوان چې د صاحب خان په نوم یاد کړل شوی و ، مخته وکتل نو هغه ته دوه ګیدړې تر سترګو شوې. ددې ګیدړو په کتلو سره صاحب خان ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې هغه زوړ ملګری ته وویل:

اې زما پلار جانه ! ته ننداره کوه چې زه دا دواړه ګیدړې څه ډول ښکار کوم. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته وځغلاوه ، او د ګیدړو پسې ورغې ، د هغوې لورې ته د آس په ورځغلولو سره ګیدړې وپوهیدې او په تیښته شوې.

په همدې وخت کې صاحب خان د خپلې ملا سره د تړلو غشود بنډل څخه یو غشی را وویست او په اوږې باندې را زوړند کمان کې یې کیښود اوبیا بیا یې ښه و نیوله او کله یې چې غشي ورخوشې کړل نو دواړه ګیدړې را وپرزیدې اوپه زمکه د زخمونو له لاسه رغړیدې را رغړیدې.

ددواړو ګیدړو د ښکار کولو نه وروسته ، دغه ځوان چې صاحب خان یې ورته وایه ، دخپله اسه را کیوت ، ځکه هغه غوښتل چې دواړه ګیدړې را ونیسي، په دې وخت کې هغه زوړ هم را نژدې شوې و ، هغه هم دخپله آسه را کښته شو اودصاحب خان سره یې غاړه ورکړه اوپه ډیره مینه یې دهغه تندې ښکل کړ او بیا یې ورته وویل :

صاحب خانه زویه ! زه ډیر بختور یم چې ستا په څیر یو بهادر او میړنې زوې یې راکړې دې ، ډیر کم خلک به داسې وې چې ستا په څیر یې نښه خطا نه شي. زویه ! تا په څومره ښه توګه دا دواړه ګیدړې ښکار کړې. راځه چې اوس یې ونیسو او بیا بیرته ستانه شو . دواړه پلار اوزوې د ښکارشوو ګیدړو لورې ته ور نزدې کیدل چې په همدې وخت کې په ځنګل کې د ننه د یوې ځوانې ښځې ، ښځینه اواز یې تر غوږو شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان او دهغه پلار ددې ښځینه او از په اوریدو سره ډیر اندیښمند شول او د ښکار کړل شو و ګیدړو په لور د تللو په وخت کې یو نا څاپه تم شول ، ځکه په همدې وخت کې دوې ته یو ځل بیا دهغه ښځې نسوانی اواز تر غوږو شو ، دویم ځل ددې ښځینه اواز او چغو په اوریدو سره د صاحب خان او دهغه د پلار حال نور هم د اندیښنو نه ډک شو ، بیا صاحب خان خپل پلار ته مخ کړ او ورته یې وویل:

پلار جانه ! دا سې بریښي چې همدلته نژدې زمونږ ترڅنګ په کوم ځای کې کومه نجلۍ په کوم مصیب او غم کې را ګیر شوې ده ، یا پرې چا حمله کړې ده او یا یی چا د بې ابرو کولو او بې عصمته کولو هڅه او هاند کړې دې. پلار جانه ! ته همدلته اوسه زه به ولاړ شم او ډاګیزه به کړم چې څه پیښ شوي دي؟ دهغه په دې خبره د صاحب خان پلار چې ملک سکا [1] نومیده ، په ډیره مینه او شفقت سره وویل: ګوره زویه ! زه تا ځانته تللو ته نه پریږدم ، را ځه چې دواړه خپل آسونه هغې لورې ته را وګرځوو د کومې لورې څخه چې دا ښځینه اوازونه را ځي. بیا به ډاګیزه کړو چې څه خبره شوې ده ، ددې خبرې سره سم

«(۱) د تاریخپوهانو له مخې صاحب خان د شیرشاه د کورني غلام ، ملک سکا ، زوې و . که څه هم صاحب خان میراثي غلام و خو د تاریخ پوهانو د وینا په اساس په هغه کې د تاج د پېه سر کیدو ورتیاوې موجودې وې. په هغه کې د یوه ډیر ښه سپاهی او دیوه ډیر ښه شهزاده ټول صفتونه شته و . ډیر مزې ، د ډیرې ښې ځوانۍ خاوند او ښایسته انسان و . تایخپوهان دا هم وایي چې ددې ټولو صفتونو سره صاحب خان د سختو مذهبي فکرونو خاوند او صوفي مزاجه انسان و .»

دواړه په خپلو آسونو باندې کیناستل او دهمغه چیغو او فریاد د ځاې په لوریې خپل آسونه ورګړندی کړل.

دواړو پلار او زوې خپل آسونه په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ورو ستل کله چې هلته ور نژدې شول نو هغوې شپږ سپاره وکتل چې په خپلو آسونو باندې د سپریدو په حال کې دي ، په داسې حال کې چې دهغوې اووم کس لا د مخه په خپل آس سپور شوې و او په خپل مخکې یې یوه نجلۍ په زور را خملولې ده او دهغه سره ډیر نژدې په زمکه باندې د پنځه شپږو کسانو جسدونه په وینه کې لت پت پراته و .

کله چې هغو سپرو وکتل چې صاحب خان او د هغه پلار د هغوې په لور را روان دی نو هغوې سمدستې تم شول او هغه سپور چې نجلۍ یې دخپل ځان سره په اس باندې اچولې وه هغه هم د آسه را کیوت. اوس نو نجلۍ دهغه د لاسو څخه ازاده شوې وه. نجلۍ هم سمدستې د آسه را ټوپ کړ او په یوه منډه یې ځان د صاحب خان او دهغه د پلار لورې ته ورساوه ،

نجلۍ ته په کتلو سره د صاحب خان پلار ملک سکا په ډیرې اندیښنې او حیرانتیا سره خپل زوې ته مخ کړ او ورته یې وویلې:

صاحب خانه زویه !ته دې نجلۍ ته په غور سره وګوره ، دا خو ماته د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ښکاریږي. دا چې دې سپرو هغه د کومه ځایه را پورته کړې معلومه نه ده ، خو دغه جسدونه چې ددوې ترڅنګ پراته دي نو دا را ته د دې شهزادګۍ ګنګا د ساتونکو ښکاریږي. ملک سکا تر دې ځایه خبره وکړه او بیا لږ څه غلي شو ځکه چې شهزادګۍ ګنګا په منډو منډو ځان دوې ته رانژدې کړې و. د را رسیدو سره سم هغې د صاحب خان د آس واګې و نیولې او ورته یې وویل :

صاحب خانه ! د بګوان په خاطر چې ما ددې بدقماشو او بد اخلاقو نه خوندی کړه ، دوې ما بې وسه کوی او زما د عصمت او عزت د لوټولو پسې دي.

صاحب خان او ملک سکا دواړو په یوه ځل خپلې تورې د تیکو څخه را وویستلې ، خپل ډالونه یې کلک کړل ، بیا صاحب خان ترڅنګ ولاړې شهزادګۍ ګنګا ته وویل: ګنګا ته یوې لورې ته ودریږه اوس به زما په شتون کې تا ته هیڅ خوک ضرر و نه شي رسولې ، او نه به تا را څخه ددې ځایه بلې لورې ته یوسي ، شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان خبره و منله او یوې لورې ته و دریدله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړ څه مخته د شهزاګۍ حالت دغمونو او دردونو نه ډک او په بدحالۍ کې و خو د صاحب خان او د هغه د پلار د راتلو وروسته هغه یو دم و غوړیده او بیرته پرې تازه والي او خوشحالۍ را و څرخیدې . تر دې وخته پورې د هغو سپرو څخه یوه یې چې لږ څه تر مخه یې شهزادګۍ په زروه په آس ور اچولې وه د خپلې تورې او ډال په خوزولو سره د صاحب خان او د هغه د پلار لورې ته راغې او په جګ اواز سره یې دوې ته وویل: تاسې څوک یاستئ او د کومه راغلی یاست ؟ تاسې خو مسلمان معلومیږئ نو بیا ولې یوه هندوه نجلۍ زمونږ د لاسو څخه ازادوئ ، مونږ ته دا ښرګند ده نه وه چې هغه د کوم راجا لور او شهزادګۍ ده . مونږ ته خو ستاسې دخولې څخه را بر سیره شوه چې دا د رهتاس د راجه چندرمل لور شهزادګۍ ګنګا ده . اوس خو به مونږ په صورت چې کیدې شی هغه له ځانه سره وړو ، که څه هم مونږ ته په دې لاره کې ستاسې په لاشونو تیرید و ته اړشو .

کله چې هغه غلې شو نو صاحب خان ورته په ځواب کې وویل :

ګوره بد اخلاقه ! نجلۍ چې د هر قوم او هر مذهب وی د هغې عزت ، عصمت او ابرو د عزت او درنښت وړ د ې . او په هرصورت به د هغې عزت او عصمت خوندی ساتل کیږی . ګوره ! که چیرې تا په رښتیا سره هم د خپلو ملګرو سره یو ځای د شهزادګۍ ګنګا د وړلو او تښتولو هوډ کړې وې نو بیا خو د هغې لورې ته ، که رښتیا هم نارینه یاست ، ورشئ او لاس ور وړئ نو بیا به ووینئ چې څه کیږي .

د هغې د دې ګواښ نه وروسته هغه وګړې مخته ورغې او ویې ویل چې زه یې همدا اوس د لاسه نیسم او ګورم چې ته به زما څه وکړې ؟

د هغه په دې حرکت باندې د صاحب خان رنګ د غصې او قهر نه د اور په څیر تک سور شو په داسې حال کې چې په لړ واتن کې ولاړه شهزادګۍ ګنګا د ویرې او خوف نه په لړزه کې وه .

هغه وګړې څو قدمه را مخته شو او غوښتل یې چې شهزادګۍ ګنګا د لاسه ونیسي چې صاحب خان د برق په څیر پرې را غبرګ شو او د خپلې تورې په یوه وار سره یې د هغه څټ له تنه ور پرې کړ . صاحب خان د دې ګذار وروسته تم نه شو بلکه سمدستې یې د خپلو کالیو څخه یو بل خنجر را وویست او د هغه یو بل ملګرې یې هم زمکې ته را خملاوه ، د هغه زړه یې د خپل خنجر په واسطه دوه ټوټې کړې و . په دې توګه صاحب خان په یوه ځل دوه کسه د زمکې تل ته ورسول ، خو هلته پنځه نور لا پاته و . دوې پنځه واړو صاحب خان او د هغه پلار ملک سکا را محاصره کړل ، په دې وخت شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا په اندیښنو او غمونو کې ډوبه شوه او د خپله ځایه نوره هم شاته ولاړه .

بیا هغوې پنځه واړو په یوه ځاې او یوه وار د دې پلار او زوې پر خلاف حمله پیل کړه ، صاحب خان د هغوې د رې کسان په خپله مخه کې تم کړل په داسې حال کې چې پلار یې د نورو پاته دوو کسانو سره لاس و ګریوان شو . تر ډیره وخته پورې د دوې تر منځ پوره جنګ روان و ، په دې وخت کې صاحب خان د هغوې د رې کسانو څخه یو له منځه یوړ او د نورو دواړو سره په مقابله کې و نښت ، خو هغه د جنګ په دوران کې وکتل چې د هغه پلار چې د دو کسانو سره په مقابله کې دې د یوه په توره باندې زخمې شوې دې او د مقابلې توان یې له لاسه ورکړې دې . د دې دوو کسانو څخه یوه غوښتل د موقع نه ګټه پورته کړې او د شا له لورې په ملک سکا باندې حمله وکړی خو کله چې د صاحب خان سترګې هغې لورې ته و نښتې نو سمدستې یې پرې حمله وکړه او د هغه څټ یې هم له تنې پرې کړ . خو په د ې وخت کې هغه پاته یوه کس په ملک سکا باندې داسې مرګونی ګذار وکړ چې ملک سکا یی تاب را نه وړ او له منځه ولاړ .

اوس نو صاحب خان د د رې نورو توره وهونکو د مقابلې له پاره په ډګر کې یوا ځې ولاړ و . هغه د خپل پلار په مړینه باندې د ډیر بدحال سره مخ شوې و ، بیا د همدې غصې ، قهر او غضب په وخت کې صاحب خان مخته ورغې او په یوه ځل یی د هغوې د رې واړه سره مقابله پیل کړه . تر ډیره وخته پورې صاحب خان د هغوې په مقابل کې په پوره میړانې سره و درید ان تر دې چې د هغې توره په یوه باندې را خلاصه شوه او هغه یې هم د زمکې تل ته ورساوه . اوس نو هلته د مقابلې له پاره یوا ځې دوه کسان هلته پاته و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغوې د يو بل ملګري د له منځه تللو سره سم دهغوې پاته دوه نور ملګري ډير انديښمن شول ، او س نو دصاحب خان حوصله دپخوا په نسبت ډيره کلکه او هوډمنه وه ، په دې اساس يې د پخوا په نسبت خپله حمله نوره هم تيزه کړه. يو ځل هغه دهغوې دواړو توري په خپل ډال باندې تم کړې او بيا يې د سترګو په رپ کې خپله توره په يوه باندې را خلاصه کړه او هغه يې هم له منځه يوړ. او س نو په مقابلې کې يواځې يو کس پاته شوې و ، خو هغه د تيښتې هڅه وکړه اما صاحب خان هغه تيښتې ته پرې نه ښود ، پر هغه يې هم د شا له اړخه حمله وکړه او دوه ځايه يې کړ.

دصاحب خان ددې کړچار په اساس هلته نژدې ولاړې شهزادګۍ ګنګا ډيره زياته خوشحاله وه ، دهغې په مخ کې لکه د ګلونو دپرپر کيو په څير خوشحاليو رقص اونڅا کوله. هغه مخته راغله او دصاحب خان تر څنګ و دريده ، او په خپل نرم او زړه وړونکې اواز سره يې ورته وويل:

صاحب خانه !ددې بد اخلاقو دلاسو څخه دې زما عزت او عصمت خوندی کړ اوبيا دې هغوې ټول له منځه يوړل ، نو په دې ترتيب دې پر ما ډير زيات احسان وکړ. که چيرې زه د ټولې نړۍ شتمنی هم ستا په لمن کې ور واچوم نو بيا به هم ستا ددې احسان بدله پوره نه کړاې شم. صاحب خانه !تا يواځې زما ځان نه بلکه زما پت ، ابرو او عزت دې هم خوندي کړ. ګوره صاحب خانه !که چيرې په ژوند کې داسې کوم وخت او فرصت په لاس راشي نو زه به ستا ددې احسان بدله ضرور درکړم.

صاحب خان د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو هيڅ ځواب ورنکړ. د خپل آس په لور ورغې ، هلته يې د زين سره تړلې تبر را پرانست ، زمکه يې پرې و کنله ، د زمکې په کنلو کې ورسره شهزادګۍ ګنګا هم مرسته وکړه ، کله چې زمکه په مناسبه توګه و کنل شوه نو بيا يې د خپل پلار جسد را واخست او په هغې کنل شوې ځاې کې کيښود او هملته يې خپل شهيد پلار دفن کړ. بيا هغه خپل آس ته راغې او دخپل پلار د آس واګې يې دهغې د زين سره و تړلې اوبيا يې غوښتل په خپل آس کينې خو تم شو او د شهزاګۍ ګنګا په لور يې و کتل او ورڅخه يې و پوښتل:

ګوره ګنګا !ته څنګه ددې بد اخلاقو خلکو لاسو ته ورغلې ؟اوس چيرته غواړې ولاړه شې ؟شهزادګۍ ګنګا ورته په ځواب کې وويل:

ګو ره صاحب خانه !ددې ځايه څو ميله اخوا زما پلار د څو عسکرو ډلګيو سره پړاو کړې دی. په اصل کې مونږ دغه ځاې ته د ښکار له پاره راغلی و. زما پلار هملته په پړاو کې پاته شوې خو زه د څو کسو ساتونکو سره يو ځاې د ښکار له پاره را ووتلم ، دلته يوه ځنګلي او زه زمونږ تر سترګو شوه ، ما خپل آس دهغې پسې ور و ځغلاوه ، زما ساتونکې هم له ما سره وو ، زه ددې غرنۍ او زې پسې ډيره زياته ولاړم ، زما ساتونکې اوزما سره زمانور ملګری او« زما خدمتګاره مور» ټول زما تر شا ، زما څخه لرې پاته شول. دغه ساتونکې چې دلته له منځه ولاړل زه ددوې سره يو ځاې ددې اوزې د ښکار له پاره راغلې وم ، په همدې ځاې کې دې بد اخلاقو او بد معاشانو پر مونږ باندې حمله وکړه چې دهمدې حملې په جريان کې تاسې هم را ورسيدئ ، زه ستا د راتلو په اساس د بې عزتۍ او بې عصمتۍ نه خوندی پاته شوم. اوس ته پر ما باندې يو بل احسان هم وکړه چې ما د خپل پلار د پړاو پورې ورورسوه ، دهغې په دې خبره صاحب خان په خپل اس سپور شو او ورته يې وويل چې: را ځه ، زما سره يو ځاې راځه. شهزادګۍ ګنګا هم سمدستې حرکت وکړ او په خپل اس سپره شوه او د صاحب خان سره يو ځاې روانه شوه.

هغوې دواړو خپل آسونه په منځنۍ توګه ځغلول ، لا تر اوسه پورې لږ مخته تللي و چې له يوه اړخه څه مسلمان ځوانان او يوه نجلۍ دهغه ځايه را ښکاره شول. دهغوې په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا صاحب خان ته وويل چې دا هغه ساتونکې دی چې د همدې غرنۍ اوزی (غرڅه) د ښکار په وخت کې زما تر شا پاته شوې وو. ددوې سره چې کومه نجلۍ ده هغه زما ذاتی وينځه (داسې اوما) ده. دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبره باندې صاحب خان په خندا سره د اوما په لور وکتل او ويې ويل: ګوره شهزاګۍ ګنګا ! تاته داوما سره زما د ورپيژندلو اړتيا نه شته ، زه هغه ډيره ښه پيژنم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان په لور وکتل او ورڅخه يې و پوښتل:

صاحب خانه ! ته هغه څنګه او څه ډول پيژنې ؟ په همدې وخت کې د ګنګا وينځه اوما نژدې را ورسيده ، او ويې ويل:

زه به وو ايم چې صاحب خان څه ډول او دکومه وخته راهيسې ما پيژني. ګوره شهزادګۍ ! کله به چې دګيدړو د پوستکو د پلورلو له پاره صاحب خان د رهتاس ښار ته راته او ستا پلار جان ته به يې پوستکې ورکول او بيا به يې هملته د رهتاس په ښار کې قيام کاوه ، نو ډير وخت دا سې کيدل چې ستا پلار به دهغه د راغوښتلو له پاره زه هلته ور استولم. کله به چې هم صاحب خان رهتاس ښار ته راغې نو ده به هلته په يوه سراې کې قيام کاوه ، او ما به دهغه سراې څخه دې ستا پلار ته را وست. نو په دې اساس زه صاحب خان د ډيره وخته راهيسې پيژنم. د اوما د ځواب د اوريدو سره شهزادګۍ ډاډمنه شوه .صاحب خان لږ څه مخته ولاړ او څه فکر يې وکړ او بيا يې په ډيره عجيبه توګه شهزادګۍ ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! که چيرې ته يې بده و نه ګڼې نو زه غواړم يوه خبره درته وکړم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډير غور سره ورته وکتل او بيا يې ورته وويل: څه ويل غواړې ؟ هر څه چې وايې وې وايه. صاحب خان په ډيره نرمه ژبه ورته وويل:

ګوره شهزادګۍ ! زه ويريږم چې هسې نه چې زما د ژوند غمناکه قصه ، زما دغه د غربت او از ستا د قصر د ديوالونو سره ټکر نه شي او د جدايي د بل کړې اور په څير د سوځيدو ښه اختيار نه کړي. خو هغه خبره چې زه يې درته د هر لالچ نه پرته کوم دهغې په کولو سره لږ څه ويره احساسوم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا دهغه حوصله ورکلکه کړه او ورته يې وويل چې ويريږه مه ، هر څه چې دې په زړه کې دي هغه وو ايه. زه پرې نه خفه کيږم. د شهزادګۍ په دې خبره د صاحب خان حوصله ډيره شوه خو ورته يې وويل چې غواړم دا خبره درته په ځانته ځاې کې وکړم. شهزادګۍ ګنګا ورته په تيزو سترګو سره وکتل او بيا يې ترې و پوښتل چې ايا ته غواړې زما د اوما څخه يې هم پټه کړې ؟ صاحب خان ورته وويل چې نه ! اوما کولې شي دا خبرې واوري ، ځکه چې زه پر هغې پوره باور او اعتماد لرم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا خپلو ساتونکو ته وويل چې: تاسې همدلته تم شئ زه د صاحب خان خبره اورم او وينم چې هغه څه وايي. په دې خبره يې خپل آس را تاو کړ او بيا يې صاحب خان ته مخ کړ او ورته يې وويلې: صاحب خانه اوس وايه ، ته ما ته څه وايې ؟صاحب خان ورته وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما دا ويل غوښتل چې تا ته ډاګيزه کړم چې زه د ډيره وخته راهيسې له تا سره مينه او محبت کوم او غواړم له تا سره واده وکړم. د صاحب خان د دې خبرو په واسطه د شهزادګۍ په سترګو او مخ کې د غضب او قهر نښې را څرګند ې شوې او د سور اور په څير تکه سره و ګرزيده ، بيا يې حرکت وکړ او خپل ښې لاس يې پورته کړ او په پوره قوت سره يې د صاحب خان مخ ته راخلاص کړ او يوه کلکه څپيړه يې په مخ وواهه. او بيا يې په خپل همدې قهرجن اواز کې وويل:

تا څنګه جرئت کړې چې زما سره د مينې اومحبت اظهار وکړې او يا دې زما سره د واده کولو فکر څنګه په مغزو کې را ګرځيدلې. تا څنګه جسارت وکړ چې وو ايې چې زه ستا د وصال غوښتونکې يم . تا خپل حيثيت ته کتلي دي . ته د سپې په پيالۍ کې د اوبو څښونکې يو ککړ او ناولې انسان يې.

صاحب خانه ! هغه څه چې تا وويل ، نو تا دهغې د ويلو نه مخته بايد سل ځله فکر کړې وې چې زه د رهتاس د راجه هرکشن شهزادګۍ يم ، په دا سې حال کې چې ته يو معمولي انسان يې. ته د کوچياونو د يوې قبيلې څخه يې ، اوبيا دهمدې کوچې قبيلې د سردار غلام يې ، تر څنګ يې په ځنګل کې ګيدړې را نيسې او بيا دهغې پوستکې پلورې او خپل ژوند پرې تيروې. ستا پلار هم همدا کار کاوه ، تاسو په خپلو اوږو باندې پوستکې باروئ او بيا د رهتاس په ښار کې يې پلورئ ، دا چې زما پلار تاته اهميت درکوي هغه په دې خاطر چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له تاسې څخه پوستکي پيري ، ددې اخوا ستا زما سره او يا زما دپلار سره نور څه اړيکی شته ؟ که په راتلونکې کې دې په دې موضوع له ما رسره دداسې کومې خبرې کولو جرئت وکړ نو ياد ساته چې زه به خپلو ساتونکې ته حکم وکړم چې ستا څټ در پرې کړي . اوس نو ددې ځايه ورک شه . نه زه ستا ملګرتوب غواړم او نه ستا شکل کتل . ددې خبرو سره سم شهزاګۍ ګنګا خپل آس را و ګرځاوه او د هغه ځايه ولاړه .

کله چې شهزادګۍ ګنګا د هغه ځايه څو قدمه مخته ولاړه نو اوما په ډير ه پټه توګه صاحب خان ته وويل چې : ګوره صاحب خانه ! زما وروره ! تا ماته خور ويلی دی . او د يوې خور په څير زما احترام او درنښت کوی . که څه هم زه د رهتاس په محل کې وينځه او خدمتګاره يم خوبيا به هم ستا داورې سره اوږه يو ځاي کوم او ستا له پاره به کار کوم . زه پوهيږم چې ته د ډيره وخته راهيسې شهزادګۍ ګنګا سره مينه کوې نو که بګوان و غواړې داسې يو وخت به راشي چې همدا ګنګا به ستا په پښو کې ولويږي ، صاحب خان ورته وويلې:

زما خورې اوما ! هسې ته يې واوره چې هغه وخت لرې نه دې، زه وړاند وينه کوم چې ډير ژر به هغه وخت راشي چې هغه الفاظ چې شهزادګۍ ګنګا زما پر خلاف وويل زه به هم همداسې الفاظ دهغې پر خلاف دهغې تر مخه ووايم . او کله چې هغه زما پښو ته را وغوررزی نو د يوې سپې په څير به يې په لغته ووهم ، هغه وخت به ددې حال بيا د کتلو وی . دهغه په دې خبره اوما په ځواب کې وويل: واوره صاحب خانه !زما وروره ! زه اوس در څخه ځم ، هسې نه چې شهزادګۍ پر ما هم شک وکړي، اوس به زه دهغې په ټول کړچار باندې څارنه کوم او دهغې د هر حرکت څخه به د خپل ورور په واسطه تا خبروم . ته مه غمژن کيږه . ددې خبرې سره سم اوما دهغه ځايه ولاړه ، صاحب خان هم په خپل آس باندې پښه واړوله او دهغه ځايه د تللو په حال کې و چې شل پنځه ويشت وسله وال راغلل او صاحب خان ، اوما ، شهزادګۍ ګنګا او دهغوې ساتونکې يې ټول محاصره کړل . ددې حال په کتلو سره صاحب خان هم د اوما تر شا د شهزادګۍ ګنګا څنګ ته را نژدې شو ، بيا يې هغه محاصره کونکو وسله والو ځوانانو څخه و پوښتل : چې تاسې څوک ياست او څه غواړئ؟

دهغه په دې خبره د محاصره کونکو څخه يې يو کس وويل: ګوره صاحب خانه !تا په ځنګل کې زمونږ څو کسه ملګری وژلي دی. ته خو پوهيږې چې د قتل سزا قتل دې . خوهغوې هم يو جرم کړې و نو په دې خاطر مونږ پر تاسې باندې حمله نه کوو. مونږ تاسې نيسو او دخپل اقا شيرشاه سورې دربار ته مو وړو . هغه هلته په جنوب کې له دې ځايه درې ميله لرې د خپلو عسکرو سره پړاو کړې دې . دهغوې په دې خبره صاحب خان وويل چې : دغه مخته په سپينو کاليو کې ملبسه نجلۍ د رهتاس د راجه چندر مل شهزادګۍ ده ، دهغې سره يې ساتونکې او خدمتګاره اوما هم ده . زه به په دې شرط له تاسې سره ځم چې تاسې هغوې ته د خپل منزل په لور د تللو اجازه ورکړئ ، بيا به زه له تاسې سره چيرې چې وغواړئ ولاړ شم . دهغه په دې خبره همغه کس يو ځل بيا وويل چې سهی ده چې هغوې خپل منزل ته تللې شي يواځې ته له مونږ ه سره ولاړ شه . دهغه ددې خبرې سره سم صاحب خان چپ چاپ دهغوې سره روان شو ، په داسې حال کې چې شهزادګۍ ګنګا د خپلې خدمتګاری او ساتونکو سره يو ځاي دهغه ځايه خپل منزل په لور ولاړه .

۲

دلږ څه واټن وهلو وروسته شهزادګۍ ګنګا هغه ځای ته ورسيده چې دهغې پلار راجه هرکشن په کې دخپلو ساتونکو ډلو سره يو ځاي پړاو کړې و . هرکشن د خپل پړاو څخه را ووت او دخپلې لور په راغلاست يې وکړ . اوپه ډيره انديښنه يې تر ي و پوښتل:

زما لور جانې ! زما د سترګو تورې ! ته چيرې تللې وې ؟ ما خو څو کسه ساتونکې ستاسې د لټون له پاره در استولی و ، ما ته ډيره انديښنه را پيدا شوې وه ، دهغه په دې خبره ګنګا وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه د خپلو ساتونکو سره د ښکار له پاره ډیره لرې تللې وم او دا زما ډیره ستره بې عقلي او لویه غلطي وه. ددې وروسته ګنګا خپل پلار ته ټوله هغه قصه وویله چې پرې تیره شوې وه. او ورته یې ډاګیزه کړه چې څنګه او څه ډول په ځنګل کې یو شمیر بداخلاقه او بد معاشو خلکو پرې حمله وکړه او بیا صاحب خان را پیدا شو او دهغې ځان، عزت او ابرو یې خوندي وساتله، اوبیا یې دخپل هغه سلوک څخه هم خبر کړ چې د صاحب خان سره یې کړېو، او ټوله خبره یې ورته په ډیر تفصیل سره ټکي په ټکي وکړه.

دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د خبرو د اویدو وروسته راجه هرکشن ډیر غمژن معلومیده، لږ څه فکر یې وکړ او بیا یې خپلې لور ته وویل :

ګنګا لورې ! تا د صاحب خان سره ښه رویه نه ده کړې. که چیرې هغه له تا سره د محبت او مینې څرګندونه کړې ده نو دهغه خو دا مطلب نه شو چې هغه کومه بده خبره کړې ده. هرچا ته دبل سره د خپلې مینی او محبت د څرګندولو حق وړ په برخه دې. بې له شکه چې صاحب خان د کوچیانو د قبیلې دیوه سردار غلام دې، دهمغه په خاطر ګیدړې ښکار کوی اوبیا یې پوستکي باسې او په ځای ځای کې یی پلورې. ما ورسره هم دهمدې پوستکو په راکړې ورکړې کې پیژندګلوی پیدا کړې ده. ځکه چې زه دهغه څخه ددې پوستکو ستر پیرونکې یم. ددې ټولو خبرو سره سره بیا هم هغه یو ډیر میړنې، زړه ور او بهادر ځوان دې نو په دې اساس ددا سې چا څخه نفرت او کرکه کول نه شی کیدا ی. لورې ! ته پوهیږې چې زه تل دهغه ډیر زیات درنښت او عزت کوم. اودهغه سره دخپلو زامنو په څیر سلوک کوم، تا دهغه سره په دا سې سلوک کولو هغه توهین او ذلیله کړې دې، تر ټولو ستر ظلم داشوې دې چې هغه ستا عزت، عصمت او ابرو خوندي کړه او ته یې دهغو بداخلاقو څخه وژغورلې اوپه پایلو کی یی هغه د شیرشاه سوري ساتونکو له ځانه سره یو ړ. او تا دهغه هیڅ مرسته و نه کړای شوه. په دې وخت کې ته باید را مخته شوې وای او هغو خلکو ته به دې ویلي وای چې دې انسان زما عزت، ابرو او عصمت خوندی ساتلې دې نو تاسې به یې ولې نیسئ. خو ستا د خبرو نه څرګندیږی چې تا یوه خبره هم نه ده کړې او هغه دې د شیرشاه سوری خلکو ته ورحواله کړ او ته ترې دی لورې ته راستنه شوې. په هر حال ته ارام وکړه، زه به یې څه چاره وکړم.

ددې خبرو سره سم راجه هرکشن خپل څو ساتونکې را وبلل، ساتونکې په یوه منډه راغلل، هرکشن ورته وویل: په آسونو سپاره شئ اوهمدا اوس د صاحب خان د کوچی قبیلې په لور ولاړ شئ، هغوې همدلته نژدې په شرقی سیمو کې پراته دي، ددې قبیلی سردار ته وواياست چې دهغې غلام صاحب خان د شیرشاه سوری خلکو نیولې دې نو دهغې د مرستې له پاره ورشئ. اوس نو تاسو سمدستی ورځئ او وخت مه ضایع کوئ. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکو حرکت وکړ په خپل آس سپاره شول او هغو ته یی کمچینه ورکړه. په دا سې حال کې چې راجه چندرمل دخپلې لور شهزادګۍ سره د خبرو له پاره بیرته خیمی ته ورستون شو.

۳

څه وخت چې د شیرشاه سوري وسله والو ځوانانو صاحب خان له ځانه سره وړ نو صاحب خان خپل آس د یوه عمرتیرې وګړې تر څنګ رانژدې کړ، دا سې معلومیده چې دا وګړې به د ددې وسله والو ځوانانو سالاروي. هغه ته په را نزدې کیدو سره صاحب خان وویل:

زما مشره ! زه نه پوهیږم چې تاسې ما په کوم جرم په ګناه د شیرشاه دربار ته بوځئ، او دا چې ما ته به هغه ددې نامعلومه جرم په اړه څه ډول سزا راکوی، ماته څرګنده نه ده. خو زما د ډاډ او تسلی په خاطر ته ماته د شیرشاه او دهغه د پلرونو او نیکونو په اړه لږ څه معلومات را کړه. ترڅو زه فکر وکړم چې هغه کار چې ما کړې دې دهغه له پاره به شیرشاه زما سره انصاف او عدل وکړی او که نه.

دشیرشاه دغه زوړ عسکر د صاحب خان په لور په ډیر غور سره وکتل اوبیا یې ورته وویل:

ګوره دوسته ! زه به ستا دا غوښتنه ومنم او تاته به د شیرشاه د ژوند دحالاتو په اړه ټوله قصه واوروم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره ! په پخوا وختو کې سلطان بهلول لودي د جونپور د حکمران سره په پرلپسې کشمکشونو کې اخته و په دې اساس هغه د سليمان دغرونو اوسيدونکي افغانان په خپل فوځ کې استخدام کړل او بيا يې دهغوې ډيري خلک دې لوړې ته را واستول ، ترڅو دلته د اوسيدونکو افغانانو د نورو نسلونو سره ښې اړيکې جوړې کړي. په همدې خلکو کې د سور د قبيلې يو وګړي ابراهيم خان هم موجود و.

دا ابراهيم خان په خپله يو عسکر و خو د خپلو سترو خدمتونو او ميړانو په اساس په پرلپسې توګه په انعامونو او سترو رتبو باندې نازول کيده . ددې ابراهيم خان درې زامن و چې د يوه نوم يې حسن و . دې حسن څلور ودونه کړي و .دهغه لمړۍ ښځه افغانه او اخرى ښځه يې هندوه وه ، دافغانې ښځې څخه حسن دوه زامن درلودل چې د يوه نوم فريد خان او د بل نوم نظام خان و. همدا فريد خان بيا شيرشاه سورى وګرزيد. ترڅنګ يې دهغې هندوې ښځې څخه هم حسن خان دوه زامن درلودل چې د يوه نوم يې سليمان او دبل احمد و . حسن خان د دويمې او دريمې ښځې څخه هم څو بچيان درلودل چې په هغې ډله کې علي ، يوسف ، خرم او شادي خان هم شامل دي. خو ددې څلورو واړو څخه يې يو هم د يادونې وړ نه دې.

د حسن خان دغه هندوه ښځه په حقيقت کې يوه وينځه وه او څنګه يې چې غوښتل نو همغسې به يې خپله خبره سرته رسوله. د حسن خان تر ټولو مشر زوې فريد خان به ۱۴۸۸ زکال هوشيار پور ته نژدې په باجوړه نومې ځآې کې پيدا شوې و .

د فريد خان يعنې دشيرشاه نيکه ابراهيم خان لمړۍ پنجاب او بيا بنور ته وليږل شو . په هغه وخت کې په دې سيمه دجمال خان په نامه يو سړې حاکم و . هغه ابراهيم ته د هغه د خدمتونو او ميړانو په وياړ د بنور جاګير ورکړ. ابراهيم بيا په همدې ځاې کې وفات شو. د سکندر لودي په زمانه کې حسن خان جونپور ته بدل کړل شو ، په هغه وخت کې سکندر لودي خپل باغى ورور باربک ته چې هلته په جونپور کې حاکم و ماتې ورکړه. اوس نو سکندر لودی ته هلته داسې يو وګړي په کار و چې په پوره ديانت سره د باربک څارنه وکړاې شي. په دې خاطر هغه جمال خان د پنجاب په ځاې د جونپور والي و ټاکه . د پنجاب نه د جمال خان د بدليدو وروسته هلته حسن خان و ټاکل شو ، او هغه ته يې د سهسرام ، حاجي پور ، خواص پور او ټانډا سيمو مسؤليت هم ور وسپاره، ترڅنګ يې هغه ته ستر اعلى منصب هم ورکړ.

د جاګير د اخستلو وروسته حسن خان د خپلې لمړۍ ښځې اودهغې د دوو زامنو هر يو فريد خان او نظام خان څخه بلکل غافله شو ، ځکه دهغې کم عمره ځوانې اوښايسته هندوې ښځې حسن خان په پوره توګه په خپل موټې کې نيولې و .

په دې سره دحسن خان اړيکې د نورو اولادونو سره د مور ميرې په خير وګرزيدل. ځکه دهغې هندوې ښځې فريد خان دخپلو دوو زامنو سليمان او احمد خان بدترين دښمن ګانه. د ميرنۍ مور او دپلار د سخت اوبد سلوک نه په تنګيدو سره فريدخان د سهسرام نه رخصت واخست او په جونپور کې يې د جمال خان څنګ ته پناه يوړه.

دکوره د تيښتې وروسته فريد خان د ډيرو سترو ستونزو او محروميتونو سره مخ شو . خو خپله حوصله يې له لاسه ور نکړه. هلته په جونپور کې ورته جمال خان پناه ورکړه خو هغه به ورته تل نصيحت کاوه چې بيرته د خپل پلار په لور ور ستون شي . خو فريد خان د بيرته تللو څخه انکار کاوه او غوښتل يې هملته په جونپور کې خپل تعليم ته دوام ورکړي.

د فريدخان د کورنه د تللو وروسته ، حسن خان د خپلو خپلوانو او دوستانو له خوا ډير زيات بې ننګه شو . ټولو به ننګ ورکاوه چې هغه د يوې معمولې وينځې هندوې ښځې د اغيز لاندې راغې او خپل اولادی يې لاسه ورکړ.

حسن خان هم په خپل دغه ګړچار باندې ډير پښيمانه شوې و ، په همدې خاطر يې د جونپور والي جمال خان ته پيغام وليږه چې په هغې کې يې ترې نه غوښتنه کړې وه چې فريد بيرته سهسرام ته را وليږى اوکه نه دلته به يې تعليم او تعلم نيمګړي پاته شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې جمال خان د حسن خان لیک فرید خان ته و ښود نو فرید خان کورته د بیرته ستیندو څخه انکار وکړ او ورته یې وویل چې دلته په جونپور کې د هغه د تعلیم لړۍ د سهسرام نه په ښه توګه مخته روانه ده. همغه و چې فرید خان هملته په جونپور کې د عربی ، فارسي ، او اسلامی علومو تعلیمات تر لاسه کړل او د خپلو ذهني وړتیاو په اساس ډیر مخته ولاړ.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه د څرګندونو وروسته لږ څه ساه واخسته، بیا یې تر لږه وخته پورې صاحب خان ته کتل او بیرته یې د خپلو خبرو لړۍ جاری و ساتله او ویې ویل:

وا وره زما دوسته ! نه یوا ځې دا چې د فرید خان ډیر وخت د مذهبی علماو سره په بحثونو او خبرو کې تیر شوې بلکه په همغه وخت کې هغه د حرب د فن په لورې هم خاصه توجه کړې وه. د جونپور ادبي ، علمی ، او اسلامی ماحول د فرید خان په راتلونکې ژوند باندې پوره پوره اغیز کړې و.

په دغه وخت کې جونپور ته د هند شیرازه ویل کیدل ، او د لوی وچې (برې صغیر) زیات شمیر علماء هم دلته په جونپور کې اوسیدل.[1]

لاتر اوسه پورې فرید خان په ښوونه او روزنه کې مشغول و چې پلار یې د جونپور د والی جمال خان دربار ته راغې ، جمال خان حسن خان ډیر ملامت کړ چې د هغه د غفلت په اساس د هغه ډیر زحمت کش زوې د هغه د لاسو څخه ووت. جمال خان د فرید خان په تعریف کې وویل: چې د سور په ټوله قبیله کې به د فرید خان په څیر بل داسې ذهین ، زیرکه، او په خبره پوه ځوان پیدا نه شي ، ددې څخه به یوه ورځ ډیر ستر شخصیت جوړ یږي.

---

(1) دا هغه ځای و چې د اکبر د نوې ایجاد کړل شوې الهی دین پرخلاف د مخالفت بیروغونه را پورته شول او د همدې ځایه یې د اکبر څخه وغوښتل شوه چې خپل تخت او تاج پریږدي. په پنځلسمه پیړۍ کې د جونپور روزنیزو مرکزونو خاص اهمیت درلود. اوددې ځای نوم به هم په ډیر درنښت سره اخستل کیده. فرید خان هم د ۱۴۹۵ څخه تر ۱۴۹۷ پورې په همدې تعلیمی ماحول کې زده کړې تر سره کړې دی او ډیر ژر یې په علمی کړیو کې نوم راپیدا کړ. همدغه درې کلن روزنیز وختونو د فرید خان په ژوند باندې ډیر ژور اغیز وکړ.

حسن خان نه یوا ځې د خپل زوې په اړه د غفلت په کولو سره پښیمانتیا ښووله ، ترڅنګ یې یو شمیر افغانانو مشرانو هم فرید خان مجبور کړ چې د خپل پلار د عزت او وقار په خاطر بیرته سهسرام ته ستون شي. کله چې د حسن خان او فرید خان تر منځ لیدنه وشوه ،نو دوا ړو پلار او زوې په ډیره مینه یو د بل سره روغبړ وکړ او د هغې وروسته فرید خان د خپل پلار سره د بیرته تللو له پاره راضی شو.

په بیرته را ستنیدو کې حسن خان خپل زوې فرید خان ته د خپل جاګیر د کنترولولو پوره واک ورکړ ، د ۱۴۹۷ نه تر ۱۵۱۸ پورې فرید خان خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کوله. دهغه د راتلو وروسته نه یوا ځې د جاګیر مالیه به وصولیده بلکه په هغې کې منظموالې هم را منځته شو.

فرید خان په دغه یوشتو کالو کې هیڅ ډول ظلم او تیرې و نه کړ، دخلکو سره یې ډیر ښه کړچار او سلوک کاوه ، فرید د جاګیر ټولو کار کونکو ته حکم کړې و چې هغوې دې د مالیی د تر لاسه کولو له پاره په دهقانانو باندې د ظلم او تیرې څخه لاس و نیسي ، هغه د لمړي ځل له پاره د دهقانانو څخه د مالیې د اخستلو له پاره (په نقدې او یا جنسې توګه) نوې لارې پیدا او قوانین یې ورته و ټاکل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالیه د تولیداتو د په نظر کې نیولو په اساس ټاکل کیده ، خو کله به یې چې اندازه و ټاکل شوه نو بیا به دهغې په ترلاسه کولو کې هیڅ ډول غیږ نه کیده ، دهغه وخته چې فرید خان د حاجی پور، خواص پور او ډانډا د سیمو ولکه په لاس کې اخستې وه نو هلته په هغو پرګنیو کې یو انقلاب شانته راغلې و . ددهقانانو ډیره شمیره د هغه ملاتړي ګرزیدلي و ، ځکه چې هغه د هر وګړي سره انصاف کاوه ، د جاګیر نه یې د رشوت اخستونکو او بد سلوکه مامورینو جرړې وویستې ، قانون ماتونکي رشوت خواره او نا اهله مامورینو ته یې داسې سخته سزا و رکړه چې د نورو له پاره یې د عبرت درس و ګرځاوه ، دهمدې کارونو په اساس فرید خان په ولسونو کې ډیر زیات دقدر وړ وګرزید.

داسې ښکاره ده چې دفرید خان ستونزې او مشکلات پای ته نه وې رسیدلي ، ځکه کله چې فرید خان په خلکو ډیر زیات منلي وګرزید نو دهغه میریزه هندوه مور ورته په اور کې سوځیدله ، هغې د جاګیر څخه د فرید خان د بیلتون او دهغه په ځاي د خپل زوي سلیمان د ټاکلو له پاره په حسن خان باندې ډیر زیات فشار راوست.

حسن خان تر یوه وخته پورې خپله هندوه ښځه په اخوا دیخوا خبرو او وعدو باندې غولوله ، خو هغې ښځې داسې حالات را پیدا کړل چې حسن خان یې مجبور کړ تر څو فرید خان د جاګیر د نظام د کنترول څخه بیرون کړي . ددې کار له پاره حسن خان دڅه بهانې دپیدا کیدو په لټه کې شو .

هغه د هرې لوې هڅه وکړه چې د خلکو څخه څوک د فرید پر خلاف کوم شکایت وکړي نو دهمغې په بنسټ به هغه فرید د جاګیر څخه لرې کړي. خو د جاګیر یو کوچنی ماشوم هم د فرید په خلاف دخپلې ژبې پرانستو ته چمتو نه و .

ددې ناکامیو نه وروسته حسن خان دفرید خان محاسبه کول پیل کړل ، خو په دې لړ کې هم هغه د ناکامۍ سره مخ شو . فرید خان یو ذهین وګړی و اود خپل پلار په ارادو باندې ښه خبر و . هغه خپل پلار حسن خان ته یو لیک ور ولیږه چې په کې یې ورته لیکلي و :

«تر هغې چې ستا پر ما باور او اعتماد و نو ما د جاګیر انتظام په ډیره ښه او غوره توګه مخته یوړ. خو اوس زه دا باور پای ته رسیدلي وینم ، نو په دې خاطر زه په خپله غواړم ددې مسؤلیت نه ځان په څنګ کړم. ځکه زه نه غواړم چې ته غمژن او خفه واوسې. هر چاته چې ته غواړې دا مسؤلیت ور سپارلي شې»

حسن خان د فرید خان ددې سلوک څخه ډیر زیات اغیزمن شو . بیا یې ځواب ورکړ چې: زه منم چې ته نه یوازې زما په اولادونو کې بلکه زما په ټوله کورنۍ کې ذهین او د پوره پوهې خاوند او عزتمند یې. زه په دې پوهیږم چې هغه کار چې تا کړې هغه سلیمان او احمد دواړه هم نه شي کولې ، بلکه د هغوې په لاسو کې د جاګیر د انتظام ورکول ستا په ټولو کارونو د اوبو د تویولو په څیر دی. خو زما مجبوری دا ده چې ستا میریزې مور ماته زما ژوند د جهنم اور ګرځولي دې. شونې ده چې ستا د بیلتون په اساس به هغه ډاډمنه شی او په پاته ژوند کې به راته د ساه اخستلو فرصت راکړي.

اوس نو فرید خان ته یو ځل بیا د پلار دکوره رخصت اخستل ور په غاړه شول. په دې اړه د افغان امیرینو او خلکو له اړخه په حسن خان باندې سخت احتجاج وکړل شو خو حسن خان هغوې ته ددې ډاډ ورکاوه چې د هغه د ژوند وروسته به همدا فرید ددې ټول جاګیر وارث وی. خو افغان امیران د حسن خان ددې خبرو څخه ډاډمن نه وو.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه خبرې وکړې ، یو ځل یې اوږده ساه واخسته او بیا یې دخبرو لړۍ جارې وساتله او ویې ویل:

ویل کیږی چې دا هندوه ښځه دحسن خان ښځه نه وه بلکه دهغه ساتلې محبوبه وه . او په همدې حیثیت سره یې خپل ټول ژوند دحسن خان تر څنګ تیر کړ. د جاګیر څخه د ویستلو له پاره یې د فرید خان پر خلاف زیاتې نفسیاتې حربې استعمال کړې . دهغې هغه اخری

(c) ketabton.com: The Digital Library

حربه چې کارې ثابته شوه هغه داوه چې هغې د حسن خان سره تر هغه وخته پورې د یو ځاې څملاستو څخه انکار وکړ تر څو چې فرید خان د جاګیر څخه بې واکه شوې نه و ، او دهغه په ځاې دهغه دواړه زامن سلیمان او احمد نه و ټاکل شوی.

فرید خان د دې حالت څخه ډیر زیات و زورید ، او یو ځل بیا یې دخپل پلار کور ته خداې پاماني وویله ،او اګرې ته ولاړ ، هلته د سلطان ابراهیم لودي دربار ته ورغې خو ابراهیم لودی دهغه د ا غوښتنه چې د سهسرام جاګیر دې بیرته ورته حواله کړل شي و نه منله ، په اصل کې سلطان ابراهیم لودی فرید خان د خپل پلار نا شکره او نافرمانه زوې ګڼه نو په دې خاطر یې د فرید خان د غوښتنې دمنلو څخه په ډاګه انکار وکړ.

فرید یو ځل بیا په ځانته ځان د خپل راتلونکې دښه کولو له پاره په هلو ځلو کې را ونغښت او د دولت خان په لور یې مخه کړه. دولت خان د دې نه مخته په اګره کې د یو ستر جاګیر خاوند او په اعلی منصب باندې فایز و ، بیا وروسته د پنجاب والي و ټاکل شو . همدې دولت خان بابر ته په هندوستان د حملې کولو پیغام او بلنه ورکړې وه ، فرید خان د حالاتو د څرنګوالي وروسته د دولت خان لورې ته روغې او دهغه سره یې خپل اړیکې ټینګ کړل او بیا همدا اړیکی د دوې تر منځ په خپل منځې دوستۍ باندې تبدیل شول.

دولت خان لودی هم ابراهیم لودی ته مشوره ورکړه چې هغه دې دفرید خان سره کومک وکړې خو پادشاه دې لورې ته هیڅ توجه و نه کړه ، نو په دې خاطر فرید خان هملته په پنجاب کې د دولت خان سره پاته شو .

په ۱۵۲۵ زکال کې دفرید خان پلار حسن خان ومړ ، په همدې وخت کې دولت خان ابراهیم لودي ته سپارښتنه وکړه چې فرید خان د حسن خان د جاګیر وارث و ګرځوي ، هغه هم د فرید خان د وراثت په اړه یو شاهي فرمان جاری کړ او په دې توګه فرید خان د خپلو میرنیزو ورونو سلیمان او احمد سره دښمن وګرزید.

کله چې فرید خان دخپل پلار حسن خان د جاګیر د ولکې له پاره سهسرام ته روان شو نو دهغه ناسکه ورور سلیمان د جنګ جګړې پرته دهغه ځایه و تښتید او دیوه افغان سردار ، سرادر محمد خان سور خواته ورغې او هملته یې پناه واخسته ، نوموړې د پرګنه جوند خاوند و ، هغه بیا دهمدې سردار سره یو ځاې شو او د خپل ناسکه ورور فرید پر خلاف یې سازشو نه پیل کړل.

محمد خان سور دد دې وخت نه ډیره ګټه پورته کړه ځکه هغه د پخوا څخه د فرید خان دپلار حسن خان سره تربګنې درلوده نو په دې اساس خوشحاله وه چې د حسن خان د زامنو تر منځ دښمنۍ ته نوره هم هوا ورکړي او په دې توګه دواړه ډلې را کمزورې کړي ، احمد خان په فرید خان باندې فشار راوست چې دخپل پلار حسن خان جاګیر د ورونو تر منځ وویشي ، خو فرید ورته ویل چې هغه خو سلیمان او احمد خپل ورونه ګڼي او په جاګیرکې هغوې ته خپله برخه هم ورکوی خو هغوې ته به د جاګیر په انتظامی امورو کې د مداخلې حق نه ورکوي ، ځکه چې دټول جاګیر نظم ونسق د پادشاه له اړخه همده ته ور سپارل شوي دی. هماغه و چې سردار محمد خان سلیمان را و ګماره تر څو په فرید خان باندې حمله وکړي ، فرید خان په دې پوهیده چې شاید هغه و نه توانیږي په یو اځې ځان دخپل ورور مقابله وکړي نو دخپل ځان د ځواکمن کیدو په خاطر یې د بهار د والي بهار خان څخه مرسته و غوښتله.

په همدې وختو کې بابر په هندوستان باندې ستره حمله وکړه ، او فرید د ابراهیم لودی او بابر تر منځ د جنګ دپایلو په انتظار کې کیناست. په ۱۵۲۵ زکال د پاني پت په میدان کې د بابر او ابراهیم لودی د عسکرو تر منځ سخت خونړې جنګ وشو ، فرید دد دې حالت په کتلو سره غلی او څارونکې ناست و . په حقیقت کې فرید فکر کاوه چې که چیرې د بابر په مقابله کې ابراهیم لودي برې تر لاسه کړې نو هغه به په ډاډمنه توګه د بهار د والی بهار خان څخه مرسته واخلی او په دې ترتیب به خپل ورور سلیمان او دخپل پلار پخوانی دښمن سردار محمد خان ته ماتې ورکړي. او که چیرې په جنګ کې بابر بریمند را ووت نو هغه به فرید دخپلو پرګنو دحاکم په څیر و مني .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځایه د خبرو وروسته د شیرشاه سوری هغه زوړ عسکر لږ څه په خبرو کې تم شو ، ساه یې واخسته ، غاړه یې تازه کړه او بیا یې د خبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل :

ګوره صاحب خانه ! د پانې پت په میدان کې ابراهیم لودی د بابر نه ماتې وخوړه او هغه پخپله هم هملته د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړ ، د پانی پت په پریکونکې جنګ کې په هندوستان باندې د افغانانو د حاکمیت دری نیم سوه کلن دوران پای ته ورسید او ددې لوېې وچې د سلطنت واکمنی مغلو ته تر لاسه شوه. ابراهیم لودی ته د ماتې ورکولو وروسته د بهار والی بهار خان پرته له ځنډه د سلطان لقب ځانته خپل کړ او په خپل نوم یې سیکې جارې کړې او خطبه یې هم په خپل نوم و ویله.

په دې ورځو کې فرید خان هملته د بهار د حاکم بهار خان تر څنګ اوسیده ، یوه ورځ هغه د بهار خان سره یو ځای د ښکار کولو په نیت ووت نو فرید خان د یوه زمرې سره مقابله وکړه او هغه یې په خپله توره دوه ټوټې کړ نو د همغې ورځې را هیسې بهار خان هغه ته د شیرخان لقب ورکړ او تر څنګ یې د خپل زوې جلال خان استاد هم وټاکه.

د بهار خان د موافقې سره سم شیرخان د سهسرام په لور وخوزید ، د سهسرام د جاګیر انتظام په دې وخت کې د هغه د خپل حقیقی ورور نظام خان په لاسو کې و. خو بیا هم د شیرخان بسپنې ته یې اړتیا درلوده ،

سردار محمد خان چې د فرید خان او د هغه د پلار حسن خان سره یې پخوانۍ دښمنې وه ، د افغانانو د لوهانی قبیلې څخه و. د هغه د همدې قبیلې پورې اړوندو زیاتو افسرانو او درباریانو شیرخان ته د یوه قومی او ولسي څواکمن شخصیت په څیر د کتلو زغم نه درلود. په دې وختو کې د بهار څخه د فرید خان د تللو وروسته سردار محمد خان د فرید خان په خلاف د بهار د را پورته کولو کار پیل کړ . او د هغه په لاسو یې دا فرمان جاری کړ چې شیرخان دې د خپل پلار جاګیر د خپلو ورونو تر منځ برابر وویشي ، او هغوې ته دې خپله برخه ورکړي. هغه نه یوازې دا فرمان ترې واخست بلکه خپل ځان یې هم د هغوې د منځګړی په څیر وټاکه.

د همدې حالاتو د نزاکت په اساس شیرخان او د هغه ورور نظام خان د مانک پور د صوبدار جنید برلاس سره اړیکی پیدا کړل . جنید برلاس د بابر د ډیرو ښو عسکری قوماندانانو څخه و. شیرخان په خپله هلته ورغې او د هغه سره یې ژمنه وکړه چې د خپلو پرګنیو د تر لاسه کولو وروسته به هغوې ددوې اطاعت کولو ته تیاری کړې. د مانک پور صوبدار د شیرخان دا رایه ومنله ، ځکه چې په دې توګه هغه د بابر سره یوه څواکمن او په معامله پوه ملګرې ور زیات کړې و.

همغه و چې شیرخان ته یې فوځ ورکړ ، شیرخان هم د ځنډ پرته د جنګ اعلان وکړ او د خپلو پرګنو نه علاوه یې په یو شمیر نورو پرګنو باندې هم د فوځ په کومک سره ولکه وکړه. د هغې وروسته یې په سردار محمد خان سور باندې هم حمله وکړه او ان تر دې چې د هغه د سلطنت مرکز جویند پورې ورسید. سردار محمد خان د رهتاس په غرونو کې پناه واخسته ، کله چې شیرخان په جویند باندې ولکه کلکه کړه نو سردار محمد خان ته یې پیغام ولیږه چې متن یې دا سې و :

« یو وخت ستا او زما د پلار تر منځ ډیرې ښې اړیکې وې په دې خاطر ته زمونږ مشر او سپین ږیرې هم یې. زه هیڅکله هم دا نه شم زغملې چې یو عزتمند افغان سردار دې د پردیو په پناه کې واوسي ، ته بیرته را ستون شه تر څو ستا سیمی بیرته تا ته وسپارم او زه تاته د ډیر نیک سلوک په اړه ډاډ درکوم» د شیرخان په ډاډ ګیرنه سردار محمد خان بیرته را ستون شو ، شیرخان هم په خپله ژمنه وفا وکړه او د هغه ټولې سیمی یې بیرته هغه ته په لاس کړې. د دې وروسته سردار محمد خان هم د شیرخان د دې نیک سلوک څخه ډیر زیات اغیزمن شو او بیا یې هیڅکله هم د هغه پر خلاف سازش و نه کړ او د عمر تر اخره یې ورسره ډیر ښه اړیکی وساتل.

د دې سوبې وروسته شیرخان نه یوازې په مانک پور کې د بابر د والی برلاس وفادار ه پاته شو بلکه په مختلفو وختونو کې به یې یو بل ته تحفې او تحایف هم ورلیږل ، د شیرخان د بریا و په اساس ډیر شمیر افغانانو د هغه په دربار کې ماموریتونه پیل کړل ، د سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدخان سور د بیرته راغوښتلو څخه هم دشیرخان مقصد د افغانانو دخورو ورو ځواکونو را یوځاي کول و. وروسته بیا شیرخان د جنید برلاس شکریه وکړه او اګرې ته ولاړ او هلته یې د بابر سره وکتل. بابر په همغه لمړی لیدنه کې د شیرخان دوړتیا و اندازه واخسته او بیا یې خپل سالار جنید ته وویل:

مونږ ددې ځوان افغان په تندي باندې د تاج نښې احساسوو. مونږ ددې نه مخته دهیچا په تندې باندې داسې نښې نښانې نه دې کتلی. نو په دې خاطر به ددې ځوان کلکه څارنه کوئ،

بابر د شیرخان دنیولو او بندی کولو خواهش هم درلود. خو د جنید برلاس په مشوره یې ددې کاره لاس واخست. ځکه چې د بابر د داسې اقدام څخه نه یوازې د حالاتو د خرابید و اندیښنه موجوده وه بلکه شاهی اقدار هم تر نیوکو لاندې راتلل. ځکه په دې وخت کې شیرخان د شاهی میلمه په ځیر هلته په اګره کې اوسیده.

په هر حال شیرخان په موقتی توګه د بابر ماموریت اختیار کړ. خو په حقیقت کې د هغه مقصد د بابر ملازمت نه و بلکه غوښتل یې د هغه دحکومت د انتظام او انصرام په اړه مطالعه وکړی. ددې تر څنګ شیرخان په داسې وسایلو باندې هم غور کولاې شو چې دهغې په خپلولو سره بابر بیرته دهندوستان څخه وکاږي.

شیرخان ددهلی د فوځی مهم له پاره د بابر سره یو ځاي ولاړ. خو هغه په خپله اړه د بابر په بدل شوې آند باندې ښه پوهیده، په دې اساس هغه دې فکر کولو ته اړشوی وچې دا و انګیرې چې ددې دوستې د بابر او د هغه د والی جنید سره تر کومه ځایه تللې شي. په هرصورت دهغوې سره د دښمنۍ د اخستلو مخته ورته دا اړینه شوه چې دخپل ځان له پاره مخلص ملګری را پیدا کړی تر څو د اړتیاو په وخت کې یې په کار راشی.

په دې توګه شیرخان د جنید برلاس سره د لیدو پرته د بابر څخه ولاړ. خو وروسته یې د یوه لیک په واسطه د جنید څخه ښښنه وغوښته. او ورته یې ولیکل چې په جاګیر کې خلکو ته د ستونزو د راپیدا کیدو په خاطر هلته دهغه ورتلل ډیر زیات اړین شوي و. په دې ترتیب شیرخان د دې ځایه ووت او په سهسرام کې خپل جاګیر ته بیرته ورستون شو.

تردې ځایه دغه زوړ سپاهی یو ځل بیا دمه وکړه او بیا یې صاحب خان ته د شیرشاه سوری د حالاتو په اړه وویل:

صاحب خانه واوره ! دلته د بابر دلاسه د شیرشاه سورې د راتښتیدویو علت دا هم ویل شوې چې ویل کیږي چې یوه ورځ په یوې میلمستیا کې د بابر په شتون کې شیرخان ته دخوراک له پاره په طشتری کې ماهی ورکړل شو. شیرخان ددې ډول خوراک سره بلدتیا نه درلوده هغه سمدستي دخپل خنجر په څوکه هغه پرې کړ او ویې خوړ. بابر دا هر څه کتل. هغه خپل وزیر میر خلیفه هم دې لورې ته متوجه کړ او ورته یې وویل چې ما ډیر ستر او عالی مرتبه افغانان کتلې دي خو تر اوسه پورې هیڅ افغان دومره نه یم اغیزمن کړې.

بابر خپل وزیر میرخلیفه ته دا تاکید هم وکړ چې هغه دې شیرخان په پرلپسې توګه د خپلې څارنې لاندې و نیسي، خو میرخلیفه د شیرخان له اړخه بابر ته ډاډ ورکړ چې شیرخان یو ډیر نیک طبعه انسان دې او تر څنګ یې دهغه د ملګرو شمیره هم دومره ډیره نه ده چې دهغه د اړخه کوم ګواښ را پیدا شي.

شیرخان دغو پس پسکو ته متوجه کیږی او په فکر کې لویږی، بیرته خپلې خیمی ته راځی او دخپلو ملګرو سره سلا کوي او په پټه خوله دهغه ځایه تښتي. بابر ته په خپلې غونډی کې د شیرخان د نه موجودیت احساس کیږی نو هغه د شیرخان د را بللو له پاره خلک ور استوی خو کله چې ورته څرګندیږی چې شیرخان له دې ځایه وتلې دې نو د خپل وزیر میرخلیفه څخه ناراضه کیږی.

ویل کیږی چې شیرخان بیرته سهسرام ته را ستون شو او د جنید برلاس دربار ته ډیرې قیمتی تحفی او سوغاتونه ورلیږل تر څو د خپلې غیر حاضری له پاره بهانه وړاندې کړی. په همدې وخت کې هغه ته دا خیال او فکر را پیدا کیږی چې: نه خو ماته په مغلو باندې باور او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعتبار پاته شوې دې او نه زه په دې مغلو باندې اعتمار او باور کولې شم ، اوس نو د وخت او حالاتو غوښتنه داده چې زه بيرته د بهار د حکمران بهار خان په لور ولاړ شم.

تر دې ځايه د شيرخان هغه زوړ عسکر صاحب خان ته قصه واوروله او بيا يې ورپسې وويل:

صاحب خانه ! شيرخان غوښتل چې يو ځل بيا د بهار خان سره خپل اړيکې ټينګ کړي ، خو هغه ته دا هم څرګنده وه چې د بابر په ملازمت کې د ورګډيدو وروسته به بهار خان د هغه مخالف ګرزيدلې وي ، دبله اړخه سردار محمد خان هم هڅه کوله چې د سهسرام څخه د شيرخان د ورور نظام خان د بيرون کولو له پاره د بهار خان څخه اجازه واخلي.

په همدې ستونزمنو حالاتو کې شيرخان د افغانانو د منظمولو هڅې پيل کړې ، ددې مقصد له پاره هغه يو ځل بيا د بهار خان دربار ته ورغې، هغه هم شيرخان ته ښه راغلاست ووايه ، او يو ځل بيا يې د خپل زوې جلال خان استاد و ټاکه ، لږه موده وروسته بهار خان وفات شو خو دهغه زوې جلال خان د کم عمر خاوند وې. نو دهغې مور د جلال خان د نګرانې په توګه په کار پيل وکړ او شيرخان يې همغسې د خپل زوې استاد پريښود.

په دې توګه په ۱۵۲۸ د زکال کې شيرخان ته د خپلو ټولو ځواکونو د راټولولو ډيره ښه موقع په لاس ورغله ، د جلال خان د مور د مړينې نه وروسته د شيرخان لاس نور هم غښتلې شو . ځکه چې جلال خان يو اځې په نامه حاکم و په داسې حال کې چې د بهار حکمراني عملا د شيرخان په لاسو کې وه . شيرخان د افغانانو د ځواکونو په را ټولولو کې خپلې هڅې ګړندی کړې خو هغه ته ترټولو لويه ستونزه داوه چې پخپله د شيرخان د ورځ په ورځ ځواکمن کيدو په اساس ډير افغانان دهغه مخالف شوې و . دشيرخان فکر دا و چې تر هغې چې بهار او بنګال د بابر پر خلاف يو متحده محاذ را منځته نه کړي نو د دوا ړو ژوندي پاته کيدل شونی نه دي .

د بله اړخه په دې ورځو کې د بنګال حاکم سلطان محمود و ، چې سرحدونه يې د بهار سره يو ځاې شوې و . پخپله سلطان محمود شيرخان ته په ښو سترګو نه کتل ، هسې خو د هغه سترګې د بهار په نيولو باندې نښتې وې او غوښتل يې چې د بهار د اصلي حکمران جلال خان د کوچنيوالې څخه ګټه پورته کړي او بهار د خپلې ولکې لاندې راولي خو هغه د شيرخان او دهغه د وړتيا و اندازه نه وه کړې.

په همدې وختو کې د بنګال حکمران سلطان محمود په بهار باندې يرغل وکړ خو د سخت زيان سره مخ شو . شيرخان د يوه ډير ستر ځواک سره دهغه مقابله وکړه او د ډير بد شکست سره يې مخامخ کړ . هغه د بهار د فتحه کولو په ځاې خپل اسونه ، فيلان ، وسلې او ډيرې خزانې هم له لاسه ورکړې . د جنګ نه مخته شيرخان د سلطان محمود سپه سالار قطب خان ته همدا مشوره ورکړې وه چې د جنګ په ځاې دې د سولې لاره خپله کړل شي او دشير خان سره يو ځاې دې د مغلو په خلاف يو محاذ پرانيزي. خو قطب خان هغه د شيرخان کمزورتيا و ګڼله ، په پايلو کې يې جنګ را منځته شو او د بنګال حکمران سلطان محمود او د هغه سپه سالار قطب خان د بدې ماتې سره مخ شول.

په همدې وخت کې د بهار د ځوان حکمران جلال په دربار کې هم د شيرخان په خلاف مخالفتونه زيات شول او د سازشونو جال په خپريدو شو ، په دې لړ کې د شيرخان مخالفو افغانانو جلال خان هم د خپله ځانه سره ملګرې کړ. جلال خان ته يې شک ورواچاوه چې که چيرې شيرخان د خپلې مخې لرې نه کړی نو يوه ورځ به هغه په خپله په بهار باندې ولکه وکړی.

همغه وچې جلال خان د څو کسو سره يو ځاې د شيرخان د وژلو پلان جوړ کړ خو شيرخان ته ددې پلان په اړه لا د مخه خبر ورکړل شوې و ، خو کله چې جلال خان په خپل پلان کې ناکامه شو نو هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره خبره جوړه کړه ، ان تر دې چې لږه موده وروسته يې دهغه اطاعت هم ومانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال د حکمران له پاره ددې نه بله ښه موقع او فرصت نه شو تر لاسه کیدای. ددې ترڅنګ د شیرخان په دښمنۍ کې جلال خان ددې فکر هم و نه کړ چې هغه د خپلو هغو دښمنانو په خولو کې ورغورزي چې پخوا تر دې یې د هغه د حکمرانۍ د ړنګولو له پاره پرې فوځي یرغل هم کړې و.

په حقیقت کې شیرخان د بهار د حاکم د وفادارۍ شعار له ځانه سره درلود، ځکه که هغه غوښتلې نو هغه وخت چې د بهار حاکم جلال خان ډیر کوچنی و او د مور او پلار دواړو د مړینې وروسته د همدې شیرخان تر سیورې لاندې را لویده، نو په همغه وخت کې شیرخان کولې شول چې په ډیره آسانۍ سره په بهار باندې ولکه وکړي. خو جلال خان د خپلو چاپلوسو درباریانو په خبرو کې راګیر شو او د خپلې بې تجربګۍ په اساس یې د شیرخان سره دښمني را واخسته، شیرخان هم د جلال خان ددې رویې او سلوک څخه سخت خوا بدې شو او دربار یې پرېښود او د سهسرام په لور بیرته ور ستون شو. دشیرخان بدبختي دا وه چې د بهار او بنګال دواړو حکمرانانو هغه ته د شک په سترګو کتل او پرته د کومه دلیله د هغه دښمنان ګرزیدلې و.

دشیرخان د بیرته ستنیدو نه وروسته د بهار حکمران ځوان جلال خان خپل فوځونه د بنګال دحکمران سلطان محمود په فوځونو کې ور ګډ کړل. او تر څنګ یې بنګال او بهار یو ریاست وګرځاوه، او په دې توګه په بهار کې د جلال خان حکمراني په خپله له منځه ولاړه.

شیرخان په دې کار باندې ډیر خوشحاله و، ځکه هغه فکر کاوه چې ددې اقدام نه وروسته به د بهار او بنګال د فوځونو تر منځ اختلافات په خپله له منځه ولاړشي او اوس به هغه په ډیره ساده توګه د جلال خان په یو شمیر سیمو باندې ولکه پیدا کړي، ددې کار له پاره شیرخان نور کسان هم په خپل فوځ کې را یوځاي کړل او د بنګال پر خلاف یې د جنګ تیارې پیل کړ.

د بنګال حکمران هم د شیرخان څخه د پخوانې جنګ د بدلې داخستو په خاطر د شیرخان په خلاف خپل فوځونه ور ولیږل. شیرخان په دې پوهیده چې د بنګال د فوځ په مقابل کې د هغه د فوځونو شمیره ډیر ه کمه ده. نو په دې خاطر یې په حملې کولو کې د لمړیتوب څخه ځان و ژغوره.

شیرخان غوښتل چې د جنګ د پیلامې نه وروسته په دښمن باندې داسې ګذار وکړي چې د بنګال څخه د نورو تازه فوځونو د راتلو دمخه د هغوي جرړې همدلته وباسي. هغه همداسې هم وکړل. دښمن پرې حمله وکړه نو شیرخان تر ټولو لمړۍ ددښمن پیاده فوځ د هغوې د توپ خانې او فیلانو سره یو ځاې شاته و تمباوه، او د هغې وروسته د شیرخان فوځ په هغو خاصو فوځي قطعاتو باندې ور پریوت

په دې جنګ کې د بنګال د فوځ قومندان ابراهیم هم ووژل شو. او په دې توګه په ۱۵۲۸ ز کال کې شیرخان ته د بنګال د حکمران پر خلاف دویمه ستره کامیابي ور په برخه شوه. جلال خان په ډیرو ستونزو سره بنګال ته ورسید خو د بنګال خزانه او د فیلانو توپخانه هر څه دشیرخان په لاسو کې ورغلې وو، په دې ترتیب د بنګال او بهار د متحده فوځ د ماتېدو وروسته شیرخان د بهار حکمران وګرزید.

ددې ستر برې نه څو ورځې وروسته شیرخان د چنار د کلا په لور ور وخوزید، دا کلا د تاج خان د مړینې نه وروسته د هغه د کمرعمره ښځې ملکې لاډو په ملکیت او څارنه کې وه. شیرخان هلته د جنګ کولو په ځاې لاډو ته د واده کولو پیغام ور ولیږه او هغې هم دا پیغام و مانه، په دې توګه د چنار کلا او د هغې ځاې خزانه دهر څه سره د شیرخان په لاسو کې ورغله، دهمدې دولت او شتمنۍ د تر لاسه کولو وروسته د شیرخان اثر ورسوخ ډیر زیات شو او هم یې په وسایلو کې زبردست ډیرښت راغي.

ددې وروسته شیرخان د هند په لویه وچه کې د افغانانو د ځواک د رایوځاي کولو له پاره شپه او ورځ یوه کړه، تر څنګ یې د خلکو عامه ګټو ته توجه وکړه تر څو ددې لارې د عوامو وفادارۍ ډیره او په راتلونکې کې د هغه له پاره په کار راشي. هغه د ټولو سوبه شوو سیمو انتظام هم ډیر بهتر وګرځاوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه د خبرو وروسته دشيرشاه زوړ عسکر خپله سپرلۍ ددمې په خاطر و دروله ، بيا يې دوباره خپل اس ته پونده ورکړه او نور يې هم ګړندې کړ. بيا يې صاحب خان ته وويل:

ګوره صاحب خانه ! ددومره اوږوده جدوجهد نه وروسته شيرخان ته څه ستونزې هم را ولاړې شوې. هغه خو غوښتل چې د خپل سلطنت پولې نورې هم و غځوی ، او لا تر اوسه يې همدا پلان په فکر کې و چې د ابراهيم لودی ورور محمود لودی شيرخان خپل ځان ته ور وغوښت ، د ابراهيم لودی ورور محمود لودی په پانې پت کې د بابر په لاسو دخپل ورور ابراهيم د ماتې وروسته د سنګرام سينګ لورې ته تېښتيدلی و. بيا يې هملته پناه واخسته او بيا يې د کنوه په جنګ کې د هغه سره يو ځاې برخه هم واخسته ، د هغې نه وروسته تر يوې مودې پورې په چتوړ کې اوسيده خو د هغې وروسته د لودې دربار د سلاکارانو د سلا په اساس يې راجپوتانه پرېښوده او بيرته را ستون شو او پټنه يې خپل مرکز وټاکه.

په شيرخان باندې د محمود لودي دومره زيات احسانات و چې شيرخان د هغه د بلنې څخه انکار و نه شو کړاې. همدا راز د محمود لودې د وربللو څخه د نه انکار کولو يو بل علت دا هم و چې محمود خان لودی هم افغان و او شيرخان د افغانانو د را ټولولو او يو ځاې کيدو له پاره شپه او ورځ کار کاوه ، نو که چيرې هغه د محمود لودی د وربللو په خاطر هلته نه وې ورغلې نو بيا خو د افغانانو د اتحاد او يووالی د هغه شعار خلاف کار و چې شيرخان د يوې مودې راهيسې ورته بهېر را وهلی وې

کله چې محمود لودی شيرخان د خپل لښکر سره يو ځاې د پانې پت ميدان ته د مغلو سره د جنګ له پاره را وغوښت نو شيرخان ورته پيغام وليږه چې د هغه فوځ لا تر اوسه پورې د جنګ له پاره پوره تياري نه لري. نو په دې خاطر به هغه لږه موده وروسته هلته ور روان شي.

په دې وخت کې د محمود لودی سلاکارانو دا مشهوره کړه چې څرنګه چې شيرخان د مغلو په ملازمت کې پاته شوې دې نو په دې خاطر د هغوې سره د وفاداری په اساس هغه د حيلو او بهانو څخه کار اخلي. همدې افسرانو محمود لودی ته دا مشوره هم ورکړه چې که چيرې ته غواړې په دې جنګ کې شيرخان دخپل ځان سره را يو ځاې کړې نو د «اود» په لور د تللو په وخت کې د سهسرام لاره خپله کړه تر څو شيرخان د خپل لښکر په را ليږلو باندې مجبور کړل شي. محمود لودی دخپلو دغو افسرانو مشوره و منله و او بيا د سهسرام د لارې د «اود» په لور وخوزيد. شيرخان د محمود لودی څخه په شاهانه توګه استقبال وکړ او چې چاپ د هغه د لښکرو سره يو ځاې روان شو.

په دې وخت کې بابر دخپل زوې همايون د ناروغتيا په اړه انديښمن و ، په دې اساس يې بلې موضوع ته هيڅ توجه نه کوله. محمود لودې د همدې حالت څخه ګټه پورته کړه ، د ګنګا د درياب څخه را تيرشو په لکنهو يې ولکه وکړه ، په همدې وخت کې بابر و مړ او په ځاې يې زوې همايون په تخت کيناست.

کله چې همايون ته په اګره کې د لکنهو د لاسه د وتلو خبر ورسيد نو هغه د جونپور په لور وړاندې تګ پيل کړ. په ۱۵۳۲ ز کال کې د محمود لودې او همايون تر منځ سخت جنګ وشو. په دې جنګ کې محمود لودی ماتې وخوړله ، او د بهار په لور و تښتيد. محمود لودی يو ځل بيا فوځ منظم کړ خو بيا هم د ناکامۍ سره مخ شو ، بلاخره د اړيسې په لور ولاړ او لږه موده وروسته هملته و مړ.

ددې جنګ نه وروسته مغلو دا احساس کړې وه چې په دې لويه وچه کې د شيرخان د ځواکونو پرته بل ځواک د هغوې مقابله نه شي کولې ، شيرخان هم دا احساس کړې وه چې تر هغو چې خپل ځواکونه ځواکمن نه کړي او دخپل سلطنت پولو ته پراختيا ور نه کړی نو تر هغې به ارام کښينه نی.

تر دې ځايه د شيرخان زوړ عسکر خپلې خبرې کولې او بيا تم شو ، تر لږه پورې خاموشه و او بيا يې ژبه روانه شوه او ويې ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خانه ! ددې حالاتو نه وروسته همايون زمونږ د اقا شيرخان څخه و غوښتل چې هغه دې خپله د چنار کلا دوې ته حواله کړی.خو شيرخان د مغلو دا خبره و نه منله ، نو اوس همايون يو ستر لښکر راخستې او دشيرخان د ځپلو له پاره د اګرې څخه را روان شوې دې. شيرخان هم ددې ځايه څو فرلانګه مخته دخپلو عسکرو سره يو ځاې پړاو کړې دې او دهمايون د راتللو انتظار کوی ، و به ګورو چې د همايون د راتللو وروسته به دداړو فوځونو تر منځ څومره خطرناک او وينه تويونکې جنګ نښلي ، او اوس مونږ تا هم هغه ځاې ته ور وړو چيرې چې شيرخان د خپل فوځ سره پروت دې. تر دې ځايه هغه عسکر خپلې خبرې بس کړې او بيا صاحب خان په خبرو پيل وکړ.

ګوره زما وروره ! زه ستا ممنون او شکر کونکې يم چې تا زما د غوښتنې په اساس زه د شيرشاه د ټولو حالاتو څخه خبر کړم او ټوله قصه دې را ته په ښه تفصيل سره وويله ، دشيرشاه د حالاتو د اوريدو نه وروسته زه هيله کوم چې دا وګړې به زما په معامله کې له ماسره انصاف وکړی ، ځکه هغه څوک چې د يوه اعلی مقام د تر لاسه کولو له پاره دومره هلی ځلې وکړي ، دومره ستونزې وګالي ، نو زما په فکر به داسې شخص زما په خير د يوه وګړې سره ظلم او زياتې و نه کړي ، ګوره وروره ! اوس زه د خپل زړه په پوره ډاډ سره له تاسې سره يو ځاې دشيرخان په خدمت کې حاضريږم. ددې خبرو وروسته صاحب خان غلی شو خو د شيرخان هغه زوړ عسکر ورته يو ځل بيا وويل :

ګوره صاحب خانه ! زه به يوه بله خبره هم تاته وکړم. زه فکر کوم چې ته د رهتاس د راجه چندرمل سره ښه اړيکې لرې ، خو اوس په دې نژدې وختو کې په هرکش باندې هم مصيبتونه را روان دي ، دهغه په دې خبره باندې صاحب خان ورته وويل :

ګوره دوسته ! زه نه ددې راجه سره ذاتې اړيکی لرم او نه دومره ژور مراسم ور سره پالم. زه او زما ورور دواړه د يوه کوچې قبيلې د سردار غلامان يو. زما پلار هم هملته زمونږ سره و. اوس هغه ستاسې د عسکرو په لاسو و مړ. تر هغې چې د راجه هرکشن پورې اړه لري نو زه بايد دا وو ايم چې زه د دغه کوچی قبيلی د سردار له پاره په ځنګلونو کې ګيدړې ښکار کوم او بيا دهغې پوستکې باسم او پلورم يې. درهتاس راجه ددې پوستکو ډير ستر پيرونکې دې. بس په همدې لړ کې هغه ما پيژني ، هسې خو هغه پر ما ډير مهربانه دې ، ماته د زوې په نوم باندې غږ کوی خو زما بدبختی په دې کې ده چې زه د هغې په لور ګنګا باندې عاشق يم. او زما نوره ډيره بدبختي دا ده چې زه د ګنګا بدې راځم ، هغه دبل کوم چا سره مينه کوي ، اويا دا چې د يوې هندو نجلۍ په حيث زما په څير د مسلمان نه يې بد راځی اودخپل ځان له پاره مې ور نه ګڼی ، خو دا را ته ووايه چې شيرخان ولې د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف په حرکت راځی ، دهغه په دې خبره هغه زوړ عسکر ورته وويل:

ګوره صاحب خانه ! هغه وخت چې همايون د شيرخان څخه د چنار کلا و غوښتله اوشيرخان دهغه دا غوښتنه و نه منله اوبيا چې کله شيرخان ته څرګنده شوه چې همايون ددې کلا د تر لاسه کولو له پاره ستر لښکر تيار کړې او غواړي يرغل وکړي نو شيرخان د همايون په خلاف د رهتاس د راجه چندرمل څخه کومک وغوښت خو د رهتاس راجه شيرخان ته دکومک ورکولو څخه انکار کړې. بس شيرخان همدا خبره زړه کې اچولې ده اوکله چې هم ورته موقع او فرصت په لاس ورشی نو هغه به په راجه هرکشن باندې حمله کوی اودرهتاس کلا به ترې نه نيسي ، دهغه په دې خبره صاحب خان وويل چې که چيرې شيرخان داسې وکړی نو دا به ډيره ښه وی. په دې توګه به دهغه په توان او ځواک کې ډيرښت راشي او په خپل سلطنت کې د پراخيدو هيلی به يې هم تر سره شي.

د صاحب خان ددې خبرو په ځواب کې د شيرخان هغه زوړ عسکر خاموشه شو ، خپل آس ته يې نوره هم کمچينه ورکړه او د پخوا په نسبت يې نور هم ګړندې کړ.

۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرخان د ګنګا او کرم ناسته ددریابونو د یوځاې کیدو د ځاې سره نژدې دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و . دهغه مخبرانو هغه لا د پخوا څخه خبر کړې و چې دهغه څو عسکرو هغه ځوان ، چې د شیرشاه د لښکر څو کسان یې وژلې ،نیولې او له ځانه سره یې را روان کړې. په دې اساس کله چې صاحب خان تر مخه د شیرخان تر مخه د دریدو له پاره راو ستل شو نو هغه وخت شیرخان په یو لوړ ځاې کې د غونډۍ په سر ناست و . د هغه ښي لورې ته دهغه زامن قطب خان ، عادل خان ، او جلال خان ناست و . په داسې حال کې چې چپ لورې ته یې د عسکری سالارانو څخه هریو اسماعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، غازخان سور ، سلطان سرادنی ، هیبت خان نیازي ، حاجي خان برنی او برهمی جیت ټول یو له بله سره اوږه په اوږه ناست و . کله یې چې صاحب خان د شیرخان مخې ته راوست ، نو شیرخان ورته په ډیر غور او دقت سره وکتل ، بیا یې ښي لورې کې ناست خپلو درې واړه زامنو ته مخ کړ او ورته یې وویل:

زما زامنو !دا ځوان چې اوس ستاسې تر مخ ولاړ دې که څه هم په ښکاره توګه ډیر عاجز او مسکین تر سترګو کیږي. خو زه یې په تندې باندې د ځلیدونکو ستورو په څیر رڼا ، او د استقلال ، میړانې او بهادرۍ لیکې وینم . دهغه د سترګو او دهغه د مخ او څیرې څخه ډاګیزه کیږی چې هغه به یوه ورځ په دې تیارو شپو کې د خپل مقدر له پاره لمر ثابتیږي. که چیرې د ې د کوم لښکر سالار و ټاکل شي نو د هوا په څپو کې به د اذان د خپریدونکي نور د څپو په څیر و غځیږی. که څه هم دا وخت هغه د نیول شوې مرغۍ په څیر خاموشه ، دروند او غلې تر سترګو کیږې خو په خپل وخت سره به هغه د ښوویدونکو ، شورکونکو اوا زونو په څیر په اوښتو را اوښتو سره د اور د سکروټې په شان راڅرګند شي.

شیرخان تر دې ځایه خبرې وکړی او بیا خاموشه شو اوده صاحب خان څخه یې وپوښتل چې:

تا ولې زما دلښکر خلک وژلي دی ؟صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:

ګوره فرید خانه !خلک تا ته شیرخان وایی او زه تا ته د شیرشاه په نوم مخاطب یم. ما په ځنګل کې د ګیدړو ښکار کاوه ، په دې وخت ما او زما پلار چې له ما سره یو ځاې و ، وکتل چې څو کسه وسله وال ځوانان د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت تر پښو لاندې کوی ، ما هغه نجلۍ و پیژندله ، ځکه هغه زما پیژندګلو وه ، هغه د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا وه. شیرشاه !نجونې نایابه او ډیر ارزښتناکه ګوهر دې ، په دې اساس زه سمدستي دخپل پلار سره یو ځاې د رهتاس درا جه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د خوندې ساتلو په خاطر مخته ورغلم. هغه وسله والو ځوانانو چې هغه یې پورته کړې وه او غوښتل یې و یې تښتوی ، پرما او زما په پلار را کیښنودل ، بدقستمۍ سره چې په دې مقابله کې زما پلار له منځه ولاړ . خو ما هم هغوې ټول له منځه یوړل . ما د شهزادګۍ ګنګا عصمت او عزت خوندې وساته او هغه مې دهغه د پلار د پړاو په لور سلامته واستوله. دهغې پلار هملته د ښکار د ځاې سره نژدې پړاو کړې دې. په همدې وخت کې ستا وسله والو ځوانانو زه محاصره کړم او ستا تر مخه یې راوستلم ، بس زما جرم او ګناه همدومره وه. که چیرې د کومې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتل ګناه وی نو زه بیا مجرم یم او د هرې سزا له پاره چې تاسې یې راکوئ تیار یم.

دصاحب خان د ټولو خبرو د اوریدلو وروسته شیرخان غوښتل کومه پریکړه وکړي چې دوه اس سپاره په ډیره ګړندۍ توګه هلته را ورسیدل ، هغوې دخپلو آسونو څخه را کښته شول اوپه ډیره بیړه باندې را نژدې شول او د شیرشاه څخه یې د څه ویلو له پاره اجازه وغوښتله . شیرخان ورته د نژدې راتلو حکم وکړ ، بیا دهغوې دواړو څخه یو کس چې عمر یې نسبتا زیات و دشیرخان سره نژدې کیناست او په ډیر راز سره یې ورته په غوږ کې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره شیرخان ! زه د کوچي قبیلی سردار یم. زما نوم فدایي خان دی ، دغه خ،ان چې ستا تر مخه ولاړ دی دهغه نوم صاحب خان دی ، دا زما غلام دی. شیرخانه ! ایا ستا په ذهن کې د ملک سکا په نوم د یوه کس نوم راځی ؟ دهغه په دې خبره شیرخان ټکان شانته وخوړ او ویې ویل:

هو ! زه خو ملک سکا ډیر ښه پیژنم ، هغه زمونږ کورني غلام و ، بیا زما دپلار د سختیو په اساس هغه مونږ پریښودو او ولاړ. دهغه په دې خبره فداي خان سمدستی وویل: واوره شیرخانه ! هغه ملک سکا چې ستاسې کورنی غلام و او بیا ستاسې څخه و تښتید نو ماته راغې او دخپلو دواړو زامنو مقرب خان او صاحب خان سره یو ځای زما غلام شو . دا دري واړه پلار او زامن د ګیدړو په ښکار کې ډیر زیات ماهر دي ، د هغه وخته چې دوې دلته راغلی نو زما په لاسته راوړنه کې ډیر زیات زیاد ښت راغلی دی ، شیر شاه ! دغه ځوان صاحب خان چې همدا اوس ستا تر مخه ولاړ دی دهمغه ملک سکا زوی دی ، اودغه ځوان چې له ما سره یو ځای دلته ستا دربار ته راغلې د هغه ورور مقرب خان نومیږی چې د صاحب خان مشر ورور دی.

د فداي خان ددې څرګندونو په اساس شیرخان د خپله ځایه را پورته شو او د مقرب خان سره یې ډیر ښه روغبړ وکړ او بیا فداي خان ورته وویل: شیرخانه ! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چې ستا کوم وسله وال ځوانان چې د صاحب خان په لاسو وژل شوی دي ، هغوې هغه خلک و چې غوښتل یې د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګی ګنګا له ځانه سره پورته کړی او بې عصمته او بې ابرو یې کړي ، په دې اساس صاحب خان د شهزادګۍ ابرو او عزت خوندی ساتلې ، او ددې تر څنګ دا باید هم درته ډاګیزه کړم چې صاحب خان د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا سره ډیره مینه لری اوغواړی هغه د خپل ژوند ملګرې و ګرځوي خو بدبختي داده چې شهزادګۍ ګنګا ترې نفرت اوکرکه کوي. او صاحب خان نه خوښوی ، کیدې شي چې ددې علت د صاحب خان مسلماني وی یا دا چې صاحب خان یو غلام دی او هغه نه غواړې د یوه غلام سره یو ځای شپې سبا کړي.

تر دې ځایه د خبرو وروسته فدایی خان خاموشه شو ،نو شیرشاه هغه او مقرب خان نور هم د خپله ځانه سره را نژدې کړل. کله چې هغوې د شیرخان سره نژدې کیناستل نو بیا شیرخان په خپل مخکې ولاړ صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه ! دا چې تا د رهتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د عصمت او عزت د خوندې ساتلو په خاطر زما عسکر وژلی دی ، په دې اړه به له تا څخه پوښتنه ګرویزنه و نه شي. په اقدس ذات قسم خورم چې که چیرې د یوې نجلۍ د عزت او عصمت د ساتلو په خاطر تا ددې څخه لس واري زیات کسان هم وژلي واې نو بیا به هم ما ستا په ذات باندې فخر اوویاړ کاوه. واوره ! هغه کسان چې تا ددې مقدس کار له پاره وژلې دی ، نو که هغوې ستا دلاسو څخه خوندی هم پاته شوې واې نو ما به یې دلته سر له تنو جدا کړې و. زه ډیر افسوس کوم چې دهغو ځوانانو په لاسو ستا پلار ملک سکا هم وژل شوې دی. ملک سکا زما دکورنۍ میراثي غلام و. زه دهغه په مرینه ډیر زیات غمژن شوي یم. اوس زه نه غواړم چې ته پس له دې در په در ژوند تیر کړې. خو اوس را ته همدو مره ووایه چې ته یوازې ګیدړې ښکاروې او که په تورې وهلو او د تیغ وهلو په فن کې هم مهارت لرې؟

دشیرخان ددې پوښتنې په ځواب کې صاحب خان تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوب و ، بیا یې خپله سینه پرانسته او د عزم او استقلال د جذبې نه په ډک اوزا سره یې وویل: ګوره شیرشاه ! که ته غواړې ما په خپل لښکر کې شامل کړې نو زه تا ته ډاډ درکوم چې لکه څنګه مې چې په پخوا وختو کې په ځنګلونو کې ګیدړې ښکار کولې نو له دې وروسته به ستا دښمنان هم ښکار کوم. شیرشاه ! زه نه پوهیږم چې ستا ښی او چپ لورې ته څوک ناست دي نو که چیرې ته یې را وپیژنی نو زه دهغوې تر مخه یو څه ویل غواړم. د هغه په دې خبره د شیرشاه په مخ او څیره کې د خوشحالۍ نښې نښانې را وځلیدې اوبیا یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره صاحب خانه ! زما ښي لورې ته زما زامن ناست دي او زما چپ لورې ته زما عسکري جنرالان ناست دي. دهغه په دې خبره صاحب خان خپله سینه نوره هم پرانسته او خپله غړۍ یې پورته کړه او په ډیر جرئت سره یې وویل:

شیرشاه ! ستا نه پرته ستا زامنو او ستا سالارانو ټولو ته بلنه ورکوم چې دهغوې له ډلې څخه چې هر څوک غواړې له ما سره دحرب اوضرب په فن کې مقابله وکړي ،نوکه چیرې ما دهغوې د هر یوه څخه ماتې وخوړه ، او ناکام شوم نو بیا به ټول ژوند ستا په غلامۍ کې تیروم او که چیرې زه دهغوې په مقابل کې بریمند شوم نو بیا کوم مقام چې ستا خوښه وی ماته یې راکړه.

دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرخان تر یوه وخته پورې هغه ته په توصیفي سترګو سره وکتل او بیا یې په استفهامیه ښه خپلو زامنو ته وکتل او ورته یې وویل: ګورئ: ما چې د صاحب خان په اړه کوم ه انداز ه لګولې وه هغه بلکل سهی را ووتله ، زه پوهیږم چې ستاسو څخه یو هم دهغه سره د تیغ وهلو مقابله نه شئ کولې. خو تر هغو چې زما د سالارانو پورې اړونده ده نو په دې وخت کې هیبت خان نیازي تر ټولو ستر تیغ وهونکې او ځواکمن انګیرل کیږي ، ددې ترڅنګ براهم جیت هم ددې دعوا لری او وایی چې په دې فن کې هغه ته ،دهغه کوم دویمګړې نه تر سترګو کیږی. زه فکر کوم چې ددوې دواړو څخه به یو یې د صاحب خان په مقابله کې ازمینبت کوم ، د شیرشاه ددې وړاندیز په اړه دهغه زوې عادل خان په خنداکې وویل چې:

درونده پلاره ! ما ته خو دا صاحب خان د خپل ورور په څیر ښکاری. په دې اساس زه نه غواړم چې دهغه سره مقابله وکړم. او زما نور ورونه به هم دا کار و نه کړي ، خو دا چې ته غواړې هغه د براهم جیت او یا هیبت خان نیازی سره مقابله وکړي ، نو دا راته ډیره سهی ښکاري ، هسې خو هیبت خان د عمر له اړخه د صاحب خان څخه ډیر مشر دې ، لږ تر لږه دوه هومره توپیر به یی موجود وي ، او براهم جیت هم همدا اسې دروا اخله. په هرصورت و به ګورو چې صاحب خان ددې دواړو په مقابله کې څه ډول را څرګندیږی ، خو پلار جانه زه تاته یوه مشوره درکوم. دهغه په دې خبره شیرشاه په ډیره مینه دخپل ځوې عادل خان په لور وکتل او ور څخه یی وپوښتل چې څه ډول مشوره ؟عادل خان ورته وویل:

درونده پلاره ! زما په آند زمونږ په ټولو سالارانو کې هیبت خان د جسمانی او فزیکې اړخه ډیر توانمند تر سترګو کیږی.نو په دې خاطر دهمدې هیبت خان نیازي ځواک اوفن د صاحب خان په مقابل کې وازمایه. تر څنګ یی براهم جیت د توري وهلو او د تیغ وهلو په فن کې دیر عیار او چالاکه ګڼل کیږی ، نو د توري وهلو له پاره د صاحب خان سره براهم جیت را مخته کړه. شیرخان دهغه ددې خبرې سره توافق وکړ او ورته یی وویل چې همدا اسې به وکړو .

ددې پریکړې وروسته شیرخان خپل سالاران هریو هیبت خان نیازي او براهم جیت را وبلل. دواړه دشیرخان مخې ته را غلل او و دریدل ، شیرخان اول د هیبت خان نیازي لورې ته وکتل او ورته یی وویل:

هیبت خانه ! خپله وسله دې لرې کړه ، اوپه سر اوبا زوګانو دې چې کوم او سپنیز خولونه ترلي هغه هم را پرانیزه. هیبت خان د شیرخان دحکم سره سم خپل ټول جنګې سامان له ځانه لرې کړ او لوڅ و درید. شیرخان ورته وویل چې د صاحب خان په لور ورشه او د هغه سره د خپل جسمانی ځواک مقابله وکړه. تر څنګ یی صاحب خان ته مخ کړ او ورته یی وویل:

صاحب خانه ! ما ستا سره د مقابلې له پاره خپل دوه کسه سالاران ټاکلي دي ، چې د یوه نوم هیبت خان دې او دبل نوم براهم جیت. هیبت خان به له تاسره د جسمانی ځواک مقابله کوی ، په دې مقابله کې به هیڅ ډول وسله نه استعمالیږي ، او بیا به د تیغ وهلو مقابله وی ، هغه به زما سالار ابراهیم جیت له تاسره کوي ، ایا تاته زما دا خبره قبوله ده ؟دهغه په دې خبره صاحب خان وویل چې: شیرشاه !ته حاکم یی او ستا هره پریکړه ماته دمنلو وړ ده . او زه هیله کوم چې زه به ستا د هیلو مطابق عمل وکړم. ددې خبرې سره سم شیرخان هیبت خان نیازی را مخته کړ او د مقابلې د پیلیدو حکم یی وکړ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیبت خان د ډیرو اوچتو قدمونو سره مخته راغې . کله چې صاحب خان ته را نزدې شو نو ودرید ، بیا یې په یو ډول سپکوالی او حقارت سره صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل : اې د لیوانو او ګیدړو ښکار کونکیه ! واوره ! تا څه فکر کړې چې ته به د لته زما د اقا شیرخان په وړاندې زما سره مقابله وکړې . تا خو په ځنګلونو کې دلیوانو او ګیدړو ښکار کاوه او همغه درته ګڼهندوې و. د انسانانو ښکارکول ستا په وس کې ندی . ته یو کوچې بنجاره یې . ستا د تیغ وهلو او دا ډول مقابلو سره څه کار دې . دهغه په دې خبرو باندې صاحب خان ځواب ورکړ او ورته را غبرګ شو.

هیبت خانه واوره ! ته ماته یو ګذار راکړه او بیا ووینه چې پای به یې څه وي ؟ دهغه په پایلو کې به زه تاته و ښایم چې د ګیدړو او لیوانود ښکار کولو تر څنګ زه خپل مقابل لورې هم ښکار کولې شم . کله چې ته له ما سره په ټکر کې شې نو دهغې نه څو لمحې وروسته به دا ناست پاست خلک ووینی چې زه څنګه ستا د ذهن کوڅې د زړا او ستا د زړه تندې جزیرې د چغو او واویلاو په زخمونو ډکوم

هیبت خانه واوره ! ما د یوه غلام او کوچې نبجاره په څیر په خپل ژوند کې تر اوسه تیاره درواز ي تر شا ټکولې . خو نن به ستا بدن ټکوم ، او ستا عزت به د خاورو سره خاورې کړم ، او ستا د ساګانو شاهراه به ورانه ویجاړه کړم ، مخته راشه او ماته ګذار راکړه ، بیا به زه تا ته خپل ځان در وښایم . بیا به دغه ټول خلک ووینی چې د مقابلې په دې ډګر کې ذلیل څوک دې او فاتح څوک .

هیبت خان واوښت راواوښت او بیا را مخته شو او خپل ښې لاس یې پورته کړ او غوښتل یې چې صاحب خان ته یو دروند ګذار ورکړي ، خو صاحب خان په خپل ځای باندې ارام ولاړ و . څنګه چې هیبت خان خپل سوک په هوا کې پورته کړ نو صاحب خان هم متحرک شو او د هیبت خان په سوک یې سوک ورکړ ،کله چې ددواړو لاسونه په پوره سختۍ یو دبل سره په هوا کې ټکر شول نو هیبت خان د درد له لاسه تاو را تاو شو په داسې حال کې چې صاحب خان ورته خندل .

په ترتیب دوه درې ځلې هیبت خان خپل ښې لاس پورته کړ او هڅه یې وکړه چې صاحب خان باندې ګذار وکړي خو صاحب خان هر ځل دهغه سوک په خپل سوک باندې تم کاوه . ددې وروسته صاحب خان دفاع پرېښوده او دیوې بې روحه او بې حرکته ستنې په څیر و درید . دهغه په دې کار باندې د هیبت خان حوصله زیاته شوه او یو په بل پسې یې درې څلور درانه ګذارونه د صاحب خان په اوږو ، غاړه او سینې باندې وورول . صاحب خان دا ټول ګذارونه په ډیر صبر او زغم سره واخستل ،خو کله چې د صاحب خان له لورې کوم عکس العمل را څرګند نه شو نو بیا هیبت خان په خپل ځاې لږ څه اندیښمن شاته شو ، په همدې وخت کې یې هیبت خان ته وویل :

ګوره هیبت خانه ! داسې برېښې چې ستا په ضرب کې کوم ځواک او قوت نه دې پاته . هیبت خانه ! په دې کې شک نه شته چې زه یو کوچې او بنجاره یم خو دهغه وخته چې هوش را پیدا شوې د ځنګلې ځناورو ښکار کوم ، خو هیبت خانه ما ستا نوم مخته کیښود اودا اندازه مې وکړه چې ته به د ځنګلې ځناورو په څیر پر ما حمله وکړې او ماته به ستا تر مخه دفاع کول ستونزمنه شي ، خو ته زما تر مخه د میږې اوپسه په څیر ثابت شوې ، تا ماته څلور پنځه درانه ګذارونه راکړل خو تا وکتل چې ما دهیڅ ډول تکلیف او اذیت څرګندونه هم و نه کړه . ددې نه دا ثابتیږی چې چې ستا په ګذار کې هیڅ ډول روح نه شته. زه به تاته دضرب ورکولو یوه نمونه وښایم ، ددې خبرې سره سم صاحب خان هیبت خان دغاړې لاندې په یوه قوی سوک وواهه ، د هیبت خان پښې په زمکه ولړزیدې او پرمخ په زمکه پریوت.

داسې برېښیده چې په صاحب خان باندې لیونتوب راغلی وی ، هغه په ډیره بیړه ورمخته شو او هیبت خان یې درې څلور لغتې نور هم وواهه ، هیبت خان د لکه د دروند بار لاندې او ښ په څیر د درد او تکلیف څخه بړ بړې وهلی. بیا صاحب خان هغه د ویښتانو څخه و نیو ، را پورته یې کړ او څو څپیړې یې په مخ او خوله باندې وواهه ، هیبت خان یو ځل بیا د درد او تکلیف په اساس په زمکه باندې پرمخه را پریوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان یو ځل بیا په توپانې توګه ورمخته شو ، بیا یې د ویښتانو څخه و نیو او په یوه ټکان سره یې هیبت خان د زمکې څخه را پورته کړ ، یولاس یې د هغه په څټ کې او بل یې د هغه په پښو کې ورکړ او بیا یې په دواړو لاسو پورته کړ او په هوا کې یې را زوړند کړ ، تر ډیره پورې یې په فضا کې دګول دایرې په شکل کې و څرخاوه او بیا یې هغه د ډیرې بې وسۍ په حال کې د شیرخان په پښو کې ور و غورځاوه.

ددې کار په کولو سره صاحب خان شیر خان ته مخ کړ او ورته یې وویل: زه د ځنګلي ځناورو ښکارکونکی غلام یم خو د هیبت خان په څیر امیر انسان زما یو ګذار هم و نه شو زغملای . کله چې دا هیبت خان میدان ته د مقابلې له پاره راغې نو زه د هغه د نوم څخه ووېریدم او فکر مې کاوه چې د هغه تر مخه به ماته خپله دفاع کول هم ستونزمنه شي . مګر دا خو بلکل د خاورو او موم په څیر ثابت شو ، ما هغه ته څو ګذارونه ورکړل خو دې ظالم خپله دفاع هم ونه شوه کړای ، څرګنده نه ده چې دا څه ډول هیبت خان دې چې د هغه په ضرب کې نه جوش شته ، نه ولوله او نه ځواک او نه قوت.

دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرشاه په خپل ځای باندې ناست و او تر ډیره پورې په خندا شین و ،تر څنګ یې په ډیره مشفقانه توګه د صاحب خان په لور وکتل او بیا یې ورته وویل :

صاحب خانه ! زما دا سالار د ډیر زیات ځواک او قوت خاوند دې ، خو ما وکتل چې دا ستا تر مخه د وزې په څیر کمزورې شو. ددې څخه زه په دې ورسیدم چې صاحب خانه ته د هیب خان نه هم پورته هیبت خان یې. تا هیبت خان مغلوب کړ او دا دې وښوله چې ته ډیر ستر او عظیم یې.په لاشریک خدای مې سوګند چې تا د هیبت خان په وهلو سره دا ثابته کړه چې ته د لښکرو د سالارۍ وړتیا لرې.

په ځواب کې ورته صاحب خان وویل: شیرشاه ! زه ستا ددې خبرو شکریه ادا کوم ، تر اوسه خو مقابله نیمایی شوې ده ، د هیبت خان سره خو زما مقابله یواځې جسمی مقابله وه او هیڅ ډول وسله په کې نه استعمالیده ، اوس به زه ستا ددویم جرنیل برهم جیت انتظار کوم ، چې هغه میدان ته را ښکته شي ، زه به د هغه سره وسله واله مقابله کوم او هغه به د تیغ وهلو مقابله وي. د صاحب خان په دې خبرو باندې شیرشاه خپل سالار برهم جیت را وباله ، برهم جیت سمدستي را پورته شو او د شیرخان مخې ته را غې او ودرید. په همدې وخت کې شیرشاه د لاس په اشارې سره صاحب خان هم را وباله او بیا یې ورته وویل:

صاحب خانه ! هیبت خان ته د ماتې د ورکولو وروسته زه دې پایلو ته رسیدلې یم چې تا دخپل لښکر اعلې سالار و ټاکم ، ګوره ! اوس په سر باندې خول ، په جسم باندې ډال او په اوږو باندې د اوسپنې خولونه را واچوه ، ځکه دا هغه جنګې سامانونه دي چې برهم جیت هم په ځان اچولی دي. تر څو ته د هغه سره د تیغ وهلو مقابله وکړای شې. ما دا ټول هر څه ستا له پاره را غوښتې دی.

دهغه په دې خبره صاحب خان سمدستی وویل :

درونده شیرشاه !ماته د دا ډول جنګې سامانونو درا غوښتلو هیڅ اړتیا نه وه ، زه به ددې برهم جیت سره په همدې حالت کې، لکه څنګه چې یم ، د تیغ وهلو مقابله کوم. زما توره او زما ډال همدا ا وس د میدان په منځ کې پراته دي ، اجازه راکړئ چې هغه دهغه ځآیه را واخلم او د برهم جیت مقابلې ته راشم.د صاحب خان ددې ځواب په اړه شیرخان لږ څه فکر وکړ او بیا یې خپل سالار برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! ته هم خپل ټول جنګې لباس له ځانه ښکته کړه . او د صاحب خا ن په څیر یواځې خپله توره او ډال له ځانه سره و ساته . دهغه په دې خبره برهم جیت سمدستې متحرک شو او په خپل ځا ن اچولی ټول شیا ن یې له ځانه لرې او هیسته وا چول . هغه دخپلو لاسو څخه او سپنیزې لاس پټونی او د اوږو څخه او سپنیز خولونه هم لرې کړل. بیا شیرخان دواړو ته د میدان منځته د ورتللو او هلته د تیغ وهلو دمقابلې د پیلولو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میدان ته د ورکیوتلو سره سم دواړو صاحب خان او برهم جیت په یوه ټکان سره خپلې تورې د تیکو را وویستلې ، او خپل ډالونه یې سنبال کړل ، بیا برهم جیت خپله توره په هوا کې خوځوله او د صاحب خان څنګ ته راغې او ورته یې وویل:

ګوره صاحب خانه ! ته تر اوسه پورې ځوان یې او درته د تجربې ، زغم او تحمل اړتیا ده ، زه دا خبره منم چې تا به جسمانی ځواک کې هیبت خان ته په ډیره اسانی سره ماته ورکړه خو تیغ وهل یواځې د ځواک او قوت لوبه نه ده ، هغه ته د یرې تجربې ، فن او پوهې اړتیا ده ، ماته ته تر اوسه پورې په دې کار کې خام معلومیږی ، ځکه چې تا تر اوسه پورې یواځې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې ، د انسانانو سره دې مقابله نه ده کړې ، او فکر کوم چې ستا په دې لنډ ژوند کې د دې تجربې وخت درته نه دې تر لاسه شوې . د هغه په دې خبرو باندې صاحب خان ورته وویل:

ګوره برهم جیته ! دا سهی ده چې ما به د یوې کوچی قبیلې د غلام په څیر په ځنګلونو کې یواځې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې وي ، خو ګوره برهم جیته ! ستا په پرتله هیبت خان د یوه لیوه په څیر و ، خو کله چې ما هغه لیوه مات او مغلوب کړ نو ستا حیثیت د هغې په مقابل کې د ګیدړې په څیر دې ،ستا ماتول ماته ډېر اسانه دی . په کومه غلطه انګیرنه کې ځان مه ور غورځوه ، چې ته ډیر پوه تیغ وهونکې یې . او که نه پښیمانه به شې . برهم جیت د هغه په دې خبرو باندې بیزارې و ښووله او ورته یې وویلې:

ګوره صاحب خانه ! ته ولې د خپل ژوند غوښتنې او ارمانونه کونډوې، ولې خپل ځان د روح او بدن په اختلاف کې وراچوې ، کله چې زه درباندې حمله وکړم نو ته به خپل ځان د سوزیدلې شپې د خوبونو په څیر درویزه محسوس کړې . ته تر اوسه پورې ځوان یې او تر اوسه وخت د ګوډو لمحو کې په امصاګانو باندې روان یې . نو په دې اساس دا مقابله په ډیر احتیاط سره وکړه ځکه د تیغ وهلو فن دهرچا په وس کې نه وی او نه پرې هرې سرې پوهیدې شې . د هغه په دې خبره صاحب خان سمدستې وویل :

ګوره برهم جیته ! دا به وخت وو ایی چې څوک د تجربو په امصاګانو باندې مخته ځی . هسې خو زه تا ته ډاډ درکوم چې کله چې زما او ستا تر منځ ټکر وشی نو زه به ستا د تجربو په ټولو لمحو کې زهرور ګډ کړم . تا چې د موسمونو په یخوالې کې د پخوالی کوم زوړ څادر له ځانه را تاو کړې دې زه به هغه څادر له تانه را پریباسم . ګوره برهم جیته ! هغه څه چې زه یې درته وایم ، هغه درته په عملی توګه ښایم ، که څه هم هغه زما له پاره زما د وجود ، زما د روح او زما د ژوند په قیمت تمام شې . اوس نو ځنډ مه کوه ، پر ما حمله وکړه تر څو دا مقابله پیل شې ، د هغه به دې خبره برهم جیت سمدستې را مخته شو او په صاحب خان باندې یې د خپلې تورې ګذار وکړ .

صاحب خان د برهم جیت د تورې دا ګذار په ډیره اسانی سره په خپل ډال سره تم کړ، تر لږه وخته پورې دواړو په سوکه توګه یو په بل باندې یرغلونه او ګذارونه کول ، بیا صاحب خان د سوکه والی دا لوبه ختمه کړه او د برق په څیر او په ډیره ګړندی توګه یې په خپل مخکې جنګیدونکې برهم جیت باندې حمله وکړه . برهم جیت تر یوه وخته پورې په پوره میړانې سره مقابله وکړه خو بیا هغه د صاحب خان د تیزو او ګړندیو حملو تر فشار لاندې راغې او ځان یې بې وسه محسوساوه ، برهم جیت اوس د صاحب خان د تیرو حملې لاندې د زغم د نه راوړلو په اساس شا ته تګ پیل کړې و .

معامله او مقابله خپل انجام ته رسیدونکې معلومیده ، برهم جیت چې خپل ځان یې بې مثاله تیغ وهونکې ګاڼه ، اوس یې ډیره ستومانتیا احساسوله ، د هغه د ظاهرې حالت څخه هم دا را څرګندیده چې د هغه کیفیت اوس داور سره د ایښول شوو اوبو د پوکنیو په څیر کر زیدلې دې . تر ډیره وخته پورې صاحب خان برهم جیت په میدان کې په شا تګ کې ځغلاو ، ان تر دې چې هغه دا انداز ه وکړه چې اوس نو برهم جیت د سر نه تر پښو پورې په خولو کې ډوب شوې دې . برهم جیت څو ځله هڅه وکړه چې خپل ځان د دفاع څخه وکاږی او په جارحیت لاس پورې کړې او لکه څنګه چې صاحب خان هغه د میدان څخه په شا ته ځغلولو کې مجبور کړې و په همدې توګه هغه هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان سره و کړي خو دصاحب خان په حملو کې دومره تیزوالې ، دومره ځواکمني او دومره پوخوالې و چې دبرهم جیت هره هڅه یې د ناکامۍ سره مخ کوله ،

د لږڅه مقابلې وروسته صاحب خان په زوره د الله اکبر د تکبیر غږ پورته کړ او برهم جیت ته یې وویل : برهم جیته ! ځان کلک کړه زه به اوس تاته خپل رنګ در وښایم ددې خبرې سره سم صاحب خان خپله ښۍ پښه د زمکې څخه پورته کړه او په چپه پښه باندې را وڅرخید او یو ځل بیا یې د تکبیر اواز پورته کړ او خپله توره یې په برهم جیت باندې را پریښوده ، برهم جیت غوښتل د هغه د تورې ګذار په خپله توره باندې تم کړي خو د هغه توره د یوه ګذار سره دوه ټوټې شوه ، یو اځې د تورې لاستې د یوې وړې ټوټې سره د هغه په لاس کې پاته شو. په همدې وخت کې صاحب خان د فاتح په څیر وخندل او بیا یې برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! زما نوم صاحب خان دی ، که څه هم زه د کوچې قبیلې د سردار غلام یم او ما په تیرو وختو کې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې خو باید تاته دا هم ډاګیزه کړم چې زما توره نه یوازې انسانی جسم بلکه او سپنه هم دوه ټوټې کوي ، برهم جیت د خپلې ماتې ، د خپل ذلت او د خپلې تورې د دوه ټوټې کیدو وروسته ډیر زیات خجله او شرمنده شانته شوې و . بیا یې د هغه ماتې شوې تورې لاستې هم وغورځاوه او ټیټ سر خپل ځای ته راستون شو او هملته کیناست.

شیرخان د خپله ځایه را پورته شو ، مخته راغې او صاحب خان یې په غیږ کې و نیو ، د هغه تندې یې ښکل کړ او بیا یې ورته په ډیر پلرنی شفقت سره وویل :صاحب خانه ! هغه وخت چې تا هیبت خان د خپل قوت او ځواک په څرګندولو سره مات کړ نو په هماغه وخت کې ما ته د خپل لښکر سالار ټاکلې وې، او اوس چې تا برهم جیت په ډیره اسانه توګه د تیغ وهلو په فن او مقابله کې مات کړ او دهغه توره دې هم دوه ټوټې کړه نو اوس مې ته د خپل زوې په څیر ومنلې ، ته به دلته زما په لښکر کې د اعلی سالار په څیر دنده تر سره کوې او زما په نزد به ته زما د زوې حیثیت لرې. وایه ! دغه دواړه انعامات دې قبول دې او کنه ؟ دهغه په دې خبره ترې صاحب خان په ډیره عاجزۍ سره شکریه وکړه او ورته یې وویل:

شیرشاه ! زه پوهیږم چې زما په ژوند کې یو ستر بدلون او انقلاب راغلې دې ، زما په څیر یو غلام دا فکر او سوچ هم نه شو کولای چې زه به په ځنګل کې ګیدړې اولیوان ښکارکوم او بیا به دکوم یو اعلی او بهترین حکمران د فوځ سپه سالار ګرځم. تا چې ماته کوم مقام او عزت را کړې نو د هغې له پاره زه ستا ډیر زیات شکر کونکې یم. شیرخان ورته وویل: ګوره صاحب خانه ! زه له تا سره یو ځای ستا ورور مقرب خان هم په خپل فوځ کې را شاملوم ، هغه به هم د یوه سالار په حیث په فوځ کې دنده تر سره کوي ، زه ډاډمن یم چې هغه به هم ستا په څیر په توره وهلو کې همدا سې تورزن وي. صاحب خانه ! اوس به د فوځ د سپه سالار په څیر ستا خیمه زما دخیمی تر څنګ دربیږی او هغه عزت ، وقار ، دبدبه او جلال چې زما زامنو ته په لښکر او ریاست کې ور په برخه دې هغه به وروسته له دې تاته هم در په برخه وي. زه همدا اوس تاته دخپلې خیمی تر څنګ دخیمی د درولو انتظام کوم تر څو ته په هغې کې قیام او ارام وکړې ، دهغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرشاه ! زما محترمه ! ایا ماته ددې اجازه شته چې زه ولاړشم او د خپلې کوچی قبیلې څخه خپل سامان له ځانه سره راوړم. شیرخان ورته وویلې: هو ! تا ته په دې اړه اجازه شته خو ته به ژر بیرته را ستنیږې. بیا شیرخان د کوچي قبیلی سردار فداې خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل:

ګوره فداې خانه ! ته د کوچیانو د قبیلې سردار یی او صاحب خان او مقرب خان هم له تا سره په دې قبیلې کې دغلامانو په څیر ژوند کوي ، یعنې دا دواړه ستا غلامان دي ، اوس ووایه چې ته دوې دواړه د څومره قیمت په مقابل کې ازادوې ، دهغه دخبرې په ځواب کې فدایی خان په ډیر ادب او احترام سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه کرم او عنایت چې تا په دې دواړو ورونو باندې کړې دې د هغې مثال نه تر سترګو کیږي ، ګوره شیرخانه !دوې دواړه زما غلامان وو اوماته دهغوې دپلار ملک سکا د مړینې په اړه ډیر درد را رسیدلی دې ، خو د ګیدړو او لیوانو په ښکار کولو کې دوې درې واړو پلار او زامنو ماته دومره شتمنی را کړې ده چې دوې لا دېخوا څخه د خپلې ازادی قیمت ادا کړې دې ، نو په دې خاطر دهغوې د ازادۍ له پاره زه هیڅ هم نه غواړم. زه دا دواړه ورونه دهمدا اوسه ازادوم ،ترڅو هغوې ستا په لښکر کې د سالارانو په څیر کار وکړي. دهغه په ځواب باندې شیرخان د هغه ډیره شکریه وکړه اوبیا صاحب خان، فدایی خان او مقرب خان درې واړه شاته شول.
د لږ څه واټن وهلو وروسته فدایی خان صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:
صاحب خانه زویه !ما ته په دې اړه هیڅ معلومات نه و چې ته د شیرشاه کسانو نیولی یې او دلته یې د شیرشاه دربار ته راوړي یې. ما ته خو دا خبر د رهتاس راجه هرکشن را لیږلې و او تر څنګ یې دا هم را ته ویلی و چې زه ستا ساتنه وکړم او د شیرخان څخه دې خلاص کړم. کیدې شی تا په ځنګل کې د راجه کرشن د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي ساتلی وی. خو دلته په راتلو سره ، زویه ، یو ستر انقلاب راغې. دلته چې د مقابلې په وخت کې تا د خپل ځواک ، قوت او فن کومه مظاهره وکړه ، نو زویه ، ته همغې د زمکې څخه اسمان ته پورته کړې ، زه تا ته د شیرخان د فوځ د سپه سالارۍ او د هغه د زوې کیدو په اساس د زړه له کومې مبارکې وایم ،صاحب خانه ! زما زویه !هغه وخت چې د رهتاس راجه هرکشن ماته پیغام را ولیږه چې ستا په تعقیب پسې راشم نو هغه دا پیغام هم را لیږلې و چې کله چې د شیرخان څخه صاحب خان را خلاص کړل شي نو ورته ووایه چې له ما سره خامخا یو ځل ووینې ، راجه هرکشن لا تر اوسه هملته پړاو کړې دې ، په دې خاطر ته د هر څه لمړی د راجه هرکشن د پړاو په لور ولاړ شه ، اوبیا کله چې د هغه ځایه فارغ شوې نو بیا د قبیلې په لور راستون شه ، تر دې وخته پورې به ما او مقرب خان ستا سامان را ټول کړې وي ،بیا ته دخپل ورور سره یو ځاې بیرته دشیرخان پړاو ته راستون شه. صاحب خان دهغه ددې خبرې سره اتفاق وکړ او بیا درې واړه په خپلو خپلو آسونو باندې سواره شول او په ډیره ګړندی توګه یې دخپلو ځایو په لور و ځغلول.

۵

په ګړندی توګه د خپل آس د راځغلولو لږه شیبه وروسته صاحب خان د راجه هرکشن پړاو ته را ورسید. دهغه پړاو د کرم ناسه او سون ددریابونو تر منځ په یوې غرنۍ لړۍ کې پروت و. هغه ځاې کې ګڼ ځنګلونه و او دا دواړه دریابونه د ګنګا د دریاب معاونین ګرزیدلې و. دپړاو په منځ کې صاحب خان خپل آس ځغلاوه او نیغ د راجه هرکشن محل شکله خیمی ته ورسید.
دخپله آسه را ښکته شو او هلته ولاړ ساتونکې ته یې وویل: زه راجه را بللې یم ، کیدې شی تا ته په دې اړه هم معلومات وي. ساتونکې ورته وویل: چې که څه هم په دې اړه ماته معلومات نه شته خو ته تللې شې. ځکه چې ستا په تلو راتلو باندې کوم بندیز نه شته. صاحب خان دهغه شکریه ادا کړه او بیا خیمی ته دننه ور ننوت ، هغه وکتل چې په مخامخ کوټه کې پخپله راجه هرکشن او دهغه لور شهزادګۍ ګنګا هلته ناست دي او په خپلو منځو کې په کومه خبره سره بحث کوي ، څنګه چې صاحب خان هلته ور ننوت نو لمړی خو ګنګا خپل مخ ترې وګرځاوه او بیا دهغه ځایه پورته شوه او په ډیره غصه او بیزارۍ سره دهغه ځایه ووتله او دخیمی بلې خونې ته ولاړه.
راجه هرکشن دخپلې لور په دې کرغیړن حرکت سره ډیر په فکر کې ولوید خو خپل ځان یې سره کنترول کړ او دخپل لاس په اشارې سره یې صاحب خان ته د کیناستو ځاې ځیګې ور وښود او ورته یې وویل: صاحب خانه ، را څه کینه. ته ولې ولاړ یې. ما خو فداې خان ته پیغام ور استولې و چې تا را ته ضرور را ولیږي ، اوس وایه کله چې ته د شیرخان عسکرو و نیولې نو څه ډول سلوک یې درسره وکړ. په ځواب کې ورته صاحب خان په خندا نه خوله وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره راجه ! کیدې شي تا ته دا خبر را رسیدلې وي چې هلته په ځنګل کې ما دشیرشاه سورې د څو وسله والو ځوانانو څخه ستا د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي کړ ، دهغه ددې خبرې سره سم راجه هرکشن سمد ستې دهغه خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې : ګوره صاحب خانه ! زما زویه ! تا ته ددې خبرې کولو اړتیا نه شته چې تا د ګنګا عزت خوندي ساتلې دې اودهغې وروسته د شیرخان کسانو ته د ځنګل څخه له ځانه سره بندې یوړې ، که چیرې ته دلته زما ځاې ته را رسیدلې واې نو په ډاډمنه توګه به مې ستا ساتنه کړې واې. اوس را ته وواېه چې هغوې له تا سره څه ډول سلوک وکړ.

صاحب خان ورته په خندا کې وویل:

ګوره راجه: کله یې چې زه دشیرخان دربار ته ور وستلم ، نوهغه زما سره ډیر زیات د انصافه کار واخست ، هغه زما ددې کار څخه ډیر خوشحاله شو چې ما د هغه د وسله والو ځوانانو څخه د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتلې دې. بیا هغه زه دخپلو دوو سالارانو سره د مقابلې له پاره را وبللم دهغوې نومونه هیبت خان نیازی او برهم جیت وو. دهیبت خان نیازی سره ما د جسمي قوت د ازمایلو مقابله درلوده خو ما هیبت خان په ډیره اسانۍ سره لاندې کړ. کله چې ما د هیبت خان څخه د جسمانی ځواک د ازمیښت مقابله وګټله نو شیرخان زه د خپل فوځ سالار و ټاکلم ، خو کله مې چې دهغه دبل سالار برهم جیت څخه د تیغ وهلو مقابله هم وګټله نو شیرخان ماته دخپل زویولۍ خطاب هم راکړ. اوس نو زه د شیرخان د زویولۍ تر څنګ دهغه د فوځ سپه سالار هم یم ، دهغه څخه مې اجازه اخستې او راغلی یم تر څو د خپلې کوچې قبیلې څخه خپل سامان را ټول کړم او بیرته را ستون شم. د را ستنیدو وروسته به په تل پاتې توګه په لښکر کې اوسیږم. په لاره کې را ته زمونږد قبیلې مشر فدایې خان وویل چې تا خپل ځان ته را بللې یم ، ما فکر وکړ چې کیدې شي له ما سره کوم کار ولري ، دهغه په دې خبره راجه هرکشن دخپله ځایه را پورته شو او صاحب خان ته یې وویل چې ته دلته لږ کینه زه سمد ستی بیرته را ستنیږم ، ددې خبرې سره سم راجه هرکشن هغه کمرې ته ور ننوت چې لږ څه مخته ورته شهزادګۍ ګنګا ور ننوتلې وه ،

هغه خبرې چې د راجه هرکشن او دهغه د لور شهزادګۍ ګنګا تر منځ هلته په خونه کی کیدلې نو صاحب خان په ډیره ښه توګه اوریدلې ، په دې خاطر صاحب خان همل‌ته غلې ناست و او هڅه یې کوله چې خبره په پوره توګه واوري ، په دې وخت کې هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته وویلې:

ګنګا لورې ! زه غواړم چې ته د صاحب خان څخه د خپل ناغیره سلوک او بدو الفاظو د استعمال په خاطر بښنه وغواړې ، هغه پر تا ډیر احسان کړې دې ، ستا پت ، ستا عزت او ابرو یې خوندی ساتلې ده هغ ستا ژوند او ستا د عصمت ساتنه وکړه او تا ورته په مقابل کې سپکې سپورې وویلې. ګوره لورې !صاحب خان همدا اوس دلته زمونږ په خیمه کې ناست دې ، زه غواړم چې ته د هغه څخه همدا اوس ، دخپل ناوړه سلوک په اړه ، بښنه و غواړې. د خپل پلار په د ې خبرو باندې شهزادګۍ پو زه تروه کړه اوپه ډیر قهر او غضب سره یې ورته وویل:

پلار جانه ! ته غواړې زه دهغه صاحب خان په څیر د یوه مسلمان ، لالچي ، بنجاره .... څخه د خپلې رویې او سلوک په اړه بښنه وغواړم ، زه د یوه ریاست (هیواد) شهزادګۍ یم او هغه یو معمولې ښکارې ، هغه هم د ګیدړو اولیوانو ښکارې ، ذلیله اوپست انسان دې. زه به ولې دهغه څخه بښنه غواړم ، هغه د یوه ذلیله ټیټ ذات انسان دې او دپورته ذات د خاوندانو سره نه ښایي چې د ذلیله او ټیټ ذات د خلکو څخه بښنه وغواړي ، دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن سمد ستې غبرګون و ښود او ورته یې وویل:

ګوره لورجانې ! دهرم مونږ ته هیڅکله هم دا اجازه نه راکوي او نه را ته دا ښوونه کوی چې په انسانانو کې دې ښکته او پورته ذات وجود ولري ، دا ټوله لړۍ هغو برهمنو دخپلو ګټو له پاره جوړه کړې ده. دهرم مونږ ته ددې اجازه نه راکوي ، لورې. لورجانې ! هغه ستا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پت ، ابرو او عزت ساتلي دي او تا ور سره ډېر نا غيره او ناجاړه سلوک کړې دې ، ولې دې په خپله خپل ځان هغه ته مجرم ثابت کړې .
دهغه په دې خبره شهزادگۍ ګنګا يو ځل بيا وويل:
پلارجانه !ته ما ته دهغه سره د نامناسبه سلوک په اړه ، د هغه څخه د ښښنې د غوښتلو له پاره اصرار کوې ، خو هغه به سبا بيا دا هم درته ووايي چې زه د شهزادګۍ ګنګا سره مينه کوم ، بيا به ته را ته داهم وايي چې اوس زه دهغه وينځه و ګرځم او ټول عمر دهغه خدمتګاره شم ، زه به هيڅکله هم داسې و نه کړم ، مونږ په هغوې باندې د پخوا څخه ډېر زيات احسانات کړي دی ، هغه دلته د ګيدړو پوستکي راوړي او مونږ دهغې دخوښې قيمت ورکوو ، هيڅکله مو هم دهغوې سره بد ديانتي او ناروا سلوک نه دې کړې ، په دې خاطر مونږ پر هغې احسان کړې دې او هغه همغه زمونږ پر ورکړل شوي مال او شتمنيو باندې مزې چړچې کوي ، په دې خاطر به زه هيڅکله هم دهغه څخه ښښنه و نه غواړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن وويل:
ګوره لورې !که چيرې د شيرخان عسکرو ته پورته کړې وې او له ځانه سره يې وړې وې ، او ته يې بې عزته او بې عصمته کړې وې نو فکر وکړه چې ستا دپلار ، ستا د کورنۍ او ستا درياست له پاره به څه پاته شوې و ، زه خو وايم چې هغه ستا محسن ، مربی او ساتندوی دې ، دهغه څخه ښښنه وغواړه. دخپل پلار په دې اصرار سره ګنګا تنګه شوه او ويې ويل ، ته همدلته اوسه زه به دهغه سره خپل حساب خلاص کړم ، بيا ګنګا د خپلې خيمې څخه د نقدی پيسو يوه کڅوړه را واخسته او هغه خونې ته ورغله چېر ې چې صاحب خان ناست و .هغې دا دپيسو کڅوړه د صاحب خان په غيږ کې ور واچوله او بيا يې په ډېره کرکه او نفرت سره ورته وويل: ګوره د ګيدړو ښکار کونکې او دهغو څخه پوستکې ويستونکيه او د کوچې قبيلې د ټيټ ذات غلامه !دا چې تا د شيرخان دوسله والو ځوانانو څخه زما عزت او ابرو ساتلې ده دا دهغې معاوضه او انعام دې ، دروا خله.
د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو څخه صاحب خان ډېر نا ارامه شو په ډېره غصه او قهر سره را پاڅيد او د نقدي پيسو هغه کڅوړه چې څو لحظې مخکې ګنګا د هغه په غيږ کې ور اچولې وه ، راواخسته په زوره يې د ګنګا په خوله ور ويشتله. ګنګا هيڅکله هم د صاحب خان څخه دداسې سلوک هيله نه درلوده . دهغې رنګ تک ژيړ شوې و . په زمکه پرته د پيسو کڅوړه يې را پورته کړه او بيا يې غوښتل د صاحب خان سره نوره هم بد زبانی او نا غيرې وکړی چې په همدې وخت کې راجه هرکشن خونی ته راننوت او ګنګا ته يې وويلې: ګوره لور جانې !ته ولاړه شه ، اوس به زه د صاحب خان سره خبرې وکړم. ګنګا په ډېرو درنو پښو سره هغه بلې خونې ته بيرته ستنه شوه ، خو راجه هرکشن د صاحب خان سره هملته کيناست او د شهزاګۍ د ناروا سلوک په اړه يې ترې ښښنه و غوښتله ، وروسته يې بيا په ډېره را زدانه توګه دصاحب خان سره خبرې پيل کړې ، تر ډېره پورې دواړه هملته ځانته يو ځاې ناست و ، بيا صاحب خان ترې را ووت او ولاړ.

٦

د صاحب خان د تللو وروسته راجه هرکشن دخپله ځايه پورته شو اوهغه خونې ته ولاړ چې شهزاګۍ ګنګا په کې لا تر اوسه پورې د غصې نه تکه سره ولاړه وه. هرکشن ورته را نژدې شو او په ډېره مينه او محبت سره يې ګنګا له خپله ځانه سره را و نغاړله ، او بيا يې په خپل پلرنی شفقت سره ورته وويل:
ګنګا لورې !ګوره ، ته خپله غصه هيسته و غورزوه ، ما ستا په اړه يوه ډېره ستره پريکړه کړې ده ، دهغه په دې خبره ګنګا خپل پلار ته وکتل او ور څخه يې و پوښتل چې: پلار جانه ، څه ډول پريکړه ؟ هرکشن ورته وويل: ګوره لورې ددې ځايه د تللو وروسته زه غواړم ستا د سوئمبر انتظام وکړم ، او په ډېره غير معمولي توګه به زه ستا سوئمبر جوړ وم ، هر هغه ځوک چې په سوئمبر کې بريالې شول نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه سره به دې واده کوم. زه به دې سوئمبر ته د شاوخوا د رياستونو شهزادګان هم را بلم او دخپل رياست عام جنګجويانو ته به هم د برخې اخستلو له پاره غږ کوم ، ايا زما دا وړانديز ستا له پاره دمنلو وړ دې ؟

د خپل پلار هرکشن ددې وړانديز څخه شهزادګۍ ګنګا خوشحاله شوه ، او په نرۍ شانته خندا کې يې وويل: پلار جانه ! زه ستا ددې وړانديز سره متفقه يم ، هر هغه څوک چې په دې سوئمبر کې برياليې شي نو زه به هغه دخپل ژوند په ملګرتوب باندې په وياړ سره خپل کړم. دشهزادګۍ ددې ځواب په اوريدو سره راجه هرکشن ډير زيات خوشحاله شو. اوبيا يې وويل: اوس نو لورجانې ته ارام وکړه ، زه په پړاو کې قدم ووهم ، دهمدې خبرې سره سم هرکشن دخيمې څخه بيرون ووت ،

دبله اړخه صاحب خان د هرکشن دخيمې څخه د وتلو سمدستې وروسته خپلې کوچيانۍ قبيلې ته راغې ، دهغه ځايه يې خپل ټول سامانونه را ټول کړل ، اودخپل وورور مقرب خان سره يو ځاې دهغه ځايه را ووت او په تل پاتې توګه د شيرخان لښکر ته را ستون شو او په لښکر کې يې د اعلې سالار په توګه خپل کارونه پيل کړل.

٧

شيرخان يعنې شيرشاه سوري چې په دې وخت کې د ګنګا او کرم ناسه ددريابونو تر منځ دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و ، هغه په ډيره انديښنه کې ناست او د همايون د فوځونو د راتلو انتظار يې کاوه. همايون هم دخپل يو ستر لښکر سره د شيرشاه سورې د ځپلو له پاره را روان و. او غوښتل يې چې په هرصورت چې شوني وي د شيرشاه سوري څخه د بهار سيمه بيرته په خپله ولکه کې واخلي ، خو په دې وخت کې يو ډير ستر او بې مثاله انقلاب راغې ، چې دهمدې بدلون له مخې همايون د شيرشاه سوري په لور د راتللو پريکړه بدله کړه او د اګرې په لور وګرځيد.

هغه د څو تيرو کلونو راهيسې په همدې توګه غوښتل په ګجرات کې د بهادرشاه مغل حکومت ړنګ کړې او غوښتل يې ريښې يې په هندوستان کې له بيخه وکاږي ، هغه ددې کار له پاره عجيب او غريب پلانونه جوړول. پخپله بهادرشاه د ګجرات په تخت باندې د ۱۵۲۶ زکال راهيسې ناست و او لمړی هندوستانی حکمران و چې د بابر د پاني پت او کنوه په جنګونو کې يې د حرب د فنونو استعمال زده کړې و.

بيا هغه د خپل ځواک د زيادښت له پاره دترکانو او مغلو په څير يو منظم فوځ جوړ او هغه يې په ډيرې خطرناکې توپخانې باندې سنبال کړ. هغه ددې کار له پاره د قسطنطنيې څخه د ترکانو په لاسو جوړشوی توپونه او دهغوې روزل شوې توپچيان را او غوښتل ، ددې څخه علاوه يې د پرتګاليانو څخه هم توپونه او بارود تر لاسه کړل.

د بهادرشاه دې نوې منظم فوځ په خپلو ټولو هندوستاني مخالفينو باندی برلاسې تر لاسه کړې و. دهمدې نوې منظم جوړشوې فوځونو په شتون کې هغه د اتو کالو په دوران کې يو ډير ستر سلطنت جوړ او د هندوستان کې د شهنشاه بابر او همايون څخه يې د مختې تللو هڅې پيل کړې.

خو دومره هوښيار و چې خپل دغه مقاصد يې د بابر او همايون څخه پټ و ساتل ، هغه د خپل سياسی تدبر له لارې همايون ته همدومره څرګنده کړه چې هغه غواړې د مغلو د واکمنۍ نه بيرون دخپل سلطنت پولې پراخه کړې.

کله چې همايون د شيرشاه د ځپلو له پاره دخپل فوځ سره دې لورې ته حرکت وکړ نو په همدې وخت کې د ګجرات د پادشاه بهادرشاه فرمان په جنوب کې د خانديش نه تر اجرنګر پورې د اطاعت وړ و. په شمال کې د سيند د ارغون حکمران خليج د پاراس څخه په ويره کې و. او د شرق په لور يې هم د بابر او همايون څخه لوبه بايلودې وه. هغه د مالوه او راجپوتانه به بيابانو او ځنګلو کې هم خپله سکه چلوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په مالوه کې نوې بلکه هوښیاره حکمران منګوخان چې په قادر خان باندې مشهور و ، خپلې لورې ته را واړوه ، او په راجپوتانه کې یې د مختلفو راجاګانو تر منځ بغض ، کینه او حسد ته وده ورکړه او ددې کار څخه یې پوره پوره ګټه پورته کړه.

په راجپوتانه کې یې د ناګور ، او داجمیربانسواړه ، او ډونګر پور پورې او د الود عبود څخه تر بوندې پورې او انتر رنتهمبور پورې هیڅ داسې حکمران نه و چې د بهادرشاه د حکم څخه مخالفت او یا سرغړونه وکړي.

د میواړ خپلواکې د بهادرشاه د جارحانه حملو تر مخه په زنګون شوې وه ، د ۱۵۳۵ ز کال څخه مخته د ګجرات فاتح فوځونه د مالوه څخه تیر شول او هندیل کنډ پورې ورسیدل . لنډه خبره دا چې لکه څنګه چې د پانی پت د جنګ نه وروسته بابر ته راناسانګا ډیره خطرناکه ثابت شو نو دهغې څخه په لسګونو واره زیات د بهادرشاه دغه نوې را ټوکیدلې فوځ د مغلو دځواک له پاره ګواښن ګرځیدلې و. خو بیا هم همایون د خپل ساده والی په اساس دا ګمان له چې بهادرشاه د غیرمسلمانو سره جنګونه کوی او په دې توګه د اسلام د اشاعت او خپرولو کار پر مخ بیایی. پخپله د مغلو پادشاهان دا سلام ددین یو اځې نمایندګان ګڼل کیدل .

ددې تر څنګ کله چې همایون د شیرشاه سوري پر خلاف په حرکت راغې او دهغه دځپلو په اړه په فکر کې ډوب و نو بهادرشاه په چتوړ باندې حمله وکړه ، حمله هغه وخت تر سره شوه چې همایون د شیرشاه په لور حرکت کړې و . نو بهادرشاه دهمایون د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره غوښتل چې د چتوړ ملکه کرم وتي چې د راناسانګا کونډه وه او د مهاراجه بکرم جیت ، چې په دې ورځو کې لا بالغ شوې نه و ، مور وه په خپله ولکه کې راوړي او دخپل سلطنت پولې نورې هم وغځوي.

هغه وخت چې د ګجرات ځواکونو په راني کرم وتي باندې فشار راوست نو هغې سمدستی همایون ته یو سفیر ور واستوه ،او دهغه څخه یې د کومک غوښتنه وکړه ، خو همایون په دې وخت کې هغه ته کوم ډاډمن ځواب ورنه کړای شو ، ځکه چې هغه په دې ورځو کې دشیر شاه سوري د ځپلو له پاره هغه لورې ته روان و . اوغوښتل یې چې په هر صورت چې شونی وی شیرشاه سوري دخپلې مخې لرې کړي.

دبهادرشاه له پاره دا ټولې پیښې ډیرې ګټورې ثابتې شوې. خو بیا هم پخپله بهادرشاه د مغلو دحکومت او ځواک په مقابل کې ډیر محتاط قدم اخست. همدا راز شیرخان هم و ، ځکه چې په دې دواړو د مغلو د بادشاهۍ رعب او ویره خپره شوې وه.

د چتوړ په راني کرم وتي باندې د یرغل وروسته د ګجرات حاکم بهادرشاه خپل څو کسه سفیران د سوداګرو په لباس کې دشیرشاه سوري په لور ور واستول اوهغه ته یې دا وړاندیز وکړ چې دواړه یو ځای شي او د مغلو دحکومت پر خلاف حمله وکړي ، شیرشاه سوری د شرق له اړخه او د ګجرات فوځ دې د غرب له اړخه په اګرې او دهلی باندې حمله یوسي .

هغه سفیران چې د سوداګرو په لباس کې شیرشاه سوری ته ورلیږل شوی و نو بهادرشاه دهمغوې په لاس څه ډیر رقم هم شیرشاه سوري ته ورلیږلې و . او هغه ته یې دخپل ځان سره د رایو ځای کولو بلنه ورکړې وه.

شیرشاه سوري ډیر د عقل خاوند او دور اندیشه حکمران و . هغه د بهادرشاه د سفیرانو څخه نقدې روپۍ واخستلې خو د نه ورتللو له پاره یې بهانه وکړه ، او بیا خو دا عام دستور دې چې هغه خلک چې پیسې اخلی د هغو خلکو څخه چې ورکوی یې ډیر عقلمند وی ځکه چې هغوې د نورو د جیبونو څخه پیسې راباسي او خپل جیب پرې ډکوي.

په حقیقت کې په دې وخت کې شیرشاه سوري نه غوښتل د بهادرشاه د سیاست په دام کې ونښلي ، او خامخا دې د مغلو د جنګ ډبره په خپله سینه وو هي ، په اصل کې شیرشاه سوری دداسې موقع او فرصت په لټه کې و چې د بهادرشاه ددې حرکتونو په واسطه د همایون توجه هغه لورې ته شي او دې ته څه موقع او فرصت تر لاسه شي او په دې جریان کې خپل فوځونه نور هم غښتلی کړ ي ، په دې ترتیب حالات د شیرشاه سوري په حق کې بدلیدل را بدلیدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګجرات پادشاه بهادرشاه له یوه اړخه همایون ته قیمتي تحفې او د محبت نه ډک لیکونه ور استول او په دې ترتیب یې هغه ته دهوکه ورکوله ، او دبله اړخه یې د راجپوتانه په پولو باندې خپل فوځونه را ټولول. شوني ده چې دهغه اراده به په چتوړ دحملې کولو وه ، هغه وخت چې د چتوړ رانی کرم وتي د همایون څخه دکومک غوښتنه کړې وه او دهمایونه له اړخه ورته کوم ډاډمن ځواب نه و ترلاسه شوې نو د بهادرشاه حوصله نوره هم زیاته شوه ، نو په دې خاطر یې یو سالار تاتارخان د یوه ستر لښکر سره یو ځای د پنجاب په لور و لیږه ، تر څو هغه د پنجاب له لارې دمغلو د حکومت مرکز دد هلی د ښار پر خلاف سنګرونه و نیسي ،

د نړۍ په تاریخ کې د همایون په څیر ساده انسان چې دوست او دښمن دواړو په اسانۍ سره غولولې شو ، تر اوسه پورې په تخت نه دې ناست. هغه په همدې ستونزمنو حالاتو کې هم دشیرشاه سوري په خلاف بنګال او بهار ته حرکت وکړ او کلکه اراده یې کړې وه چې شیرشاه هملته وځپوي ، خو هغه دګجرات د خطرناک حاکم بهادرشاه په څیر دښمن د پلانونو څخه خبر نه شو .

همایون دخپل دغه ستر لښکر سره یو ځای د شیرشاه سوري په لور په پرلپسې توګه مخته تګ کاوه ، په همدې وخت کې د اسې یو بدلون رامنځته شو چې همایون ته یې یو ټکان ورکړ. ځکه د همایون د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره د ګجرات حاکم بهادرشاه چې کوم سالار تاتارخان دخپل لښکر سره یوځای د مغلو د سلطنت د مرکز دهلی د ځپلو له پاره استولې و نو د تاتارخان ګرمې وینې او جوش او جذبې هغه ټوله لوبه خرابه کړه . هغه د سوکه سوکه کار کولو په ځای په ډیره ګرمه توګه په اګره باندې وړ پریوت ، څرنګه چې همایون ته په اګره باندې دکوم بیروني ځواک د راختلو ویره نه وه نو په دې خاطر یې هلته ددفاع کولو کوم خاص انتظام هم نه و کړې. هماغه و چې د بهادرشاه سالار تاتار خان دخپل لښکر سره یو ځای د اګرې په شاوخوا سیمو کې د مغلو ځواکونه ښه و ځپل ، تر لرې لرې پورې یې تباهی خپره کړه او دمغلو په سلطنت کې یې یو ډول ویره او خوف را پیدا کړ . همایون ته دا خبر هغه وخت ور ورسید چې هغه د خپل لښکر سره یو ځای د کالپې نومې یو کلي څخه بیرون پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا بد خبر ورسید نو هغه د شیرشاه په لور مخته تګ پریښود ، او دخپل لښکر یوه برخه یې را جدا کړه او دخپل ورور عسکری مرزا په قومندانۍ کې یې د تاتارخان د ګوشمالی کولو له پاره ور ولیږله

همایون په دې پوهیده چې بهادرشاه یو ځواکمن حکمران دې نو په دې خاطر هغه ته دګوشمالی ورکولو په اړه همایون هم ډیر محتاط و . هغه نه غوښتل په ښکاره توګه د بهادرشاه سره ټکر وکړي ، همغه و چې هغه د کالپې څخه بهادرشاه ته یو لیک و لیکه چې په هغې کې یې د تاتار خان دحرکت څخه سخته خوابدي ښوولې وه ، تر څنګ یې د اګرې په لور د لیږلو په وخت کې دخپل ورور عسکرمرزا شاته پخپله هم د پاته لښکر سره یو ځای د اګرې په لور حرکت وکړ تر څو د بهادرشاه سره دا ورانه مشوره بیرته جوړه او بیا د شیرشاه پر خلاف د حرکت له پاره تیار شي .

د همایون ورور عسکري مرزا د بهادرشاه د سالار تاتار خان په دې حرکت باندې سخت په قهر او غضب شوې و . نو په دې اساس یې په تاتار خان باندې ناڅاپي حمله وکړه . په دې وخت کې د تاتارخان دلښکرو حالت ډیر بې نظمه و . زیات شمیر افغانان او نور وګړی دهغه په لشکر کې د غنیمت د مالونو په خاطر را یو ځای شوی و . هغه وخت چې د مغلو لښکر و د عسکری مرزا په قومندې باندې په تاتارخان باندې حمله وکړه نو د تاتارخان د کرایه دغه لښکر تار و مار شو او و تښتید. دهغوې دې کار د تاتا رخان په اصلی فوځ باندې هم ډیر ناوړه اغیز وکړ.

په هر صورت د مندرائیل په سیمه کې چې د اګرې سره اړونده ده ، د بهادرشاه دسالار تاتار خان او د همایون د ورور عسکری مرزا دلښکرو تر منځ سخت جنګ وشو ، په جنګ کې عسکري مرزا تاتارخان ته ډیره بده ماتې ورکړه او د تاتارخان ښې یې هملته ور پرې کړ . د بله اړخه بهادرشاه هم په همدې ورځو کې د چتوړ سیمه محاصره کړې وه ، کله چې بهادر شاه ته خبر ورسید چې دهغه د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالارتاتار خان ماتې خوړلې او تر ځنګ یې تاتار خان هم له منځه تللې دې اودا چې همایو ن د شیرخان په لور مخته تګ پرې ایښې او بیرته اګرې ته راستون شوې نو بهادرشاه ډیرې ویرې واخست ، که څه هم هغه د چتوړ محاصرې ته دوام ورکړ خو تر ځنګ یې همایون ته هم د هغه د احتجاجي لیک ځواب ووایه ، همایون ته دالیک په اګره کې ورسید. په هغه لیک کې بهادرشاه د تاتارخان ددې ناوړه کار د مسؤلیت دا خستلو څخه انکار کړې و او دا یې د هغه خپلسرې ګڼلې وه. دبهادرشاه دې لیک په همایون باندې ډیر زیات اغیز وکړ ، ددې وروسته د همایون او بهادرشاه تر منځ د لیک د لیږلو را لیږلو لړۍ روانه وه ، هر یوه ، یو بل ته درې درې لیکونه و لیکل ، او دهغې ځوابونه یې وویل. بهادرشاه په خپلو لیکونو کې دهمایون خپل ځان پالنه را وپاروله ، هغه ته یې ددین ساتونکې ووایه ، او دمذهب اوشریعت په نامه یې دهغه څخه وغوښتل چې لږ تر لږه د چتوړ د مهم په وخت کې ، چې یو ډول جهاد دې ، مداخله نه کوي.

د بله اړخه همایون هم چې غوښتل یې د شیرشاه سوری پر خلاف یو ځل بیا حرکت وکړي ، د بهادرشاه پر خلاف یې دومره توجه و نه کړه ، ددې پایلې دا شوې چې بهادرشاه د خپلو سیاسي چالونو په واسطه خپل ځان د همایون د کنترول څخه ازاد کړ. ددګجرات د حاکم بهادرشاه له لورې د ډاډ څخه وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د اګرې نه بیرون د زرفشان په باغ کې قیام وکړ. او بیا یې د شیرشاه پر خلاف د اګرې نه کوچ وکړ. تر ځنګ یې دبنګال د حاکم محمود په لور یو قاصد ور ولیږه چې هغه دې هم دخپل لښکر سره تیار اوسي تر څو د شیرشاه سوري پر خلاف په عملیاتو کې ګډون وکړي.

۸

درهتاس راجه هرکشن د لرې او نژدې ټولو ریاستونو څخه راجاګان د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا د سوئمبر (ددریمی ورځې دمقابلې دوړونکې) له پاره اعلانونه وکړل. د دې مقابلو له پاره شرط دا و چې د دوه اونیو د وقفې نه وروسته به درې ځلې دا مقابلې صورت نیسي ، اوهر هغه جنګجو یه او نښه ویشتونکې ځوان چې په پرلپسې توګه درې ځلې دا مقابلې وګټي نو همغه به د شهزادګۍ ګنګا دژوند ملګرې کرځی.

اوس نو ددې مقابلو لمړۍ ورځ وه ،هلته د رهتاس د کلا نه بیرون د جشن په څیر میلې لګیدلې وې ، بې شمیره خلک راټول شوي و ، د رهتاس د ریاست د داخل څخه هم زیات شمیر جنګجویان او اتلان په دې مقابلو کې دبرخې اخستلو له پاره را ټول شوي و . په دا سې حال کې چې د شاوخوا د راجاګانو څخه د راې سین د راجه پورن زوې سانول داس ، د میواړ د راجه سنګرام سنګ زوې سورج مل او د کالنجر د راجه بیرسنګ بندیله زوې سور داس هم دې مقابلو کې د برخې اخستلو له پاره را غلي و.

د رهتاس د کلا نه بیرون د خلکو ازدحام ډیر زیات و ، تر هغه ځایو چې د سترګو نظر رسیده هلته خلک او ګڼه ګوڼه وه. دوې ټول په یوې ګول دایره کې سره را ټول شوی و ، اوبیا ددې ګول دایرې په منځ کې یې شاه نشین جوړ کړې و . دا ځاې د لرګیو د یوې سترې مانۍ په څیر ښکاریده ، ددې د پاسه د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا سره یو ځاې ناست و او تر ځنګ یې خپلې ټولې رانۍ ګانې (خپلې ښځې) په خپلو خپلو ځانګړیو ځایو کې کینولې وې.

د مقابلې تګلاره څه داسې وه چې یو فیل یې د میدان په منځ کې ډیر ښایسته جوړ کړې ، درولې و . د فیل په سر باندې د یوه لرګي اوږده څوکه درول شوې وه. اوبیا ددې لرګي د څوکې په سر د راجه هرکشن انځور کرانو یوه سترګه جوړه کړې وه ، ددې سترګې شاوخوا ټول په سور رنګ سره کړل شوی و . او دا اعلان یې کړې و چې هر یو نښه ویشتونکې او جنګجو په دغه سور رنګه ساحه او یا دهغې سره نژدې په نښه ویشتو کې بریالي شي نو همغه به ددې لمړۍ مقابلې وړونکې ګڼل کیږي

په مقابلې کې ګډون کونکې هر یو نښه ویشتونکې او راجاګانو ته پنځه پنځه غشي ورکړل شوي و او کله چې ددې پنځو غشو څخه درې یې د نښې د ځاې سره نژدې ولګیږي نو هغه به کامیاب شمیرل کیږي. هلته د شاه نشین په سر پخپله راجه هرکشن ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او د راجه نورې ښځې ټولې ناستې وې ، اوهغې نه بلکل لاندې د راجه هرکشن برهمن وزیر چورامن ناست و . هغه ته دا دنده ورکړل شوې وه چې په مقابلې کې ګډون کونکو ته پنځه پنځه غشی تهیه کړي او تر څنګ یې په مقابلې کې د هر برخه اخستونکې نوم او کوائف درج کړي.

کله چې د راجه هرکشن په حکم مقابله پیل شوه نو تر ټولو لمړی د رای سن د راجه زوې سانول داس ته غشي ورکړل شول. د فیل د سر په سر دولاړ لرګي په سر کې چې کومه سترګه جوړه شوې وه نو دهغې څخه په لږ واټن کې په زمکه باندې ښځتې ایښول شوې او چونه یې پرې اچولې وه. دهمدې ځایه به په مقابلې کې برخه اخستونکو خپل غشي دهغې سترګې په لور وارول.

د راې سن د راجه زوې سانول داس دخپلو پنځو غشو سره هملته ناست و. خپل کمان یې نیغ کړ او د سترګې سره ساحه یې په کې په نښه کړه خو دهغه دپنځه واړو تیرانو څخه یې یو هم په نښه و نه لګید . یواځې دوه غشي د سترګې ساحې سره نژدې ولګیدل پاته نور درې هسې خوشې ولاړل. د سانول داس نه وروسته د میواړ د راجه سنګرام سنګ د زوې سورج مل نوبت و هغه ته هم پنځه غشی ور ورسپارل شول ، پنځه واړه غشی یې په نښې وویشتل خو دهغه یو غشی هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه نښت.

د سورج مل نه وروسته د کالنجر د راجه بیرسنګ بندیل د زوې سورداس نوبت راغې اوهغه هم دخپلو پنځه غشو سره یو ځاې د نښې ویشتو په ځاې کې کیناست. هغه هم په ډیر مهارت سره غشی وویشتل خو یو یې هم په نښه باندې و نه نښت ،

اوس نو د ریاست د داخل څخه د راټولو شوو سترو سترو نښه ویشتونکو او جنګجویانو نوبت و .تر څو هغوې هم خپل قسمت و ازمایی. خو د ټولو بدقسمتي داوه چې د یوه غشي هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه لګید ، په اخر کې یو سپور هلته جمګټې ته را ننوت. دې سپور تور کالي اغوستې و او خپله څیره یې هم په توره ټوټه کې را نغښتلې وه . کله چې د تورلباس اغوستونکې دغه کس جمګټې ته را ننوت نو په یوه ټکان سره یې خپل آس و دراوه ، خو آس یې عکس العمل وښود او لکه د الف په څیر په هوا کې و درید او شنهارشو. کله چې آس خپل ځاې ته راغې نو دغه کس ترې په یوه ټوپ سره را ښکته شو. هغه خپله توره او ډال ترملا تړلې او را ځوړند کړې و . هغه په اس باندې تړلې کمال را واخست او په اوږه یې کیښود او دهغه لرګو څخه په سر دجوړ کړل شوی شاه نشین په لور ور وخوځید چې د رهتاس راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا پرې ناست و او ور لاندې یې د راجه وزیر چورامن ناست و چې په مقابله کې د ګډون کونکو له پاره غشي ویشل.

په تورو کالیو کې را نغښتې دغه اجنبی نیغ د برهمن وزیر چورامن په لور ورغې او دهغه څخه یې په مقابلې کې د ګډون له پاره غشی و غوښتل ، خو دغشو د ورکولو د مخه چورامن هغه ته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل:

ګوره اجنبي ځوانه ! په مقابلې کې د برخې اخستلو د مخه دې دغه نقاب د څیرې څخه لرې کړه تر څو چې زه او دغلته ټول موجود خلک په دې و پوهیږي چې ته څوک یې او څنګه ځوان یې او د کومه ځایه راغلې یې. خو هغه ځوان ورته وویل چې ګوره چورامنه ! ته که ماته په دې مقابله کې د ګډون کولو اجازه راکړې او که را یې نه کړې خو زه به د خپل مخ څخه دا نقاب لرې نه کړم. دهغه په دې خبره وزیر چورامن وویل چې که نقاب نه لرې کوې نو خپل کوائف خو دلته ولیکه ، خپل نوم دې وښایه ، خپله پته او ادرس دې ووایه ، تر څو زه په روزنامچه کې ستا دا کوائف درج کړم. دا په دې خاطر چې ماته دهمداسې کولو حکم کړل شوې دې. دهغه په دې خبرو باندې هغه ځوان ورته وویلې ، ګوره چورامنه ! زه خو نه خپل نوم درته ښایم او نه خپله اته پته درته لیکم ، خو چورامن ورته وویل چې که همداسې وی نو ته بیا په دې مقابلو کې برخه نه شې اخستلې. دهغه په دې خبره هغه ځوان را وګرزید او او ویی ویل: چورامنه !که ته غواړې زه په دې مقابلو کې برخه وانخلم نو همداسې سهی ده زه به بیرته ستون شم. دهغه د دې خبرې سره سم هلته په شاه نشین باندې ناست راجه هرکشن خپل وزیر ته په حکمي لهجې سره وویل چې چورامنه ! دې ځوان ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلی. که چیرې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان خپل نوم او خپله اته پته نه ښيي نو پراوه نه کوي ، ده ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلي. چورامن د راجه د حکم سره سم پنځه غشي د غه ځوان ته ورمخته کړل ، خو هغه اجنبي لاس ور وا ړود کړ او يو اځې دري يې ترې را و اخستل او پاته دوه نوريې بيرته چورامن ته ورکړل. دهغه په دې کار چورامن وويل چې اې اجنبي ځوانه ، دا پنځه واړه غشي در واخله، ددې څخه به ستا په ښبې ويشتو کې ښه والې راشي.

هغه اجنبي ورته وويل: ګوره چورامنه ! ښبه ويشتل په دري غشو باندې حسابيږي ، ځکه چې د پنځو غشو څخه بايد دري يې په ښبه و لګيږي ،نو همدا دري غشي بريالي شميرل کيږي خو زه به د خپلې ښبې له پاره يو اځې همدا دري غشي را اخلم ، او زه ډاډمن يم چې زما يو غشي به هم په دې پنځو باندې دروند تمام شي. په دې وخت کې د پاسه ناست راجه هرکشن وويل: ګوره اجنبي !تا ولې خپل ځان يوا ځې ددې دري غشو پورې را و نغاړه ، نو که چيري ته خپل قسمت ا زميښتوې اوخپل مقدر دې بهتر کوې نو بيا خو پنځه غشي در واخله ، ددې په واسطه به ستا د غشي ويشتلو اراده غښتلې شي. خو د هغه په دې خبره هغه نقاب اغوستونکې اجنبي وويل. نه راجه ! زه تاته ډاډ درکوم چې زه به د همدې دري غشو په واسطه د خپل فن ښرګند و نه وکړم.

ددې خبرې سره سم هغه نقاب پوشه ځوان يوې خوا ته شو او هغه ځاې ته چې غشي ورڅخه په ښبې ويشتل کيدل ورغې ، تر لږه وخته پورې يې د فيل په سر د ولاړ لړګي دپاسه د سترګې جوړ کړل شوې ښبه يې و کتله ، د خپلې اوږې څخه يې هغه دروند کمان را ښکته کړ. دکمان يو سر يې په يوه ځنګون باندې کيښود اوخپل بل ځنګون يې په زمکه باندې کيښود اوبيا يې لمړى غشي په کمان کې ورکړ ، ښبه يې و نيوله ، ساه يې و دروله اوبيا يې غشي په ښبې ور خوشې کړ ، د هغه همغه لمړى غشي د سترګې د سرې برخې په منځ کې ور ونښت ،

ددې اجنبي په دې کار باندې په ميدان کې ټولو ناستو خلکو لاسونه و پړکول ،تر ډيره وخته پورې ميدان کې د لاسونو پړکار و ، په شاه نشين د پاسه ناستو چې کله د غه اجنبي دا ښبه ويشتل وکتل نو راجه هرکشن او د هغه د ښايسته او حسيني لور شهزاګۍ ګنګا په څيرو باندې هم خوشحالي را ښرګنده شوه.

ددې وروسته هغه اجنبي ځوان خپل دويم غشي تيار کړ او د پخوا په شان يې ښبه و نيوله او دويم غشي يې په ښبه وويشت. دويم غشي هم د ښبې په منځ کې ور ننوت ، په دې کار سره په ميدان کې يو ځل بيا غوغا شوه او دخلکو د لاسونو د پړکولو اوازونه را پورته شول. شهزادګۍ ګنګا دد ې ځو ان ددې ښبې ويشتلو څخه ډيره زياته خوشحاله شوه اويو ځل د خوشحالۍ له لاسه د خپله ځايه هم را پورته شوه ، او په ډير شوق سره به يې کله د هغو غشو په لور چې په ښبه کې ور ننوتي و کتل او کله به يې دد غه نقاب اغوستونکې ځوان لورې ته کتل.

کله چې د لاسونو پړکار بند شو او په ميدان کې خاموشي خپره شوه نو هغه اجنبي نقاب پوشه ځوان خپل دريم غشي را وويست او دپخوا په څير يې ښبه ونيوله ، ساه يې و دروله او خپل غشي يې د ښبې په لور ور خوشې کړ ، دا غشي هم د نورو دوو په څير د ښبې په منځ کې ور ننوت. په دې کار سره په ميدان کې ټول خلک د خپلو ځايو څخه پورته شول او په هغه ځاي کې د ګډا ، نڅا او په فضا کې د پګړيو او خوليو د پورته غورځولو ميله او خوشحالي راپيدا شوه. په همدې حال کې راجه هرکشن او شهزاګۍ ګنګا هم د شاه نشين نه لاندې را کيوتل ، هغه ځوان لا تر اوسه هم په خپل ځاې ولاړ و دکومه يې چې دغه دري غشي ويشتلي و . راجه په ډيره ګړندۍ توګه لاندې راغې اودهغه سره يې غاړه ورکړه ، او ورته يې وويل چې ګوره ځوانه زه تاته ستا په دې بريا د زړه له کومې مبارکي وايم. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا هم مخته راغله او ورته يې وويل: ګوره ځوانه زه نه پوهيږم چې ستا نوم څه دې خو هغه کړچار چې تا دلته تر سره کړ ،هغه ډير بې مثاله او نايابه دې. اوزه تاته ددې فن د ښرګندونې په اساس مبارکي وايم. ايا ته نه غواړې ماته خپل نوم اودرک

(c) ketabton.com: The Digital Library

وښايي ؟ ځکه تا د نن مقابلې ګټلې دی. دهغې په دې خبره هغه اجنبی په نري شانته اوا ز باندې وويل: زه اوس هيڅ هم نه وايم او نه د خپلو خيالاتو څرګندونه کولې شم. ځکه چې دا د مقابلو لمړی ورځ ده. اجنبی ددې څخه اخوا بله کومه خبره و نه کړه، دهغه ځايه لرې شو اوهلته په خپل نژدې ولاړ اس باندې سپور شو، آس يې په قمچينه وواهه، او دجنوب په لوريې په ځغاسته کړ او ډير ژر د ټولو د سترګو پټ شو. شهزادګۍ ګنګا تر ډيره پورې دغه ځوان پسې کتل او بيا يې سر ټيټ کړ او دخپل پلار راجه هرکشن سره روانه شوه.

۹

همايون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره د خپلو اړيکو د بيرته جوړولو وروسته يو ځل بيا د شيرشاه سوری د ځپلو له پاره د اګرې څخه روان شو. خو شايد چې قدرت ته د همايون دا کار ښه نه يست. ځکه کله چې همايون يو ځل بيا دخپل لښکر سره يو ځاې په ډيره ګړندۍ توګه د کالپۍ تر مقامه پورې ورسيد نو هلته ورته د چتوړ د راني کرم وتی لخوا يو قاصد ورغې.

راني کرم وتي د خپله اړخه دليړل شوی قاصد په لاسو همايون ته لاس بند(راکهي [1]) ور وليږه. (۱)(لاسبند ته په هندې کې راکهي وايي چې خويندې يې ورونو ته په خاصو وختو کې د لاسو څخه تړي.)

ددې ترڅنګ راني کرم وتي د همايون څخه د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه په خلاف د مرستې غوښتنه هم کړې وه.

کله چې د راني کرم وتي له اړخه قاصد د همايون دربار ته دهغې دپيغام سره يو ځاې را ورسيد نو همايون يو ځل بيا د کالپۍ په مقام کې خپل لښکر تم کړ، اودخپل لښکر د مشرانو يوه غونډه يې راوبلله، اوهغه پيغام چې د چتوړ د راني کرم وتي له اړخه ورته رسيدلې و ،دهغوې تر مخه د مشورې او سلا له پاره کيښود. دهغه ټولو سالارانو او دهمايون نزدې دوستانو اودکورنۍ خلکو تر ډيره پورې په دې پيغام باندې بحث اوڅيړنه وکړه، بيا د همايون کاکا ناصر مرزا دخپل آند د ښکاره کولو له پاره د همايون مخې ته راغې او ورته يې وويل:

همايونه زويه! ښه او غوره داده چې مونږ بيرته ستانه شو. د شيرشاه په خلاف د حرکت کولو نه مخته مونږ بايد د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړو. همايونه! زما زويه! هغه وخت چې تا غوښتل د شيرشاه په خلاف د دوييم ځل له پاره حرکت وکړې نو ما په هماغه وخت کې هم ته ددې کار څخه منه کړې وې او درته مې ويلې و چې د ګجرات حاکم بهادرشاه ډير زيات عيار او چالاکه انسان دې، په ښکاره توګه خو هغه تاته خپل ځان مطيع او فرمانبرداره څرګندوی خو په اصل کې هغه د مغلو د سلطنت د جرړو د پريکولو هڅه اوهاند کوي، زه به زويه! په دې وخت کې تا ته دا سلا درکړم چې دهمدې کالپۍ نه بيرته ستون شه او که چيرې تا داسې ونه کړل نو بيا ياد ساته چې د ګجرات حاکم بهادرشاه به د چتوړ د سوبې نه وروسته د مالوې په لور هم حرکت کوي اوپه مالوه به هم خپله ولکه کلکه کوی نو که چيرې د چتوړ نه وروسته هغه مالوه هم دخپلې ولکې لاندې راوړی نو بيا به د مغلو د سلطنت مرکز دهلی هم د ګوابښ لاندې راځی.

واوره همايونه زويه! زما سلا داده چې تر هر څه دمخه د بهادرشاه ځواکونه وځپه، او مخته له دې چې بهادرشاه په مالوه باندې ولکه وکړي ته په خپله مالوه دخپلې ولکې لاندې راوړه، نو بيا که چتوړ يو خپل واکه رياست پاته کيږی نو دا به د مغلو د سلطنت له پاره ډيره غوره او ددې سلطنت د ساتنې يوه ښه وي.

که څه هم همايون د خپل کاکا ناصر مرزا ددې فکر تائيد وکړ اودهغه سلا يې غوره و بلله، خو هغه په دې لړ کې د نورو خلکو سره هم مشورې اوسلاوې کولې. دنورو خلکو په لړ کې د همايون خاص باورې شخص معيد بيګ همايون ته همغسې مشوره ورکړه او تر څنګ يې د همايون دکاکا ناصر مرزا نظر تائيد کړ ددې نه علاوه د همايون مرزا ورور عسکري او مرزا هندال هم همايون ته همغسې وړانديز

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ او ورته يې وويل چې د شيرشاه په لور د تللو تر مخه تر هر څه لمړی خپله معامله د بهادرشاه سره پاکه کړه ، د بهادرشاه د مغلوبولو وروسته بيا دشيرشاه وهل مونږ ته دومره ستونزمن نه دي.
په دې وخت کې دهمايون وزير معيد بيګ يوه را پورته کيدونکي ګوابښ ته هم اشاره وکړه او ورته يې وويل چې که مونږ په دې وخت کې د شيرخان سره ټکر کوو نو دا شونې ده چې شيرخان او د ګجرات حاکم بهادرشاه په خپلو منځو کې کومه غوټه ګنډه کړی وی او په دې توګه به مونږ د يوه اړخه د بهادرشاه له خوا او دبله اړخه د شيرشاه له خوا تر حملې اويرغل لاندې راشو . اوپه دې توګه به زمونږ حالت د بد نه بدتر لورې ته ولاړشي ،.ددې حالاتو د په نظر کې نيولو په اساس همايون د شيرشاه په لور خپل وړاندې تګ تم کړ او بيرته د کالپي نوې کلي څخه د ګجرات دحاکم بهادرشاه د ځپلو له پاره راستون شو .
د کالپي څخه بيرته د ګجرات په لور د کوچ کولو نه وروسته همايون د خپل لښکر سره يو ځاې د اوه جزيرو او راې سين څخه را تير او تر سارنګ پور پورې را ورسيد . بيا يې دهغه ځايه د جنوب په لور اجين ته وګرزيد . تر دې وخته پورې د ګجرات حکمران بهادرشاه د چتوړ کلا فتحه کړې وه ، او د چتوړ راني کرم وتي دخپلې کلا د د لاسه ورکولو په اساس د هندوانو د رسم او رواج په مطابق په اور کې ځان سوځولې و.
کله چې بهادرشاه خبر شو چې د همايون لښکر قدم په قدم دهغه د سرکوبۍ له پاره مخته راځي نو هغه د چتوړ څخه ولاړ تر څو د همايون لاره و نيسي او په خپلو مفتوحه سيمو باندې خپله ولکه کلکه کړي ، خو دا به د بهادرشاه بدقسمتی وه چې کله چې هغه د همايونه سره ټکر وکړ نو همايون په ډيرجوش او جذبې سره په هغه سخته حمله وکړه اود بهادرشاه ټول ځواکونه يې تار ومار کړل او د پانړو په څير يې سره وشيندل.
دهغې وروسته دهمايون او بهادرشاه تر منځ په ځاې ځاې کې جنګونه روان و خو په هر جنګ کې همايون د بهادرشاه لښکر پسې زغلاوه، او په ذليله ماتې سره به يې مخ کاوه ، کله چې بهادرشاه په دې ډاډمن شو چې هغه په هيڅ ځاې کې نه شی کولې د همايون سره مقابله وکړي نو هغه نا هيلې ، مايوسه او ماتې خوړلې شو او خپل پاته ټوټې ټوټې فوځ يې سره راټول او د ګجرات په لور يې خپلې پښې سپکې کړې.
د ګجرات په لور د بهادرشاه د تښتيدو وروسته، همايون د چتوړ په لور راغې ، خو دهغه د راتګ د مخه د چتوړ راني کرم وتي خپل ځان په اور کې په ورغورځولو سره سوځولې و ،خو همايون د راني کرم وتي زوې بکرما جيت ته د چتوړ تاج و تخت ور حواله کړ او په خپله د اګرې په لور وخوځيد. تر څو دخپل لښکر حالات سم کړی اود شيرشاه د ځپلو په لور يې تګ ته تيار کړي.
شيرشاه سورې تر اوسه پورې د ګنګا او کرم ناسه ددريابونو د يو ځاې کيدو په ځاې کې پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا خبر ورسيد چې همايون د کالپي تر سيمې پورې د را رسيدو وروسته دخپل لښکر سره بيرته ستون شوې دې تر څو د بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړي نو شيرشاه ډير خوشحاله شو . اوس نو هغه اراده کړې وه چې دهمايون د نه موجوديت نه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړي او په بنګال او بهار باندې خپله ولکه نوره هم ټينګه کړي اوبيا د مغلو د مقابلې له پاره يو مستحکم حکومت جوړ کړي تر څو په راتلونکې وختو کې که چيرې مغل و غواړي دهغه سره ټکر وکړي نو هغه د هغوې دحملو ځواب په ښه توګه ورکړاې شی. دخپلو دغو ارادو د تر سره کولو له پاره شيرشاه دخپلو سالارانو غونډه را وبلله.
شير شاه سورې دا غونډه د خپلې خيمې نه بيرون جوړه کړه ، او هلته يې خلکو ته په غونډيو باندې د کيناستو له پاره درۍ خپرې کړې.
کله چې ټول سالاران هلته را ورسيدل نو شيرشاه د هغوې سره مشوره اوسلا پيل کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه په خپله د غونډۍ په منځنۍ برخه کې ناست و . د هغه ښي اړخ ته د هغه زامن هر یو عادل خان ، جلال خان او قطب خان ناست و . په چپ اړخ کې تر ټولو لمړی صاحب خان و ، ځکه چې صاحب خان د شیرشاه د لښکر سپه سالار و د هغه وروسته د شیرشاه نور سالاران لکه هیبت خان نیازي ، اسمعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، جلال خان جالو ، سرمست خان سرواني ، خان بټني ، او برهم جیت ناست وو. کله چې ټول سالاران کیناستل نو بیا هغوي ته د خپلې وینا په حال کې وویل:

زما زامنو ! زما دوستانو او سالارانو !تاسو ټول به خبر شوی یاست چې همایون چې د برق په څیر زمونږ سره د ټکر کولو له پاره د ې لورې ته را روان و ، د کالپی د سیمی څخه بیرته ستون شوې دې. هغه ته د ګجرات حاکم بهادر خان د خپل ځان او سلطنت له پاره زمونږ څخه ډیر ګواښمن راڅرګند شوې دې. هغه د همدې ګواښ د له منځه وړلو له پاره د کالپې څخه بیرته ستون شوې دې. خو اوس مونږ اراده کړې چې د هغه د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړو ، او په بنګال او بهار کې یو متحده حکومت جوړ کړو. تر څو په راتلونکې وختونو کې که چیرې همایون زمونږ سره د ټکر کولو هڅه وکړی نو مونږ به ورته په پوره ځواک سره ځواب ورکړې شو.

شیرشاه د لږ څه تم کیدو وروسته یو ځل بیا دخپلو خبرو لړۍ جارې وساتله او ویې ویل:

زما دوستانو ! په یاد ساتئ تر هغې چې مونږ د بهار تر څنګ په بنګال باندې هم ولکه ونه کړو نو تر هغې وخته پورې به زمونږ ځواک نیمایی شاننته وي او همایون به هر وخت ددې توان ولری چې زمونږ جرړې را وکاږي او هیسته مو خطا کړي ، ددې تر څنګ د بنګال اوسني حکمران سلطان محمود هم په تیرو وختو کې زمونږ پر خلاف ډیر ې ناروا وې تر سره کړې دي نو په دې خاطر په مونږ باندې د هغه سرکوبي لازمه ده. که چیرې د بنګال تر ولکې پورې همایون زمونږ پر خلاف کوم حرکت ونه کړ نو مونږ به په بنګال او بهار کې خپل سلطنت مستحکم کړو او بیا به د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف قدم پورته کړو. ځکه چې هغه په خپل ځواک باندې ډیر زیات نازیږی ، هغه دهمایون پر خلاف زمونږ سره د مرستې کولو نه په څرګنده توګه انکار کړې و ، اوس تاسو وو ایاست چې په دې لړ کې تاسې ما ته څه ډول مشوره راکوئ؟

دشیرشاه په دې څرګندونو باندې ټول سالاران تر یوه وخته پورې یو دبل سره په مشورو لګیا شول .دهغه وروسته هیبت خان نیازی د خپلې راې د څرګندولو په خاطر وویل: اقا ! ستا خبره بلکل سهی ده. مونږ باید بنګال باندې ولکه وکړو ، تر هغې چې بنګال زمونږ په ولکه کې نه وی راغلې تر هغې پورې مونږ دهمایون پر خلاف جنګ نه شو کولې. ددې نه وروسته د صاحب خان نه علاوه نورو ټولو سالارانو خپله رایه څرګنده کړه او دشیرشاه خبره یې تائید کړه. شیرشاه تر یوه وخته پورې غلی ناست و او څه فکر یې کاوه ،بیا یې په خپل څنګ کې ناست صاحب خان ته وکتل او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه ! ته ولې غلی ناست یې ؟ته خو هم لږ څه ووایه. ته خو زمونږ د لښکر و اعلی سالار یې. او ستا مشوره په ټول باندې پورته ده. وایه ، ته په دې لړ کې څه مشوره راکول غواړې ؟دهغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرخانه ! په بنګال باندې ستا د حملې کولو وړاندیز ډیر په ځاې او ډیر ګټه ور دې او عملی بڼه هم لری. ځکه چې همایون اوس ددې ځایه ډیر لرې پروت دې. خو په بنګال باندې د حملې کولو نه مخته به په دوو نورو اړخونو باندې هم نظر کول په کار وي. دهغه په دې خبره شیرشاه ټکان وخوړ او دهغه لورې ته یې وکتل او ورڅخه یې وپوښتل: زویه ! ته دکومو اړخونو په اړه خبرې کوې؟په ځواب کې صاحب خان ورته وویل:

زما ستره اقا ، درونده شیرشاه ! که چیرې مونږ په بنګال باندې حمله کوو نو د بنګال حاکم سلطان محمود به د خپل ټول ځواک سره زمونږ مقابله کوي ، خو زه هیله لرم چې مونږ به په څو ورځو کې ضرب په ضرب وهلو سره سلطان محمود دخپلې مخې لرې او د بدترینې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتې سره به یې مخ کړو .او د هغه ځخه به د بنګال په ولکه کولو کې بریالی شو . خو د هغې وروسته به زمونږ له پاره د دوو اړخونو ځخه خطرات را پیدا کیږي.

لمړی خطره داده چې که چیرې زمونږ په لاس د ماتې خوړولو وروسته سلطان محمود په تیښته بریالې کیږی نو هغه به ضرور د همایون په لور ورتښتي ، او زمونږ پر خلاف به د همایون ځخه د مرستې د غوښتلو هڅه وکړي.

خو که چیرې همایون د ګجرات د حاکم بهادرشاه پر خلاف په جګړه کې ښکېل وي او هغه ته د سلطان محمود سره د کومک له پاره وخت تر لاسه نه شی نو بیا به هم سلطان محمود ددې ځخه یو بل ستر قدم اخلي . د هغه په دې خبره شیرشاه یو ځل بیا هغه ته متوجه شو او ورځخه یې وپوښتل چې: څه ډول قدم ، زویه ؟صاحب خان ورته وویلې:

شیرشاه ، زما محسنه او زما ستر مربي !تاسې ته ځرګنده ده چې د بنګال په ساحل باندې د پرتګالیانو فوځونه ولکه لري ، او هلته ګوا دیوه سرحدې ښار نه اخوا یوه مستحکمه نظامی کلا هم ده .او هغه د پرتګالیانو مرکز دې . د پرتګالیانو سره ډیر ستر بحري ځواک شتون لری او ددې نه علاوه د ګوا په کلا کې د پرتګالیانو سره یو ستر منظم لښکر هم شته ، دد ې ترڅنګ یې د هغوې سره ډیره زیاته نوې او مډرن وسله هم موجوده ده . همدا راز د وی د پرتګیزی سمندر په داخل کې د بحري غلو (قزاقانو) دنده هم ترسره کوی ، چې د همدې لارې یې ډیر زیات مال او شتمنی را ټوله کړې ده ، زه ددې نه ویریږم چې د بنګال حاکم سلطان محمود به زمونږ سره په جنګ کې د ماتې خوړلو وروسته د همایون له لورې د ډاډمن ځواب د نه تر لاسه کیدو وروسته د پرتګالیانو په لور مراجعه کوی او زمونږ پر خلاف به د هغوې ځخه د مرستې د تر لاسه کولو هڅه او هاند کوي . نو په دې خاطر زه وړاندیز کوم چې په بنګال باندې د حملې کولو په وخت کې دغه درې واړه محاذونه په نظر کې و نیسئ ، یو د بنګال د حاکم سلطان محمود ، بل د همایون او دریم د پرتګالیانو . داسې هم شونی ده چې سلطان محمود به په یوه وخت کې هم د همایون ځخه او هم د پرتګالیانو ځخه زمونږ پر خلاف بسپنه و غواړی او په مونږ به یرغل راوړي نو په دې خاطر ددې ټولو ځواکونو سره د مقابلې له پاره مونږ باید چمتو و اوسو .

کله چې صاحب خان خاموشه شو نو شیرشاه سوري تر لږه وخته پورې مسکې و اوبیا یې صاحب خان ته وکتل او په ډیره مشفقانه توګه یې ورته وویل:

صاحب خانه زویه !دا چې تا مونږ ددې ټولو خطراتو ځخه خبر کړو ، نو زه دې پرې خوشحاله کړم . په مهربانه خداې موې سوګند چې تا زما د سالارۍ حق ادا کړ . د یوه سالار نظر باید همداسې ژور او هر اړخیزه وي ، ګوره صاحب خانه ! زما زویه !ته اندیښنه مه کوه ، په بنګال باندې د حملې کولو په وخت کې به زه د خپلو مخبرانو او جاسوسانو په ذریعه د همایون نه علاوه په پرتګالیانو هم ژور نظر ساتم .

د هغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیر شاه ، زما محسنه !که معامله همدا ډول وی نو بیا خو په بنګال باندې د حملې کولو له پاره ځنډ نه دې په کار . ځکه همایون همدا اوس د د بهادرشاه په ځپلو لګیا دې ،نو د هغه د غیر حاضرۍ ځخه د ګټې د پورته کولو له پاره مونږ باید په بنګال باندې ولکه وکړو . او خپل ځانونه مستحکم کړو . شیرخان راپورته شو او ویې ویل: که چیرې همداسې وی نو په لښکر کې د کوچ کولو بګل ووهئ ، همدا اوس او په همدې وخت کې لښکر باید په بنګال باندې د حملې له پاره کوچ وکړي . دشیرخان دحکم سره سم د ګنګا او کرم ناسه ددریابونو دخوا و ځخه لښکر دشیرشاه تر قومندې لاندې وخوځید او په بنګال باندې د حملې له پاره یې هغه لورې ته حرکت وکړ.

۱۰

درهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددویم سوئمبر له پاره پروګرام تیار کړې و . دا ځل بیا هم د پخوا په څیر د رهتاس د کلا نه بیرون په ډاګ میدان کې دخلکو ګڼه ګونه ډیره زیاته وه خو د مقابلې کولو طریقه او تګلارځانګړې کړل شوې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لمړۍ مقابله کې د سترګې تر منځ هغه سوروالي د نښې په څير غوره کړل شوې و خو دا ځل ويل شوي چې په دې مقابله کې به هغه وګړې ګډون کوي چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه . او دمقابلې تګلاره او کړچار به دا ډول وی چې په مقابلې کې ګډون کونکې هر وګړي ته به په هوا کې درې کوترې پريښول کيږي ، او دمقابلې هر ګډونکونکي ته به د پخوا په څير پنځه غشي ورکول کيږي . دغه پنځه غشي به په درې کوترو باندې ويشتل کيږي او هر هغه څوک چې ددې پنځه غشو څخه ډيرې کوترې زمکې ته را وغورځوي نو همغه به برياليې ګڼل کيږي .

دا ځل هم سيل کونکې خلک په دايره شکله توګه سره ناست و . او هغه لوړ شاه نشين چې د لمړي سوئمبر له پاره جوړ کړل شوې و همغسې په خپل ځاې ولاړ و . ددې ځايه دپاسه د رهتاس شهزاده راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا او تر څنګ يې رانياني (خپلې ښځې) ناستې وې. د ميدان په منځ کې يې ښختې په دايره شکله ښه اېښودې وې او دهغې په منځ کې يې سپينه چونه اچولې وه. او مقابله کونکو ته ويل شوې و چې د ښختو ددې دايرې څخه به په هوا کې په پريښول شوو کوترو باندې غشي ور پريږدي.

کله چې مقابله پيل شوه نو د لمړۍ مقابلې په څير تر هر څه لمړۍ د راې سين د راجه پورن مل د زوې سانولداس نوبت راغې . راجه هرکشن د خپلې شهزادګۍ لور ګنګا سره د پخوا په څير په هماغه شاه نشين باندې په ډير ويار ناست و ، اودهغه د ځاې لاندې د هغه وزير چورامن ناست و . چورامن په مقابلې کې د ګډون کونکو نومونه ليکل او هغوې ته يې د مقابلې له پاره غشي ورکول . دا ځل هم په مقابلې کې د ګډون کونکو د کوائفو د راټولولو څخه مقصد دا و چې دهغوې د مقابلې وړتياوې درجه بندي کړي .

کله چې د مقابلې د پيليدو حکم وشو نو برهمن چورامن تر ټولو دمخه دراې سين دراجه زوې سانول داس ته پنځه غشي ورکړل ، هغه دخلکو تر منځه ور تير شو او د ښختو څخه جوړې شوې ګول دايرې ته ور ننوت او هلته د نښې د ويشتلو له پاره و دريد. بيا ددغه ستر او دنګ جوړ کړل شوې شاه نشين څخه د راجه هرکشن ساتونکو د يوه ځانګړې ځاې څخه درې کوترې را پريښودې. کله چې دا کوترې په هوا کې پورته شوې او د ميدان منځنۍ برخې ته را ورسيدلې نو سانول داس پر هغې باندې دغه پنځه غشي يو په بل پسې ور پريښول خو دهغه يو غشي هم په نښه و نه لګيد نو سانول داس ددې ناکامۍ سره سم ټيټ سر د ميدانه ووت.

دويم نوبت د ميواړ د شهزاده سورج مل و . هغه ته هم پنځه غشي ورکړل شول او بيا ورته د ساتونکو له اړخه درې کوترې په هوا کې پريښول شوې. سورج مل ډير دښه بخت خاوند و چې دهغو د پنځه غشو څخه يې يو په نښه و نښت او يوه کوتره يې وويشتله. کوتره د لګيدو سره سم په هوا کې اوښته را اوښته او بالاخره په زمکه را پريوتله . د سورج مل په دې نښه ويشتلو باندې خلکو ډيره زياته خوشحالي احساس کړه او دهرې لورې د لاسونو پړکارو او هوا د خوشحالۍ د چغو څخه ډکه وه.

دريم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه بې چاره هم ډير زحمت وويست او پنځه واړه غشي يې دهغو کوترو په لور ور ويشتل خو دهغه بدقستمی وه چې يو يې هم په نښه و نه نښت.او پنځه واړه غشي هسې ضايع شول. په دې اساس هغه هم ماتې خوړلې او نامراده د ميدان څخه ووت. دهغه وروسته د کورنيو نښه ويشتونکو او جنګجويانو نوبت راغې. ددوې څخه هغوې ته غشی ورکړل شول چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه . هغوې هم خپل خپل بخت ازميښت کړ خو يو يې هم د ډيرو کوترو په را پرځولو کې برياليې نه شو.

کله چې اخرې نښه ويشتونکې ميدان ته را ووت نو په همدې وخت کې هغه اجنبی آس سپور ، خپل تور رنګه آس را ځغلاوه او ميدان ته را ننوت. هغه خپل اس يوې لورې ته و دراوه ، دا ځل هم دپخوا په څير يې کله چې د خپل آس واګې را ښکلې نو آس يې په هوا کې د الف په څير و دريد ، او ډير زيات و شنريد. په همدې وخت کې هغه اجنبی هم د خپله آسه را ښکته شو. آس يې هملته پريښود او د هغه د زين څخه يې کمان را پرانست او په خپله اوږه يې واچاوه ، نيغ د شاه نشين لاندې ناست د چورامن و زير په لور ورغې او ورته يې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چورامنه ! زه دلمړۍ مقابلې په خیر په دویمه مقابله کې د ګډون له پاره راغلې یم نو ایا د مخکنیو ننبه ویشتونکو په څیر ماته د مقابلې کولو او دخپل قسمت د ازمیښتولو له پاره غشي نه راکول کیږي؟ چورامن هغه ته په ډیر غور او دقت سره وکتل ،خو دا ځل د چورامن په کتلو کې د سختۍ او نامانوسیت په ځای شفقت او مهرباني را ښکاریده. هغه دخپلې همدې مهربانۍ له لارې دغه اجنبي ته وکتل او دهغه جایزه یې واخسته ، ویې کتل چې دا ځل یې هم خپل مخ په تور نقاب کې را نغښتلې او وجود یې هم په تورو کالیو کې راپټ کړې دې. چورامن ورڅخه وپوښتل چې ایا دا ځل هم نه غواړې ماته خپل نوم او ادرس و ښیي. او یادې خپل کوائف له ما سره ثبت کړې. که ته نور کوائف ثبتول نه غواړې نو لږ تر لږه خو خپل نوم او ننبه را ته و ښایه. دهغه په دې خبره هغه اجنبي ځواب ورکړ او ورته یې وویل:

چورامنه ! دا دویمه مقابله ده. که چیرې ته ماته غشي را نه کړې نو زه به په مقابله کې دبرخې اخستلو پرته بیرته ستون شم. خو په هیڅ صورت به خپل نوم او ننبان تاته و نه ښایم.

هلته په شاه نشین باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ددې اجنبي دا خبرې په ډیر غور او دقت سره اوریدې،د بله اړخه څرنګه چې دغه ځوان دهغې د لاسته راوړو لمړۍ مقابله ګټلې وه نو په دې خاطر دهغه په لور په مینې سره کتل او یا د هغه په ذات او خبروکې دلچسپې اخستل د شهزادګۍ ګنګا له پاره یو ډول کمزورتیا ګرزیدلې وه.

د شهزادګۍ نه اخوا دهغه دپلار هرکشن په شونډو هم خندا خپره شوې وه ،اوپه ډیره مینه یې د خپل وزیر چورامن او ددغې اجنبي نقاب پوش تر منځ خبرې اوریدې. په دې وخت کې راجه هرکشن غوښتل مداخله وکړي او خپل وزیر چورامن ته څه ووایي چې دهغه دمخه چورامن په خبرو پیل وکړ او هغه اجنبي نقاب پوش ته یې وویل:

ګوره زما عزتمنده اجنبي میلمه ! څرنګه چې تا دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله ګټلې ده نو په دې اساس په دویمه مقابله کې ستا د نه ګډون کولو پوښتنه هم نه را ولاړیږي. ګوره اجنبي ! ستا تر مخه بیشمیره غشي پراته دي دهغوې څخه د خپل ځان له پاره پنځه را پورته کړه او خپل قسمت پرې وازمایه. دهغه په دې خبره دغه تور لباس اغوستونکي اجنبي ور مخته شو او غشو دهغه ډیري څخه یې د پنځو په ځای یواځې درې غشي را پورته کړل ،په همدې وخت کې ورته چورامن وویل:

ته ولې خپلې اسانتیاوې په زوره له لاسه ورکوې؟ کله چې پنځه غشي ستا حق ګرځي نو ته بیا ولې د پنځو په ځای درې را اخلې. زه تاته مشوره درکوم چې ته دخپلو پنځه واړو غشو څخه ګټه پورته کړه او هغه ټول په فضا کې د الوتونکو کوترو پر ویشتلو باندې استعمال کړه. نو که چیرې ستا کوم غشي خطا لاړ شي نو دهغه بل په واسطه به خپله ننبه وولې. دهغه په ځواب کې دغه ځوان وویل:

ګوره چورامنه ! غشي خو به هسې هم همدغه درې را اخلم ، او تاته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې زما ددې درې غشو څخه به یو هم خطا کیږي نه ، زما په وړاندې دا پریکنده خبره ده چې زه به پنځه نه ، بلکه درې غشي اخلم او د همدې درې غشو په واسطه به خپله ننبه سهیې کوم او دخپل فن ښکاره ونه به کوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبي یواځې درې غشي په موټې کې واخستل او د میدان منځته ، هغه ځای ته ورغې چیرې چې ښختې په دایروي بڼه ایښول شوې وې. او بیا هلته د چونې د دایرې تر منځ ودرید.

په همدې وخت کې یو بل آس سپور په ډیره ګړندۍ توګه میدان ته راورسید. او د ښختو څخه د جوړې شوې دایرې منځ کې هغه ځای ته ورننژدې شو چیرې چې دا نقاب پوشه ځوان ولاړو. هلته د راتلو سره سم هغه آس سپور هم دخپله آسه را ښکته شو او د نقاب پوش سره یې په ډیر راز سره دهغه په غوږ کې څه خبرې وکړې. په شاه نشین باندې ناست راجه چندرمل او دهغه شهزادګۍ ګنګا وکتل چې دغه بل کس د کوچیانو دقبیلې سردار ، سردار فدایي خان دې. فدایي خان تر لږه وخته پورې ددې ځوان سره خبرې وکړې او بیا بیرته په خپل آس سپور شو او د میدانه ووت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې په شاه نشین باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ته څه فکر پیدا شو او بیا یې د خپل پلار په لور په کتلو سره وویل:
پلارجانه ! د کوچیانې قبیلې دغه سردار ، فدایي خان په دې وخت کې میدان ته ولې راغلی و ؟ په داسې حال کې چې په تور لباس کې را نغښتې ولاړ ځوا ن د مقابلې له پاره تیار ولاړ دی ، او همدغه ځوان زما د ترلاسه کولو لمړۍ مقابله هم ګټلې وه ، څرګنده نه ده چې فدایي خان به له ده سره څه خبرې کړې وي. ایا دا نقاب اغوستونکې ځوان خو به د کوچیانو د قبیلې د سردار غلام او په ځنګلونو کې ګیدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ؟ دغې پلار هرکشن ورته وویل: چې نه لورې ، ستا دا فکر او انګیرنه بلکل غلط ده ، صاحب خان او س ګیدړې ښکار کونکې نه دې بلکه هغه اوس د شیرشاه د لښکر سپه سالار دی او شیرشاه په دې وختو کې د خپل لښکر سره یو ځای د ګنګا د غاړې څخه په بنګال باندې د حملې له پاره د شرق په لور و رغلی دی. په دې خاطر هغه نقاب اغوستونکې چې همدا اوس د مقابلې له پاره تیار ولاړ دی ، صاحب خان نه ، بلکه بل کوم څوک دی. کیدې شي چې دا د فدایي خان کوم پیژندګلوې وي ، او فدایي خان هغه ته کوم ډیر مهم پیغام راوړې وی او هغه یې ورته همدلته اورولې وي ، دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا یوځل بیا وویل:
پلار جانه ! که چیرې دا هغه ګیدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ، چې زه ترې د زړه له کومې نفرت اوکرکه کوم نو بیا دا اجنبي ځوان ولې د خپل نوم اوکوائفو د لیکلو نه ډډه کوي ، ولې په ورځپانه کې خپل نوم نه لیکي. دهغې په دې خبره هرکشن وویل: شونې ده چې هغه به په دریمه مقابله کې خپل ځان را ښکاره کړي. خو ګوره لورجانې ! دا د رهتاس د راجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو مقابلې دي. نو که چیرې په دې مقابلو کې هغه تا وګټې نو ګټونکې چې هر ډول وی نو هغه به ستا په څیر ښایسته ، حسینه او شتمنه نجلۍ څه ډول پریږدي. ګوره لورجانې ! زه تاته په ډاډ سره ویلې شم چې کله چې ستا د ګټلو له پاره دریم ځلې مقابلې تر سره کیږي نو دا ځوان به هم خپل نوم را څرګند کړي او تا ته به رانژدې شي اوستا سره به دخپلې مینې ښکارونه وکړي او ستا د لاس د تر لاسه کولو له پاره به خپلې هڅې نورې هم ګړندۍ کړي ، خو لورجانې ! یوه خبره راته وکړه.
دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډیره مینه خپل پلار ته وکتل او ورڅخه یې و پوښتل ،پلارجانه ! څه ډول خبره ؟ چندرمل ترې وپوښتل: دغه اجنبی ځوان چې ستا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله یې ګټلې وه نو که چیرې هغه دویمه اوبیا ورپسې دریمه مقابله هم وګټي اودهغې وروسته خپل ځان را څرګند کړي اوبیا هغه دکوم ریاست شهزاده نه وی اویا هغه کوم لوې اوستر شخصیت اویا د ښه حیثیت خاوند نه وي نو ایا بیا به هم هغه تاته ستا د ژوند د ملګرې په څیر د منلو وړ وي اوته به دهغه سره د ژوند کولو له پاره راضی اوسې؟
دهغه په خبره شهزادګۍ ګنګا وویل: پلار جانه ! دا شخص چې په تور رنګ نقاب کې ولاړ دې زه یې نه پیژنم چې څوک دې. دهغه نوم څه دې ، د کومو زمکو څخه دلته راغلې دې ، د کومې قبیلې سره اړیکې لري.. خو ددې سره سره بیا هم که هغه زما د ترلاسه کولو دویمه اودریمه مقابله هم وګټي نو پلار جانه ! که داسې هسې د کوڅې خس هم وی ، اویا ډیر زیات غریب او اجنبي هم وی ،بیا به هم زه دهغه په راخپلولو باندې فخر او ویاړ احساسوم. که چیرې ماته د شتمن او دولتمند میړه ضرورت وې نو بیا ددې مقابلو د جوړولو له پاره څه اړتیا وه. زه تاته ډاډ درکوم چې هر څوک چې زماد تر لاسه کولو دا درې مقابلې په پرلپسې توګه وګټي او هغه د انسانانو دهرې ډلې پورې اړوند وی نو بیا به هم زه هغه په ډیره خوشحالۍ او فخر سره دخپل ژوند ملګرې وګرځوم. د شهزادګۍ ګنګا ددې ځواب په اوریدلو سره دهغې پلار هرکشن ډیر زیات خوشحاله شو اوبیا یې ورته وویل چې : په بګوان سوګند چې ماته ستا له لورې دهمداسې یوه منطقي ځواب هیله وه. اوس نو د مقابلې د پیلولو له پاره هرکشن مخصوصه اشاره وکړه اودهغه د اشارې سره سم دهغه ساتونکو درې کوترې په هوا کې والوزولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښنګه چې دغه درې واړه کوترې يو د بل تر څنګ په هواکې روانې د ميدان مرکزي برخې ته را ورسيدې نو هغه تور پوشه اجنبي خپله ننبه و نيوله او يو په بل پسې يې خپل غشي وويشتل . دهغه په درې واړه غشو باندې کوترې يو په بل پسې ولګيدې او په هوا کې يې اوښتې را اوښتې او په ځمکه باندې را پريوتې.

دننبو د ويشتلو سره سم ټول خلک د ډيرې خوشحالۍ نه په دوو پښو و دريدل او ددې نقاب پوشه په سوبه باندې يې نعرې سورې وهلې، تر څنګ يې هر چا خپل کالي په هواکې خوزول ، لاسونه يې پړکول او ددې اجنبي په بريا و يې خوشحالۍ کولې. په دې وخت کې دخپل پلار هرکشن تر څنګ ناستې شهزادګۍ ګنګا حال هم دکتلو وړ و .

ددغه نقاب پوشه ځوان د غشو په ويشتلو او دهغوې په واسطه دکوترو درا غورزولو سوبې دګنګا په مخ او ښيرې باندې دخوشحالۍ نښې نښانې د ورايه ځلولې.

ددغه اجنبي ځوان به بريا و باندې هرکشن دخپلې لور دخوشحاليو سره يو ځاې خپله خوشحالي هم نه شوه پټولاې. بيا يې د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا په لور د کتلو په وخت کې وويل:

ګوره زما لور جانې ! دغه نقاب پوشه ځوان دا دويمه مقابله هم د لمړۍ مقابلې په څير په پوره ميړانې سره وګټله ، زه هيله من يم چې نو موړې به دريمه مقابله هم په همدې شان وګټي . او دهغې وروسته به خپل نوم او کوائف هم را ښکاره کړي. نو زما لورې ! که چيرې دا ځوان ستا د تر لاسه کولو دريمه مقابله هم وګټي نو ته څه فکر کوې چې ته به څه وخت او کله هغه د خپل ژوند ملګرې کړې. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا دخوشحاليو نه په ډوب اواز کې وويل:

پلار جانه ! که چيرې دا اجنبي زما د ترلاسه کولو دريمه مقابله هم په همدې توګه وګټي نو زه به دوه مياشتې وروسته دهغه د ښځې او دژوند د ملګرې په څير د اوسيدو له پاره تياره يم. ځکه چې دوه مياشتې وروسته زما د نڅا او موسيقۍ درسونه پاې ته رسيږي او دهغې وروسته به زه د واده او د (اوه پهيرو « د اور نه اوه ځلې د ګرزيدو ») له پاره تياره اوسم . په دې وخت کې هرکشن د خپلې خوشحالۍ د ښکارندولو په وخت کې وويل:

ګوره زما لورجانې ! ښنګه چې ته غواړې همغسې به وشي ، که چيرې دا اجنبي ځوان ستا د ترلاسه کولو دريمه مقابله هم وګټي نو بيا دوه مياشتې وروسته ، کله چې ستا د نڅا او موسيقۍ درسونه پاې ته ورسيږي زه دهغه سره ستا د واده کولو تيارې وکړم. تر هغه وخته پورې به مونږ په دې پوه شو چې ددې اجنبي نوم څه دې ؟ دکوم ځاې دې ؟ دکومه راغلې ؟ او د کومې قبيلې سره اړوند دې؟ او يا دا چې دا د کومه ځايه په دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغلی ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ سمدستې وويل:

پلار جانه ! که مونږ ددې شاه نشين څخه ښکته شو او د پخوا په څير ددې اجنبي ځوان ته دا ځل هم د زما د تر لاسه کولو د دويمو مقابلو دګټلو مبارکي ورکړو . هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا دا وړانديزو مانه ،او بيا دواړه پلار او لور په ډيره بيړه د شاه نشين څخه لاندې راغلل.

هغه د تورنقاب اغوستونکي اجنبي ځوان ددې درې واړو کوترو د ويشتلو وروسته ، کرار کرار دخپل آس په لور روان و . کله چې هغه خپل آس ته ور نژدې شو نو هرکشن او شهزادګۍ ګنګا هم په ډيره بيړه هغه لورې ته ور روان و .کله چې هغه ته ور نژدې شول نو بيا شهزادګۍ ګنګا د هغه څنګ ته ورغله او په خپل خوږ اواز او خوږه ژبه يې ورته وويل: ګوره اجنبي ! ز ه تر اوسه هم نه پوهيږم چې ستا نوم څه دې ؟ ته څوک يې او دکومه ځايه دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغلی؟ نو ښنګه چې تا ددې مقابلو دويمه برخه هم وګټله نو په دې خاطر ته زما په سترګو کې اوس ډير بختور ، او ستر شخصيت ګرزيدلی يې . زه تاته داډ درکوم چې ددې مقابلو ددريمې برخې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګلو له پاره به زه ستا ښه راغلاست او خوش امدید کوم. ددې خبرو دکولو وروسته شهزادګۍ ګنګا لږ څه خاموشه شوه او بیا یې هغه اجنبي ته وویل:
ګوره اجنبي ! تر اوسه پورې تا مونږ ته خپل نوم اونښان و نه ښود. او نه دې دا مونږ ته وویل چې ته دکومه ځایه دلته راغلې اونه دې له مونږ سره خپل ټول کوائف ولیکل. ایا ستا له لورې زمونږ سره دا ډول سلوک زما د ذات ، اودهرم له پاره ظلم اوتیرې نه دې. ایا د خپلې دغې دویمې مقابلې د بریاو نه وروسته هم نه غواړې خپل مخ او څیره مونږ ته وښایې ؟ تر څو زه و وینم چې ته څوک یې. او د کومه ځایه راغلې یې. اوڅه ډول ځوان یې ؟ دهغې په دې خبرو باندې هغه ځوان په ډیر نرم او ا ز سره وویل:
ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا ددې ټولو پوښتنو ګرویزونو ځواب به ستا د تر لاسه کولو په دریمو مقابلو کې د بریا وروسته درکوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبي په خپل آس باندې سپور شو او خپل آس یې په نرۍ قمچینه باندې وواهه اوپه یوه منډه د میدان څخه ووت. ددې ځوان په داسې تللو سره شهزادګۍ ګنګا ډیره اندېښمنه ودریده او ددې ځوان پسې یې وروسته کتل ، کله یې چې هغه د سترګو پناه شو نو بیا یې سر ټیټ کړ او خفه خفه دخپل پلار هرکشن سره یو ځاې د شاه نشین په لور روانه شوه.

۱۱

سورې شیرشاه د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال د سوبې له پاره د خپل لښکر سره یو ځاې په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته کوچ وکړ. د ۱۵۳۵ زکال د میې دمیاشتې په پیل کې شیرشاه په ډیر ډاډ سره د ګنګا د دریاب د غاړې دواړو لورو ته د بنګال د سوبې دجنګ له پاره د جنګ بیګل (ډول) وواهه.
سورې شیرشاه په ډیره بیړه په بنګال باندې یرغل وروست او د برسات یا باراني موسمونو د پیلامې د مخه یې د بنګال د مونګیر د سیمې ډیر ځایونه په خپله ولکه کې راوستل. دا کاریې ځکه تر هر څه دمخه وکړ چې د باراني موسمونو د پیل په وخت کې په شرقي برخو کې داسیمې ډیرې ژرد اوبو لاندې راتللې اوهلته بیا د فوځونو تګ راتګ ستونزمن ګرځیده.
وروسته بیا شیرشاه د مونګیر د سیمې په ډیرو ځایو د ولکې کولو وروسته ددې ځاې د تر ټولو سترې او مستحکمې کلا ولکه کولو ته اړم شو. ددې کلا سوبه دومره څه اسان کار نه و ، ځکه چې ددې ځاې ۴/۵ برخې د غرونو او لویو لویو ناونو څخه جوړې شوې دي. د کهړک او ګډو په څیر ستر ستر غرونه هم ددې سیمه کې پراته دي. او همدا غرونو د بیروني یرغلونو په مقابل کې ستر خنډونه پیدا کوي ، د سورج ګړ نه نژدې ۲ میله واټن کې د کادهانه دریاب بهیږي چې پخپله یو ستر خنډ ثابتیږي ، نو د مونګیر کلا باندې دحملې کولو له پاره شیرشاه همله ته د سورج ګړ سره نژدې د خپل فوځ سره یو ځاې پړاو وکړ تر څو لښکر یې لږ څه ارام وکړي. د مونګیر کلا د سورج ګړ په شرقي برخه کې نژدې ۱۸ میله واټن کې پرته ده. همدا راز د راج محل په غرونو کې پرته تیلیا ګړهي د مونګیر نه شرق لورې ته نژدې ۲۲ میله واټن لرې. د سورج ګړ نه د مونګیر په لور د تللو په وخت کې چې کوم میدانونه مخ ته راځي دهغوې لویوالې او اوږودوالې هم شپږ میله شاوخوا کې جوړیږي. خو ددې میدانو اوږودوالې ان د مونګیر کلا ته نژدې یواځې په دوه نیم میله واټن پورې رسیږي ، د سورجګړ نه تر مونګیر کلا پورې نژدې ۱۸ میله واټن دهر حمله کونکې له پاره چې د ګنګا د دریاب د غربي برخې څخه یرغل کونکې اوسي ملاماتونکې تماميږي. ځکه چې د هغې د سړک دواړو لوریو ته د جنوب شرق په لور د کهړک غرونه پراته دي ، چې د مونګیر تر څنګ د ګنګا د دریاب تر څنګ پورې رسیږي ، خو دهغې په شرقي برخو کې د مونګیر نه تسخیریدونکې کلا ده چې سوبه کول یې دهر یرغلګر له پاره تر هغو شونې نه دې چې درنه او قوي توپخانه ونه لري ، او تر څنګ یې د ګنګا دریاب هم په ولکه کې نه وی اخستې. په تیرو وختونو کې پوهو او زیرکو فوځې سالارانو په داسې خطرناکو ځایو کې دخپلو فوځونو د ورننویستلو کار نه دې ترسره کړې. خو شیرشاه سورې په هرصورت غوښتل د مونګیر کلا تر خپلې ولکې لاندې راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال حکمران سلطان محمود ته هم د شیرشاه ددې حملې په اړه خبر ورسیدلې و . نو مونګیر ته د شیرشاه سورې د ورسیدو د مخه سلطان محمود د مونګیر د کلا د دفاع نظام مستحکم کړې و . هغه په ډیره بیړه د خپل لښکر سره یو ځای هلته را غی. دلښکر یوه برخه یې هملته د مونګیر دکلا د دفاع له پاره و ټاکله او دبلې برخې سره یو ځای د ګنګا د دریاب په غاړه په سنګر کې کیناست ، تر څو دشیرشاه د لښکر د راتلو سره سم په هغوی باندې ددوا ړو اړخونو څخه حمله وکړي ، یوه ډله د ګنګا د دریاب د شرقي برخو څخه او بله ډله د مونګیر د کلا د داخل څخه . په دې توګه به دوه اړخیزه حمله ترسره شي ، سلطان محمود غوښتل چې په هر قیمت چې کیږي شیرشاه سورې ددې ځای یه بیرته و تمبوي.

شیرشاه سوري هم د حالاتو څخه بې خبره نه وې. دهغه جاسوسان هر هر ځای کې خپاره شوی و او دبنګال د حاکم سلطان محمود د هر قدم خبر یې ورکاوه ، په دې حالاتو کې شیرشاه سوري دخپلو سالارانو غونډه را وبلله تر څو د بنګال د حکمران سلطان محمود سره د ټکر کولو له پاره پلان جوړ کړي.

کله چې د شیرشاه سورې تر ټولو سترسالار ان دهغه دخیمی نه بیرون په خپرې شوې درې باندې سره را ټول شول نو بیا شیرشاه هغوې ته وویل:

زما دوستانو ! تاسې پوهیږئ چې په دې وخت کې زمونږ موخې د مونګیر دکلا فتحه کول دي ، خودمونګیر د کلا دد فاع له پاره د بنګال حکمران سلطان محمود خپل ځواک په دوو برخو ویشلې دې. په دې توګه هغه غواړې زمونږ ځواک هم په دوو برخو وویشل شي او ځواک مو کمزورې شي. ما دا هم اوریدلې دي چې په تیرو وختو کې هیڅ حکمران دا کلا نه ده ولکه کړې او ویونکې دا هم وایی چې تر څو د یرغل کونکې ځواک سره ځواکمنه او درنه توپخانه نه وي او تر څنګ یې د ګنګا د دریاب د غاړې په شرقي برخو باندې هم ولکه و نه لري نو تر هغې د مونګیر په کلا باندې ولکه نه شی کولې. زه ستاسو څخه دا پوښتنه کول غواړم چې ایا ستاسو په ذهن کې کوم دا سې پلان شته چې دهغې له مخې ددې کلا ولکه کول مونږته اسانه وګرځی. او که نه ددې وروسته به زه خپل جنګی پلان جوړ کړم.

دشیرشاه سوری د پوښتنې په اساس ، دهغه ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سرونه نژدې کړل او سلا مشورې یې وکړې.ددې مشورو نه وروسته صاحب خان شیرشاه سوری ته مخ کړ او ورته یې وویل:

زما اقا ! زما محسنه ! که ته اجازه راکړې زه به یو څه وو ایم. دهغه په دې خبره شیرشاه سوري په پلرنې شفقت ورته وویل:

صاحب خانه ! زما زویه ! کله چې ته وغواړې ماته یو څه ووایې نو دهغې له پاره د اجازې غوښتلو ته اړتیا نه شته. ته زما د لښکرو سپه سالار یې او ستا مشوره او ستا تدبیر دتل له پاره په ټولو پورته والې لري ، ووایه چې ته اوس څه وړاندیز لرې. دهغه د اجازی وروسته صاحب خان وویل:

زما محسنه ! زه ددې کلا د ټول چاپیریال څخه پوره پوره خبر یم او ان تر جنوبه پورې ټوله سیمه ، ان تر هغه ځایه چې د کول دریاب د ګنګا د دریاب سره په کې یو ځای کیږي ، ما کتلې ده . زما مشوره دا ده چې مونږ خپل لښکر په دوو برخو وویشو ، یوه برخه د جنوب لورې ته ولاړه شي او بله برخه د شمال په لور حرکت وکړي . هغه برخه چې د شمال په لور ورځی نو هغوې دې په سورج ګړ باندې حمله وکړي ، د سورج ګړ د سوبې کولو نه ورسته دې هغوې بیرته را ستانه شي او دګنګا د دریاب په غاړه دې په غرب کې پرتې د مونګیر په کلا باندې حمله یوسي ، هغه لښکر چې د جنوب په لور حرکت کوي نو هغوې دې د کول او ګنګا د دریابونو د یوځای کیدو ځای ته نژدې په منې پور باندې حمله وکړي اوبیا دې هملته تم شی. په دې ځای کې د کهړک پور د غرنو لړۍ پای ته رسیدو ته ور نژدې کیږی. دلته نژدې لس میله اوږود او پراخه میدان دي اوددې میدان څخه په اسانۍ سره تیریدې شي. خو په نورو ځایو کې د کهړک پور د غرونو څخه تیریدل ډیر ستونزمن او د زیانونو نه ډک دي. هغه لښکر چې د جنوب په لور ورځی ،نو هغوې د لس میله واټن د وهلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته د ګنګا او دګول ددریابونو د یو ځاې کیدو د ځاې څخه دمخه ددواړو دریابونو څخه تیر شي او د ګنګا د دریاب د شرق په لورې دې ولاړشي. هلته دې په سنګر کې کینی ، اوبیا دې د بنګال په حکمران سلطان محمود باندې حمله وکړې.
زمونږ یو لښکر به د شمال په لور د سورج ګړ په لور ولاړشي اوبل به د غرنیو لړۍ په منځ کې د کهړک پور تر غرونون پورې جنوب ته وخوځیږي ، نو دبنګال حکمران سلطان محمود به دا فکر وکړي چې د مونګیر د کلا د نه تسخیریدونکی حیثیت په اساس شیرشاه سوری د خپل جنګ پلان بدل کړي دې. او اوس هغوې د سورج ګړ او جنوب په لور غواړی ولاړ شي او څه نورې سیمی ولکه کړي او د ګنګا د دریاب څخه دتیرید و پرته به بیرته ستا نه شي . تر دې وخته پورې به زمونږ د جنوب لښکر په هغوې په نا څاپی توګه یرغل یوسي اودبدترین حالت سره به یې مخ کړي او په شمال کې په سورج ګړ باندې حمله کونکې لښکر به بیرته را ستون شي اود مونګیر کلا باندې به حمله یوسي اودهغې د ولکې کولو له پاره ځان جوړ کړی.
تر دې ځایه دخبرو وروسته صاحب خان غلې شو او بیا شیرشاه خپله پریکړه داسې واوروله.
صاحب خانه ، زما زویه ! په قدوس خداې سوګند چې تا ډیر ښه وړاندیز وکړ. په همدې پلان باندې دعمل کولو په اساس مونږ توانیدلې شو د مونګیر په نه تسخیریدونکې کلا باندې ولکه وکړو . واورئ زما دوستانو او زما عزیزانو ! که چیرې مونږد مونګیر کلا سوبه کړه نو داسې یې وګڼئ چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فوځ ملا مو ورماته کړې ده . دهغې وروسته به دهغه تر مخه دوه لارې وي ، لمړۍ دا چې هغه به په پراخه میدانو کې زمونږ پر خلاف جنګ ته تیار شي چې په هغې جنګونو کې به د خپل ځان دخوندي کولو له پاره کومې لورې ته تښتي . اودویم دا چې د خپله ځانه د کوم ستر ځواک تر مخه به خپله زولۍ خوره کړې او زمونږ پر خلاف به ترې مرسته وغواړي. په هر حال هغه پلان چې صاحب خان وړاندې کړې په همغه به عمل کوو .
تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته شیرشاه لږ څه تم شو او وروسته یې بیا دخبرو لړۍ جاري و ساتله اوویې ویل:
ګوره صاحب خانه ! ستا دهمدې وړاندیز په اساس به لښکر په دوو برخو باندې وویشل شي ، دلښکر یوه برخه به له ما سره پاته شي او د بلې برخې قومندانی به یې ته په خپله کوې. له تا سره به اسماعیل سوری ، حبیب خان ککړ او هیبت خان نیازي هم ملګری وی ، خو له ما سره به زما د زامنو څخه علاوه سرمست خان سروانی ، حاجي خان بټنی او برهم جیت ملګري وي.
صاحب خانه واوره ! ته به د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د کهړک پور د غرونو د پیچ و تاو نه ځان و کاږې او د شمال په لور به حرکت وکړې. سورج ګړ د دغه ځایه چې همدا اوس په کې مونږ پړاو کړې دې نژدې ۱۸ میله واټن کې پروت دې ، ته به دشپې په تیاره کې مخکې تګ کوې او د لمر خاته نه مخته به هلته سورج ګړ کې ځان را خرګند کړې. اوبیا په داسې توګه پرې حمله وکړه چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د دفاعی فوځ ته د خوزید و فرصت هم په لاس ور نه شی . په سورج ګړ باندې د حملې کولو نه وروسته هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخله اودهغې ځاې د انتظا ماتو د منظمولو وروسته بیا ته د جنوب په لور را وخوځیږه ، او د شپې په تیاره کې د مونګیر په کلا باندې حمله وکړه. او زه به د پلان په مطابق د جنوب په لور ولاړشم اوبیا به د ګنګا او کول ددریابونو د یو ځاې کیدو د ځایه مخته دمنې پور په سیمه کې د ګنګا د دریاب څخه ورتیر شم او دشرقی ساحل په لورې به ولاړشم اوهلته به د سلطان محمود په لښکر باندې د حملې کولو هڅه وکړم.
کله چې شیرشاه سوري په دې اړه دخپلو نورو سالارانو آند ځانته معلوم کړ نو ټولو په ډیره خوشحالۍ سره دا وړاندیز و مانه ، ددې نه وروسته شیرشاه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، نیمایی برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله اوبله نیمایی د صاحب خان په قومندې کې هغه ته وروسپارله. په همدې وخت کې لښکر خپل پړاو ختم کړ ، بیا شیرشاه سوري د خپل لښکر سره یو ځآې د کول د دریاب په غاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غاړه د کهړک پور د غرونو په پېچ وتاب کې د جنوب په لور کوچ وکړ په داسې حال کې چې صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځای په سورج ګړ باندې دحملې په خاطر د شمال په لور ولاړ.

صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځای د سورج ګړ پورې دغه اتلس میله واټن د شپې په تیارو کې لکه په سینو د ښویدونکو چینجیو او مارانو او یادښکار پسې د پلټونکو پړانګانو په څیر وهلې و. صاحب خان دخپل لښکر سره یوځای سورج ګړ ته نژدې هغه وخت را ښکاره شو چې په شرق کې د درواغجن سهار ننبې ننباني را ښکاره شوې وې ، نو همدلته یې خپل لښکر تم کړ او دهغوې صفونه یې منظم کړل.

ددې کار د پای ته د رسید و وروسته صاحب خان خپل ټیټ سالاران چې په هغوې کې هیبت خان نیازي ، حبیب خان ککړ ، او اسماعیل سوری هم شامل و ، را وبلل. کله چې دا درې واړه هغه ته راغلل نو بیا صاحب خان ورته په ډېره رازدانه توګه وویل:

زما دوستانو ! د بنګال د حاکم سلطان محمود د سورج ګړ سنګر همدا اوس زمونږ تر مخه پروت دې. هغه جاسوسان چې سلطان محمود زمونږ څخه د خبرېدو له پاره خپاره کړې و نو هغوې به خبر ورکړې وې چې زه او زما سره ملګرې تاسو درې واړه د ټول لښکر سره یو ځای سورجګړ ته رارسیدلې یاست. نو په دې خاطر به سلطان محمود دا انګیرلې وی چې اوس نو د مونګیر کلا بلکل خوندی پاته ده. په دې خاطر به هغه دهغه ځآیه را وځی او دهغه ټول لښکر به د سورج ګړ د خوندي پاته کیدو او ودفاع له پاره دلته د راتللو هڅه کوي.

زما ورونو واورئ ! ما د جنګ د پلان د بدلون اراده کړې ده. څرنګه چې سورج ګړ د بنګال د حکمران سلطان محمود یو ستر او قوی سنګر دې خو دومره هم نه چې زمونږ په لار کې خنډ شي. په دې خاطر ما پریکړه کړې ده چې یو اځې هیبت خان نیازي او حبیب ککړ به په سورج ګړ حمله کوي. دهغه په دې خبره هیبت خان نیازی یو دم را ټوپ کړ او ترې ویې پوښتل: امیر صیب ! ته به چیرې ځې ؟صاحب خان ورته په ډېره نرمه ژبه وویل چې: هیبت خانه ! لمړی خو زما خبره پوره واوره بیا په دې منځ کې خبره کوه ؟په ځواب کې هیبت خان غلی شو او بیا صاحب خان په خبرو پیل وکړ.

ګورئ ورونو ! لښکر به په درې برابرو برخو وویشو. یوه برخه به یې هیبت خانه ستا او د حبیب ککړ په لاسو کې وي بله برخه به یې د اسماعیل سوري په قومنده کې او دریمه برخه به یې زما سره وي.

هیبت خانه ! ته به د حبیب ککړ سره یو ځای په سورج ګړ باندې حمله کوې او په هر صورت به دهغې د ولکه کولو هڅه وکړې ، کله چې تاسې حمله وکړئ نو سلطان محمود او دهغه سالاران به دا و انګیري چې صاحب خان د خپلو ملګرو سالارانو سره یو ځای په سورجګړ باندې حمله کړې ده. په داسې حال کې چې په خپله شیرشاه سوري د ګنګا او کول د دریابونو د یو ځای کیدو ځای ته ورغلې دې. خو مونږ به دښمن په تیاره کې ساتو او په یوه شپه کې به دوه کاره تر سره کړو.

هیبت خانه ! کله چې ته د حبیب ککړ سره یو ځای په سورجګړ باندې حمله وکړې نو یاد ساته چې تر دې وخته د مونګیر د کلا په داخل کې د سلطان محمود لښکر سلامت پروت دې ، هغوې به خامخا د کلا څخه را وزی او په سورج ګړ کې به د خپلو فوځونو دمرستې او ستاسې پر خلاف د جنګ له پاره دهغه ځای په را وځي. نو د اسماعیل سوري لښکر به دهمدې لښکر پر خلاف په حرکت راځی ، هغه وخت چې ته او حبیب خان ککړ دواړه په سورج ګړ باندې یرغل وروړئ نو په هماغه وخت کې به اسماعیل سوری دخپل لښکر سره یو ځای د مونګیر د کلا او سورجګړ تر منځ په سنګر کې ناست وي او هر هغه لښکر چې دمونګیر څخه را ووزی او د سورجګړ په لور راځی نو پر هغوې به حمله کوي او دهغوې لارې به بندوي.

تر هغه چې پرما او زما د لښکر پورې اړه لری نو زه به همدا اوس او په همدې وخت کې حرکت کوم او دمونګیر د کلا تر څنګ به په کوم مناسب ځای کې ځای په ځای کیږم. هغه وخت چې ته او حبیب ککړ سورج ګړ ولکه کړئ او په دې ځای کې د دښمن د مزاحمت کونکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر مزاحمت له منځه يوسئ نو ښکاره ده چې ددې ځاې خلک به دخپلو ځانو د خوندي ساتلو په خاطر د مونګير دکلا په لور تيښته کوي. تاسې به هغوې تعقيب کړئ. د سورج ګړ ښخه را تښتيدونکي به يقينا په دې وخت کې د سورج ګړ او مونګير دکلا تر منځ دخپلو هغوې ځواکونو سره يو ځاې کيږي چې د اسماعيل سورې سره په جګړه بوخت وي ،بيا به تاسې دواړه د اسماعيل سوری سره يو ځاې شئ او ددښمن پر خلاف به سخته حمله وکړئ ، خو د مونګير په لور د راتلونکو لاره مه نيسئ ، ځکه کله چې ماتې خوړلې لښکر په تيښته راو تښتي او مونګير کلا ته ورشی نو بيا تاسې درې واړه خپل راتګ ارا م کړئ ، کله چې دا بګيل فوځونه د مونګير کلا ته د شمالې دروازو له لارې ور ننوځی نو په همغه وخت کې به زه د کلا ددروزاې ساتونکې له منځه يوسم . اودهغوې په ځاې به دخپلو لښکرو کسان و ټاکم. اوبيا به په خپله دمونګير کلا ته ور ننوځم. زما وروسته به تاسې هم د مونګير کلا ته را ننوځئ ، په دې توګه به په همغه يوه شپه کې مونږ د سورج ګړ سره يو ځاې د مونګير کلا هم خپله ولکه کې راوړو .

زما دوستانو واورئ ! مونګير دا سې مستحکمه او ټينګه کلا ده چې هغه تر اوسه پورې نا قابل تسخير انګيرل کيږی. اوپه ماضي کې هيڅ حکمران په هغې د ګنګا په درياب باندې د ولکې کولو تر مخه ولکه نه ده کړې. په هرصورت مونږ به دا کار همدا نن شپه تر سره کوو . اوزه هيله من يم چې هغه پلان چې مونږ تيار کړې دې که چيرې پرې په پاک نيت سره عمل وکړل شی نو سورج ګړ اومونګير به د سهار د لمر د راختلو سره سم زمونږ په ولکه کې راشي. ددې خبرو وروسته صاحب خان خاموشه شو نو هيبت خان نيا زي ، حبيب ککړ او اسماعيل سورې درې واړه په پوره ډاډ سره وخندل. تر لږه وخته پورې هغوې درې واړو په خپلو منځو کې مشورې وکړې او دکومې معاملې دحل کولو هڅې يې کولې ، دهغې وروسته هيبت خان نيازی په ډيره عاجزی سره صاحب خان ته وويل:

صاحب خانه !هغه پريکړه چې تا کړې ده ،په خداې سوګند چې دهغې نه بله ښه پريکړه نه شي پيدا کيداې. مونږ به په پوره توګه ستا د پلان په عملې کولو کې قدم اخلو ، ستا د مشورې په مطابق به زه او حبيب خان يو ځاې دخپل ټول ځواک سره يو ځاې په سورج ګړ باندې حمله کوو. هغه کار دې چې اسماعيل سورې ته ور سپارلې دې هغه يې په ډيره ښه توګه تر سره کولې شی. ددې وروسته اوس که چيرې ته دخپلې برخې د لښکر سره يو ځاې د مونګير په کلا کې ورداخل شې ، نوبيا به د سهار د راختلو د مخه مونږ په ډاډ منه توګه په سورج ګړ او مونګير کلا باندې خپله ولکه کړې وي. دهغه په دې خبره صاحب خان په پرکونکې توګه وويل:

هيبت خانه !که چيرې ته ، حبيب خان ککړ او اسماعيل سورې زما د پلان په مطابق عمل کوئ ، نو سمدستي لښکر په درې برخو وويشئ ، او دخپلو خپلو منزلونو په لور حرکت وکړئ ، ددې خبرې سره سم هغوې څلور واړه متحرک شول اولښکريې په درې برخو وويشه ،صاحب خان خپله برخه له ځانه سره واخسته او د مونګير په لور يې حرکت وکړ ، بله برخه اسماعيل سورې له ځانه سره واخسته او دمونګير اوسورج ګړ تر منځ دسنګر د نيولو له پاره ولاړ. او دريمه برخه يې هيبت خان نيا زی اوحبيب خان ککړ له ځانه سره واخسته او د سورج ګړ په لور يې حرکت وکړ.

دصاحب خان او اسماعيل سورې د تللو وروسته هيبت خان نيا زي او حبيب ککړ دواړو دخپلې برخې دلښکرو سره يوځاې دشپې په تيارو کې د توپا ن په څير سورج ګړ ته ځانونه ورسول اوپه هغه ځاې يې حمله وکړه . هلته په سورج ګړ کې د سلطان محمود لښکر ته هم خبر رسيدلې و چې صاحب خان پر هغوې د حملې کولو په تکل کې دې لورې ته را روان دې. په دې خاطر دې لښکر دا بې عقلي کړې وه چې د سورج ګړ په ځاې يې دهغې ځاې دښار نه بيرون د صاحب خان د لښکر سره د مقابلې له پاره ځان تيار کړې و . دهيبت خان او حبيب ککړ له پاره دې کار ډيره ګټه وکړه ، هغوې د سلطان محمود په دې لښکر سخته حمله وکړه اوپه څو لمحو کې يې د ټول لښکر حالت ډير ابتر کړ. د سورج ګړ نه بيرون هيبت خان نيا زي او حبيب ککړ د سلطان محمود لښکر ته ډيره بده ماتې ورکړه او کله چې د سلطان محمود پاته خوندی کسانو غوښتل د سورج ګړ د جنګ د ميدا ن ښخه و تښتي او ښار ته ور ننوځی نو هيبت خان نيا زي او حبيب ککړ هم د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکرو سره یو ځای هلته پسې ورغلل او ټول وسله وال ځوانان یې قتل عام کړل ، د شپې په تیارو کې یې هلته په ښار کې یو ستر وینه تویونکې انقلاب راوست ، د ښار د دیوالونو د پاسه چې کوم عسکر ټاکل شوی و هغوې هم د دیوالونو څخه راښکته شول او د حمله راوړونکی دښمن د مقابلې له پاره راغلل . ددې نه علاوه د ښار د ننه ساتونکې فوځ هم د ننه ښار ته وتښتید او دخپلو ماتې خوړلو فوځونو سره یو ځای شول. په دې توګه په ښار کې د ننه سخت جنګ ونښت ، خو هیبت خان نیازی او حبیب ککړ د ښه بخت خاوندان و چې هغوې د ښار په داخل کې هم ټول متحده لښکر ته ماته ورکړه او ډیر زیات یې ترې ووژل. دهغوې پاته شوو د سورج ګړ د ښار د جنوبې دروازې څخه د وتلو وروسته د مونګیر د کلا په لور تیښته وکړه.

دلته هیبت خان نیازی یو ډیر ستر کار دا وکړ چې خپل لښکر یې یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې حبیب خان ککړ تر قومندې لاندې پریښوله ،اوهغوې ته دنده وسپارله چې د سورج ګړ نظم ونسق سنبال کړي ، اوپه خپله یې یوه برخه له ځانه سره واخستله او دهغو لښکریانو ترشا ولاړ چې د سورج ګړ د ماتې وروسته د مونګیر په لور د تیښتې په حال کې و.

دبله اړخه دعسکرو څو ډلې د شپې په تیاره کې د مونګیر څخه ووتلې او د سورج ګړ د فوځ د مرستې له پاره هغه لورې ته رروان و. خو هلته هغوی ته په لاره کې اسماعیل سورې تیار ولاړ و. په دې اساس د مونګیر او سورج ګړ ترمنځ د اسماعیل سوری او دې لښکرو تر منځ ځای ځای نښتې روانې وې. اسماعیل سوری دهغوې لاره بنده کړې وه اوپه هیڅ صورت یې هغوې د سورج ګړ په لور تللو ته نه وړپریښوول. تر دې وخته پورې ددوې ترمنځ همدا ډول کشمکش روان و چې د سورج ګړ ماتې خوړلې فوځ هم دلته را ورسید. کله چې دمونګیر څخه سورج ګړ ته دمرسته کونکو فوځې ډلګیو ته د سورج ګړ دماتې خبر ور ورسید او په دې وپوهیدل چې په سورج ګړ باندې صاحب خان ولکه وکړه نو دهغوې حالت ډیر خراب شو ځکه چې هغه تښتیدونکو دوې ته دا خبر هم ورکړې و چې دښمن دهغوې ترشا را روان دې ، په دې اساس هغوې د اسماعیل سورې سره خپل جنګ ختم کړ او دمونګیر په لور و تښتیدل. تر دې وخته پورې هیبت خان هم ددوې ترشا را رسیدلې و او ځان یې د اسماعیل سورې سره را یو ځای کړ او بیا دواړو د مونګیر په لور د تښتیدونکو تر شا ولاړل.

د بله اړخه صاحب خان پخپله لا تر اوسه د مونګیر د کلا تر څنګ په یوه پټ ځای کې سنګر نیولې و او دحالاتو څارنه یې کوله. کله چې د سورج ګړ څخه د راتښتیدونکو عسکرو لمړۍ ډله دهغه د مخې تیره شوه نو هغه هم یو نا څاپه دخپل پټځای څخه را ووت او د سورج ګړ نه تر مونګیز په لور راتلونکې لاره یې دخپل لښکر په واسطه وتړله .

فضا بلکل خاموشه وه ، یوازې د آسونو د ځغاستو او دهغوې دپښو د ټکار اوازونه تر لرې لرې پورې اوریدل کیده . په دې منجمدو او یخو وهلو شپو کې د خړو رڼاو په منځ کې د راتښتیدونکو د آسونو ګردونه په هوا کې لکه د وریځو په څیر پورته کیدل ، کله چې ددې را تښتیدونکو زیاتې ډلې تیرې شوې نو بیا صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځای د وریځو د لمړې څاڅکې په څیر په حرکت راغې. او دهغه تښتیدونکې پسې دخپل لښکر سره یو ځای د مونګیر کلا ته ورغې.

صاحب خان دهغه ماتې خوړلې راتښتیدلې لښکر سره یو ځای د مونګیر کلا ته ور ننوت. هغه تر ټولو لمړۍ د کلا د دروازو ساتونکې یو په بل پسې ووژل او هلته یې خپل عسکر و درول. د سورج ګړ د مونګیر په لور د راتښتیدونکو تر منځ ډیره افراتفری جوړه شوې وه ، نو په دې اساس تر اوسه پورې هیڅوک په دې نه پوهیده چې دهغوې تر منځ صاحب خان هم دخپل لښکر سره یو ځای را ننوتې دې. او تر څنګ یې هغه په دروازه باندې خپل کسان هم ټاکلی او دروازه یې په مکمله توګه په خپله ولکه کې اخستې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خپلو لاسو کې د کلا د دروازې د خوندي ساتلو نه وروسته ، صاحب خان د خپلې برخې دلښکر سره يو ځاى د مونګير په کلا کې د درد د نوبت ځير د يو ځپانده ترنګ بڼه ځانته نيولې وه. هغه لښکر چې را تښتيدلي و او کلا ته را ننوتی و او يا تر اوسه پورې را تښتيدل او کلا ته را ننوتل ، په هغوې يې د هر څه اول را کيښودل.

دصاحب خان دا نا څاپي او ځواکمنه حمله د اسې ويرونکې او خطرناکه وګرزيده چې هغه په لمحو او ساعتونو کې دغه را تښتيدلی له منځه يوړل او تر څنګ يې په کلا کې دننه موجود ساتونکې هم يو دبل پسې قتل عام کړل . کوم وخت چې صاحب خان د کلا دننه د سلطان محمود دلښکر په عامه وژنه لګيا و نو په همدې وخت کې هيبت خان نيا زی او اسماعيل سوری هم دخپلو لښکرو سره يو ځاى کلا ته را ننوتل ، او د لمر د راختلو تر مخه يې دمونګير په کلا کې د سلطان محمود لښکر د تيغه تير کړې و . او په کلا باندې صاحب خان خپله ولکه کلکه کړې وه . صاحب خان د دې ټول کار د تر سره کولو وروسته حبيب خان ککړ ته پيغام ور وليږه او ورته يې هدايت وکړ چې هملته د سورج ګړ په ښار کې دې تم شي او د هغه ځاى انتظامات دې سنبال کړي ، هغه د مونګير په کلا کې اسماعيل خان سوری و ټاکه او هغه ته يې حکم وکړ چې د بل حکمه پورې همدلته په کلا کې و اوسيږي او ټول مزاحمتی ځواکونه له منځه يوسي . او په کلا باندې خپله ولکه ټينګه کړي . خو په خپله يې د هيبت خان نيا زي سره يو ځاى خپل نيم لښکر واخست او د مونګير د کلا څخه را ووت او د کول د درياب په غاړې کې پروت شيرشاه سوری په لور ورغې.

تر دې وخته پورې شير شاه سوري هم د ګنګا د درياب څخه پورې وتې و او هلته يې پټ سنګر نيولې و او د سلطان محمود د لښکر د راتلو انتظار يې کاوه.

د بنګال حکمران سلطان محمود يو نرۍ کتونکې انسان و . هغه د خپل عمر په بې شميره سفرونو کې ډيرې تودې سړې کتلې وې. هغه ته هم خبر ور ورسيدلې و چې شيرشاه سوري په هغه د حملې کولو له پاره په ډيره ګړندۍ توګه مخته را روان دې. خو هغه ته دا خبر نه و ور رسيدلې چې صاحب خان په يوه شپه د سورج ګړ او مونګير کلا دواړه ولکه کړې دی ، دشيرشاه سوری د حملې نه مخته د بنګال حاکم سلطان محمود يو بل قدم واخست . هغه خپل لښکر په دوو برخو وويشه ، يوه برخه يې دخپل ځان سره واخسته او اراده يې وکړه چې پخپله به مخامخ د شيرشاه سورې سره ټکر کوی خو بله برخه يې دشپې په تياره کې د شيرشاه سوري په لښکر باندې د چريکې حملې له پاره هغه لورې ته واستوله.

سلطان محمود غوښتل چې دداسې دوه اړخيزه حملې په واسطه به د ګنګا دې لور ې ته دشيرشاه سورې دلښکر بيخ و تار و کاږی. شيرشاه سوری لا تر اوسه خبر نه و چې سلطان محمود خپل لښکر په دوو برخو ويشلې دې او د هغې يوې برخې ته يې حکم کړې چې پرمونږ د اړخ له خوا ناڅاپي حمله وکړي. هغه د مخامخ لورې د بنګال دحاکم د فوځ د حملې انتظار درلود .

دشپې په تياره کې د ګنګا د درياب دې لورې ته سخت وينه تويونکې جنګ و نښت ، د جنګ ميدان د چغو ، سورو او د اسونو د شړنهار څخه ډک و .توري او ډالونه يوله بله سره جنګيدل ، د مړه کيدونکو چغې او د زخميانو اه او زارۍ تر لرې لرې پورې ترغوږو کيدې . په همدې وخت کې چې د جنګ تنور د اور په جوش کې پټ و چې د سلطان محمود دلښکر هغې بلې برخې د شيرشاه سورې په لښکر باندې حمله وکړه.

د اړخ له لورې د نا څاپې حملې په واسطه دشيرشاه سورې دلښکرو په ليکو کې کمزورتياوې را پيدا شوې و ه، خو شيرشاه سورې يو ډير ښه منتظم او پوه انسان و . هغه د اړخ له لورې دحملې د تم کولو له پاره دخپل لښکر يوه برخه را بيله کړه خو په همدې وخت کې صاحب خان او هيبت خان نيا زي دواړه د سلطان محمود دلښکر په هغه برخه باندې يرغل وکړ چې د شيرشاه د لښکر پر خلاف يې د اړخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

له لورې حمله کړې وه. شیرشاه سوری ته د صاحب خان د راتلو او حملې کولو خبر ور رسیدلی و. نو په دې اساس هغه خپله ټوله توجه مخامخ د سلطان محمود دلښکر لورې ته کړه.

اوس نو د شیرشاه سورې حوصله او همت نور هم زیات شوې و. او هغه ویره یې چې د اړخ له لارې احساسوله هغه یې هم راکمه شوه. په دې وخت کې د بنګال حاکم سلطان محمود ته هم دا خبر ور رسیدلی و چې د شیرشاه سوری نوموړې سالار صاحب خان د سورج ګړ او مونګیر په کلا باندې د ولکې کولو وروسته دهغه دلښکر په یوې برخې باندې حمله کړې ده. ددې خبر داوریدو سره سم د سلطان محمود همت له منځه ولاړ. خو تر څنګ یې شیرشاه سورې په خپلو حملو کې ډیرښت راوست او دهغه لښکر یې د بې همتۍ او بې زړه توب په دوه لارۍ کې و دراوه. همدا راز صاحب خان هم په هغه اړخ کې د سلطان محمود په لښکر کې یو قیامت رامنځته کړې و او تر ډیره پورې د بنګال دحکمران د فوځ په منځ کې ور ننوتې و. او مخته راتلونکې هر فوځی یې له تیغه تیراوه. په دې توګه شیرشاه سورې او صاحب خان دواړو یو ځاې د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال دحکمران سلطان محمود لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړې وه ، او هغه وخت چې لمر را پورته شو نو سلطان محمود خپله ماتې و منله او د میدان څخه په تیښته و تښتید.

۱۲

د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو ددریمې مقابلې له پاره ځان تیار کړې و ، د رهتاس دکلا نه بیرون په هغه پراخه میدان کې چې پخوا تر دې په کې دشهزادګۍ د تر لاسه کولو له پاره لمړۍ او دویمی مقابلې تر سره شوې وې هملته دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دریمې مقابلې له پاره هم ځاې ښایسته کړل شوې و. هلته دپخوا په څیر د خلکو ډیره زیاته ګڼه ګوڼه وه ، دخلکو څخه په ډیر لږ واټن کې یې څلور اوږده بانسونه ښخ کړې و ، اوبیا یې د څلور واړو پورته سرونه سره را ټول او تړلي و ، اوبیا یې د همدې څلورو بانسونو په سر باندې یو بل ډیر اوږود بانس تړلې و. بیا یې ددې بانس په سر باندې یو بادې مرغ شکله انځور جوکړې و ، اوشرط یې دا ایښودې و چې هر هغه برخه اخستونکې چې د امرغ شکله انځور وولې او ویې څرخوي نودهمغه بریا به ثابتیږي.

په همدې توګه پریکړه شوې وه چې هر هغه څوک چې په دې مقابله کې برخه اخلی نو هغوې ته به د پنځو په ځاې درې غشی ورکول کیږي. دا ځل هم د غشو د ویشلو له پاره د راجه هرکشن وزیر چورامن ټاکل شوې و. او راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا او دخپلو رانیانو او دوستانو سره هملته په هغه پورته اودنګ د لرګیو څخه جوړې شاه نشین باندې لکه د پخوا په څیر د کیناستو له پاره ور روان و.

لږ وخت وروسته راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا او رانیانو سره یو ځاې را څرګند شو. اوبیا په نوبت سره په همغه شاه نشین باندې وخوت. په شاه نشین د پاسه شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار سره یو ځاې کیناسته اوبیا یې خپل پلار ته وویل:

پلار جانه ! زه نه غواړم په دې شاه نشین باندې کینم ، زه غواړم چې هغه نقاب پوشه چې نه یې نوم پیژنم اونه یې په اړه نور څه معلومات را ته شته چې دکومه ځایه راځي ، دکومو زمکو پورې اړوند دې ، دکومې قبیلې څخه دې ، په داسې حال کې چې هغه زما د تر لاسه کولو دوه پخوانۍ مقابلې هم ګټلې دي ، نو که چیرې هغه دا مقابله بایلي هم ، نو بیا به هم فتح او بریا د همغې وي ، نو په دې خاطر که د مقابلې دا برخه جوړه کړل شي او که جوړه نه کړل شي ، نو هغه نقاب پوشته زما د ترلاسه کولو مقابلې ګټلی دی. پلارجانه ! کیدې شي چې هغه د پخوا په څیر زموږ سره د خبرو کولو اویا دخپلو کوائفو دلیکلو پرته له دې ځآیه ولاړ شي. نو په دې خاطر زه د هغه سره د خبرو کولو له پاره هملته لاندې درېږم او په شاه نشین باندې نه کینم. هملته به دخپل وزیر چورامن تر څنګ و درېږم. تر څو په مقابلې کې د برخې اخستلو وروسته کله چې هغه دخپل ادرس د ښوولو او دخپل مخ او څیرې د ښکاره کولو پرته ځی نو زه به دهغه سره خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړم ، دهغه د آس واکې به و نیسم او ورته به ووایم چې تا زما د ترلاسه کولو د مقابلو دریم پړاو هم گټلې نو په دې اساس اوس راته خپل ځان را څرګند کړه .

راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو په اوریدو سره ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې خپلې لور ته په ډیره مینه او شفقت سره وویل:

ګوره لور جانې ! تا ته بلکل په دې اړه اجازه ده . دا ځکه چې دا همستا د ترلاسه کولو مقابلې دي. ته اوس هر کار چې و غواړې دخپل طبیعت او خپلې خوښې په مطابق یې کولې شې ، او هو ! ستا دا پریکړه هم سهی ده چې که هغه نقاب پوشه دا دریمه مقابله بایلې هم نو بیا هم هغه ستا د ترلاسه کولو د مقابلو ګټونکې او ستا د ژوند د ملګرتوب حق لري. که چیرې ته غواړې دهغه سره خبرې وکړې او ته په دې ویریږې چې هغه به ستا سره دخبرو کولو پرته بیرته ستون شي نو ته بیا همدلته د چورامن تر څنګ کینه. کله چې هغه په مقابلې کې دبرخې اخستونه فارغه شي نوبیا ورسره خبرې وکړه ، ددې خبرو وروسته راجه هرکشن هملته په شاه نشین باندې کیناست خو شهزادګۍ ګنګا ترې را ښکته او د وزیر چورامن تر څنګ کیناسته.

دلږځنډ وروسته د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره د مقابلو دریم پړاو پیلیدونکې و . دا ځل بیا هم د مخکې په څیر د راې سین د راجه زوې سانول داس د نښې په ویشتلو پیل وکړ ، سانول داس دراجه چندرمل وزیر چورامن ته ورغې ،دهغه څخه یې درې غشی را واخستل او بیا د بانس په سر کلک کړل شوې انځوریځه مرغه یې په نښه کړ اوپه هغه ځاې کې چې ورته د نښې ویشتلو له پاره ټاکل شوې ودرید. هغه بیا بیا خپل درې واړه غشي وویشتل خو دهغه یو غشی هم په هغه مرغه و نه نښت .

دویم نوبت د میواړ د راجه د زوې شهزاده سورج مل راغې. هغه هم درې واړه غشي و ازمایل خویو یې هم په نښه و نه لګید. دریم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه هم درې واړه غشي هسې بیکاره کړل ، ددوې وروسته د ځایي خلکو نوبت راغې ، په هغوې کې هم هر یو نښه ویشتونکې خپل بخت و ازمایه خو هیڅ یو یې هم دهغه مرغه په ویشتلو او په هوا کې د هغې په څرخولو بریالی نه شول.

د پخوا په څیر کله چې هغه وروسته نښه ویشتونکې خپل بخت وازمایه ، نو په همدې وخت کې هغه نقاب پوشه دنښې ویشتلو ځاې ته راغې. د خپل تور رنګه آس واګې یې را ښکودې ، اس یې لکه دپخوا په څیر و شنړید او په هوا کې د الف په شکل و درید. نقاب پوشه ځوان ترې په یوه ټوپ را ښکته شو ، آس یې هملته پریښود او پخپله د لرګیو د شاه نشین لاندې ناست وزیر چورامن ته ورغې . دچورامن سره نژدې ناستې شهزادګۍ ګنګا هغه تور رنګه نقاب پوشه ځوان ته په ډیر غور سره وکتل اوتر ډیره وخته پورې د هغه په لیدلو کې ډوبه وه .

کله چې هغه نقاب پوشه نژدې راغې نو وزیر چوران ورته درې غشي ورکړل ، خو هغه نقاب پوشته درې واړه غشي را واخستل ، په خپل لاس کې یې واړول را واړول ، د ټولو غشو جایزه یې واخسته ، بیا یې دهغوې څخه دوه غشي بیرته چورامن ته ورکړل ، دهغه په دې کار چورامن ډیر حیران شو او ورځخه یې وپوښتل:

ګوره اجنبي ! ته ولې دغه درې واړه غشي نه ازمایې. پخپله خپل ځان د خپلې حقه برخې څخه بې برخې کوې. په مقابله کې برخې اخستونکو ټولو نښه ویشتونکو درې درې غشي استعمال کړی دي. خو دټولو بد قسمتی وه چې یو یې هم هغه بادنما مرغه په غشی و نه ویشت. ګوره اجنبی ځوانه ! دا ډیر ستونزمن کار دې. زه تا ته مشوره درکوم چې درې واړه غشي واخله ،ځکه چې ددې نه مخته دې د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره دوه مقابلې ګټلې دې او که چیره دریمه مقابله هم وګټې نوبیا به ستا د شجاعت ، ستا د بهادرۍ ، ستا د جرئتمندۍ او نښې ویشتلو ځواب نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره هغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت کې راغې ، خپله خوله یې چورامن ته ور نژدې کړه او ورته یې وویل چې ګوره چورامنه ! زه یو قسمت خوړلې انسان یم. درې غشی نه ازمایم ، زه به همدا یو غشې اخلم او تاته ډاډ درکوم چې زما دغه یوغشی به ددغه بادنما مرغه له پاره کافی وي ،خلک چې زما نښه ویشتل ووینی نو ټول به حیران پاته شي ، هغه ددې خبرې سره سم یو غشې را پورته کړ او دهغه ځایه شاته شو .

په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه او د راجه هرکشن د ساتونکو څخه یوه ته راغله ، هغه یې ځانته را وباله ، ساتونکې هم په یوه منډه هلته راغې. کله چې هغه شهزادګۍ ګنګا ته را ورسید نو شهزادګۍ ورته وویل:

ګوره ! ددغه نقاب پوشه اجنبی آس د قیضې څخه و نیسه او د شاه نشین په لور یې راوړه. خو ګوره ، که دغه اجنبی زما سره د خبرو کولو پرته او یا دخپل ځان اونوم د ښوولو پرته ددې ځایه ولاړ نو ته دهغه شاته ولاړشه ، هغه تعقیب کړه او دا را ډاګیزه کړه چې د دې دکومه ځایه راغی ، نوم یې څه دې اوولې ماته خپل ځان را برسیره کوي ، دشهزادګۍ د حکم سره سم هغه ساتونکې هم په حرکت راغې اودهغه نقاب پوشه اجنبی آس یې د شاه نشین لورې ته یوړ.اوهملته یې ودراوه.

دغه اجنبی نقاب پوشه یو غشې له ځانه سره واخیست او هغه ځای کې ودرید چې دباڼس دپاسه ښلول شوې بادنما مرغه په کې په نښه کیده. هغه د خپل غشي د ویشتلو له پاره په زمکه کیناست ، خپل یو زنګون یې په زمکه کیښووده او بل یې نیغ ودراوه ، بیا یې خپل کمان سنبال کړ ، تیر یې په کې ننویست ، تر ډیره پورې یې نښه تر سترګو نیولې وه ، بیا یې خپله ساه ودروله اوخپل غشي یې په نښه ورپریښود. دهغه غشې په هماغه بادنما مرغه باندې ونښت او هغه یې په ډیره تیزۍ سره وڅرخاوه .

د اجنبی د نښې د لګیدو سره سم خلکو په میدان کې د خوشحالۍ چغې جوړې کړې. هرې لورې ته خلکو ټوپونه وهل ،خپل کالې یې په هوا کې پورته پورته غورځول او دغه نقاب پوش ته یې مبارکۍ ویلې .

دغه نقاب پوشه ځوان ددې نښې د ویشتلو وروسته ، خپل کمان په خپله شا و تاړه ، او په ډیره بیړه دهغه ځایه را پورته شو ، دشاه نشین په لور راغې اوخپل آس یې واخست. تر دې وخته پورې شهزادګۍ ګنګا هم دخپله ځایه را پورته شوې وه او ددې اجنبی نقاب پوشه څنګ ته راغلې وه. خو د رهتاس راجه هرکشن اودهغه رانیانې تر اوسه هملته په شاه نشین باندې ناست وول. اجنبی هم په ګړندیو قدمونو سره خپل آس ته ورغې او هلته ودرید ،خوکله یې چې د آس واګې واخستې نو په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا په ډیره مینه او نرمه ژبه ورته وویل:

اې اجنبی ! ته خو ډیر دښه قسمت خاوند یې چې تا زما د لاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټلې. اوس ته زما حقدار یې. اوس یوازې ته زما په جسم باندې حق لرې. ګوره ! مونږ راجپوتان یو او زمونږ د راجپوتانو روا ج دادې چې هر څوک چې د شهزادګۍ دلاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټي نو هغه څو ورځې بیا په راج محل کې د شهزادګۍ سره پاته کیږي. نو په دې خاطر زما د ترلاسه کولو ددرې واړو مقابلو د ګټلو نه وروسته چې اوس دمقابلو پایلو او حالاتو زه تا ته حواله کړې یم ، نو د راجپوتانو د رسوماتو په مطابق به اوس ته په راج محل کې له ماسره قیام کوې ، ددې قیام تر مخه ، ایا کولې شې ماته خپل نوم را وښایې. او دخپل مخ او څیرې څخه نقاب پورته کړې تر څو زه ستا په څیر د یوه زړه ور ښه ویشتونکې مخ او څیره ووینم. او ستا دښځې کید و تر مخه لږه تر لږه په دې خبره شم چې زما محبت ، او زما دغوښتنو اوهیلو حقدار څوک دې. تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا غلې شوه ، خود بله اړخه ورته هغه اجنبی نقاب پوشه هم چپه خوله ولاړ و. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا ورته په ډیره خوږه ژبه وویل:

اې مهربانه او فاتحه اجنبي ! تا ماته زما ددې ټولو خبرو هیڅ ځواب را نه کړ ، دهغې په دې خبره هغه اجنبي په ډیره ټیټ اواز سره وویل : ګوره شهزادګۍ ! که زه ستا ددې ټولو خبرو ځواب درنه کړم نو بیا . ددې اجنبي په دې ځواب باندې شهزادګۍ ګنګا په زړه ماتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لهجې سره وویل: نو ته ولې ماته زما د خبرو ځواب نه راکوې ؟ خلک خو د شهزادګیو د ترلاسه کولو د دریمځلي مقابلو د ګټلو سره سم د خپلې خوشحالۍ او خپل نصیب په اړه ډېر پورته خیالات او فکرونه لري ، او غواړي چې شهزاګۍ ورسره د یوې لمحې له پاره که هم وې خبرې وکړي. ته څه ډول اجنبي یې چې زما د خوړلنی نه ډکو خبرو ځواب هم نه شې راکولې.

اې اجنبي ! زه دومره ښایسته ، حسینه او زړه وړونکې پیغله یم چې هر څوک مې د وصل غوښتونکې دي ، خو څرنګه چې تا زما د ترلاسه کولو دریمې مقابلې هم ګټلې دی نو زه په ډېره خوشحالۍ خپل وجود ، خپل روح او خپل هر څه له تا ځاروم. او خپل هر څه تا ته حواله کوم. وایه ته په دې اړه څه وایی ؟ ددې خبرې د اوریدو سره سم هغه اجنبي د خپل اس واګې کلکې کړې او په یوه ټوپ په اس ور سپور شو او بیا د تللو په وخت کې یې شهزادګۍ ته وکتل او دېخوا په نسبت په لږ څه لوړ اواز یې په ډېره غصه او قهر ورته وویل: شهزاګۍ ګنګا ! زه له تانه کرکه کوم ، زه تا سره مینه نه کوم. ددې خبرو سره سم یې خپل آس ته لغته ورکړه او په ډېره ګړندۍ توګه د هغه ځایه ووت.

د دې اجنبی ځوان د خبرو په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا په ډېره ناخوالۍ او حسرتونو سره ، دغمونو په بهیر کې ولاړه پاته شوه. په همدې وخت کې یې د راجه هرکشن ساتونکې ته اشاره وکړه ، د اشارې سره سم هغه ساتونکې د دې نقاب پوش اجنبي تر شا و لاړ تر څو دهغه راز ځانته معلوم کړي ، تر څو وپوهیږې چې هغه څوک دې ، دکومه ځایه راغلې او چیرې درومي ؟ تر دې وخته پورې راجه هرکشن هم دخپل شاه نشین څخه را کیوتې و. هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودرید او هغې ته یې تسلي او تشفي ورکړه او بیا یې ورڅخه وپوښتل هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودرید او هغې ته یې تسلي او تشفي ورکړه او بیا یې ورڅخه وپوښتل:

ګوره شهزادګۍ لورې ! هغه نقاب پوشه ستا د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې وګټلې ،اوس هغه له تا سره د واده کولو حقدار دې. او د ښځې په خیر تا د خپله ځانه سره کول هم دهغې حق دې. دا چې تا دهغه سره خبرې کړی دې نو ماته هم ووایه چې هغه له تا سره څنګه ژمنه وکړه. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډېره غمژنه لهجه وویل:

پلار جانه ! ما دهغه څخه د هغه دنوم اود هغه د ځاې د معلومولو هڅه وکړه خو هغه ډېره حیرانونکې ځواب راکړ ،هغه په خپل آس د سپرید و وروسته همدومره وویل چې هغه ما نه خوښوي ، ددې خبرې سره سم یې خپل اس په ځغاسته کړ او د دې ځایه ولاړ. خو ما ستا یو ساتونکې دهغه پسې وروسته ور ولیږه تر څو هغه پرې ځان خبر کړې چې دا اجنبي د کومه ځایه راغلې ، او دکوم ځای او سیدونکې دې او اوس چیرې روان دې. دهغې په دې خبره راجه هرکشن په ډېره عجیبه توګه ترې و پوښتل :

ګوره لورې !دا اجنبي خو ډېر عجیب انسان ښکاري ، هغه په دومره ستونزمنه توګه ستا دترلاسه کولو دا درې واړه مقابلې وګټلې ،خو زه په دې ډېر حیران یم چې هغه ستا د دریمی مقابلې د ګټلو نه وروسته بیا هم ستا لورې ته کوم رغبت او میلان و نه کړ. خلک خو زما د شهزادګۍ د کتلو ارمان کوي خو دا اجنبي له تا څخه د خپلې ناراضتیا خبره کوی ، خوګوره لورې !تا ډېره ښه وکړل چې یو ساتونکې دهغه تر شا و استاوه تر څو هغه معلومه کړې چې دا نقاب پوشه څوک دې ،دکومه راغلې او چیرته ستنیږي ، اوس راځه لورې چې د راج محل په لور ولاړ شو. هلته ولاړ نور خلک هم خپلو خپلو کورنو ته روان شوي ، په دې اساس راجه هرکشن ، شهزادګۍ ګنګا او رانیانې دخپلو نورو دوستانو سره یو ځاې د راج محل په لور ولاړل.

۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

درهتاس دراجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو دد ریمی مقابلې دګټلو وروسته هغه نقاب پوشه ځوان خپل آس د شرق په لور ځغلاوه خو شهزاګۍ ګنګا هم دخپل پلار د ساتونکو دډلې یو ساتونکې دهغې په تعقیب پسې روا کړې. هغه هم په لړ واټن کې دهغه نقاب پوش پسې روان و .ترڅو هغه وپوهیږي چې دا نقاب پوش څوک دې او دکومه ځایه راغلې دې.

هغه اجنبی نقاب پوش خپل اس په ګړندۍ توګه ځغلاوه، اوس هغه د رهتاس څخه نژدې اته میله لرې ورانو ویجاړو ته رسیدلې و. هلته د ونو د ځنګلو څخه نا څاپه درې ننبه ویشتونکې او جنګجویان را ووتل ، او دهغه لاره یې و نیوله. دغه نقاب پوش هم دهغو د کتلو سره سم په یوه ټکان سره دخپل آس واګې کش کړې او ویې دراوه.

بیا دې اجنبی نقاب پوشه د هغو لاره نیوکونکو لورې ته ورغې ویې کتل چې هغوې درې واړه ، یو د راې سین شهزاده سانول داس ، بل د میواړ شهزاده سورج مل او دریم هم د کالنجر شهزاده سورداس دې. بیا د راې سین دراجه زوې سانول داس خپل اس لږ را مخته کړ او دغه نقاب پوش ته یې وویل:

ګوره اجنبی ! مونږ نه پوهیږو چې ته څوک یې ، اود کوم ځایه راغلې یې. خو تا د هرتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو دریمی مقابلې وګټلې او مونږ درې واړه شهزادګان دې مغلوبه کړو . . زمونږ لورې ته لږ څه په غور سره ووینه ، زه دراې سین شهزاده سانول داس یم ، زما سره څنګ کې د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس دې. مونږ درې واړه دلته په دې ورانو ویجاړو کې ستا لاره نیولې ده ترڅو مونږ تاته زمونږ ددې بې عزتۍ په را رسیدو سره سزا درکړو.

دهغوې په دې خبره دغه نقاب پوشه ترې په ډیره یخه تنده او نرمې ژبې سره و پوښتل چې نه خو زما او ستاسو دتر منځ کومه دښمني شته او نه کوم عداوت ، چې تاسې درې واړو زما لاره نیولې ده او زما د وژلو نیت موکړې. دا ځل د میواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وویل:

ګوره اجنبي !تا د هرکشن د شهزادګۍ د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم ګټلې او مونږ درې واړه دې نه یواځې مغلوب کړي یو بلکه مونږ درې واړو ته دې بې عزتي راوړې ده. په دې اساس مونږ درې واړه له تا څخه دخپلې بې عزتۍ بدله اخلو . دغه نقاب پوش یو ځل بیا په ډیرې نرمۍ سره دوې درې وا و ته وویل:

زما لاره نیونکو واورئ ! زه تاسو درې واړو شهزادګانو ته ګواښ کوم چې زما لاره پریږدئ ، زه نه غواړم له تاسې سره ټکر وکړم. او نه غواړم بې دلیله له تاسې سره په جنګ کې را و نغاړم ، یو خبره په غور سره واورئ ، که چیرې تاسې د شهزادګۍ ګنګا دترلاسه کولو دغه درې واړه مقابلې له ما څخه و نه ګټلاې شوې نوبیا په دې ویرانو کې به زما سره څه ډول مقابله وکړئ؟

دهغه په دې خبره دا ځل د میواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وویل:

واوره اجنبی ! دمقابلو ګټل یوه خبره ده او په دې ویرانو کې زمونږ د دریواړو سره ستا دټکر خبره بیله ده . مونږ درې واړه به په تا یو ځاې حمله وکړو او ستا وجود به ټوټه ټوټه کړو . ته خو مونږ ته کوم کمذاته هندو ښکارې. او په همدې خاطر مجبور شوي یې چې خپل مخ اوشیره پټه و ساتې. که چیرې ته دکوم اعلې ذات هندو وایې او یا دکوم ریاست شهزاده ، نوبیا به دې داسې خپل مخ او شیره په نقابو کې نه را نغاړله. او نه به دې په پټه خوله دې مقابلو کې برخه اخستله بلکه زمونږ په څیر به دې په ښکاره مخ او څرګنده توګه په دې مقابلو کې برخه اخستلې واې. پخوا له دې چې مونږ درې واړه له تا څخه د خپل عزت دبدلې د اخستلو له پاره پرتا خپلې تورې را سپرې کړو نو ووایه چې ته څوک یې ؟دهغوې په دې خبره دغه نقاب اغوستونکې په ډیر قهر سره وویل :

درې واړه بې غیرته شهزادګانو ! واورئ ! که چیرې زه ستاسې د دې پوښتنو ځواب درنه کړم نو بیا به ستاسې عکس العمل څه ډول وي؟په ځواب کې یې دا ځل د راې سین شهزاده سانول داس را مخته شو او ورته یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره اجنبي ! هغه څه چې د ر ښخه پوښتل شوي دی که چیرې د هغې ځواب دې را نه کړ نو بیا به ته ووینې چې مونږ پر تا د شاتو د مچیو ، د پاګلو هواود تنکي ځوانانو او په غرونو کې د ورکو شویو لیوانو په څیر یرغل د روړو. ستا جسم به ټوټې ټوټې کړو. ای اجنبی ! په دې غرونو کې به مونږ تا بوټې بوټې د مرغانو د خوراک کړو خو د هر څه د مخه درته وایو چې خپل نوم دې را وښیه ، خپل وطن او ځای ځیګې ته را څرګند کړه ، ته ولې خپل نوم پټوې ، ولې د خپله مخه نقاب نه لرې کوې. دهغوې په دې خبرو باندې دا اجنبي نور هم وغرید او دېخوا څخه یې نور هم سخت ځواب ورکړ.

واورئ اې ذلیله انسانانو !تاسې درې واړه ذلیله شهزادګان یو اځې وخت لرئ ، چې زه تر درې پورې شمیرم ، که چیرې هغه وخت مو هم زما لاره پرینښوده ، نو بیا یاد ساتئ چې زه به تاسې درې واړه په همدې ورانو ویجاړو کې د خسو خاشاکو په څیر و سوزوم. واورئ ! اوس هم وخت لرئ چې زما لاره پریږدئ او که نه زه به ستاسې پر خلاف انقلابي قدم واخلم.

په همدې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا د دې نقاب پوش دتعقیب له پاره دهغه پسې استولې و ، هم دغه ځاې ته ورسید . هغه همغسې خپل واټن لږ څه لرې ساته ، د نقاب پوشه او ددری کسو شهزادګانو تر منځ د ترخو خبرو په وخت کې دغه ساتونکې هم هلته د ونو په ګڼه ګونه کې پټ کیناست ، او حالات یې ځارل چې څه پیښیږی. دهغې وروسته د کالنجر شهزاده سورداس را مخته شو او ددې اجنبی خبرو ته یې ځواب وایه ، سورداس هم دغه نقاب پوش ته وویل چې ګوره اجنبی ! داسې څرګندیږی چې تا زمونږ په لاسو د مرګ له پاره ځان تیا ر کړې دې. که چیرې ستا اراده همداسې وې نو بیا همداسې سهی د ه. په همدې وخت کې دغو درې واړو شهزادګانو د کوم عکس العمل د ښوولو له پاره ځانونه جوړول چې یو ناځاپه دغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت راغې اودخپلو کالیو څخه یې یو دروند خیجر را وویست او د راې سین دشهزاده سانول داس په سینه کې یې وربنخ کړ او دهغه کار یې ورتمام کړ.

سانول داس د زخمی کیدو نه وروسته دخپله آسه را پریوت ، دهغه په زخمی کیدو باندې د نورو دواړو شهزادګانو سورداس او سورج مل اندیښنې نورې هم زیاتې شوې. په همدې وخت کې همدې اجنبی نقاب پوش خپل اس ته یو پونده ورکړه اوتوره یې را وویسته او یوځل بیا یې په دوې حمله وکړه ، د میواړ شهزاده سورج مل یوې لورې ته کوږ شو خو د کالنجر د شهزاده سورداس څټ یې دخپلې توري په دې ګذار سره پرې کړ.

دخپلو دوو ملګرو د مرګ وروسته د میواړ شهزاده سورج داس په اس پښه واړوله ، او د هغه ځایه د تښتید و هڅه یې وکړه ،ځکه هغه پوه شوې و چې دا ډیر خطرناکه نقاب پوش دې اوشونې د ه چې حالت یې ددوو نورو ملګرو په څیر شي. خو اوس ددې نقاب پوش څخه تیښته څه اسانه کار نه و. څه وخت چې د میواړ شهزاده خپل آس ته پونده ورکړه او په تیښته شو نو اجنبی هم دهغه پسې تر شا په خپل آس باندې سپورور وځغلید.

دغه نقاب پوش د میواړ شهزاده تر ډیره لرې پورې تښتید و ته پری نه ښود . اوپه هغه باندې د تورې د یوه ګذار سره ، دهغه تنه د سر نه تر پښو پورې دوه ځایه شوه. دغه اجنبی نقاب پوشه په ډیر لږ وخت کې درې واړه شهزادګان دخپلې مخې څخه لرې کړل ،بیا یې خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه بیرته را ستون کړ او د ونو دغې ګڼې ګونې ته، چیرې چې د شهزادګۍ ګنګا ذرې ورته پټ ناست و ، راغې.

دلته د راد سیدو سره سم دغه اجنبی خپل آس و دراوه ، دخپل شا څخه یې کمان را پرانست ، غشې یې په کې کینښود اوبیا په یوه لوړ ځاې وخوت ، اوبیا یې په لوړ اواز سره په دې ګڼه ګونه کې پټ ناست کس ته ورغږ کړ او ورته یې وویل:

اې په دې ګڼه ګونه کې ناست اجنبی ! زه نه پوهیږم چې ته څوک یې ، او نوم دې څه دې ؟اود څه له پاره دلته پټ ناست یې. زه تاته حکم کوم چې سمدستې ددې ګڼې ګونې څخه را ووځه ،او که نه یاد ساته چې زه تر ډیره پورې انتظار نه شم کولې اوپه تا باندې به غشې و

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروم. ته به ما پيژني ، خو ته دا هم واوره چې زما ننبه نه خطا کيږي او زما لمړې غشي د زړه په سر و ر ننبلي. ددې نقاب پوشه دغه ګواښ ډير اغيزمن ثابت شو. ځکه هغه سپور د ونو د ځنګل څخه را ووت. نقاب پوش هم د دغه اجنبي څنګ ته راغي او ودريد. په دې وخت کې نقاب پوش خپل کمان بيرته په شا و تاړه ، غشي يي ترې وويست. خپله توره يي په لاس کې واخسته ، په بل لاس کې يي ډال و نيو ، بيا يي د هغه څخه وپوښتل او ورته يي وويل چې ووايه !ته څوک يې؟ او د ونو په دې ځنګل کې ولې پټ شوې وې؟ په دې وخت کې دغه تعقيب کونکي ورته په لړزيدلی اواز سره وويل:

ته د هر څه د مخه له ما سره ژمنه وکړه چې که زه رښتيا ووايم نو ته به راته ببننه وکړې. دهغه په ځواب کې نقاب پوش ورته وويل: وايه ته څه ويل غواړې ، که چيرې تا رښتيا وويل نو زه درته هيڅ هم نه وايم ، دهغه په ډاډ دغه تعقيب کونکي ورته وويل:

زه د رهتاس د راجه هرکشن د ساتونکو دډلې څخه يم. څرنګه چې تا د شهزادګۍ ګنګا سوئمبر ګټلې دې ، خو د رواج او کلتور مطابق تا د سويمبر د ګټلو وروسته د شهزادګۍ ګنګا سره خبرې هم و نه کړې او تر څنګ يي د خپل نوم اونښې د ښوولو پرته دهغه ځايه ولاړې نو شهزادګۍ ماته ستا د تعقيب کولو امر وکړ. تر څو زه هغې ته معلومات يوسم چې ته څوک يې ،او د کومه ځايه راغلې يې اودکوم رياست اوسيدونکې يې. ددې اجنبي تعقيب کونکي د ځواب په اوريدو سره هغه نقاب پوشه د لږ وخت له پاره خاموشه ولاړ و ، دهغه دحالت څخه څرګنديده چې هغه مسکې مسکې کيږي ، بيا هغه وويل: چې په رښتيا چې تا سهی خبره کړې ده. ګوره ! هغه درې شهزادګانو د شهزادګۍ ګنګا د سويمبر په مقابلو کې ګډون کړې و ،نو هغوی په دې ورانو ويجاړو کې زما لاره نيولې وه. هغوې په دې خفه و چې ما هغوي نه دې پری ايښې چې دشهزادګۍ ګنګا سويمبر وګټي. نو په دې اساس هغوې غوښتل ما ووژني. خو تا وکتل چې ما دهغوې درې واړو کار ور تمام کړ. دهغه په دې خبره هغه تعقيب کونکی وويل چې ما ټول هر څه په خپلو سترګو وکتل. هغوې په رښتيا هم ددې وړ وو چې ووژل شي. دهغه په دې خبره نقاب پوشه ورته وويل: ګوره !ددې مړو شوو درې واړو شهزادګانو اسونه له خپله ځانه سره يوسه ، او ددې ځايه بيرته ستون شه ، خو که چيرې بيا دې زما تر شا د راتللو هلې ځلې وکړې نو ياد ساته چې دهغو شهزادګانو په څير به ستا څښتن هم له تنې پرې کړم. اوس له ځانه سره دا اسونه واخله او له دې ځايه ورک شه.

ددې نقاب پوش په ګواښ باندې هغه تعقيب کونکی د درې واړو وژل شوو شهزادګانو اسونه له ځانه سره واخستل او په ډيره بيړه بيرته ستون شو. خو هغه نقاب پوش همهلته ولاړ او د تعقيب کونکې په لور يي د هغه تر شا کتل. ان تر دې چې هغه د هغې د سترګو څخه ورک شو. بيا يي په خپل اس پښنه واړوله او پونده يي ورکړه او دجنوب شرق په لور يي په ګړندۍ توګه خپل سفر پيل کړ.

درهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګاا و د خپلو نورو رانيانو سره په خپل محل کې په خبرو بوخت و. په همدې وخت کې د ساتونکو د ډلې مشر دهغه ځای ته رانونت او راجه هرکشن ته يي وويل چې: هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا د هغه نقاب پوش د تعقيب پسې استولې و هغه هم بيرته راستون شوې او غواړی دشهزادګۍ سره ووينی. د ساتونکې دډلې د مشر ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا دخپله ځايه ټوپ کړ او را پورته شوه ، راجه هم دخپله ځايه راپورته شو او ويي ويل مونږ دواړه پلار اولور به دهغه سره خبره وکړو. ددې خبرې سره سم شهزادګۍ او پلار يي دواړه دهغې خونې څخه بيرون را ووتل.

هغه ساتونکې په لږ واټن کې خپل اس د واګو نيولې و او ولاړ و. دهغه شاته دهغو مړو شوو شهزادګانو درې واړه آسونه هم و ، شهزادګۍ هغه ته را نژدې شوه او په ډيره بې قرارۍ سره يي و رځخه و پوښتل: ايا دهغه نقاب پوش تعقيب دې وکړ ، هغه څوک و او دکومه ځايه راغلې و او اوس چيرې ولاړ. دهغې په دې خبرو هغه ساتونکې خپل سر ټيټ اچولې و او غلې ولاړ و بيا يي شهزادګۍ ته وويل: زه ډير افسوس کوم چې ما هغه تر اخره پورې تعقيب نه شو کړاې. دهغه په دې خبره ترې شهزادګۍ په ډيره حيرانتيا سره و پوښتل چې ولې دې دهغه تعقيب و نه شو کړاې؟ هغه ساتونکې ورته په ځواب کې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهزادګۍ ! ما دهغه نقاب پوشه تعقیب تر ډیره ځایه وکړ ، ان ددې ځایه اته یا لس میله لرې واټن کې پسې ولاړم. هغه وخت چې د ې نقاب پوش د شر ق په لورې خپل آس ځغلاوه زه هم ورپسې روان وم. خو هلته د ونو د ځنګل څخه یو ناڅاپه ستا په سویمبر کې برخه اخستونکې درې شهزادګان هریو د راې سن شهزاده سانول داس ، د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس را پیدا شول اودهغه اجنبی نقاب پوشه لاره یې ونیوله.

تر دې ځایه ما تعقب وکړاې شو اوهلته په رسیدو سره په ونو کې پټ کیناستم او ددې ټول منظر ننداره مې کوله ، کله چې دې نقاب پوش ددې درې واړو شهزادګانو څخه د خپلې لارې د بندولو پوښتنه وکړه نو هغوې ورته په ځواب کې وویل چې څرنګه چې دوې درې واړو ددې نقاب پوش له لاسه د شهزادګۍ سویمبر نه دې ګټلې ، او د دې شتون ددوې له پاره دماتې اوشرمیدلو سبب ګرځیدلې دې نوپه دې خاطر به اوس هغوې دا نقاب پوش ژوندې نه پریږدې. هغوې درې واړو ددې اجنبی څخه دهغه د نوم او ځاې په اړه وپوښتل خو هغه ورته هیڅ ځواب ور نه کړ خوکله چې دغه درې واړه شهزادګان په دې نقاب پوش باندې را پریوتل نو شهزادګۍ ! هغه اجنبی یو انقلاب را منځته کړ.

هغه ډیر زیات تیز ، ډیر چالاکه او ښه ماهر تیغ وهونکې دې ، هغه د سترګو په رپ کې دراې سین شهزاده سانول داس په خپل خنجر باندې ووا هه اودآسه یې لاندې را وغورځاوه ، کله چې هغو نورو دواړو شهزادګانو دخپل ملګر ي حالت ته کتل اود څه تصمیم نیولو هوډ یې کاوه چې په دې وخت کې هغه نقاب پوشه خپل آس ته پونده ورکړه او د کالنجر شهزاده سورداس یې را چپه کړ. دمیواړ شهزاده سورج مل چې کله دا حال وکوت نو د تیښتې لاره یې خپله کړه خو نقاب پوش هغه تعقیب کړ او د شا له اړخه یې په توره داسې وواهه چې وجود یې دوه ټوټې شو اوهملته له منځه ولاړ. او په دې توګه یې دهغوې درې واړو شهزادګانو ژوند ته د پاې ټکې کېښود.

دا زما بدقسمتی وه چې هغه نقاب پوش زه دونو په دې ځنګل کې کتلې وم ، نو هغه بیا زما لورې ته راغې ،خپل کمان یې را وویست او غشې یې په کې کېښود اوماته یې ګواښ وکړ چې زه د ځنګله څخه را ووځم او که نه ما به دخپلو غشو نښه کړې. ما د هغه نښه ویشتل هلته ستا په سویمبر کې کتلې وو چې هغه خطا نه ځی نوپه دې خاطر زه غلې شانته د هغه پټنځاې څخه را ووتلم.

کله چې هغه زما څخه د تعقیب کولو علت و پوښت ، نو ما ورته رښتیا رښتیا وویل ، چې زه شهزادګۍ ګنګا ستا په تعقیب پسې را استولې وم. تر څو هغې ته خبر یوسم چې ستا نوم څه دې ، ته دکومه ځایه راغلې یې او کوم هیواد یاریاست اوسیدونکې یې ؟کیدې شې هغه زما په رښتیا ویلو باندې خوشحاله شوې وې نو ماته یې حکم وکړ چې د مړو شوو درې واړو شهزادګانو دا آسونه له ځانه سره یوسم اوبیرته ستون شم. نو ما دهغې خبره و منله او دادې بیرته ستاسې حضور ته راغلم. اودغه درې اسونه چې زما تر څنګ ولاړ دې دا دهغو درې واړو شهزادګانو اسونه دې. نو شهزادګۍ ما همدومره ویل غوښتل چې ومی ویل:

تر دې ځایه دخبرو وروسته هغه تعقیبونکې ساتونکې خاموشه شو ،بیا شهزادګۍ هلته ډیره ناهیلې او اندیښمنه و دریده ، تر لږه وخته پورې یې ځان سنبال کړ اوهغه تعقیب کونکې عسکر ته یې وویل: ته اوس ولاړ شه او ارام وکړه ، اندیښمن کیږه مه ، هغه کار چې تا ته در سپارل شوې و هغه دې ترسره کړې دې. د شهزادګۍ ددې عکس العمل دکتلو وروسته هغه ساتونکې په ډیره خوشحالۍ سره دهغه ځایه ولاړ. دهغه د تللو وروسته شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار راجه هرکشن په لورې ورغله اوورته یې وویل:

پلار جانه !هیڅ خبر نه شو چې دا نقاب پوشه څه ډول انسان و. هغه ډیر ښه تیغ وهونکې ، او بې جوابه غشې ویشتونکې دې ، هغه زما سویمبر هم وګټه او ماته یې کوم اهمیت هم را نه کړ. اودتللو په وخت کې یې همدومره وویل چې زه تا نه خوښوم. پلار جانه !دا به څه ډول انسان وي چې خپل ځان ته دومره ارزښت ورکوي اودخپل ځان په مقابله کې ما دومره بې ارزښته ګڼې. پلارجانه ! زه په دې اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسې لاس په لاس نه شم کیناستلې ، زه به په هره توګه چې وي دا ډاګیزه کوم چې دا نقاب پوشه ځوک دې ؟ ماته یاد دی چې زما د سویمبر ددویمو مقابلو په ورځ د کوچیانو دقبیلې مشر فدایی خان دهغه سره دخبرو له پاره دلته راغلې و.

پلار جانه ! ته ماته د فداېي خان اته پته معلومه کړه. اوهغه ماته را ولیږه تر څو دهغه ځخه و پوښتم چې په مخ اوځیره باندې نقاب اغوستونکې دغه ځوان چې زما سویمبر یې هم ګټلې دې څوک دې. پلار جانه ! څرنګه چې هغه درې ځلې زما د تر لاسه کولو مقابلې په ښه شان سره ګټلې دي ، په دې اساس زه به په هر صورت دهغه د تر لاسه کولو هڅې کوم. هسې خو رواج او رسوم دادی چې شهزادګان تل شهزادګۍ ځانته پیدا کوی، خو زما په اړه دا ټوله خبره بلمنګه ښکاري ، زما د سویمبر د ګټلو نه وروسته هغه زما ځخه خپله ناخوښي څرګنده کړې ده خو اوس به زه دخپل ضد په واسطه هغه پری نږدم. زه به په هره توګه چې شونې وی هغه پیدا کوم او دخپل ژوند ملګرې به یې ګرځوم.

تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ، راجه هرکشن په ډیره نرمۍ او محبت ورته وویلې ،ګوره لورجانې ! ته په دې اړه اندیښنه مه کوه او مه ناهیلې کیږه ، زه به دهمدا اوسه د کوچیانو دقبیلې د سردار فدایی خان په لټه کې شم ، که هغه زما لاسته راغې نو زه به یې ستا تر مخه حاضر کړم. ته به دهغه ځخه وپوښتې چې ستا د لاسته راوړو د مقابلو دغه نقاب پوشه ځوان څوک دې ؟ د خپل پلار راجه هرکشن دځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ډیره خوشحاله شوه ، اوبیرته دواړه پلار اولور دمحل په لور روان شول او همغه ځای ته ورغلل چیرې چې پخوا ناست و.

۱۴

دشیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړولو وروسته ، د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل مرکزي ښار ګوډ په لور وتښتید. هلته ګوډ ته د وررسیدو سره سم هغه ته دا خبر تر لاسه شو چې د ګنګا د دریاب په غاړه دده د ماتې ځخه وروسته شیرشاه سوری اوس غواړي د هغه یوه بله مستحکمه کلا تیلیا ګړهی هم فتحه کړي. خو سلطان محمود په هر صورت او هر حال اراده درلوده چې د تیلیاګړهی ځخه دفاع وکړی ، ځکه که د تیلیاګړهی سیمه او د اګر کلا د شیرشاه سوری لاس ته ورځی نو بیا خو په بنګال کې د سلطان محمود قدم ټینګیدل شونې نه دي.

دګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته د بنګال حاکم ته دا څرګنده شوې وه چې هغه نه په یواځې ځان د شیرشاه سورې مقابله کولې شي او نه ورځخه بنګال خوندي ساتلې شي. نو په دې خاطر دشیرشاه سورې د یلغار د مخنیوی په خاطر هغه باید د چا ځخه مرسته وغواړي ، اویا څوک دخپل ځان سره متحد وګرځوي. اوس نو سلطان محمود ته دخپلو دغو موخو د لاسته راوړو له پاره دوه لارې موجودې وې

لمړۍ داچې هغه د شیرشاه سوري په مقابل کې دهندوستان د شهنشاه همایون بابر ځخه مرسته وغواړي ،خو څرنګه چې همایون په دې وختو کې دخپل ټول ځواک سره د ګجرات د حاکم بهارخان په خلاف په جنګ نښتې و او په ځای ځای ددواړو د فوځونو تر منځ خونړې جنګونه روان و .نو په دې خاطر د بنګال حاکم دا وګڼل چې که په دې حال کې د همایون ځخه مرسته هم وغواړی نو همایون به دهغه ځخه مرسته و نه شی کولای. ځکه همایون به هیځکله هم د ګجرات د حاکم پر خلاف خپل کار نیمایي پری نږدی او دشیرشاه په خلاف به دده کومک ته را ونه دانګي ،نوپه دې خاطر سلطان محمود د همایون ځخه د مرستې د غوښتلو پلان له نظره وویست.

دویم ځواک چې سلطان محمود د شیرشاه په خلاف د خپل ځان سره را یوځای کولې شو ، هغوې د ګوا پرتګالی فوځونه و. په همدې وختو کې دې پرتګالی فوځونو په هندوستان کې پوره ځواک درلود. نو د شیرشاه سوري پرخلاف سلطان محمود دپرتګالیانو د ملګرتیا له پاره د ګوا د والي «نونوډا» سره اړیکې ټینګول پیل کړل. او ددې کار له پاره یې د پرتګالي بحري بیړۍ دقذاقانو یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوماندان و ټاکه . دغه قوماندان د سلطان محمود سره دهغه په مرکزی ښار ګوړ کې بندی و . دبحري قذاقانو ددې قوماندان نوم میلوجسارتې و. دا چې میلو جسارتې څه ډول د سلطان محمود په لاسو بندی شو دهغه قصه څه دا ډول ده.

په ګوا کې میشت پرتګالیان ډېره وخته راهیسې د بنګال د زمکې لاندې طبیعي سرچینو د راویستلو له پاره په کار بوخت ول. هغوې غوښتل چې د شرقی بنګال د اوو سیمو تر څنګ د هګلی او چټګانګ په موجوده سیمو او بندرګاه باندې ولکه وکړي. خو تر اوه سیمو پورې ورتګ اسانه نه و ځکه هغه ډېرې لرې او په داخل کې پرتې وې. په داسې حال کې چې چټه ګانګ د سمندر په غاړه پروت و .

دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره دګوا پرتګالی والې نونوډا د خپلو بحري قداقانو قوماندان میلوجسارتې دهمدې کار له پاره هغه لورې ته ور استولې و . اوهغه ته یې ویلی و چې هغه د ې د چټه ګانګ د بندرګاه په لور ولاړ شي اوپه بنګال کې دخپلو ګټو د تر لاسه کولو له پاره هڅې وکړی. دګوا والی نونوډا د بحری قذ اقانو دې قوماندان ته ډېره ستره او قوې بحرې بیړه هم تیاره کړې وه. خو دا به د میلوجسارتې بدقسمتې وه ځکه هغه وخت چې هغه ددې کار دتر سره کولو له پاره روان شو نو د هغه ټولو بیړه د یو سمندرې توپان سره مخ شوه ، بیړه یې غرقه او خلک یې تیت و پرک شول خود هغه خپل بحری جهاز د اراکان د سمندر غاړې ته ورغې. میلوجسارتې په یوه کوچنی شانته بحری جهاز کې د چټاګانګ تر غاړو پورې ورسید خو هغه د کرن چالی دریاب په غاړه پرته بندرګاه و نه پیژندله ، ددې یو علت داو چې د بنګال په خلیج کې نژدې پنځوس میله واټن کې دا ډول درې دریابونه را یوځاې کیږي. چې دهغې ډلې څخه یو کرن چالی ، بل یې سانپ کها او دریم یې مت مهری دې.

د بحری غلو دغه کپتان میلوجسارتې اودهغه یو څو نور پرتګالی ملګری هلته په سمندر کې د څو کسه ماهی نیونکو لخوا و نیول شول. دې ماهی نیونکو هلته په خپلو سیمو کې ماهیان نیول چې ددوې بحرې جهازونه ور ورسیدل. خو هغوې ددوې د نیولو وروسته دجهازونو سره یو ځاې د چټاګانګ د بندر په لور یوړل. ماهی نیونکو د میلوجسارتې جهاز د مت مهري د دریاب غاړې ته راوست ، دپرتګالیانو جهاز تر چکریا پورې ورسید. دا یو وړوکې شانته کلې و چې په هغه وخت کې د مسلمانانو د راتلو د مخه د ارکان دراجه ملکیت و.

دمت مهری دریاب تنګ او کم عرضه و . کله چې ددریاب د جزر وخت راغې نو دپرتګالیانو جهاز په کې و نښت ، د چکریا والي خدابخش ، میلو جسارتې اودهغه نور ملګرې ټول ونیول او د بحرې غلو تر نامه لاندې یې په زندان کې واچول.

پرتګالیانو یو ځل دوه د همدې میلو جسارتې تر مشرۍ لاندې د تیښتې هڅه هم کړې وه خو دهغوې هڅې شنډې کړل شوې وې. دهغې پایلې داشوې چې هغه یې نور هم دننه یوړ او هلته یې په زندان کې واچوه ، په همدې وخت کې میلو جسارتې ته یوه پیښه را منځته شوه دهغه یو ډیر ښایسته وراره چې د هغه سره ملګرې و ، د وهم پرسته هندوانو له اړخه دریاب ته د نذرانې په شکل ور واچول شو. ځکه هغوې د سپین خنزیر قربانی ته اړتیا درلوده او دا ځوان هم سور سپین او ښه ښایسته کړل شوې نو په دې خاطر هندو بامبړانو همدې قربانې کړ ، د چکریا والی خدابخش خان څه موده وروسته میلو جسارتې دخپله ځانه سره و ساته ، بیا یې په ۱۵۳۰ ز کال کې پنځلس سوه پونډه جرمانه کړ او په دې ترتیب یې میلو جسارتې اودهغه ملګرې د زندان ازاد کړل. په دې توګه د قید اوبند څخه د خوشې کید و وروسته میلوجسارتې نیغ ګوا ته ولاړ.

په ۱۵۳۳ ز کال کې د ګوا پرتګالی والی نونوډا کنها یو ځل بیا میلو جسارتې دخپل نماینده په توګه چټاګانګ ته ور ولیږه ، تر څو هغه هلته د بنګال دحاکم سلطان محمود څخه دهغه په مرکز ې ښار ګوړ کې دیوې کارخانې د جوړولو له پاره داجازې او اسانتیاو د تر لاسه کولو له پاره خبرې وکړي. او تر څنګ یې دهغه سره د پرامنه تجارت د پیلولو له پاره هم اجازه واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میلو جسارتي د خپل والي د حکم سره سم یوه بحري بیړه را واخسته او دهغه ځآیه را روان شو ، دا ځل د چټاګانګ مسلمان والي هغه ته ډیر ښه راغلاست ووایه ، خو ځرنګه چې میلو جسارتي یو ډیر ذلیله او بد اخلاقه انسان و ، ددغه استقبال ځخه یې غلطه ګټه پورته کړه او خپل ذلت یې هملته را ځرګند کړ. هغه خپل مال د چونګې د ورکولو پرته ښارته ددننه په غلا راوست. او دخپل جارحانه سلوک په اساس یې دچټاګانګ خلک دخپل ځان په خلاف را وپارول. په همدې وخت کې د میلو جسارتي یوه بله بدبختي هم پیل شوه او هغه داسې چې د بنګال دحاکم دخوشحالولو له پاره یې هغه ته ډیر قیمتي تحایف ور ولیږل. په دې تحایفو کې یوځه خوشبو لرونکې بوتلونه هم و. خو د خشبو دغه بوتلونه دې بحری غلو دهمدې کپتان میلو جسارتي په قومندې د مسلمانانو د یوه بحري جهاز ځخه لوټ کړي و او په هغو بوتلونو چې د مسلمانانو مارکه پرې نښتې وه همغسې پرې ایښې وه.

کله چې دا تحایف د بنګال حاکم سلطان محمود ته وراندې کړل شول نو هغه ته را ځرګنده شوه چې دا مال ټول د مسلمانانو د جهاز ځخه لوټ کړل شوي دي. د بنګال حاکم په دې خبره ډیر نا خوښه شو او هغه د میلو جسارتي د سفیر او ورسره د راغلیو نمایندګانو د وژلو حکم وکړ. خو وروسته یې د یوه شخص په مشوره او سپارښتنه هغوې د وژلو ځخه معاف کړل خو په زندان کې یې واچول.

ددې کار سره یو ځاې د بنګال حاکم سلطان محمود د چټه ګانګ والي خدابخش ته هم حکم ولیږه چې میلو جسارتي دې د خپلو ټولو انډیوالانو سره یو ځاې ونیسی ، نو هماغه و چې د چټه ګانګ مسلمان والي خدابخش ، میلو جسارتي او دهغه ملګری یوه دعوت ته را وبلل.

ددعوت په وخت کې میلو جسارتي او دهغه ملګرو ته دا خبر وروړسید چې هغه نیول کیږی. نو په دې اساس هغه جنګ ته ملا وتړله ، په دې جنګ کې دمیلو جسارتي لس کسه ملګری ووژل شول او پاته یې ژوندي ونیول شول. دمیلو جسارتي په ګډون ټول بندیان دچټه ګانګ د والي خدابخش له اړخه لاس تړلی د سلطان محمود مرکز په لور واستول شول.

کله چې میلو جسارتي ګوډ ته ورسید نو سلطان محمود هغه په زندان کې ور و غورځاوه. کله چې دمیلو جسارتي او دهغه دملګرو د نیولو خبر د ګوا پرتګالي والي نونوډا کنها ته ورسید نو هغه یو ځل دوه خپلې بحري بیړۍ دهغوې د ازادولو له پاره هغه لورې ته واستولې خو دهغه بحری بیړه هرځل د نکامۍ سره مخ شوه ، نو په دې اساس میلو جسارتي همداسې د بنګال دحاکم سلطان محمود په بندیخانه کې قید پاته شو. خو اوس سلطان محمود دهمدې میلوجسارتي له لارې غوښتل دګوا پرتګالی والی نونوډا کنها سره خبره وکړی تر څو هغه د شیرشاه سوري پر خلاف دخپل ځان سره را یو ځاې کړي.

دخپلو دغو موخو د تر لاسه کولو له پاره کله چې د بنګال حاکم سلطان محمود د ګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوري ځخه ماتې وخوړله او بیرته خپل مرکز د ګوډښارته را ستون شو ، نو هلته د راتلو سمدستې وروسته په هماغه دویمه ورځ یې د پرتګالي قذاقانو او غلو قومندان میلوجسارتي را وغوښت. هغه وخت چې میلو جسارتي د سطان دربار ته راغې نو سلطان محمود دخپله ځایه پورته شو او په ډیره ګرمه توګه یې دهغه استقبال وکړ ، او بیا یې د خپل ځان تر څنګ کیناوه.

تر یوه وخته پورې سلطان محمود خاموشه ناست و او د میلوجسارتي په لور یې کتل ، او بیا یې ورته وویل : ګوره جسارتي ! ته پوهیږې چې دلته مې د څه له پاره را بللې یې. دهغه په دې خبره جسارتي په حیرانتیا او د هیلې په سترګو سلطان محمود ته وکتل او ځواب یې ورکړ. زه نه پوهیږم چې د بنګال حاکم زه د څه له پاره د بندی خانې ځخه را ویستلې یم او دلته یې دخپل ځان سره کینولې یم. خو بیا هم زه تاسو ته ډاډ درکوم چې که چیرې تاسې زما ځخه دکوم خدمت د اخستلو اړتیا لرئ نو زه به تاسو ناهیلی نه کړم. دمیلو جسارتي ددې ځواب په اورېدو سره د سلطان محمود په څیره کې خوښې را ځرګنده شوه. او بیا یې دخپل مقصد خبره را واخسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره جسارتې ! ما پریکړه کړې چې تا د زندان څخه ازاد کړم. اوستا سره نور ملګرې هم ازادوم. خو ته به هم زما یو کار تر سره کوې.
دهغه په دې خبره میلو جسارتې ډیر خوشحاله شو اوپه ډیره نا قرارۍ سره یې خپل اړخ بدل کړ او ویې ویل: تر هر څه دمخه زه د بنګال دحاکم شکریه کوم چې هغه زما او زما دملګرو دپرېښوولو اراده یې کړې ده.ددې نه اخوا به زه وپوښتم چې ته زمونږ دخوشې کولو په بدل کې څه ډول شرایط غواړې پر مونږ کېږدې. دهغه په دې خبره سلطان محمود وویل:
ګوره جسارتې !کیدې شي هلته په زندان کې تاته دا خبرونه در رسیدلی وی چې شیرشاه سوري په بهار باندې د ولکې کولو نه وروسته اوس غواړې په بنګال باندې هم حمله وکړي ، هغه یوځل ماته د ګنګا د دریاب په غاړه ماتې را اکړې ده او زما په ښار سورج ګړ او تر څنګ یې د هغه ځاې په مستحکمه کلا مونګیر باندې هم ولکه کړې ده . اوس چې کوم خبرونه را ځې دهغې په مطابق شیرشاه سوري تر څو ورځو پورې غواړی زما یو بل ستر سنګر تیلیاګرهی هم تر پښو لاندې کړي ، نوکه چیرې شیرشاه تیلیاګرهی هم سوبه کړي او په هغه ځاې خپله ولکه کلکه کړي نوبیا خو به زه فکر وکړم چې هغه به په بنګال باندې هم را خپور شی ، اوهیڅوک او هیڅ ځواک به دهغه مخنیوی ونه کړاې شی. زه غواړم چې تاسې پرتګالیان زما سره د شیرشاه په مقابل کې ودریږئ،
تر دې ځایه دخبرو وروسته سلطان محمود غلې شو او بیا د بحری غلو پرتګالي قومندان میلو جسارتې په خبرو پیل وکړ.
زه د بنګال حاکم ته ډاډ ورکوم ، چې له تا سره به زمونږ په یو ځاې کیدو باندې په ډاډمنه توګه د شیرشاه سوری مخه و نیول شی. دبنګال حاکمه ! زه تاته دا ډاډ هم درکول غواړم چې هلته په ګوا کې دومره ستره بحری بیړه او دومره ستر پرتګالی فوځ موجود دې چې که چیرې هغوې ټول د شیرشاه سوري پر خلاف استعمال کړل شي نو په څو ورځو کې به شیرشاه سوری نه یواځې د بنګاله بلکه د بهاره به هم تیښتې ته اړ شی. اوپه دې لړ کې به زه ستا سره هرډول مرسته وکړم. ته اوس همدومره وکړه چې زما ملګري بیرته ګوا ته ولیږه ، زه به هغوې په ټوله خبره و پوهوم ، او په دې لړ کې به زه دګوا پرتګالی والی نونوډا کنها ته یو لیک هم واستوم. زه تاته ډاډ درکوم چې ددې لیک د ورسیدو سره سم به دهغه ځاې والی نونوډا کنها نه یواځې بحری بیړه را ولیږي بلکه هلته شته فوځ به هم دې لورې ته را و استوي. دهمدې لښکر په کومک سره به مونږ د شیرشاه سوری په مخنیوی کې بریالی شو.
د میلو جسارتې ددې خوږو خبرو په اساس سلطان محمود خوشحاله شو اوبیا یې وویل:
ګوره جسارتې !تا ماته داسې ځواب راکړ چې زما د ډاډ او خوشحالۍ سبب وګرځید. د نن څخه نه ،بلکه د همدا اوسه ته زما ګوجی مشاور یې. په هر ځاې چې زه حمله کوم نو له تا به مشوره اخلم. زما په لښکر کې به ته زما د یوه سالار په څیر اوسې. ستا د اوسیدو ټولې اړتیاوې به تاته هلته په مرکزي ښار ګوډ کې تیاریږي. هلته به تاته د اوسیدو له پاره ډیره ښه حویلۍ درکول شی.اوس ته همدومره وکړه چې زما څو کسان به له تا سره هلته بندې خانې ته ولاړ شی دهغه ځایه ټول پرتګالیان ازاد کړئ ، ته هغوې بیرته دخپل والی نونوډا کنها لورې ته و لیږه او خپل لیک هم هغوې ته ورکړه .تر څو دشیرشاه سوري سره د مقابلې کولو له پاره دګوا پرتګالی والی خپله بحری بیړه او خپل لښکر دې لورې ته راولیږي. ددې خبرې سره سم میلو جسارتې دخپله ځایه را پورته شو ، سلطان محمود خپل څو کسان دهغه سره یو ځاې زندان ته ولیږل ، او هلته په ګوډ کې چې څومره پرتګالیان بندیان و هغوی یې ټول ازاد کړل ، میلو جسارتې دهغوې په لاسو یو لیک هم د ګوا پرتګالی والی نونوډا کنها ته ولیږه . دې لیک ډیرې ښې پایلې درلودې ځکه د لیک په ځواب کې د ګوا والی نه یواځې خپله بحری بیړه د بنګال دخلیج په لور را ولیږله بلکه د خپلو پرتګالیانو څخه جوړ شوې ستر لښکر یې هم د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته ور ولیږه.

۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګا د دریاب په غاړه سلطان محمود ته دماتې ورکولو وروسته شیرشاه سوری همغسې خپل پرمختګ ته دوام ورکړ. په حقیقت کې هغه دهمایون د فراغت دمخه غوښتل په بنګال باندې ولکه وکړی او خپل ځآن مستحکم کړي.

په هغه وخت کې د بهار څخه د بنګال په لور تر ټولو لنډه لار دمونګیر ، بهاګل پور او کول ګونګ څخه تیریده او د تیلیاګړهی پورې رسیده ، ددې درّې د ساتنې له پاره ان د بهار تر ټولو پورې دغه دتیلیاګړهی مستحکمه کلا پرته وه .. د بهار د پولو څخه دا لاره د شرقی بنګال سکری ګلی ته رسیدله. اوبیا د سکري ګلی څخه دا لاره د ګنګا په غاړه غاړه دشرق نه تر غربه پورې بیرته را څر خیدله.

اوبیا د ګنګا په غربي غاړو کې مخته تلله او د تیلیاګړهی کلا چې ددرّې په غربی څنډو کې پرته وه ، او اوس یې هم کنډرې تر سترګو کیږی ، د سړکونو ټولې لارې پرې را ځرخیدلې وې .ددې کلا یوې لور ې ته د راج محل غرنۍ سلسله پرته ده ، چې ډیر سخت او ناهمواره غرونه دي ، ستر ستر ګونګونه لری. خو دجنوب په لور تر اتیاو میلو پورې د بنګال د بهیربوګ د سیمې تر بیرونیو پولو پورې پراخه پرته ده .

دهمدې سترې ، غرنۍ درّې لاندې د ګنګا دریاب د شرق لورې ته ډیر تیز ګرداب جوړکړې و ، چې دهغې په اساس د تیلیاګړهی په شمال کې یو ستره کنده جوړه شوې وه.

دګنګا په هغه بله غاړه د ګړهی د درې تر څنګ د بنګال حکمرانانو او رئیسانو ان تر پوانتې پورې ډیرې زیاتې مورچې او سنګرونه جوړ کړې و. د بوانتی نه تر بنګاله پورې د ګوډ د مرکزي ښاره پورې په هغه وخت کې یوازې یو شاهی سړک جوړ شوې و.

دحرب د فنونو له آنده دا درّه داسې ګرزیدلې وه چې نه خو پرې حمله کیداې شوه او نه یې محاصره کول شوني و. ځکه په هغه وختو کې د حملې په مقابل کې ددفاع وسایل ډیر قوی او ځواکمن و. دا هماغه ځاې دې چې په ۱۲۰۰ وم کال کې دبنګال مهاراجه لکشمن سینګ د بختیار خلجي د لارې دنیولو هڅه کړې وه. خو بختیار خلجې ورته دوکه ورکړه او په بله لاره ولاړ. دهغې پیښې نه اوس نژدې ۳۳۲ کاله وروسته شیرشاه سوري هم د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د بختیاخلجي په څیر لوبه کول غوښتل.

په هر حال شیرشاه سوري د تیلیا ګړهي په لور کوچ وکړ. نو په هغه وخت کې دهغه دکوچ کولو نه داسې ډاګیزه کیده چې هغه غواړی تیلیاګړهي په مستقیمه توګه په خپله ولکه کې واخلي. خو د بنګال حکمران سلطان محمود ددې درې د خوندي ساتلو په خاطر ، چې د بنګال دروازه هم ورته ویل کیږي ، خپل او دخپلو پرتګالی ملګرو فوځونه ځاې په ځاې کړل. خو د بنګال حاکم سلطان محمود دشیرشاه سوری ژور جنګي چالونه درک نه شو کړاې.

د بنګال دحاکم سلطان محمود او پرتګالیانو آند داو چې څرنګه چې د شیرشاه سوری سره بحری بیړه نه شته او یواځې بحرې کشتۍ وروسره دی نو په دې اساس به هغه دګنګا دریاب استعمال نه شي کړاې او نه به دبنګال مرکزی ښار ګوډ ته را و رسیږي. ځکه چې هغه به په تیلیا ګړهی کې دمتحده ځواکونو سره ټکر کوي او د تیلیاګړهي کلا او هغه ته ورتلونکې لاره به چې د ګوډ دښار په لور ورځی په ځاې ځاې د سنګرونو په ځاې داسې مضبوطه او مستحکمه کړل شوې وه چې سلطان محمود او پرتګالیا ن پوره هیله من و چې شیرشاه سوری به په هیڅ توګه په تیلیاګړهی باندې ولکه و نه کړاې شي . او نه به د تیلیا ګړهی څخه د ګوډ په لور د تلونکې شاهراه څخه په خوندي توګه را تیر شي.

شیرشاه سوري هم په یوه وخت کې ددوو معرکو د سرکولو هڅه کوله ، هغه غوښتل چې د بنګال مرکزي ښار ګوډ او د تیلیاګړهی کلا دواړه په یوه وخت کې تر لاسه کړي ، هغه د همدې مقصد له پاره خپل لښکر د تیلیاګړهی څخه په لړواټن کې و دراوه. بیا یی د لښکر یوه برخه دخپل زوې جلال خان په مشرۍ کې ورکړه او دصاحب خان ورور مقرب خان یی ورته معاون و ټاکه ، او هغوې ته یی حکم وکړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغوی دې په تیلیاګړهی باندې حمله وکړي ، او د پرتګالیانو څخه علاوه د سلطان محمود لښکر دې هم په جنګ کې را ښکیل کړي ، په دې وخت کې شیرشاه سوري غوښتل یوه بله معرکه هم سرته ورسوي ، او هغه د بنګال په مرکزی ښار ګوړ باندې یرغل و .
دشیرشاه سوري زوي جلال خان او معاون یی مقرب خان دواړه چې کله مخته راغلل او په تیلیاګړهی باندې یی حمله وکړه او د بنګال لښکر او پرتګالیان یی د خپله ځانه سره په جنګ کې مصروف کړل، نو بیا شیرشاه سوري خپل کار پیل کړ. هغه د ګنګا په دریاب کې ولاړو کشتیو باندې ولکه وکړه ، دا هسې ساده کیشتۍ وې چې د بنګال او سیدونکو د کهلویا او رهوار په نوم باندې یادولې. شیرشاه سورې دهمدې کشتیو په واسطه دخپل لښکر سره یو ځاې متحرک شو . هغه جنګې او د خوراک سامانونه دهمدې کشتیو په واسطه ولیږل ، او په خپله د خپل لښکر سره یو ځاې د راج محل دغرونو څخه راتیر او د جنوب د نوم ورکو سیمو په لور ورغې. دا ځایونه د غرنیو لړیو یوه برخه وه. شیرشاه سوري تر ډیره ځایه پورې په همدغه نوم ورکو ځایو کې د غرنیو لړیو تر منځ سفر وکړ ، بیا د جنوب شرق لورې ته را و ګرزید ، اود چهارکنډ ځنګلونو ته ورسید. په هغه وختو کې دا دومره ورانه ویجاړه سیمه وه چې یا په کې لاره وهونکې او لارشوکونکې بدکاران اوسیدل او یا پرې د اړیسه څخه راتلونکې مسافرو سفر کاوه. په دې سیمه کې سړک نه و . یوازې وړې وړې لارې وې چې د یخنۍ په وخت کې د انسانانو او حیواناتو له پاره د استعمال وړ وې. ځکه دد ې سیمې څخه د تیریدو په وخت کې به دې ته اړتیا وه چې شاوخوا په لاره کې ولاړ اغزی ، اوبوټي پرې کړل شي تر څو لاره جوړه راښکاره شی ، تر څنګ یی تیز اوبه بهیدونکې ویالې هم په دې ورځو کې وچیدې .
د بله اړخه د شیرشاه سوری زوې جلال خان او د هغه معاون مقرب خان دواړه یو ځاې د پرتګالیانو او سلطان محمود لښکرې په جنګ کې سره را نغاړلې وې. دبلې لورې د کشتیو په واسطه د شیرشاه سورې له اړخه را لیږل شوې د جنګ سامان او دخوراک وسایل هم هغه ځاې ته را رسیدلی و چیرې چې هغه غوښتل . بیا شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې د پوانتي څخه د ګوړ په لور تلونکې سړک باندې د هوا په څیر را خپور شوې و.
په هغو وختو کې د بنګال مرکزي ښار همدا د ګوړ ښار و . چې د مهانند ددریاب په شمال کې نژدې شپیته میله واټن کې پروت و . د مهانند دریاب د ګنګا د دریاب معاون دریاب ګڼل کیږي. اوس نو دشیرشاه سوری تر مخه تر ټولو لمړی د فرندوز ښار و . شیرشاه سوري غوښتل په ګوړ باندې دیرغل دمخه دفرندوز ښار تر خپلې ولکې لاندې راولې. ځکه چې که چیرې هغه ددې ښاره همداسې تیر شي او دګوړ ښار محاصره کړی نو بیا به د بنګال حاکم سلطان محمود د فرندوز څخه نظامې اوخوراکې کومکونه تر لاسه کړي اوده ته به نه تلافی کیدونکې زیانونه ورسوي.
دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره شیرشاه سوری یو ځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یی دخپله ځانه سره و ساتله او بله برخه یی د صاحب خان تر قومندې لاندې هغه ته ورحواله کړه. او هغه یی په پوانتې یعنې د فرندوز په ښار د حملې له پاره و لیږه. خو په خپله شیرشاه دخپلې برخې د لښکرو سره د پوانتې او تیلیاګړه تر منځ په لویه لار سنګر و نیوه، هغه غوښتل چې که چیرې د تیلیاګړه څخه د سلطان محمود او یا د هغه اتحادي فوځونه د ښار په لور را وخوزیږي نو د هغوې لاره به و نیسي.
صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د شپې په داسې وخت کې په ښار باندې یرغل وروست چې ټول خلک په خواږه خوب ویده و . د پوانتې (فرندوز) ښار ته صاحب خان او د هغه ملګري لکه د میږو په څیر ورغلل او هلته دښار په کوڅو اولارو کې د دیمک د چینجو په څیر خپاره شول . صاحب خان او د هغه ملګری په ډیره اسانۍ سره د پوانتې ښار ته ور ننوتل . او هلته په ښار کې چې هر څومره بنګالی او پرتګالی فوځونو ډلې موجودې وې هغوې ټول یی په همغه لمړۍ حمله کې له تیغه تیر کړل. او د پوانتې په ښار یی پرته له ځنډه په ډیره اسانۍ سره ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ښار باندې د ولکې کولو وروسته صاحب خان د ښار نظم ونسق سنبال کړ ، دلته یې خپل والی و ټاکه او یو کوچنې لښکر یې هم دلته په یو اینتې کې دخپل والې د مرستې له پاره پرېښود. ددې کار د تر سره کولو وروسته یې خپل پاته لښکر له ځانه سره واخست او بیرته د شیرشاه سوري په لور ورغې. کله چې صاحب خان د پو اینتې په ښار باندې دولکې کولو وروسته بیرته د شیرشاه سوری سره یو ځاې شو نو بیا شیرشاه سورې د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور په ډیره ګړندی توګه مخکې تګ وکړ . او دخپل لښکر سره یو ځاې هلته د ګوډ دښار په څنډو کې را څرګند شو.

کله چې شیرشاه سورې دخپل لښکر سره یو ځاې د ګوډ ښار ته را نژدې شو نو ویې کتل چې د ګوډ ښار په ډیره مستحکمه توګه کلا بند شوې دې. دښار په څلورو اړخونو کې ستر ستر خندقونه کنل شوې دي ، اوکلا ډیر ستر ستر دیوالونه لری چې عرض یې په هیڅ ځاې کې د لسو ګزو څخه لږ نه دې. هغه وکتل چې دهغه سواره دد غو خندقونو څخه تیریدلې نه شي . اودهغه پیاده فوځ ددې خندقونو او دیوالونو څخه د میړو په څیر معلومیږي . خوشیرشاه سوري په هر صورت د بنګال د حاکم سلطان محمود د ماتولو هوډ درلود او پریکړه یې کړې وه چې د ګوډ په ښار به خپله ولکه تر سره کوي.

په همدې وخت کې دبنګال حاکم او پرتګالیانو ته هملته په تیلیا ګړه کې خبر ورسید چې شیرشاه سوري دوې دخپل ځوې جلال خان سره په جنګ کې اخته کړې دی ، په داسې حال کې چې په خپله شیرشاه سوری په ګوډ دحملې له پاره هغه لورې ته تللې دې اودګوډ ښار یې محاصره کړې دې.

ددې خبر د اوریدو سره سم د سلطان محمود تر پښو لاندې زمکه وښویده ، نو په دې خاطر یې تیلیا ګړهی هملته په خپل حال پریښود او دخپل لښکر او د پرتګالیانو د لښکرو سره یو ځاې په ډیره بیړه د ګوډ په لور را وخوزید. دشیرشاه زوې جلال خان او دهغه معاون مقرب خان ددوې د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره د تیلیاګړهي ستره جنګی کلا د خپلې ولکې لاندې راوسته.

هغه وخت چې د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل لښکر او پرتګالیانو سره یو ځاې د ګوډ مرکزی ښار ته را نژدې شو نو هغه ته خبر ورکړل شو چې ښار د شیرشاه سوري په محاصره کې دې. او هغه هوډ کړې چې ښار به حتما تر خپلې ولکې لاندې روا ړي. نو په دې اساس هغه د شیرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره وړاندیز وکړ او هغه ته یې خپل قاصد ور ولیږه ، او د سولې او امن غوښتنه یې ترې وکړه. شونې ده چې شیرشاه سوري هم د سولې له پاره تیار و نو دهغه د سولې وړاندیز یې و مانه ، اوپه دې ترتیب د شیرشاه سوری او سلطان محمود تر منځ د سولې شرایط ولیکل شول . دهمدې شرایطو په اساس د بنګال حاکم سلطان محمود شیرشاه سوری ته د جرمانې یا نذرانې په توګه د ۱۳ لکه طلایی سکو د ورکولو وعده وکړه . او تر څنګ یې د ګوډ نه تر سکري ګري پورې ټوله سیمه چې نژدې ۹۰ مایله کیږی اوعرض یې هم نژدې ۳۰ مایله کیږي دشیرشاه سوري په ولکه کې ورکړه.

اخر دهمدې شرایطو په بدل کې سوله وشوه اوپه دې ترتیب د سلطان محمود په مقابل کې شیرشاه سوری ته ډیره ښه سوبه ور په برخه شوه . ددې سوبې څخه شیرشاه سوري ته نه یواځې مالې ګټې تر لاسه شوې بلکه هغه ته سیاسی علویت هم ور په برخه شو ، ددې نه علاوه دتیلیاګړهي دره هم دشیرشاه سوري په لاسو کې ور پریوته ،او داسې څرګندیده چې د بنګال حاکم سلطان محمود شیرشاه سوری ته په دې امتیازاتو ورکولو سره په خپلو لاسو د بنګال سوبه ولیکله ، اوس نو شیرشاه سوري ته په مکمله توګه ازادي ور په برخه شوې وه چې هغه ددې درّو څخه هر وخت چې وغواړې د سلطان محمود څخه خراج واخلی او کله چې وغواړی د هغه په تخت و تاج باندې ولکه وکړي.

۱۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا اور قص تر څنګ ډېره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سر ته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې دخوشحالیو ستر جشن لمانځل کیده .

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځای هملته په ډېر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښي او چپ لورې ته دهغه مشیر ان او وزیران او د ریاست نور لوړ پوړې چارواکې سره راټول شوې و . ددې خلکو علاوه پنډت پروهیت هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندې ځای په ځای شوی و. ددوې تر څنګ د راجه هرکشن تر شا په لړ واړن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځای کې د ورایه څرګندیده.

۱۲

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا او رقص تر څنګ ډېره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره هم ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سر ته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې د هغې خوشحالیو د لمانځلو له پاره ستر جشن جوړ شوې و.

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځای هملته په ډېر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښي او چپ لورې ته دهغه سلاکاران ، وزیران او د ریاست نور لوړ پوړې چارواکې راټول شوې و . ددې خلکو علاوه پروهیت پنډتان هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندې ځای په ځای شوی و. ددوې تر څنګ د راجه هرکشن تر شا په لړ واړن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځای کې د ورایه څرګندیده.

ګنګا په سپین و زمه فرش باندې نڅا کوله او د نڅا په وخت کې د هغې د سپینو وریښمینو کالیو څخه دهغې د جسم ټولې زاویې په ډېره څرګنده توګه تر سترګو کیدې. دې نندارې په کتونکو کې یو هیجان را پورته کړې و . په سازونو کې یو خوند او په سترګو کې مستۍ لیدل کیدې او دهغې د ژبې څخه د سندرې هر لفظ په اوریدونکو باندې خپل خاص اغیز شینده .ددې د نڅا او سندرو د اغیز نه هر یو نندارچې په لیونتوب اخته شوې و.

تر لږ څه وخته پورې هغې په همدې توګه نڅا وکړه او بیا یې د لاس په اشاره خپلو ډمانو ته د توقف اشاره وکړه ، دهغې په اشارې سره ډمانو خپل ساز او سرود بند کړ. بیا ګنګا په ډېره خوشحالۍ هلته شاه نشین ته دخپل پلار څنګ ته ورغله او ورڅخه یې وپوښتل چې پلار جانه !تاته زما نڅا او سندرې څه ډول ښکاره شوې. راجه هرکشن په صفتې توګه خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:

ګنګا لور جانې !دغه نڅا چې تا نن د نندار چیانو تر مخ د لته په راج محل کې ترسره کړه نو ددې تر مخه ما دهیڅ یو نڅیدونکې ډمې د اسې نڅا نه وه کتلې. بګوان دې زما خبره درواغ کوی نه چې وو ایم ستا استاذانو تاته د نڅا او موزیک داسې ښوونه اوروزنه درکړې ده چې ته یې د تیرې څخه یو نایابه ملغلره و ګرځولې. په همدې وخت کې شهزادګۍ دخپل پلار راجه هرکشن په غوږ کې یو څه پټ وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلار جانه !دا خلک ته ددې ځای رخصت کړه ځکه زه غواړم له تا سره یوه ډیره مهمه خبره وکړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن د لاس په اشارې سره خلک دهغه ځآیه رخصت کړل او ټول وزیران ، سلاکاران او پنډتان له دې خونې څخه ووتل اوخونه یې تخلیه کړه. ددې ټولو خلکو د تللو وروسته ،بیا راجه هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ته مخ کړ او ورڅخه یې و پوښتل:
ګنګا لورې !تا ماته څه ویل غوښتل ، اوس یې ووایه. دهغه په دې خبره ګنګا وویل: پلارجانه ! ما ددې نه مخته تا ته دا خبره نه وه کړې خو اوس یې درته کول لازمي ګڼم ، ما ستا د ساتونکې ډلې سالار ته حکم کړې و چې هغه دې خپل دوه یا درې کسه ځوانان د کوچیانو دقبیلې د سردار فدایي خان د پیدا کیدو په خاطر و استوي ، پلارجانه ! دې فداې خان به هرو مرو په کوم ځاې کې د خپلې قبیلې سره پړاو کړې و ي. زه غواړم ددې فداې خان سره ووینم اودهغه څخه وپوښتم چې هغه ځوان چې زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې یې ګټلې دي نو دهغه سره د خبرو له پاره یو ځل فدایي خان هلته راغلې و او پټې خبرې یې ورسره کړې وې.اودا ددې خبرې ثبوت دې چې فدایي خان هغه ښه پیژني. نو په دې خاطر زه غواړم فدایي خان را پیدا کړم. او ورڅخه وپوښتم چې هغه ځوان څوک و چې زما سویمبر یې وګاټه.
پلارجانه ! زما په برخه کې حالاتو حیرانونکې بدلون موندلې دی، په داسې حال کې چې دلته شهزادګان د شهزادګیو په لټه کې منډې ترړې وهي ، دلته ځوانان دخپلې خوښې د نجونو پسې د زمکې او اسمان تر منځ څرځکونه خوري ، خو زما حال دادې چې زه دهغه ځوان په لټه کې یم چې زما سویمبر یې ګټلې دې. اوبیا یې زما پرېښودم اورا څخه همداسې ولاړ. پلارجانه ! په هر قیمت چې کیږی زه به دا ځوان پیدا کوم او ژوند به ورسره پیلوم. دا په دې خاطر چې هغه زما سویمبر ګټلې دې او دا پرې زما حق ګرزیدلې دې. پلارجانه ! که څه هم په اخری ځل مقابله کې هغه ماته په څرګنده توګه وویلې چې ، «زما نه خوښیږې» خو زه غواړم چې هغه را پیدا کړم او ور سره و اوسیږم اودهغه ناخوښي په خوښیو باندې بدله کړم. پلارجانه ! ما په خپل ژوند کې تر اوسه پورې داسې ځوان نه دې کتلې چې هغه دې دکومې شهزادګۍ د ترلاسه کولو مقابلې داسې ګټلې وي چې د پنځه غشو په ځاې درې واخلي اوبیا ددرې غشو په ځاې یو واخلي او هغه بادنما مرغه پرې وولی او په یو وار یې و څرخوي.
تر دې ځایه دخبرو وروسته چې کله شهزادګۍ خاموشه شوه نوبیا راجه هرکشن د لږ څه سوچ اوفکر وروسته وویل:

ګوره ګنګاجانې لورې ! زه په پوره توګه ستا تر اړخه ولاړ یم. که چیرې تا زما د ساتونکې ډلې سالار ته د فدایي خان د پیدا کیدو حکم کړې وي او هغه څوکسه ځوانان دهغه د لټون له پاره هغه لورې ته استولی وی نو زه بلکل دا خبره منم چې تا ډیر ښه کار کړې دې. ګوره لورجانې !ته چې هر کار کوې نو زما تایید او ملاتړ به درته په برخه وي. که چیرې ته د سویمبر ګټونکې ځوان د لټون له پاره هوډمنه یې ، نو زه ایشور ته دعا کوم چې هغه ستا ددې هڅو په اړه بریاوې در په برخه کړې ددې خبرو سره سم راجه هرکشن دخپله ځایه پورته شو ،دهغه د پورته کیدو سره سم شهزادګۍ ګنګا اودنورې رانیانې هم را پورته شوې او ټول یو ځاې د راج محل هغه بلې برخې ته روان شول.
۱۷
دبنګال د مرکزد ګوډ په ښار کې د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د سولې کولو نه وروسته شیرشاه سوری بیرته د چنار کلې ته راستون شوې و ، په همدې وخت کې ورته خبرونه را ورسیدل چې د بنګال حاکم سلطان محمود د شیرشاه سوری د ماتولو له پاره د شهنشاه همایون سره سازشونه پیل کړې دي ، او تر څنګ یې د ګوا پرتګالی والی ته هم قاصد استولې دې چې هغه دې خپل تکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ځوا کمن لښکر هلته ګوډ ته را ولیږي ، تر څو په ګوډ باندې د شیرشاه سوری د حملې په وخت کې هغه ته ماتې ورکړي او د بنګال څخه یې بیرون کړي ،

کله چې هغه ته د چنار په کلي کې د سلطان محمود د سازشونو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو ډیر اندیښمن شو ، نو په دې خاطر یې پریکړه وکړه چې دا ځل به حتما په بنګال حمله کوی او هغه ځآې به د تل له پاره په خپله ولکه کې اخلي. د چنار څخه د بنګال په لور د حرکت کولو نه مخته شیرشاه سوری خپل تیز او ګړندی مخبران د همایون د لښکر د نقل و حرکت د معلومولو په خاطر هغه لورې ته واستول تر څو د همایون او د هغه د فوځ د حرکت په اړه چې کوم معلومات تر لاسه کړي او سمدستې یې د شیرشاه لورې ته را ولیږي او بیا د همغې معلوماتو په رڼا کې خپله راتلونکې تګلاره جوړه کړي.

خو همایون په خپله د ګجرات د حکمران بهادرشاه لښکر ته د ماتې ورکولو وروسته د خپل هیواد د د نظم و نسق د جوړولو نه نوي نوي فارغ شوې و چې په یوه بل مصیبت کې را ګیر شو. په همغو ورځو کې چې شیرشاه سوري دا ښار محاصره کړې و نو په هماغه ورځو کې د مغلو یو باغی سردار سلطان مرزا د همایون او د هغه د سلطنت په مقابل کې بغاوت وکړ. هغه د قنوج څخه را ووت او د بلګرام لورې ته راغې .او بلګران یې خپل مرکز و ټاکه ، د هغې وروسته یې خپل مشر زوې الغ مرزا جونپور ته ولیږه . هلته جونپور کې جنید برلاس د مغلو حاکم و . نوموړې د دې نه علاوه چې یو ډیر ښه سپه سالار و ، ډیر زیات شجاع او زړه ور انسان هم و . الغ مرزا نیغ په نیغه د جنید برلاس سره ټکر و نه کړ خو د جونپور په یوه سیمه کې یې ډیره تباهی خپره کړه .

باغې سردار سلطان مرزا خپل بل زوې شاه مرزا هم د مغلو یوې بلې سیمی امانت پورې ته د هغه ځاې د نیولو له پاره ور و استوه . الغ مرزا ډیر زیات زړه ور کارونه وکړل. هغه هلته په جونپور کې د لوټ او چپاول نه وروسته ، د «اود» او «بنارس» د ولکې کولو له پاره اراده وکړه او د خپلې دې ارادې د تکمیل له پاره یې دا سې لاره خپله کړه چې تر مخه یې د جونپور مستحکمه کلا چې جنید برلاس په کې موجود د هغه تر مخې خنډ نه شي ، شیرشاه سوری ته د سلطان مرزا او د هغه د زامنو دا فعالیتونه هغه وخت څرګند شول چې هغه هم د ګوډ ښار محاصره کړې و . هغه ته دا اندیښنه پیدا شوې وه چې کیداې شي سلطان مرزا او د هغه باغي زامن د همایون په لاسو د ماتې خوړولو نه وروسته د هغه سلطنت ته را ننوځی او هلته تباهي او لوټ پیل کړي . نو په همدې خاطر هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره سوله وکړه او په خپله بیرته چنار کلې ته را ستون شو.

همایون د سلطان مرزا او د هغه د باغې زامنو د ځپلو له پاره خپل ورور هندال مراز و ټاکه ، هندال هم دا باغیان په ډیره ښه توګه وځپل او د بدې ماتې سره یې مخ کړل. هغوی د دې ماتې وروسته د مغلو د سیمو څخه ووتل او نورو سیمو ته و تښتیدل .

همایون چې څنګه د دې بغاوت څخه فارغه شو نو خپل ورور مرزا عسکری یې په خلاف بغاوت وکړ . په دې وخت کې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د ماڼډو په سیمه کې پړاو کړې و ، په دې خاطر هغه ډیر مشوش و . مرزا عسکری په احمد اباد کې د بغاوت د بیرغ د پورته کولو نه وروسته کوچ وکړ او د همایون د یوه سالار تا زی بیګ سره یې د ټکر کولو هڅه وکړه . او د خپلې پادشاهی د اعلانولو په خاطر د اګرې په لور ولاړ. همایون د دې بغاوت د ماتولو له پاره سمدستې په خپله هغه لورې ته ورغې . دا د همایون خوش قسمتی وه چې هغه دا بغاوت مات کړ ، خپل ورور مرزا عسکری ته یې بښنه وکړه او د هغه سالار هندو بیګ یې د خپله ځانه سره اګرې ته را وست. په همدې ورځو کې د مغلو ډیر ستر او زړه ور سالار جنید برلاس په جونپور کې و مړ. په دې اساس همایون د هغه په ځاې هندو بیګ هلته د جونپور والی و ټاکه .

هندو بیګ د شیرشاه سورې له پاره د جنید برلاس څخه ډیر ګټه ور وخوت ، هندو بیګ د شیرشاه سوری سره خاصه مینه وه ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری د خپل یوه قاصد په لاسو هندو بیګ ته یو پیغام ور ولیږه چې په هغه کې راغلی و :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پادشاه: ما چې کومه ژمنه کړې وه ما دهغې څخه لږ مخالفت هم نه دی کړی ، ما تر اوسه ستا په سیمه کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې ، ایا ته به دخپلې مهربانۍ او لطف له مخې زما د وفادارۍ دا خبر تر شاه پورې و نه رسوې ؟ او هغه به په دې خبره راضی نه کړې چې هغه دې دې لورې ته مخ نه را اړوي ، زه خو ستا سې فرمانبرداره او وفاداره یم.»

هندوبیګ د شیرشاه سوري دا لیکنه ډېره و ستایله ، هغه هسې هم د شیرشاه سوری سره مینه درلوده نو سمدستی یې خپل یو قاصد د همایون په لور ور واستوه او هغه ته یې یو لیک ور ولیږه چې په کې راغلي و :

« شیرشاه سوري ستا وفادار دی. هغه ستا په نوم سیکې جوړوی او ستا په نوم خطبه وایی. هغه تر نن ورځې پورې زمونږ په پولو کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې او نه یې دخپلې کومې وینا او کړچار له لارې مونږ ته تکلیف راکړی دی. نو په دې اساس زما وړاندیز دا دی چې شیرشاه سوری باید په خپل حال پاته شي.»

شونې ده چې همایون به دخپل والی هندوبیګ په دې لیک سره لږ څه ډاډمن شوی وي نو په دې اساس یې د شیرشاه سوري پرخلاف د سمدستې قدم پورته کولو څخه ډډه وکړه .

شیرشاه سوري د همدې حالاتو څخه په ګټه پورته کولو سره په بنګال باندې د حملې کولو تکل وکړ . ځکه دا حالات دهغه له پاره ډېر مناسب و . اوس نو دهغه ځواک او قوت هم ډېرښت موندلی و ، سترو سترو افغان سردارانو چې تر اوسه یې شیرشاه سوري دخپل حاکم په څیر نه مانه ، په بنګال او بهار کې د شیرشاه سوري په فتحو اوولکو باندې دهغوې په آندونو کې هم بدلون راغلی و .

اوس نو شیرشاه سوری د افغان سردارانو د توجه مرکز ګرزیدلی و . هغو خپل پالو او مغرورو افغان سردرانو چې د شیرشاه سوري د قیادت منلو ته تیار نه و ، اوس دې ته اړ شوي و چې هغه د خپل مشر په څیر و مني. هغوې په دې ډاډمن شوي و چې د بنګال په ګوډ ښار باندې به د شیرشاه سوري ولکه کلکیږي او هغوې په دې هم پوه شوی و چې په هندوستان کې اوس یوازې شیرشاه سوري د مغلو په مقابل کې د افغانانو د ګټو نه دفاع کولی شي .

د افغان قوم په ټولو مشرانو او سردارانو کې دشیرشاه سوري مقبولیت ډېر زیات شوی اودا مقبولیت دې حد ته رسیدلی و چې زیاتو هغه ته د اعلیحضرت په نامه غږ کاوه .

همایون اودهغه والی هندوبیګ ته د ډاډ ورکولو وروسته شیرشاه سوری د خپل لښکر سره یو ځای د برق په څیر په ګړندۍ توګه د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور مخته تګ وکړ . هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې خپل زوی جلال خان او د صاحب خان مشرورور مقرب خان ته ورکړه او هغوې ته یې حکم وکړ چې هغوې دې د ګوډ د ښار د شاوخوا سیمو په لور مخته ولاړ شی . هغه خپل پاته لښکر یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ،دهغوې یوه برخه یې دخپل ځان سره و ساتله ، اوبله برخه یې صاحب خان ته ورکړه. اوبیا یې د لښکرد دې دواړو برخو سره یو ځای د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور روان شو .

دشیرشاه د چنار د کلی څخه د بنګال مرکزی ښار ګوډ نږدې څلورسوه څلورشپیته میله واټن کې پروت و . شیر شاه سوري دا واټن په درې اونیو کې وواهه ، او ګوډ ته د رسیدو سره سم یې هغه ښار محاصره کړ . ددې ترځنګ دهغه زوی جلال خان او مقرب خان هم د غرب له لورې د هغه ځای د سیمو د چورو چپاول کولو نه وروسته ګوډ ته را رسیدلی و. او په دې ترتیب یې د ګوډ محاصره کلکه کړه .

د بله اړخه د ګجرات حاکم بهادرشاه، د همایون په لاسو د ماتې خوړولو وروسته په شپږو میاشتو کې خپل ځان بیرته راټول کړ او خپل ځواک یې غښتلی کړ . دخپل ځواک د غښتلتیا وروسته بهادرشاه په ډېره بیړه د خپلو د لاسه وتلو سیمو لکه مالوه او ګجرات د ولکه کولو له پاره را ووت اوپه ډیر لږ وخت کې یې دا سیمې بیرته تر خپلې ولکې لاندې راوستې. ترځنګ یې هغه دا سې هم وښوول چې هغه به په غربی هند کې دخپلې واکمنۍ اغیز د پخوا په څیر بیرته قایم کړي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری ته د مغلو پر خلاف د بهادرشاه د متحرک کیدو خبر هغه وخت ورسید چې هغه د ګوړ ښار تر خپلې محاصرې لاندې نیولې و. هغه ته ددې خبر په را رسیدو سره څه ارامتیا تر لاسه شوه. اودا هیله ورته پیدا شوه چې اوس به همایون ددې په لور د توجه کولو په ځای د ګجرات دحاکم بهادرشاه سره لاس و پنجه شي، خو پخوا له دې شیرشاه سوری ددې نه ویریده چې که چیرې همایون ته خبر ورسیږی چې شیرشاه سورې د ګوړ ښار محاصره کړې دې نو هغه به ضرور د هغه په خلاف خپل فوځونه متحرک کړي ځکه ددې نه مخته هم د بنګال حاکم سلطان محمود د همایون څخه دشیرشاه سوری پر خلاف د مرستې غوښتنه کړې وه. خو کله چې شیرشاه سوری ته د همایون او بهادرشاه تر منځ د نښتو او دلاسه ورکړل شوو سیمو د بیرته تر لاسه کولو له پاره ددواړو خوا تر منځ د جنګ جګړو خبر را غې نو هغه پرې د ډاډ او سکون ساه واخسته.

دګجرات حاکم بهادرشاه د خپلو سیمو د ولکه کولو وروسته په دې ویره کې و چې همایون به په هرصورت چې وې د هغه پر خلاف ستر فوځی یرغل کوي، نو دخپلې دفاع په خاطر یې دهمایون پر خلاف په ګوا کې د پرتګال والی له ځانه سره یو ځای کول غوښتل. ددې موخې د ترلاسه کولو له پاره هغه په خپله د ګوا په لور وخوزید اودهمایون پر خلاف یې د ګوا د والی سره خبرې اترې وکړې. کله چې ددې خبرو اترو وروسته دګجرات حاکم بهادرشاه دخپل بحرې جهاز سره بیرته را ستنیده نو د پرتګالي بحری غلو(قزاقانو) تر حملې لاندې راغې. دهغه جهاز یې په سمندر کې ډوب کړ اوپه دې ترتیب د ګجرات حاکم د خپلو پلانونو د تطبیقولو تر مخه د نړۍ څخه و کوچید.

دبنګال د حاکم بهادرشاه د مړینې وروسته همایون ته دوه لارې تر مخه وې، لمړۍ دا چې هغه د ګجرات دحاکم ټولې سیمې بیرته په خپله ولکه کې واخلې او دویمه دا چې په ګجرات د ولکې تر مخه د شیرشاه سورې، چې ورځ په ورځ ځواکمن کیده او دده د سلطنت له پاره د خطر زنګ ګرزیدلې، یو فوځی حرکت وکړي. هغه دخپلو سلاکارانو سره د مشورې اوسلا وروسته دا پریکړه وکړه چې په اوسنی حال کې د ګجرات موضوع شاته پریږدي او د شیرشاه سوري پر خلاف حرکت وکړي، ځکه د ګجرات موضوع دومره ګواښمنه نه وه لکه څومره چې دشیرشاه سوری موضوع وه، هغه ته خپلو مشاورینو دا سلا هم ورکړې وه چې که چیرې شیرشاه سورې ددې نه زیات پریښول شي نو په راتلونکو وختو کې به دده سلطنت ته سخت ستر ګواښ و ګرځي. ددې سلا اومشورو وروسته همایو ن د ګجرات موضوع شاته پریښوله، اودخپل لښکر سره یو ځای د بنګال په لور وخوزید، تر څو هلته د ګوړ ښار ته ورسیږی او دبنګال دحاکم سلطان محمود سره یو ځای دشیرشاه سوري مقابله وکړي

خو بنګال ته د ګوړ دښار په لور د حرکت اود شیرشاه سوري پر خلاف د سلطان محمود سره د یو ځآي کیدو د تګ په وخت کې هغه دلارې په نیمایی کې خپله اراده بدله کړه. اویو ځل بیایی د خپلو سلاکارانو سره مشوره وکړه، ددې وروسته یی دا پریکړه وکړه چې بنګال ته د تللو اوهلته د شیرشاه سوری پر خلاف د جنګ کولو په ځای دا غوره ګڼي چې د شیرشاه سوري په نشتوالی کې د هغه په مرکزي کلا چنار باندې ولکه وکړي، ددې ولکې په اساس به شیرشاه سوري په هیڅ ځای کې خپل قدم مستحکم نه کړای شي.

همایون هیله من و چې شیرشاه سوری به دومره ژر د بنګال په مرکزی ښار ګوړ باندې ولکه و نه کړای شي. ځکه چې دګوړ ښار ډیر زیات امنیتي تدابیر درلودل، تر څنګ یې د ښار چا رچاپیر یو ستر خندق هم کنل شوی و. همایون غوښتل چې د شیرشاه سوری مرکزی کلا ، چنار ، د خپلې ولکې لاندې کړي او په دې توګه د شیرشاه سوري بنسټ له بیخه و کاږي، اوبیا د چنار په کلا د ولکې نه وروسته د شیرشاه سوري په خلا ف د بنګال په لور حرکت وکړي، هغه دا هیله هم درلوده چې تر هغې وخته پورې به د چنار د کلا د دلاسه ورکولو خبر هم شیرشاه سوری ته ور رسیدلې وي، په دې اساس به هغه ته یو ډول اندیښنه او زړه بداوې را پیدا شوې وي اوپه دې توګه به همایون په اسانۍ سره شیرشاه سوري ته ماته ورکړي. او دخپلو موخو په تر لاسه کولو کې به بریالی و ګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهمدې ارادو د پوره کولو له پاره همایون د بنګال په لور د تللو تر مخه د چنار د کلا په لور وخوزید. دبله اړخه دشیرشاه سوری جاسوسانو هم دهمایو ن د لښکر کلکه څارنه کوله ،هغوې سمد ستې شیرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همایون غواړي د بنګال په ځاې د چنار دکلا د سوبې له پاره هغه لوري ته ولاړشي. ددې خبر د ترلاسه کولو سره سم شیرشاه سوري ډیر اندیښمن شو او خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشر وړور مقرب خان یې د ګوډ د کلا د محاصرې له پاره پریښوول او په خپله یې د صاحب خان سره یو ځاې لښکر واخست اود چنار کلا د ساتنې له پاره یې د ګوډ څخه هغه لوري ته کوچ وکړ.

شیرشاه سوری د ګوډ څخه د چنار کلا په لور په دومره ګړندی توګه او دومره سرعت سره ولاړ چې هلته دهمایون د لښکر د ورسیدو تر مخه دوې ور ورسیدل ، هغه د کلا څخه د بارودو یو ستره ذخیره اودخپلې کورنۍ ښځې اوکوچنیان وویستل او هغوې یې هلته په غرونو کې پرتې د وندیاچل بلې کوچنۍ کلا ته منتقل کړل. ددې ټولو کارونو د تکمیل نه وروسته شیرشاه سوری دهمایون د راتلو تر مخه دچنار کلا دخوندي ساتلو په خاطر خپل دوه کسه سالاران هریو جرنیل غازي سور او سلطان سرواني وټاکل ، هغوې ته یې خپل نیمایی لښکر ورکړ اوپه خپله د صاحب خان سره یو ځاې دکوهستان په وندیاچل کې د بهارکنډ د کلا په چار چاپیر کی کینا ستل ترڅو په مناسب وخت کې دهمایون په لښکر باندې ګذار وکولی شی.

همایون هم د خپل لښکر سره یو ځاې د شیرشاه سوری مرکزی کلا چنار ته ور ورسید. دچنار کلا د غره په یوه لوړه څوکه پرته ده ، دغرونو دا لړۍ نژدې ۱۵۰ فټه لوړه ده. دا کلا د مرزا پور نه د ګنګا دجنوبی غاړو پورې رسیږی ، او بنارس چې د ګنګا په غربی څنډه کې نژدې ۱۸ میله لرې واټن کې پروت دې ، تر دې ځایه د چنار د کلا سره یو ځاې د دا یرې شکل جوړوی او بیا تر شمال پورې غځیږي.

ددې کلا اوږودوالې ، که دغره هغه څنډه هم ورسره را ونیسو نو یو نیم میل تشکیلوي ،ددې کلا عرض په ځینو ځایو کې ۱۰۰ ګزه او په ځینو ځایو کې تر ۳۰۰ ګزو پورې رسیږي. ددې کلا درې اړخونو ته دګنګا دریاب په پوره تیزۍ سره بهیږي. په جنوب کې ددې کلا څوکه په پخوانیو وختونو کې د عامی شاهراه او د غرونو سره یو ځاې کیده.

دا کلا په ډیر زیات ستراتیژیک اهمیت کې پرته وه او دحربی اهمیت له لورې دا ځاې ډیر زیات وزن درلود. که چیرې همایون په هماغه لمړیو پنځلسو ورځو کې دې ځای ته د شیرشاه سورې د راتګ د مخه را رسیدلې واې نو په ډاډمنه توګه به یې کلا نیوله او دشیرشاه سوری ملا به یې ورماتوله. که چیرې همایون په خپلو راتلو کې لږ څه ګړندیتوب کړې واې نو همایون به چنار ته د شیرشاه څخه دمخه را رسیدلې واې نو په هغه وخت کې به نه شیرشاه خپلې ښځې اوکوچنیان دکلا څخه ویستلې واې او نه به یې دهغې له پاره نوره مرسته را استولې شوه ،اونه به یې د جنګ سامانونه دکلا څخه بیرون د کوهستان وندیاچل ته منتقل کړې واې او نه به یې دبهارکنډ په کلا کې ځان ځاې په ځاې کړې وای.

خو اوس وخت له لاسه وتلې و ، همایون د خپل غفلت په اساس د شیرشاه سوری په دام کې نښتې و. شیرشاه غوښتل چې دبنګال د سوبې د مخه دهغه هیڅ دښمن دهغه مزاحمت ونه کړي خو په چنار باندې د حملې کولو په اساس همایون دهغه دا غوښتنه پوره کیدو ته پری نه ښوده.

همایون نژدې درې میاشتې د چنار کلا په خپله محاصره کې واخسته ، په دې وخت کې د شیرشاه سوري جرنیلانو هریو جرنیل غازي سور او سلطان سروانی د کلا څخه دفاع کوله ، په دا سې حال کې چې په خپله شیرشاه سوری همله په وندیاچل کې په سنګر کې ناست و. شیرشاه سوری ډاډمن و چې د هغه د چنار کلا لښکر به همایون په مقابله کې خپلې دفاع ته دوام ورکړي او همایون به د محاصرې داوږودوالې څخه ستومانه شي اوبیرته به ستون شي. خو دا سې و نه شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون په همدې وختو کې په کلا باندې د توپونو خولې ورخلاصې کړې وې، خو د هغه ډيرې حملې ناکامې وې برعکس د مغلو مالې اوځانی تاوانونه ورځ په ورځ زياتيدل. په اصل کې د چنار دکلا د سوبې کولو ټول مسؤليت ، همايون د خپلې توپخانې د مشر رومی خان په غاړه وراچولې و. رومی خان په خپل ترک توکمه و، د قسطنطنيې او سيدونکې و ، پخوا د گجرات دحاکم بهادرشاه د توپخانې مشر و ،بيا يې هغه پريښوده او دهمايون لښکر ته راغې اوهمايون هم هغه ته په خپل لښکر کې د توپخانې قومنداني ورکړه. او د لښکر اعلې قومندان يې و ټاکه.

حالات داډول وو چې د غرونو د لمنو څخه نيولې ان د مغل سراې پورې د همايون د فوځ خيمې ولاړې وې او کيدې شي چې دهمدې په اساس به دهغه ځاې نوم هم مغل سراې گرزيدلې وي ،ځکه دمغلو فوځ هملته يو ستر ښارگوټې جوړ کړې و.

د همايون قواو د وچې له لارې د چنار کلې ددرې اړخونو څخه را تاو کړې و ، تر څنگ يې د سمندر له لارې هم دهمايون د بحري کشتيوبيړۍ چنار کلي ته د وسايلو د ور رسولو لارې بندې کړې وې.

خو د رومې خان توپخانې دخپل ښکتنې خراب موقعيت په خاطر اغيزمنه بمباري نه شوه کولاې. نو په دې توگه د وخت د زياتيدو او د ناکامه بمباريو له مخې رومې خان هم سربداله شوې و . هغه د چنار د کلا د ولکې کولو له پاره يو بل پلان جوړ کړ ، هغه دخپل خلالت نومې غلام سره سلا مشوره وکړه او ددې مشورې نه وروسته هغه د چنار دکلا تر مخه په خپل غلام باندې د وهلو بريد وکړ. د غلام د وهلو دغه حال د شيرشاه سوري لښکر د کلا د ديوالو څخه ننداره کاوه. کله چې هغه غلام د وهلو څخه تنگ شو نو د پخوا څخه دجوړ شوې پلان په مطابق يې دخپل ځان د خلاصون په خاطر د چنار د کلا په لور منډه کړه. کله چې هغه ساده فکره افغانانو وکتل چې د مرگ نه د خلاصون په خاطر هغه بيچاره غلام دوې ته د پناه اخستلو په خاطر د کلا دروازو ته را رسيدلې دې نو هغه ته يې د پناه د ورکولو په خاطر د ښار کوچنۍ دروازه لږ څه پرانسته او هغه ته يې کلاته د ورننوتلو اجازه ورکړه. دې غلام هم د لږ وخت په تيريدو سره دغه افغانان په خپل ځان باوري کړل. د شيرشاه سوري عسکرو پخپله غوښتل ددې غلام څخه دا معلومه کړي چې د رومې دتوپخانې سره په څه ډول مقابله شونې ده. په همدې خاطر هغوې دې غلام ته د کلا ټول پټ ځايونه ور وښوول او دخپله ځانه د جوړشوې دفاعي پلان په اړه يې هم ورته پوره معلومات ورکړل.

په دې ټولو هر څه د پوهيدو وروسته غلام يوه ورځ په پټه توگه ووت او و تښتيد. او خپل بادار رومې خان يې دټولو هغو رازونو څخه چې د کلا په دننه کې يې تر لاسه کړي و خبر کړ، رومې خان ددې ټولو معلوماتو د تر لاسه کولو وروسته د همايون خان څخه د کشتيو د منار د جوړولو اجازه و غوښته ، ترڅو ددې لارې و توانيږي د شيرشاه سورې د لښکرو د موادو د ترسيل لارې چارې بندی کړاې شي.

همايون ورته فرمان ورکړ چې هغه هر هغه څه چې ددفاع له پاره اړين گڼې ترسره کولاې يې شي .

ددومره زياتو اختياراتو د ترلاسه کولو وروسته، رومې خان په څو مياشتو کې دکشتيو د پاسه داسې يو مينار جوړ کړ چې د چنار کلې هر يو کونج ترې د ورايه ښکاريده. دمينار د تياريدو وروسته رومې خان دهمايون څخه اجازه و غوښته چې د کشتيو دا مينار کلاته را نژدې کړي ، او ترڅنگ يې دا غوښتنه هم وکړه چې همايون دې خپلو لښکرو ته په دې کلا باندې د هره اړخه ديرغل کولو حکم وکړي او تر هغې دې جنگ ته دوام ورکړي تر څو کلا په مکمله توگه فتحه شوې نه وي.

همايون همداسې وکړل ، اخر جنگ پيل شو او تر نيمې شپې پورې يې په پوره ځواک سره دوام وکړ. په دې جگړه کې نژدې اوه سوه مغل عسکر له منځه ولاړل ، او د ډيرو سختو هڅو سره سره بيا هم کلا فتحه نه کړل شوه. ددې يو علت دا و چې د شيرشاه سوري عسکرو دخپلو مورچلو څخه د کشتيو دا مينار تر اور لاندې و نيو او ددې مينار يوه برخه يې له منځه يوړه ، خو په دويمه ورځ تر سهاره پورې رومې خان هغه بيرته ترميم کړ. کله چې هلته په کلا کې د شيرشاه سوري عسکرو وکتل چې د مغلو عسکرو هوډ ځواکمن دې او يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ نه یوه ورځ به دوې په دې کلا باندې ولکه کوي نو هغوي ددې ویرې څخه همایونه ته د سولې پیغام و لیږه او د کلا د پرېښولو له پاره یې ورته شرط وړاندې کړ چې دهغې په مقابل کې به دوې ته سلامتئ او امن ورکوي.

همایون هم د شیرشاه سوري دلښکر سالارانو ته د هغوي دځانو د سلامتئ ډاډ ورکړ او په دې ترتیب یې په کلا باندې ولکه وکړه. د چنار په کلا باندې د قبضې کولو وروسته مغلو د وینو په تویولو لښتې وبیول. که څه هم هغه رومې خان ته د دې وعدې د پوره کولو حکم کړې وخو دهغې یو باوري سالار «مووید بیګ» چې ددربار یو اعلې افسر و په هغې حکم کې ردوبدل وکړ. او دا یې په کې و لیکل چې د افغانانو لاسونه دې پرې کړل شي. ددې پایلې داشوې چې رومي خان دشیرشاه سوري ددوه زره توپچي عسکرو له ډلې څخه د اوه سوه کسانو لاسونه پرې کړل اوپه دې ترتیب د چنار په کلا باندې همایون ولکه وکړه.

دبله اړخه شیرشاه سوری هلته د چنار په کلاکې د خوراک څښاک او فوځي مواد زیاتې ذخیرې ځاې په ځاې کړې وې او ددې شیانو دخوندی ساتنې له پاره یې پوره ساتونکي ټاکلي وو او دا هیله یې درلوده چې د برسات د موسم د پیل کیدو پورې به دوې په کلا کې ددې د عسکرو او دکلا خوندي ساتنې د نده تر سره کوي. ترڅنګ یې شیرشاه سوري دا هیله هم درلوده چې که چیرې د برسات د موسم دپیل کید و پورې ددې عسکر هملته محاصره او د یرغلګرو مقابله وکولاې شي نو تر هغه وخته پورې به هغه هم د بنګال څخه خپل عسکر را باسي او په دې ترتیب به دخپلو عسکرو ځواک هم ورزیات کړي او دهمایون په مقابل کې به یې حالت نورهم غښتلې شي او کلا به د سقوط نه و ساتي.

خو د چنار کلا ساتونکو دهغه دا هیله پوره نه کړه، په درې میاشتو کې په کلا کې د هغه سالارانو دهمایون په مقابل کې ګونډې ووهلې ، دا په داسې حال کې چې دبرسات موسم ته لا تر اوسه دوه میاشتې پاتې وې. اوس شیرشاه سوري په دې فکر کې و چې د چنار د کلا وروسته به همایون دهغه پر خلاف حرکت وکړي. د چنار دکلا د دلاسه ورکولو وروسته په څو ورځو کې شیرشاه سورې ته یو بل بد خبر ورسید چې دهغه زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان چې د بنګال د ګوډ ښار یې محاصره کړې و نو دمحاصرې په وخت کې مقرب خان په ډیرې میړانې سره د کلا د دیوالونو په لور حرکت کړې و خو هغه په هغه خندق کې چې د کلا چارچاپیر کنل شوي ډوب او هلاک شو. دمقرب خان د مړینې خبر صاحب خان ته لکه د برق د ټکان په څیر وګرزید. د بله اړخه شیرشاه سوري هم د مقرب خان په مړینه او د ګوډ دجنګې مهم په نیمایی کې په پرېښولو باندې ډیر اندیښمن شو ، خو بیا هم د شیرشاه سوري زوې جلال خان دګوډ د کلا د نیولو دې پلان ته دېخوا په څیر دوام ورکړ. ترڅنګ یې شیرشاه سوري دهمایون په خلاف د رهتاس د شهزاده را جه هرکشن سره له یوه اړخه خپل اړیکي ښه کړل او دبله اړخه یې د هغه څخه کومک هم وغوښت خو راجه هرکشن دهمایون پر خلاف د جنګ څخه انکار وکړ، هماغه و چې د راجه هرکشن پر خلاف د شیرشاه سوری غصه او قهر دپخوا په نسبت نور هم زیات شو.

۱۸

درهتاس راجه هرکشن د خپل راج محل په یوه خونه کې ځانته ناست و چې دهغې لور شهزادګۍ ګنګا دغې خونې ته ورننوتله ، دخپلې لور په کتلو سره راجه هرکشن ډیرزیات خوشحاله شوا وپه خپل څنګ کې یې ورته دکیناستو اشاره وکړه. شهزادګۍ مخکې راغله او دخپل پلار تر څنګ کیناسته. تر یوه وخته پورې دواړه پټه خوله ناست وو ،بیا راجه په ډیر غور سره خپلې لور شهزادګۍ ته وکتل او ترې و یې پوښتل:

ګوره لورجانې ! ایا د کوم ضروري خبرې په خاطر دلته راغلې یې. اویا دې غوښتل چې هسې زما تر څنګ څو لحظې کینې. دهغه په خبره شهزادګۍ ګنګا مسکۍ شوه او و یې ویل: نه پلار جانه ! زه د یوې ډیرې ضروري خبرې له پاره ستا څنګ ته راغلی یم. هرکشن ورته په ډیره مهربانۍ سره وویل چې اوس نو ووایه لورې !ته څه ویل غواړې ؟دهغه په ځواب کې شهزادګۍ ګنګا وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه ! ستا د ساتونکې ډلې هغه ځوان چې ما د کوچي قبیلې د سرادر فدايي خان د پلټنې له پاره استولې و ، هغه بیرته را ستون شوی دی. هغه نه فدايي خان پیدا کړی او نه یې د کوچیانو د قبیلې کوم درک خرک معلوم کړی دی. په دې اساس زه غواړم له تا څخه اجازه واخلم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن ټکان شانته وخوړ او ویې ویل چې لورې څه ډول اجازه ؟ په ځواب کې ورته شهزادګۍ ګنګا وویل:

پلارجانه ! ماته هغو ناکامه راستنو شوو عسکرو هم وویل چې صاحب خان چې څه موده مخته د کوچیانو د قبیلې د سردار فدايي خان غلام و او ګیدړې به یې ښکارولې او پوستکي به یې ترې ویستل او پلورل به یې. هغه نن سبا د شیرشاه سوري په لښکر کې شامل شوی دی او په دې ورځو کې د «وندهیاچل» په غرنیو سیمو کې میشت دی. شیرشاه سوري هم د خپلو لښکرو سره یو ځای په همدې ځای کې پړاو کړی دی،او اوس ورته خبر راغلې چې همایون د شیرشاه سوري څخه د چنار کلا نیولې ده ، زه غواړم چې د خپلې «داسې اوما» سره یو ځای د نارینه و عسکری کالي وا غوندم او د وندهیاچل د غرنیو سیمو په لور ولاړه شم. هلته د صاحب خان سره ووینم ، او د هغه څخه د فدايي خان په اړه معلومات تر لاسه کړم. نو که چیرې زه د فدايي خان سره ووینم نو بیا به ماته معلومه شي چې هغه ځوان څوک و چې زما درې واړه «سوئمبرونه» یې ګټلي و . پلارجانه ! تاته خو معلومه ده چې د وندهیاچل غرونیزه سیمه د دې ځایه ډیر لرې نه ده او زه به د هغه ځایه ډیر ژر بیرته را ستنه شم.

کله چې شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو پلار یې راجه هرکشن ورته وویل: لورجانې ! زه تا هلته د ورتلو څخه نه منه کوم. خو په یوه شرط تاته د تللو اجازه درکوم چې ته به د خپله ځانه سره څو کسه ساتونکې هم وړې. د خپل پلار په دې خبره شهزادګۍ په یوه درنګ سره وویل چې: هو ، پلارجانه ! زه او اوما به د خپله ځانه سره څو کسه ساتونکي هم اخلو. راجه هرکشن ورته وویل:

خو ګوره لورجانې ! تا پخوا هم د یوه ځل څخه زیات د صاحب خان سره بد سلوکي کړې ده ، ایا هغه به له تا سره خبرې کولو ته غاړه کیږدي ؟ او ایا هغه به ستا د پوښتنې په اساس تاته د فدايي خان په اړه معلومات درکړي ؟ د هغه په دې خبره شهزادګۍ وویل:

پلارجانه ! ستا اندیښنې په ځای دي ، خو ته پوهیږې چې صاحب خان له ما سره ډیره زیاته مینه کوي ، زه به د هغه سره داسې نرمې او د مینې نه ډکې خبرې وکړم چې د هغې څخه به هغه ته ډیره خوشحالي ور په برخه شي. او زما د پوښتنې سره سم به ماته د فدايي خان په اړه معلومات راکړي په دې ترتیب سره به زه د خپل مصنوعي حرکاتو له مخې د هغه څخه خپلې موخې تر لاسه کړم. د هغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن ځواب ورکړ او ورته یې وویل:لورې ته دا کار هم وکړه او پایلې یې ووینه ! ما خو تاته ویلې چې ستا په هره معامله کې به زه له تا سره ملګرې اوسم ، د خپل پلار هرکشن د دې ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ خوشحاله شوه ، بیا دواړه پلار او لور د هغې خونې څخه را ووتل. هرکشن د خپلې لور د سفر له پاره تیارې پیل کړ ، هغې ته یې د خپلو ساتونکو څخه یوه ډله ورکړه. او په دې ترتیب ګنګا د خپلې اوما سره یو ځای د دندهیاچل د غرنیو سیمو په لور و خوزیده.

۱۹

د کوهستان په «وندهیاچل» کې میشت صاحب خان یوه ورځ په خپله خیمه کې یوازې ناست و چې شهزادګۍ ګنګا او د هغې داسې اوما دواړه یو ځای ور ننوتلې. دواړو د نارینه و جنګي کالي په ځان کړي و او خپل مخونه یې په کې را نغاړلي وو ، د دوی د کتلو سره سم صاحب خان د خپله ځایه په یوه ټکان را پورته شو او په یوه درنګ یې خپله توره د تیکې را وویسته او دوی ته یې وویل چې څوک یاست ؟ او څه ډول مو جرءت کړی چې زما خیمې ته را ننوتئ. د دې خبرې سره سم صاحب خان خپل دواړه لاسونه و پړکول ، د خیمې بیرون ولاړو افغان ساتونکو څخه یې یوه په منډه ځان را ورساوه. صاحب خان ترې په ډیره غضبناکه توګه و پوښتل: دا دواړه څنګه په خپل سره زما خیمې ته را ننوتي دي ؟ د هغه د دې پوښتنې په ځواب کې افغان ساتونکی په داسې حال کې چې سر یې ټیټ کړې و وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اميرصيب ! دا دواړه نجوني دي، له تاسره يې کتل غوښتل. په دې خاطر ما هغوې ته ستا سره دکتلو له پاره د درتلو اجازه ورکړه ، ددوې سره ځو ساتونکې هم مل دي ، هغوې مو هلته بيرون تم کړي دي ، ددې دواړو نجونو څخه يوه د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ده او بله يې دهغې داسې اوما ده. اوما ويل چې هغه تا خپل ورور ګڼي. نو که چيرې هغه له تاسره ويني نو ناراضه کيږي به نه. کله چې دوې خيمې ته را ننوتلې نوما او زما ملګرو پرهغوې ځارنه کوله چې هسې نه چې په دوکې اوفريب سره پرتا باندې حمله وکړي.

هغه ساتونکې تر دې ځايه خبرې وکړې ، دهغه په دې خبرو صاحب خان مسکې شانته شو ، ساتونکې ته يې وويل چې ته اوس تللې شې. زه به ددوې سره په خپله خبرې وکړم. ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او دهغې داسې اوما دواړو دخپلو مخونو څخه نقاب لرې کړ. صاحب خان شهزادګۍ ګنګا ته د کتلو پرته اوما ته مخ کړ او ورڅخه يې و پوښتل:

اوما خورجانې ! ته څنګه يې ! ايا څه داسې ضروري خبره وه چې ته يې د شهزادګۍ سره يو ځاې تر دې ځايه زما خيمې ته په را تللو مجبوره کړې يې ؟دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې د اوما په ځاې شهزادګۍ ګنګا په خبرو پيل وکړ او ويې ويل:

صاحب خانه ! که ماته دخبرو کولو اجازه وي نو زه څه ويل غواړم. زه پوهيږم چې ته اوس هغه پخوانې صاحب خان نه يې . بلکه د شيرشاه سورې د لښکرو اعلې سالار يې. ته د ډير زيات عزت او مرتبې خاوند يې. نو په دې خاطرمې د څه ويلو تر مخه له تا څخه اجازه اخستل غوښتل. ددې خبرې وروسته شهزادګۍ په ډير غور سره د صاحب خان مخ ته کتل او بيا يې په نرم او مينه ناک اواز سره وويل:

صاحب خانه ! بې شکه چې ته به ما خپله دښمنه ګڼې. خو اوس چې ستا خيمې ته را ننوتې يم نو ته ما ته د کيناستو ست هم نه کوې. دهغې په دې خبره صاحب خان ورته وويل چې نه ! هيڅکله هم ! زه تاته دکيناستو ست نه کوم. هر هغه څه چې ته يې ويل غواړې په ولاړه ولاړه يې ووايه ، زه به يې ځواب درکړم اوبيا زما دخيمې څخه وځه. د صاحب خان په دې وچ ځواب سره شهزاګۍ انديښمنه او غمګينه شوه ، او په نيغه يې ترې وپوښتل:

ګوره صاحب خانه ! د شيرشاه سورې په لښکر کې د را ننوتلو مخته ته د کوچې قبيلې د سردار غلام وې. دهغې قبيلې د سردار نوم فدايي خان و . ما ددې فداې خان ډيره پلټنه وکړه ،خو تر اوسه مې دهغې په اړه هيڅ ډول معلومات نه دې تر لاسه کړې. زه او اوما د څو کسو ساتونکو سره يو ځاې ستا دربار ته راغلو چې که ته وکولې شې او ما ته د فدايي خان په اړه څه معلومات راکړې. صاحب خان ورته په ډيرغور سره د کتلو وروسته وويل:

ستا د کوچې قبيلې د سردار فداې خان سره څه کار ؟او څه درپيښ شوي چې دهغې د پيدا کيدو په خاطر ان زما د خيمې پورې را ورسيدې؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډيره غمژنه توګه وويل چې :

ګوره صاحب خانه ! زما پلار زما د واده کولو په خاطر هلته په خپل رياست کې درې سختې مقابلې پيل کړې وې او دا درې واړه مقابلې په درې پړاونو کې تر سره شوې . په دې مقابلو کې د راې سين ، ميواړ او کالنجر شهزادګانو او تر څنګ يې ځايي اتلانو هم ګډون درلود. خو هيڅ يو يې ددې درې واړو مقابلو په ګټلو بريالې نه شو . خو دا مقابلې يو نقاب پوښه کس و ګټلې ، چې تل به د مقابلې په اخري وختو کې را ښکاره شو . په تور رنګه اس به سپور و او ځان او مخ به يې هم تور رنګه کالو پوښلې و ، اوس نو زه يو ځې دهماغه نقاب پوښه په لټون پسې يم. ځکه چې هغه زما درې واړه مقابلې «سوئمبر» ګټلې دي او دا دهغې حق دې چې ما دخپل ژوند تل پاتې ملګرې کړي. خو د مقابلو ددريم او اخري پړاو د ګټلو وروسته هغه ماته همدومره وويل چې « هغه ما نه خوښوي» ، او بيا ولاړ. بس صاحب خانه ! زه غواړم د فدايي خان څخه دهمدې کس په اړه معلومات تر لاسه کړم ، او په دې ځان و پوهوم چې هغه څوک دې ؟دکوم ځاې او سيدونکې دې ؟او اوس چيرې اوسيږي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغې ددې خبرو دکولو وروسته صاحب خان ترې په ډیرې کرکې سره وپوښتل او ورته یې وویل: ګوره د رهتاس شهزادګۍ! فدایي خان ته به څه معلومه وي چې هغه نقاب پوښ چې ستا سوئمبر یې ګټلي هغه څوک دې؟ دکومه ځایه راغلې او بیا چیرې ولاړ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ یو دم وویل: ګوره صاحب خانه! هغه وخت چې د سویمبر دویمه مقابله روانه وه نو هغه وخت فدایي خان دهغه نقاب پوښ سره د څه خبرې له پاره راغلې و. دلږ وخت له پاره یې دهغه سره خبرې وکړې او بیا ترې ولاړ. نو دهمغې څخه ماته دا ډاګیزه شوه چې فدایي خان به دا نقاب پوښ پیژني. صاحب خانه! زه پوهیږم چې ته زما څخه کرکه کوې. دا ځکه چې ما له تا سره ښه سلوک نه دې کړې خو د انسانیت له مخې زه له تا څخه هیله کوم چې ته ماته د فدایي خان دځاې ځیګې په اړه معلومات راکړې.

شهزادګۍ چې کله چپ شوه نو صاحب خان هم د څه اوږدې خاموشۍ وروسته څه فکر وکړ او بیا یې شهزادګۍ ته وویل:

ګوره ګنګا! څو میاشتې کیږي چې ما د فدایي خان قبیله پرې ایښې ده، اوس نه پوهیږم چې فداې خان به چیرې وي او په کومو زمکو کې به دخپلې قبیلې سره یو ځاې قدم ږدې. ته هسې دې لورې ته راغلې یې. زه تاته د فدایي خان د ځاې ځیګې په اړه هیڅ هم نه شم ویلې. اوس ته زما دخیمې څخه تللې شې. خو اوما خورې! ترهغې چې تا پورې اړه لري، نو ته چې هر څومره وخت وغواړې دلته په ډیر عزت او درنښت سره زما دخور په څیر زما سره اوسیدلې شې. دهغه په دې خبره اوما وویل:

زما درونده او قدرمنه وروره! ستا ددې وړاندیز ډیره ډیره مننه! زه به ستا په لښکر کې ځکه تم نه شم چې زه د شهزاګۍ ګنګا سره یو ځاې راغلې یم او دهمدې سره بیرته تلل غوره ګڼم. دهغې په دې خبره صاحب خان د اوما څخه سترګې را وګرځولې او په شهزادګۍ یې ورونښلولې او ورته یې وویل: شهزادګۍ ګنګا! ته اوس له دې ځایه تللې شې. تا چې څه له ما څخه پوښتل، دهغې ځواب دې واورید. دصاحب خان ددې وچ ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا د ډیره قهره خپلې پښې په زمکه و دربولې او د خپلې داسې اوما سره یو ځاې دهغه د خیمې څخه بیرونه ووتله. او بیا دخپلو ساتونکو سره یو د رهتاس په لور روانه شوه.

۲۰

شیرشاه سوري په خپله خیمه کې یو اځې ناست وچې صاحب خان یې په ناڅاپه توګه په دروازه کې ودرید. په دروازه کې د دریدو سره سم یې په ډیره عاجزانه توګه د ورننوتلو اجازه وغوښته. په ځواب کې ورته شیرشاه سوري په ډیره مهربانۍ او پلرنې شفقت سره وویل. دلته راشه او زما تر څنګ کینه، زویه! زه غواړم له تا سره په یوې ډیرې مهمې موضوع باندې خبرې وکړم. صاحب خان ور وړاندې شو او دشیرشاه سوري تر څنګ کیناست. دهغه دکیناستو وروسته شیرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه! دهر څه دمخه باید تاته ووایم چې زه تاته د خواص خان لقب درکوم، ما لښکر ته هم اعلانونکې ور لیږلې دی تر څو اعلان وکړې چې له دې وروسته به تاته د صاحب خان په ځاې د خواص خان په نامه غږ کوي.

خواص خانه، زما زویه، واوره! دویم دا چې زه ستا دورور مقرب خان په مړینه ډیر زیات غمګین شوې یم. داسې ونه ګڼې چې ته به په دې غم کې یواځې یې. په خداې سوګند چې زه په دې غم کې له تا سره شریک یم.

خواص خانه! دریمه خبره داده چې: ته پوهیږې چې زما زوې جلال خان د بنګال ښار تر اوسه پورې په خپله محاصره کې ساتلې دې خو تر اوسه یې کومه بریا نه ده په برخه شوې. دهمدې کشمکش په جریان کې ستا ورور مقرب خان هم له منځه ولاړ. زما زویه! زه پوهیږم چې ستا د موجودیت نه پرته دا کلا نه شي سوبه کیدې. که ستا خوښه وي نو زه به همدا اوس دخپل لښکر نیمایي برخه ستا په واک کې درکړم تر څو ته همدا نن د ګوډ په لور روان شې. او په ګوډ باندې حمله وکړې او هغه ژر تر ژره سوبه کړئ، زه هیله لرم چې په ګوډ به ستا دحملې په صورت کې تاسې بریا تر لاسه کړئ. خواص خانه! ما هلته همدا نن سهار څو کسه قاصدان ور استولي دي. خپل زوې جلال خان ته مې پیغام ور لیږلې دې چې خواص خان د یوه غښتلي لښکر سره یو ځاې هلته ګوډ ته در رسیدونکې دې نو په دې خاطر ستا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندې لاندې چې کوم عسکر دې او کوم چې د خواص خان سره درځي د ټولو ستر قومندان به خواص خان وي او جلال خان به ستا د قومندې لاندې وي. دهمدې قاصدانو په لاسو ما جلال خان او د ګوډ محاصره کونکي لښکر ته هم دا پیغام ور استولې دې چې ما صاحب خان ته اوس د خواص خان لقب ورکړې دې په دې اساس ددې وروسته به صاحب خان د خواص خان په نامه یادوئ. وایه زویه ! زما ددې وړاندیزونو په اړه ته څه ویل غواړې؟

په ځواب کې خواص خان وویل:

زما محسنه ، زما پالونکیه ! زه به په ځواب کې څه ووایم ! ته چې هر څه ماته وایې نو هغه به ماته د حکم درجه لري ،ستا د وینا په مطابق به زه همدا نن د ګوډ د ښار په لور حرکت وکړم او هلته د وررسیدو سره سم به انشاءالله تاته ډیر ښه خبرونه را ولیږم. زه به د بنګال حاکم سلطان محمود ته د ساه اخستلو وخت هم ورنه کړم. تر هغه وخته پورې به پرې حملې کوم تر څو چې د ګوډ کلا نه وي سوبه شوي.

د خواص خان ددې ځواب په اوریدو باندې شیرشاه سوري ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې ورته وویلې:

خواص خانه واوره ! زه به هم ستا په نه موجودیت کې ارام نه کینم. بلکه د رهتاس په راجه هرکشن باندې حمله کوم او په هرصورت به په رهتاس د ولکې کولو کوشش وکړم. ددې کار د ترسره کولو وروسته به خپل لښکر د وندهیاچل دغرنیو سیمو اود بهارکنډ د کلا څخه ، چې هلته زمونږ ښځې او خوراکې توکي دنورو اړوندو شیانو سره یو ځای ځای په ځای شوي دي ، ټول د هغه ځایه د رهتاس کلا ته منتقل کړم. په دې اړه ستا آند څه دې؟

خواص خان ورته وویل: زما درونده شیرشاه !دا ډیر غوره نظر دې د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته مونږ ته د یوې بلې سترې کلا د پیدا کیدو اړتیا ده. د بهارکنډ کلا زمونږ اړتیاوې نه شي پوره کولې ، د سهسرام کلا هم کوچنۍ ده او زمونږ اړتیاوې نه پوره کوي ، خو په مقابل کې یې د رهتاس کلا ډیره ستره او مستحکمه ده. که چیرې په دې کلا کې مونږ محصور و اوسو او دبیرون څخه کوم یرغل ګر پر مونږ باندې حمله وکړي نو زما په آند چې دهغې کلا سوبه کول به ورته دومره اسانه نه وي. شیرشاه سوري ورته وویل: خواص خانه زویه ! ستا په نه موجودیت کې به زه د رهتاس کلا سوبه کوم او په خپله ولکه کې به یې اخلم. زما په آند چې اوس به زه ستا د تللو له پاره ځان تیار کړم. له ماسره را ځه ، ددې خبرې سره سم شیرشاه سوري خواص خان له لاسه و نیو او د خیمې څخه بیرون ووتل اودهغې د کوچ کولو ټول انتظامات یې مکمل کړل. لږه شیبه وروسته خواص خان د یوه دروند لښکر سره یو ځای د وندهیاچل دغرنیو سیمو څخه د ګوډ د ښار په لور کوچ وکړ.

۲۱

یوه ورځ په داسې حال کې چې جلال خان د ګوډ د ښار په چارچاپیر کې دخپل لښکر تر منځ د ماسختن د لمانځه څخه فارغ شو ، یوه ساتونکي ورته په غوږ کې وویل چې:

محترمه جلال خانه !صاحب خان چې زمونږ اقا شیرشاه سوري ورته د خواص خان لقب ورکړې دلته زمونږ پړاو ته را رسیدلې او دلږ ځنډ وروسته به له تاسره وویني. ددې خبر په اوریدو سره جلال خان سمدستي د مصلې څخه پورته شو ، مصله یې خپل یوه ساتونکي ته ورکړه او بیا یې دهغه څخه پوښتنه وکړه چې تا ته چا خبر درکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را داخل شوې دې.

دهغه دخبرې په ځواب کې دغه ساتونکي وویل چې همدا اوس اوس یو عسکر په منډه منډه راغې اوهغه ماته خبر راکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را ننوتې دې. جلال خان ترې دهغه د لښکر په اړه و پوښتل هغه ورته وویل : چې نه خواص خان په یوازې ځان دلته را رسیدونکې دې. دوې لا په همدې خبرو کې مصروف وو ، چې خواص خان آس باندې سپور را ورسیدا او د جلال خان تر مخ په یو ټوپ د اسه را کیوت. جلال خان په ډیره بیړه ورمخته شو ، دواړو لاسونه خلاص کړل اویو بل ته ورغاړې وتل. بیا جلال خان جدا شو او ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې وویل: خواص خانه ، زما مشره او زما دوسته ! زه ستا د ورور مقرب خان په مړینه ډیر زیات غمګین شوې یم، را ځه چې زه دې دهغې قبر ته یوسم. خواص خان ور سره په پټه خوله روان شو ، جلال خان هغه د پړاو یوې برخې ته یوړ ،هلته یو قبر جوړ کړل شوې و ، جلال خان ورته وویل چې دا ستا د ورور قبر دې. دلته په دریدو سره د خواص خان سترګې د اوښکو ډکې شوې ، لږه شیبه هلته ودریدل او فاتحه یې ولوسته ، او بیا بیرته شاته شو . تر لږه ځنډه پورې هلته خاموشي خپره وه، بیا یې جلال خان ته وویل زما سره راځه. جلال خان هم چپ چاپ دهغه سره یو ځاې روان شو بیا دواړه د جلال خان خیمې ته راغلل او هلته کیناستل. خواص خان غوښتل څه وواېی خو جلال خان پرې را مخته شو او ترې وېی وپوښتل:خواص خانه ورو ره !ته ځانته یې که لښکر هم درسره دې. خواص خان و رته په ډیر را ز سره وویل:

ګوره جلال خانه وروره ! زه د ګوډ د ښار په شاوخوا فوځی استحکاماتو باندې ډیر بنه خبریم. زه ځانته نه یم له ما سره یو غښتلي لښکر هم شته. خو ما خپل لښکر دوه میله لرې پرې ایښې دې. لښکر همهلته پړاو کړې دې ، ګوره جلاله وروره ! له ما سره وخت نه شته ، ډیرې لرې ورځې دلته پاته کیږم. کیداې شې د قاصدانو په لاس تاته دشیرشاه پیغامونه را رسیدلي وي. ددې ترڅنګ تاسې ته به دا خبر هم را غلې وي چې همایون خان پر مونږ باندې یرغل کړې او زمونږ څخه یې د چنار کلا نیولې ده ، اوس زه په ګوډ باندې د ولکې په خاطر دلته راغلې یم ، زما په نه موجودیت کې به شیرشاه د رهتاس په کلا باندې برید کوي او د هغې د نیولو هڅه به کوی.

جلال خانه ! د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته له مونږه سره بله داسې مستحکمه کلا نه وه چې مونږ هلته په کې محاصره پاته شو او دهمایون خان د فوځونو مقابله وکړو . په دې اساس په رهتاس باندې ولکه کول ډیر اړین دي . خو تر هغو چې شیرشاه سوري په رهتاس باندې ولکه کوې نو تر هغې باید مونږ د ګوډ کلا هم سوبه کړې وي. دهغه په دې خبره باندې جلال خان ورته وویلې :

خواص خانه وروره ! ما په ګوډ باندې په پرلپسې توګه حملې کړې دي ، ستا مرحوم ورور هم همداسې کړی و . ما ددې کلا د سوبې له پاره هره هڅه او هرکوشش کړې دې خو هر ځل د ماتې سره مخ شوې یم. ددې یو علت دا دې چې دګوډ د ښار کلابندي ډیره مستحکمه ده، دښار څلورو اړخونو ته خندقونه کیندل شوي دي او د کلا ستر ستر دیوالونه چې په زیاتو ځایو کې یې پلنوالې تر لسو مترو پورې رسیږي. دهغوې پیاده فوځ د خندق او دیوالونو څخه د میرېو په څیر معلومیږي. خو دخندق څخه تیریدل او تر دیوالونو پورې رسیدل ډیر ملاماتونکې کار دې.اول خو د خندق نه تیریدل اسانه نه دي. او که چیرې څوک ترې تیر هم شي نو بیا د کلا په دیوالونو باندې ورختل شونې نه ښکاری، په دې اساس زه ناهیلې شوی یم چې مونږ دې ګوډ سوبه کړو .

د جلال خان په دې خبرو باندې خواص خان خندونې شو او ویې ویل : ګوره جلال خانه ! نا هیلې ګناه ده . زه د ګوډ د شاوخوا د استحکاماتو او ددې کلا د دیوالونو څخه ښه خبر یم. دا هر څه ما په خپلو سترګو کتلي دي ، ته اندیښنه مه کوه ، زه تاته ډاډ درکوم چې همدا نن شپه به مونږ دګوډ ښار فتحه کوو. دهغه په دې خبره جلال خان حیران شو او ترې ویې پوښتل:دا به څنګه شوني وی؟ خواص خان ورته وویل:

جلال خانه ماته غوږشه ! زه همدا لږه شیبه وروسته له دې ځایه ځم او خپل فوځ ته ځان رسوم. زما دتلو وروسته به ته د خپل پړاو په لور مخته ولاړ شې ، دښار په دیوالونو د بمونو د ورولو تر څنګ دخندق څخه هم د تیریدو مصنوعي هڅه وکړه ، ستا په دې حرکت به د ګوډ د محصورو عسکرو سترګې ستا لورې ته متوجه شي. کله چې ته دا ډول فعالیت پیل کړې نو زه به د ګوډ پر خلاف حرکت وکړم.

جلاله خانه ! دکومې لورې څخه چې ته حمله کوې نو زه به دخپل لښکر سره یو ځاې بلکل دهغې مخالف لورې ته ورځم ، هلته به زه دښارد شاوخوا د کندل شوي خندق څخه چې د اوبو ډک دې، تیریږم اوبیا به دخپل لښکر سره یو ځاې دښار د دیوالو لورې ته ځان ور نژدې کوم ترڅو په دیوال باندې د رسیو پاتخې جوړې او پرې به د ورختلو هڅه کوم ، په دیوال د ورختلو وروسته چې د ګوډ هر عسکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې مخته راځي وژنم به يې. په ديوالونو باندې د ولکې کولو وروسته به زه ستا په لور د راتللو هڅه وکړم ، کله چې د ديوالونو له اړخه ستا پر خلاف مقاومت ختم شي نو ته به پوه شې چې په ديوالو باندې ما ولکه کړې ده ، نو ته به سمدستي او پرته له کومه خطره دخندق څخه را تير شې. دخندق نه د تيريدو له پاره ته د همدا شيبې نه وروسته ځان تيار کړه ، دلښکرو څخه څو تنه و ټاکه تر څو د لرګيو پل جوړ کړي تر څو د خندق په دواړو خواو کې د رسيو په ترلوسره ستا د عسکرو د تيريدو له پاره اسانتياوې برابرې کړي ، تر دې وخته پورې به ما د ښار په ديوالونو خپله ولکه پوره کړې وي اوستا لورې ته به دښار دروازې ته ځان ور رسوم او دروازه به درته پرانيزم. بيا به مونږ دواړه د متحده لښکر سره يو ځاې د ګوډ په ښار کې خپله دنده تر سره کړو ، زه هيله من يم چې همدا نن شپه به مونږ د ګوډ ښار په مکمله توګه تر ولکې لاندې راوړو.

کله چې خواص خان خاموش شو نو جلال خان ورته په ډيرې حيرانتيا سره وکتل او ور څخه يې و پوښتل :

خواص خانه وروره ! ستا دا مشوره خو ډيره اړينه او مهمه ده ، خو ماته دپلې کولو وړ نه بريښي. تر هر څه لمړۍ ما ته وو ايه چې ته به د خندق څخه څه ډول تير شې. دهغه په دې خبره خواص خان مسکې شو اوورته يې وويل چې ګوره جلال خانه ! دخندق څخه تيريدل دا زما کار دې ، دا چې زه ترې څنګه تيريږم دا به بيا وروسته درته ووايم ، تا ته به په خپله معلومه شي چې هغه څه چې ما ويلي ته به هم همغسې کوې. ددې خبرې سره سم خواص خان د خيمې څخه را ووت ، په خپل آس سپورشو او آس ته يې قمچينه ورکړه او په تيزۍ سره دهغه ځايه ولاړ.

د خواص خان د تللو څخه سمدستي وروسته دشيرشاه سوري زوې جلال خان هم په حرکت راغې. خپل لښکر يې تيارسئ کړ ، بيا دخندق تر غاړې پورې راغې او دهمغه ځايه يې د ګوډ په ديوالونو باندې بمباري پيل کړه او تر څنګ يې د خندق څخه د ښار په لور د تيريدو مصنوعي هڅې هم پيل کړې.

د ښار د ديوالونو د پاسه او د برجونو په داخل کې د بنګال دحاکم سلطان محمود لښکر چې کله وکتل چې جلال خان د معمول پر خلاف د شپې د جنګ کولو پيل کړې دې نو هغوې ډير انديښمند شول. هغوې دا فکر کاوه چې کيدې شي جلال خان د محاصرې د اوږديدو څخه په تنګ راغلې وی اوکوم نوې چال چلوي. هغه به د شپې په وخت خپل لښکر د خندق څخه را تير او د کلا په ديوالونو د ورختلو هڅې به وکړي، په دې خاطر څومره عسکر چې دديوالو د پاسه ناست و هغوې ټولو هغې لورې ته ورمنډې کړې دکومې لورې چې جلال خان بمباري کوله او غوښتل يې خپل عسکر په ديوالونو ور وخيژوي.

په همدې وخت کې چې جلال خان د ګوډ په ښار باندې بمباری پيل کړه نو خواص خان هم د خپل لښکر سره يوځاې په حرکت راغې ، هغه دخپل لښکر سره يو ځاې اوږود چکروواهه. او دګوډ دښار دهغه لورې څخه راښکاره شو چې د جلال خان مخالف لورې يې جوړاوه. خپل لښکر او اسونه يې دخندق څخه لرڅه لرې و درول او څو ډلې يې دخپلو آسونو د خوندي ساتنې له پاره و ټاکلې. بيا د خپلو عسکرو سره يو ځاې په سينه خويدونکې د خندق په لور روان شو ، دهغه ملګرو له ځانو سره د خندق څخه د تيريدو وسايل او په ديوالونو باندې د ورختلو له پاره د رسيو پاتخې را خستې وې.

دخندق غاړې ته د رارسيدو سره سم خواص خان يو بل ستر مهم قدم پورته کړ ، تر ټولو لمړۍ يې دخپلو کوچنيو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه اوبيا په خپله د اواز پيدا کيدو پرته خندق ته ورکيوت ، هغه له ځانه سره د رسۍ يو سر و نيو تر څو دخندق هغه بلې لورې ته د رسيدو سره سم يې هلته و نښلوي. په دې توګه خواص خان د خندق دواړو غاړو ته دوره درې ځلې لاړ او راغې. هغه په خندق کې درې رسۍ وتړلې، بيا هغه د خندق څخه تير شو او هغه بل اړخ کې څملاست او خپلو لښکرو ته يې ددې رسيو په وکومک سره دخندق څخه د تيريدو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خواص خان له اړخه د حکم سره سم د هغه لښکر هم د کوم شور و زوګ د پیدا کیدو پرته په سینو و خویدل او تر خندق پورې یې ځانونه ورسول او بیا یې د همغو رسیو په کومک سره د خندق نه تیرشول او د ګوډ د محاصره شوې ښار د یوالونو ته یې ځانونه ورسول او هملته په زمکه څملاستل.

د شپې په تیاره کې د خندق څخه تیریدل او د ګوډ د ښار دیوالونو ته ځان رسول د کامیابۍ په لور د خواص خان لمړی قدم و. هغه د دې قدم وروسته د بل قدم د اخستوله پاره ځان تیارول پیل کړل. هغه د خپل لښکر سره یو ځای د ښار د دیوالونو څنګ ته ورغې او خپل عسکرو ته یې په دیوالونو باندې د رسیو د وراچولو حکم وکړ، د هغه د حکم سره سم د هغه عسکرو د ښار په دیوالونو باندې رسۍ ور وغورزولې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای په ډیره بیړه په هغو رسیو باندې په دیوال ور وختوت. په دیوال د ورختلو وروسته خواص خان هملته د دیوال د پاسه څملاست د هغه سره نور و ملګرو هم همداسې وکړل. کله چې خواص خان وکتل چې اوس د هغه د ملګرو پوره شمیره په دیوالو را ختلې ده نو په خپلې حملې یې پیل وکړ. تر ټولو لمړی د برج په لور ورغې او په هغې یې دومره ځواکمنه حمله وکړه چې په برج کې ناست ساتونکې یې ټول له منځه یوړل او په برج یې په خپله ولکه وکړه. کله چې خواص خان وکتل چې اوس نو د هغه ټول لښکر په دیوالو راختلې دې نو هغه په خپل یلغار باندې پیل وکړ، هغه په ټوپونو، ټوپونو باندې د یوه برج نه بل ته او د بل نه بل ته ځان ورساوه او ټول یې په خپله ولکه کې راوړل، د هغه د حملې څخه یوازې هغه برخه خوندې پاتې وه چې د جلال خان سره په جنګ کې را ګیر وه. کله چې د سلطان محمود هغه لښکریانو ته چې د شیرشاه د زوی جلال خان سره په جنګ کې را ګیر وې خبر ورسید چې د هغوی تر شا دښمن په دیوالونو را ختلې او په ښار یې حمله کړې ده، نو د هغوی د پښنو لاندې زمکه و ښویده، او بیا کله چې دا خبر ور ورسید چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان پرې حمله کړې ده او د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای په دیوالو را ختلې دې نو د سلطان محمود په لښکر و کې هغه لږ څه پاته همت او غیرت دواړه سره وخویدل. اوس هغوی د نوې حالاتو سره مخ شوې و. د سلطان محمود هغو لښکرو چې لږ د مخه یې د شیرشاه سوري د لښکرو پر خلاف بمونه او غشې ورول، هغوی د هغې څخه را وګرزیدل او د خواص خان په لور متوجه شول. کله چې د دیوال د دې برخې څخه د جلال خان په مقابل کې مقاومت ختم شو نو هغه وپوهیده چې خواص خان په دیوال د ورختلو وروسته د شا له اړخه په دښمن باندې حمله کړې ده.

د دې سره سم جلال خان د برق په څیر په تیزۍ سره نوې حرکت پیل کړ. او هغه پل چې خواص خان ورته د هغه د تیاریدو حکم کړې و، د هغه د لښکر نجارانو هغه په یوه د رنګ کې تیار کړ، هغه کوچنې شانته پل و چې د خندق د پاسه یې ور وغورزاوه، د پل دواړه سرونه یې د خندق په دواړو غاړو کې میخ کړل او بیا د جلال خان په ګډون د هغه ټول لښکر پرې په ډیره بیړه تیر شول او د ښار د دیوالونو لورې ته ورغلل.

کله چې جلال خان د خپل لښکر سره یو ځای دا ټول عملیات تر سره کول نو د دیوالو څخه د هغه پر خلاف هیڅ ډول مخالفانه حرکت تر سره نه شو. په دې کار سره د جلال خان او د هغه د عسکرو حوصلې ډیرې پورته او قوي شوې. هغوی په چټکۍ سره مخ ته ولاړل او لکه څنګه چې خواص خان په دیوالو باندې د رسیو د ورغورزولو او په دیوالو باندې د ورختلو عمل اجرا کړې و په همغه توګه جلال خان هم د رسیو د پاتخو په کومک سره د خپل لښکر سره یو ځای په دیوالونو ور وختوت. او د ګوډ د ښار ساتونکې چې په دې وخت کې د خواص خان سره په جګړه کې مصروف و د هغوی تر شا یې پرې حمله وکړه.

اوس نو حالات دا ډول و چې د بنګال د سلطان محمود لښکر باندې د دیوالونو د پاسه د دوو اړخونو څخه حمله شوې وه. د مخې له اړخه خواص خان د اور د بڅرکې په څیر پرې را پریوتې و او د شا له خوا پرې جلال خان د نوې جلال او قهر و غضب سره یو ځای د نیا سور اور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرځولې وه. په دې ترتیب یې د ګوډ د ښار د دیوالو د ساتونکو شپه نوره هم تیاره او یو په بل پسې یې له منځه یوړل او شمیره یې ورته را کمه کړه.

د ګوډ لښکر د خپله اړخه ډیرې هڅې وکړې چې خواص خان او جلال خان بیرته د دیوالو څخه کیوتو ته اړ باسي خو دهغوې هره هڅه د ناکامۍسره مخ شوه، خواص خان د خپلې حملې په وخت کې یو خونړې انقلاب را وستې و، کله چې دهغه د تیزو حملو څخه د ښار ساتونکي په شا شول نو دشا له اړخه پرې جلال خان را پریوت اودهغوې عامه وژنه یې پیل کړه. په دې ترتیب په دیوالونو ناست ټول ساتونکي دخواص خان اوجلال خان د لښکرو په لاسو له منځه ولاړل اوبیا خواص خان او جلال خان دواړه دښار ددیوالونو څخه را کیوتل.

ددیوالونو څخه د را کیوتلو وروسته خواص خان او جلال خان د خاص مقاومت سره مخ نه شول، ځکه د ګوډ د ښار د ساتونکو ډیره برخه هملته په دیوال ختلې وه او هغوې ټول دخواص خان او جلال خان په لاسو باندې له منځه تللي و، اوس نو د ښار په منځ کې چې څومره لښکر و هغوې لږ څه اخوا دیخوا مقاومت وکړ خو خواص خان اوجلال خان هغوې هم یو په بل پسې په ډیره اسانۍ سره له منځه یوړل، او په دې ترتیب کله چې دشرق څخه دبلې ورځې لمر را خوت، خواص خان د ګوډ په ښار باندې ولکه پوره کړې وه.

د خواص خان له لورې دګوډ د ښار سوبه ډیره ستره سوبه وه چې هغه دخپلې ارادې، عزم او هوډ په اساس تر لاسه کړه. بیا هغه د لمر راختو وروسته د ښار ټولو برخو کې و ګرزید او د ګوډ دښار د نظم ونسق د جوړولو کار یې پیل کړ. د ګوډ دښار د سوبې وروسته خواص خان یو اځې څو ورځې هلته پاته شو اوبیا یې ښار د شیرشاه سوري زوې جلال خان ته حواله کړ اوپخپله بیرته دخپل لښکر سره یو ځاې د وندهیاچل غرنیو سیمو ته دشیرشاه سوری سره دیوځاې کیدو په خاطر را ستون شو.

۲۲

که له یوه اړخه په بنګال کې خواص خان په زړه پورې بریالیتوب تر لاسه کړې و خو د بله اړخه شیرشاه سوری هم بیکاره نه و ناست. د بنګال په لور د خواص خان د استولو وروسته، د شیرشاه سوري تر مخه تر ټولو مهمه مسئله دخپلو ښځو، اولادونو او خزانې خوندي ځایو ته منتقلول وو. په دې ورځو کې شیرشاه سوری خپله ښځه، خپل اولادونه، خزانې او جنګې سامانونه ټول هملته د بهارکنډ په کلا کې ځاې په ځاې کړي و. خو له یوه اړخه دا کلا ډیره کوچنۍ وه او دبله اړخه شیرشاه سوري ته دا خبرونه هم رسیدل چې د چنار د کلا د فتحې وروسته همایون خان د بهارکنډ په کلا باندې د ولکې کولو په فکر کې دې. دبهارکنډ نه علاوه د شیرشاه سوری په ولکه کې یوه بله کلا هم وه، چې شیرګړ نومیده او د رهتاس د کلا په شمال کې د سهسرام څخه نژدې شل میله لرې جنوب غرب لورې ته پرته وه. خو دا کلا هم د اوږدې محاصرې له پاره مناسبه نه بریښیده. هغه د کوچنیوالې تر څنګ د ډیرې مودې له پاره دخوراکې او جنګې موادو د ذخیرو له پاره هم ځاې نه درلود.

څرنګه چې شیرشاه سوري ته د په پرلپسې توګه د همایون له اړخه د بهارکنډ په کلا باندې دحملې اویرغل ویره او اندیښنه وه نو په دې خاطریې، خپل اولادونه، ښځې، خزانې او نور ټول وسایل ددې کلا څخه ویستل پیل کړي و. خو دا کار یې په ډیره پټه توګه تر سره کړ تر څو مغلو ته په دې اړه معلومات تر لاسه نه شي. هغه ددې کار د تر سره کولو له پاره ډیرو سختو لارو څخه چې د کرم ناسه او د سون ددریابونو تر منځ پرته وه کاروا خست. ددې تر څنګ یې د رهتاس په راجه هرکشن باندې د حملې اودهغې کلا ولکه کول یې هم په ستر ګو کې و. رهتاس ډیره ستره کلا وه چې هلته د محاصره کیدو په صورت کې شیرشاه سوري په ښه توګه د مغلو دهمایون خان مقابله کولې شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه رهتاس نومې کلا د بهار د ولايت د شاه اباد په سيمه کې پرته وه ، د رهتاس بله کلا په پنجاب کې پرته وه چې د شرق نه تر غربه پورې نژدې څلور ميله او د شمال نه تر جنوبه پورې نژدې پنځه ميله پراخه پرته وه . د لته زمکه ډېره زياته غريزه او د سترو سترو غونډيو څخه ډکه ده . دهغې په جنوب کې د سون د درياب د غاړې مرکزي مورچل دې چې ددې لارې په اسانۍ سره کولي شی دې کلاته ور ننوځي. خو دا ډېره سخته او عمودی لاره ده . په دې لاره کې د پاتخو په جوړولو سره بيا لږ څه اساني را پيدا کيږی. ددې کلا ديوالونه ډېر مستحکم او تر ډېره پورې د عبور وړ نه دی او خواشا کې غرنۍ غونډۍ او سترګړنګونه دی ، په دې اساس دهغې ديوالونه د لاندې څخه کتل کيدا ی نه شي. نو په دې خاطر د توپ ګولۍ ددې کلا په ديوالونو باندې هيڅ ډول اغيز نه شيندي.

شيرشاه سوري ددې رهتاس نومې کلا د ځاې ځيرې څخه په ښه توګه خبر و . هغه په دې پوهيده چې ددې کلا سوبه د سون د درياب دغاړې څخه د حملې په صورت کې شونې ده او دهمدې لارې بريا تر لاسه کيدې شي . په دې خاطر هغه خپل ټول لښکر له ځانه سره يو ځاې کړ او دشپې په تياره کې يې د سون د درياب دغاړې څخه د رهتاس د کلا په لور حرکت وکړ.

تر نيمې شپې پورې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاې د سون ددرياب د غاړې څخه د رهتاس د کلا ديوالو ته ور نژدې شو . د رهتاس شهزاده راجه هرکشن او دهغه عسکرو هيڅ هيله نه درلوده چې شيرشاه سوري به پرې په دې توګه يرغل راوړي، هغه په دې فکر کې و چې څرنګه چې همايون په شيرشاه سوري باندې حمله کړې ده او دهغه څخه يې دهغه د چنار کلا هم نيولې ده،او شيرشاه سوري د همايون څخه د پټيدو په خاطر د وندهياچل په غرنيو سيمو کې پټ شوي دي، نو په دې خاطر هرکشن ته نه دهمايون له اړخه خطر موجود و او نه د شيرشاه له اړخه يې په دې اړه فکر کاوه.

شيرشاه سوري دهمدا سې موقع نه ډېره ګټه پورته کړه او د شپې له اړخه د سون د درياب د سترې مورچې له لورې يې د غرنيولړيو د پاسه د رسيو په کومک سره خپل فوځونه د رهتاس د کلا ديوالونو ته ورسول هغه دا کار په ډېره پټه توګه تر سره کړ، ان تردې چې د رهتاس د کلا په ديوالونو او برجونو چې کوم ساتونکې ويده وو هغوې هم ددوې په راختلو باندې خبر نه شول.

د رهتاس ديوالونو ته د ورنژدې کيد و په وخت کې شيرشاه سوری خپل فوځونه په ډېره پرده کې ديوالو ته نور هم ورنزدې کړل او بيا يې ددو برجونو ترمنځ د رسيو پاتخې و غځولې ، بيا د شيرشاه سوري په مشرۍ د هغه ټول لښکر پرته له کومې ستونزې ، او يا خنډ څخه په ديوالونو ورختلې و.د ښار ديوال خو فته پراخه و او ان تر دې چې آسونو پرې ځغاسته کولي شوه . د رسيو په پاتخو باندې دخپلو فوځونو د ورختلو وروسته شيرشاه سوري خپل فوځونه په دوو برخو وويشل. دهغوې يوه برخه يې دخپله ځانه سره و ساتله ،او بله برخه يې د هيبت خان نيازی په قومنده کې ورکړه. بيا دواړو يو ځاې دا پريکړه و کړه چې شيرشاه سوري به د ديوال د پاسه په ښي لورې برجونو باندې يرغل وروړي او هيبت خان به چپ لورې ته ، او ددې برجونو ټول ساتونکې به له منځه وړي. بيا به دواړه لښکرې يو ځل بيا يو ځاې کيږي او بيا به ښار ته د ورکيوتلو هڅه کوي. ددې پريکړې سره سم شيرشاه سوري ښي لورې ته او هيبت خان نيازي چپ لورې ته يرغل پيل کړ.

شيرشاه سوري او هيبت خان نيازي دواړو په ډېر راز سره د رهتاس د راجه ټول ساتونکې له منځه يوړل ، تر اوسه لا ښار ددې حالت نه خبر نه و او نه په کې کومه غوغا او هنګامه پيدا شوې وه. ددې وروسته شيرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره يو ځاې د ديوالو څخه لاندې کيوت او د سون ددرياب په لور چې په هغه ځاې کې د کلا پادشاهي دروازه وه ولاړ او دهغې ځای په ساتونکو يې حمله وکړه. ددېځاې د ساتونکو د له منځه وړلو وروسته شيرشاه سوري دکلا دروازه پرانسته ، او دخپلو ساتونکو په ولکه کی يې ورکړه. په همدې وخت کې دښار دننه د راجه هرکشن لښکرو ته ددې سترې حملې په اړه معلومات ورپه برخه شوې و. خو اوس وخت له وخته تير شوې و ځکه چې د ديوالو دپاسه چې دهغوې څومره لښکر و هغه شيرشاه سوري له منځه وړې و . اوس نو شيرشاه سوری د سون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددریاب په لور د دروازې د نیولو وروسته خپل استحکامات نور هم ځواکمن کړي و . خو په دې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هم په ډیره بیړه دخپلو لښکرو قومنداني کوله او د هغې دروازې په لور ور روان و چې شیرشاه سوري پرې ولکه کړې وه . کله چې شیرشاه سوری ته د راجه هرکشن د راتلو خبر ورسید نو هغه یوځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله او بله برخه یې هیبت خان نیازي ته ورحواله کړه. د هیبت خان نیازي برخه لښکر یې د دروازې چپ اړخ ته په سنګر کې کیناوه او حکم یې ورته وکړ چې کله هغه د راجه هرکشن سره په ټکر کې شي نو هیبت خان نیازي دې دخپل لښکر سره یو ځای د راجه هرکشن په لښکر باندې د اړخ له لورې یرغل راوړي،ترڅو جنګ ډیر اوږود نه شي او راجه هرکشن ته په اسانۍ سره ماتې ورکړل شي.

ددې پریکړې په وخت کې شیرشاه سوري د مرکزی دروازې تر څنګ پاته شو خو هیبت خان نیازي یې چپ لورې کې ور ښوول شوي ځای ته ولیږه. هیبت خان نیازی هملته په مورچه کې پټ کیناست. په همدې وخت کې راجه هرکشن هم دغې مرکزی دروازې ته را نژدې شوې و. پخوا له دې چې هغه د شیرشاه سوري په عسکرو باندې برید وکړي ، شیرشاه سوری پر ې په داسې حال کې چې دخپلو عسکرو حوصلې یې کلکې او پورته وې ، پرې حمله وکړه.

دشیرشاه سوري دا حمله دومره ستره او ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکرو مخکینیو صفونو د هغې تاب را نه شو وړای.شیرشاه سوري دهغود لمړي لیکو حالت ډیر خراب کړ ، په همدې وخت کې د دیوال د سیوري څخه پټ ناست هیبت خان هم دخپل لښکر سره یو ځای را ښکاره شو او د هرکشن د لښکر په یوه اړخ یې حمله راوړه . دهیبت خان نیازي حمله دومره ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکر مورال یې له منځه یوړ. ددې دوه اړخیزه حملو په واسطه د راجه هرکشن د لښکر حالات اوس دکنټرول نه و، هغوې د چینجو وهلو لړګیو په څیر ګرزیدلي و. تر لږه وخته پورې د رهتاس د دروازې تر څنګ ددواړو دښمنو اړخونو تر منځ سخته جګړه وشوه، هرې لورې ته د وینو سیلابونه روان وو ، هره ګړۍ د زړونو ټکان زیاتیده ، او د هیلو او غوښتنو د وینو سمندر د توپان په څیر بیرون راوت.

ددې سخت جنګ وروسته د رهتاس شهزاده په داسې حال کې چې په تیښته کې و ، ووژل شو، تر څنګ یې شیرشاه سوري د هغه پاته لښکر هم له منځه یوړ. لاتر اوسه شپه همغسې په خپلو تیارو کې ډوبه وه چې شیرشاه سوري د رهتاس ټول ساتونکې له منځه یوړل او کلا یې په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخسته.

د رهتاس د راجه هرکشن سره د جنګ د فارغیدو سمدستي وروسته شیرشاه سوري هملته ولاړ و چې یو قاصد ، په داسې حال کې چې خپل آس یې په ډیره ګړندۍ توګه را ځغلاوه ، ښار ته را ننوت ، په دې وخت کې شیرشاه سوري دخپلو عسکرو تر منځ موجود و ، هغه قاصد په خپل اس سپور د شیرشاه سورې مخې ته راغې. شیرشاه سورې او دهغه ټولو لښکریانو هغه قاصد ډیر ښه پیژاند. ځکه کله چې دشپې په تیاره کې هغه قاصد د شیرشاه سوري مخې ته را غې اودخپله اسه را کوز شو نو شیرشاه سورې هغه و پیژاند. په ډیره چټکۍ سره دهغه لورې ته ورنژدې شو او غوښتل یې دهغه څخه څه و پوښتي، خو هغه قاصد را نژدې شو او په ډیره خوشحالۍ سره یې وویل:

اقا ! ماتاته یو ډیر ښه خبر راوړې دې. دهغه په دې خبره ترې شیرشاه و پوښتل چې ته خو د خواص خان سره یو ځای د بنګال په لور تللې وې، وایه دهغه څخه دې کوم خبر راوړې ؟دهغه په دې خبره قاصد وویل: اقا ! خواص خان یو اځې په یوه شپه کې د ګوډ کلا و نیوله او هلته د څو ورځو د تم کیدو وروسته اوس بیرته ستا لورې ته را روان دې.

اقا !تر نن سهاره پورې به هغه ستا دلښکر سره یو ځای شي. شیرشاه سوري ددې خبرې په اوریدو سره ډیر زیات خوشحاله شو. تر څنګ یې دلښکرو اوسالارانو خولې هم دخوشحالۍ نه نه راټولیدې . ددې نه وروسته شیرشاه سوري خپل لښکر ته د رهتاس د کلا څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیرون د خیمو د درولو حکم وکړ. هغه د هرکشن ټوله شاهي کورنۍ بندیان کړې و او دهغوې په ځاې یې د خپلې کورنۍ غړې هلته منتقل کړې و. د هرکشن د وزیر چورامن محل یې د خواص خان له پاره مختص کړې و.

د رهتاس د سوبې په اړه یو شمیر تاریخپوهان وایي چې شیرشاه سوري رهتاس ته د هغه د برهمن وزیر چورامن په لاسویو لیک ور استولې و چې دهمایون په لاسو د چنار کلا د دلاسه ورکولو وروسته اوس دهغه سره کوم خاص ځاې نه شته. په دې خاطر څو کسو افغاني مستوراتو ته هلته په عارضي توګه ځاې ورکړه ، ویل کیږي چې رهتاس ددې سره موافقه کړې وه. په همدې اساس افغاني میرمنې په ډولیو کې ناستې هلته ورننوتې. راجه په دې خاطر چې د افغانانو ښځې د پردې لحاظ ساتي نو د ډولیو لټون یې لازم و نه ګاڼه او هغوې یې همدا اسې پرېښول.

خو شیرشاه سوري ددې کلا د سوبې له پاره دپخوا څخه دا پلان درلود چې څنګه چې دا په ډولیو کې سپاره سپاهیان کلا ته ورننوځي نو سمدستي دې خپلې تورې را وباسي او دډولیو څخه دې بیرون را ودانګي. هغه د ښار په دروازه باندې حمله وکړه ، او هغه یې په خپل کنترول کې راوړه ، دروازه یې پرانسته ، اود هغې وروسته یې خپل ټول فوځ کلا ته ورننویست او په دې ترتیب یې راجه هرکشن ته ماتې ورکړې ، په هر صورت ، دا چې حقیقت څه دې بیله خبره ده. شیرشاه سوري هرکشن ته ډیره بده ماتې ورکړه او د رهتاس په کلا یې خپله ولکه ټینګه کړه ، اوس شیرشاه سوری ته دهمایون په مقابل کې یو ډیر ستر او مستحکم سنګر تر لاسه شوې و.

بل سهار شیرشاه سوري د راجه هرکشن د کورنۍ ټول بندي غړي خپل ځان ته را وغوښتل. دشیرشاه د حکم سره سم دهرکشن د کورنۍ ټول غړې د شهزادګۍ ګنګا په ګډون دهغه د خیمې تر مخه کتار و دریدل. شیرشاه سوري د راجه د کورنۍ ټولو نارینه و او ښځینه غړو ته په ډیر غور سره وکتل ، بیا یې وویل چې ستاسې څخه دې یواځې شهزادګۍ ګنګادلته په خیمه کې پاته شي او نور ټول ازاد یاست .دوې ټول کولې شي چې د پخوا په شان په رهتاس کې په پوره امن سره ژوند وکړي. د شیرشاه سوري ددې حکم سره سم ټول خلک په پوره خوشحالۍ سره د خیمې څخه ووتل خو شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړه هملته په خیمې کې ولاړې پاته شول.

د ټولو خلکو د تللو وروسته شیرشاه سوري د اوما په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې ګوره لوري ! ستا تر څنګ ولاړه نجلۍ په شکل او صورت کې د راجه هرکشن شهزادګۍ ګنګا معلومیږي ، نو ته څوک یې؟ دهغه په دې خبره اوما وویل چې: زه د ګنګا داسۍ یم ، او ستا سالار صاحب خان ما په ښه توګه پیژني. هغه ما ته خپله خور ویلې دي. دهغې ددې خبرې وروسته شیرشاه سوري نیغ په نیغه ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل :

ګوره ګنګا لورې ! بې شکه چې ته زما تر مخه د یوې بندۍ په څیر را وړل شوې یې. خو ته ما ته دخپلې لور په څیر یې. خو ددې هر څه سره سره زه د یوې بندۍ په توګه تا خپل سالار خواص خان ته ور سپارم. ته به دهغې سره د یوې وینځې په توګه ژوند کوې ، دا به دهغه پورې اړونده وی چې هغه تا د وینځې په څیر ساتي او که ازادوي دې. دا ټول دهغې دخوښې او غوښتنې پورې اړه لري. دهغه په دې خبره ګنګا په احتجاجي توګه وویل:

زه نه پوهیږم چې تا ما څه ډول وګڼې ته ورسپارې ،هغه څوک دې ؟ او ته ولې ما هغه ته ورسپارې؟ او ولې ما هغه ته د وینځې او خدمتګارې په څیر ور سپارې ؟ اوس خو تا ماته خپله لور ویلې دي ایا د یوې لور په څیر ته ما د خپلې کورنۍ د ښځو سره یو ځاې نه شې ساتلاې؟ ترڅو زه دخپل پلار د مړینې وروسته په ډاډمنه توګه خپل ژوند ته دوام ورکړم. دهغې په دې خبره شیرشاه سوری ورته وویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما د پخوا څخه په دې اړه پریکړه کړې وه چې زه به تا خواص خان ته د وینځې په څیر ورسپارم. اوس به ستا د قسمت په اړه هغه پریکړه کوي. په ځواب کې ورته شهزادګۍ وویل چې زه خواص خان پیژنم نه ، چې څوک دې ؟نو زه به بیا ولې دهغه سره د وینځې په څیر ژوند کوم. په ځواب کې ورته شیرشاه سوري څه ویل غوښتل چې په همدې وخت کې خواص خان هم دهغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیمې ته را ننوت. شهزادګۍ ګنګا یوځل خواص خان ته په ډېر غور سره وکتل او ما یې هم به کتلو سره خوشحاله شوه. هغه وخت چې خواص خان خیمې ته را ننوت نو شیرشاه سوري ور پورته شو او مخې ته ورغې او ښه راغلاست یې ورته ووایه ، هغه ته یې غاړه ورکړه او دهغه تندي یې ښکل کړ. ورته یې وویل:

خواص خانه زویه ! زه تاته د بنګال د ګوډ ښار د سوبې په اړه د زړه له کومې مبارکي وایم. خواص خان ورته وویل چې:

زما محسنه شیرشاه سوری صاحب! زه هم تاته د رهتاس د کلا د سوبې په اړه مبارکي وایم. ددې خبرو وروسته شیرشاه سوري خواص خان له لاسه ونیوه او خپل څنګ کې یې کیناوه او ورته یې وویل:

ګوره خواص خانه زویه ! ما ستا د راتلو تر مخه د شهزداګۍ ګنګا او اوما سره ستا په اړه خبرې کولې. ما د هرکشن ټولې کورنۍ ته ښښنه کړې او ازاد کړي مې دي ، خو د شهزادګۍ ګنګا په اړه مې پریکړه کړې چې هغه به تاته د وینځې په څیر در سپارم. اوس دا ستا په لاسو کې ده ، ستا خوښه چې له ځانه سره یې ساتې او که ازادوی یې. بیا شیرشاه سوري د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل:

شهزادګۍ ! دا خواص خان دي چې زه دې ورته د وینځې په څیر ور سپارم. ددې پخوانې نوم صاحب خان دې خو ما صاحب خان ته یو نوی لقب ورکړې او خواص خان مې ترې جوړ کړې دې. اوس دې یواځې زما د فوځ ستر سالار نه دې زما زوې هم دې. دا د رهتاس په جنګ کې شامل نه و ، همدا اوس د بنګال څخه را ستون شوې دې او د بنګال مرکزي ښار ګوډ یې سوبه کړې دې. ددې وروسته شیرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل:

خواص خانه زویه ! ما ستا خیمه دخپلې خیمې تر څنګ درولې ده. شهزادګۍ ګنګا تاته د یوې وینځې په څیر در سپارم.ته اوس ستړې ستومانه یې، خپلې خیمې ته ولاړ شه او ارام وکړه ، زه به بیا وروسته درسره تفصیلي خبرې وکړم. شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما هم له ځانه سره یوسه. څکه چې ګنګا اوس ستا وینځه ده او څرنګه چې اوما د ګنګا وینځه ده نو هغه به هم هملته ورسره وي. اوس ولاړ شئ او ارام وکړئ

ددې خبرې سره سم خواص خان دخپله ځایه پورته شو او دخپلې خیمې په لور روان شو ،ګنګا دخپلې خولې څخه یو لفظ هم و نه ویست او د خپلې اوما سره یو ځای په پټه خوله د خواص خان تر شا روانه شوه.

۲۳

د خواص خان خیمه د شیرشاه سوري د خیمې تر څنګ درول شوې وه ، دهغې پراخوالې او جوړښت بلکل دشیرشاه سوري د خیمې په څیرو ، ترڅنګ یې کوم ضروري شیان چې دشیرشاه سوري په خیمه کې ایښودل شوي و په دې خیمه کې هم موجود وو. کله چې خواص خان خپلې خیمې ته راننوت نو شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خیمې په دروازه کې تم شوې، خواص خان دخپلې خیمې تر نیمایی پورې رسیدلې و چې تر شا یې وکتل چې شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه هملته په دروازه کې ولاړې دي. خواص خان دوې دواړو ته په ډېره عجیبه توګه کتل او بیا یې ورته وویل چې ګوره ګنګا دا زما خیمه ده او ته ماته شیرشاه د وینځې په څیر را کړې یې. اوس نو ته د خیمې په دروازې کې ولې ولاړه یې ؟را ننوځه ، دا خیمه پر تا حق لري. شهزادګۍ ګنګا ورته هملته په دریدو سره وویل:

ګوره خواص خانه ! اوس چې وخت او حالاتو زه ستا په لمن کې د رغورځولې یم او شیرشاه سوري هم زه تا ته د وینځې په توګه در کړې یم نو ما ته ووایه چې زه به په دې خیمه کې په کومه توګه او څه ډول ژوند تیروم.

خواص خان تریوه وخته پورې د شهزاګۍ ګنګا ځواب ور نه کړ خو په ډېر غور سره یې ورته کتل ، هغه وکتل چې ګنګا بې چاره اوس داسې ورانه ویجاړه او حیرانه ده لکه یوه مرغۍ چې د نیمې شپې په تیارو کې باران وهلې او لاره ورکه سرګردانه ناسته وي او نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهیږې چې کومې لورې ته والوزي. دهغې د هوسۍ په څیر سترګې اوس د زمکې د خړ بدن په څیر ګرزیدلې وې. د وجود غوړوالې یې له منځه تللې او په یوې ژیړې لویدونکې پاڼې باندې بدل شوې و .

خواص خان دا هم وکتل چې شهزادګۍ ګنګا دیوې بې وزرو مرغۍ په څیر چې جاله او د جالې ډکې یې ټول له منځه تللې وی او په نری لښته باندې ځانته ناسته او ویرکوي ،بدله شوې ده. دا سې بریښیده چې دهغې د ژوندانه دمستیو ټول هغه وختونه د ورانو ویجاړو او غمونو ، حسرتونو او دربدریو باندې بدل شوي دي. هغې به کله کله په ډیره عجیبه توګه د خواص خان لورې ته کتل ، داسې څرګندیده چې هغه په پټه ژبه خواص خان ته ډیر څه ویل غواړي. خو د مناسبو الفاظو نه پیدا کیدو دهغې ژبه د دې کار نه منه کوله.

خواص خان تر ډیره وخته پورې شهزادګۍ په همدې توګه ولاړه کتله ، نو شهزادګۍ ګنګا هم دخواص خان په لور وکتل او بیا یې ورته وویل: زه پوهیږم چې ته اوس زما ډیر بد دښمن یې. خو زه په دې هم پوهیږم چې یو وخت تا له ما سره د زړه له کومې مینه او محبت کاوه خو اوس ته له ما سره دهغه څوبرابره زیاته کرکه او نفرت کوې. خو بیا هم ما چې له تا څخه کومه پوښتنه کړې ده دهغې ځواب زما حق دې چې را یې کړې. دهغې په دې خبره خواص خان وویل :ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته د اوما سره یو ځای همدلته په خیمه کې کینه ، زه ځم اوبیرته د راستنیدو وروسته به تاته ددې خبرې ځواب ووایم ، او په دې به دې پوه کړم چې ته زما په خیمه کې زما د وینځې په څیر څه ډول ژوند باید تر سره کړې. ددې خبرې وروسته خواص خان دخپلې خیمې څخه ووت. دهغه د وتلو وروسته شهزاګۍ ګنګا په حرکت راغله او دخپلې اوما سره یو ځای دخیمې منځنۍ برخې ته ولاړه او همدلته په ګدۍ باندې کیناسته.

په خیمې کې د کیناستو نه وروسته شهزادګۍ ګنګا او اما دواړو تر ډیره پورې د خواص خان انتظار وکړ. شهزادګۍ به هره ګړۍ د دروازې په لور کتل ځکه هغه د خواص خان له لورې دخپلې پوښتنې د ځواب اویا دهغه د عکس العمل منتظره وه. خواص خان خیمې ته راغې ، دهغه په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خپلو ځایو څخه پورته شوې. خواص خان هغوې ته رانژدې شو او په ډیره نرمه ژبه یې ورته وویل:

ګورئ شهزادګۍ او اوما ! تاسو دواړه کینئ ، زما د راتلو په خاطر تاسو ته ددریدو اړتیا نه شته. اوما ، ما خو تاته د پخوا څخه خپله خور ویلې دې او اوس هم ته زماد خور په څیر یې ،پرتا هیڅ بندیز نه شته ، ته ازاده یې ، هر چیرې چې دې زړه غواړې تللې شې. او که چیرې ته د شهزادګۍ ګنګا سره یو ځای اوسیدل غواړې نو هم ستا خوښه ! دهغه په دې خبره اوما سمدستي ورټوپ کړ او ورته یې وویلې:

خواص خانه وروره !ترټولو لمړۍ خو زه تاته ددې مبارکې درکوم چې ته د شیرشاه سورې دلښکر ستر سالار یې، دهغه زوې یې ، او تا ته یې د صاحب خان په ځای د خواص خان لقب درکړې دې ، او ستا د کړچار په مقابل کې یې ته ډیر ښه ستایلې یې. خو زه دخپل ژوند په اړه تا ته باید ووایم چې زه به د ژوند تر اخري ګړۍ پورې د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ واوسیږم. چیرې چې هغه اوسي نو همدلته به زما ځای هم وي.

دهغې په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته یې وویل :

ګوره اوما ! ما هم دستا په څیر د ځان ځارونکې او میړنۍ پیغلې څخه دهمدا سې ځواب هیله درلوده. ته کولې شې په پوره خوشحالۍ سره د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ و اوسیږې. ددې خبرو وروسته خواص خان تر لږه دمه خاموشه پاته شو اوبیا یې په ډیره نرمه ژبه شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل :

ګوره ګنګا ! زه پوهیږم چې ته شهزادګۍ وې اوته اوس هم زما په سترګو کې همغسې شهزادګۍ یې. په دې کې شک نه شته چې لږه شیبه مخکې شیرشاه سوري ته ما ته د یوې وینځې په څیر را حواله کړې یې. خو زه به تاته دا ډاګیزه کړم چې څرنګه چې زه پخپله یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت غلام و م نو په دې خاطر د وينځې او غلام د په احساساتو ښه پوهيږم. ګوره شهزادګۍ ګنګا ! لمړۍ خبره داده چې ما ته ازاده کړې يې. اوس ته زما وينځه نه يې ، ته د پخوا په څير شهزادګۍ ګنګا ، او يوه ازاده پيغله يې. ته دخپلې خوښې مالکه يې ، چيرې چې غواړې ولاړه شې اويا و اوسيږې ، دا ټول هر څه په تا پورې اړه لري. په تا باندې به هيڅ ډول بنديز نه وي.

دخواص خان دې خبرو ښايسته او ښکلې شهزادګۍ دخوبونو د خوشحاليو د ډوب سمندر په څپو کې ور وغورځوله. دخواص خان خبرو دهغې دسرو شونډو هغه سوروالې يو ځل بيا د تازه او بو ډک کړ او دهغې په ښايست اوحسن کې يې تلپاتې والې راوست.

تر ډيره پورې يې د ستورو په رڼا کې درا نغاړلې راز په څير په خندانه توګه د خواص خان په لور کتل ، ځکه دخواص خان ددې نيک سلوک په خاطر دهغې دښکلې څيرې حسن کې نوره هم ځلا راټوکيدلې وه ، او داسې بريښيدله لکه د ګلابو کالې يې چې په ځان کړې وي او يا يې د لمر وړانګې ترخپل ځان را چاپيره کړې وي.

تر لږه وخته پورې شهزادګۍ ګنګا دخوشحاليو په څپو کې ډوبه روانه وه لکه د هغې په لاس کې چې د کيميا کوم کتاب ورغلې وي. اويا دا چې دخپلې شوق د سجدې له پاره يې کومه استانه موندلې وي. لږڅه وړاندې دهغې حالت مړاوې اود يخ مړکړل شوې نغرۍ په څير بې اوره او بې نوره وخو اوس د خواص خان خبرو هغه د سهار د سلام کونکو مرغانو او د وريښمو د نرمو تارونو په څير ښايسته او نرم ګرځولې و.

تر ډيره پورې شهزداګۍ ګنګا په همدې خوشحاليو او خوبونه کې مسته او ډوبه وه اوبيا يې دهمدې خوشحاليو نه په ډک او از خواص خان ته وويل : خواص خانه ! زما مهربانه ، زما مربي ، زما محسنه او زما پالونکيه، تا پخوا هم زما د عزت د ساتلو په خاطر پر ما احسان کړې دې ، او نن دې يو ځل بيا پر ما دويم ځل احسان وکړ او زه دې د وينځېتوب څخه خلاصه کړم او ازادي دې راکړه او بيرته دې همغسې شهزادګۍ و ګرځولم. په دې خاطر زه ستا ددې احساناتو د زړه له کومې مننه او شکريه کوم. تر دې ځايه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ، نو خواص خان په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل :

ګوره شهزادګۍ ! بله خبره چې ما غوښتل تا ته يې وکړم هغه داده چې ته که غواړې چې ددې ځايه ولاړه شې نو درهتاس په ښار کې به ستا د اوسيدو له پاره ډير ښه انتظام وکړل شي. په همغه ستا د پلار په محل کې به ستا د اوسيدو له پاره ډير مناسب او اعلې ځاې درکول شي خو که چيرې د رهتاس دکلا نه بيرون تلل غواړې او هيله لرې چې په بل کوم ځاې کې و اوسيږې نو هلته به هم ستا دخوښې په ځاې کې ستا له پاره مناسب او اعلې انتظام وکړل شي. خو که چيرې ته دخطر احساس کوې او فکر کوې چې ځرنګه چې ته پخوا شهزادګۍ وې او يو شمير خلک به ستا عزت ته زيان ورسوي نو ته دلته زما په لښکر کې تر هغې چې ستا زړه غواړي اوسيدې شې ، ستا د ځان ، عزت او ابرو دخوندې ساتنې له پاره به هر ډول امکانات برابر کړل شي. زه چې همدا اوس د خيمې څخه ووتلم او ولاړم نو هغه په همدې خاطر و چې ستا د اوسيدو له پاره ټول امکانات برابر کړم او بيا له تا سره په دې موضوع باندې خبرې وکړم

کله چې خواص خان غلې شو نو شهزادګۍ يو ځل بيا په پوره خوښۍ سره په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل:

ګوره خواص خانه ! زه يو ځل بيا ستا ډيره مننه کوم او ستا نه هيله او غوښتنه کوم چې ايا داسې به شونې نه وي چې زه همدلته ستا د خيمو په ښار کې و اوسيږم او ته زما دلته د تم کيدو په وخت کې زما سره يو بل کومک هم وکړې ، دهغې په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ويې وپوښتل چې څه ډول کومک؟ شهزادګۍ ګنګا ورته وويل:

زما دروند خواص خانه ! زه يو ځل مخته هم دخپلې او ما سره ستا حضور ته راغلې وم او يوه غوښتنه مې درڅخه کړې وه او زه هغه غوښتنه يو ځل بيا تکراروم. ما تا ته ويلې و چې يو چا زما د خپلولو درې واړه مقابلې ګټلې دي اوس همغه زما د ځان ، زما دجسم او زما دمينې خاوند دې او زه غواړم خپل هر څه همغې ته ور حواله کړم ، هغه زه همداسې پريښې يم. خو ما په هر صورت دهغه د لاسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوړلو عزم کړې دې. هغه زما د خپلولو په مقابلو کې پټ مخ برخه اخستې وه نو ځکه یې زه نه پیژنم چې هغه څوک دې ، د کومه ځایه راغلې او اوس چیرې دې. خود کوچیانو د قبیلې سردار د فدا یی خان چې ته یې هم ډیر ښه پیژنې ، هغه اجنبی نقاب اغوستونکې ډیر ښه پیژني. زه له تا دا هیله لرم چې په او سنې وخت کې ته ماته په خپل لښکر کې یو خیمه را کړې ، زه به په همغې کې د خپلې اوما سره او سیږم. تر څنګ یې پر ما دا احسان هم وکړه چې زما له پاره د فدا یی خان لټه وکړه او څنګه یې چې درک درته معلوم شي نو را وېی ښایه ترڅو دهغه څخه دا وپوښتم چې زما دخپلولو په مقابلو کې هغه نقاب اغوستونکې برخه اخستونکې ځوان څوک و ؟ که ماته معلومه شي نو زه به په همغه وخت ستا دلښکر د خیمې څخه ووزم اودهغه ځوان په لورې به ورشم. دهغې وروسته به ستا له پاره د زحمت ، ستونزو اومشکلاتو سبب نه ګرزم. ځواب کې ورته خواص خان وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا: ترهغو چې دلته ستا د اوسیدو پورې اړونده ده ، نو تر هغو چې ته غواړې زما د لښکرو په خیمه کې اوسیدلې شې ، خو تر هغې چې دفدا ی خان د لټون پورې اړه لري نو زه له تا سره ژمنه کوم چې زه به په هر صورت هغه راپیدا کړم او تاته به یې په اړه معلومات درکړم. بیا ته دهغه څخه دخپل ځان د ګټونکې په اړه معلومات تر لاسه کولې شې، اوس ته او اوما دواړه له ما سره یو ځاې راځئ تر څو ستاسې د اوسیدو ځاې ځیرې درته په ګوته کړم. د خواص خان ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه په ډیره خوشحالۍ سره د خواص خان ترشا روانې شوې.

خپلې خیمې سره نژدې خواص خان هغوې د یوې خیمې مخې ته ودرولې ، بیا دخیمې د دروازې ترڅنګ خواص خان ودرید او دخیمې ددننۍ برخې په لور یې اشاره وکړه او ویې ویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا او اوما !دا خیمه ستاسو د دواړو له پاره درول شوې ده ، په دې کې به تاسو دواړه اوسیږئ ، په دې خیمه کې ستاسې د اړتیاو هر څه اینبول شوي دي او لکه څنګه چې د شیرشاه سوري اوزما دخیمې تر مخه پیره ولاړه وي نو په همدې توګه به ستاسې دخیمې تر مخه هم پیره ولاړه وي. اوهیڅوک به هم ستاسو اوستاسو د ساتونکو د اجازې پرته ستاسو خیمې ته نه ننوځي. دا ساتونکې به ستاسو د ځانو او مالو پوره پوره خوندي ساتنه کوي خو شهزادګۍ !په دې خیمه کې د اوسیدو په وخت کې به دوه خبرې یادې ساتۍ. لمړۍ دا چې هیڅکله به هم زما خیمې ته د راتللو هڅه نه کوئ ، ځکه اوس ما ته ازاده کړې یی اوزما اوستا تر منځ هیڅ ډول اړیکې نه شته. ته اوس دخپلې خوښې خاونده یې ، چیرې دې چې زړه غواړۍ تللې شي. زه تا خپلې خیمې ته د راتللو څخه په دې خاطر منه کوم چې خلکوته زمونږ د اړیکو په اړه بدګماني را پیدا نه شي.ځکه زه نه غواړم په داسې بدګمانیو کې ځان را لتاړ کړم.

شهزادګۍ ګنګا ! زما دویمه خبره داده چې مونږ د رهتاس کلا نیولې ده نو که چیرې دلته د اوسیدو په وخت کې ته د بدلې اخستلو هڅه وکړې ، پرما یا شیرشاه سوري باندې برید وکړې نو یاد ساته چې داسې کار کول به ستا حماقت او بې عقلي وی. که چیرې دې کله هم دداسې کولو هڅه وکړه نو خپل ځان به له لاسه ورکړې. بس همدا دوه خبرې وې چې ما غوښتل تاته یې وکړم ، اوس که ته پخپله د عقل او فکر خاونده یې نو خپله ښیګڼه به په خپله احساس کړې.

تر دې ځایه دخبرو وروسته ، خواص خان دلږ څه تم کیدو وروسته بیا وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته اوس د خپلې اوما سره یو ځاې دې خیمې ته ور ننوځه ،او په همدې خیمې کې و اوسیږئ ، ددې خبرې سره یو ځاې خواص د خپل جیب څخه د نغدو پیسو یوه کڅوړه را وویسته او د شهزادګۍ په لاس کې یې کیښوده او ورته یې وویل: ګنګا ! اوس به ستا لاسو کې څه نه وي ، او له تا سره به همدا کالي چې په غاړه کې دې دې نور کالي هم نه وي.دا نغدې پیسې دروا خله ، په دې کڅوړه کې ما دومره پیسې اچولې دی چې ته د خپلې اوما سره یوځاې پرې خپل ژوند ښه جوړولې شې. د نغدو پیسو کڅوړې د اخستلو سره سم شهزادګۍ ګنګا لږ څه و ریږدیده اوپه ډیره عجیبه توګه یې خواص خان ته وکتل ،ځکه خواص خان هغې ته د نغدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسو دا کښوره په زوره په لاسو کې ایښې وه ، ددې وروسته خواص را وګرزید او دخپلې خیمې په لور روان شو . بې چاره او غمژنې شهزادګۍ هم د نغدي پیسو هغه کڅوړه له ځانه سره واخستله او د خپلې اوما سره یو ځای ټیټ سر خپلې خیمې ته ورننوتله .

۲۴

شیرشاه سوري دا فکر کاوه چې همایون خان به د چنار د کلا د نیولو څخه وروسته د هغه نورې سترې سترې کلاګانې لکه بهارکنډ ، شیرګړه اویا سهسرام باندې هم دیرغل کولو هڅې کوي ، هغه د همدې ویرې په اساس د رهتاس دکلا د نیولو څخه وروسته د خپل لښکر یوه برخه هملته په رهتاس کې پریښوده او پاته لښکر یې د وندهیاچل غرنیزې سیمې کې پرتې د بهارکنډ د کلا په لور راولیږه. خود شیرشاه سوري د هیلو او امیدونو پرخلاف همایون د چنار کلا د سوبې څخه وروسته یو څو ورځې هلته تم شو او بیرته د بنارس په لور راستون شو .

بنارس ته د رارسیدو سره سم همایون هملته د خپل لښکر سره قیام وکړ او دهغې سیمې په شاوخوا کې یې خپلې خیمې و درولې ، او د پخواني بادشاه «اشوک » په یادګاریې غونډۍ یې یو چوتره جوړه کړه . تر دې وخته پورې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای هملته د بهارکنډ دکلا تر څنګ موجودو. هغه هلته په دې خاطر تم شوې و ترڅو ووینې چې دهغه په اړه دهمایون اراده څه ډول ده .

بنارس ته په ور رسیدو سره همایون ته خبر ورسید چې د شیرشاه سوري ډیر ستر سالار خواص خان بنګال سوبه کړې دې . او اوس په بنګال باندې دشیرشاه سوري بیرغ رپیږي. حکمراني یې هم دشیرشاه سوري د زوي جلال خان په لاسو کې ده . ددې خبرې د اوریدو سره سم همایون ډیر په غضب شو او په دوو پښو و درید چې اوس به نو د شیرشاه سوري په بهارکنډ ، شیرګړه او رهتاس کلاګانو باندې هم یرغل وروړی او ترې نیسي به یې. اوددې کلاګانو د نیولو وروسته به د بنګال په لور ځي او هغه به هم ترې په خپله ولکه کې اخلي .

د بنارس څخه د وندهیاچل دغرنیزو سیمو اوهلته د بهارکنډ د کلا د سوبې په لور د حرکت کولو تر مخه همایون دخپلو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او ددې مشورې وروسته یې خپل یو باوري کس فضل خان د شیرشاه سوري په لورې د قاصد په توګه را و استاوه ، ترڅو دجنګ نوبت را و نه رسیږي او دوې په خپلو منځو کې په سولې سره پریکړه وکړي.

فضل خان د بهارکنډ د کلا سره نژدې د شیرشاه سوری دربار ته حاضر شو او دهمایون دا پیغام یې ورته و رکړ چې هغه شاهي خزانه او نور شاهي لوازمات چې شیرشاه سوری هلته په بنګال کې په خپلې ولکې کې اخستي دې هغه دې پرته له ځنډه د همایون په لور ور ولیږي ، ددې په بدل کې به همایونه شیرشاه سوري ته دهغه د خوښې کومې کلا ، چنار اویابلې کلا ، د پریښولو ژمنه کوي.

فضل خان شیرشاه سوري ته دا وړاندیز وکړ خو شیرشاه سوری ورته په ځواب کې وویل چې هغه نه غواړی بنګال د خپلې ولکې څخه و کاږي. ځکه چې هغه د بنګال د نیولو له پاره پنځه شپږ کاله هڅې کړې دي او د هغه زیات شمیر عسکر ددې سیمې په نیولو کې له منځه تللي دي، نو اوس به هغه ولې بنګال پریږدي.

شیرشاه سوري دهمایون سفیر ته وویل چې :

که چیرې پادشاه د بنګال د نیولو اراده پریږدي نوزه به ورته په بدل کې د بهار کلا ور وسپارم ، او همایون چې په دې اړه هر چاته حکم وکړی نو د بهار کلا به همغه ته ورحواله کړم . ددې ترڅنګ به د بهار او بنګال پولې هم همغه وي چې ددې نه مخته د سلطان سنکندر د حکومت په دوران کې وې .

شیرشاه سوري وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې نه علاوه به زه ټول شاهي نښې لکه چتر ، تخت او ...نور ټول شيان د همايون دربار ته ور وليږم او همدا راز د بنګال څخه هر کال لس لکه روپۍ ورکوم. خو دا ټول په دې شرط چې همايون بيرته اګرې ته ستون شي، له ما سره جنګ و نه کړي او تر څنګ يې په بنګال باندې د حملې د نه کولو ژمنه وکړي.

فضل خان د شيرشاه سوري پيغام د همايون مخې ته راوړ او هغه ته يې په دربار کې واوراوه. همايون د دې پيغام په اوريدو سره تر يوه حده پورې خوښي ښکاره کړه او فضل خان يې بيرته د شيرشاه سوری لورې ته و استاوه ، تر څنګ يې شيرشاه سورې ته د خپله اړخه يو آس او خاص خلعت هم وروليږه. د غه سفير ته يې دا لارښوونه هم وکړه چې د هغه ټول شرايط مونږ منلي دي نو په دې اساس د ې شيرشاه ژر تر ژره په دې عمل وکړي. فضل خان د همايون بابر دا پيغام واخست او يو ځل بيا د وندهيا چل غرنيزې سيمې کې پرتې د بهارکنډ کلا ته ور روان شو.

د سفير د تللو نه څو ورځې وروسته د بنګال حاکم سلطان محمود د خپل لښکر سره يو ځای په بنارس کې د همايون دربار ته ورغې. هغه ډير سخت زخمي و او د وجود په ځاې ځاې يې پټۍ تړلې وې . د همايون په دربار کې د حاضريدو سره سم هغه دا عرض وکړ چې د شيرشاه سوري اعلې سالار خواص خان د هغه څخه د بنګال د ګوډ ښار ولکه کړې دې خو پاته سيمه لا تر اوسه پورې هم د هغه په ولکه کې ده . هغه همايون ته دا هم وويل چې د شيرشاه سوري په هيڅ ژمنه باندې باور و نه کړي بلکه فوځ ته پر هغې دحملې کولو له پاره د کوچ حکم وکړئ ، او پخوا له دې چې شيرشاه سوري په ټول بنګال باندې ولکه وکړي د هغه دغه لږ پاته فوځ بايد بيرته د بنګاله را وويستل شي ، او که نه شيرشاه به د همايون پر خلاف دا سې بغاوت وکړي چې بيا به يې ما تول د همايون له پاره شوني نه وي.

د بنګال حاکم سلطان محمود همايون ته دا ډاډ هم ورکړ چې که چيرې همايون د شيرشاه سوري پر خلاف باندې په بنګال يرغل وکړي نو پخپله سلطان محمود به هم د خپل ټول لښکر سره يو ځاي د همايون تر څنګ وي او په دې توګه به دواړه يو ځاې شيرشاه سوری د بنګاله تيښتې ته مجبور کړو. د بنګال د حاکم سلطان محمود د دې حال په کتلو او سلاګانو سره همايون سمد ستې ، د نه څه کتلې نه ليدلې په څير ، دوه حکمه صادر کړل.

لمړی دا چې خپل لښکر ته يې د بنګال په لور د کوچ کولو حکم وکړ او دويم دا چې هغه خپل سالار خان خانان يوسف خيل او څه نورو برلاسي سردارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې د يوه لښکر سره يو ځاې د بهارکنډ په لور وخوزيږي، هلته دې په شيرشاه سوري باندې حمله وکړي او هغه د ماتې وروسته يا ووژني او يا دې بندي له ځانه سره راوړي.

د همايون د دې ارادو په اړه شيرشاه سوري ته هم خبر ورکړل شوي و نو په دې خاطر يې د همايون په ژمنو باندې باور له منځه ولاړ. هغه د همايون سفير ته د خداې پامانۍ سوغاتونه او تحفې ورکړې او رخصت يې کړ او د راتلونکو خرابو حالاتو د رامنځته کيدو په اړه يې په ډيره انديښنه کې انتظار پيل کړ.

همايون د بنګال د حاکم سلطان محمود د وينا په اساس په بنګال باندې په دا سې وخت کې د يرغل اراده وکړه چې د خپل باوري سفير له لارې يې د شيرخان سره د پيل شوې خط وکتابت پايلې هم ځانته معلومې نه کړې. نو په دې اساس د بنګال په لور د فوځونو د کوچ کولو د حکم په وخت کې هغه ته دا ډاګيزه شوې نه وه چې شيرشاه سوري به د هغه شرايط منلي وي او که نه. خو همايون يو ځل مخالفانه قدم پورته کړې و نو که بيا يې د شيرشاه سوری د معقوليت د حدودو څخه د اوښتو شرايطو تصديق هم کړې و نو بيا هم په کې د سولې ځاې نه پاته کيده.

د همايون دا ارادو په بدلون کې د شيرشاه سوري له اړخه انکار او نه منل مطرح نه و ، بلکه د سولې د پلان د شنډيدو په اړه ټول مسؤليت د همايون خان په غاړه پريوځي. د همايون په دربار کې لا تر اوسه پورې هم دا وړانديز تر غور لاندې و چې شيرشاه سوری ته کوم کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځایونه ورکړل شي، خو بیا هم د سلطان محمود په سلا هغه خپل فوځ ته د کوچ کولو حکم وکړ ، په دې اساس اوس هغه د شیرشاه سوري له اړخه پر هر ورانديز باندې د غور د نه کولو هوډ کړې و.

ډاګیزه ده چې همایون په خپل شیرشاه سوری د جنګ له پاره را وګماره. او په خپله یې د خپلې بې عقلۍ په اساس د باعزته سولې ټولې شونتیاوې له منځه یوړې. دا په داسې حال کې چې هغه په تیرو وختو کې د شیر شاه سوری همت او ورتیاوې په ښه توګه کتلې وې، او هغه وخت چې هغه د شیرشاه سوري څخه د چنار کلا سوبه کړه نو شیرشاه سوري ددې کلا نه ډیره ستر او مستحکمه ، د رهتاس کلا سوبه کړه ،ددې نه علاوه همایون په هیڅ توګه شیرشاه سوري نه شو مجبورلای چې هغه دې پرا خه میدان ته د جنګ له پاره راودانګي او د همایون په مقابل کې دې خپل زور ازمیښت کړي. او نه د شیرشاه سوری سره داسې کوم فوځي مرکزیت موجود و چې د هغې ځای د نیولو وروسته د هغه فوځي ځواک له منځه ولاړ شي ، د هغه د نقل وحرکت څخه داسې ډاګیزه کیده چې هغه په ډیره سختو لارو او غرنیزو سیمو کې شاتلو ته تیار دې چې د هند تر نیمایی برخې پورې خپرې شوې دي، د هغه د لاسه د چنار د کلا د وتلو سره سره بیا هم شیرشاه سوري ته په همایون باندې د څو اړخونو څخه برلاسې ور په برخه و.

په اصل کې هرد علم او پوهې خاوند ته د شیرشاه سوری په معتدل مزاجۍ او د مطیعې رویې باندې افرین ورکول په کار دي ، د هغه د خط و کتابت څخه دا ډاګیزه کیده چې هغه د همایون ټول شرایط منلي دي،خو یوازې د بنګال د ولکې د پریښولو څخه یې انکار کړې و ، هغه په دې خبره هم راضی شوې وچې د بنګال د سلطان شاهی نشان ، چتر او تخت د څو نورو مهمو شیانو سره یو ځای همایون ته تسلیم کړي، هغه د بهار سیمه هم چې د رهتاس نوې سوبه شوې کلا هم په کې شامله وه ،همایون ته د ورتسلیمولو له پاره تیار و ، او دا ټول هغه څه و چې همایون په خپلو سوله لیک کې یاد کړي و. ددې نه اخوا د بنګال په اړه هم د هغه شرایط معقول و، هغه د همایون د باج ورکونکي په څیر ، هغه ته د لس لکو روپیو ورکړې ته هم تیار و ، لنډه دا چې هغه د همایون د سلطنت څخه ډیر لرې په یوه کونج کې اوسیدو ته تیار شوې وا و هلته هم د خپلواکه په څیر نه بلکه د همایون د لاس لاندې او د هغه د باج ورکونکي په څیر. ان تر دې چې هغه د همایون سره هیڅ ډول جنګ ته تیار نه و .

همایون د بنګال په لور خپل فوځونه و خوځول ،نو د شیرشاه او همایون ترمنځ جنګ یو بل شکل و نیوه ، تر هغو چې د همایون اراده د شیرشاه د ځواک تر ځپلو پورې وه نو په دې اراده کې هغه په حقه ښکاریده. ځکه چې د مغلو سلطنت د خوندي ساتلو له پاره دا ډول قدم اړین ګڼل کیده خو د همایون دا مقصد هغه وخت پوره کیدای شو چې شیرشاه سوری د هغه اطاعت کړې وې ، او د زمکې لویشت لویشت ، چې همایون د خپل سلطنت برخه ګڼله هغه ته د بیرته ورکولو له پاره تیار وې.

نو که چیرې شیرشاه سوری په بنګال کې یو ازاد او خپلواکه حکومت جوړ کړې هم واې نو بیا به هم همایون ته د هغه پر خلاف د فوځ د وراستولو او د بنګال څخه د هغه د ویستل به یوه بانه او عذر واې ، خو د همایون د ټولو شرایطو د منلو سره سره د هغه پرخلاف د فوځ ورلیږل ددې خبرې دلیل دې چې همایون غوښتل په هر قیمت چې شونې وی هغه وځپوی او له منځه یې یوسي.

یا په بل ډول دا سې هم ویل کیدې شي چې هغه جنګ چې شیر شاه سوری د همایون په مقابل کې وکړ په هغې کې نه د هغې مقصد د ازاد حکومت جوړول و او نه خپل سلطنت ته پراختیا ورکول ،بلکه هغه په پوره توګه د خپلې سلامتیا او خوندی ساتلو په خاطر باندې و جنګید او دا ټول د همایون د رویې په اساس وشول ، هغه بې صبرې چې همایون د خپل سفیر د خبرو اترو د پایلو د معلومولو تر مخه و ښوله نو د هغې څخه ډاګیزه کیږي چې هغې خپل شرایط منل نه غوښتل بلکه هغه نه غوښتل چې د چنار یا جون پور کومه سیمه شیرشاه سوری ته پریږدي. که چیرې همایون په بنګال باندې یرغل نه واې کړې نو شیرشاه سوري به د هغه مطیع او فرمانبرداره واې او ددې نه اخوا دا چې شیر شاه سوری نه غوښتل چې د خپل ژوند تر اخره پورې د دهلي پادشاه و اوسي. هغه یوازې او یوازې غوښتل د بنګال

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیم واکي حکمران و اوسي اوپه همدې باندې قناعت وکړي ، خو کله چې هغه یوځل د همایون پر خلاف د جنګ میدان ته را کیوتو ته مجبور کړل شو نو دهغه وړتیا په خپله مخته راغلې ، او کله چې هغه په دې و پوهیده چې دهغې وړتیا د همایون بابر څخه زیاته ده نو بیا هغه دخپلې دې وړتیا څخه پوره پوره ګټه پورته کولو پریکړه وکړه.

۲۵

دبندهیاچل د غرنیزې سیمې د بهارکنډ په کلا کې چې کله شیرشاه سوري ته خبر ورسید چې همایون د بنګال د نیولو له پاره یو ستر لښکر اخوا ور استولې دې نو هغه سمدستي دخپلو سالارانو غونډه را وبلله ، هغه په دې غونډه کې پریکړه وکړه چې پخپله به دخواص خان سره یو ځاې د سپرو د څو ډلګیو سره د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، خو نور لښکر دې همدلته د بندهیاچل په غرنیزو سیمو کې د یوڅو ورځو له پاره تم شي ، په دې وخت کې دې دوې د همایون د لښکرو د حرکاتو څارنه کوي ، خو کله چې دا خبره پخه شي چې دهمایون ټول لښکر د بنګال په لور خوزیدلې دې نو د لښکر پاته برخه دې هم د بندهیاچل څخه ووځي او د رهتاس په کلا کې ځانونه محصور کړي ، ځکه که چیرې د بنګال نه وروسته همایون د رهتاس دکلا په لور را وخوزیږي نو دوې دې ټول ددې کلا څخه دفاع وکړي.

شیرشاه سوري د خپل ځان نه وروسته هیبت خان د لښکرو سالار و ټاکه اوهغه ته یې د شهزادګۍ ګنګا اودهغې د اوما د خاصې پاملرنې په اړه تاکیدوکړ . شیرشاه سوري هیبت خان نیازی ته دا حکم کړې و چې کله چې هغه دخپل فوځ سره درهتاس کلا ته ور داخلیږي نو د شهزادګۍ ګنګا څخه دې وپوښتې چې ایا هغه غواړي د شاهي محل په هغې برخه کې و اوسیږي چې یو وخت په کې د خپل پلار سره یو ځاې اوسیدله او یا بل کوم ځاې کې اوسیدل غوره ګڼي .

هیبت خان نیازي ته ددې ټولو لاربښوونو وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د پنځه سوه سپرو سره یوځاې د وندهیاچل د غرنیزو سیمو څخه دشپې په تیاره کې ووت.

همایون ته هم دشیرشاه سوری په اړه دا خبر راغلې و چې هغه د پنځه سوه سپرو او خپل سالار خواص خان سره یو ځاې د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور روان شوي دي نو په دې خاطر هغه دخپل لښکر یوه برخه دشیرشاه سوري د تعقیبولو په خاطر ور ولیږله ، خو شیرشاه سوري د خپل عقل اوپوهې په اساس د همایون له اړخه ددوې پسې د ورلیږل شوي فوځ شاته ولاړ اوبیا د هغه ځایه د سهسرام غرنیو لړیو کې ور ننوت. دهمایون له اړخه د تعقیبونکې فوځیانو دا فکر وکړ چې شیرشاه سوري دهغوې نه مخته په منډو دې نوهغوې هم خپل حرکت ګړندې کړ او د سون ددریاب دغاړې یوه کلي منیز ته ورسیدل. هغوې همدلته پړاو وکړ او دشیرشاه سوري د لښکر د رارسیدو په انتظار کې کیناستل.

څو ورځې وروسته همایون پخپله هم دخپل پاته لښکر سره یو ځاې دمنیز سیمې ته ورغې. دلته د بنګال حاکم سلطان محمود یو ځل بیا د همایون په دربار کې حاضر شو ، همایون یو ځل بیا ددغه بدنصیبه سلطان سره په ډیره ښه توګه او خوشحالۍ سره د هغه د بنګال د تخت د بیرته اخستلو وعده وکړه.

دهمایون لښکر د منیز ددې سیمې د شرقي برخو سره پوره نابلده و. ددې نه علاوه هغوې ته د شیرشاه سوري دځاې ځیګې او درک په اړه هم معلومات نه و نو په دې خاطر د مخته تللو په وخت کې یې د ډیرې هوښیارتیا څخه کار واخست. همایون خپل څو کسه باوري سرداران چې په دې ډله کې معیدبیګ او جهانګیر بیګ هم شامل و د خپل لښکر د یوې ډلې سره د لمړنۍ عسکری ډلې په څیر ور ولیږل او هغوې ته یې دا تأکید وکړ چې هغوې دې د پاته لښکر څخه لس اته میله لرې اوسي او دشیرشاه سوری د لښکر څارنه دې کوي . ددې ترڅنګ همایون خپل وړور مرزا بندال ته حکم وکړ چې هغه دې دخپل لښکر سره یو ځاې دمنیز د سیمې څخه دګنګا ددریاب څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیر اوددې دریاب په بله غاړه دې د پټنې په لور ولاړ شي. دلښکر ددې ویش څخه د همایون اراده دا وه چې ددوې له اړخه په بنګال باندې د حملې په پایلو کې به د ګوډ څخه د شیرشاه سورې دلښکر وګړې حتما تیښته کوي ،نوپه دې خاطر باید دهغوې د تیښتې ټولې لارې بندې کړل شي او ترڅنګ یې د شیرشاه سورې په دې پاته لښکر هم حمله وکړل شي او له منځه دې یوړل شي ترڅو په راتلونکې کې شیرشاه سورې ددې جوګه نه وي چې دهمایون په مقابل کې د جنګ له پاره ځان و ښندي.

دشیرشاه سورې مخبرانو به د همایون دلښکر د هر قدم خبر شیرشاه سورې ته ور رساوه ، په دې خاطر شیرشاه سورې یوځل بیا د سهسرام دغرنیو سیمو څخه راووت اودهمایون د لښکر تر شا روان شو . شیرشاه سورې غوښتل چې دهمایون دلښکر څخه دمخه بنګال ته ځان ورسوي او په دې توګه هلته خپل میشت فوځ د مشکلاتو په وخت کې یاري کړي.

دبنګال د ښار ګوډ په لور د تللو له پاره هغه دا سې یوه لاره ونیوله چې د مغلو دلښکر تر څنګ تیریده خو مغل ددې لارې څخه خبر نه و. په دې لارې د تللو په اساس شیرشاه سورې یوځل بیا دهمایون دلښکر د لمړنیو ډلګیو څخه مخته ووت. اوبیا خبره دې ځای ته راغله چې دهمایون دغه لمړنیو ډلګیو ته خبر ورسید چې شیرشاه سورې همدلته چیرې نژدې دې اوددوې تر مخه روان دې. کله چې همایون دخپل لښکر سره یو ځای پټنې ته ورسید نو هغه دخپلو لمړنیو ډلګیو څخه نژدې اته میله لرې و او لا تراوسه خپل ټاکل شوي ځای ته نه و رسیدلې چې د هغه یو خبررسونکې یوه کلې ته راغې ، هلته یې وکتل چې یو څو اسونه په ونو پورې تړلې دې ، کله یې چې ددې آسونو په اړه د کلې دخلکو څخه وپوښتل نوهغوې ورته وویل چې په دې باغ کې شیرشاه سورې اودهغه سالار خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې و.

کله چې د همایون د لښکرو دغو لمړنیو ډلو دشیرشاه سورې په اړه دا خبر واورید نوهغوې حیران دریان شول او په دې اړه ورسره اندیښنې را پیدا شوې خو هغوې ددې پوښتنه هم ونه کړه چې اوس به دشیرشاه سورې اودهغه د سالار خواص خان سره څومره لښکر شتون ولري. هغوې وویریدل اودویرې په خاطر بیرته راستانه شول او په دې اړه یې خپل سالار معید بیګ ته اطلاع ورکړه.

معید بیګ فکر وکړ چې شیرشاه سورې د جنګ کولو په خاطر دلته پړاو کړې دې نو په دې خاطر یې خپل یو کس دهمایون په لور ور ولیږه تر څو دهغه څخه هدایت واخلې خو پخپله چې په کوم ځای کې وه هملته تم شو . هغه د شیرشاه د درک د معلومولو له پاره خپل جاسوسان ور ولیږل. خو تر دې وخته پورې شیرشاه سورې هغه ځای پرې ایښې و او دمونګیر په لور روان شوې و.

شیرشاه سورې د خپل پلان په مطابق د همایون د لښکر د لمړنیو ډلګیو تر مخه د بنګال د ګوډ ښار ته ور ورسید. هلته د ور رسیدو سره سم هغه خپل زوې جلال خان دخپلو کوچنیو سالارنو حاجې خان پټنې او نورو سردارانو سره یو ځای دخپل ټول هغه لښکر سره یو ځای چې هلته په بنګال کې مقیم و د تیلیاګړهي د درې د خوندې ساتنې په لور ور ولیږه. هغه خپل زوې جلال خان او ورسره نورو سردارانو ته حکم وکړ چې درې ته ورغلې ټولې لارې دې بندې کړي او خپل توپونه په دومره پورته ځایو باندې نصب کړئ چې دهمایون په لښکر کې ویره او ترهه را پیدا کړي ، ددې ترڅنګ هغه ددې خبرې تأکید هم وکړ چې په هیڅ قمیت نه د درې نه شاته ولاړشئ او نه همایون ته د جنګ کولو فرصت ورکړئ.

همایون هم په ډیره کړندۍ توګه د خپل لښکر سره یو ځای سفر کاوه ، او دګنګا جنوبې برخې ته دتیلیاګړهي څخه دیرش میله لرې ورسید. بیا هغه دجهانګیر قلي بیګ په مشرۍ یو لښکر و لیږه او هغوې ته یې لارښوونه وکړه چې د تیلیاګړهي په درې باندې ولکه وکړي ترڅو دهمایون فوځ ددې درې څخه خوندي تیر شي او د بنګال د مرکزي ښار ګوډ لورې ته ځان ورسوي.

خو کله چې دمغلو لښکر وکتل چې ددوې نه مخته په دې ځای دشیرشاه سورې زوې جلال الدین د خپل لښکر په مټو ولکه کړې ده ، او په ټولو لوړو او پورته ځایو باندې یې توپونه نصب کړي دي ، نو دهمایون دې لښکر په ډیره ناخوالۍ سر دشیرشاه په دې لښکر یرغل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروست خو په دې جنګ کې د شیرشاه سوری زوی جلال خان د همایون دې لښکرو ته ډیره بده ماتې ورکړه او په دې ترتیب د همایون دا لښکر د تیلیاګړهي څخه بیرته په تیښته و تښتید.

د همایون دې ماتې خوړلي لښکر د دري څخه لږ څه شاته په تیښتې سره هملته خپلې خیمې و درولې او هملته یی پړاو وکړ، د بله اړخه جلال خان هم اراده وکړه تر څو د همایون په دې لښکر باندې یرغل وکړي، خو نورو سالارانو هغه په دې خاطر د دې کار نه منعه کاوه چې هغه د شیرشاه سوري له اړخه ددې دري د خوندي ساتنې له پاره ټاکل شوې دې نه د جنګ او یرغل له پاره. خو جلال خان د هغوې خبره و نه منله، هغه زرکسه سواره د دري د ساتنې له پاره پریښوول او نور پاته لښکر یی له ځانه سره واخست او د همایون په دغه لښکر باندې یی یرغل ور ووست. د دري نه بیرون د دواړو لښکرو تر منځ سخت جنګ و نښت خو په دې جنګ کې جلال خان د همایون لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړه. کله چې همایون ته د خپل لښکر د ماتې په اړه معلومات ورسید، نو هغه د دې لښکر د ملاتړ له پاره څه نور تازه عسکر راولیږل چې بله ورځ سهار وختې هغه ځاې ته را ورسیدل چې جلال خان په کې جنګ پیل کړې و. دغه نوې راغلي لښکر د خپل لښکر اسونه وتړل، خپل زري کالي یی راپرانستل، د اسونو څخه یی زینونه هم را ښکته کړل ځکه هغوې د سفر په خاطر پوره ستومانه شوي و، نو په پوره بې خبرۍ سره په خواړه خوب ویده شول. خو د دې برعکس جلال خان ماسپښین یو ځل بیا د دري څخه را ووت او د همایون په دغه نوي راغلي لښکر باندې یی یرغل راوست، د همایون څو کسه عسکرو چې د خپلو اسونو سره نژدې و خپل ځانونه د جنګ له پاره تیار کړل خو ډیرو یی د دې ناڅاپې جنګ د ویرې په تیښته لاس پورې کړ، جلال خان په دې جنګ کې هم د همایون لښکر ته ډیره سخته ماتې ورکړه او د دې لښکر ټولې خیمې، آسونه، جنګي وسایل، خوراکي مواد، فیلان او هر څه چې ترې پاته شوې وو هغه یی له ځانه سره راوړل. په دې جنګ کې جلال خان د یو څو تښتیدلو عسکرو نه پرته پاته نور ټول د تیغه تیر کړل.

که څه هم جلال خان ته د همایون په لښکر باندې سوبه د خپل پلار شیرشاه سوري د حکم د خلاف ورزۍ په خاطر تر لاسه شوې وه، خو په اخلاقي توګه یی ډیر زیات اغیز شیندلې و. د شیرشاه سوري د لښکرو دغه لمړني بریالیتوب د هغوې همت او میړانې کې نور هم زیاد ښت راوست. اوس نو د هغوې په سترګو کې نه یوازې دا چې د همایون د فوځ غلبه له منځه تللې وه بلکه د همایون ویره یی هم د زړونو څخه وتلې وه.

۲۶

هغه ورځ چې شیرشاه سوري او خواص خان د وندهیاچل د غرنیو سیمو څخه د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور حرکت وکړ، د همدې ورځې په سهار شهزادګۍ ګنګا او د هغې اوما دواړو د سهار چاې خوړ چې د خیمې بیرون د ساتونکو ډلې څخه یو ساتونکې د خیمې د دروازې لورې ته راغې، شهزادګۍ ګنګا په ډیر غور سره د هغه په لور وکتل او ورته یی وویل چې ایا زمونږ سره څه کار لرې ؟ د هغې د دې پوښتنې په مقابل کې ساتونکې وویل چې یو کس غواړي د شهزادګۍ ګنګا سره ووینې، هغه وایې چې نوم یی فدایی خان دې. د فدایی خان د نوم د اوریدو سره سم شهزادګۍ د خپله ځایه راپورته شوه او د هغه ساتونکې په لور یی وکتل او ورته یی وویل: فدایی خان هلته مه تم کوئ سمد ستي یی دلته زما خیمې ته را ولیږئ. د دې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته د کوچیانو د قبیلې مشر فدایی خان د خیمې په دروازې کې را ښکاره شو، هغه خپل سر د درنښت له پاره ښکته کړ او ویی ویل چې: شهزادګۍ ماته اجازه شته چې خیمې ته در ننوځم. شهزداګۍ ګنګا او د هغې اوما دواړو چې کله د فدایی خان غږ واورید نو دواړه را پورته شوې او ودریدې. شهزادګۍ په خندا سره د فدایی خان په لور وکتل او ورته یی وویل: زما درونده فدایی خانه! ته هلته په دروازې کې ولې ولاړ یی! دلته راشه او زما تر مخ کینه. زه غواړم له تا څخه ډیر څه وپوښتم، د هغې په دې خبره فدایی خان ور مخته شو، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او اوما دواړه بيرته په خپلو ځايو کې کيناستې ، فدايي خان هم دهغوې تر مخه کيناست. بيا نو فدايي خان په خپله د خبرو پيل وکړ.

شهزادګۍ ګنګا ! دخواص خان دعسکرو يوه ډله ماته راغلې وه اوماته يې دا پيغام راوړې و چې شهزادګۍ ګنګا د خواص خان په لښکرو کې ده او غواړي په کومه ډيره مهمه موضوع له ما سره خبرې وکړي .په دې خاطر زه دلته حاضر شوې يم . دهغه ددې خبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا ورځخه و پوښتل چې:

فدايي خانه !ته پوهيږې چې زما دتر لاسه کولو له پاره درې مقابلې شوې دي. دهغې په دې خبره فدايي خان وويل چې: هو ! شهزادګۍ ماته معلومه ده چې ستا د ترلاسه کولو له پاره درې مقابلې شوي دي. شهزادګۍ ترې بيا وپوښتل چې ته پوهيږې چې زما د ترلاسه کولو په دې مقابلو کې يو نقاب پوښه انسان هم ګډون کاوه ، فدايې خان په ډير غور سره د شهزادګۍ په لور وکتل او ورته يې وويل: هو ! شهزادګۍ ، ماته پوره پوره معلومه ده او شونې ته چې ته به له ما داپوښتنه هم کوې چې هغه نقاب پوښه انسان څوک و چې ستا د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې يې په ډيره ښه توګه وګټلې ؟ اوددريمې مقابلې د ګټلو وروسته چې ترې تا د نوم ، ادرس او د اوسيدو د ځاې په اړه پوښتنه وکړه نو هغه دد ې خبرې په ويلو سره له تا نه رخصت شو چې « زه دې نه خوښوم » ايا همدا خبره ده ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه ډيرې غمژنې شانته شوې او ويې ويل چې هو ، همدا سې ده. فدايي خانه خبره همدا سې ده او ته به په دې هم خبر يې چې ته زما دتر لاسه کولو د مقابلو په دويمه ورځ هلته پنډال ته راغلې اودهغه نقاب پوښ سره دې پټې خبر ې وکړې. فدايي خان ورته وويل چې هو ! بلکل مې ورسره خبرې کړې دي ، نو اوس تاسو له ما څخه څه غواړئ ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا ورته وويل:

فدايي خانه ! زه نه پوهيږم چې هغه نقاب اغوستونکې څوک و چې درې ځلې يې زما دترلاسه کولو مقابلې (سويمبر) وګاټه. ما دهغه دنوم د پيدا کولو او د هغه ددرک د لګولو له پاره ډيرې هڅې وکړې خو هغه ماته هيڅ ونه ويل اونه يې راته کوم معلومات راکړ ، خو ددريمې مقابلې دګټلو وروسته يې د تللو په وخت کې همدومره را ته وويل « چې زه دهغې نه خوښيږم » . نو فدايي خانه !څرنګه چې ته زما د تر لاسه کولو د مقابلې دغه نقاب پوشه ګډون کونکې پيژنې نو په دې خاطر ما غوښتل ستا څخه معلومات تر لاسه کړم چې هغه څوک دې ؟دهغې په دې خبره سمد ستې فدايي خان ځواب ورکړ چې شهزادګۍ ! ستا دتر لاسه کولو ددرې واړو مقابلو ګټونکې همدا صاحب خان دې .چې اوس د خواص خان په نامه ياديږي . صاحب خان چې يو وخت زما غلام و او زما د کوچيانۍ قبيلې غړې و ، هغه خواص خان چې يو وخت يې ګيدړې وژلې او دهغوې څخه به يې څرمنې ويستلې او خپله ګيده به يې پرې پاللــــه ، شهزادګۍ دا هغه خواص خان دې چې يو وخت يې له تا سره ډيره زياته مينه کوله . خو تا دهغې مينه مسترد کړه اوهغه دې بلې لورې ته ور ټيل واهه. هغه دې په خوله په څپيړه وواهه اوديو انسان په څير دې هغه ددې ورو نه ګاڼه چې هغه هم تا ته د راننژديکيدو وړتيا لري .

شهزادګۍ ګنګا !ته خو دا خبره منې چې خواص خان ستا د تر لاسه کولو له پاره درې واړه مقابلې په پوره ميړانه و ګټلې ، ستر ستر نښه ويشتونکې او ماهرين يې په ډګر کې په ډيره اسانۍ سره مات کړل، ستا د ترلاسه کولو د مقابلو له پاره برخه اخستونکو د راې سين شهزاده ، د ميواړ شهزاده او دکالنجر شهزاده ، درې واړو خواص خان په خپل مخکې يو خنډ ګاڼه ، نو په دې خاطر د خواص خان په لاسو د ماتې وروسته کله چې خواص خان بيرته خپل ځاې ته ستنيده ،نو هغوې درې واړو دهغه مخه ونيوله اوغوښتل يې خواص خان له منځه يوسي. خو خواص خان په ځانته ځان دهغوې درې واړه مقابله وکړه او درې واړه يې د مرګ کندۍ ته ورکيوستل. دهغه په دې خبره شهزادګۍ وويل چې: فدايي خانه ! زه ددې ټول حال څخه خبره شوې يم ځکه چې ما د خواص خان تر شا څوکسه ساتونکې ور

(c) ketabton.com: The Digital Library

استولي و ترڅو هغوې ماته خبر راکړي چې دا څوک دي او دکومه ځايه راغلي دي . خو په ناهيلۍ سره بايد ووايم چې زما د سويمبر ددرې وا ړو مقابلو ددغه نقاب پوښه انسان په اړه هغوې هم ماته سهي معلومات را نه کړای شول.

فدا يي خان په پريکنده توګه وويل: ګوره شهزاګۍ ګنګا ! اوس چې ته په ډيره ښه توګه په دې پوه شوې يې چې ستا سويمبر کوم شهزاده نه دې ګټلې بلکه خواص خان په څير يو معمولي وګړي تر لاسه کړی دي ، نو زه اوس نه پوهيږم چې ستا آند او ستا احساسات به په دې اړه څه ډول وي خو شهزادګۍ زه تاته همدومره ويل غواړم چې د خواص خان په څير يو ميړنې ، بهادر ، مخلص او ځان ځارونکي ځوان کله کله پيدا کيږي. شهزادګۍ ! ايا ته له ماڅخه نور څه معلومات هم غواړې و پوښتې او که څنګه ؟ شهزادګۍ ورته په ډيره غمژنه او انديښمنه توګه وويل: نه ! هغه څه چې ما غوښتل په اړه يې معلومات تر لاسه کړم هغه مې تر لاسه کړل. دهغې ددې خبرې سره سم فدا يي خان را پورته شو او ويې ويل چې زه به ولاړ شم ، ددې خبرې سره سم را پورته شو او دخيمې څخه را بيرون شو .

د فدا يي خان د تللو وروسته په خيمه کې يو ډول چپه چپتيا خپره شوه ،خو وروسته بيا اوما دا چپتيا ماته کړه او شهزادګۍ ګنګا ته يې وويل: ګوره شهزادګۍ ! اوس چې تا ته معلومه شوه چې ستا د سويمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، دا همغه خواص خان دې چې ستا بدې راځې او کرکه ترې لرې. خودا همغه خواص خان هم دې چې ته يې يووخت د زړه له کومې د ځان له پاره غوښتلې خو اوس دزړه له کومې له تا څخه کرکه لرې اوس ووايه چې ددې هر څه د ډاګيزه کيدو وروسته ستا احساسات څه ډول دي ؟ ايا اوس هم ته خواص خان يو ذليل او حقير انسان ګڼې؟ ايا ته اوس هم په خپلې هغې خبرې باندې ولاړه يې چې ته يوه شهزادګۍ يې او هغه د ګيدړو ښکارکونکې يو معمولي انسان دې چې له تاسره د محبت او مينې کولو هيڅ ډول حق او وړتيا نه لرې.

تر دې ځايه دخبرو کولو وروسته اوما د لږ څه وخت له پاره تم شوه ، خو د لږ ځنډ وروسته يې بيا دخبرو لړۍ واخسته او ويې ويل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! زه غواړم په دې وپوهيږم چې اوس ته دخواص خان په اړه څه فکر لرې !ته ترې اوس هم نفرت او کرکه کوې ،اوس هم ته هغه ددې وړ نه ګڼې چې هغه له تا سره محبت وکړي ، ستا سره دخپلې مينې څرګندونه وکړي ، شهزادګۍ ورته په ځواب کې وويل:

ګوره اوما ! اوس حالات بدل شوي دي ،اوس خواص خان يو معمولي انسان نه دي . په دې کې هيڅ شک نه شته چې يو وخت هغه ګيدړې ښکارولې او خپل ژوند يې ددې لارې تمويلاوه ، په دې کې هم هيح شک نه شته چې ما دهغه څخه نفرت او کرکه کوله .هغه مې بې عزته کړې و او هغه مې په خوله په څپيړه وهلې و. خو اوس دا ټول هر څه بدل شوي دي ، اوس خواص خان ګيدړې نه ښکاروې بلکه هغه د شيرشاه سوري دلښکر ستر سالار دې بلکه دا سې يې و ګڼه چې هغه ته اوس شيرشاه سوری خپل زوې ويلې دې. اوس نو هغه په هيڅ ډول يو معمولي او کمتر انسان نشي تصور کيدې.

دهغې ددې خبرو وروسته اوما يو ځل بيا په خبرو پيل وکړ او ويې ويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما له تاڅخه دا نه دې پوښتلې چې هغه کمتر انسان دې او که برتر. ته به خبره شوې يې چې ستا د سويمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، او له دې هم خبره شوې يې چې خواص خان ستا د سويمبر په ګټلو کې ډيرو سترو نښه ويشتونکو ، ځواکمنو پهلوانانو ته ماتې ورکړه ، نو اوس د همدې خواص خان په اړه ستا آند ، احساسات ، او جذبات څه ډول دي ؟

دهغې ددې پوښتنو په مقابل کې شهزاګۍ تر لږه ځنډه پورې چپه خوله وه خو وروسته يې بيا په خبرو پيل وکړ او ويې ويل :

ګوره اوما !تر ټولو لمړۍ خبره داده چې ته اوس زما وينځه نه يې بلکه زما خور يې. او خواص خان هم تاته خپله خور ويلې دي. په همدې خاطر زه هم تاته خپله خور وايم ، خو تر هغې چې ستا د پوښتنې پورې اړه لرې ، دا چې زما احساسات او جذبات څه ډول دي ؟ نو زه به همدومره درته ووايم چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې کې هيڅ شک نه شته چې زما د سويمبر د ګټلو نه مخته خواص خان چې هغه وخت صاحب خان و ما نا غوره انسان ګاڼه. هغه وخت چې هغه د شيرشاه سوري د وسله والو ځوانانو څخه زما عزت خوندي وساته ، نو په هغه وخت کې که څه هم هغه پر ما ډير زيات احسان کړې و اوزه دهغې ددې احسان ممنونه او شکر کونکې وم خو کله يې چې زه ځانته ځاې ته يوړم او له ما سره يې دخپلې مينې څرګندونه وکړه نو زه ډيره و قهريدم او دهغه سره مې ډير ناروا سلوک وکړ، هغه وخت ما په ريښتيا سره دهغه څخه کرکه کوله ،ځکه چې هغه وخت هغه هيڅ حيثيت نه درلود ، هغه ګيدړې ښکارولې اوخپل ژوند يې پرې تيراوه او هغه وخت ما هغه ډير کمتر انسان ګاڼه. هغه وخت د يوې شهزادګۍ په توګه زما تصور او خيالات تر ډيره حده پورې بې لارې شوې و.

خو ګوره اوما خورجانې ! اوس نو معامله بدله ده. اوس د صاحب خان څخه خواص خان جوړ شوې دې او دشيرشاه سوري د لښکرو اعلې سالار اوقومندان دې ، يواځې دا نه بلکه شيرشاه سوری هغه د خپل زوې په څير منلې دې . اوددې ټولو څخه اخوا هغه زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې هم د يوه نقاب پوشه انسان په بڼه کې په پوره ميړانه ګټلې دی. زه پخپله دهمدې نقاب پوشه انسان د پيدا کولو په لټون کې وم. که څه هم هغه زه ځوځلې دخپلې مخې څخه ايسته و غورزولم خو دهغه دبريا ليتوب په اساس ما په غايبانه توګه هغه دخپل ځان له پاره خوښ کړې دې ، دهغه په مينه کې را ښښتې يم ، خو ګوره ددې معلوماتو وروسته هم چې زه په دې پوه شوم چې زما د سويمبر ددرې واړو مقابلو ګټونکې خواص خان دې ، بيا هم زما په مينه او محبت کې کوم کمښت نه دې راغلې ، ګوره اوما خورې ! اوس نو زما د مينې او محبت مرکز پخپله همدا خواص خان ګرزيدلې دې.

اوما خورې ! زه به تا ته په ډاګيزه توګه ووايم چې خواص خان زما د سويمبر د درې واړه مقابلو په ګټلو سره زما د کبر او لويې ټول بتان مات کړې دي، اوس هم هغه ګيدړې ښکارونکې صاحب خان د انساني عظمتونو د امين په څير د عزت خاوند دې.

اوما خورجانې ! اوس نو خواص خان زما دپيغلتوب خوشبوې ، زما د وجود سيورې ،اوزما ادراک او وجدان ګرزيدلې دی ، هغه زما دعمر روان سمندر دې ، اوس هغه زما د بندو شونډو نطق ، زما دمحبت څخه ډک راز ، اوزما د ځان د رګونو وينه ده. اوس به نو ما ته دهغه پرته ژوند کول داسې وي لکه د ګلابو څخه محروم فصل ، لکه دکتاب څخه بې برخې فکر او فن ، لکه د سهراب څخه بې برخې صحرا ،لکه د خوب څخه بې برخې سترګې ،لکه د ځواب پرته کوم ليک ، لکه دحجاب څخه دبې برخې کومې پيغلې حيا . اوس نو زما د آندونو پيمانې بدلې شوي دي ، زما د احساساتو د لمس لذتونه اوخوندونه بدل شوي دي. ما د درواغژنې خپل غرضۍ ګنډې را سپړودې دي ،اوس زه په دې پوهيږم چې خواص خان زما د جذبو دبې وسيو او د غمونو دلرې کولو يواځنې مسيحا دې او زما په تيارو کې ديوه روښانه چراغ په څير دې.

تردې ځايه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه. اوما ورته په ډيره خوشحالونکې توګه کتل ،اوما دا و انګيرله چې ددې ټولو خبرو کولو وروسته شهزادګۍ خپل رنګونه لکه د تيتليو ، دخاصو او نه پيدا کيدونکو ليکنو ، دخوشحاليو په نوې خپرې شوې لمن کې سره را ګنډل. په دې وخت کې اوما دخبرو لړۍ بلې لورې ته يوړه اوشهزادګۍ ګنګا ته يې وويل:

ګوره ! زما درنې ګنګا خورجانې ! زه په دې خبره ډيره زياته خوشحاله شوې يم چې ته اوس زما د ورور خواص خان څخه کرکه نه کوې بلکه برعکس دهغه محبت ستا په زړه کې ناست دې ، او په دې دې هم اقرار کړې دې چې دهغې محبت او مينه ستا د جذباتو په سمندر کې داسې ور ننوتې چې دهغه په واسطه ستا د خپل غرضۍ او کبر بت ورمات شوې دې. خو ګوره خورې ! يو وخت حال داسې و چې صاحب خان يعنې اوسنې خواص خان له تا سره د ليونتوب تر پولو مينه کوله ،خو تا دهغه په مخ څپيړه ورکړه اودهغه څخه دې خپله کرکه ډاګيزه کړه ، اوس ما ته داسې بريښې چې دهغه دغه انتهايي محبت په انتهايي نفرت اوکرکې بدل شوې دې ، اوس نو چې ته دهغه مخې ته ورځې اودهغه تر مخ د خپلې مينې څرګندونه کوې نو زه ويريږم او انديښمنده يم چې هغه به ستا دمينې ځواب درنه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوما ددې خبرو او اندېښنو په اساس شهزادګۍ ګنګا د لږ څه وخته پورې ددود کونکی اور په څیر ، د اندېښنو په تور سیورې او د یواځیتوب په دښتو کې ، د بیګانه کوهیانو په څیر ورانه ویجاړه شوې وه. خو هغه په خپل ځان باندې کنترول وموند ، ځادر یې په سر کړ او دخپلې ځیرې څخه یې د اندیښنو دغه تور سیورې لرې او په ځای یې خندا او خوشحالې را وړه او بیا یې وویل:

اوما ! زه پوهیږم چې اوس به زه د خواص خان له اړخه دهمغه ډول سلوک سره مخ کیږم ،خو زه به خپله حوصله له لاسه نه ورکوم. اوس خو به زه په هر صورت خواص دخپل ځان له پاره ترلاسه کوم. ځکه چې هغه زما دمحبت او مینې مرکز دی ، زه به دهغه سره د نژدې اوسیدو هڅه وکړم اودهغه خدمت کې به ځان مصروف کړم اودهغه په زړه کې به دخپل محبت او مینې ولولې بیرته ځپانده کړم ، دهغه په زړه کې به دخپل محبت ګلونه کیږدم ، زه هیلمنه یم چې په دې خپل مقصد کې به بریالۍ شم.

تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته ،شهزادګۍ ګنګا د خپله ځایه راپورته شوه او د اوما په لور د کتلو سره یې وویل:

ګوره اوما جانې ! ته همدلته اوسه ، زه یواځې د خواص خان خیمې ته ورځم او دهغه د پخلا کولو هڅه کوم. زه به د خواص خان په پښو کې پریوځم او دهغه څخه به بښنه وغواړم او دهغه تر مخه به لاسونه وروغځوم ، په هره توګه چې زه وتوانیږم دهغه دراضي کولو هڅه به وکړم. په دې خاطر ته همدلته اوسیږه ، له ما سره مه ځه ، ځکه ستا په خاطر به زه د شرم او حجاب په اساس دهغه څخه په سهي توګه بښنه و نه شم غوښتلې. اونه به ترې په سهي توګه التجا وکړای شم. دشهزادګۍ ددې خبرو په کولو سره اوما دخندا نه شنه شوه. او ورته یې وویل چې ته بلکل سهي خبره کوې ،ورځه ورشه ، وخت له لاسه مه ورکوه ، ځکه هیڅ ځرګند نه ده چې ددې وروسته به حالات کوم لورې ته اوړي. زه له تاسره په دې آند کې شریکه یم چې ته سمدستې او په همدې وخت کې د خواص خان نږدیوالې تر لاسه کړې. کله چې شهزادګۍ ګنګا ددروازې په لور وررروانه شوه نو ددروازې تر څنګ دخیمې ساتونکې را ځرګند شو ورته یې وویل چې شهزادګۍ ګنګا ! د لښکرو سالار هیبت خان غواړي له تاسره ووینې.

ددې ساتونکې دخبرو سره سم شهزادګۍ د خپلې اوما په لور په حیرانتیا سره وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې اوما خورې ! ددې هیبت خان به له ما سره څه کاروي؟ دا ولې غواړي چې له ما سره ووینې؟ نه هغه ما پیژنې اونه زه دهغې په اړه څه معلومات لرم. نوبیا ولې له ما سره کتل غواړي ؟ په همدې وخت کې د خیمې څخه بیرون یو اواز راغې. « شهزاګۍ ګنګا ! زما خورې ! زه هیبت خان ستا دخیمې نه بیرون ددروازې تر څنګ د پردې ترشا ولاړ یم. او غواړم له تاسره خبرې وکړم. کله چې هیبت خان شهزداګۍ ګنګا ته دخور په نوم غږ کړ نو دهغه په دې خبره شهزاګۍ ډیره خوشحاله شوه ،رامخته شوه او دخیمې دپردې ترشا ودریده ،او ما یې هم تر څنګ په لږ څه واټن کې ودریده. بیا شهزداګۍ ګنګا وویلې: هیبت خانه وروره ته څه ویل غواړې ؟ هیبت خان ورته وویل:

زما ګنګا خورې ! لږ څه وروسته به زمونږ لښکر له دې ځایه کوچ کوي ،مونږ به درهتاس د ښار په لور ورځو. ما غوښتل له تانه و پوښتم چې رهتاس ته د رسید و وروسته به ته همملته په خپل قصر کې قیام کوې اوکه بل کوم چیرې د قیام کولو نیت لرې. دهیبت خان ددې خبرو څخه ګنګا ته یوډول اندېښنه راپیدا شوه ، هغې په حیرانونکې توګه اوما ته یوځل بیا وکتل بیا یې ددروازې تر څنګ د دریدو سره سم وپوښتل:

هیبت خانه وروره ! ایا ته ماته ویلې شې چې په خپله خواص خان چیرې دی او ایا زه دهغه سره کتلای شم. دهغې په دې خبره هیبت خان ورته وویلې چې: شهزادګۍ ګنګا ، زما خورجانې ! شیرشاه سوري او خواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره یوځای دشپې په تیاره کې د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور تللي دي ، ایا دتللو په وخت کې امیر خواص خان له تاسره نه و کتلي ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډیره بې وسۍ سره وویلې چې نه ! هیبت خان یوډول وضاحت وکړ او ورته یې وویل چې خورجانې ، کیدای شي هغوی په بیړه کې و چې له تاسره یې نه دي کتلي. اوکه چیرې له تاسره یې کتلي وای نو کیدای شي چې تا هم دهغه سره یو ځای د تللو اراده کړې وای او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه هغه په یوه ستونزه کې را نښتې واې. ګنګا خورجانې ! زه پوهېږم چې امیر خواص خان له تاسره د هغه وخته مینه کوي چې هغه زمونږ فوځ کې نه وراشامل شوې.

ګوره ګنګا خورې ! د دې ځایه د بنګال د مرکزي ښار ګوړ په لور د کوچ کولو نه مخته شیرشاه سوري ماته ستا په اړوند څه حکمونه کړي دي. اوس چې دلته کوم لښکر پړاو کړې دې د دې لښکر عمومي قوماندان زه په خپله یم. اقا شیرشاه سوري د بنګال په لور د کوچ کولو نه مخته ماته حکم کړې چې زه ستا او د اوما دواړو ډېر ښه خدمت وکړم. ماته اقا د څو ورځو له پاره دلته د تم کېدو حکم کړې دې ، بیا یې ویلي دي چې زه د رهتاس په لور ولاړ شم. اوس نو زه غواړم د خپل لښکر سره یو ځاې همدا ګړۍ کوچ وکړم نو په دې خاطر ما غوښتل له تاسې نه وپوښتم چې ته به هلته چیرې اوسیدل غواړې ، ځکه چې اقاشیرشاه سوري دتللو په وخت کې ماته ویلي و چې که چیرې شهزادګۍ ګنګا په خپل پخواني قصر کې قیام کوي نو د محل په کومه برخه کې چې هغه قیام کول غواړي همغه برخه ورته خالي کړئ او که چیرې هغه په بل کوم ځاې کې اوسیدل غواړي نو هملته ورته د اوسیدو له پاره ډیر ښه انتظام وکړئ.

د هیبت خان د دې خبرو په اساس شهزادګۍ ګنګا تر یوه وخته پورې په فکرونو کې ډوبه وه ، بیا یې د هیبت خان څخه وپوښتل:

هیبت خانه وروره ! زه دا منم چې خواص خان د کوچیانو د قبیلې څخه راووت او په لښکر کې شامل شو ، هغه د دې مخته هیڅ معلوم ځاې ځیګې نه درلود خو اوس هغه د شیرشاه سوري په لښکر کې سپه سالار دې. نو هغه خو به خپل ټول ژوند په خیمه کې نه تیروي ، د هغه له پاره به هم کوم خپلواک ځاې ورکول شوي وي ، د هغې په دې خبره هیبت خان وویلې:

ګنګا خورې ! ستا دا خبره سهي ده ، شیرشاه سوري د خواص خان له پاره د اوسیدو د ډیر ښه ځاې د ورکړې انتظام کړې دې. ګنګا ترې په ډیره بې صبرۍ سره وپوښتل چې: شیرشاه سوري د خواص له پاره د اوسیدو د څه ډول ځاې انتظام کړې دې ؟هیبت خان ځواب ورکړ او ویې ویل:

ګنګا خورې ! ستا د پلار د براهمن وزیر چورامن محل شیرشاه سوري اوس خواص خان ته ورکړې دې ، نو خواص خان به د امن په وخت کې همدلته اوسیږي ، ګنګا سمدستي ځواب ورکړ او ورته یې وویل:

هیبت خانه وروره ! که چیرې شیرشاه سوري خواص خان د براهمن وزیر چورامن محل ورکړې وي نو بیا به زه هملته د چورامن په محل کې و اوسیږم ، ځکه چې هغه ځاې اوس د خواص په ملکیت کې دې او شیرشاه سوري زه په خپله خواص خان ته ورتسلیم کړې یم. هیبت خان یو ځل بیا ځواب ورکړ چې ګوره خورې ! ته چې څنګه وایې همغسې به کیږي. اوس زه ځم ، لږه شیبه وروسته به لښکر د دې ځایه کوچ کوي ، تا او اوما ته به هملته د چورامن په محل کې د اوسیدو له پاره بهترین انتظام کیږي. د دې خبرې سره سم هیبت خان د هغه ځایه ولاړ ، شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه بیرته د خیمې منځنۍ برخې ته ورغلې او هملته کیناستې ، شهزادګۍ ګنګا ډیره اندیښمنه او په غمونو کې ډوبه معلومیده ، اوما ته یې مخ کړ او ورته یې وویلې:

اوما خورې ! ما هیڅ فکر نه کاوه چې د شپې په تیاره کې به شیرشاه سوري او خواص خان د بنګال د مرکزي ښار ګوړ په لور کوچ وکړي ، اوس څرګنده نه ده چې خواص خان به د بنګال څخه بیرته څه وخت را ستنیږي او نور به تر څه وخته پورې زه د هغه په محبت او مینه کې سوزیږم. معلومه نه ده چې حالات کومې لورې ته درومي ، دا هم څرګنده نه ده چې خواص خان به زما مینې ته دومره ارزښت ورکړي او که نه. اوما ورته ډاډ او تسکین ورکاوه او ورته یې وویل چې: خورجانې !ته اندیښنه مه کوه ستا په دې کار کې به زه ستا پوره پوره ملاتړ کوم او زه هیلمنده یم چې زه به وتوانیږم چې خواص خان له تاسره بیرته راضي کړاې شم. د اوما د ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا لږ څه ډاډمنه شانتې شوه ، بیا د لږې شیبې وروسته لښکر د هغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او د رهتاس په لور یې کوچ وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون تر او سه پورې د خپل لښکر سره حملته د تیلیاګړهی درې سره نژدې پړاو کړې و. ځکه چې د درې لاره د شیرشاه سوري زوې جلال خان بنده کړې وه نو په دې خاطر همایون نه شو کولاې په اسانۍ سره د بنګال مرکزي ښار ګوړ ته ځان ورسوي.

د بله اړخه شیرشاه سوري چې د ۱۵۳۸ ز کال د مئې د میاشتې په شاوخوا کې د بنګال د مرکز ګوړ ښار ته رسیدلې و په خپلو کارونو کې مصروف و. هغه د ګوړ په ښار کې د اوسیدو په وخت د خپلې تاج پوشۍ مراسم تر سره کړل او لکه څنګه یې چې په خپلې سیکې باندې لیکلې شوې عبارت ډاګیزه کوي، د تاج د په سرکولو د مراسمو نه وروسته یې خپل ځان د فرید الدین ابو المظفرشیرشاه سوري په لقب و نوموه.

د دهلي سره د بنګال د وسلولو پخواني یو اځني پادشاه سلطان التمش و او د هغه د وخت نه پوره درې سوه کاله وروسته شیرشاه سوري ته لمړۍ او اخر دا امتیا زور په برخه شو چې هغه په عربي او هندي دواړو ژبو باندې خپل نوم په خپله سیکه ولیکه. څرنګه چې شیرشاه سوري د همایون د لښکر د رارسیدو تر مخه غوښتل د ګوړ ښار خالي کړي نو په دې خاطر یې د تاج د په سرکولو مراسم هم مختته تر مختته ترسره کړل.

دتاج د په سرکولو موضوع د سیاسي اړخه ډیره اړینه ګڼل کیده. ځکه دتاج د په سرکولو څخه دا ډاګیزیده چې په بنګال کې د سلطان محمود حکومت عملا له منځه تللې دې، او دهغې د له منځه تللو څخه چې کومه سیاسي خلا را منځته شوې وه هغه دشیرشاه سوري دهمدې عمل له مخې له منځه ولاړه. ترڅنګ یې د بنګال اوسیدونکي ددې کار سره عادي شوي و چې د تخت د ترلاسه کولو له پاره چې هرخومره خلک ووژل شي، یا کورني انقلاب راشي خو په هیڅ صورت باید د ګوړ تخت خالي پرې نه ښول شي. د په تخت د کیناستو په هماغه دویمه ورځ شیرشاه سوري د ښار د خالي کولو حکم وکړ او ترڅنګ یې د خپل لښکر ټول حربي الات، مالونه او وسایل سره را ټول کړل.

د ګوړ په ښار کې یې د خپلې ورټیا د ټولو شیانو د راټولو اورا غونډولو وروسته شیرشاه سوري د خواص خان سره یو ځاې د ښاره ووت. د ښار څخه د وتلو سمدستي وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړو د شیرپور په لور حرکت وکړ، شیرپور د بنګال د اوسنې قاسم بازار څخه نژدې شپاړس میله غرب لورې ته پروت. د شیرپور په لور د خوځیدو سره سم شیرشاه سوري خپل زوې جلال خان ته هم یو پیغام ور واستوه، چې هغه دې هم د تیلیاګړهي څخه را ووزي او دشیرپور په لور دې ځان را ورسوي. دشیرشاه سوري ددې حکم سره سم جلال خان د تیلیا ګړهي دره خالي کړه او د خپل پلار سره د یو ځاې کیدو له پاره شیرپور ته ورسید.

کله چې همایون ته خبر راغې چې شیرشاه سوری د ګوړ ښار خالي کړې دې او د هغه زوې جلال خان هم د تیلیاګړهي د درې څخه وتلې دې نو بیا یې خپل لښکر ته حکم وکړ چې د تیلیاګړهي د درې څخه دې په چټکۍ سره ووځي او د بنګال مرکزي ښار ګوړ ته ځانونه ورسوي.

شیرشاه سوري د خپل زوې جلال خان او خواص خان سره یو ځاې تر څو ورځو پورې حملته په شیرپور کې پاته شو او د حالاتو څارنه یې کوله. کله چې د هغه جاسوسانو هغه ته دا خبر ورکړ چې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې ګوړ ته را رسیدلې دې نو بیا شیرشاه سوري د جلال خان او خواص خان سره یو ځاې د شیرپور څخه را ووت او د بهارکنډ د لارې څخه یې بیرته خپل ځان د رهتاس کلا ته ورساوه.

۲۸

اوما په منډه منډه باندې هغه محل ته ورننوته چې یو وخت د برهمن وزیر چوران د اوسیدو ځاې و، خو اوس هغه د خواص خان ملکیت ګرزیدلې و. دهغې دغه حال ته په کتلو سره ګنګا د یوې کمرې څخه په بیړه راووتله او د محل څخه بیرون باغچه کې یې د اوما لاره ونیوله. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا دا هم وکتل چې د محل نه بیرون د ساتونکو سالار پخواني ساتونکي لرې کول او په ځاې یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوي کسان ګمارل ، خو د اوما دې ستومانه منډو شهزادګۍ ورخطا کړې وه ، شهزادګۍ ګنګا غوښتل دهغه څخه وپوښتي چې اوما په خپله په خپلي ساه اخستو کنترول پیدا کړ او په ډېرې زیاتې خوشحالۍ سره یې وویل:

ګنګا ګنګا ! خورجاني ! ماتاته د خوشحالۍ یو ډیر ښه خبر راوړې دې ، شهزادګۍ ګنګا ورته وویلې چې: ګوره اوما خورې ! ما ته ددې پرته د خوشحالۍ بل خبر نه شي پیدا کیدې چې خواص خان له ما څخه راضي شي ، له ما سره د خپلي مینې او دخپلي غوښتنې څرګندونه وکړي ، که چیرې کله هم هغه داسې وکړي نو زه به وپوهیږم چې زه هم په خپل ژوند کې دښه نصیب خاونده شوې یم. دهغې په دې خبره ورته اوما وویلې: زه تا ته همداسې یو خوشحاله ونکې خبر د ځانه سره لرم.او هغه دا چې اقاشیرشاه سوري او خواص خان دواړه د بنګال څخه بیرته را ستانه شوي دي ، ما په خپلو سترګو شیرشاه سوري او دهغه بدرګه فوځ ښار ته د راننوتلو او شاهي محل ته د ورتللو په وخت کې وکوت. ګنګا ترې سمدستي په ډیرې نا ارامۍ او ډیرې بیړې سره وپوښتل چې: خواص خان چیرې دې ؟ دهغې په دې خبره ورته اوما په غوړ کې وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هسې دلته نه یم راغلې ، کله مې چې وکتل چې شیرشاه سوري دخپلو ساتونکو سره یو ځاې د شاهي محل په لور ولاړ نو ما دخواص خان پلټنه هم پیل کړه . ما د یوه عسکر څخه وپوښتل چې خواص خان چیرې دې ؟ هغه راته وویل چې هغه لښکر چې دشیرشاه سوري او خواص خان سره یو ځاې د بنګال په لور تللې و هغوې دښاره بیرون پړاو کړې دې ،شیرشاه سوري ترې دخپلو ساتونکو سره یوځاې د شاهي محل په لور ولاړ اوخواص خان همدلته د لښکر تر منځ په خپله خیمه کې تم شوې دې.

دهغې په دې خبره ګنګا په ډیره غمجنه او اعتراض کونکې توګه وویل: ګوره اوما خورې ! کله چې شیرشاه سوري خواص خان ته دغه محل ورسپارلې دې او اوس دا ځاې دهغه ملکیت دې نو بیا خو هغه ته همدلته دې محل کې تم کیدل په کار و ، هغه ولې د بیګانه او اجنبیانو په څیر د ښار نه بیرون په خیمه کې قیام وکړ. دهغې دې خبرې په ځواب کې اوما د ډیرې بې وسۍ څرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې خورجانې په دې اړه به زه تاته څه ووایم. دا د خواص خان خوښه ده چې په خیمه کې او سیدل غواړي او یا بل ځاې ، دلته په راتلو خو دهغه څخه څوک پوښتلې هم نه شي. دهغې د دې خبرې په اړه ګنګا په ډیره پرېکونکې توګه ځواب ورکړ چې:

اوما ! ته همدلته اوسه. زه همدا اوس او په همدې وخت کې د رهتاس څخه بیرون دلښکر ترتمځایه ځم او د خواص خان سره وینم، تر څو هغه همدلته له ځانه سره راوړم. دهغې د دې خبرې کولو سره سم ترې اوما په ډیره عجیبه توګه وپوښتل چې:که چیرې خواص خان له تاسره یو ځاې دلته د راتلو څخه ځان وژغورې نو بیا ؟ ګنګا په ډیر هوډ سره وویل چې: ګوره اوما جانې ! دا وروستۍ خبره ده . لمړۍ خو زه غواړم په هره توګه چې شوني وې خواص خان ته ورځم ، هغه له ځانه سره پخلا کوم او دخپله ځانه سره یې یوځاې دلته راوړم. ددې خبرې وروسته ګنګا د اوما سره بله خبره و نه وکړه. خپلې خونې ته ولاړه ، دلږ ځنډ وروسته را ووتلله او د نارینه و جنګي لباس یې په غاړه کړې و ، د آسونو د تم ځاې په لور ورغله ،هلته یې په یوه آس باندې زین کیښود ، بیا پرې سپره شوه او په آس سپره دمحل څخه ووتله او آس یې د ښار د مرکزي دروازې په لور په ځغاسته کړ.

په آس سپره شهزاداګۍ د لږ واټن د وهلو وروسته د فوځ تمځاې ته ورسیده او بیا د خیمو نه په تیرید و سره د پړاو په منځنۍ برخه کې د یوې خیمې خواته راغله ، دخپل آس واګې یې را ښکودې او آس یې و دراوه . د آس نه دکیوتلو سمدستي وروسته دخیمې دروازې ته راغله ، هلته د دروازې دواړو غاړو ته ساتونکي ولاړو و ، شهزادګۍ یوه ساتونکي ته را نژدې شوه او ترې ویې پوښتل چې: ایا امیر خواص خان په خیمې که شته ؟ زه غواړم دهغه سره ووینم. کیدې شي چې تا زه پیژندلې اوسم. ساتونکې ورته وویل:

شهزداګۍ ګنګا ! بې شکه چې تا د نارینه و جنګي لباس په تن کړې دې خو دد ې سره بیا هم ماته و پیژندلې. امیر خواص خان په خیمه کې شته خو ارام کوي ، که ته یې بده نه ګڼې نو زه به ورشم او ترې به وپوښتم چې په دې وخت کې هغه له تاسره کتل غواړي او که نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره ګنګا لږ څه فکر وکړ او بیا یې وویل :ته ورشه او ترې وپوښته ، که هغه له ماسره کتل غواړي او که نه ،خو زه غواړم ورسره ووینم، ځکه زه د هغه سره ډیر ضروری کار لرم. د دې خبرې سره سم هغه ساتونکې د ننه ولاړ او شهزادګۍ بیرون په ډیره نا ارامۍ سره منتظره ولاړه وه. لږه شیبه وروسته هغه ساتونکې بیرته راستون شو ، سر یې ټیټ کړې و او شهزادګۍ ګنګا ته یې وویلې. ګوره شهزادګۍ ! امیرخواص خان خو اوس ویده دې او نه غواړې اوس له تاسره ووینې. امیر خواص خان وایې چې که چیرې ګنګا له ماسره کوم ډیرضروري کار لري نو ولاړه دې شي او خپلې اوما ته دې یې ووایې ، امیر خواص خان به د هغې څخه وپوښتې. په دې خبره ګنګا په ډیره نا ارامۍ سره هغه ساتونکي ته وکتل او ورته یې وویل :

ګوره ووروره ! له ماسره اوس هیڅ وسیله نه شته. کومه وسله هم نه لرم. او تاته معلومه ده چې زه اقا شیرشاه سوري خواص خان ته د یوې وینځې په څیر ورسپارلې یم اوس خو زه د امیر خواص خان خدمتګاره او وینځه یم ،د هغه څه له پاره چې زه اوس د امیر خواص خان سره کتل غواړم ،هغه دومره مهم دې چې زه باید همدا اوس او په همدې وخت کې د هغه سره ووینم ، زه خیمې ته ننوځم ، امیرخواص خان به له تا نه خفه کیږي ، که هغه خفه کیږي نو له ما څخه به خفه کیږي. که چیرې له ما څخه خفه هم شي نو زه به یې د زغمولو له پاره تیاره یم. تاته به کوم زیان نه در رسیږي. زه به ورته وایم چې ساتونکې زه منه کولم خو زه پخپله دلته دننه را ننوتم. د دې خبرو سره سم ، د ساتونکې د عکس العمل د کتلو پرته ، هغه خیمې ته ور ننوتله.

کیدې شی چې خواص خان د خیمې نه بیرون د ساتونکي او شهزادګۍ تر منځ دغه خبرې اترې اوریدلې وي،کله چې ګنګا دننه ور ننوتله نو ساتونکي د خیمې دننه یو نظر و ځغلاوه، ویې کتل چې خیمې ته د ورننوتلو سمدستې وروسته خواص خان دخپله ځایه راپورته شوا و کیناست ، نو ساتونکې ډاډه شو او یوې لورې ته څنګ و درید.

ګنګا په کلاره کلاره روانه وه او کله چې د خواص خان خواته وررسیده نو خواص خان په ډیرې غصې او غضب سره ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل :ګوره ګنګا ! کله چې ما نه غوښتل تا ووینم نو بیا ته ولې زما خیمې ته را ننوتلې ، ایا زما د ساتونکې خبرو په تا هیڅ اغیز و نه شنیده . که چیرې تا د کوم ډیرضروري کار په لړ کې له ماسره لیدل غوښتل نو هغه خبرې چې ته یې کول غواړې ، ټولې به دې اوما ته کړې وې نو اوما به په خپله راغلې وه او ماته به یې ویلې و. د هغه په دې خبره ګنګا په ډیرې بې وسۍ سره په ژړا کې وویل: ایا تا ته له ما څخه اوما ډیره مهمه او اغلې ده ؟ خواص خان ورته وویلې چې هو ! اوما زما خور ده او ته زما ډیره بده دښمنه. د دې خبرې په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو او بیا یې په ژړا کې په ډوب شوی اواز سره وویل: راځه همدا سې لکه ته یې چې وایې سهي ده. خو د دې هر څه سره بیا هم زما له تاسره کتل ډیر اړین و. ځکه چې ما غوښتل له تاسره په ډیره یوه مهمه موضوع باندې ځانته خبرې وکړم .خواص خان ورته په ډیره ناخوالې سره وویل چې:

ګوره ګنګا ! زما او ستا تر منځ هیڅ مهمه او خاص معامله نه شته. او نه زما او ستا تر منځ کوم اړیکې شته. ګنګا ورته وویل چې: هر څه چې ته وایې همغسې سهي دې. خو ما تاته دا ویل غوښتل چې کوم کسان چې تا د فدایی خان د پیدا کولو له پاره استولي و نو د هغوې په کومک باندې فدایی خان راغې او له ماسره یې وکتل ،تر هر څه د مخه زه ستا ډیره زیاته ممنونه او مشکوره یم چې زما د وینا په اساس دې فدایی خان را پیدا کړ ،خو فداېې خان ماته هغه کس و ښود چې زما د ګټلو د سویمبر مقابلې یې ګټلې وې. د دې خبرې په اوریدو سره خواص خان یو ځل بیا خپله ناخوالې وښوده. او ورته یې وویل:

د فداېې خان په اړه تا ته د دې ضرورت نه شته چې زما څخه ممنونیت څرګند کړې. هغه ستا کار و او ما درته وکړ. دا چې ته وایې چې ماته معلومه شوه چې ستا سویمبر چا ګټلې دې نو دا له ماپورې هیڅ اړه نه لری. هر هغه چا چې ستا سویمبر ګټلې دې ورځه همغې پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړه شه ، دلته دې د راتلو څه اړتیا وه ؟ دهغه په دې خبره ګنګا په خپل اواز کې لږ څه ځواک پیدا کړ او ویې ویل: زه خو اوس همغې کس ته چې زما سویمبر یې ګټلې راغلې یم.

خواص خان په دې خبره ډیر په غصه شو او ویې ویل:

ګوره ګنګا ! زه ددې سره هیڅ سرو کار نه لرم چې ستا سویمبر چا ګټلې و او ته اوس دچا پسې راغلې یې. اویا د چاپسې ورځې.خو زه درته همدومره ویل غواړم چې په راتلونکې کې زما خیمې ته په خپل سر اووداسې را ننوتلو هڅه ونه کړې. ګنګا سمدستې د خواص خان خبره پرې کړه او ورته یې په لږ څه تیز غږ کې وویل: ځنګه د راتلو هڅه ونه کړم. زه خو ټولو رواجونو ستا په لمن کې را غورځولې یم ،ځکه چې تا زما د سویمبر درې واړه مقابلې ګټلې دي. زه وخت تا ته حواله کړې یم.د رهتاس دکلا د سوبې وروسته شیرشاه سوري زه تاته د وینځې په څیر در کړې یم...په دې وخت کې خواص خان سخت په قهر شو او ورته یې وویل چې: ډیرو خبرو کولو ته اړتیا نه شته، تا ته معلومه ده چې ته ما د وینځیتوب څخه ازاده کړې یې. ګنګا هم په همدې وخت کې ورته وویل : خو زه نه غواړم چې ستا د وینځیتوب څخه ازاده شم. زه غواړم همستا د وینځې په څیر له تاسره ژوند وکړم. او د یوې وینځې په څیر ستا خدمت وکړم.ځکه زما سویمبر هم همتا ګټلې دې نو د هغې د ګټلو وروسته که ته نه غواړې ما دخپل ژوند تلپاتې ملګرې کړې او له ما سره مینه اومحبت نه لرې ، نو لږ تر لږه خو ما د وینځې اوخدمتګارې په څیر ومنه. په دې توګه به زه ستا په پښو کې پرته اوسم ،په دې به تاته څه زیان در ورسیږي ؟

دګنګا په دې خبرو باندې خواص خان نور هم قهریدلې شو او په ډیره بده لهجه یې ګنګا ته وویلې چې :ګنګا ! ته څومره پسته او ذلیله ښځه یې ، ما خو ته نه وې پیژندلې چې ته به دخپل مطلب په خاطر زما په پښو کې تر پریوتو پورې ځان سپک او ذلیله کړې ، ایا تاته ستا هغه خبرې در په یاد نه دي چې تا زما تر مخه کړې وې ، تا ته به یاد وې چې هغه وخت چې ما د ځنګل په منځ کې ستا عزت خوندي و ساته او ستا د عزت د خوندي ساتلو په خاطر زما پلار له منځه ولاړ. خو کله چې ما ستا تر مخ ستا د مینې دترلاسه کولو غوښتنه وکړه نو تا په ډیر قهر او غضب سره زه په څپیړه ووهلم او ودې ویل چې تا ځنګه جرأت کړې چې زما سره د مینې او محبت ځرګندونه کوې او دا دې هم وویلې چې تا ځنګه فکر کړې چې زما د وصلت له پاره زما سره د رانژدې کیدو هڅې وکړې ! خواص خان تر دې ځایه دخبرو وروسته لږ څه تم شو خو وروسته یې بیا خپلې خبرې پیل کړې او ویې ویل :

ګوره ګنګا !تاته به په ډاډمنه توګه خپلې خبرې در په یاد وي ، تا ماته په چیغو چیغو وویل چې :ته د سپیو په لوښو کې اوبه ځښونکې او په خاورو اوایرو ککړ انسان یې، زما اوستا تر منځ دومره توپیر موجود دې لکه د شنو لمحو د بدن او په سوزیدونکې اور کې نڅاکونکې خوشبو او بې عکسه خدو خال ، او یا لکه د شبنم د اورښت او د عذاب او درپه دری حالت.

ګوره ګنګا ! تا ماته د شهزادګۍ په صفت دا هم وویلې چې: زه د یوه کوچې قبیلې سره تړاو لرم اوترڅنګ یې زه دهمدې کوچیانۍ قبیلې د سردار غلام هم یم ، په ځنګلونو کې د ګیدړو د ښکار اودهغوې دپوستکو دپلورلو په واسطه خپل ورځنې ژوند تیروم. زما پلار هم همدا کار کاوه ، په خپلو اوږو به یې ناولي پوستکي اچولي و او ستا سو په ښار کې به یې پلورل. تا دا هم ویلي و چې که په راتلونکي کې دې زما سره په دې موضوع باندې دخبرو کولو هڅې وکړې نو په یاد ساته چې خپلو ساتونکو ته به وو ایم چې ستا څټ د ر مات کړي. او اخر کې دې راته د «ددې ځایه ورک شه» الفاظ وویل او دا دې راته هم وویل چې نه دې دلته او سیدل غواړم او نه دې بیا شکل کتل.

ګنګا ددې الفاظو په اړه هیڅ هم ونه ویل. دهغې بې چاره څټ د شرم او خجالت نه ټیټ شوې و . بیا یې په نرې ژړغونې شانته اواز کې وویل: خواص خانه ! زما اقا ! ایا ته ماته د لته د کیناستو بلنه نه راکوې ؟ ترڅو دهغو خبرو په اړه چې تا همدا اوس وکړې زه لږ څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځرګندونه وکړم. دهغې په دې خبره خواص خان سمد ستې وويل چې: نه ! زه تاته دلته د کيناستو بلنه نه درکوم. اونه زه له تا څخه د کومې خبرې وضاحت غواړم. ستا له پاره به ډيره غوره داوې چې سمد ستې اوپه همدې شيبه کې له دې ځايه ولاړه شې، اوپه راتلونکې کې نه له ما سره د کتلو هڅه وکړې او نه په دې موضوع د بحث له پاره زما لورې ته بيا راشې.

دخواص خان د دې خبرو په اوريدو سره ګنګا بې چاره د لږ وخت له پاره دقبر دتيرو شوو لمحو ،په قبر باندې د ورشنيدل شوو مړاو ګلانو په څير مړاوې اود اخرې شپې د را غورزيدلو پاڼو په څير نبنبتې نبنبتې او خوره وره ولاړه وه. بيا يو ناڅاپه ور مخته شوه ،او وربنکته شوه اودخواص خان پښې يې و نيولې او ورته يې وويل: د رب ، بګوان او ايشور په خاطر ماته ببښنه وکړه. دخپل خداې اودخپل رسول په خاطر ماته زما دهغو خطاګانو په اړه چې له ما څخه شوې دي ببښنه وکړه. زه له تا څخه د ببښنې غوښتنه کوم. زه له تاسره مينه اومحبت کوم ،تا غواړم او له تاسره مينه کوم. غواړم ټول عمر ستا دمينې اومحبت د وينځې په څير دلته له تاسره و اوسيږم .که چيرې ته له ماڅخه مخ اړوې ، که له ماڅخه د کرکې ځرګندونه وکړې خوبيا به هم زه د يوې يخې چينې ، وچ غملړلي درياب ، اويا په تالابونوکې دمنجمد عکس په څير دلته و اوسيږم.

دګنګا په دې حرکت سره خواص خان خپلې پښې کش کړې او هغه يې لرې وغورځوله ،ګنګا په زمکه پريوته اوبيا يې ځان راټول کړ اوبيرته را پورته شوه ، دهغې بې چاره څټ يو ځل بيا ټيټ شو اودخواص خان تر مخ د سوزيدونکې لمر دتور سيورې په څير وچه کلکه و دريده. خواص خان ورته تر لږه وخته کتل او بيا يې ورته وويل:

ګوره ګنګا !ته خبره هسې اوږدوې ، په ياد ساته چې ته دخپلې رويې او سلوک ،دخپل کبر او خپل ويارِ ، اود خپلې کبر نه ډکې پورته غړانګې په واسطه زما له پاره دګرد توپان ، د اورد شغلولمبې ، د اور ديوال ،د تيرو اورونکې لمحه او دصليب وينه ثابته شوې يې. تا زما سره ډيره بده وضعه کړې ده او زه دې يوه کرکجن انسان و ګرځولم. هغه وخت چې ما ګيدړې ويشتلې اوخپل ژوند مې د دې لارې تر سره کاوه او ته يوه شهزادګۍ وې نو هغه وخت را ياد کړه چې ما ستا عزت خوندي و ساته ، ستا ژوند مې له خطره خوندي کړ ، زه دا منم چې ما دهمغه وخته له تاسره مينه کوله چې تا د کوچنيوالې څخه بلوغ ته ټوپ کړ. هغه وخت ورځ چې ما ستا عزت او ستا ژوند وساته نو په همغه ورځ ماته له تاسره په ځانته ځاې کې دخبرو کولو موقع تر لاسه شوه ، او ما په پوره جرءت سره ستا تر مخه دخپلې مينه ځرګندونه وکړه. دا په داسې حال کې چې زه دمحبت په معامله کې ډير کمزورې ثابت شوې يم. دد ې په ځاې چې تا زه دمحبت دد ې ځرګندونو په اړه لږ څه په ځنډ کې غورزولې وې اوزما سره دې نيکه رويه او ښه سلوک تر سره کړې وې اوبيا دې زما دمحبت مخ بلې کومې لورې ته ګرځولې وې او راته دې ويلې وې چې ته د بل کوم چا سره مينه لرې .که چيرې همداسې نه و نو بيا خوبه تا دمحبت ځواب راکړې و ، خو ګنګا ! واوره چې: دد ې هر څه په ځاې دې زه په خوله په څپيړه ووهلم اوداسې الفاظ دې راته ويلې دي چې د يوه درونډ اوشريف انسان له پاره د زغم وړ نه و.

ګنګا واوره ! زه اوس ستا دهمغې سلوک په خاطر يو کرکجن انسان ګر زيدلې يم. ما ستا تر مخ د خپل زړه دښار دمينې اومحبت ټولې دروازې بندې کړې دي ، ستا د ناروا کړچار ، ستا دکبر اولويي او ستا دخراب فعل په اساس ، ګنګا ! ، اوس ته ماته د بدلو لاروغبار ،دخزان تياره شپه ، او د زيړې پاڼې په څير ګرزيدلې يې ، ورځه اوددې ځايه وځه. ته اوس د غم نه ډک يو داستان يې. زه نه غواړم له تاسره کوم ډول اړيکې وساتم ، ګنګا !ما ته د غمژنو وختونو کيسه ، زړه ازارونکې غوښتنه ، او خزان وهلې ميوه ګڼلې يې او هيسته مې غورزولې يې. واوره !که چيرې ته زما د زړه خبره اوريدل غواړې نو له ځانه سره يې وليکه:

ته يوه ډيره غليظه ، پسته ، او ذليله پيغله يې. او زه په هيڅ صورت نه غواړم چې دخپل وجود برخه دې وګرځوم. زما سره د بدکړچار دکولو تر مخه ته زما په سترګو کې ډيره عزتمنده د وقار او درنښت خاونده وې ، خو اوس ته زما په سترګو کې د زمکې د ټغر نه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپکه او ذلیله یې. ګوره ګنګا ! ېخوا له دې چې زما له خولې څخه ددې نه هم زیاتې غلیظې خبرې واورې له دې ځایه دې قواره ورکه کړه. اوکه نه زما غصه ددې نه زیاته شوه نوویریږم چې زما لاس به ستا په خلاف پورته شي ، په دې خاطر ته همدا اوس او همدا شیبه زما دخیمې څخه بیرون شه ،که چیرې ته داسې ونه کړې نو زه به ساتونکې ته حکم وکړم چې تا په راښکودو سره دخیمې څخه بیرون کړي

ګنګا ورته په ژړا اوسلګیو سره وویل چې: خواص خانه ! تا ته به دهغې اړتیا پیښه نه شي زه ېخپله ستا دحکم په مطابق ستا دخیمې څخه وځم خو د تللو څخه دمخه زه یوه غوښتنه لرم. داسې وګڼه چې دا به اخری غوښتنه وي.ددې وروسته به زه تا ته دهیڅ ډول تکلیف د پیدا کیدو سبب و نه ګرځم ، خواص خان ورته په ډیره ناخواله توګه وویل چې: وایه ، څه ویل غواړې. په ځواب کې ورته ګنګا وویل: هغه وخت چې تا دخپل لښکر سره یو ځاې د وندهیاچل په غرنیو سیمو کې پړاو کړې و اوبیا دهغه ځایه د شپې په تیاره کې د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور روان شوې ،نو ستاسو د تګ نه وروسته لښکر هلته څو ورځې نور هم قیام وکړ. خوکله چې لښکر د ګوډ د ښار په لور حرکت وکړ ، نو هیبت خان نیازي زما خواته راغې او له ماڅخه یې و پوښتل چې ایا زه د رهتاس د محل په هغه برخې کې قیام کول غواړم چې ېخوا په کې اوسیدم او یا په بل کوم ځاې کې د اوسیدو له پاره تیاره یم. خو ما د هیبت خان څخه ستا د اوسیدو د ځاې په اړه پوښتنه وکړه. هغه ماته ډاګیزه کړه چې اقا شیرشاه سوری تاته زمونږ د چورامن وزیر براهمن محل درکړې دې. نوما هیبت خان نیازي ته وویل چې زه غواړم په همغه محل کې چې خواص خان ته ورکړل شوې قیام وکړم. اوس زه ستا دمحل په یوې څنډې کې د خپلې اوما سره یو ځاې اوسیږم، زه له تا نه همدومره غواړم چې ما ته دخپلې اوما سره یو ځاې په همدې محل کې د اوسیدو اجازه راکړې. زه ژمنه کوم چې ستا له پاره به د هیڅ ډول ستونزې د راپیدا کیدو سبب نه ګرځم. خواص خان ورته وویل چې: ورځه ، ته همله ته په همدې محل کې اوسیږه ، هیڅوک به له تا څخه په دې اړه ونه پوښتي. دخواص خان په دې خبره ګنګا بې چاره خپلې اوښکې وچولې اودخیمې څخه را بیرون شوه.

۲۹

لږه شیبه وروسته ګنګا د رهتاس دېخوانې وزیر چورامن محل ته ورننوتله ،آس یې په تبیله کې و تړه ، دآس د پښو د اواز په اوریدو سره اوما هم بیرون را وتلله. هغې وکتل چې ګنګا ډیره خفه او غمګینه دآسونو دتبیلې څخه بیرون را وځي،کله چې هغه را نژدې شوه نو اوما ترې په ډیره مینه و پوښتل چې:ګنګا خورې خواص خان درته څه وویل: دهغې ددې خبرې په ځواب کې ګنګا بې چاره په ژبه څه و نه شو ویلاې خو مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وته ، او د کوچنیانو په څیر یې په زوره زوره و ژړل. اوما د لاسو څخه و نیوله او خپلې کمرې ته یې یوړه. تر لږه وخته پورې یې ورته ډاډ ورکاوه کله چې ګنګا ځان سنبال کړ نو بیا ترې اوما یو ځل بیا وپوښتل.

ګوره ګنګا !ته ولې داسې ژاړې. ماته خو ریښتیا خبره وکړه چې څه درپیښ شوي دي ، ایا خواص خان ته ورغلې وې. ایا هغه درته څه بد رد ویلي دي ؟دهغې په دې خبره ګنګا ورته وویل چې: اوما خورجانې ! ستا خبرې سهي دي ، زه خواص خان ته روغلم ، اول خو یې زما سره کتل نه غوښتل ، خپل ساتونکې ته یې وویل چې هغې ته ووایه چې زه ورسره کتلې نه شم. خوبیا زه په زوره خیمې ته ورننوتلم ،هغه زما په دې کار سخت نا راضه شو او په خبرو خبرو کې یې زه ډیره سپکه کړم ،ماته یې بیا بیا هغه خبرې را یادولې چې ما هغه ته د څیپړې ورکولو په وخت کې کړې وې،خو هغه وخت زه شهزادګۍ وم او هغه له ما سره د محبت او مینې څرګندونه کړې وه. ګوره اوما ! زه دا منم چې هغه زما ستره غلطي وه او ما د خپل غرور او لویې په اساس د خواص خان سره دومره ناروا سلوک کړې و نواوس زما همغه بد سلوک زما د بدقسمتۍ او بد فالۍ سبب وګرزیدلې دې. ګوره اوما خورې ! خواص خان هم په دې اړه ملامته نه دې ، ځکه ماته د یوې شهزادګۍ په څیر نه و په کار چې دهغه سره داسې بده وضعه وکړم. هغه زما عزت خوندی کړې و ، هغه زما د ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتونکې ګرزیدلې و نو که په دې وخت کې هغه زما څخه د مينې او محبت غوښتنه کوله نو بايد چې هغه مې زغملې وې خو ما هغه ته بدې طعنې ورکړې ، هغه ته مې د ګيدړو ښکارکونکې وو ايه ،بيا په يوه بل وخت کې هغه زمونږ خيمې ته راغې ، زما پلار ماته وويل چې د هغه څخه ښښنه وغواړم خو زما ځټې دکبر څخه دومره لوړ شوې و چې ما هيڅ هم تر لاسه نه کړاې شول. نن هغه زما ټول هغه خواره واره الفاظ اوزما له اړخه دهغه سره شوې بد سلوکۍ يو ناڅاپه زما تر مخ و درول.

ګوره اوما جانې !خواص خان هم زما سره يو وخت محبت کاوه ، خو اوس هغه له ما څخه ډيره سخته کرکه کوي ، هغه ماته ډيره پسته او ذليله نجلۍ وويله. ان تردې ځايه راغې چې زه يې تهديد کړم چې د خيمې څخه ووځم او که نه ساتونکې به ما په راښکودو سره د خيمې څخه بيرون کړي ، خو ګوره اوما ! ما دهغه څخه دا اجازه راختسې او راغلې يم چې ماته به د اوما سره يو ځاې په دې محل کې د اوسيدو اجازه راکوي اوهغه دلته د اوسيدو اجازه راکړه.

تر دې ځايه دخبرو وروسته شهزادګۍ لږڅه غلې شانته شوه اوبيا يې په ډيره بې وسۍ سره د اوما په لور وکتل او په خبرو يې پيل وکړ اوو يې ويل:

اوما جانې خورې ! زه به يو ځل دوه بيا هم دخواص خان دخوشحاله کولو هڅې کوم، اوما زه به تاته دا ډاګيزه کړم چې اوس زه خواص خان دخپل ځان څخه هم زيات عزيز ګڼم ، اودهغه سره محبت او مينه کوم ،دهغه پرته د ژوند کولو په اړه فکر هم نه شم کولې. خو که چيرې ددې سره سره بيا هم هغه ماته ښښنه و نه کړه نو بيا به زه دا محل پريږدم ، دهغې په دې خبره اوما پرې ورټوپ کړ او ورته يې وويل چې: ته به چيرې ځې ؟ګنګا ورته وويل چې:

ګوره اوما جانې !درهتاس په ښار کې يو زيارت دې ، زه به هملته ورشم او د ژوند پاته شپې او ورځې به د بيلتون په سو زيدونکو لمحو کې را تاوې تيرې کړم. اوما ورته سمد ستې وويل:

زه هم دهغه زيارت څخه خبره يم. هلته به ته څه ډول ژوند وکړې ، ځکه هلته ټولې کونډې ښځې او سيرې. په داسې حال کې چې ته کونډه شوې نه يې. ګنګا ورته وويل چې: زما څخه به بله ستره کونډه څوک وي ،ګوره خواص خان زما سويمبر وګټه ، نو د روا ياتو اورواج په مطابق بايد زما واده د خواص خان سره تر سره شوې وې. اوس چې خواص خان زه و شړلم ، په کار خو دا و چې هغه اوس زما ميړه واې ، نو هغه دميړه کيدو په ځاې زه رټلم او وي شړلم ، نو زه چې اوس کونډه نه اوسم نو څه به يم ؟

ګوره اوما جانې ! زه هملته دغه زيارت ته ورځم. اوخپل پاته ژوند به هملته د بيلتون د اور په لمبو کې تيروم ، دهغې ددې خبرې په اړه اوما وويل:

اوس خو دهغې زيارت حالت ډير زيات خراب شوې دې ،څومره کونډې چې هلته اوسيږي هغوې ټولې هلته په ښار او نزدې کليو اوکورونو کې خير خيرات را ټولوي اوپه همدې توګه خپلې شپې سبا کوي . ددې زيارت دربار هم په همدې خير خيرات باندې چليږي. ګنګا ورته د ډيرې بې وسۍ او بې چارګۍ په حال کې وويل چې:

ګوره اوما !که چيرې هلته اوسيدونکې ټولې کونډې خير خيرات را ټولوي اوخپل ژوند پرې سبا کوي نو زه خو دهغوې نه کمه نه يم زه به د هغوې سره يو ځاې خير خيرات را ټولوم اوشپې به پرې سبا کوم، زه خو د اسمان څخه را ښکته شوې فرښته نه يم ، په دې خاطر لکه څنګه چې نورې کونډې په دې زيارت کې شپې سبا کوي نو د همغوې په څير به زه هم دخپل ژوند پاته برخه دلته تيروم .

دګنګا ددې خبرو داوريدو وروسته اوما لږڅه په فکر کې ډوبه شوه بيا يې دګنګا په لور وکتل او رته يې وويل:

ګوره ګنګا خورې !که چيرې ته غواړې نوزه به په دې لړ کې دخواص خان سره خبره وکړم. ګنګا سمد ستې دهغې په لور وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره اوما ! هيڅکله هم داسې کار و نه کړې. ما ته ډاګيزه شوه چې خواص خان له ما څخه ډيره زياته کرکه کوي ، ان تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې چې هغه زما د مخ د کتلو حوصله هم نه لري ،بس داسې یې وګڼه چې هغه ما د یوې ذلیلې ،پستې او کبرجنې نجلۍ په څیر پیژني ، که چیرې ته د هغه سره زما د سپارښتنې له پاره خبرې وکړې نو زه ویریږم چې زما په څیر به له تا څخه هم خواص خان کرکه وکړي ، تر نن پورې خو هغه تا ته خور وایي خو بیا به هغه تا هم زما په څیر د خپل ځان دښمنه ، پسته او ذلیله ګڼي. خو زه نه غواړم داسې څه ترسره شي ، او اوما جانې ! بیا به زمونږ د دواړو ژوند دلته په دې محل کې ستونزمن وګرځي. په دې خاطر زه له تا څخه هیله لرم چې په هیڅ وخت کې هم د خواص خان سره زما په اړه کومه خبره اتره و نه کړې.

کله چې ګنګا چپ شوه نو اوما ورته وویل:

ګوره ګنګا خورې ! ما د خپل ژوند یوه برخه له تا سره تیره کړې ده ،نو که چیرې حالات دومره زیات خراب شول نو زه به په هر صورت ستا ملګرتیا کوم. که چیرې خواص خان ستا د ټولو هڅو سره بیا هم تا ته بښنه ونه کړي نو بیا به دد ې ځایه ووځو او همل ته هغه زیارت ته به ولاړې شو ، خو واوره چې زه به هم له تا سره هم هغه زیارت کې اوسیږم او ستا خدمت به کوم.

د اوما د دې خبرو د اوریدو سره ګنګا بې چاره لږ څه شاته شوه ، یو ځل بیا د اوما سره ور غاړې وتله ، ښه یې د زړه د خلاصه وژړل ، د اوما سترګې هم د اوښکو ډکې وې ، دواړه تر یوه وخته پورې یو بل ته ور غاړې وتلې وې او ژړل یې. بیا یې ځانونه سنبال کړل ،بیا هغوې دواړو بې چارګانو د خپلې ډوډۍ له پاره تیارې پیل کړ.

۳۰

یوه ورځ ماښام په داسې حال کې چې ګنګا د خواص خان د حویلۍ په پخلنځای کې د ډوډۍ په تیارولو کې مشغوله وه وی کتل چې له یوه اړخه اوما په منډه منډه د دې لورې ته را ځغلي ، هغه ډیره خندانه او خوشحاله وه ، ګنګا د هغې څخه د دې خوشحالۍ په اړه وپوښتل او ورته یې وویل چې:

اوما خورې ! ایا کومه غیر معمولې پیښه شوې چې داسې خوشحاله یې . اوما ورته ځواب کې وویل چې هو ! ګنګا خورې ! ته یې غیرمعمولې خبره وګڼه. ګنګا ورته په ژورو سترګو وکتل او ورڅخه یې وپوښتل: نو بیا یې ما ته ولې نه وایې ؟ اوما ورته مخ کړ او وویې ویل چې: د خوشحالۍ خبره خو دا ده چې خواص خان د لښکر د خیمو د منځ څخه خپله خیمه لرې کړه او دلته حویلۍ ته را غلې دې. هغه د حویلۍ د ښې لورې د کوټو څخه په یوه کې میشت شوې دې . ما پخپله هغه خپلې کوټې ته د ورننوتلو په وخت کې وکوت. د هغه سره یې ساتونکې هم ملګرې دي. د هغه د کوټې تر مخه اوس د هغه ساتونکې په پهره ولاړ دي . د هغې په دې خبره ګنګا یو ځل بیا د ناهیلۍ په بڼه وویل چې:

ګوره اوما خورې ! په دې کې د خوشحالیدو څه دي . که چیرې ته په دې خوشحاله یې چې خواص خان دلته حویلۍ ته راغلې دې نو دا خبره زمونږ له پاره څه نوې نه ده. هغه خو زمونږ له پاره دلته نه دې راغلې، شیرشاه سوري دا حویلۍ او محل هغه ته ورکړې دې نو په دې ځای ته د هغه راتګ د هغه خپل حق دې. د هغې په خبره اوما وویلې:

ګوره ګنګا خورې ! زه تا ته یوه ډیره مخلصانه مشوره درکوم. د ډوډۍ د پخولو نه وروسته ته خواص خان ته ډوډۍ تیاره کړه او دا ډوډۍ هغه ته پخپله یوسه ، هغه ته ډوډۍ کیږده ،په دې ترتیب زه هیلمنه یم چې که چیرې د هغه په زړه کې تا ته لږ څه مینه هم پاته وي نو هغه به ستا د لاسو څخه دا ډوډۍ واخلي او وبه یې خوري ، تر څنګ به یې له تا سره چې کوم خفګان راغلې هغه به هم له منځه یوسي او راضي به شي .

د اوما په دې مشورې سره ګنګا لږ څه فکر وکړ او بیا یې ځواب ورکړ چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! زه به ستا د وینا په مطابق خواص خان ته ډوډۍ یو سم خو که چیرې هغه یو ځل بیا زما سره د پخوا په څیر سلوک وکړي او یا یې زما د لاسو څخه ډوډۍ وانه خسته ، او یا یې زه د خپلې کمرې څخه راوویستلم..دهغې په دې خبرو ورته اوما په پریکنده توګه وویل چې :

واوره ګنګا ! که چیرې دا ځلې هم خواص خان ستا سره همغسې رویه او سلوک وکړ او ستا سره یې د مصالحت هڅه ونه کړه ، او ستا د لاسو ډوډۍ یې هم ونه خوړله نو بیا واوره ! چې د راتلونکې سهار د مخه په تیارې کې به مونږ د دې ځایه وځو او د رهتاس همغه زیارت ته به ورځو ، هیڅوک به په دې خبره نه خبریږی چې مونږ دواړه چیرې تللې یو. د اوما د دې ځواب په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو او ویې ویل:

اوما خورې ! ستا دا وړاندیز په ځای دې خو دخواص خان څخه به زما لرې والې ماته د زغم وړ نه وي او زما د مرګ سبب به وګرځي . اوما ورته یې په زیږه توګه وویل چې ولې به د زغم وړ نه وي. کله چې خواص خان له تا سره مینه نه کوي ، تا نه خوښوي ، د خپل زړه څخه یې ستا مینه ، محبت او غوښتنه لرې کړې اوتا په خپله مینه کې له ځانه سره نه شریکوي نو بیا به دهغه څخه لرې والې تاته ولې د زغم وړ نه ګرځی او یا به تا د اندیښنو په دریاب کې لاهو کړي.

ګوره ګنګا خورې ! ته همغه یې چې یو وخت دې د خواص خان څخه د زړه له کومې کرکه کوله ، زه پوهیږم چې که چیرې خواص خان ستا خپلول و نه غواړي نو په خپل زړه کې دې همغه د نفرت د جهنم اور را تا زه کړه چې پخوا دې دخواص خان سره درلوده. دهغې په دې خبرو ګنګا بې چاره د ډیرې بې وسۍ څرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې :

اوما خورې ! کاشکې ما داسې کولاې شول ، کاشکې ما هغه کرکه او نفرت بیرته راوستلاې شوې چې دخواص خان په اړه مې درلودل، هغه وخت و چې هغه صاحب خان و او ګیدړې یې ښکار کولې. خو اوس زما په ژوند کې یو انقلاب راغلې دې.

اوما جانې ! غوږ شه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ما دصاحب خان څخه ډیره زیاته کرکه درلوده، او تا ته معلومه ده چې ما دهغې کرکې څرګندونه هم کړې وه ، اوهغه وخت مې خواص خان په خوله په څپیړه هم وهلې و ،خو هغه وخت هغه صاحب خان و . هغه هم په داسې حال کې چې هغه په ما احسان کړې و او زما د ځان او ابرو ساتنه یې کړې وه. خو د دې هر څه سره بیا هم ما دهغه څخه ډیره سخته کرکه درلوده ، ان تر دې چې ما دهغه احسان هم له یاده وویست اودهغه پر خلاف مې لاس پورته کړ خودهغې وروسته زما په ژوند کې یو انقلاب راغې.

ګوره اوما خورې ! کله چې زما د ترلاسه کولو له پاره د سویمبر ترنامه لاندې مقابلې پیل شوې او خواص خان د یوه نقاب پوشه په لباس کې زما د دې سویمبر درې واړه مقابلې په پوره میړانه وګټلې نو په هغه وخت کې هم ما د صاحب خان څخه کرکه کوله ، دهغه له پاره زما په زړه کې هیڅ ډول مینه او محبت ځاې نه درلود ،خو څه وخت چې دې نقاب پوشه زما د سویمبر درې واړه مقابلې وګټلې نو دهغه بریا ، دهغه میړانه ، دهغه ښه ویشتل او دهغه د تورې د وهلو هنر زه په خپله دهغه لورې ته را ښکودم. خو زه نه پوهیدم چې د دې نقاب پوشه په لباس کې خواص خان را نغښتې دې.

بیا د سویمبر د دریمې برخې د ګټلو نه وروسته چې کله دغه نقاب پوشه زما د خپلولو په ځای ماته ډاګیزه کړه چې هغه له ما څخه نفرت لري ، او بیا ولاړ. دهغې وروسته چې کله هغه د سویمبر د درې واړو مقابلو د ګډونکونکو شهزادګانو سرونه ورپرې کړل نو بیا زه نوره هم د دې په مینې کې ورونښتم په دې اساس مې ژمنه وکړه چې زه به په هرصورت دغه نقاب پوشه پیدا کوم او د خپل ځان له پاره به یې ترلاسه کوم، دا ځکه چې همدغه نقاب پوشه زما د مینې او محبت اخرې پولې ته را رسیدلې و ،هغه زما د ژوند انه ترټولو لویه کمزورې ګرزیدلې ده نو په دې خاطر ما دهغه د ترلاسه کولو له پاره هڅې پیل کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! دلته دراتلو وروسته چې فدایي خان ماته خبر راکړ چې هغه نقاب پوشه په اصل کې همدغه خواص خان دی نو ګوره خورجانې ! دخواص خان له پاره چې زما په زړه کې کومه کرکه موجوده وه هغه له منځه ولاړه ، اوڅومره مینه او محبت مې چې د سویمبر د مقابلو اخري ګټونکې ته په زړه کې را پیدا شوې و هغه ټوله مینه ، ټول محبت او ټوله غوښتنه دخواص خان د ذات په لور باندې منتقله شوه . اوس همغه خواص خان چې یو وخت زما له پاره د ډیرزیات دنفرت وړ و ، اوس راته ډیر زیات نادر او نایابه ګرزیدلی دی. واوره ! څومره چې ترې ما کرکه کوله ، اوس ورسره دهغې څخه په سلونو واره زیات محبت او مینه کوم. اوما خورې ، زه فکر کوم چې دخواص خان پرته به زما ژوند د جهنم د اور په څیر وي ، داسې فکر کوم چې د خواص خان پرته به هلته په هغه (اشرم) زیارت کې زما ژوند څه ډول تیریږي. ما خو غوښتل چې په همدې حویلۍ کې و اوسیږم ،او کله کله په پټه توګه خواص خان ووینم ، اودخپل زړه دمینې اور دهغه په کتلو سره مړ کړم. خو کله چې زه ددې ځایه ولاړه شم او په هغه زیارت کې و اوسیږم نو اوما خورې ، زما ژوند خو به دخاورو سره خاورې شي.

ددې خبرو څخه وروسته چې کله شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو اوما ددې ټولو خبرو ځواب ورکړ او ورته یې وویل:

ګوره زما ګنګا خورجانې ! زه ستا د مینې او محبت انقلاب په ډاګیزه توګه کتلې شم . که چیرې ته په ریښتنې توګه د خواص خان نه پرته ژوند نه شې کولای اودهغه څخه د لرې پاته کید و زغم هم نه لرې. نو بیا خو هغه دخپل ځان په لور د مایل کولو له پاره یوه بله طریقه هم شته. ګنګا ترې سمد ستي وپوښتل چې ، هغه کومه یوه ده. اوما ورته وویل:

واوره ګنګا ! اوس خو ته دخواص خان له پاره ډوډۍ له ځانه سره واخله او ورشه ، که چیرې هغه ستا دلاسو ډوډۍ وخوړه او ستا سره یې په ښه توګه خبرې اترې وکړې نو بیا خو به ټولې ستونزې په خپله هوارې شي ، خو که چیرې داسې ونه شول نو بیا راځه او سهار وختي به دهمغه زیارت په لور ورځو ، ما تاته مخکې هم ویلي و چې په اوسنیو حالاتو کې د هغه زیارت د لنګر اقتصادي حالات ښه نه دي ، په دې خاطر هلته چې څومره کونډې ښځې اوسیږي هغوې د خیر خیرات د راټولولو له پاره بیرون را وځي اوپه همدې توګه هغوې هملته په هغه زیارت کې خپلې شپې سبا کوي ، ګوره ګنګا خورجانې ! ته هم دهمغو ښځو سره د خیرخیرات له پاره را وځه ، زه به هم درسره په همغو کونډو ښځو کې اوسیږم او دخیر خیرات د راټولولو له پاره به دلته دخواص خان حویلۍ مخې ته را ځو . دخیر غوښتنې په وخت کې به ته خپل بدن په ډیره ښه توګه پټ ساتې اوپه خپل مخ به هم نقاب اچوې ، زه پوهیږم چې خواص خان ډیر همدرده او ځان ځارونکې انسان دی ، هغه به هیڅ کله هم له تاڅخه نفرت نه وي کړې خو هغه سلوک چې تا دهغه سره کړې دي نو دهمغې په اساس له تاسره دهغه محبت په ډیره زیاته کرکه اونفرت باندې بدل شو.

ګوره ګنګا ! ته به یې منې اوکه نه ،هغه وخت چې هغه ګیدړې ښکار کولې نو هغه وخت هغه ته د زړه له کومې د خپل ځان له پاره غوښتلې ، هغه نه غوښتل ستا نه پرته ژوند وکړي خو کله چې تا هغه په خوله په څپیړه وواهه ، هغه دې بې عزته کړ ، اوبیا چې کله ستا پلار هغه خپلې خیمې ته راوباله اوهلته هم تا هغه توهین کړ. نو بیا هغه له تاسره خپل محبت په نفرت او کرکې باندې بدل کړ. اوس به ستا کار دا وي چې هغه نفرت بیرته په محبت او مینې باندې را واړوې

ګوره ګنګا !لکه څنګه چې خواص خان په نقاب کې ستا د سویمبر مقابلې وګټلې او ستا له پاره یې خپل نفرت په محبت او مینه باندې واړاوه ، اوس به ته هم دخواص خان دخپلولو له پاره همدا ډول طریقه استعمالوې ،ته به هم خپل جسم را ونغاړې اوپه مخ به نقاب راخپور کړې او دخیر خیرات د غوښتلو له پاره به دلته راځې ، په ځانګړې توګه هغه وخت چې خواص خان بهر ووینې. ته به دخپل سلوک او رویې اوخبرو په واسطه خواص خان دخپل ځان په لور را مات کړې ،ماتاته ویلي دی چې هغه ډیر د خدایه ویریدونکې ،نیک اوهمدرده انسان دې ،زما په فکر که چیرې ته دشهزادګۍ په توګه هغه دخپل ځان له پاره نه شې را ماتولې نو دیوې کنډې په څیر خو یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خامخا تر اغیز لاندې راورېږي شي او هغه په خپله مینه کې را نغاړلې شي ،که چیرې ته داسې وکړای شې نو زه به په دې پوه شم چې تا دخپل ژوند ډیره ستره معرکه تر سره کړې ده .

داوما په دې مشورې د ګنګا په مخ کې د خوښۍ نښې را وځلیدې ،تر لږه وخته پورې یې په شوخو سترګو د اوما په لور کتل او بیا یې ورته وویل: اوما خورجانې ! ستا د امشوره ډیره غوره ده او زما په فکر چې عملې کیدای هم شي . که چیرې په ریښتیا توګه خواص خان زما څخه راضي نه شو او له ما سره یې د شهزادګۍ په توګه دخپلو اړیکو د سمولو هڅه و نه کړه نو زه به د کونډې په څیر د هغه د مینې د تر لاسه کولو هڅې وکړم. اوما جانې ! خواص خان زما سویمبر ګټلې دې ،او س په نړۍ کې همدا یوازینې ځوان دې چې زما د تن ، روح او عزت مالک ګرزیدلې دې ، زه په دې پوهیږم چې تر هغې چې خواص خان ما ته تر لاسه نه شي نو زما روح ، او زما د وجود هره برخه به نیمګړې وي ، زه به د یوې کونډې په څیر د خواص خان دخپلولو هرډول هڅې وکړم ،او س به زه ستا د مشورې په مطابق د خواص خان له پاره خوارک څښاک له ځانه سره یوسم . بیا به وو ینم چې د هغه عکس العمل څه ډول دې . د دې خبرې سره سم ګنګا پورته شوه ، او دخوراک څښاک ټول شیان یې په لوښو کې سره را یوځای کړل ، هر څه یې را و اخستل او دهغې کمرې په لور ور وخوزیده چې خواص خان په کې میشت و .

۳۱

دخواص خان دې ماڼۍ ته د راتلو وروسته ،ښایسته او زړه وړونکې شهزداګۍ ګنګا د ستورو په څیر ځلیدونکې دخواص خان خونې ته را ننوتله ، هغو ساتونکو چې د کمرې نه بهر یې پهره کوله هغوې هم شهزداګۍ ګنګا د ننه د ورتلو څخه منه نه کړه ، ځکه ټول په دې خبر و چې هغه د شیرشاه سورې له اړخه خواص خان ته د وینځې په توګه ورکړل شوې وه.

کله چې دخوراک څښاک د سامان سره یوځای شهزداګۍ ګنګا د خواص خان خونې ته ور ننوتله نو ویې کتل چې د خونې په یوه برخه کې خواص خان سترګې پټې کړې وې او ناست و ، دګنګا په ور ننوتلو هغه یو ټکان وخوړ ، سترګې یې پرانستې او کله یې چې وکتل نو ګنګا د درنښت په خاطر د ښه راغلاست له پاره خپل ځان ټیټ کړ او بیا یې په خپل خواړه او زسره د حقیقت نه ډک الفاظ د ملغلرو په څیر خپاره کړل او ویې ویل:

زه تا ته دې ماڼۍ ته په راتلو سره مباکې وایم. ما ستا له پاره خوراک راوړې دې ، زه هیله لرم چې ته به پخوانې خفګانونه او نارضایتونه یوه اړخ ته کړې ، ځکه چې شیرشاه سورې زه تا ته د یوې وینځې په څیر درکړې یم او د دې نه اخوا تا زما د سویمبر په ګټلو سره هم زما د تر لاسه کولو حق ثابت کړې دې.

خواص خان تر یوه وخته پورې شهزداګۍ ګنګا ته په ډیر غور او دقت سره کتل. خو شهزادګۍ د خوراک لوښې په خپلو لاسو کې نیولې و او هملته ځای په ځای ولاړه وه. دلږ ځنډ وروسته د خواص خان د قهر او غصې نه ډک اواز را پورته شو او ویې ویل:

ګوره ګنګا ! ایا ته ما د یوه تور ، له منځه تللي او پخوای چینجوو هلي لرګي په څیر انسان ګڼې ،کوم چې هرې لورې ته وغواړې و ځرخوې. واوره ! زما له تا سره هیڅ ډول اړیکې نه شته ، همدا اوس او په همدې شیبه کې زما دخونې څخه بیرون شه. او که په راتلونکې کې دې زما له پاره د خوړو د راوړو هڅه وکړه او یا زما خونې ته دې د راننوتلو هڅه وکړه نو یاد ساته چې زه به تا ډیره بې عزته کړم ، ستا ښګینه په همدې کې ده چې تر هغې چې ته د اوما سره یو ځای دلته او سیدل غواړې په پټه خوله و او سیږې او کله چې هم د دې ماڼۍ څخه تلل غواړې نو هیڅوک به هم ستا لاره و نه نیسي، بس ، زه د دې نه اخوا نور څه درته نه وایم.

دخواص خان د دې خبرو څخه داسې بریښیده چې د شهزادګۍ بې چاره پښې د زمکې څخه ښوید لې دي ، هغه دومره مړژواندې شوه چې پښو یې حرکت نه شو کولای ،دهغې د دې حالت په کتلو سره ورته خواص خان یوځل بیا وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره ګنګا ! ته اوس زما له پاره يو تياره ښارګوټي ، د ګرد او غبار نه ډکه شپه او د خيرن زړه د افق په څير ګرزيدلې يې. يو وخت ته ماته زما د غوښتنو سمندروې ، خو اوس ته ماته زما د غوښتنو دعذاب څخه هم بدتره يې. ورځه او په آينده کې دې لورې ته د راتلو هڅه مه کوه.

دخواص خان په دې خبرو شهزادګۍ بې چاره د غمژنو لمحو قصه او د تيرو شوو وختو د ويجاړو په څير و ګرزيدله. دهغې د وصل ګمان د هجر او بيلتون په يقين بدل شوې و. تر لږه وخته پورې هغه بې چاره چپ چاپ په درانه خوب ويده او د منجمدو ساعتو په څير ولاړه وه ، دهغې دحالت څخه داسې بريښيده لکه چې دهغې د بدن څخه د عمر تپ وتلې وي اويا پرې چا دهغې ساه اخستل بند کړي وي ، په خپل ځاې ولاړې شهزادګۍ تر يوه وخته پورې خپلې شونډې چيچلې ،دهغې سترګې د اوښکو څخه ډکې شوې وې اوبيا يې د سترګو څخه د اوښکو سيلاب را روان شو ،ددې نه وروسته هغه په ډيره بيړه را وګرزيده او د خوراک سامان يې له ځانه سره را واخست او په منډه دهغه ځايه را ووتله.

هغه بيرته هغې خونې ته ور ننوتله چې اوما يې ورته په کې په ډيره بې صبرۍ سره انتظار کاوه ، شهزادګۍ ګنګا ، د خوراک لوښې يوې لورې ته کيښودل اوبيا په يوه ځاې کې کيناسته او دکوچنيانو په څير يې په ژړا لاس پورې کړ، په چغو چغو يې وژړل ، اوما ور مخته شوه او دهغې سره ور غاړې وتله او ورځخه يې وپوښتل چې ګنګا خورې ! څه در پيښ شوي دي ، ايا خواص يو ځل بيا له تاسره بدتميزي کړې ده ، دهغې په دې خبره ګنګا خپل ځان سنبال کړ اوپه ژړغونې اواز سره يې وويل چې:

اوما خورجانې ! خواص خان زه را وشړلم ، ماته يې سپکې سپورې وويلې اودخپلې خونې څخه يې راته د تللو حکم وکړ. اوما ! دخواص خان د کرکې په اساس خو اوس زه دخپل ځان له پاره هم سراب ګرزيدلې يم ،اوس زه بې حسه او خالي لاس اودهغه ډال په څير يم چې نه شاخونه لري او نه لمن ، اوما دخواص خان پرته زه د توری تيارې شپې دهغه توپان په څير ګرزيږم چې په مقدر کې يې غم او له منځه تلل ليکل شوي دي. اوما خورجانې !ما خو خواص خان د کلونو کلونو د پانګې قطره قطره ګټلې او محبت مې ورسره کړې دې ، خورجانې ! زه خو خپل محبت او مينې د مار په څير چيچلې يم. خو اوس هم زما په زړه کې دخواص خان محبت دبې لمسه څيرې په څير روان دې. خو اوما خورجانې !داسې بريښې چې د خواص خان سره زما د محبت لمر نور په ډوبيدو دې. ويريږم ، او زړه مې لړزيږي چې دخواص خان پرته اودهغه په بيلتون کې به د پيريو په څير دا اوږدې شپې او دکلونو په څير دا ورځې به څه ډول تيروم.

د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو په ځواب کې اوما تر څو لمحو پورې چپه ناسته وه ،بيا ديوه هوډ سره راپورته شوه او ويې ويل چې: ګنګا خورې ! سمدستې راپورته شه ،مونږ دواړه خويندې به همدا اوس اوپه همدې ګړۍ کې د هغه زيارت په لور ورځو ، که چيرې خواص خان ته را شړلې يې نو دهغه د ترلاسه کولو له پاره به مونږ همغه لاره نيسو چې پخوا مو پرې خبرې کړې دي. د اوما په دې خبرو باندې شهزادګۍ ګنګا په ډيره عجيبه توګه د هغې لورې ته وکتل ، لږ څه مسکۍ شوه اوبيا يې ورته وويل چې: را پورته شه خورجانې ! زه تاته ډاډ درکوم چې اخر به بريا زمونږ په برخه کيږي ، ددې خبرې سره سم دواړو خپل سامانونه را ټول کړل او دخپلې خونې څخه را ووتلې.

۳۲

بله ورځ چې خواص خان دخپلې خونې څخه را ووت نو دماڼۍ نه بيرون ساتونکې ورته را نژدې شو او ورته يې وويل چې: امير خواص خانه !دلته په ماڼۍ کې اوسيدونکې شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه دشپې وختې ددې ځايه څخه ووتلې ، ته هغه وخت ويده وې اومونږ نه غوښتل تا دخوبه بيدار کړو نو ځکه مو خبر درنکړاې شو، خواص خان دهغه خبره په ډيره بې پروايي سره واخستله اوبيا يې ترې وپوښتل چې هغوې چيرې ولاړې؟ ساتونکې ورته وويل چې: کله چې هغوې د ماڼۍ څخه ووتلې نو ماترې وپوښتل چې هغوې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې شپه کې چیرې ځي ؟ شهزادګۍ ګنګا راته وویل چې هغه له او ما سره یو ځای دیوه دوست او خپلوان کورته ورځي، نو په دې خاطر یې ما لاره و نه نیوله او هغوی دواړه ولاړې. خواص خان ورته وویل چې ډیرښه شول چې تا د هغوې لاره نه ده بنده کړې، د دې خبرې سره سم خواص خان د ساتونکې خبرته دکوم اهمیت د ورکولو پرته د آسونو د تبیلې خواته ورغې.

۳۳

شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړو هملته درهتاس دښارد (ودهوا اشرم) د زیارت په لنګرځاې کې ځانته د اوسیدو ځایونه پیدا کړې و او هملته اوسیدې. دواړو په همغه دویمه ورځ په خپل فعالیت پیل وکړ اود دې لنګرخانې دنورو کونډو ښځو سره یو ځاې یې درهتاس په ښار کې د خیر خیرات غوښتل پیل کړي و. هغوې نورې ښځې هم له ځانه سره راو اخستې ا و د خواص خان دحویلۍ په لور یې د سوال کولو له پاره له ځانه سره راوړې. خو په دې ورځ هغوې د خواص خان سره و نه شو کتلاې. هغوې د مانۍ نه بیرون د سوال کولو له پاره غږ پورته کړ ، ساتونکو لږ څه ورکړل او دهغې ځایه یې بیرته لرې کړې. په همدې توګه به هره ورځ شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما د نورو کونډو ښځو سره یو ځاې ددې مانۍ شاوخوا دخیر خیرات دغوښتلو په بهانه چکر واهه. خو ددوې به دخواص خان سره لیده کاته نه کیدل او همغه پهره دارانو به لږڅه ورکول اودوې به بیرته ناکامه او نا مراده ستنیدې.

یوه ورځ هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما د نورو کونډو سره یو ځاې دخواص خان حویلۍ ته راغلې نو اوما وکتل چې خواص خان په خپل آس سپور او د آسونو دتبیلې څخه بیرون را وتلې اوتر بیرونۍ دروازې پورې را رسیدلې دې. دهغه د لیدلو سره سم یې تر خپل څنګ روانې شهزادګۍ ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: زما خورې ! داسې بریښې چې ستا برخلیک را ویښ شوې دې ، وګوره هغه دې خواص خان د آسونو دتبیلې څخه په آس سپور د مانۍ مرکزي دروازې ته را روان دې ، ته په منډه دروازې ته ولاړه شه او دخیرغوښتلو له پاره غږ وکړه. داوما په دې خبره ګنګا خوشحاله شوه خو اوما ته یې هیڅ ځواب ورنه کړ ، ډیره په چټکۍ سره مخته ورغله ، اوما هم د نورو کونډو سره یو ځاې دهغې تر شا په بیړه هغه لورې ته ور روانه وه. اوما او ګنګا دواړو د نورو خیر غوښتونکو کونډو ښځو په څیر سپین کالي په غاړه کړي و ، یواځنې توپیر یې دا و چې ډیره کۍ ښځو کومه ځانګړې پرده نه درلوده مګر دوې دخپل ځان تر څنګ خپل مخونه هم را نغاړلي و. دوې دواړو په خپلو مخونو باندې سپین نقاب را خپور کړي و ، اوما د نورو ښځو تر منځ پاته شوه خو ګنګا مخته راغله او دخواص خان د حویلۍ په دروازه کې و دریده او دخیر غوښتلو غږ یې وکړ. د آسونو د تبیلې څخه را روان خواص خان دهغې دا غږ هم اوریدلې و ، تر دې دمه نورې ښځې هم هلته ور ورسیدې اوهغوې هم د شاوخوا کورونو څخه د خیر غوښتلو اوازونه پورته کول.

د لمړنۍ غږ وروسته چې کله ګنګا دخیر غوښتنو له پاره دویم ځل خپل اواز پورته کړ نو هغه وخت خواص خان مرکزي دروازې ته را رسیدلې و ، دګنګا په لور په کتلو سره هغه دخپله آسه را ښکته شو اوپه ډیره نرمه او مینه ناکه توګه یې د ګنګا څخه وپوښتل چې: ته څوک یې او ولې خیر غواړې ؟ اودا چې ستا په څیر په لباس کې را نغاړلې نورې ښځې خیر غواړي هغوې څوک دي ؟ دهغه دخبرو په ځواب کې ورته ګنګا وویل چې: مونږ ټول د هغه زیارت د لنګر اوسیدونکي یو ،ځکه چې هغه د کونډو ښځو د اوسیدو او پناه ځاې دې ، دا کونډې ټولې هملته اوسیږي ، او هره ورځ دخیر غوښتنو له پاره بیرون راوځي او په دې توګه خپل ژوند سبا کوي ، دخیر غوښتل زمونږ د کونډو ورځني ژوند دې. دهغې په دې خبرو ترې خواص خان په یوه ډول مرغوبیت او پلټنې سره و پوښتل چې:

ته خو همدا اوس دخپل اواز او دخپل جسماني جوړښت څخه ځوانه معلومیږې ، نو ته څنګه کونډه شوې یې او چا کونډه کړې یې ؟ ګنګا ورته وویل چې زما نوم ګیتا دې ، داسې وګڼه چې د غمونو ګیتا ، زما مور اوپلار مړه شوي دي او د یوه کس سره زما کوژده وشوه ، لا تر اوسه پورې زما رخصتي نه وه شوې چې هغه زه پریښودم ، هغه ډیر بد معاش او اوباشه انسان و ، د کوڅه ډبو نجونو سره به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرزیده را ګرزیده نو په دې خاطر ما هم دهغه سره د یوځای ژوند د تیرولو څخه انکار وکړ. څرنګه چې زما هیڅ بل د اوسیدو ځای نه و نودلته مې په دې لنګرخانې کې د پناه غوښتنه وکړه ، بس اوس خیر خیرات غواړم اوخپل ژوند پرې سبا کوم. ددې سره سم د غمنو او مصیبتونو په اساس د ګنګا بې چاره په سترګو کې اوښکې راغلې ، هغه نقاب یې چې په مخ را خپور کړې و په اوښکو لوند خیشت شو ، دهغې د حالت په کتلو سره خواص خان ویلې ویلې شو .

تر لږ ځنډه پورې خواص خان هملته خاموشه ولاړ و خوبیا یې په ډیره مینه ترې وپوښتل چې : ایا تاته کوم تکلیف دي اویا دې هلته په لنګر ځای کې څوک تنګوی؟ ګنګا ورته په ژړغوني اواز کې وویل چې : غم خو زمونږ د کونډو مقدر ګرزیدلې دې. څرنګه چې زه اوس هم ډیره ځوانه او تنکۍ یم نو په دې خاطر هر څوک راته په غلطو سترګو ویني ، زما د ژړا علت د کوم چا له اړخه د تکلیف ، غم او یا ګواښ د راپیدا کیدو په خاطر نه دې، بلکه ستا د دغو دوو درې خوږو جملو په ویلو سره زما زړه ویلې شو او ما ته ژړا راغله، تر اوسه هیچا له ما څخه د همدردۍ په توګه نه دې پوښتلي چې نوم دې څه دې ؟ ته څنګه دلته لنګر ځای ته راغلې یې اویا پر تا څه تیر شوي دي ؟ دګنګا په دې خبرو سره خواص خان ډیر زیات اغیزمن شو ، ان تر دې چې تر ډیره یې خپل ځان ټیټ کړې و اوبیا یې وویل :

ګیتا ! که زه تاته یو څه ووایم نو ته به یې ومنې ، ګنګا ورته سمدستي وویل چې : حتما یې منم ، ولی به یې نه منم. ته وایه ما ته څه ویل غواړې. ددې خبرې سره سم خواص خان د خپلو کالیو څخه څو سیکې را وویستلې اودګنګا په لور یې لاس ور وغځاوه ، ګنګا د خپل اړخ دڅپټي پلو ورته را واړاوه او خواص خان په هغې کې دغه سیکې ور واچولې. بیا ورته خواص خان وویلې چې : ګوره ګیتا ! ته به سبا همدا وخت دلته د دروازې ته راشې او د خیر غوښتلو غږ به وکړې زه به ستا انتظار کوم ، زه به دو مره څه در کړم چې ته پرې خپل ژوند په ښه توګه سبا کړې.

اوس ته ورځه. ستا نورې خیر غوښتونکې ملګرې درڅخه لرې ولاړې هسې نه چې ځانته پاته شې. ددې خبرې سره سم خواص خان په خپل آس سپور شو. دخواص خان سره دخبرو نه ګنګا ډیره ډاډمنه او خوشحاله وه ، بیا بیرته ستنه شوه او په ډیرې بیړې سره د نورو ښځو سره یو ځای شوه ، خواص خان هم په خپل آس سپور او په کومې لارې ولاړ.

کله چې ګنګا دنورو کونډو تر څنګ را ورسیده نو اوما په ډیره بیړه ور وړاندې شوه او ترې ویې پوښتل چې : ګنګا جانې ! ته ډیره بختوره وې چې نن دې د خواص خان سره وکتل ، تا له هغه سره څه وویل: ګنګا ورته په ډیره پټه توګه ټوله قصه وکړه ، اوما دهغې په خبرو باندې ډیره خوشحاله شوه اوبیا یې ورته وویل: ګنګا خورې ! داسې بریښې چې ستا دبرخلیک او ستا دنیک بختۍ ټولې دروازې پرانستل کیږي اوهغه مقصد اومنزل چې دې دشهزادګۍ په توګه نه شو تر لاسه کولې اوس یې د یوې نقاب پوښته پیغلې په توګه تر لاسه کوې. څرنګه چې خواص خان ته سبا بیا را بللې یې نو ته به سبا خامخا په همغه وخت راځې ،بیا به زه ووینم چې هغه تاته څه ویل غواړي. ددې خبرو وروسته دواړه چپه خوله روانې شوې اود نورو کونډو سره یو ځای دخپل لنګر ځای په لور مخته ورتللې .

بله ورځ ، دتیرې ورځې په څیر ، ګنګا په خپل وخت خیرخیرات غوښتنې له پاره د خواص خان دحویلۍ دروازې ته روغله او د خیر غوښتو اواز یې وکړ. دهغې د لمړي غږ سره سم خواص خان د خپل میلمستون څخه نژدې په منډه منډه راغې اودګنګا په لور په کتلو سره یې وویل ، ګیتا ! ما هلته په میلمستون کې په ډیره بې صبرانه توګه ستا انتظار کاوه ، دهغه په دې خبره ګنګا په ډیره مرژواندې توګه وویل چې : تا په همدې وخت کې را بللې وم ،نو دادې زه راغلم. خواص خان تر لږه وخته پورې هغې ته په ډیر غور سره وکتل ، همغه پروني لباس دهغې په تن و ،بلکل سپین دشیدو په څیر کالي ، هغې دهمدې کالیو په واسطه خپل جسم او خپل مخ را نغاړلې و ، دتیرې ورځې په څیر نورې کونډې هم د شاوخوا کورنو ته د خیر غوښتنې له پاره ورغلې وې. دخواص خان په خاموشه پاته کیدو سره ګنګا ترې وپوښتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په راغوښتلو زه دادې راغلې يم ،خو زما ځخه يوه بې عقلي شوې ده ، چې پرون ما له تاسره ډيرې خبرې وکړې خو ما ستا ځخه ستا نوم ونه پوښته ،دهغې په دې خبره خواص خان ورته مسکې شو او ويې ويل چې ګيتا ! زما نوم خواص خان دې او د شيرشاه سوری دلښکرو ستر سالار يم ، ګوره ګيتا ! ما ته پرون دد ې له پاره را بللې وې چې ما ستا له پاره څه شيان اخستې دي، که چيرې ته يې بده و نه ګڼې،نو هغه د خپله ځانه سره يوسه او د خپلو اړتياو له پاره يې وکاروه. ګنګا ترې سمد ستې وپوښتل چې: څه ډول شيان دې مهاراجه ! خواص خان ځواب ورکړ ،کوم خاص څه نه دي بلکه ستا د ژوندانه دورځنې اړتياو دپوره کولو له پاره دي ،که ته يې بد ه نه ګڼې نو ولاړه شه او زما په ميلمستون کې کينه ،خو که چيرې ته نه غواړې زما حويلۍ ته ورننوځې نو زه به ټول شيا ن دلته را وغواړم ،ګنګا بې چاره په ډيره بې وسۍ اويو ډول مړژواندې اوازکې وويل چې: ګوره مهاراجه !دننه په تللو کې کومه ستونزه نه شته ځکه ته ماته د شکل او صورت له اړخه ډيره شريف النفسه انسان ښکارې ،خو زه له تاسره حويلۍ ته دننه ولاړه شم او هلته په ميلمستون کې کينم نو زما سره د راغليو کونډو ته به شک پيدا شي چې زه د څه له پاره حويلۍ ته تللې وم ،هغوې به زما په کرچار باندې هم شکمنې شي او زما په اړه به ډول ډول خبرې پيل کړي او ستا په نامه به ما خلک بدنامه کړي ، دهغې په دې خبره خواص خا ن ورته سمد ستې وويل چې نه ، هرګز نه ، ته همدلته اوسه ، زه تا همدلته پريږدم ، ماته ستا عزت تر هر څه زيات معتبر دې. په حقيقت کې چې پرون تا ماته خپله کومه زړه ماتې قصه وکړه، هغې پرما ډير زيات اغيز وکړ ، ته همدلته ولاړه اوسه ،کوم شيان مې چې ستا له پاره راوړي دی هغه به درته همدلته را وغواړم، ددې خبرې سره خواص خان خپل يوه ساتونکې ته ورغږ کړ، هغه په منډه منډه راغې ، خواص خان ورته وويل چې:

دننه حويلۍ ته ولاړ شه ، هلته چې څومره ساتونکې دي ټولو ته ووايه چې دلته مرکزي دروازې کې راټول شي. اوهغه بوجۍ چې هلته په ميلمستون کې پرته ده هغه هم له ځانه سره ماته راوړه ، هو ! اول هغه بوجۍ راوړه بيا ساتونکو ته ووايه چې دلته راټول شي . هغه ساتونکې منډه کړه او دميلمستون ځخه يې هغه بوجۍ راواخسته او خواص خان ته يې را ورسوله ، خواص خان هغه راپورته کړه اودګنګا په لور يې ور اوږده کړه او ورته يې وويل چې: دراواخله يې. په دې بوجۍ کې ستا د وړتيا وړ سامانونه دي ، ګنګا ورته وويل چې ايا زه دا پرانستې شم تر څو ووينم چې په دې کې څه شيان دي. خواص خان ورته وويل چې: هو ته دا کتلې شی ، ګنګا په داسې حال کې په زمکه کيناسته چې د خواص خان په لور يې شا را اړولې وه ، هغه بوجۍ يې پرانسته ، ويې کتل چې په هغې کې ډير زيات قيمتې کالي دي ، دسرو زرو اوسپينو زرو بنګړي او ګوتې په کې دي او دښايست او زينت هر ډول سامانونه په کې پراته دي. ګنګا دا بوجۍ همداسې پرانستې په زمکه پريښوده اوبيا يې دخواص خان په لور په کتلو سره وويل چې:

تاخو پر ما دومره بوج را بار کړې دې چې زه يې دپورته کولو جوګه نه يم. تر هغوې چې دکاليو پورې اړه لري زه به هغه له ځانه سره يوسم او هلته په لنګرځاې کې به يې استعمالوم. د سپينو زرو بنګړي به هم زه له ځانه سره يوسم. خو د سرو زرو بنګړي له ځانه سره نه شم وړې ، خواص خا ن ترې سمد ستي وپوښتل چې: هغه ولې ؟ګنګا بې چاره په لړزيدلې او ژړغوني اواز سره وويل چې: مهاراجه !زه په خپل کور کې نه بلکه د زيارت په لنګر خانې کې اوسم . اوهلته د غل غدو ويره هم شته ، نو کله چې زه دومره قيمتې شيانو استعمالوم نو په دې به هم هغه خلک زما په اړه ډول ډول خبرې کوي او وايي به چې معلوم نه ده چې زه دخير غوښتلو په وخت کې د کومو خلکو ځايو ته ورځم. د سپينوزرو بنګړي د زغم وړ دي ځکه زياتې کونډې يې په لاسو کې اچوي ، د کاليو ځخه به هم زه څه ډيرې ساده شانته جامې له ځانه سره واخلم خو کوم چې ډير قيمتې دی هغه له ځانه سره نه شم وړلې ، په حقيقت کې زما داستان د غمونو نه ډک دې ، زه د خپل ذات اونامه سره نور الزامات نه شم اخستلاې. په ځواب کې يې خواص خان غوښتل څه ووايي چې دحويلۍ ټول ساتونکې هلته را ټول شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان هغوي ټولو ته وويل چې : دې کونډې ته په غور سره ووينئ ، کله چې هم دا دلته زما دحويلۍ دروازې ته راشي او د خير غوښتلو او از وکړي نو خالي لاس يې مه ليږئ ،که چيرې زه په خپله په حويلۍ کې وم نو زه به په خپله هغې ته يو څه ورکوم اوکه په حويلۍ کې نه وم او دې اواز وکړي نو واورئ چې: دا به خالي نه پرېږدئ. که چيرې دا سې مو وکړل نو ستاسو څخه به يو هم و نه بښم.

بله خبره داده چې داکونډه چې د رهتاس د زيارت په لنګر خانې کې او سيږي که کله هم دکوم فرياد سره دلته راشي او يا ورته کومه ستونزه پيدا شي او يا د چا پر خلاف کوم شکايت وکړي نو په همغه وخت کې يې شکايت رفعه او اړتياوې پوره کړئ ،په دې کار کې به لږ څه ځنډ ون هم نه کوئ، ددې کونډې نوم ګيتا دې ،دا ډيره محتاجه ده ، اوس تاسې ټول ورځئ ، اوپه خپلو خپلو کارونو کې مصروف شئ ، ددې حکم سره سم ټول ساتونکې دهغه ځايه ولاړل ، خواص خان يو ځل بيا ګنګا ته وويل چې :

ګيتا !ددې بوجۍ څخه چې هر شې ستا خوښه يې او له ځانه سره يې وړل غواړې جدا يې کړه او له ځانه سره يو سه يې. پاته شيان به دلته په حويلۍ کې ستا د امانت په څير ايښې وي ، کله چې هم ورته احتياج پيدا کړې نو يا يې له ماڅخه اويا که زه نه اوسم نو د کوم ساتونکې څخه يې وغواړه. زه به هغوې ته په دې اړه تفصيلي خبره وکړم. ګنګا ترې سمدستي وپوښتل چې: مهاراجه ! ايا ته کومې لورې ته ځې؟ دهغې په دې خبره خواص خان په خندا کې وويل چې: ګوره ګيتا ! ماتاته پخوا هم ويلي دي چې زه د شيرشاه سوري دلښکر ستر سالار يم ، د تيرې په څير خو په يوه ځاې کې نه شم پريوتلې ، زه نن دلته يم ، کيداې شي سبا بلې کومې لورې ته ولاړشم. کوم محاذ ته د جنګ په لور ولاړ شم. هسې هم کيداې شي چې څو ورځې وروسته زه ددې ځايه کوچ وکړم. دا چې زه به کومې لورې ته ولاړ شم را ته معلومه نه ده او نه زه اوس تاته په دې اړه څه ويلې شم ، په هر صورت زه به ساتونکو ته ووايم چې هر کله چې ستا دکوم شي له پاره اړتيا وي ، دلته حويلۍ ته راځه نو تا ته به ستا د اړتيا وړ هر شې تر لاسه کيږي. اوس ته ولاړه شه. ستا نورې ملګرې ښځې به تاته انتظار کوي.

ګنګا د اړتيا وړ شيان له ځانه سره واخستل ، او نور شيان يې هملته پريښول او دهغه ځايه ولاړه ، خواص خان تر لږه وخته پورې هملته په دروازې کې ولاړو ، ګنګا به هم بيا بيا شاته راکتل ، دهغې په دې کار باندې خواص خان هم خندوني او مسکې ولاړو ،کله چې ګنګا ولاړه او دنورو کونډو ښځو سره يو ځاې شوه نو بيا هغه پاته سامان خواص خان له ځانه سره واخست او دننه حويلۍ ته ولاړ.

۳۴

هغه وخت چې شيرشاه سوري اوخواص خان د بنګال مرکزي ښار ګوډ خالي کړ نو همغه وخت (۱۵۳۸زکال د جولاې مياشت کې) همايون دبنګال دې ښارته ور ننوت. هلته د ګوډ په ښار کې همايون تر ټولو لمړی کار دا وکړ چې دښار د بيا جوړولو اوپاکيدو حکم يې وکړ تر څو د جنګ د تباهيو ټولې نښې نښانې له منځه ولاړې شي . افيون خوړونکې همايون ته د ګوډ ښار دومره ښايسته ښکاره شو چې ددې ښار نوم يې بدل کړ او د جنت اباد په نامه يې و نوماوه. هغه هلته دخپلو تم کيدو په وخت کې دبنګال ولايت دخپلو اميرانو او سالارانو په منځ کې وويشه ، هغه هلته نژدې نهه مياشتې په ډير عيش اوعشرت کې تيرې کړې او داسې به په نشې کې ډوب و چې په مياشتو به يې هم دخلکو سره دکتلو فرصت نه شو تر لاسه کولې.

شيرشاه سوری هملته د رهتاس په کلا کې اډانه اچولې وه. کله چې هغه وکتل چې همايون دخپل فوځ سره يو ځاې هلته د بنګال د ښار په ګوډ کې تم شوې دې او هملته يې د اوږدې مودې د تيرولو هوډ کړې دې نو هغه د همايون په ولکه شوو سيمو باندې د بيرته ولکې کولو له پاره پلان جوړ کړ. هغه دبرسات په موسم کې د رهتاس او سهسرام اونور کلا ګانو څخه د فوځونو د برتي کولو له پاره کار پيل کړ، هغه په خپل ځواک او فوځ کې ډير زيات ډيربنت راوست ، دبرسات د موسم د پاې ته درسيدو سره سم هغه خپل فوځونه هملته د رهتاس د کلا تر مخ را ټول کړل تر څو دهمايون پر خلاف عسکري عمليات پيل کړي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مغلو په خلاف د عملیاتو د پیل کیدو له پاره شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې د خواص خان تر قومندې لاندې پرېښوده ، په داسې حال کې چې هیبت خان نیازي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني یې د خواص خان معاونین و ټاکل ، د فوځ بله برخه شیرشاه سوري د خپله ځانه سره وساتله او د خپلو زامنو نه علاوه یې حاجي خان پټني ، اوبرهم جیت هم له ځانه سره واخستل . شیرشاه سوري خواص خان ته دا کار وسپاره چې هغه به د ټول بهار د ځارنې مسؤلیت په غاړه لري . خو هغه به په خپله دهمایون په سلطنت باندې یرغل وروړي ، داخبرونه به خامخا هلته ګوډ کې پروت همایون ته ور رسیږي ،نو همایون به سمدستي دخپل لښکر سره یوځاي د ګوډ دښار څخه را بیرون شي او د بهار د لارې به دشیرشاه سوري سره د ټکر د کولو هڅه وکړي ، شیرشاه سوري غوښتل چې په بهار کې خواص خان دخپل لښکر سره یوځاي دهمایون سره ټکر وکړي او دهغه لاره ونیسي او پرې یې نږدې چې دشیرشاه سوری په لورور مخته شي . په دې ترتیب به شیرشاه سوري ته دهمایون په سیمو باندې د ولکې کولو فرصت تر لاسه شي اودا ډیر غوره پلان و چې شیرشاه سوری د همایون د ماتولو له پاره جوړ کړې و.

ددې ټول پلان د جوړولو نه وروسته شیرشاه سوری د همایون د سیمو د ولکې کولو له پاره وروووت . په همدې وخت کې خواص خان هم د همایون د خطر څخه د مخنیوی په خاطر د رهتاس د کلا څخه کوچ وکړ .

درهتاس د کلا څخه د وتلو وروسته شیرشاه سوری د بحر د سطحې د لړزانده امواجو په څا کې دهمایون د سیمو په لور ور مخته شو او هر هغه ځواک به یې چې مخې ته راته هغه به یې د مخې سره لکه د سیلاب په څیر له منځه یوړ.

شیرشاه سوری دخپل لښکر سره یو ځاي تر ټولو لمړی د بنارس په لور مخه وکړه ، که څه هم تر دې وخته پورې د شیرشاه سوری ټینګه او قوي دچنار کلاد همایون د لښکرو په واک کې وه . خو په دې چنار کلا باندې مغلو ډیره ځواکمنه ولکه کړې وه. دچنار د کلا د محاصره کولو سره سم ، شیرشاه سوري نه غوښتل خپل ډیر وخت په محاصرې باندې له لاسه ورکړي ، په دې اساس یې فکر کاوه چې که د چنار د کلا تر څنګ اوشاوخوا نورې سیمې د مغلو د ولکې څخه بیرون کړي نو دچنار کلا به په خپله دهغه په منګولو کې پریوزي.
هغه دهمدې فکر په اساس د چنار کلا دلمړی حملې څخه شاته پرېښوده او دبنارس په لور و خوزید.

بنارس په دې ورځو کې د مغلو د ځواک ځانګړې مرکزو . هغوی ددې ښار ددفاع له پاره یو ځواکمن لښکر هم ځاي په ځاي کړې و . خو دمغلو دا ځواک دشیرشاه سوري دیرغل په مقابل کې تم نه شو ، شیرشاه سوري په بنارس باندې داسې یرغل وروست چې دمغلو موجود لښکر یې د ډیرې بدې ماتې سره مخ کړ . په دې ترتیب شیرشاه سوری په بنارس باندې ولکه وکړه ، دهغه ځاي مغلی والي میرفضلي یې د جنګ په وخت کې وواژه ،دهغه تر قومندې لاندې چې دمغلو څومره لښکر و هغه یې ټول له تیغه تیر کړ، په بنارس د ولکې کولو او په هغه ځاي باندې دخپل ځواک د ټینګولو نه وروسته شیرشاه سوری دجونپور په لور مخه کړه ، جونپور یې محاصره کړ ، دلته دهمایون د اړخه بابا بیګ جالیر چې دجونپور حاکم و او ددې ځاي دجنګي کلا د ساتنې له پاره یې هم ډیره ښه انتظام درلود ،د شیرشاه سوري سره کلکه مقابله وکړه . په همدې وخت کې د جونپور د لښکرو د کومک له پاره د بهرایچ څخه هم فوځ را ورسید . بهرایچ په «اوده» کې یو مشهور ځاي دې چې د فیض اباد څخه اویا میله شمال لورې ته پروت دې ،کله چې د جونپور ته د بهرایچ څخه د مغلو ځواکونو ته فوځې کومک او خوارکې توکې را ورسیدل نو د جونپور محاصره اوږده شوه . شیرشاه سوري ددې حالت په کتلو سره لږ څه اندیښمند شو ،په دې خاطر یې دخواص خان په لور قاصد و استوه تر څو هغه د خپل لښکر سره یو ځاي په بهرایچ باندې یرغل یوسي .
ترڅو دهغه ځایه نور نوي فوځونه د جونپور د کومک له پاره رانشي . دشیرشاه سوری دحکم د ورسیدو سره سم خواص خان په پوره میړانې سره د بهرایچ په لورور وخوزید اودشپې په تیاره کې یې په دې سیمې باندې حمله وکړه ، او هلته میشت د مغلو لښکر یې لکه د بارودو د دود په څیر د خپلې مخې څخه لرې کړ. او په بهرایچ باندې یې ولکه وکړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د جونپور محاصره اوږدیږي او دجونپور مغلي فوځونو ته دیوې لورې او بلې لورې بسپنه ور رسیږي، نو هغه د دې محاصرې دپاې ته رسید و له پاره انتظار کول بې ځایه وګڼل ، هغه د جونپور نه اخوا د قنوج په سیمه کې چې هر څه وو هغه یې په خپله ولکه کې واخستل.

دجونپور د سیمې تر جنګ پورې چې دهمایون هریو والي یا دجنګ کولو هڅه کړې اویا یې د مزاحمت کولو له پاره پیښې را بڼه وهلې وې هغوې ټول د شیرشاه سوری له اړخه له منځه یوړل شول ، اویا هغوې په خپله خپلې سیمې پریښودې او دهغو څخه یې پښې په تیښته سپکې کړې. که څه هم په ځینو ځینو ځایو کې د مغلو جنرالانو پوره پوره مقابله وکړه خو د محاصرې په واسطه به هغوې خامخا د ناکامۍ سره مخکیدل. په دې ترتیب شیرشاه سوری دجونپور نه علاوه په شاوخوا نورې ټولې سیمې باندې خپله ولکه کلکه کړه.

شیرشاه سوري د قنوج په سیمه کې د غارت او چور کولو مخه و نیوله او هلته یې د یوه خپلواک پادشاه په څیر عمل وکړ، په هره سیمه کې یې خپل افسران و ټاکل اود هغوې په واسطه یې د منې او ژمې د فصلونو د حاصلاتو محصول تر لاسه کاوه.

په دې ټولو جنګونو کې د حیرانولو خبره داوه چې شیرشاه سوري هیڅ ښار ګوټې تباه او برباد نه کړ ، هغه خپلو لښکریانو ته په کلکه حکم کړې و چې دهقانانو او ښاریانو ته هیڅ ډول زیان ور ونه رسیږي. دشیرشاه سوري قهر او غصه تر مغلو پورې وه ، هغه د دهقانانو اوښاریانو سره څه سرو کار نه درلود ، ځکه دې خلکو په زور او جبر سره د مغلو اطاعت منلې و. شیرشاه سوري به ویل چې دهقانان بې قصوره دي ،ځکه هغوې د واکمنو اطاعت کوي.

خواص خان د بهار په سیمه کې خپریده او ځارنه یې کوله چې که چیرې د بنګال څخه کوم لښکر په شیرشاه سوری د حملې له پاره راشي نو دهغوې لاره تم کړي ، ترڅنګ یې شیرشاه سوری هم خپلو فتوحاتو ته دوام ورکاوه، اوس نو دهغه تر مخه دوه ځایونه پاته و چې د چنار کلا او دجونپور سیمه و. شیرشاه سوري د دې ځایو د نیولو او ولکه کولو له پاره هم عسکری پلانونه جوړ کړي و.

هلته په بنګال کې چې کله همایون ته د شیرشاه سوری او خواص خان د فتوحاتو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو هغه لمړی په دغو خبرونو باندې دومره باور ونه کړ ، خو کله چې ورته سوکه معلومات ورکړل شو او باور یې پرې راغې نو په قهر او غصې سره یې وویل چې شیرشاه سوري دداسې کولو جرءت څنګه کړې دې. په هر صورت همایون سمدستې د بنګال څخه د اګرې په لور د کوچ کولو پریکړه وکړه.

همایون ددې مقصد له پاره د خپلو سالارانو یوه غونډه راوبلله ، اوپه دې اړه یې غور وفکر وکړ چې ددې وروسته د بنګال مسؤلیت چاته پریږدي. دهمدې خبرو په جریان کې زاهد بیګ دهمایون له اړخه د بنګال حاکم و ټاکل شو. زاهد بیګ دهمایون دملکې بیګا بیګام دخور میړه و. کله چې زاهد بیګ ته په دې اړه معلومات ورکړل شو نو د زړه حمله پرې راغله او بې هوشه پریوت. اود بیرت د هوش کیدو په وخت کې یې همایون ته وویل:

ایا د شهنشاه په فکر دلته په بنګال کې زما دذبح کولو وخت را رسیدلې دې ؟ په حقیقت کې د زاهدبیګ ددې خبرې څخه مقصد داو چې همایون غواړي په خپلو لاسو هغه د مرګ کندی ته وروغورځوي.ځکه زاهد بیګ په دې پوهیده چې د بنګال څخه د همایون د فوځ دکوچ سره سم به شیرشاه سوري اویا دهغه سپه سالار خواص خان په بنګال باندې حمله کوي اودده لښکر به ټول له منځه وړي په دې خاطر هغه نه غوښتل د بنګال د حاکم په څیر و ټاکل شي.

هغه وخت چې همایون زاهدبیګ د بنګال د حاکم په څیر را وړاندې کړ ،نو زاهدبیګ د بنګال دحاکمیت څخه انکار وکړ ، همایون د زاهدبیګ ددې کاره دومره په غصه شو نو زاهدبیګ ته یې ددې کار په خاطر دسختې سزا د ورکولو هوډ وکړ. خو ددې کار په تر سره کولو سره به حالات نور هم د ویجاړیدو په لور تللې. نو همایون د چپ پاته کیدو پریکړه وکړه. زاهدبیګ هم دهمایون ددې فکر څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت په ویره کې و. هغه دهمایون ددوه سالارانو حاجي محمد او جهاندار بیګ دخپل ځان سره ملګري کړل اوهغوې یې بغاوت ته را وپارول. بیا هغوې درې واړه یوځای شول او د بنګال څخه اګرې ته وتښتیدل.

اګرې ته په وررسید و سره هغوې درې واړو د همایون ورور مرزا هندال هم له ځانه سره ملګري کړ او ورته یې وویل چې هغه دې پخپله دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړي، دهمایون ورور مرزا هندال هم ددې درې کسانو د اغیز لاندې راغې.

هلته په اګره کې دهمایون یو ډیر نژدې دوست او خیر غوښتونکې شیخ بهلول حاکم و . هغه د همایون د ورور مرزا هندال اودهغه دملګرو لخوا ووژل شو ، د زاهدبیګ په ترغیب باندې میرزا هندال هم دبغاوت بوې واخست اوپه دې توګه یې دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړ. په خپل نوم یې خطبه ولوسته او جونپور ته یې چې د شیرشاه سوري له اړخه تر محاصرې لاندې و، دنورو ځواکونو د ور استولو په ځای یې د دهلي په لور کوچ وکړ او ښار یې کلابند کړ.

٣۵

بله ورځ د زیارت دلنګرځای د نورو کونډو ښځو سره یو ځای ګنګا د خواص خان د حویلۍ په لور ورغله ، هغه حویلۍ ته یوازې ورننوته ، په داسې حال کې چې اوما اود هغې سره نورې ښځې د پخوا په څیر هملته په نژدې ځایو کې دخیر غوښتلو په تمه ولاړې وې.

ګنګا د حویلۍ دروازې ته د رارسیدو سره سم دخیر غوښتلو اواز وکړ ، دهغې په لمړي غږ څوک را معلوم نه شو خو دهغې په دویم او دریم غږ باندې دخواص خان په ځای دهغه یو ساتونکې بیرون رااووت. د ساتونکې په کتلو سره ګنګا داسې وګمارله چې شونې ده چې خواص خان به چیرې تللې وي. ددې فکر سره سم هغه داسې وګرزیده لکه د چا د هیلو او غوښتنو سپوږمۍ چې ډوبه شوې وي ، د وجود هر رګ اوریشه یې د وچیدو په درشل کې شوه ، او دبدن هډوکي یې ماتیدل. خو کله چې هغه ساتونکې را نژدې شو نو ګنګا خپل ځان سنبال کړ اودهغه څخه یې غوښتل وپوښتي چې په دې وخت کې هغه ساتونکې په خپله را وړاندې شو او څو سیکې یې دهغې په پلو کې وروا چولې ، ګنګا د نقاب لاندې خپلې سترګې هغو سیکو ته متوجه کړې اوبیا یې د ساتونکې په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

داسې څرګندیږي چې نن مهاراج خواص خان دلته په حویلۍ کې نه شته. ساتونکې ځواب ورکړ چې :

ګوره خورې ! ستاآند سهي دې ، خواص خان تیره ورځ د خپل فوځ سره یو ځای د بهار په لور کوچ کړې دې. پخپله شیرشاه سوری هم دبنارس په لور ولاړ ، د رهتاس دکلا څخه دتللو په وخت کې شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې په خپله له ځانه سره دبنارس په لور یوړه او بله برخه یې دخواص تر قومندې لاندې ورکړه اوهغه یې د بهار په لور ولیږه. که چیرې ستا کومه اړتیا وي نو ماته یې وو ایه ، ځکه چې ستا په اړوند امیر خواص خان مونږ ته سخت تاکید کړې دې او ویلي یې دي چې دهغه په نه موجودیت کې هم تاته کوم تکلیف یا ستونزه پیدا نه شي.

دبهار د منځنۍ برخې په لور د خواص خان د کوچ د خبر د اوریدو سره سم ګنګا بې چاره ورانه وبیچاره شوې وه. تر لږه وخته پورې هغه هملته بې هوشه شانته ولاړه وه. خو بیا یې ډیر ژر خپل فکر ځای ته راوست او د هغه ساتونکې څخه یې وپوښتل.

ګوره وروره ! ستا څخه ډیره ډیره مننه ، چې تا زما دغسې خدمت وکړ. خو ایا ته ماته ویلې شې چې مهاراج خواص خان به کله د جنګه بیرته راستون شي، دهغې په دې خبره ورته هغه ساتونکې وویل چې ګوره خورجانې ! زه په مشخصه توګه په دې اړه څه نه شم ویلې. شونې ده چې جنګ په لږ وخت کې پاې ته ورسیږي اویا دوام و مومي ، نو زه به څه ډول وړاند وینه وکړم چې خواص خان به دغه یا هغه وخت بیرته حویلۍ ته راستون شي. خو خورې یوه خبره به درته وکړم چې کله چې هغه بیرته راستون شي نو زمونږ له اړخه ورته شکایت و نه کړې ، اوکه نه هغه به زمونږ پوستکې را وباسي. ګنګا ورته په ډیره نرمه ژبه وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره وروره ! زه به ولې ستا سو څخه شکایت کوم ، په داسې حال کې چې د مهاراج په نه موجودیت کې هم تاسې زما د یوې خور په ښېر پالنه وکړه . نو ولې به هغه ته شکایت کوم . ساتونکې ورته وویل چې : خورجانې ! ستا ډیر ممنون یم . د دې خبرو څخه وروسته ګنګا بیرته شاته ستنه شوه . د هغه ځایه په بیړه بیړه ولاړه ،اود نورو کونډو سره یو ځای اوما ته را غله ، اوما وکتل چې هغه ډیره اندیښمنه ، غمژنه او په فکرونو کې ډوبه ده . اوما ترې په ډیره نرمۍ سره وپوښتل چې :

ګنګا خورې ! څه خبره شوې ده ، نن ته ډیره غمژنه او اندیښمنه یې . ایا خواص خان وپیژندلې ؟ اوله تا سره یې ناروا سلوک وکړ ؟ګنګا ورته وویلې چې :

اوما خورې ، هیڅ داسې خبره نه ده شوې هغه بې چاره خو هلته په حویلۍ کې هم نه و . کله چې ما دخیر غوښتو له پاره اواز وکړ نو دحویلۍ یو ساتونکي بیرون را ووت او ماته یې دا خو سیکې راکړې ،کله چې ما دهغه سره خبرې وکړې نو ما ته ډاګیزه شوه چې خواص خان دخپل لښکر دبرخې سره یو ځای دبهار منځنیو برخو ته کوچ کړې دې ،اوشیرشاه سوري پخپله هم د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای د بنارس په لور وړغلی دې .

اوما یو ځل بیا د ګنګا په لور په ډیر غور اودقت سره وکتل ، بیا یې وویل چې : ښه شول چې اوس دې په غمژن کیدو او اندیښنو باندې و پوهیدم . ګوره ګنګا جانې ! ته اندیښنه مه کوه ، بس اوس به ته د ګیتا په نامه دخواص خان سره قدم په قدم ور نژدې کیږې . هیله ده چې یوه ورځ به داسې هم راشي چې خواص خان به تا د ګیتا په ښیر خپله دمینې محبوبه وګرځوي ، اوکله چې مونږ ووینو چې خواص خان په رښتیا هم له تا سره د ګیتا تر نامه لاندې مینه او محبت کوي نو بیا به په کوم مناسب وخت کې ته دخپل اصلي ښیرې سره د هغه تر مخه ځان را ډاګیزه کړې اوزه هیلمنه یم چې دهغه دغه مینه اومحبت به د ګیتا نه بیرته ګنګا ته ور واوړي . هغه ورځ به ستا د بریالیتوبونو او خوشحالیو ورځ وی، ګنګا ورته په مسکا سره وویل چې : بګوان دې وکړي چې همداسې هم پیښ شي. د دې خبرې سره سم هغوې د نورو کونډو سره یو ځای مخته ولاړې

۳۶

دقنوج په پراخه سیمه باندې د ولکې کولو وروسته شیرشاه سوري داګرې په لور کوچ کړې و . خو کله چې هغه ته خبر ورسید چې همایون د بنګال د مرکزي ښار ګوډ څخه را وتلې او د اګرې په لور روان شوې دې نو شیرشاه سوري خپل مخکې تګ تم کړ .

خو کله چې همایون ته دخپل ورور میرزا هنډال د بغاوت او د خپل خاص سلاکار شیربهاول د وژلو خبر ور ورسید نو هغه دځنډه پرته دبنګال په لور کوچ وکړ . دا پیښه په ۱۵۳۹ زکال کې را منځته شوه . د مغلو لښکر چې هلته په بنګال کې په خپلو تمځایو کې نورد ارام کولو نه ستړي شوي و او خپل ځانونه یې درانه شمیرل ، په دې خوشحاله و چې اوس به چې کله هم د دشمن سره د ټکر کولو فرصت راځي نو دغنیمت د مالونو څخه به ښه ډیر تر لاسه کوي .

هلته په بنګال کې هیڅوک هم دې حاضر نه و چې دهغې ځای د والي په ښیر کار وکړي ، نو په د ې خاطر همایون خپل ډیر میړنې ، وفاداره او نمک حلاله سالار جهانګیر قلي د بنګال د حاکم په ښیر و ټاکه ، تر څنګ یې هلته په ګوډ کې دهغه د قومندې لاندې یو لښکر هم ورکړ . خو دشیرشاه سوري د پرلپسې یرغلونو له امله همایون ډیر محتاط معلومیده ، هغه د بنګال څخه د راستنید و په وخت کې د ګنګا د شمال د لارې دخوندي توب له پاره ډیر ښه انتظام کړې و ځکه شیرشاه سوري د دې ځایه خپل خواره واره فوځونه را ټول او د بهار په لور یې سوق کړي وو . هغه دوه ډوله اقدامات وکړل .

لمړۍ دا چې خپل ورور میرزا عسکري یې د بهاګلپور سیمې کې د کول کانګ د ولکې کولو له پاره و استاوه ، هغه ته یې د دې کار د ترسره کولو له پاره یو دروند لښکر هم ورکړ ترڅو میرزا عسکري په کول ګانګ باندې د ولکې کولو نه وروسته دشیرشاه سوري په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرونه هم تر لاسه کړي ، او دا ډاګیزه کړي چې هغه اوس چیرې دې او څه پلانونه لري . او تر څنګ یې د مونګیر څخه د پهٔ شا شوو لښکرو باندې د شیرشاه سوري یرغل ته هم ځاې پاته نه شی .

همایون یو بل قدم هم واخست او هغه دا چې خپل ځانګړې باوري سلاکار خان خانان ته یې د مونګیر په لور د ورلیږلو حکم وکړ . او هغوې ته یې دا تأکید وکړ چې د همایون د لښکر د وررسیدو پورې دې خان خانان هملته به مونګیر کې میشت وي .

د فوځي ستراتیژۍ له مخې مونګیر د ځانګړې اهمیت خاوند ه سیمه وه . او ددې سیمې د لاسه ورکولو سره ډیر زیات خطرات مخته را تلل .

لمړۍ دا چې ددې ځایه د میرزا عسکری په خلاف د کول کانګ د لویو لارو څخه یرغل کول شوني و . دویم دا چې د ګنګا څخه د تیریدو په وخت کې همایون ته دبیرته را تللو په لاره کې خنډونه را پیدا کیداې شول . په دې خاطر میرزا عسکري همایون ته خبر ورکړ چې شیرشاه چې تر اوسه پورې یې د جونپور او چنار کلابندی جاري ساتلې ده او ترڅنګ یې د قنوج ټوله سیمه په خپله ولکه کې اخستې ده اوبیا یې د اګرې په لور وړاندې تګ کړې و ، اوس خپل ټول لښکر بیرته په شا کړي ، هغه خپل ټول لښکري ځواکونه بیرته د رهتاس د کلا تر څنګ را ټولول پیل کړي دي .

د میرزا عسکري له اړخه ددې خبرو په را رسیدو سره همایون ته لږ څه ډاډ را پیدا شو ، هغه مطمئن شو چې د ګنګا په شمالي غاړه دد ښمن ځواکونه په هیڅ ځاې کې شتون نه لري . نو په دې خاطر یې خپلو ځواکونو ته د وړاندې تګ حکم وکړ او د مونګیر د سیمې پورې را ورسید . اوس حالات دا سې وو چې د ګنګا په یوه اړخ کې د مونګیر سیمه پرته وه او بلې لورې ته همایون د خپلو لښکرو په لور ور رسیدلې و .

میرزا عسکري د هغه بلې لورې راغې او د همایون سره یې لیده کاته وکړل . هلته د میرزا عسکري د را رسیدو سره سم ، او ددې خبر سره چې لارې ټولې خوندي دي ، همایون ډیر خوشحاله شو او خپل ټول سلاکاران او وزیران یې را وبلل تر څو سلا ورکړي چې د بیرته ستنیدو له پاره د ګنګا د دریاب څخه په کوم ځاې کې تیرشي .

د همایون ددې پوښتنې په ځواب کې د هغه ټول سرداران په دې باندې متفق شول چې لښکر د ګنګا د شمالي غاړې تر څنګ وړاندې ولاړشي او بیا د ګنګا څخه تیر شي . یواځې د همایون یو ډیر ځانګړې سلاکار موید بیګ ددې آند سره مخالفت وکړ او همدا د همایون په آند باندې اغیز کونکې و . هغه د همایون د ټولو سلاکارانو او وزیرانو د راې سره مخالفت وکړ او همایون ته یې وویل چې :

« ته د هند شاهنشاه او د عظیم الشان مرتبې خاوند یې . تا ته په کار دي چې د کومې لارې څخه را غلې یې د همغې لارې څخه بیرته ستون شې او که نه بیا به شیرشاه سوري وایې چې همایون د هغه له ویرې اصل لاره پریښوده او د تیښتې او پټو سپکولو لاره یې و نیوله او د خپل فوځ سره یو ځاې و تښتید »

په همایون کې یوه کمزوري دا وه چې ډیر وخت به یې خپلې پریکړې نورو ته پریښودې ، هغه د موید بیګ دا سلا و منله ،او پایلې یې دا شوې چې د مغلو لښکر د مونګیر په سیمه کې د ګنګا څخه پورې وت . په دې دوران کې نه کومه پیښه را منځته شوه او نه د شیرشاه سوري د فوځ او لښکر کوم څرک را څرګند شو . د بله اړخه خان خانان هملته په مونګیر کې د خپل لښکر سره یو ځاې د همایون د ور رسیدو منتظر و . خو همایون د خپل ځانګړی سلاکار موید بیګ په مشوره بله لاره نیولې وه .

د ګنګا د دریاب څخه د تیریدو وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د اګرې په لور مخته ولاړ ، د بله اړخه تر هغې چې د همایون لښکر د ګنګا د دریاب د شمالي خنډو څخه د اګرې په لور مخته روان و نو شیرشاه سوری نه غوښتل چې یا د هغوې سره ټکر وکړي او یا د هغوې په لاره کې بندیزونه را پیدا کړي . د همایون لښکر په درې برخو باندې ویشل شوې و ، یوه برخه یې د همایون په لاسو کې وه بله

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې د ورور میرزا عسکری ترقومندې لاندې او دریمه یې په مونګیر کې د خان خانان ترقومندې لاندې وه. ترڅنګ یې د همایون د حرب سامان او خوراکي توکي د ګنګا د دریاب په غاړه په کشتیو کې بار کړل شوي و او دا کشتۍ هم د ګنګا د دریاب په غاړه په همغې لارې تللې چې همایون پرې د خپل لښکر سره روان و. د ګنګا د دریاب په غاړه د سفر کولو په دوران کې همایون د پټنې ښار ګوټې ته روسید خو خان خانان د خپل لښکر سره یو ځای هملته په مونګیر کې منتظر پاته و، هغه لا تر اوسه په دې خبر شوې نه و چې همایون د بلې لاې د ګنګا د دریاب څخه تیر شوې او د پټنې په لور یې د خپل فوځ سره یو ځای کوچ کړې دې. او یا دا هم شونې وه چې همایون په خپله نه وې غوښتی هغه ته په دې اړه اطلاع ورکړي، د هغه آند دا و چې خان خانان هملته د مونګیر په کلا کې پاته شي تر څو د بنګال په لور د شیرشاه سوری د لښکرو د وړاندې تګ مخنیوی وکړي.

همایون په ډیره چټکۍ سره د خپلو لښکرو سره یو ځای د پټنې په لور وړاندې تګ وکړ، هغه د خپلو کشتیو د سامانونو، د جنګې بېړیو، او د لښکر د مستوراتو ټولو سره یو ځای پټنې ته نژدې ور ورسید. ټول سامانونه او مستورات یې د کشتیو څخه را ښکته کړل او د دریاب په غاړه یې میشت کړل، همایون هملته د فوځ له پاره خیمې هم ولګولې. په دې توګه یې هر شي خیمو ته منتقل کړ، همایون د خپلو لښکرو او جنګی سامانو نو او مستوراتو سره یو ځای په ډیره خوندي توګه د داناپور هغه سیمې ته ور رسیدلې و چې د سون دریاب د ګنګا سره په کې را یوځای کیږي.

شیرشاه سوری په دې ویره کې و چې هسې نه چې همایون د خپل فوځ سره یو ځای د رهتاس په کلا باندې یرغل را نه وړي نو په دې خاطر یې خپل ټول فوځ د سون د دریاب په پورتنۍ غاړه د بهار په لور سره را ټول کړ. خو کله چې هغه خبر شو چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای وړاندې را روان دې او اوس د چنار او غازي پور په لور را خوزیدلې دې نو د شیرشاه سوري حوصله زیاته شوه او په مغلو یې د یرغل پلان جوړ کړ.

شیرشاه سوری د دې حالاتو په کتلو سره د خپلو سالارانو او سردارانو غونډه را وبلله، دې غونډې ته د وینا په وخت کې شیرشاه سوری وویل چې:

د همایون لښکر په دې وخت کې ډیر وارخطا او نا هیلي شوې دې، هلته په اګرې کې هم د بغاوت نښې نښانې را ولاړې شوې دې که چیرې دا سې نه وې نو همایون به د بنګال څخه د راوتلو سمدستي وروسته پرمونږ باندې یرغل راوړې وې خو په اګره کې د بغاوت په اساس همایون ماته شا را ګرځولې ده.

زما زامنو، زما ملګرو او زما ورونو! د الله تعالي په فضل سره زما حال د پخوا په نسبت ډیر مستحکم او پایداره دې. که چیرې تاسې ټول دوستان، زامن، او ملګري له ما سره لاس یو کړئ نو زه د مغلو په خلاف خپل قسمت ازمویلې شم.

زما دوستانو واورئ! د دې نه مخته ما دلته په هندوستانو کې پوره زخمونه خوړلي، بنګال ته د همایون د ورتللو د مخه ما هغه ته د کلنې خراج د ورکولو ژمنه هم وکړه، شرط دا و چې هغه به بنګال ماته را سپاري، همایون له ما سره ژمنه هم وکړه خو د بنګال د سلطان د سفیر د ور رسیدو نه وروسته یې خپله وعده ماته کړه اوس ما د بهار او جونپور څخه د همایون لښکرې ویستلې دي او په دې اساس زما او د همایون ترمنځ د سولې دروازې بندې شوې دي. اوس زه په دې حال کې یم چې زه د همایون پر خلاف فوځي یرغل پیل کړم.

تر دې ځایه د خبرو، شیرشاه سوري لږ څه تم شو، فکر یې وکړ او یو ځل بیا یې خپلو سالارانو او سردارانو ته په وینا کې وویل چې: په دې وخت کې ماته ستاسو د مشورو اړتیا ده، وواياست، تاسې څه مشوره راکوئ؟ په ځواب کې ټولو سالارانو اوسردارانو په خپلو منځو کې سلا مشورې پیل کړې. ټولو خپل خپل نظر خواص خان ته وواېه، او بیا خواص خان شیرشاه سوري ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ د رونده مشره ، زمونږ لاربنوده ! هغه آند چې تاسې څرګند کړې دې ، زه او زما ټول سالاران او سرداران ورسره په پوره توګه موافق دي. په يقين سره چې همايون زمونږ سره د سولې ټول چانسونه له لاسه ورکړي او زمونږ او دهغوي ترمنځ د سولې ټولې لارې يې پخپله تړلي دي، هغه وخت همايون په داسې حال کې و چې زمونږ پر خلاف يې عمليات کولې شول او مونږ يې تابع کولو ته مجبورولې هم شو ،خو اوس به مونږ همايون دغه حالت ته راوړو ، او ډير ژر به هغه وخت راځي چې مونږ به يې تعقيبوو او همايون به دخپلو فوځونو سره يو ځاي د هندوستان څخه په تيښته تښتي.

شيرشاه ! زمونږه مشره ! هره پريکړه چې ته وکړې نو مونږ ټول به په ډيرو خرابو حالاتو کې هم دخپل ځان ځنګ کې ووينې. دخواص خان دځواب په اوريدو سره شيرشاه سوري ډير ډاډمن او خوشحاله شو اوبيا يې وويل چې :

واورئ زما دوستانو او ملګرو ! اوس چې زمونږ اوستاسو ترمنځ دآندونو يو والې موجود دې نو زه غواړم چې يو دوه ورځې همدلته د خپلو فوځونو سره قيام وکړم ، دهغې نه وروسته به د دې ځايه خپل پړاو پورته کړو او د همايون دلښکر تعقيب به پيلوو. مونږ به د ټولو ترمخه د همايون په فوځ باندې شپيني وينه تو يونکي عمليات کوو ، د دې موخې د ترلاسه کولو له پاره فوځ په دوو برخو باندې ويشو ، يوه برخه به يې زما سره وي او بله برخه به يې د خواص تر قومندې لاندې خپل کار پيلوي.

خواص خان به دهمايون د فوځ په اړخ باندې يرغل کوي ،اوکله چې همايون او دهغه سالاران د اړخ دحملې په لور متوجه کيږي نوزه به پرې د شا له اړخه حمله کوم ،په دې توګه به مونږ د مغلو دلښکرو ځواک په څو برخو باندې وويشو او نه جبران کيدونکې زيان به ور واړوو. او زه هيلمن يم چې د دې شپيني وينه تويونکې عملياتو له مخې به مونږ ډير ستر برياليتوب ترلاسه کړو. د لښکر ټولو سالارانو يو ځل بيا د شيرشاه د دې آند سره توافق څرګند کړ. د دې وروسته شيرشاه سوري غوښتل د غونډې د پای ته د رسيدو اعلان وکړي چې دخيمې بيرون پهره کونکې سپاهي دننه خيمې ته رانوت اوشيرشاه سوري ته يې وويل:

اقا ! بيرون يو مخبر راغلې اوغواړي يو ډير مهم خبر تاسې ته درکړي. د دې خبر سره سم شيرشاه سوري او دهغې ټولو سالارانو په ډيرې انديښنې سره د دروازې په لورې په کتلو شول ، شيرشاه هغه ساتونکي ته وويل چې مخبر دننه را وليږه ، ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته هغه مخبر دننه رانوت، دهغه په کتلو سره ،شيرشاه سوري تري وپوښتل چې :

څه خبر دې له ځانه سره راوړې دې ؟ ايا د همايون په اړه دې کوم ښه يا بد خبر له ځانه سره راوړې ؟ مخبر په ځواب کې ورته وويل چې :

اقا ! له ما سره د همايون په اړه هيڅ خبر نه شته ، ځکه چې همايون د ګنګا د درياب څخه د تيريدو وروسته د پټنې په لور وړاندې روان دې ، خو اقا ما يو بل بد خبر له ځانه سره راوړې دې، د شيرشاه سوري ټول سالاران ډير په انديښنه کې ولاړ و ، شيرشاه سوری هم تري په ډيره انديښنه کې و پوښتل چې : څه ډول خبر دې راوړې ؟ مخبر ورته وويل چې:

اقا ! په تيرو وختو کې يو کس د بهار او بنګال د پولو سره دغلا ، لوټ اوغارت کولو يو توپان جوړ کړې و ، هغه کس مهارت نوميده ، يو وخت هغه د بنګال د سلطان محمود له پاره هم سردرد ګرزيدلې و ،سلطان محمود دهغه د نيولو او د له منځه وړلو ډيرې هڅې کړې وې خو دغه مهارت دهغې په ولکه کې ورنه غې. خو په بهار او بنګال باندې زمونږ د يرغل څخه لږ څه مخته دغه مهارت په نوم ورکې کې پروت و او خلکو فکر کاوه چې هغه به په کومه پيښنه کې له منځه تللې وي، خو حقيقت داسې نه و.

حقيقت دا و چې په دغو وختو کې دغه مهارت هلته په غرنيو لړيو کې چيرې دخپل ځان له پاره ديوه مضبوط سنګر په جوړولو کې مصروف و. هغه د وخت نه په ګټې اخستلو سره خپل ملګري ډير زيات کړي دی ، اوس اوريدل کيږي چې هغه د يوه ستر لښکر خاوند دې. اوهمدې لښکر سره يو ځاي هغه زمونږ په سيمو باندې بريد کړې او هلته يې په اوسيدونکو کې ډيره ويره او دهشت پيدا کړې دې، اقا ! ما تاته همدا بد خبر له ځانه سره درلوده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخبر ددې خبرې په اوريدو سره شيرشاه سورى د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب شو اوبيا يې مخبر ته مخ کړ او ورڅخه يې وپوښتل:
څه فکرکوې چې د مهارت سره به ټول خومره کسان ملګري وي؟ مخبر ورته وويل چې تر هغې چې ماته څرګنده شوې ده، دهغه سره يو ستر لښکر دې اودهغې لښکر سره ټکر کول څه اسانه کار نه ښکاري. هغه خلک چې مهارت اودهغه ملګري پيژني نو هغوې وايي چې مهارت اوس د يوه نوې ځواک او لښکر سره راوتلې دې، دخلکو خبره دا هم ده چې مهارت اوس خپل ځان نه تسخيريدونکې ګڼي، اوهغه اراده لري چې په بنګال اوبهار دواړو باندې ولکه وکړي او په دې ترتيب هلته خپل سلطنت جوړ کړي.
مخبر ددې خبرو وروسته غلې شو، شيرشاه سورى ورته وويل چې:
مخبره! ستا ډيره مننه چې ما ته دې دا خبر را ورساوه ،ته ولاړ شه ارام وکړه اوبيا دوباره په همدې کار پسې شه ،دمخبر د تللو وروسته شيرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته يې وويل چې:
خواص خانه زويه! داسې ښکاري چې قدرت يو ځل بيا تا ازمايي. ددې نه مخته ما غوښتل چې خپل ټول لښکر دوه ځايه کړم اودهمايون پر خلاف فوځې عمليات پيل کړم خوداسې ښکاري چې قدرت ته داسې منظور نه وي په دې خاطر زويه! زه غواړم په خپلې پريکړې کې بدلون راوړم.
شيرشاه ددې خبرې وروسته بيا لږ څه غلې شانته شو، څه فکر يې وکړ اوبيا يې خپله پريکړه واوروله.
خواص خانه زويه! لښکر به د پخوا په څير په دوو برخو ويشل کيږي. هيبت خان نيازي، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني به له تاسره اوسي، ترڅنګ به يې د لښکر نيمايي برخه ستا تر قومندې لاندې وي، خو بله برخه به يې زما تر لاس لاندې وي، زه به دخپلې نيمايي برخې سره يو ځاې سبا يا بل سبا ددې ځايه کوچ کوم ،اودهمايون تر شا به ورځم. زما زويه! هغه وخت چې زه له دې ځايه کوچ وکړم نو په همغه وخت کې ته هم زما سره يو ځاې ددې ځايه کوچ وکړه خو ته به دهمايون په لور نه بلکه د مهارت په لور به کوچ کوې. زه ډاډ من يم چې که يواځې ته په مهارت باندې يرغل يوسې اود ميړانې، بهادري او جرأت سره دهغه مقابله وکړې نو هغه ته ماتې ورکولې شې. ګوره خواص خانه! زه پوهيږم چې دهغه مهارت حوصله به اوس ډيره پورته وي ځکه چې هغه په خپل ځواک او قوت کې ډيرښت راوستې دې او ددې ترڅنګ به دهغه په ذهن کې دا خيال هم وي چې څرنګه چې زما اود همايون تر منځ اوس جنګ پيليدونکې دې نو په دې خاطر به هغه دخپلې خوښې د پادشاهۍ د جوړولو جوګه اوسي. خو زويه! مونږ به هغه خپلې دې خوښې ته هيڅکله هم پرې نهږدو. زه هيلمن يم چې ته به ډير ژر ددې مهارت کار ورختم کړې اوبيرته به دهمايون پر خلاف زما کومک ته را ورسيږې
دشيرشاه سورې د خاموشۍ سره سم خواص خان ورته په ډير خلوص او مينه ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې:
شيرشاه! زما درونده مشره! ته په دې اړه هيڅ انديښنه مه کوه، ډير ژر به واورې چې ما مهارت ته هغه درس ورکړې دې چې ددې نه مخته يې داسې درس نه و زده کړې. کله چې زه دهغه سره مخ شم نو زه به هغه ته د بغاوت کولو ټولې سزا وې ورو ښيم او تر څنګ به يې ملګري ټول د تيغه تير کړم. دخواص خان د ځواب په اوريدو سره د شيرشاه سورى په مخ کې خوشحالي را څرګنده شوه. اويو ځل بيا يې وويل:
ګوره خواص خانه زويه! زه به نن نور مخبران هم وروا ستوم تر څو دا ډاګيزه کړي چې مهارت په دې ورځو کې د خپل لښکر سره يو ځاې چيرې پروت دې. همدا مخبران به تاته خبر درکړي چې دمهارت د پړاو ځاې چيرې دې، په دې اساس به تاته په هغې د حملې کولو له پاره اسانتياوې برابرې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې خبرې سره یو ځاې شیرشاه سوری هغه غونډه پاې ته ورسوله، دوه ورځې وروسته شیرشاه سوری د خپل نیمایی فوځ سره یو ځاې دهمایون د فوځ په تعقیب وروووت ، او خواص خان د نور نیمایی فوځ سره یو ځاې د مهارت د ځپلو له پاره د شمال غرب په لورې ولاړ.

۳۷

سخته باراني شپه وه ، ماښام د ډکو ویالو د امواجو په خیر دشپې په تیاره کې ځان ورکاوه. تیارو او بارانونو د زمکې په ختو کې هر شې د خپله ځانه سره را لتاړ کړې و . هلته د زیارت په لنگر ځای اودهغې په شاوخوا سیمو کې شونډې د دعاوو له پاره پرانستې وې ،هرې لورې ته د یخ وهلې ویالې په خیر خاموشې خپره وه. او د لوټ کړل شوې خیمه ځاې او د مفلس د وینو په څاڅکو باندې د رنگین شوې لمن په خیر سکوت حاکم و.

دلنگرځاې هغه کوچنۍ شانته خونه ، چې شهزادگۍ گنگا اودهغې اوما په کې میشت شوې وو ، په هغې کې گنگا او اوما د ماښامي د تیارولو اوخوړلو وروسته په خپلو خپلو بسترو کې پرتې وې ، چې چا دهغوې دروازه ور وټکوله. اوما د گنگا په لور په سوالیه توگه وکتل اوله ځانه سره یې وویل چې په دې وخت کې څوک دې چې زمونږ د کمرې دروازه را ټکوي. ددې سره سم اوما پورته شوه ، دروازه یې پرانسته ویې کتل چې ددروازې ترشا دپوخ عمر یوه ښځه ولاړه وه ، یو څرمنیز څادر یې په سر اچولې و ، شونې ده چې دا به د باران څخه دخوندي پاته کید و په خاطر و . خودا سې څرگندیده چې هغه لنگرځاې ته د بیرون څخه راغلې ده. هغې په خپلو لاسو کې له ځانه سره د څرمنې یو بل اضافي څادر هم درلود ، کله چې اوما ورته دروازه پرانسته نو هغې عمر تیرې ښځې په ډیر محبت او نرمۍ سره ترې وپوښتل چې: گوره لورجانې !د گیتا نومې یوې کونډې سره غواړم ډیره مهمه خبره وکړم. ما دلته په لنگرځاې کې پوښتنه وکړه او راته وویل شو چې هغه په همدې کمرې کې اوسیږې ، ایا زه دننه کوټې ته در ننوتلاې شم.

ددې ښځې په دې خبرو باندې گنگا دخپله ځایه راپورته شوه اود اوما د ځواب ترمخه یې وویل چې هو !دننه را ځه ، همدا زه گیتا یم ، ته له ما سره څه کار لرې ؟ دگیتا د نوم د ویلو سره سم د گنگا زهن د خواص خان په لور ولاړ ، هغه ښځه دننه را ننوتله ، اوما دپخوا په خیر دروازه بیرته وتړله. د څرمنې هغه څادر چې دې ښځې په سر اچولې و هغه لوند شوې و ، هغه یې هملته ددروازې سره یو ځاې را ځوړند کړ خو د څرمنې هغه څادر یې چې په لاسو کې نیولې و هغه یې د گنگا په بستره باندې کیښود ، اوبیا د گنگا ترمخه کیناسته او ویې ویل چې:

گوره گیتاجانې لورې !زه د یوې ډیرې مهمې خبرې له پاره ستا خواته راغلې یم. که د شیرشاه سوری ستر سالار خواص خان تاته د څه کارکولو په اړه ووایې نو ته پرې باور کولې شې. دهغې په دې خبره گنگا سمد ستې وویل چې:

گوره ترور جانې ! زه نه پوهیږم چې ته څوک یې ؟خو زه به تاته یوه خبره وکړم چې خواص خان هغه موجود دې چې که چیرې ما ته سترگې پټې کړې او په اور کې مې هم ور واچوي نوبیا به هم زه دهغه دحکم په اساس په اور کې ځان ور وغورزوم. ایا تا ماته د خواص خان له لورې کوم پیغام راوړې دې ؟هغه زړې ښځې ورته وویل چې:

گوره گیتا لورې !ستا آند سهي دی ، زه به تاته په تفصیل سره ووایم چې زه دخواص خان په حویلۍ کې کار کوم ، زه یې څو اونۍ مخته هملته له ځانه سره دکار له پاره ملازمه کړې یم. زما لورجانې ! زه همدا اوس خواص خان په تاپسې را استولې یم او دا پیغام یې را کړې چې زه تا له ځانه سره راوړم . که چیرې ته پر ما او خواص خان باندې باور کولې شې نو همدا اوس پورته شه اوزما سره روانه شه. اودخواص خان حویلۍ ته را سره ولاړه شه. هغه ته غوښتې یې اوپه ډیره بې صبرۍ سره ستا انتظار کوي. گنگا ورته په اصرار سره وویلې چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره ترورې ! خواص خان خو دشیرشاه سوري سره یو ځاې دهمایون پر خلاف د جنګ کولو له پاره د ګنګا ددریاب په لور ورغلې دې . دهغې په دې خبره هغه ښځې وویل چې ستا اندازه سهي ده ، شیرشاه سوری پخپله دهمایون سره د ټکر له پاره ور روان دې . خو خواص خان یې د بلې کومې دندې د اجرا له پاره بلې لورې ته استولې دې . خو دتللو دمخه خواص خان هلته رهتاس ته راغې ،هغه ددې ځایه دخپل فوځ له پاره خوراکې او فوځې توکې له ځانه سره اخستل غوښتل ، زه فکر کوم چې سبا یا بل سبا به هغه ددې ځایه دخپل فوځ سره یو ځاې کوچ کوي خو دکوچ کولو نه مخته ګیتا هغه له تاسره یو ځل کتل غواړي . ګوره لورجانې ! په دې کې زور زیاتې نه شته . که چیرې ته زما سره تللو ته تیاره یې نو ما دا د څرمنې څادر تا ته له ځانه سره راوړې دې ، دا په سر واچوه او له ماسره روانه شه ، ځکه بیرون سخت باران اوري ، خو که چیرې ته اوس له ماسره تللو ته تیاره نه اوسې نو زه به بیرته ولاړه شم اوخواص خان ته به ووایم چې ګیتا را تللو ته تیاره نه وه . دهغې په دې خبره ګیتا سمدستې وویل چې نه ! زه له تاسره تللو ته تیاره یم ، که دشپې په دې وخت کې خو پریږده ، که خواص خان ماد سیلیو اوتوپانو او یا اوریدونکي اور په څپو کې هم دځان له پاره وغواړې نو زه به ضرور هغه ته ورشم . ددې خبرې سره سم ګیتا دخپله ځایه پورته شوه او د اوما څنګ ته راغله او هغې ته یې په غوږ کې څه وویل :

اوما ته همدلته اوسه ،زه به د ګیتاودهوا په بڼه دخواص خان په لورې ورشم او دپخوا په څیر به خپل وجود او مخ را ونغاړم خو که چیرې ته له ماسره ولاړه شې نوخواص خان به تا و پیژني نو زما ټوله ډرامه به دناکامۍ سره مخ شي اوبیا به زه یو ځل بیا دخواص خان د کرکې او نفرت سره مخ شم . په دې خاطر به زه یواځې ددې ترور جانې سره هلته ورشم ، اوما ورسره په دې خبره اتفاق وکړ . ګنګا سمدستې پورته شوه ،خپل کالي اولباس یې تبدیل کړ ،دهغې دپاسه یې سپین رنګې څادر واغوست ، مخ یې په سپین رنګه نقاب کې را پټ کړ ،بیا په خپلې بسترې پروت هغه څادر چې دې عمر تیرې ښځې ورته له ځانه سره راوړې و په سر را واچاوه او ویې ویل چې : ترور جانې ! اوس نو درځه چې ځو . زه له تاسره تللو ته تیاره یم . ددې خبرې سرم سم ګنګا او هغه زړه ښځه دواړه د کمرې څخه را ووتلې ، کرارکرارد لنګرځاې څخه مخته راغلې او دخپل منزل په لور روانې شوې.

دهغه زړې ښځې سره ګنګا بېچاره لړواټن وهلې وچې یو نا څاپه پرې دوه ځوانانو حمله وکړه ، یوه دهغه خوله بنده کړه او بل په بیړه بیړه دهغه لاسونه تر شا وتړل ، دهغې پښې یې هم ور وتړلې ،بیا یې په ډیره چټکۍ سره ګنګا پورته کړه او لږ څه ښې لورې ته ولاړل ، هلته یوه بګۍ ولاړه وه ، ګنګا یې پورته کړه اوپه هغه بګۍ کې یې ور واچوله ، دبګۍ پردې یې را پریښودې ، دهغوې څخه یو د بګۍ په داخل کې کیناست تر څو ګنګا د کنترول لاندې ونیسي ، په داسې حال کې چې هغه بل مخته ورغې او د آسونو په زغلولو یې پیل وکړ. هغوې لږه شیبه کې د ښاره ووتل او د غرنیو لړیو په لور یې ګاډۍ ور ځغلوله.

۳۸

دغه بګۍ چې ګنګا بې چاره یې په کې بار کړې وه ټوله شپه مزل وکړ، بې وسې او بیچاره ګنګا هملته په بګۍ کې اوده شوه ، کله یې چې سترګې و غوړیدې نو ویې کتل چې د بګۍ دپردو په خوزیدو سره د رڼا څرک دننه را ځي ددې نه دا ډاګیزه کیده چې شپه پاې ته رسیدلې او ورځ شوې ده ، لمر راختلې دې او باران دریدلې دې. هغې هڅه وکړه چې دخپله ځایه را پورته شي او په خپله ځاې کې کیني . نو و نه توانیده ځکه د بګۍ په یوې برخې پورې یې ددې لاسونه اوپښې تړلي و ، شونې ده چې دهغې تښتونکې به ویریدل چې هسې نه چې دشپې په تیاره کې ګنګا د بګۍ څخه و نه تښتي . هغې سترګې را پورته کړې او مخته یې وکتل ، ویې کتل چې دهغې د تښتونکو څخه یو د بګۍ اسونه ځغلوي او هغه بل یې دهغه تر څنګ په خواږه خوب ویده شوې دې. څرنګه چې ددې خوله یې په ټوټه تړلې وه نو په دې اساس یې خبرې نه شوې کولې. نو په دې خاطر هغې خپلې پښې او لاسونه په زوره وخوځول او په دې ترتیب یې بګۍ ټوله و خوځوله ، هغه کس چې بګۍ یې ځغلوله هغه شاته و کتل اوبیا یې په خپل لاس کې لښته باندې خپل ویده ملګرې وواهه اودخوبه یې را ویښ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

. کله چې هغه را وېښ شو نو بګۍ ځغلونکې وویل چې: شهزادګۍ ګنګا ته ووینه ، هغه لاسونه او پښې خوځوي چې څه غواړي ؟ دهغه په دې خبره هغه خوبې ملګرې وویل چې: هغه به لوږې اخستې وي. که ته وایې نو زه به یې لاس او پښې پرانځم. دخولې څخه به یې هم هغه ټوټه لرې کړم او دخوراک څښاک څه به ورکړم. دهغې وروسته به یې بیا پښې او لاسونه سره وتړو ، دهغه دې خبرې سره د بګۍ ځغلونکې توافق وکړ ، هغه دخوبه را وېښ شوې دخپله ځایه پاڅید او دبګۍ دیوې برخې څخه یې داوبو مشکیزه را واخسته ،بیا یې دهغې څخه لږ څه اوبه راواخستې او خپله خوله او مخ یې پرې پریمنځه ، بیا یې مشکیزه دبګۍ یوې برخې کې را زوړنده کړه او خپل لاس او مخ یې وچ کړل بیا یې دلمړې دشهزادګۍ ګنګا لاسونه پرانستل او بیا یې دهغې دخولې څخه هغه ټوټه هم لرې کړه.

ګنګا بیچاره تر لږه وخته پورې خپل لاسونه سره خوځول او خپله خوله یې ښوروله ، په دې وخت کې هغه هلته ټیټ سره ناسته وه ، بیا یې په خپل مخکې ناست کس څخه وپوښتل چې: تاسې څوک یاست او ولې مو ما ته فریب راکړ او را مو تښتولم، هغه ښځه څوک وه چې ماته یې دروا غ وویل او زه یې د لنګرځای څخه په دروا غو را وویستم،دهغې ددې خبرو سره سم هغه کس یوځل بیا دخپله ځایه پورته شو د اوبو مشکیزه یې را واخسته او د ګنګا په لور یې ور اوږده کړه او بیا یې ورته وویل چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا !ته زمونږ له پاره د ډېر زیات عزت او درنښت خاونده یې . ته لمړۍ خپل خوله او لاسونه پریمنځه بیا به درته ووایم چې مونږ څوک یو او ته مو ولې له ځانه سره راوړې یې او ولې مو د زیارت د لنګرځای څخه را وویستلې . دهغه په دې خبرو باندې ګنګا خاموشه ناسته وه ، هغه کس ورته د مشکیزې څخه اوبه ورتویولې ، ترڅو ګنګا پرې خپل مخ او لاسونه پریمنځې، او بیا یې په همغه لباس باندې ځان وچ کړ چې د مخکې څخه یې په کې ځان رانغاړلې و. بیا یې هغه کس ته وویل چې: اوس راته ووایاست چې تاسې څوک یاست چې زه مو د زیارت د لنګرځای څخه را پورته کړې یم او چیرې مو له ځانه سره بوځئ.

هغه شخص ورته وویلې چې: ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، په رېښتیا هم مونږ له تاسره دوکه کړې ده، خو دا پخپله زمونږه مجبوریت و ، هغې ښځې چې ته یې د زیارت د لنګرځای څخه را وویستلې هغه زمونږ یوه پیژندګلوې وه چې مونږ دهمدې کار له پاره استعمال کړه. زه غواړم تا د مهارت له پاره یوسم. اوتا به خامخا دا نوم اوریدلی وي؟ دهغې په دې خبره ګنګا بې چاره ورته وویلې چې: هغه مهارت چې څو کاله مخته یې د بنګال او بهار په پولو کې لوټمار او غلاکوله او هلته یې تباهي خپره کړې وه. دهغې په دې خبره هغه کس ورته وویل چې هو ګنګا ! ستا آند سهي دې. مونږ تا همغه مهارت ته له ځانه سره بوځو. دهغوې په دې کار باندې ګنګا سخت احتجاج وکړ ، چې ولې ، هغه بیرته ځواب ورکړ چې:

ګوره ګنګا ! خبره داده چې مهارت په تا مېین دې، هغه له تاسره په ړانده محبت او مینه کې رانښکیل شوې دې، هغه ستا دلاسته راوړو په خاطر ستا په سویمبر کې هم برخه اخستې وه خو دهغه بختې داوه چې هغه دا مقابله ونه ګټله. برعکس ستا هغه سویمبر یو نقاب پوشه وګټلې ، دبهار او بنګال حکمرانان مهارت یو باغي سرکشه انسان ګڼي ، څرنګه چې هیڅوک هم هغه د مخ له رویه نه پیژني نو په دې اساس به دغه مهارت کله کله ستا دکتلو له پاره دخپلو څو نورو دوستانو سره هلته ستاسې راج محل ته درته. هغه ورځ چې تا د غزلو او نڅا کورس سرته ورساوه ، اوته هلته په راج محل کې ښه و نڅیدې نو په هغه ورځ هم مهارت د یوه پنډت سره یو ځای موجود و . هغه ستا د نڅا د کتلو وروسته دا هوډ کړې و چې هغه به په هرصورت تا دخپل ځان له پاره تر لاسه کوي. همدا علت و چې هغه مونږ دواړو ته دا دنده را وسپارله چې مونږ چې په هر ډول کیږي تا دهغه لورې ته یوسو . مونږ دواړه د مهارت کسان یو ، او مونږ دهماغه مهارت د وینا په اساس په رهتاس کې قیام وکړ خو دا زمونږه بده برخه وه چې په همدې وخت کې شیرشاه سورې په رهتاس باندې یرغل راوست او دغه کلا یې په خپله ولکه کې راوسته ، په دې یرغل کې ستا پلار اود رهتاس راجه هم ووژل شول اوته شیرشاه سورې و نیولې او خپل لښکر ته یې بوتلې او هلته یې دخپل لښکر د سپه سالار خواص خان وینځه وګرځولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان داسې بې پروا ، داسې بې شوقه او بې ذوقه انسان دې چې هغه ته د وينځې په څير هم دخپل ځان له پاره و نه منلې. زه پوهيږم چې دا دخواص خان له لوري له تاسره دپوره بې عزتۍ او سپکوالي نه نور څه نه و. بلکه داسې يې وګڼه چې دا د يوې شهزادګۍ سپکوالې اوتوهين و چې هغه يې د يوې وينځې په څير هم و نه منله. دهغه په دې خبره باندې ګنګا سمدستې را ټوپ کړ او ورته يې وويلې:

دخواص خان په اړه نور څه و نه وايې. دا چې خواص خان زه ولې دخپلې وينځې په څير و نه منلم ،دا زما اودهغه تر منځ ذاتي معامله ده. دهغې په دې خبره دغه کس يو ځل بيا وويل چې: زه پوهيږم چې هغه څه ډول او څنګه معامله ده. دهغه په دې خبره باندې ګنګا هغه ته په ډير غضبناکه توګه وکتل او ورڅخه يې وپوښتل چې ته په څه پوهيږې؟ هغه ورته په ځواب کې وويل چې:

ګوره ګنګا جانې ! ما تا ته وويل چې مهارت ته دخپل سويمبر دمقابلو څخه د مخه د خپل ځان له پاره غوښتلې ، له تاسره يې مينه کوله ،په همدې خاطر هغه ستا د سويمبر په مقابلو کې برخه واخستله. دا دهغه بد قسمتي وه چې هغه په دې مقابلو کې بريالې نه شو ،بيا هغه مونږ دواړه ستا د څارلو په خاطر او په کوم مناسب وخت کې ستا د تښتولو له پاره وګمارلو. په دې خاطر دلته په رهتاس کې د اوسيدو په وخت کې مونږ ستا هر قدم څارلې دې ، په دې دوران کې مونږ وکتل چې ته په ډيره بيړه سره دهغه نقاب پوشته په لټون پسې يې چې ستا د سويمبر مقابلې يې ګټلې دي. اود مقابلو دګټلو وروسته يې د تللو په وخت کې درته وويل چې « زما نه خوښيږې».

بيا يې کله چې ته د وينځې په څير د خواص خان تر مخ وړاندې کړې نو تا دخواص خان څخه د کوچيانۍ قبيلې د سردار فدايي خان د را پيدا کيدو غوښتنه وکړه ، فدايي خان له تاسره وکتل اودهغه له اړخه تاته دا معلومات درکړل شو چې ستا د سويمبر دمقابلو اصلي ګټونکې همدغه خواص خان دې چې ددې نه مخته يې نوم صاحب خان و. هغه به هغه وخت ګيدړې ښکار کولې او خپل ژوند به يې پرې تيراوه او له تاڅخه يې سخته کرکه اونفرت کاوه. دا ستا بدقسمتي ده چې ته د خواص خان سره د زړه له کومې مينه کوې ، ځکه هغه وخت چې خواص خان له تاسره محبت او مينه کوله نو هغه وخت تا د خواص خان سره د مينې په ځاې د کرکې څرګندونه وکړه نو هغه هم ستا د منلو څخه مخ واړاوه ، بيا تا د درواغو څخه کار واخست او د زيارت په لنګر ځاې کې دې ديره ځاې جوړ کړ. په داسې حال کې چې د رهتاس په ښار کې د راجه هرکشن دوژلو وروسته دهغه ډير زيات خپلوان اودوستان اوسيږي او تا کولې شول د هغوي سره يو ځاې واوسيږې. خو ستا له پاره ډيره سخته او اړينه داوه چې دخواص خان محبت او مينه دې په هيڅ توګه دخپل زړه څخه نه شوه ويستلې.

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! د رهتاس په ښار کې مونږ دواړو ستا ډيره کلکه څارنه کړې ده. اومونږ به ټول وخت ستا په تعقيب او څارنه کې وو. هلته د زيارت په لنګر ځاې کې د اوسيدو وروسته تا يو بل ستر قدم واخست اود يوې کونډې په څير دې دخواص خان د بيرته خپلولو هڅې پيل کړې. هغه وخت چې ته دلنګرځاې د نورو کونډو ښځو سره يو ځاې را ووتلې نو تا خپل لمړنې د خير غوښتلو غږ دخواص خان د حويلۍ تر مخه پورته کړ ، تر يو څو ورځو پورې ته ناهيلې معلوميدې ،خو يوه ورځ ته هغه وخت په خپلې موخې کې بريالۍ شوې چې خواص خان په خپله ستاته غږ ته ځواب ووايه. بيا هغه له تاسره د زړه خواله پيدا کړه ، ځکه چې تا هغه ته خپل حالات واورول ، دهغه په مخکې دې و ژړل او په مصنوعي توګه دې دهغه په مخکې خپله بې وسي ډاګيزه کړه، ستا ددې خبرو څخه خواص خان ډير زيات اغيزمن شو، دهغې وروسته بيا تا په پرلپسې توګه د خواص خان د حويلۍ تر مخه د خير خيرات د غوښتلو غږ پورته کاوه اودهغه زړه له تاسره نور هم را نژدې کيده ان تردې چې کله دويمځلې ته هلته ورغلې نو هغه تاته دا اړتيا و ډير وسايل هم درکړل او ترڅنګ يې خپلو ساتونکو ته وويل چې کله هم چې کوم شي ته ستا اړتيا پيښيږي نو ستا هغه اړتيا به پوره کوي او ستا د شکايت په اړه به پوښتنه کوي، داسې وګڼه چې دخواص خان هغه مينه اومحبت چې د يوې شهزادګۍ په توګه تا ترلاسه نه شو کړې اوس يې ته د يوې کونډې په څير غواړې ددې لارې ترلاسه کړې ، خو اوس دغه ټوله لوبه بې کاره ده ،ځکه چې مونږ اوس تا له ځانه سره د مهارت په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوروروړو اوهغه به تا دخپلې میرمنې په څیر خپله کړي. ګنګا ډیره په غصه شوه او ورته یې وویل چې: تاسو هسې چټیات وایی، زه دمهارت سره هیڅ سروکار نه لرم. واورئ ! زه نه پوهیږم چې تاسو څوک یاست اویا مو نومونه څه دي ؟خو دا خبره په یاد لرئ چې شهزادګۍ ګنګا دخواص خان له پاره پیدا شوې اودهمغه له پاره ځان ځار کړي، دغه کس په طنزي توګه وویل چې: ایا دهغه خواص خان له پاره چې یو وخت د صاحب خان په نامه یې ګیدړې ښکار کولې اوتا ورڅخه ډیره زیاته کرکه کوله. ګنګا ورته ترکي په ترکي ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

ګوره انسانه !تا ته زما په کورني ژوند کې د مداخلې کولو هیڅ ضرورت نه شته، دا چې ما په کومه مرحله کې د صاحب خان یا خواص خان سره محبت کاوه او یا مې ترې کرکه کوله،دا زما شخصی کار دی، خو اوس هغه زما د ژوندانه منزل دې او زما د جسم روح دې، په دې اړه زه ددې څخه نور زیات څه نه وایم. داځل هغه سړې موضوع بدله کړه او ترې ویې پوښتل چې ایا ډوډۍ خورې؟ په ځواب کې ورته ګنګا په ډیرې کرکې سره وویل چې: نه، زه ستاسو ډوډۍ نه خورم.

که چیرې ته ډوډۍ نه خورې نو بیا به زه ستا خوله پرانستې پریږدم خولاسونه به دې تړم اویوه خبره په یاد ساته چې ستا د لاسونو دتړلو وروسته زه بیرته خپل ملګري ته ورځم اودهمغه سره کینم،که چیرې تا د شور کولو هڅه وکړه او یا دې د کومک له پاره اواز پورته کړ نو زه به دې څټ درپرې کړم، اودا هم په یاد ساته چې په کومې غریزې لړۍ کې چې مونږ همدا اوس ورداخلیږو دلته به هیڅوک هم ستا د کومک له پاره لاس را اوږود نه کړي ځکه چې په دې غرنۍ لړیو باندې زمونږ د سردار مهارت ولکه ده.

ګنګا ددې سړې د خبرو هیڅ ځواب ورنه کړ.بیا هغه د پخوا په څیر د ګنګا دواړه لاسونه د شا څخه و تړل اوپخپله ولاړ اودخپل آس ځغلونکي ملګري تر څنګ کیناست. بګۍ په دغو غرنیو لړیو کې په پرلپسې توګه سفر کاوه، ان تردې چې ددې غرنیو لړیو د ورانو ویجاړو څخه دتیریدو وروسته د یوې سترې دروازې تر مخ ورسیده.بګۍ دغې دروازې کې ور ننوتله چې د غرنۍ لړۍ څخه تراشل شوې او جوړې کړل شوې وه، ګنګا وکتل چې په دې غرنیو لړیو کې ډیر ښه کلا شکله هستوګنځایونه جوړ کړل شوي دي، دننه تر ډیره پورې د اوسیدو کورونه دي اوتر څنګ یې یو بازار هم شته، ددې کورنو اوبازار څخه دتیریدو بګۍ د یوه پخواني جوړ شوي محل تر مخه ودریده.

دبګۍ د دریدو سره سم هغه وګړې چې پخوا تردې یې د ګنګا سره خبرې کړې وې په حرکت راغې، دګنګا لاس وپښې یې ور پرانستې اوبیا یې ګنګا ته د بګۍ څخه د راښکته کیدو له پاره وویل. ګنګا هم چپ چاپ د بګۍ څخه را کیوتله، دغه سړي یوځل بیا ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:ګوره ګنګا ! زه یوځل بیا تا ته ګوابن کوم چې دلته دشور او غوغا جوړولو هڅې و نه کړې اوکه نه زیانمنه به شې. دا زما د سردرا مهارت حکم دې، راځه چې زه دې اوس هملته ورورم، هر هغه څه چې ته غواړې ووایې دهمغه په مخکې یې ووایه .ګنګا ورته په ځواب کې هیڅ هم و نه ویل، دهمغه وګړي سره چپ چپ روانه شوه، هغه دهمدې کلا شکله محل د مختلفو برخو څخه تیریده او بیا دیوې داسې کمرې ترمخه ودریده چې یوه کس یې پهره کوله، دغه سړې ور مخته شو او دهغه پهره دار په غوږ کې یې څه وویل، د خبرې په اوریدو سره هغه ساتونکې هم ډیر خوشحاله شو اوبیا په یوه منډه هغه کمرې ته ور ننوت.

دلږ ځند وروسته هغه ساتونکې د کمرې څخه بیرته راووت اوهغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره راوړې وه ته وویل: ورځه چې سردار غوښتې یې. ددې خبرې سره سم دې شخص د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما سره را ځه ،ګنګا په خوله هیڅ هم و نه ویل ،بس چپ چاپ دهغه سره روانه شوه. هغه کس هم ګنګا له ځانه سره یو ځاې د خپل سردار مخې ته ور ننویستله.

ګنګا وکتل چې ددې کمرې په مخکینۍ برخه کې دپادشاه دکیناستو له پاره یو تخت جوړ کړل شوې دې. په همدې تخت یو کس چې ډیر پرقیدلې او ذرقیدلې کالي یې په غاړه و ناست و، عمر یې هم د ځلوینښتو کالو په شاوخوا کې و ،مخ یې زخمې شوې و، چې ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې ګواهي يې ورکوله چې هغه ډېر جنګجويانه ژوند تر سره کوي. کمرې ته د ورننوتلو وروسته دغه کس ګنګا ته په غوږ کې وويل چې: ګوره ګنګا! دغه مخامخ ناست کس زمونږ سردار مهارت دې، ته به د هغه سره په احتياط او ادب سره خبرې کوې. بيا هغه شخص په کمرې کې په تخت ناست سردار مهارت ته په ډېر ادب سره وويل چې: سرادره! هغه پيغله چې له ما سره راغلې ده هغه ته د پخوا څخه پيژنې، د هغه د خبرې په ځواب کې مهارت په ډېر بد غږ سره وويل چې هو! زه يې د کلونو کلونو راهيسې پيژنم. دا د رهتاس شهزادګۍ ګنګا ده، دا به ښوک و نه پيژني! اوس ته ولاړ شه او زما د خونې د باندې ودرېږه او زما د عکس العمل انتظار کوه. ددې حکم سره سم هغه کس بيرون ووت، خو کله چې ګنګا هم بيرون ته د وتلو له پاره روانه شوه نو مهارت پرې غږ کړ چې: «ته مه ځه، همدلته ودرېږه» د هغه په دې خبره ګنګا و دريده او په ډېره بې وسۍ سره يې د مهارت په لور مخ را واړاوه. ددې کس د وتلو نه وروسته چې کله د کمرې دروازه بنده کړله شوه نو بيا مهارت ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل چې:

ګوره ګنګا! زما کسانو به تا ته ويلي وي چې ته يې ولې دلته راوستې يې. ګوره ګنګا! ما د يوه اجنبي او نا څرګنده وګړي په توګه ستا د سويمبر په مقابلو کې هم برخه اخستې وه. خو دا زما بد قسمتي وه چې ما هغه سويمبر بايلود. که څه هم زما ملګرو به تا ته ويلي وي خو زه يو ځل بيا خپله خبره تکراروم چې ما ستا په سويمبر کې د برخې اخستلو څخه ډېره مخکې له تا سره مينه کوله، بس يو ځل مې هلته د رهتاس په ماڼۍ کې ستا مخ کتلې و او دهغې وروسته داسې يې وګڼه چې زه همستا شوم. زه اوس خپل ځان ډېر خوش قسمته ګڼم چې ته زما تر مخه ولاړه يې. واوره ګنګا! زه غواړم چې ته همزما اوسې، او ددې له پاره زه غواړم ستا د خولې څخه يو ځواب واورم.

کله چې مهارت خاموشه شو نو ګنګا لږ څه فکر وکړ او بيا يې وويل چې:

ګوره مهارته! ستا له اړخه د يوې لورې د محبت او غوښتنې څخه څه نه جوړېږي او بيا داسې وګڼه چې هغه مال چې يو ځل پلورل شوي وي او يا نيلام شوي وي او دهغې وروسته د هغه له پاره يو ډېر ښه بل اخستونکې پيدا کيږي نو د هغه څخه به څه تر لاسه شي، نو مهارته! د دنړۍ په بازار کې هم داسې وګڼه چې زه هغه شي يم چې يو ځل پلورل شوې يم او دويم ځلي نه شم پلورل کيدې. داسې وګڼه چې زه د زمانې له اړخه د يوه چاپه ځولۍ کې وراچول شوې يم او زه غواړم په همغه ځولۍ کې پاته شم. شونې ده چې ته به زما د جسم، زما دشتمنۍ او يا زما ښکلا په محبت او مينې کې را لټاړ شوې يې خو تا ته زما د تيرشوي تاريخ په اړه هيڅ ډول معلومات نه دي درکول شوي.

د ګنګا ددې خبرو سره د مهارت په خوله باندې د طنز نه ډکه خندا راغله او بيا يې په لوړ اواز وويل چې: ګوره ګنګا! زه ستا د تيرو حالاتو په اړه پوره پوره معلومات لرم، دا چې ته ځانته يو پلورل شوې يا ليلام شوې شې وايې، دا په دې خاطر چې ته د شيرشاه سورۍ د سالار خواص خان سره مينه کوې، واوره! زه په دې هم خبر يم چې خواص خان پخوانې صاحب خان دې چې ګيدړې به يې ښکار کولې، او له تا سره يې مينه او محبت کاوه، خو تا د هغه مينه او محبت له يوې مخې مسترد کړل، چې زما په فکر اوس هغه په همدې اساس له تا څخه کرکه کوي، هغه نقاب په مخ کړ او ستا د سويمبر په مقابلو کې يې ګډون وکړ، هغه ظالم د سويمبر ټولې برخې وګټلې، او کله چې تا د سويمبر د برې شوې کس په اړه لټون وکړ نو هغه خواص خان وخوت. او بيا هغه ته مسترد کړې، ستا څخه يې د کرکې څرګندونه وکړه، وو ايه چې زه سهي خبره کوم؟ د همدې کرکې په اساس ته د شهزادګۍ ګنګا څخه د يوې کونډې په ښه ولاړې او د زيارت په لنګر ځاي کې دې پناه واخسته. زما مخبرانو په دې ټولو حالاتو کې ستا پوره څارنه کړې ده، ما هغوې د همغه لمړۍ ورځې څخه ستا د څارنې له پاره ګمارلې و او ورته مې لارښوونه کړې وه چې په کوم مناسب وخت کې تا د ځانه سره را پورته کړي او دلته دې راولي. نو نن زما دا مخبران برياليې شول او ته نن زما تر مخه ولاړه يې. ګنګا ورته وويلې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره مهارته ! خپله دا بریا هم خپله ناکامي وګڼه ، ځکه چې تاته به زما د ذات څخه څه ګټه تر لاسه نه شي . که چیرې تا په زور زما دخپلولو هڅه وکړه نوبیا یاد ساته چې ته به یوازې زما لاش وموميې. زما روح به له تا سره نه وي . دګنګا ددې ځواب څخه مهارت لږ څه اندیښمن شو ،فکر یې وکړ او بیا یې په ډیره همدردۍ او مینې سره ورته وویل چې :

ګوره ګنګا ! اوس خو خواص خان هم تا نه خوښوي اونه درسره مینه او محبت کوي ، نو ته بیا ولې دهغه په یاد کې د تیرشوي پسرلي د مړاو شوو غنچو په څیر مړژوانده ژوند تیرول غواړې. ګوره ګنګا ! یو هغه خواص خان دې چې ته یې هیسته غورځولې یې او نه درته کوم اهمیت درکوي اوبل زه یم چې د شپې دخوب په ځای ستا په خیالونو او فکرونو کې لږ په اغزنو بوټو خپل ژوند تیروم . زه خو تا د غمونو او اندیښنو د نا ارامو خوندونو څخه را باسم او منزل ته د ورسیدو اود محبت او مینی دڅپو د سمندر په لور دې له ځانه سره وړم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره ځنډ وکړ او د لږ څه فکر کولو وروسته یې یوځل بیا یې په خبرو پیل وکړ :

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ترڅو به ته د کونډې په بڼه د سترو او ناکامو ستورو په څیر دغمونو نه ډک اود مسخه شوي منزل په څیر ژوند سبا کوې. تا ولې د خپله ځانه خامخا کونډه جوړه کړې ده ؟ په داسې حال کې چې تا له هیڅا سره (او رنه اوه ځلې دګرزیدو) پیرې هم نه دې تر سره کړې ، دهغه په دې خبره ګنګا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې :

ګوره مهارته ! ته به دا ښرګنده نه وي چې زه دخواص خان څومره ژوره مینه کوم ، دخواص خان پرته زه خپل شتون نه شتون ګڼم .

مهارت د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب و او بیا یې وویل چې : ګوره ګنګا ! ته ولې بې لارې لارې روانه یې. زه خو تا ته عزت ، توقیر او ترڅنګ یې ستا خوندي ساتنه او درننبت درکوم . خو ته په خپله خپل ځان په زمکه باندې پربباسې او دپستۍ او ذلت په لور منډې وهې ، دهغه چا سره چې ته مینه کوې هغه ته هیسته غورځولې یې. ته اوس داسې یو فصل یې چې مالک نه لري ، داسې فصل چې هر څوک چې و غواړي ریبلې یې شي . دا سې د ګلاب ګل ، چې هر څوک یې بویولې شي . دهغه په دې خبره ګنګا وویل چې : ګوره مهارته ! دا ستا ذاتي فکر اوخیال دې . نه خو زه بې مالکه فصل یم او نه دبیابان د ګلاب ګل . یاد ساته چې تر اوسه پورې داسې څوک شته چې زما دمحبت او مینې په خاطر نا ارامه دې . دهغې په دې خبره مهارت ورته وویلې چې: هو ! زه پوهیږم چې ته د خواص خان په لورې اشاره کوې ،ځکه چې د یوې کونډې په څیر به تا په داډ منه توګه د خواص خان محبت او مینه تر لاسه کړې وې خو کله خواص خان ته دا ښرګنده شي چې د هغې کونډې په لباس کې ته همغه ګنګا یې ، نوستا پر خلاف به دهغه همغه لمړنۍ کرکه به بیرته را ستنه شي . هغه به تاته هیڅ هم درنه کړې او ستا په لمن کې به د کرکې او نفرتونو نه اخوا نور څه در زیات نه کړي. ګنګا ورته وویلې چې : نه ! داسې نه ده ، مهارته ! ته چې څه ډول آند کوې همغسې یې کوه ، خو زه به دخواص خان پرته بل څوک د ژوند ملګرې و نه ګرځوم. دا زما اخري پریکړه ده ،که څه هم ته زما ښټ را پرې کړې ، خو زه به د خپلې دې پریکړې څخه و انه وړم.

دګنګا ددې ځواب څخه مهارت تر یوه وخته پورې خاموشه و ، اوپه فکر کې ډوب شوې و. بیا یې په زوره لاسونه و پړکول، دهغې د لاسونو دپړکار په واسطه دهغه همغه دوه کسه ملګري ، چې ګنګا یې را تښتولې وه ،دننه خونې ته را ننوتل. بیا هغوې دواړو ته مهارت مخ کړ او ورته یې وویل چې : تاسو یو کس ګنګا ددې کمرې څخه بیرون وباسئ ، اوبل دلته پاته شئ اوزما خبره په غور سره واورئ ، ددې خبرې سره سم دهغوې څخه یو کس ګنګا د کمرې څخه بیرون وویستله ،کله چې ګنګا بیرون کړل شوه نو مهارت خپل هغه بل ملګري ته وویل چې : زما نژدې دوسته ، واوره ! ما ډیره هڅه وکړه چې ګنګا دې خبرې ته راوړم چې خواص خان هیر کړي او زما سره د واده کولو له پاره تیاره شي خو هغه ددې هر څه سره بیا هم دې کار ته غاړه نه ږدي ، داسې بریښي چې هغه دخواص خان سره د ړند و سترګو محبت کې رالتاړه شوې ده . ګورئ چې په هغې باندې کوم زور زیاتې و نه کړل شي، زه غواړم چې دهغې سره ډیره ښه اونیک

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلوک وکړل شي تر څو د نیک سلوک له لارې د هغې محبت را خپل کړم او بیا یې خپل ځانته واده کړم. تاسې په دې اړه څه وایاست؟
د مهارت د دې پوښتنې په ځواب کې د هغه ملګري وویل چې:
ګوره کلو! ستا خبره سهي ده ، که چیرې مونږ پر ګنګا باندې زور زیاتې وکړو نو زما ذاتي تجربه او خیال دا دی چې ګنګا به مرګ ته غاړه کیږدي خو تا به د خپل ژوند ملګرې و نه ګرځوي ، خو که چیرې هغه همدلته وساتل شي او د احساناتو او میلمستیاو د بار لاندې راشي نو زما په آند چې هغه به ممنونه او شکر کونکي اوسي او بیا به تا هم د خپل میړه په څیر و مني. مهارت په دې خبره ډیر خوشحاله شو او ویې ویل چې: ګوره دوسته ، زه هم همداسې غواړم. اوس ته ولاړ شه او زما د دې کمرې تر څنګ چې کومه کمره ده ، هغه دې خوا څخه ښایسته کړل شوې ده ، ما غوښتل دا کمره د واده نه وروسته د ګنګا سره یو ځای استعمال کړم خو اوس ګنګا په دې کمره کې ځانته ور واچوئ، هغه به همدلته میشت وي ، د هغه د اړتیاو د پوره کولو هڅه وکړئ او نیرمل نومې ښځه چې د دې کمرې په پاکولو او ښایسته کولو د نده په غاړه لري ، د ګنګا د خدمت له پاره و ټاکئ او ورته ووایاست چې نو موړې هر وخت د هغې سره یو ځای واوسیږي. هغې ته دا هم ووایاست چې هڅه وکړي چې ګنګا زما سره په واده کولو باندې و هڅوي. اوس ته ورشه ، او ما چې در ته څه وویل همغسې اقدام وکړه. د دې خبرې سره سم د مهارت هغه ملګرې د هغه ځایه ووت.
کله چې د مهارت دا ملګرې بیرون را ووت نو ویې کتل چې هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره بیرون را ویستلې وه د ګنګا سره یو ځای همله ته ولاړ دې، خپل ملګری ته یې خاصه اشاره وکړه ، هغوې دواړو ګنګا له ځانه سره واخسته او هغه تر څنګ کمرې ته یې یوړه ،بیا د هغوې څخه یوه یې ګنګا ته وویل چې: ګوره شهزادګۍ دا ستا د اوسیدو خونه ده. اوس که ته نه غواړې چې مهارت د خپل ژوند ملګرې کړې نو مه یې کوه. څو ورځې همدلته په دې خونه کې واوسه ، د هغې وروسته به مونږ لکه څنګه چې ته په خوندي توګه د رهتاس څخه راوستې یې بیرته به دې په همغه توګه رهتاس ته یوسو او هلته به دې د زیارت په لنګر ځای کې ورخوشې کړو. د دې خبرې سره سم یې ګنګا همله په هغه خونه کې یوا ځې پریښوده او دوې دواړه ترې په شا ولاړل.
ګنګا مخته ولاړه ، په همدې خونه کې کیناسته ، هغه بې چاره په ژورو فکرونو کې ډوبه وه ، هغه ډیره بد حاله ، اندیښنو کې ډوبه او سرګردانه وه، هغه تر اوسه پورې همداسې ناسته وه چې یو نیم عمر خوړلې ښځه یې خونې ته ور ننوتله. د هغې د کتلو سره سم ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه ، هغه ښځه ور مخته شوه او ګنګا ته یې وویلې چې: ګوره ګرانې !ته ولې زما د راتګ سره سم ما ته د خپله ځایه پورته شوې. زه خویوه وینځه یم ، ما ته حکم وکړه چې زه ستا څه خدمت وکړم. د دې ښځې د وینا وروسته ګنګا بیرته په خپل ځای کیناسته،دا ښځه نوره هم مخته ورغله او د ګنګا په پښو کې کیناسته ، د هغې په را نژدې کیدو سره ګنګا سمدستي د خپله ځایه پورته شوه، هغه یې د لاسو څخه ونیوله او پورته یې کړه او په خپل څنګ کې یې کینوله او ورته یې وویلې: لاندې مه کینه ، ښکه چې ته به وینځه یې خو زه د مالک او وینځې تر منځ کوم توپیر نه محسوسوم.ته همدلته له ما سره یو ځای کینه ، او دا راته ووایه چې ته د کوم غرض په خاطر دلته زما خواته راغلې یې.
د ګنګا په دې خبرو باندې هغه ښځه حیرانه شانته شوه ، وارخطا شوه ،خو بیا هم د ګنګا تر څنګ کیناسته او ورته یې وویلې چې: زه یې ستا د خدمت له پاره ټاکلې یم ،اوس به زه هر وخت ستا تر څنګ اوسم ،ستا خدمت به کوم او ستا د اړتیاو د پوره کولو هڅې به کوم.
ګنګا ترې وپوښتل چې دوې زما په اړه تا ته څه ویلي دي؟ هغې ښځې ورته وویل چې ګوره درنې !ما ته یې ستا نوم ګیتا ښوولې دی ، خو زما نوم هم واوره ، زما نوم نیرمل دی. زه یې هم د کوم ځایه را پورته کړې یم او دلته یې په زور راوړې یم، په دې اساس اوس زما د اوسیدو بل کوم ځای ما ته نه دی پاته. په دې خاطر زه دلته په اوسیدو مجبوره یم. ما ته یې ستا په اړه دا هم ویلي دي چې ته یوه کونډه یې او د رهتاس د زیارت په لنګر ځای کې اوسیدې، مهارت له تا سره مینه کوله نو ته یې د هغه ځایه په زور را وستې او دلته یې ځای در

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ ،اوس چې ته دهغه سره واده کول نه غواړې نو هغوې تا بیرته رهتاس ته استوي ، نو ترڅو چې ته دلته اوسیږې زه به ستا په خدمت باندې ماموره یم.

کله چې نیرمل خاموشه شوه نو ګنګا تر یوه وخته پورې د فکرونو په ټالونو کې ځنګل، دهغې وروسته یې په ډیر غور او دقت سره نیرمل ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره نیرملې ! ته خو زما د مور په ځاې یې. زه ضرور کونډه یم خو ما تر اوسه د چا سره واده نه دې کړې. دهغه چاسره چې زما کوژدن شوې وه نو داسې یې وګڼه چې هغه زه پرېښې یم ،څرنګه چې ما دهغه سره مینه کوله نو په دې اساس ما خپل ځان کونډه وګاڼه او هلته د زیارت په لنګر ځاې کې د کونډو په پناه ځاې کې دیره شوم .ګوره نیرمل ! زه یو غمژنه پیغله یم او ته زما د مور په ځاې یې. زه له تا څخه هیله لرم چې له ماسره به درواغ نه وایې. هره هغه خبره چې زه یې کوم دهغې سهي ځواب راکړه ، ځکه چې ته پخپله هم غمژنه یې اود یوې غمژنې پیغلې په غم او مصیبت باندې ډیره ښه پوهیږې،دهغې په دې خبره نیرمل دخپله ځایه پورته شوه، خونې دروازه یې وتړله ، اوبیرته راغله او دګنګا تر څنګ کیناسته اور ته یې وویلې چې: ګوره ګیتاجانې زمالورې ! اوس راته ووایه چې ته څه ماته څه ویل غواړې ؟ګنګا ورته یو ځل بیا وویل چې:

ګوره نیرمل ! زه دې خلکو په زوره د رهتاس د زیارت د لنګر ځاې څخه را تښتولې یم، زه دشیرشاه سوري د یوه سالار خواص خان سره ډیره مینه کوم، هغه هم ماخوښوی،خو دې خلکو زه په زور سره دلته راوستې یم ، دوې زما اود خواص خان تر منځ بیلتون غواړې،ریښتیا راته ووایه چې دلته د اوسیدو په صورت کې به زما د ژوندان پایلې څه ډول وي؟

دګنګا ددې پوښتنې په ځواب کې ورته نیرمل په ډیر راز سره وویل چې: ګوره پیغلې ! ستا په اړه ماته دا لارښوونه هم شوې ده چې زه هره ورځ له تا سره خبرې وکړم او په خبرو خبرو کې تا ته د مهارت په لور مایله کړم. ترڅو ته دهغه سره واده ته تیاره شې. دهغوې آند دا هم دې چې دلته دقیام په دوران کې له تا سره ډیره ښه سلوک او کړچار و کړل شي ،پرتا باندې د مهربانیو او خوږلنیو باران وکړل شي تر څو ته تر اغیز لاندې راشې اودمهارت سره واده ته تیاره شې . دهغې په دې خبرو باندې ګنګا په ډیره غصه شوه او ویې ویل چې: که چیرې دا خلک ټول عمر همداسې وکړي بیا به هم دوې ما د مهارت سره د واده کولو له پاره تیاره نه کړاې شي ، نیرمل ورته په ویره ویره او راز سره وویل چې:

ګوره ګیتا ! زه اوس تا دخپلې لور ، دخپلې بچې په څیر ګڼم ، زه پوهیږم چې ته په غمونو کې ډوبه یې. او ته یې په زور دلته را تښتولې یې. زه به دیوې مور په څیر ستا خدمت کوم. او واوره ! ماته چې هر خدمت وي نو حتما یې ماته ووایه. ته اوس همدلته کینه ، زه به ولاړه شم اوتا ته به خوراک څښاک غم وکړم. ګنګا همدلته کیناسته ، نیرمل ورته خوراک څښاک راوست ، ګنګا هغه هم له ځانه کینوله او ډوډۍ یې سره یوځاې وخوړله. نیرمل دګنګا څخه ډیره خوشحاله شوه ، په همدې توګه به ورځې تیریدې اوګنګا به ورځ په ورځ دنیرمل محبت او مینه ځانته را ماتوله.

یو وخت نا څاپه ګنګا بې چاره د شپې خوب کې وویریده او را کیناسته. خپل شاوخوا ته یې وکتل ، هغه زړه نیرمل چې هر وخت به په همدې کمره کې ویده کیده ،په خپله بستره کې نشته ، حال دا چې هغه به د ماښام په وخت کې په خونه کې څملاسته خو اوس یې بستر خالي پروت و .

ګنګا دبیرون څخه راتلونکې دوحشت اوویرې غږونه اوریدل ، هغه داسې احساسول چې بیرون اورلګیدلې او هر څه د ځنګله د اور په څیر په خپل ځان کې را نغاړي ، ګنګا بې چاره ددې ټولو وحشي اوازونو او شورو غل سره په پوره ویره کې همته په خپله خونه کې ناسته وه. هغه هیڅ په دې نه پوهیده چې په دې شپه د مهاراج په دې فوځي تمځاې باندې څه توپان رانازل شوې دې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا دپلټنې او دځان دخبرولو په خاطر دخپلې بسترې څخه راپورته شوه ،خپل کالي يې درست کړل ،دکمرې د دروازې په لور ولاړه ، دروازه يې لږ شانته پرانسته اوبيرون يې وکتل ، هغه ډيره حيرانه شوه چې وسله وال ځوانان اخوا ديخوا منډې او چيغې سورې وهي ، ګنګا ډيره وارخطا شوه، اود وارخطايې او ويرې له لاسه يې دروازه بنده کړه او بيرته خپلې بسترې ته راستنه شوه اوهملته کيناسته.

لږه شيبه وروسته هغه زړه نيرمل هم په منډه او ساه نيوونکې هغې کمرې ته را ننوتله اود ګنګا څنګ ته راغله او په پوره بدحواسۍ کې کيناسته ، او بيا يې په يوه ساه ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويلې چې: ګوره ګيتا لورې !دلته اوس يو ډول انقلاب راغلې دې ، داسې برېښې چې ددې مهارت اودهغه دملګرو شپې نورې شميرل شوې دي، ګنګا ترې په ډيره نا ارامۍ سره وپوښتل چې: نيرمل ته څه وايې ، ژر يې راته ووايه. نيرمل ورته په ځواب کې وويل چې:

ګوره ګيتا لورې ! په مهارت باندې حمله شوې ده،ګنګا ترې سمد ستي وپوښتل چې حمله چا کړې ده ؟ نيرما خپله ساه کلکه کړه اود ګنګا په لور يې په غور سره وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګيتا لورې ! دا حمله ستا هغه کړې ده. نيرما په دې خبرو باندې ګنګا بيچاره لږ څه وخندل او بيا يې ورته وويل چې ووايه نيرما ، ته څه ويل غواړې ؟زما چا دلته يرغل راوړې دې ؟ نيرمل بيا ځواب ورکړ چې:

ګوره ګيتا لورې ! دشيرشاه سوري سپه سالار خواص خان د مهارت په دې ځاله باندې يرغل راوستې دې، لږ څه دمخه د مهارت مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې چې دشيرشا ه سوری ستر سالار خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې په ډيره بيړه دمهارت په دې ځاله باندې يرغل کونکې دې ،مهارت دخپلې دې ځايه بيرون ولاړ او هلته يې د خواص خان سره د ټکر کولو اراده وکړه ،مهارت داسې ګمان کوي چې د خواص خان سره به لږ فوځ وي، په داسې حال کې چې دهغه په دې تم ځاې کې چې دهغه ځومره ملګري موجود دي يواځې دهغوې شميره دخواص خان د فوځ دوه هومره کيږي ،په دې خاطر مهارت دخپل تم ځاې څخه دشپې په تياره کې دخواص خان سره د جنګ له پاره ووت او هملته بيرون د جنګ کولو اراده لري. اوس به ووينو چې ددې جنګ پايلې به څه وي ، ګوره لورې ! ته څه فکر کوې؟ ايا خواص خان به ددومره کم لښکر سره ددومره سترو لښکرو لرونکي کنترول کړاې شي .ګنګا ددعا په شکل خپل دواړه لاسونه پورته کړل او ويې ويل چې: ګوره نيرما ! که بګوان وغواړي نوزما خواص خان به په دې مهارت باندې بريالې کړي،ګوره نيرملې ! خواص خان ددې څخه مخته هم ډير داسې ميدانونه سوبه کړې دي اوتل د خپلو دښمنانو په مقابل کې بريمند راوتلې دې ، اودلته هم زه تاته ډاډ درکوم چې که چيرې دشپې په تياره کې مهارت دخواص خان سره دټکر کولو هڅه وکړه نو زما زړه وايې چې دشپې په همدې تياره کې مهارت د خواص خان په لاسو نيست اونابود شي . ګوره نيرملې ! زه تاته يوه خبره کوم چې په هغې به خامخا عمل کوې ،نيرمل ورته وويل چې لورې ته څه وايې ژر يې راته ووايه. ګنګا ورته وويلې چې:

ګوره نيرملې ! زه ډاډه يم چې مهارت به دخواص خان په لاسو د ماتې او شکست سره مخامخ کيږي خو که چيرې د ماتې خوړلو وروسته مهارت چيرې د تيښتې هڅه وکړي نو زه په خپله هلته دخواص خان څنګ ته ورځم اوکه چيرې مهارت بيرته خپل تمځاې ته راستون شو او زه يې هم له ځانه سره چيرې بوتلل غوښتل نو په دې حال کې نيرملې ، خامخا خواص خان ته ورشه اوهغه ته ووايه چې درهتاس د زيارت دلنګرځاې يوه کونډه چې ګيتانومېده ، او هلته به ستا د کور مخې ته کله کله د سوال له پاره را تلله ، هغه کونډه دمهارت دوه کسو بدمعاشانو له ځانه سره را و تښتوله او دلته يې راوړې ده او اوس مهارت په زور ورسره واده کول غواړي، خو هغه ګيتا نومې ښځه وايې چې هغه يواځې اويواځې خواص خان خوښوي اودمهارت سره نه غواړي چې واده وکړي ، خو دماتې خوړلو وروسته مهارت يو ځل بيا هغه له ځانه سره په زوره بوتله ، نيرملې ،زه تا ته ډاډ درکوم چې په داسې وخت کې به خواص خان ضرور دمهارت پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته ولاړشي او ما به د هغه د لاسو څخه را خلاصه کړي. که چيرې همدا سې د ې وکړل نو زه به ستا احسان په ټول ژوند کې هم هير نه کړم.

نيرمل ورته په ډيره مينه او شفقت سره وويل چې: ګيتا لوري ، ته فکر مه کوه که چيرې حالات همدا سې شول لکه ته يې چې وايې نو زه به ستا پيغام حتما خواص خان ته ورسوم او هغه ته به ووايم چې هغه تا ته د مهارت د لاسو څخه نجات درکړي ، د نيرمل د دې ځواب د اوريدو سره ګنګا ډيره خوشحاله شوه او بيا دواړه هر يوه په خپله خپله بستره کيناستې او د حالاتو څارنه يې پيل کړه.

۳۹

خواص خان تر او سه پورې د مهارت د دې تمځاې څخه لرې و چې د مهارت مخبرانو مهارت ته خبر ورکړ چې د شيرشاه سوري ستر سالار خواص خان د هغه په دې عسکري تمځاې باندې يرغل کونکې دې. اود خپل لښکر سره يو ځاې په ډيره بيړه دې لورې ته را روان دې. د دې اطلاع سره سم مهارت هم و خوزيد او خپل لښکر يې د خپلو تمځايو څخه بيرون راوويست او د شپې په تياره کې يې خپل ټول لښکر په پټو مورچو کې ځاې په ځاې کړ ترڅو د خواص خان د لښکر د راتلو سره سم د خپلو همدې پټو سنګرونو څخه په هغوې يرغل يوسي او هغوې مات او بيرته شاتللو ته و هڅوي.

د بله اړخه خواص خان هم په ډيره بيړه مخته روان و ،هغه هم خپل مخبران تر لرې لرې پورې خپاره کړي و خو د هغه مخبران په دې نه و توانيدلي چې د مهارت د پټنځايو په اړه ژور معلومات تر لاسه کړي ،په دې خاطر کله چې خواص خان د مهارت تر پټنځايو پورې را ورسيد نو مهارت يو ناڅاپه د خپل سنګر څخه راووت او د يوه توپان په څير يې د خواص خان په لښکر باندې را باندې کړل. د خواص خان لښکر د دې ناڅاپي يرغل څخه د پوره ستونزو سره مخ شو د هغوې لمړنۍ ليکې ګډوډې شوې ، او عسکر يې خواره واره شول خو خواص خان په ډيره بيړه او تدبر سره بيرته خپل عسکر سره را ټول او د مهارت د عسکرو د مقابلې له پاره يې په داسې حال کې چې خونړې جنګ روان و بيرته منظم کړل.

خواص خا پخوا تر دې هم د ژوند ډيرې سرې تودې تيرې کړې وې ، په دې اساس که د مهارت نا څاپي يرغل د هغوې د لښکرو لمړنۍ ليکې له منځه وړې وې، خو بيا يې هم خپل ځان ډير ژر سنبال کړ. مهارت دا و انګيرله چې خواص خان ماتې وخوړه او اوس د تيښتې په فکر کې دې نو په دې خاطر يې خپلې حملې نورې هم تيزې کړې خو اوس خواص خان هم خپل ځان تيار کړې و ، د شپې په تيارو کې سخت خونړې جنګ و نښت ، خواص خا ن د خپلو فوځونو حوصلې ور کلکولې او د هغوې د ليکو د ټينګښت له پاره يې دفاعي جنګ پيل کړې و .

خو د دې وروسته خواص خان خپل اصلي ځواک را څرګند کړ ، هغه خپله ماتې په ډير ځواکمن برې باندې بدلول غوښتل ، هغه د غليم د لښکرو د ماتولو له پاره د خپل هوډ ښکارونه کوله ، هغه د همدې احساساتو سره يو ځاې د تکبير او از پورته کړ ، د هغه د تکبير د اواز سره د هغه لښکر هم د تکبير نارې پورته کړې ، د دې تکبيرونو څخه داسې ډاګيزه ده چې د سهار د اذانو لړۍ پيل شوې وې، د همدې عمل په واسطه خواص خان د دفاعي حالت څخه ووت او د جارحيت په پړاو کې ور ننوت او د مهارت په لښکرو کې لکه د تيزو غوڅونکو اوسپنيزو اغزيو ، د تيزو توپاني څپو په بڼه کې ور ننوت.

مهارت چې څو لمحې مخته يې خپله سوبه ډاډمنه ګڼله د خواص خان د دې حملې څخه ډ ير وارخطا شو او شاته تګ يې پيل کړ ، د خواص خان دې نا څاپي يرغل هغه ته دا ډاګيزه کړې وه چې د هغه د پښو لاندې ځمکه چا را ښکودې ده . د لږ څه ځنډ وروسته د سخت جنګ په جريان کې خواص خان مهارت ته د اښوولې و چې نه هغه او نه د هغه لښکر د هغه سره په دې مقابله کې د پښو د ټم کيدو توان لري ، اوس نو خواص خان چپ او ښې لورې ته او هم مخامخ خپلې حملې ته دوام ورکړ ، خو مهارت کرار کرار شاته روان و ، شونې ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغه به غوښتل خپل عسکري تمځای ته ور ننوځی او هلته خپله دفاع وکړي خو خواص خان هم د هغه د مکارۍ څخه پوره پوره خبر و په دې خاطر یې خپلې حملې نورې هم ګړندۍ کړې، تر هغه وخته پورې چې مهارت خپل عسکري تمځای ته په شا روان نو خواص خان د جنګ د ځایه څخه تر د مهارت د دې ځایه پورې د هغه لښکر د نیمایی څخه هم زیات را کم کړې و. مهارت چې کله دا حال وکوت نو مخ یې واړاوه او د تیښتې لار یې خپله کړه. خو خواص خان هغه پسې واخست، کله چې مهارت خپل د اوسیدو ځای ته ورسید نو خواص خان یو ځل بیا خپل اصلي رنګ کې را څرګند شو او د مهارت هغه پاته لښکر یې هم د نیمایی څخه زیات د تیغه تیر کړ. مهارت د خپلو ساتونکو سره یو ځای به ډیره ستونز منه توګه دغرنیو لړیو دغې هستونګنځې ته ور ننوت خو خواص خان خپل لښکر د هغه د همدې تمځای څخه بیرون تم کړ. خو خپل عسکر یې د ناڅاپي یرغل په خاطر تیار و ساته، تر څو د مهارت د بیرته را وتلو په وخت کې د هغه د ناڅاپي یرغل په مقابل کې ښه مقابله و کړای شي. اوس خواص خان غوښتل چې دورځې په رڼا کې دغه هستوګنځای ته ور ننوځي او مهارت باندې خپل اخری مرګوني ګذار وکړي.

خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای د مهارت د هستوګنځي نه بیرون پړاو کې و چې د هغه یو عسکر ورته په منډه منډه راغې او ورته یې وویل چې: امیره ! یوه زړه بوډۍ ښځه غواړي له تاسره ووینې. د هغه په دې خبره خواص خان هغه خبر راوړونکي ته په غور سره وکتل او ور څخه یې وپوښتل چې ایا هغه ښځه خو به جاسوسه نه وي او یا دا چې د مهارت له پاره خو به کار نه کوی، هغه عسکر ورته وویل چې نه، امیره ! مونږ هغه ښکته پورته وکتله، هغه بیچاره وایی چې غواړي له تاسره یوه خبره شریکه کړي، خواص خان ورته وویل چې که داسې وي نو هغه سمدستي ما ته را ورسوئ. د دې خبرې سره سم هغه عسکر د هغه ځایه ولاړ او د لږ ځنډ وروسته یې دغه هندوه نیرمل نومې زړه ښځه له ځانه سره راوړه کومه چې د مهارت له اړخه د ګنګا د خدمت له پاره مقرره شوې وه. خواص خان ترې په ډیر درنښت سره وپوښتل چې:

ګوره ادې ! زما نوم خواص خان دې، ما ته خبر راغې چې ته ما ته کومه خاصه خبره کول غواړې ؟ نیرمل ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې: ګوره زویه ! زه تا ته یوه ډیره مهمه خبره کول غواړم، ایا ته کومه داسې کونډه پیژنې چې د رهتاس د زیارت په لنګرځای کې اوسیده او نوم یې ګیتا و. د نیرمل په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ویې پوښتل چې ادې ! ته یې څنګه پیژنې؟ هو ! زه د رهتاس د زیارت د لنګرځای ګیتا ډیره ښه پیژنم. او هغه هم ما پیژني، نیرمل ورته وویل چې: ګوره زویه !ګیتا همدا اوس ستا کومک ته اړتیا لري، خواص خان ترې په ډیر بیړه وپوښتل چې:

ادې !ته څه ډول خبرې کوې، ګیتا ما ته څه اړتیا لری ؟هغه خو د رهتاس د زیارت په لنګرځای کې ده، د دې خبرې سره سم نیرمل خواص خان ته د رهتاس د زیارت د لنګر ځای څخه د مهارت د دوو کسانو په لاسو د ګیتا د راتښتولو پیښه بیان کړه او دا یې هم ورته ډاګیزه کړه چې هغه څه ډول د لته د مهارت هستونګنځای ته را وستل شوه او بیا د لته مهارت څومره هڅه وکړه چې هغه د خپل ځان سره واده کړي خو ګیتا ترې څه ډول انکار وکړ او دا چې هغه یوازې او یوازې د خواص خان سره د مینې څرګندونه کوله او... دا ټولې خبرې یې ورته په ډیر تفصیل سره بیان کړې.

تر او سه پورې خواص خان د مهارت د دې تمځای څخه لرې و چې مهارت ته د هغه مخبرانو خبر ورکړ چې د شیرشاه سوری ستر سالار خواص خان پر هغه د یرغل له پاره په ډیره چټکه توګه مخته را روان دې. د دې خبر سره سم مهارت هم لاس و پښې وهل پیل کړل او خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول فوځونه يې د فوځ دتمځاي څخه بيرون وويستل ،پخپله هم د شپې په تياره کې دخپلو فوځونو سره يو ځاې ووت او هلته په يو سنګر کې پټ کيناست. هغه په دې آند و چې کله چې خواص خان هغه ځاې ته راورسيږي نو مهارت به د خپل ټول ځواک سره پرې پټکې حمله وکړي او په دې توګه به هغه بيرته و ځغلوي.

خو د بله اړخه خواص خان هم په ډيره بيړه د مهارت پر فوځې تمځاې باندې دحملې کولو له پاره را روان و. هغه خپل مخبران هرې لورې ته خپاره کړې و خو دهغه مخبران د مهارت د پټنځابو د معلومولو په اړه ناکام شوي وو . په دې اساس کله چې خواص خان د مهارت دغه پټنځاې ته را نژدې شو نو مهارت په ناڅاپي توګه د خپله سنګر څخه راووت او د توپان په څير مخته راغې او دخواص خان په لښکر باندې را پريوت. دهغه دغه ناڅاپې حملې د خواص خان د لښکرو لمړنې ليکې د ستونزو سره مخ کړې، داسې څرګنديده چې د مهارت دغه ناڅاپې يرغل دخواص خان لښکر ته نه تلافي کيدونکې زيان ور اړولې دې.

خو خواص خان هم داسې ژر ناهيلې کيدونکې نه و . هغه د ژوند تودې سړې ډيرې کتلې وې،که څه هم دغې ناڅاپې يرغل دهغه د لښکرو لمړنې ليکې د ستونزو سره مخ کړې وې خو هغه ډير ژر بيرته خپل ځان را جوړ کړ او بيا دخپل لښکر سره يو ځاې لړ څه شاته ولاړ ، دهغه د شاته تګ څخه مهارت داسې و انګيرله چې خواص خان ماتې و خوړه او اوس د تيښتې په هڅه کې دې نو په دې خاطر هغه خپله حمله نوره هم چټکه کړه خو تر دې وخته خواص خان بيرته خپل لښکر سره را يوځاې او منظم کړې و . اوپه پوره توګه دخپلې دفاع له پاره تيار شوې و. دشپې په دې تياره کې يو ځل بيا ددواړو فوځونو تر منځ خونړې جنګ و نښت ، مهارت هم په پوره ځواک سره خپلو حملو ته دوام ورکړ. خو خواص خان دخپل فوځ او لښکر د حوصلو د پورته کولو اودهغوې په منظمولو کې په پوره چټکتيا سره مصروف و ، اما تر څنګ يې دخپلې دفاع جنګ هم جاري ساتلې و.

د لښکرو د نظم و نسق نه وروسته خواص خان دخپل ځان دښوولو پريکړه وکړه او هوډ يې وکړ چې خپله دغه لمړنې نا څاپې ماتې په بريا باندې بدله کړي

مهارت چې لږ ترمخه يې خپل بريا حتمي ګڼله ، دخواص خان ددې حملې څخه ډير زړه خوړينې شو او د شاته تلو هڅه يې پيل کړه ، دخواص خان ددې ناڅاپې يرغل څخه هغه داسې شو لکه چا يې چې د پښو لاندې خپور فرش را کش کړې وي. تر لږه وخته پورې د جنګ اړخ بدل شو او خواص خان د مهارت لښکرې د ډير بد او ويجاړونکې حالت سره مخ کړې وې، خواص خان مخته ور روان وپه داسې حال کې چې مهارت دخپلو لښکرو سره يوځاې شاته دخلاصون لاره لټوله.کيدې شي چې هغه به غوښتل خپل سنګر ته تر شا شي اوبيا دهغه ځايه خپله دفاع وکړي. خوخواص خان هم دهغې دغه مکاري درک کړې وه په دې خاطر يې په خپلو حملو کې ډيربښت راوست،کله چې مهارت د شاتلو په وخت کې خپل سنګر ته ورسيد نو د جنګ د ميدان څخه ان د هغه تر سنګره پورې دهغه دلښکر د عسکرو لاشونه هرې لورې ته خپاره پراته وو ، کله يې چې دا حال وکوت ، نو سمدستي يا شاته منډه کړه او و تښتيد . خو خواص خان هم دهغه تر شا ولاړ اودهغه دلښکر د پاته برخې څخه يې نيمايي د تيغه تير کړل. مهارت دخپلو ساتونکو سره يو ځاې په ډيره ستونزمنه توګه کوهستاني درو ته ځان ورساوه ، په داسې حال کې چې خواص خان دهغه پسې ان تر هغه ځايه ولاړ او هلته دهغه مخې ته ودريد. اما تر څنګ يې خپل فوځ ته دناڅاپې يرغل په مقابل کې د تيارسي حکم کړې و . ځکه ګمان کيده چې مهارت به يو ځل بيا د رامخته کيدو او يا د خواص خان په لښکرو باندې د شبخون دکولو لپاره ځان چمتو کوي. خواص خان اراده درلوده چې د ورځې په رڼا کې دمهارت پر خلاف پريکنده حمله وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان لا همدلته ولاړ و چې په دې وخت کې دهغه يو ساتونکې په ډيره بيړه دهغه خواته راغې او ورته يې وويل چې: اميره !دلته يوه زړه ښځه ده اوغواړي له تاسره سمد ستي ووينې. خواص خان دهغه ساتونکي لورې ته په عجيبه توګه وکتل اوبيا يې په ډوب شوې اوازوويل چې: هسې نه چې دا ښځه د مهارت جاسوسه وي؟ هغه ساتونکې ورته وويل چې: نه !اميره !مونږ هغه و چيړله ، خو بيچاره وايي چې له تاسره کومه ضروري خبره لري. خواص خان ورته وويل چې که خبره همداسې وي نو سمد ستي يې دلته راوړئ ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ اوبيا يې دخپله ځانه سره د خواص خان دربار ته يوه نيرمل نومې هندوه ښځه راوړه. دا همغه ښځه وه چې مهارت د ګنګا دخدمت له پاره ټاکلې وه. کله چې نيرمل دخواص خان مخې ته راوړل شوه نو خواص خان دهغې د درنښت په خاطر د ځايه پورته شو اوبيا يې ورته وويل چې:

ګوره ميرمنې !زما نوم خواص خان دې او ماته دا ډاګيزه شوې ده چې ته ما ته څه ويل غواړې. نيرمل ورته په ډيره مينه او شفقت سره وويل چې: ګوره زويه ! زه تاته يوه ډيره مهمه خبره کول غواړم. اياته داسې کومه کونډه ښځه پيژنې چې د رهتاس د زيارت په لنګر خانې کې يې ژوند کاوه ، اوهغه ګيتا نوميده. دنيرمل په دې خبره باندې خواص خان ټکان وخوړ او ورته يې وويل چې: ميرمنې !ته يې څنګه پيژنې؟ هو !تر هغې چې ما پورې اړه لري زه درهتاس د زيارت په لنګر ځاې کې اوسيدونکې ګيتا ډيره ښه پيژنم. اوهغه هم ما پيژني. نيرمل ورته وويل چې: ګوره زويه !همغه ګيتا ستا کومک ته اړتيا لري. خواص خان ترې په ډيره بې قرارۍ سره وپوښتل: ميرمنې !دا ته څنګه خبرې کوې؟ ګيتا ماته څه اړتيا لري؟ هغه خو هلته درهتاس د زيارت په لنګرځاې کې ده. بيا ورته نيرمل په ټول تفصيل سره هغه قصه وکړه چې څه ډول ګيتا د مهارت د دوو کسانو لخوا دهغه ځايه را تښتول شوې اوبيا دلته د مهارت د اوسيدو ځاې ته راوړل شوې او بيا ترې مهارت د واده غوښتنه وکړه چې ګيتا يې غوښتنه و نه منله اود مهارت تر مخه يې دخواص خان سره د خپلې مينې څرګندونه کړې ده.

کله چې نيرمل خبرې خلاصې کړې نو خواص خان دهغې د خبرو سره علاقه پيدا کړه او ورڅخه يې وپوښتل چې: ګوره ادې جانې !دا ستا ډيره مهرباني ده چې تا ماته د ګيتا په اړه په پوره تفصيل سره خبره وکړه ، تا ددې خبرې په کولو سره زما په څولۍ کې د خوښيو انبار وا چاوه. زه ددې نه مخته په دې نه پوهيدم چې ګيتا هم ما خوښوي خو ستا د اوسنيو خبرو څخه زما زړه ډير خوشحاله او ډاډمن شو ،په رينښتيا هم ګيتا ددې وړ ده چې هغه د خپل ژوند ملګرې وګرځوم. هغه يوه غمژنه او غم وهلې پيغله ده. خو دا را ته ووايه چې ولې مهارت هغه د رهتاس د زيارت د لنګرځاې څخه دلته را وتښتوله. دهغه په دې خبره نيرمل ورته وويل چې:

ګوره خواص خانه !دګيتا بيچاره ګۍ بد قسمتي دا ده چې هغه ډيره زيات ښايسته او ښکلې ده ، دهغې وجود دومره د راښکود نه ډک دې چې اندازه لګول يې شونې نه دي ، مهارت هغه دغه زيارت کې د پناه اخستو تر مخه چيرې کتلې وه ، او هغه پرې دهمغه وخته راهيسې ځان ځاروي، هغه غوښتل دهغې سره واده وکړي خو ګيتا نه غوښتل دهغه سره واده وکړي، ګوره زويه ! زه غواړم تاته دا ووايم چې: دمهارت دخلکو په واسطه د ګيتا د راتښتولو وروسته هغوې ګيتا همدلته بندي کړې ده ، او غوښتل يې چې هغه په هر صورت چې کيدې شي واده ته تياره کړي. خو ګيتا ورته په ډاګه ددې کار څخه انکار کړې دې. او ورته يې ويلي دي چې هغه به يواځې او يواځې دشيرشاه سوري د سپه سالار خواص خان سره واده کوي اوبس. ځکه چې هغه د خواص خان سره د ژوند د اخري سلګيو پورې مينه کوي او که چاپه زورورسره د واده کولو هڅه وکړه نو بيا به د هغه لاش ووينې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره زویه ! زه تاته په دې خاطر مبارکي درکوم چې دشپې په تیاره کې تا مهارت ته ډیره بده ماتې ورکړه .اودهغه لښکر دې له منځه یوړ . اوس نو مهارت دخپلو پاته څو کسانو سره د شرق په لور تښتیدلی دی اوهغه غواړي د شرق له لوري د غرنۍ لړیو څخه بیرون شي اوخپل بل کوم ځاي کې ځاي په ځاي شي. زویه !د شرق په لور د تیښتې په وخت کې هغه له ځانه سره ګیتا هم و تښتوله ، اوس زه له تا غواړم چې د مهارت د لاسو څخه ګیتا ازاده کړې. تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته نیرمل خاموشه شوه ، نو خواص خان خپله پریکړه اعلان کړه چې:

ګوره ادي جانې ! هغه څه چې تا وویل ، ماته هغه ټول رینښتیا ښکاریږي، ستا دعمر څخه هم دا سې څرګندیږي چې ته به دروا غ نه وایې. هغه تفصیل چې تا ماته د ګیتا په اړه ووایه هغه ټول حقیقت ته نژدې دي ، خو ددې سره به زه د احتیاط څخه کار اخلم تاته به انعام درکوم خو که چیرې له ما سره دې دوکه اوفریب کړې و نو ښځ به دې درپرې کړم. ددې خبرې پریکړې سره سم یې هغه ساتونکې ته چې نیرمل یې خواص خان ته له ځانه سره راوړې وه حکم وکړ چې نیرمل هملته په فوځ کې له ځانه سره وساتې ،او ښه پالنه یې وکړې ، ددې خبرې وروسته خواص خان خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې هملته پرینښوده اوبله برخه یې له ځانه سره واخستله دهمغه غرنۍ لړۍ شرقي برخې ته روان شو کومې لورې ته چې مهارت دخپلو عسکرو سره تښتیدلی و.

خواص خان په دې ټوله سیمه کې ډیره ښه بلد و .ددې غرنۍ لړۍ شرقي برخې کې ، یعنې هغه ځاي کې چې دا غرنۍ لړۍ پاې ته رسیږي او میداني سیمه پیلیږي ، هلته یو ځل بیا خواص خان خپل فوځ په دریو برخو باندې وویشه دهغوې دوه برخې یې د درې په ښې اړخه کې و ټاکلې او هغه پاته بله برخه یې له ځانه سره واخسته او ددرې مخکینې برخې کې ځاي په ځاي شو .

بله ورځ هغه وخت چې لمر دشرق نه سر را پورته کړ او دتیارو په څپو دلمر وړانګې را خپرې شوې نو مهارت دخپلو پاته شوو لښکرو سره یو ځاي ددرې څخه د راوتلو وروسته میداني سیمو ته ور ننوت، نوخواص خان دخپلې برخې د لښکر سره یو ځاي دهغه مخه و نیوله. مهارت خپلو عسکرو ته د تم کیدو اشاره وکړه اوخپل یو کس یې مخته ور ولیږه تر څو معلومه کړي چې دا خلک څوک دي او ولې یې ددوې مخه و نیوله. دهغه یو عسکر په منډه منډه راغي او د لږ ځنډ وروسته بیرته را ستون شو او مهارت ته یې خبر ورکړ چې لاره بندونکې یخپله خواص خان دي او هغه دجنګ له پاره تیار ولاړ دي. په دې وخت کې مهارت ګیتا هم دخپل ځان سره یو ځاي په آس کینولې وه،کله چې هغه عسکر مهارت ته دخواص خان په اړه خبر ورکړ نو د ګیتا سر د خوشحالیو نه را بورته شو ، هغه مسکۍ وه. په همدې وخت کې مهارت خپلو ملګرو ته وویل چې:

ګورئ زما ملګرو ! زه په دې ډاډمن یم چې دشیرشاه سوری سالار خواص خان خپل مرګ تر دې ځایه راوړی دی. هغه د خپلو څو کسو ساتونکو سره زما لاره بنده کړې ده ، کیداي شي چې هغه دا انګیرلی وي چې هغه زما ټول فوځی ځواک له منځه وړی دی او زه د یو څو ملګرو سره یو ځاي خپل ځاي ته ورغلی وم ، زما سره همدا اوس هم دهغه لس هومره زیات وسلوال ملګري موجود دي. په دې اساس به دهمدې درې تر څنګ زه خواص خان ته ډیر ه بده ماتې ورکوم اودهغه ښځ به پرې کوم. په دې ترتیب به دخواص خان دوژلو وروسته زه خپله دغه ناکامي په بریا بدله کړم.

ددې خبرو وروسته مهارت شاته وکتل او دخپل آس په شا سپره ګنګا ته یې مخ ور واړوه او ورته یې وویل چې:ګنګا !ته ښکته شه او په کوم خوندي ځاي کې کینه ، زه به ددې خواص خان کار ور ختم کړم ،خو ګوره که په دې غرنۍ دره کې خواص خان پر ما غالب شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا خو به ستا برخلیک د خواص خان سره تړلې وي خو که چیرې ما ددې جنګ په جریان کې د خواص خان څټ ور پرې کړ نوبیا به ته د تل له پاره زما دژوندانه ملګرې اوسې. اوس ته زما د آسه ښکته شه ، ګنګا د مهارت دغه سلا د خپل زما له پاره ښه فرصت و ګاڼه او سمدستي یې دآسه لاندې راټوپ کړ او منډه یې کړه او په ښې لورې کې په یوه ستره تیږه کیناسته.

مهارت د خپل ټول ځواک سره یو ځای په خواص خان باندې د حملې له پاره مخته راغې. ګنګا هم د احتیاط څخه کار واخست او خپل ځای یې بدل کړ او د مهارت د سترګو څخه دپټیدو په خاطر د غرنۍ لړۍ د یوې غونډۍ په سر و ختله او هلته کیناسته ، هغه نه غوښتل چې دهغې د ناستې د ځای په اړه مهارت ته معلومات تر لاسه شي ، هغې همدا راز غوښتل دهغه پورته ځای څخه ددواړو لښکرو تر منځ د ټکر ننداره هم په خپلو سترګو ووینې

مهارت ددې آند سره چې دهغه د ملګرو شمیره ډیره ده ، په داسې حال کې چې د خواص خان چې وسلوال ځوانان دي دهغوې شمیر ه ددې د ځواکونو د شمیرې څخه لس هومره لږه ده نو د ډیر فخر او تکبر سره یې خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او د وینې تږیونکو لیوانو په څیر یې په خواص خان باندې حمله وکړه.

تر اوسه دد ې جنګ د پیلامې څخه لږه وخت نه و تیرشوې چې ددرې په ښې لورې کې چې خواص خان کوم عسکر ځای په ځای کړي و ، ناڅاپه را پیدا شول او د تکبیر د اواز دپورته کولو سره یې د مهارت په لښکر رودانګل.

مهارت ددې حالاتو په کتلو سره ډیر اندیښمن شوې و ، هغه دا فکر هم نه شو کولای چې خواص خان دې دهغه د ماتولو له پاره ددرې په ښې او چپ لورې کې خپل عسکر ځای په ځای کړې وي. تر اوسه هغه په دې هڅه کې و چې دخواص خان ددې لښکر له پاره دخپلو ځواکونو یو ډله بیله کړي چې دخواص خان د لښکر هغه دریمه پټه ناسته ډله هم دخپلو سنګرو څخه را ووتله او دمهار ت په ځواکونو لکه د اسماني تندر را پریوتل. اوس نو د مهارت له پاره ددرې واړو اړخونو څخه یو وینه تویونکې توپان را پورته شوې و.

دهغه تر مخه په خپله خواص خان په پوره ځواک سره جنګیده او د ښي او چپ لورې هم دخواص خان تازه ځواکونو د مهارت په لښکر رڼا ورځ توره تیاره کړې وه. په دې درې کې جنګ څه ډیروخت دوام و نه کړ ، خواص خان دخپل لښکر ددرې واړو برخو سره مهارت او دهغه ملګرو ته د شنه اسمان ستورې ور وښول او دډیر لږ وخت وروسته یې دهغه او دهغه دلښکر کار پاې ته ورساوه. دهغه په ګډون یې دهغه ټول ملګري یو په بل پسې له منځه یوړل ، او په دې توګه یې مهارت چې د شیرشاه سورې تر لاس لاندې سیمو کې د چور و چپاول او بغاوت او سرکشۍ اساس ګرزیدلې و په مکمله توګه د سیمې څخه پاک کړ او سیمې ته یې امن و امان را ګرځاوه.

دمهارت او دهغه د لښکر د له منځه وړلو وروسته اوس خواص خان د ګنګا په فکر کې ډوب و. هغه خپل لښکر ته هملته د تم کیدو امر وکړ او پخپله په خپل آس باندې سپور شو او مخته ورغې تر څو دګنګا لټون وکړي. هغه په خپل ځغلنده آس باندې سپور مخته روان و چې د غونډۍ دپاسه ناسته ګنګا دخپله ځایه را پورته شوه. خواص خان هغه وکتله ، هغې همغسې خپل ځان په سپین پړوني کې را نغښتلې و او سپین کالي یې په ځان کې و. همدا راز یې خپل مخ هم په سپین رنګه نقاب کې راپوښلې و. دغونډۍ د سر څخه ګنګا په بیړه لاندې را کیوته او دخواص خان په لور را روانه شوه. خواص خان هم دهغې په کتلو سره د آسه را ښکته شو. کله چې ګنګا ورته را نژدې شوه نو خواص خان غوښتل هغې ته د زړه له اخلاصه څه ووایي خو ګنګا پرې را مخته شوه او ورته یې وویلې چې: زما ډیر درونده

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه ! زه ستا ډېره زیاته ممنونه او شکر کونکې یم چې تا زه د مهارت په خیر د یوه شیطان څخه وژغورلم. او که نه معلوم نه ده چې هغه به له ما سره څه کول. خواص خان ورته په ډېر نرم او د میني نه ډک غږ سره وویل چې:

ګوره ګیتا ! هغه ښځه چې د مهارت په هستونګنځې کې له تا سره یو ځاې وه او نیرمل نومیده ،همغې ماته ستا په اړه به بوره تفصیل سره خبره کړې ده ، او دا یې راته هم ویلي و چې ته د زیارت په لنګر ځاې کې د پناه اخستو دمخه هغه چیرې کتلې وې او ډېره یې خوښه شوې وې. په دې خاطر یې دخپلو خلکو په لاس وته د هغه ځاې نه را و تښتولې او دلته خپل هستونګنځې ته یې راوړې یې. ګوره ګیتا ! زه په دې خاطر ستا ممنون یم چې...ګیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې: په کومه خبره خواص خان ؟ خواص خان لږ څه تم شو او بیا یې وویل چې:

ګوره ګیتا ! نه به دروغ وایې او نه به را څخه څه پټوې. ماته خو نیرمل وویل چې ته ما سره مینه کوې او ما غواړې. ایا دا حقیقت دې ؟ ګنګا سر ټیټ کړ ، او تر ډېره وخته پورې یې څه فکر کاوه او بیا یې سر را پورته کړ او خواص خان ته یې مخ کړ او ورته یې وویل چې: که چیرې دا خبره رېښتیا او حقیقت وې نو ستا عکس العمل به پرې څه ډول وي ؟ خواص خان سمدستي ځواب ورکړ چې:

واوره ګیتا ! که دا خبره رېښتیا او حقیقت وي نو بیا به زما عکس العمل هم همدا ډول وي چې زه هم تا د زړه له کومې خوښوم او دخپل ژوند د تلپاتې ملګرې کیدو اراده دې لرم. اوس وو وایه چې ایا دا حقیقت دې او که زما د ژوندانه خوب او سراب دې ؟ ګیتا ورته وویل چې: نه زما محترما ! زا یو حقیقت دې. ته لمړنې شخصیت یې چې ما ور سره په خپل زوند کې د زړه له کومې مینه کړې ده. ته لمړنې ځوان یې چې ما درسره د زړه په پیوندونو کې خپل محبت را نغاړلې دې. که ته ما خپلوې او که نه مې خپلوې ، زه به دخپله زړه له کومې ستا بندګې کوم، خواص خان خپل دواړه لاسونه ور اوږده کړل او د ګنګا نرم او ملایم لاس یې په خپلو لاسونو کې و نیوه او بیا یې ورته وویل چې:

واوره ګیتا ! د نن نه وروسته ته هم زما یې. ګوره ګیتا ! اوس چې مونږ دواړه یو د بل شو او یو بل مو خوښ کړل نو اوس خو دخپل مخ څخه دا نقاب لرې کړه ، تر څو زه ستا د غه ښایسته مخ او ځیره ووینم او ستا د ښایست ، ستا دجمال او ستا ښکلتیا څخه زړه خوشحاله کړم. ګنګا لږ څه لړزیده او د شرم نه یې سر ټیټ کړې و ، خواص خان ته وویل چې:

زما محبوبه ، خواص خانه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې زه همستا یم او ټول ژوند به همستا اوسم.او له تا سره ژمنه کوم چې زه به تا دخپل ژوند د سفر ملګرې کوم. خو ما د یوه کار په لړ کې سوګند کړې دې ، نو کله چې هم زما هغه کار تر سره شي او زما هغه سوګند او قسم په ځاې شي نو بیا به زه دخپله مخه د غه نقاب لرې کوم ، او دا مې هم سوګند کړې دې چې تر څو چې زما هغه کار نه وې شوې زه به دخپل مخ نه دا نقاب نه لرې کوم. نو په دې خاطر زه هیله لرم چې ته به ما زما د دې کار د پوره کولو پورې دخپل قسم ماتولو ته اړ نه کړې. کله چې زما هغه کار تر سره شي نو زه به ستا مخې ته راځم او دخپل مخ نه به دا نقاب لرې کوم، زه هیله لرم چې هغه وخت به ته زما دخپلو لو څخه مخ و انهړوې. خواص خان ورته په ډېره نرمه ژبه ځواب ورکړ چې:

ګوره ګیتا ! که اوس نه غواړې دخپل مخ څخه نقاب لرې کړې ، او یا دې د کومې خبر ې په لړ کې ددې نقاب د نه لرې کولو سوګند کړې وې نو زه له تا سره ملګرې یم ،خو دومره را ته وو ایه چې ته چیرې او سیدل غواړې ، خو یو خبره درته کوم چې ګیتا : زه نه غواړم ته بیرته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهتاس د مندر په لنګرځاي کې و اوسیږې. هلته په رهتاس کې زما یو کور شته ، نو که ته غواړې زه به دې همله د اوسیدو انتظام وکړم. ګیتا ورته د ویرې څخه وویل چې:

زه به هلته ستا په نه موجودیت کې څنګه خپلې شپې سبا کوم . ځکه چې ته خو اوس په جنګونو کې مصروفه یې ، نو که چیرې هلته ځانته اوسیږم نو لکه څنګه چې د مهارت ملګرو زه د هغه لنګرځاي څخه را وتښتولم ،نو په دې توګه به مې ستا دحویلۍ څخه څوک و تښتوي او زه به دخپله ځانه هیڅ دفاع و نه شم کولې . اوس خو دلته ته په ډیر ښه وخت کې زما د کومک له پاره را ورسیدې، همدا علت و چې مهارت ماته هیڅ ډول زیان و نه شو را رسولې او که نه هغه بدبخته او شیطان خو زما دعصمت او عفت پسې را ختسې وه. خواص خان تر یوه وخته به فکر کې ډوب و او بیا یې ترې وپوښتل چې :

ګیتا !که ته نه غواړې هلته په رهتاس کې زما په حویلۍ کې و اوسیږې نو بیا ته ماته ووایه چې ته چیرې غواړې و اوسیږې ؟ګنګا ورته وویل چې : ما په داسې ځاي کې وساته چې زه ستا د متو لاندې خوندي و اوسم .امیر خواص خان ورته وویل چې : نو بیا خو د جنګ په وخت کې داسې ځاي زما خیمه ده . که ته غواړې په هغې کې اوسیدې شې . دهغه په دې خبره ګنګا خپل سر ټیټ کړ او ورته یې وویلې چې :

ستا خیمه زما دپاره ډیره غوره او ښه خوندي ځاي دې خو اوس او په دې وخت کې زه ستا په خیمه کې هم ځانته نه شم اوسید لې. دا کار زما او ستا دواړه د نه وروسته شونې دې. که چیرې په همدې حال کې زه ستا په خیمه کې پاته شم نو بیا خلک زما او ستا تر منځ د اړیکو په اړه ډول ډول خبرې کوي او زه نه غواړم چې زما په خاطر ستا په ذات باندې کوم داغ ولګیږي ، خواص خان ترې په ډیره اندیښنه توګه و پوښتل چې: ددې نه اخوا به زه ستا دخوندي ساتلو او هستونګنځې په اړه څه ډول اقدام و کولې شم. ګنګا ورته مشوره ورکړه چې :

دجنګ په وخت کې شیرشاه سوري هم دخپل حرم ښځې دخپل ځان تر څنګ ساتلې او د نورو سالارانو ښځې به هم دهغوی سره وې . خواص خان ورته وویل چې هو همدا سې وه . بلکه د شیرشاه سوري ښځې به دجنګ په دوران کې هم دهغه سره یو ځاي اوسید لې ،دهغوی له پاره به پړاو کې څو خیمې ځانګړې کیدې ، دهغه په دې خبره ګنګا سمد ستې ورته وویل چې : ایا دا شونې نه ده چې د پړاو په وخت کې زه هم دهمغو ښځو سره یو ځاي و اوسیږم. هغه زړه ښځه چې نیرمل نومیږي او زما په اړه یې تاته پوره تفصیلی معلومات هم درکړې و هغه به هم په همغه زنانه خیمو کې له ما سره یو ځاي اوسیږي هغه به زما ډیره ښه دوسته او ښه خدمت کونکې اوسي. همدا راز به د اړتیا او په وخت کې زما او ستا تر منځه د قاصد رول هم ادا کوي. ځکه د ښځو په خیمو کې د اوسیدو په وخت کې به کله چې هم زما زړه وغواړي له تا سره ووینم نو دهمدې لارې به درسره کتلاي شم. خواص خان خپله پریکړه وکړه او ویې ویل چې : ماته ستا دا سلا منظور ده. زه به د ښځو په خیمو کې ستا او د نیرمل د اوسیدو له پاره انتظام وکړم. اوس را ځه چې ددې ځایه ولاړ شو ، ددې خبرې سره سم خواص خان د مهارت د وژل شوو ملګرو په یوه اس باندې ګنګا سپره کړه او ددښمن نور آسونه یې دخپله ځانه سره را مخته کړل اودخپل لښکر دهغه دویمې ډلې په لور ور روان شو.

دغې ډلې ته هم دخواص خان د عملیاتو په اړه پوره پوره خبر ور رسیدلې و ، هغوی ددې څخه هم خبر شوي چې خواص خان د مهارت مخه نیولې او هغه ته یې سخته ماتې ورکړې ده. په دې خاطر کله چې خواص خان دخپل لښکر دغې دویمې برخې ته ورستون شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوي د تکبیر او الله اکبر په چغو هغه بدرګه کړ. هغوي په ډیره توګه د خواص خان او د هغه د ملګرو ښه راغلاست وکړ. کله چې خواص خان د خپل لښکر دغې ډلې ته را ورسید نو حکم یې وکړ چې هغه زړه نیرمل راوړئ. هغوي هم نیرمل د خواص خان مخې ته راوړه ، د نیرمل په کتلو سره خواص خان وویل چې :

ګوره ادې ! زه ستا ډېر زيات ممنون او شکر کونکې یم چې تا ماته د ګیتا په اړه په سهي وخت کې خبر راکړ . او س زه غواړم ګیتا په خپل لښکر کې له ځانه سره یوسم . ګیتا به هلته د ښځو به خیمه کې قیام کوي ، ایا ته هم د ګیتا سره یو ځای تلل غواړې ؟ او یا د هغې سره یو ځای او سیدل غواړې ؟ ګیتا غواړی چې ته ور سره یو ځای و اوسیږې ، نیرمل سمد ستي وویل چې : که چیرې دا سې وی نو دا خو به زه خپله نیک بختي وګڼم

د نیرمل په دې ځواب سره نه یوازې ګیتا بلکه خواص خان هم خوشحاله شو ،بیا خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای د مهارت د غه د غرنیو لړیو په هستونګنځې کې ور ننوت ، د هغې ځای هر څه یې سره را ټول کړل او بیا د خپل لښکر سره یو ځای د شیرشاه سوري سره د یو ځای کیدو په خاطر را روان شو .

۴۰

د مهارت په لور د خواص خان د کوچ څخه وروسته شیرشاه سوري هم د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای د همایون سره د ټکر په لور و خوځید. د شپې په تورو تیارو کې هغه وخت چې د همایون لښکر په دغو ورانو ویجاړو سیمو کې پرمختګ کاوه ،شیرشاه سوري په ناڅاپي توګه د همایون د لښکر تر شاه را څرګند شو ، په دې وخت کې شپه پوره تیاره شوې وه . ټوله فضا د پوره خاموشۍ سره مخ وه ، هر څو په خپل ځای بې حرکته ولاړ و ، په همدې وخت کې شیرشاه د خپلو لښکرو سره یو ځای د همایون د لښکرو په وروستنۍ برخه باندې د شپې د تیارو په دې توپان کې حمله وکړه . د شیرشاه سوري دا حمله دومره ځواکمنه ، او وینه تویونکې وه چې د همایون د لښکر د وروستۍ برخې لیکې یې سره ګډې وډې کړې ، د هغوي بې شمیره عسکر یې له تیغه تیر کړل ، د شپې د دې تیارو په لړیو کې د همایون د لښکر شاتنۍ برخه د دود د سیورې په څیر د تباهۍ سره مخ شوې وه .

د شا له اړخه د حملې په واسطه نه یوازې شیرشاه سوری د همایون لښکر د عامې وژنې سره مخ کړ بلکه د هغوي خوراکي سامانونه او جنګي وسایل یې هم ترې په ولکه کې واخستل ، تر څنګ یې هغه توپونه او نور عسکري مواد چې په کشتیو کې بار د همایون د لښکر سره روان و په هغوي هم شیرشاه سوري ولکه وکړه . په دې توپونو کې هغه توپونه هم شامل و چې د هغې په کومک سره شیرشاه سوری د چنار کلا سوبه کړې وه.

د همایون په لښکر د شپینې وینه تویونکې عملیاتو نه وروسته ، شیرشاه سوري د شپې په تیاره کې ځان یو نامعلوم ځای ته وویست. بله ورځ چې د چوسه په سیمه کې همایون د خپل لښکر سره یو ځای پړاو وکړ نو هلته هغه ته خبر ورسید چې د شپې په تیاره کې شیرشاه سوری د لښکر په شاته برخه باندې خونړې یرغل راوستې دې ، هغه د خبر د تر لاسه کولو سره سم حکم وکړ چې د لښکر یوه برخه د شیرشاه سوري د تعقیبولو پسې و لیږئ. د وې لا تر اوسه پورې په همدې خبرو او سلاو کې مصروف وول چې د شرق له لورې یې پورته کیدونکې خاورې او بادونه تر ستر ګو شول. همایون سمد ستي خپلو مخبرانو ته حکم وکړ تر څو ډاګیزه کړي چې د خاورو او بادونو دغه وریځې د چا د لښکرو په واسطه را پورته شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلړځنډ وروسته دهمایون مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې شیرشاه سوري د یوه پریکنده جنګ سره دلته را رسیدونکې دې. هغوې ورته دا هم وویل چې د خاورو او دوړو دغه وریځې چې د غرب له لورې پورته کیدې هغه په دې خاطر وې چې هغه وخت د شیرشاه سوري لښکر د چوسه په غرب کې د توراندې د غاړې څخه راتیریدل. د ګردونو او خاورو د پورته کیدو د وریځو په کتلو سره همایون ته یو ډول تذبذب او اندیښنه را پیدا شوې وه. هغه ته خو یو اځې دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری دهغه د لښکر تر شا یرغل راوړې و، ځکه چې هغه برخه د کرم ناسه ددریاب په لورو، نو که چیرې د کرم ناسه د لورې د خاورو او دوړو د پورته کیدو نښې موجودې واې نو بیا به همایون دومره په اندیښنه کې نه پریوته. ځکه هغه ته دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری د هغه د لښکر تر شا یرغلونه کوي، خو اوس دا سې ډاګیزه کیده چې شیرشاه سوری د چوسې په لور چې د کرم ناسه شرق لورې ته را روان دې.

په دې خاطر هغه ددې هڅه کوله چې ځانته ډاګیزه کړي چې دغه د وریځو په څیر پورته کیدونکې ګرد د چا دلښکر دې، همایون په دې شک او شبه کې ککړ و چې شونې ده چې د شیرشاه سوري د لښکرو ستر سالار خواص خان د شیرشاه د بسپنې له پاره دهغه سره را یوځاې شوې وی. ځکه همایون ته دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری خواص خان د مهارت د ځپلو له پاره هغه لورې ته ا ستولې و، ددې ترڅنګ همایون په دې شک کې هم پریوتې و چې شونې ده چې دهغه د ورونو څخه به کوم یو دهغه دبسپنې له پاره د جونپور څخه دې لورې ته راغلې وي. په هرصورت دهمایون مخبرانو هغه ته دا خبر ورکړ چې شیرشاه سوري دهغه د لښکر شاتنۍ برخه پری ایښې ده او اوس د غرب په لور د خپل ټول ځواک سره د تورانومې دلدل د غاړې څخه را تیریږي او دهمایون دلښکر تر مخه د خیمې وهلو اراده لري

دشیرشاه سوری د راتلو دخبر سره سم همایون خپل ټول فوځي سلاکاران را وبلل اودهغوې تر مخه یې دا پوښتنه کیښووله ،چې اوس په دا سې حال کې چې شیرشاه سوری خپله سینه ډال کړې او غواړی دهمایون دلښکر سره د جنګ له پاره تیارې ښیی، نو دهمایون له اړخه باید څه ډول عکس العمل وښوول شی. دهغه په دې خبره دهمایون دلښکرو د سالارانو څخه یو سالار قاسم حسین سلیمان ورته وویل چې:

درونده شاهنشاه ! شیرشاه سوری زمونږ دلښکرو د تعقیب پسې دومره ستومانه سفر کړې دې او اوس دلته رارسیدونکې دې، په دې اساس به دهغوې آسونه ستړې شوی وې او د سپرلۍ حیوانات به یې د جنګ کولو قدرت نه لری، په دې اساس زمونږ له پاره به دحکمت نه ډکه لاردا وی چې مونږ په همدا سې وخت کې د شیرشاه سوری په لښکرو باندې یرغل وکړو. ددښمن د ستومانتیا څخه به مونږ ته په اسانه توګه بریې را په برخه شي او شیرشاه سوری به دماتې سره مخ شي.

همایون د خپل سالار قاسم حسین سلیمان له اړخه دغه مشوره ډیره خوښه کړه خو په دې وخت کې دهمایون ډیر دوست او ملګری سلاکار موید بیګ را ټوپ کړ، هغه همایون ته مشوره ورکړه چې په جنګ کې بیړه ښه کار نه دې، ځکه شونې ده چې مونږ دماتې سره مخ شو، مونږ ته په کار دې چې په ډیره ښه توګه د خپل فوځ لیکې سمې کړو اوبیا د شیرشاه سوري په خلاف باندې حرکت وکړو. همدا سې وشول، شیرشاه سوری هم را ورسید اودخپل لښکر سره یو ځاې یې هملته پړاو وکړ، هغه سمد ستې یو تیز تلونکې قاصد د خواص خان په لور ور ولیږه، اوهغه ته یې دا پیغام ور ولیږه چې د همایون سره د یوه پریکنده جنګ کولو له پاره دې ژر تر ژره دلته زما خواته ځان را ورسوی. ددې نه وروسته شیرشاه سوري په ډیره پټه توګه خپل لښکر متحرک کړ او د کرم ناسه ددریاب څخه اخوا ورتیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو . اوس نو هغه خپل لښکر د کرم ناسه او ګنګا د دريابونو تر منځ تم کړ او په دې ترتيب يې د همايون د لښکرو له پاره د کومک رسولو ټولې لارې بندې کړې.

دلته د شيرشاه سوری د پړاو څو ورځې لا تيرې شوې نه وې چې خواص خان هم د خپل لښکر سره يو ځای د هغه سره را يو ځای شو . د هغه په را رسيدو شيرشاه سوري ډير زيات خوشحاله او ډاډمن شو ، اوس نو په يوه ډول سره د هغه ټول ځواک را يو ځای شوی و . او کولی يې شول چې هر وخت چې وغواړي د همايون په لښکرو باندې مرګونی يرغل وکړي . کله چې شيرشاه سوری ته د خواص خان د ور رسيدو خبر ورکړل شو نو هغه د خپلو ساتونکو سره يو ځای د خپل پړاو څخه را ووت او د خواص خان د ښه راغلاست له پاره بيرون راغی .

شيرشاه سوری او خواص خان دواړه د خپلو خپلو آسونو څخه را ښکته شول ، يو بل ته ورغاړې وتل ، په همدې وخت کې شيرشاه سوری وکتل چې د خواص خان تر شاه يو نجلۍ هم په آس سپره ده چې خپل مخ او ټول وجود يې په سپينو کاليو کې را نغاړلی و ، شيرشاه سوري د غه نجلۍ او د هغې سره ملګرې هغه زړې ښځې ته وکتل ، او بيا يې په پوښتنه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورڅخه يې وپوښتل چې :

خواص خانه زويه ! دغه پيغله او ورسره دغه زړه ښځه دا څوک دي ؟ د هغه د دې پوښتنې په ځواب کې ورته خواص خان د ګنګا او نيرمل په اړه تفصيلي معلومات ورکړل . شيرشاه سوري د هغه د ځواب د اوريدو نه وروسته خاموشه و دريد او بيا يې په مسکا سره وويل چې خواص خانه زويه ! د خدای شکر دی چې تا خو ځانته کومه پيغله خوښه کړه . خو که دا نجلۍ د خپلې کومې غوښتنې په لړ کې له تا سره سمدستي واده کول نه غواړي او د خپل مخ څخه نقاب هم نه لرې کوي نو سهی ده ، هغه د ښځو خيمو ته ور واستوئ ، تر هغو چې دوې وغواړي هملته دې او سيږي او کله يې چې وکتل چې سوګند يې پوره شوې دي او تر څنګ يې ستا تر مخ د خپل مخ څخه د نقاب د لرې کولو اراده وکړي نو بيا به زه ستاسو د دواړو د واده کولو پروګرام جوړ کړم . وروسته بيا په تلو تلو کې شيرشاه سوری د ګنګا څنګ ته را نږدې شو او په پلرنی شفقت سره يې ورڅخه وپوښتل چې :

ګوره ګيتا لوري ! زه له تا څخه ډيره ممنون يم چې تا زما زوی خواص خان د خپل ځان له پاره خوښ کړې دی ، زه تا ته او له تا سره يو ځای دغه زړې نيرمل ته دلته په راتلو باندې ښه راغلاست وايم . د دې خبرې سره سم شيرشاه سوري خپلو ساتونکو ته حکم وکړ چې ګيتا او نيرمل دواړه په پړاو کې د ښځو خيمه ځای ته يوسې او د دې دواړو له پاره ډيرې غوره او ښه خيمې ولګوي ، ګيتا او نيرمل د همدې ساتونکو سره يو ځای روانې شوې ، د هغوی د تللو وروسته شيرشاه سوری د خواص خان په لور وکتل او ورته يې وويل چې :

خواص خانه زويه ! اوس وخت راغلی چې مونږ د همايون پر خلاف اخري او پريکنده حمله وکړو ، همايون همدا اوس د چوسې په سيمه کې د خپل لښکر سره پړاو کړې دی ، د دې نه مخته ما د تورا د وياليې څخه د تيريدو وروسته د ګنګا په غاړه پړاو کړی و خو همايون د هغه ځايه خپل پړاو پورته کړ او د چوسه سيمې ته ولاړ . اوس ما دلته د کرم ناسه او ګنګا تر منځه ځکه پړاو کړی دی چې د همايون د لښکر له پاره د کومک ټولې لارې وتړم . او بيا په هغه دا سې خونړۍ حمله وکړم چې هغه زما تر مخه بې وسه شي ، ايا ستا په آند ما دا کار ونه په ښه توګه کړي او که نه ؟ خواص خان ورته په خندا کې وويل چې :

درونده شيرشاه سوری ! زه پوهيږم چې کرم ناسه او ګنګا دواړه هغه ځايونه دي چې په دې ځايو کې د پړاو په واسطه مونږ د همايون په مقابل کې ډير په ګټه کې يو . د هغه په دې خبره شيرشاه سوری ډير خوښ شو او ورته يې وويل چې : زويه ! که خبره همدا سې وي نو ته هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدلته دخپل لښکر سره یو ځای پړاو وکړه. پرېږده چې لښکر لږ څه دمه شي او بیا دهغې وروسته په همایون باندې دپریکنده ګذار له پاره ځان تیار کړو. ما ته خو مخبر خبر راوړې چې تا مهارت ته ډیره بده ماتې ورکړې ده او دهغه ټول هستونګنځې دې له ځانه سره راوړې دي، په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې: دهغه د هستونګنځې څخه ماته ډیره څه تر لاسه شوي دي، په هغې کې خوراکې توکې او جنګې سامان هم شته. او دا به ټول دهمایون پرخلاف په جنګ کې استعمالوم. شیرشاه سورې خواص خان ته د مهارت په ماتولو او ځپلو باندې مبارکي ورکړه، بیا دواړو لښکر له ځانه سره واخست او د پړاو په لور روان شول او دخواص خان د برخې لښکر هم همیلته دکرم ناسه او ګنګا تر منځ د شیرشاه سوري دلښکر سره یو ځای پړاو وکړ.

۴۱

د سنګم او ګنګا د دریابونو تر منځ د پړاو په وخت کې د شیرشاه سوري او خواص خان مدافعانه سلوک خپل کړې و، هغوې خپل لښکر او خپل ټول ځواک په دې باندې باوري کړې وچې په دې وخت کې دې د همایون د فوځونو لار بنده کړي تر څو دکرم ناسه دد ریاب څخه تیر نه شي. دبله اړخه دوې دهمایون د لښکر د بسپنې د ور رسیدو ټولې لارې بندې کړې وې او هغوې ته هیڅ ډول دخوراک څښاک او فوځې سامان نه ور رسیده. همایون هم ددې حالاتو څخه په تنګ راغې او دچوسه څخه یې دبلې کومې لورې په لور د کوچ کولو اراده وکړه. هغه غوښتل چې یا خو اګرې ته ولاړ شي اویا هم د چنار کلا ته مخه کړي. خوپه هر حال هغه باید د کرم ناسه دد ریاب څخه دخپل لښکر سره یو ځای واوړي، ډاګیزه وه چې شیرشاه سوري په یوه ډول همایون دخپلې کلابندۍ لاندې راوستې و. دهغه تر مخه بله کومه داسې ستره لاره اویا ګودر نه و چې دهغې په واسطه شیرشاه سوري ته دوکه ورکړي او دهغې لارې خپل ځان د شیرشاه د کلابندۍ څخه بیرون کړي. تر څنګ یې د باران موسم هم مخته را روان وچې په طبیعې توګه یې همایون د سترو ستونزو سره مخ کاوه.

دبله اړخه کله چې همایون دا محسوس کړه چې هغه د شیرشاه سوري له اړخه یو ډول کلابند شوې دې نو د شیرشاه سوري په پړاو یې سپکې او وړې حملې پیل کړې تر څو شیرشاه سورى د سنګم او ګنګا د دریابونو تر منځ دپړاو څخه شاته تللو ته و هڅوي، اوپه دې توګه همایون د خپل لښکرسره یوځای د چوسې څخه ځان و کاږي.

شیرشاه سوري هم دهمایون څخه کم نه و، هغه خپل لښکر دهمایون د حملو څخه خوندي ساتلو په خاطرهر وخت تیار ساته، بلاخره جنګ داسې بڼه خپله کړه چې د همایون لښکرو به بیا بیا د کرم ناسه دد ریاب څخه د تیریدو هڅې کولې، چې په دې هڅو کې به هغوې ته کله کله ډیر زیات زیان هم ور رسیده. ځکه کله به چې هم هغوې دا ډول هڅې کولې نو د شیرشاه سوري په حکم به خواص خان په هغوې وینه تویونکې حمله کوله او هغوې به یې دماتې خوړلو وروسته تر ډیره پورې تعقیبول. په دې ترتیب دهمایون دغه یرغل کونکي فوځ ته ډیر زیات زیان ورسید.

دیابیا زیانونو د پورته کولو په اساس دهمایون د فوځ حوصلې نورې پای ته رسیدلې وې، نژدې یوه میاشت دغسې وړې غټې پیښې روانې وې. او ددواړو اړخونو څخه به یو شمیر عسکر له منځه تلل. خو په دې جنګونو کې همایون ته تر شیرشاه ډیر زیان رسیده. ځکه چې شیرشاه سوري تر ډیره ځایه دفاعي جنګ ته ملاتړلې وه. بیا یو بل افت راغې او د برسات د موسم سخت بارانونه پیل شول، اوبه دومره زیاتې شوې او دد ریاب دغاړو څخه را ووتلې چې دشیرشاه سوري د پړاو ځایونه یې هم لاندې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د شیرشاه سوري سره د ګنګا د دریاب په دغه لاندینیو زمکو کې د پړاو نه پرته بله لاره هم نه وه. شیرشاه سوري هلته په دوو علتونو په پړاو کولو مجبور و . لمړی دا چې هغه ددې ځایه دکرم ناسه څارنه کولاې شوه ، ځکه دهمایون لښکرو بیا بیا ددې ځایه د تیرید و هڅې کولې ، دویم دا چې د غازي پور او بنارس څخه دهمایون دلښکرو له پاره د راتلونکې کومکونو څارنه یې هم کولاې شوه، ځکه د همایون د فوځونو له پاره د کومک د رسولو یوا ځنۍ لاره همدا پاته وه .

د سیلاب د راتلو په خاطر شیرشاه سوری دهغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او لږ څه لوړې سیمې ته یې منتقل کړ. ترڅو دهماغه ځایه دهمایون د لښکر خوزښتونو تر څارنې لاندې ونیسي. د ګنګا او سنګم د دریابونو تر منځ چې ځومره په تیزۍ سره سیلاب راته نو همغومره په تیزۍ سره به بیرته کیناسته. هغه وخت چې شیرشاه سوری خپل لمړی پړاو واخست او لوړې سیمې ته یې منتقل کړ نو د همایون د فوځونو له پاره د دریاب غاړو ته د راتلو له پاره څه اساني پیدا شوې وه. هغوې ته دا هیله هم را پیدا شوې وه چې که چیرې په پرلپسې توګه د شیرشاه سوری سره همدغسې کوچنیو حملو ته دوام ورکړي نو په دې به و توانیږي چې دد ریاب د ګودر څخه به د تیرید و له پاره ورته لاره همواره شي .

دڅو ورځو را پدیخوا همایون ته داګرې او دهلي څخه چې کوم خبرونه رارسیدل ، هغه د ډیرې ناهیلۍ او اندیښنو وړ وو ، هغه وخت چې همایون د بنګال څخه کوچ کړې و نو په همغو ورځو کې دهغه کوچنی ورور بهندال دهغه پر خلاف بغاوت کړې و ، په داسې حال کې چې هغه خپل بل ورور مرزا عسکري د بهندال د بغاوت د ځپلو له پاره هغه لوري ته ور استولې و . خو اوس حالات بل منګه شوي و. مرزا بهندال د خپل لښکر سره یو ځاې دهلی ته راغلې و په داسې حال کې چې مرزا عسکري دخپلې برخې دلښکرو سره یو ځاې هلته په اګره کې پړاو کړې و.

کله چې دې دواړو ورونو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري د همایون دلښکرو لارې بندې کړې او هغه یې تر کلابندۍ لاندې راوستې دې او اوس د همایون پرخلاف د یوه پریکنده جنګ له پاره ځان تیاروي نو دې دواړو ورونو هم خپل ځانونه و ځنډل .

مرزا بهندال همدلته په دهلي کې پاته شو او هیله یې کوله چې همایون به د شیرشاه سوري په لاس و مات شي ، نو که چیرې دد ې ماتې په پایلو کې همایون له منځه ولاړ نو دهغه د مړینې وروسته به هغه همدلته په دهلي کې خپله شهنشهاهي اعلان کړي.

د بله اړخه دهغه هغه بل ورور مرزا عسکري ته چې کله د مرزا بهندال د فکرونو او هیلو خبر ور رسید او دا چې شیرشاه سوری غواړې دهمایون پر خلاف خپله اخري حمله وکړي نو سمدستي دخپل لښکر سره یو ځاې ددهلي په لور را وخوزید او ددهلي څخه بیرون یې دخپل لښکر سره یوځاې پړاو وکړ. ترڅنګ یې دحالاتو څارنه هم کوله. مرزا عسکري هم هیله درلوده چې دهمایون په برخه کې د هر بدخبر د اوریدو سره سم به په دهلی حمله کوي ، مرزا بندال به له منځه وړي او دهمایون په ځاې به دهندوستان پادشاه ګرځي. په هر صورت په دې سخت وخت کې دهمایون دواړه ورونه مرزا عسکري او مرزا بهندال دهمایون مرګ ته تږي او دهغه د ځاې ناستې له پاره منتظر پاته شول.

په چوسه کې میشت همایون او دهغه لښکر ته دا ډول خبرونه په پرلپسې توګه ور رسیدل. همایون او دهغه لښکر ته دداسې نا امیده کونکو خبرونو د ور رسیدو طبیعې پایلې دا وې چې دهغوې تر منځ هم یو ډول زړه بداوې را پیدا شو ، په همدې خاطر همایون یو ګړندې قاصد دهلي ته ولیږه او خپلو دواړو ورونو مرزا بهندال او مرزا عسکري ته یې پیغام ولیږه چې هغوې دې دخپلو لښکرو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوځاې دهرې لارې چې شونې وې دلته چوسې ته ځانونه راورسوي تر څو په يو ځاې د شيرشاه سوری د لښکرو مقابله وکړاې شو . په دې توګه به هغه و توانيږي چې د دريابونو دمنځه د شيرشاه سوری پړاو ختم کړي، په دې لړ کې به په خپله همايون د شيرشاه سوری پر خلاف يرغل وروړي او هغه به د ګنګا او سنګم د دريابونو دمنځنۍ سيمې څخه بيرونه کاږي او تر هغې به يې تعقيبوي تر څو شيرشاه سوري د هندوستان پريښوولو ته اړ شي.

کله چې دهمايون داپيغام دهغه د قاصدانو په واسطه مرزا بهندال اومرزا عسکري ته ورسيد نو دواړه ورونه سمدستې دهمايون د بسپنې له پاره تيار شول ، ددواړو ورونو تر منځ دخبرو اترو وروسته دا سې پريکړه وشوه چې مرزا بهندال دې دخپلو لښکرو سره يوځاې همدلته ددهلی څخه دد فاع په خاطر پاته شي او مرزا عسکري دی دخپلو لښکرو سره يوځاې د ګنګا او سنګم دد ريابونو دمنځنيو سيمو په لور ولاړشي او د شا له لورې دې په شيرشاه باندې ير غل يوسي . هغوې به دخپلو قاصدانو په لاسو همايون ته داپيغام وليږي تر څو همايون د هغې لورې دشيرشاه په لښکر يرغل راوړي او په دې ترتيب د شيرشاه سوري کار د تل له پاره پاې ته ورسوي

هغه وخت چې د اګرې اودهلی خلک په دې خبر شول چې مرزا عسکري دخپل ورور همايون د کومک له پاره تيار شوې دې نو خلک ډير زيات خوشحاله شول او حوصلی يې لوړې شوې ، ددې نه علاوه د مرزا عسکري اومرزا بهندال په لشکرو کې چې کوم پخوانی تجربه لرونکې فوځيان موجود وو هغوې هم ددې کاره ډيره راضي شول او بيړه يې کوله چې ډير ژر بايد د همايون مرستې ته ورودانګي، خو يو شمير نمک حرامه اوبدمستو سلاکارانو يوبل ډول سلا ورکړه ، هغوې په پټه پټه د مرزا عسکری غوږونه وږ کول ، هغوې ورته وويل چې چوسې ته په ورتللو سره اوهلته د همايون سره د کومک کولو معنې داده چې پادشاه ازاد شي ، دښمن بربادشي او مونږ ټول په يوه دام کې را ونښلوي. هغوې مرزا عسکري ته دا سلا ورکړه چې که چيرې د شيرشاه سوري په مقابل کې يې داځل دپادشاه سره مرسته وکړه اوهمايون لاس برې را ووت نو دشيرشاه سورې د ځپلو وروسته به هغه حتما د مرزا عسکري د ځپلو له پاره ملا تړي. هغه به مرزا عسکري ته هلته چوسې ته د ناوخته وررسيدو سزا ورکوي او بهندال ته به د بغاوت په اړه ناوړه سزا ټاکي .

د همايون ورور دخپلې بېعقلۍ او بې تجربګۍ په اساس په جال کې را ونښت او ددغې غدارانو او نمک حرامو مشوره يې مناسبه وګڼله او دهمايون د کومک له پاره د وتللو څخه يې د ډډې کولو له پاره بهانې لټولې

د بله اړخه کله چې همايون ته خبر ورسيد چې دهغه ورونه دهغه د کومک له پاره را تللو ته تيا ر نه دي ، نو مجبورا يې د شيرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره تيارې و نبود.ددې کار له پاره همايون د خپل لښکر يو مشر ، شيخ خليل د شيرشاه سوري په لور و استاوه او هغه ته يې سپارښتنه وکړه چې شيرشاه سوري سولې ته تيار کړي . شيخ خليل د شيخ فريدشکر ګنج د کورنۍ څخه و او خلکو يې ډير زيات عزت او درنښت کاوه.

شيخ خليل د شيرشاه سوري په لور ورغې اودهغه سره يې دهمايون او دده تر منځ د سولې خبرې پيل کړې . په پيلامه کې شيرشاه سوری هم نه غوښتل د همايون سره په جنګ کې را لتاړ شي. هغه هم دا غوښتل چې که دهمايون سره د سولې کومه لاره پيدا شي نو همغه به ښه وي ، په دې خاطر شيرشاه سوری شيخ خليل ته وويل چې هغه په دې شرط سولې ته حاضر دې چې د چنار کلا اودهغې شاوخوا ټولې سيمې همايون بيرته هغه ته حواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوري ددې ځواب په اوريدو سره شيخ خليل ډير زيات خوشحاله شو ، هغه ته دا هيله را پيدا شوې وه چې همايون به د چنار کلا او دهغې شاوخوا سيمې بيرته شيرشاه سوری ته ور پريږدي ،په دې اساس هغه په ډيره خوشحالی سره د شيرشاه سوري د لښکر ځخه را ووت او د همايون د لښکر په لور راغې. هلته يې همايون ته هغه شرط وو ايه چې د شيرشاه سوري له اړخه ورته د سولې دکولو په خاطر ويل شوې و. خو دهمايون په شاوخوا کې چې کوم نالايقه او بدمسته نمک حرامه سلاکاران را ټول شوي و هغوې ټولو همايون ته په يوه خوله وويل چې شيرشاه سوری ته د چنار کلا ور حواله کول مناسب نه دي ، ځکه شيرشاه سوري به هلته په چنار کلا کې خپل ځان نور هم ځواکمن کړي او به راتلونکي کې به دهمايون له پاره د سر درد وګرځي. دخپلو دغو نا اهلو سلاکارانو د سلا وروسته همايون د شيرشاه سوري دغه شرط و نه مانه او په دې توګه د دواړو اړخونو ترمنځ د سولې په ځاې جنګ ته لاره هواره شوه.

۴۲

زړه نيرمل په خپلې خيمې کې ديوه سره تر بله پورې تله راتله ، دهغه دحالاتو ځخه دا سې انګيرل کيده چې هغه ډيره انديښمنه ده، په همدې وخت کې ګنګا هم خيمې ته را ننوتله ، دهغې په کتلو سره سم نيرمل دهغې لورې ته ورغله او ورته يې وويل چې: ګيتا لورې !ته چيرې تللې وې زه د ډيره وخته ستا په انتظار کې وم ، ماته انديښنې را پيدا شوې وې چې هسې نه چې ته بيا په کوم مصيبت کې را لتاړه نه شې. دهغې په دې خبرو ګيتا د خيمې په يوه کنج کې کيناسته او ويې ويل چې: نيرمل ! دلته دخواص خان تر ځارنې لاندې به ځنګه زه په کوم مصيبت کې را لتاړه شم ، په ځواب کې ترې نيرمل و پوښتل چې :

خو ګوره ګيتا لورې !ته اوس چيرې تللې وې ، زه د ډيره وخته راهيسې په خيمه کې ځانته ناسته وم اوستا انتظار مې کاوه ، زه خو هسې د لږ ځنډ له پاره بيرون تللې وم اوبيا ته زما په غياب کې له دې ځايه پسې ډيره اوږده ولاړې. ايا ته دخواص خان خواته ورغلې وې؟ګنګا ورته وويلې چې: نه زه خو د خواص خان لورې ته نه وم ورغلې، نيرمل ترې بيا وپوښتل چې بيا نو ته چيرې ورکه وې ؟ د لږځه فکر او غور وروسته ورته ګنګا په ډيره مينه وويل چې :

ګوره نيرمل !زه غواړم تاته خپل يو راز ووايم. زه همدا اوس د شيرشاه سوري او دهغې د حرم د ښځو سره دکتلو وروسته دلته راغلم. ما هغوې ټول دخپل راز ملګرې ګرځولې دي. نيرمل په ډيره عجيبه توګه ګنګا ته وکتل او بيا يې ترې و پوښتل چې: لورې ځه ډول راز ؟ ګنګا ورته وويل چې :

ګوره نيرمل ! زما اصلی نوم ګيتا نه دې بلکه ګنګا دې .ددې وروسته ورته ګنګا خپله ټوله تيره شوې قصه په تفصيل سره وکړه ،کله چې ګنګا خپله ټوله قصه خلاصه کړه نو نيرمل ورته په شکايت کونکې توګه وويل چې :

ګوره ګنګا لورې ! تا ماته د همغه لمړی ورځې ځخه ولې دا ټول حال نه وايه ، چې ته د رهتاس د راجه چندرمل شهزادګی ګنګا يې. ما خو ته تر اوسه پورې ته د رهتاس د زيارت په لنګر ځاې کې او سيدونکې ګيتا ګڼلې . دا داسې انګيرله چې دکونډتون نه مختنه ته مهارت کتلې وې ، هغه غوښتل تا خپله کړي نو په دې خاطر يې دهغه ځآيه ستا د راتښتولو له پاره خپل کسان در وليږل. ګوره لورې !ما فکر هم نه کاوه چې ته به يوه شهزادګی يې . په هرصورت ستا شکل و صورت ، ستا ښکلا اوښايست او ستا جسماني جوړښت ماته ويل چې ته به حتما دکومې سترې کورنی پورې اړونده يې. ځکه ستا په څير ښايسته پيغلې ما ډيرې کمې کتلې دي. اوس چې زه ستا ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال څخه خبره شوم چې ته ګیتا نه یې بلکه شهزادګۍ ګنګا یې. نو اوس را ته ووایه چې تا شیرشاه سوري او دهغه دکورنۍ غړي د کوم راز په اړه دخپل ځان ملګری کړي دي. ګنګا ورته وویل چې:

ګوره نیرمل !ته هیڅکله هم د خواص خان تر مخ دا خبره نه ډاګیزه کوې چې زه شهزادګۍ ګنګا یم. ددې ټول راز د پوهیدو نه وروسته هم ته دا وګڼه چې زه همغه ګیتا یم او یوه پاته شوې کونډه یم. بس نیرمل لکه څنګه مې چې تاته خپل ټول احوال بیان کړل نو دګنګا به نوم راڅخه خواص خان کرکه کوی خو دیوې کونډې په څیر زه دهغه دمینې په لاسته راوړو کې بریالې شوې یم. اوس به زه دهغه تر مخه د ګنګا په ځای همدا ګیتا اوسم. ددې تر څنګ به زه دګنګا سره دهغه دغه نفرت او کرکه هم په مینه بدلوم. نیرمل پرې اعتراض وکړ او ترې ویې پوښتل چې:

دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په خندا کې وویل چې: اوس خو دا ډاګیزه شوې ده چې ما دیوې کونډې په څیر د خواص خان مینه او محبت تر لاسه کړې دې خو زه ویریږم چې هسې نه چې دا سې کوم وخت راشي او خواص خان ته دا څرګنده شي چې زه ګیتا نه یم بلکه ګنګا یم نو زه ویریږم چې دهغه کرکه به بیا را وپاریږي، ځکه چې ما د ګیتا په لباس کې هغه ته دوکه ورکړې ده. ګوره نیرمل ! خواص خان ډېر پاک زړې او نرم مزاجه انسان دې ،نو زه غواړم چې تر هغو چې هغه د ګیتا سره مینه کوي د ګنګا سره هم خپله کرکه را کمه کړي ، او که چیرې هغه سمدستې دهغې سره مینه و نه کړ ي نو لږ تر لږه خو دهغه کرکه په همدردۍ او مینه باندې بدله کړل شي. که چیرې همدومره وشي نو زه به بیا دخپل مخ څخه نقاب لرې کوم او دخواص خان ترمخه به را څرګندیږم او بیا به هغه دخپل اصلیت څخه خبر کړم . بیا خو به زما هیله وي چې هغه به زما څخه دګنګا به بڼه کې کرکه و نه کړي. او کله چې هغه ته دا خبره ورسیږي چې ما دګیتا په بڼه کې نه یواځې دهغه مینه تر لاسه کړې بلکه هغه به ما د ګیتا او ګنګا دواړو په بڼه کې خپله کړي. ګوره نیرمل !کله چې هم داسې موقع او فرصت تر لاسه شي نو بیا به زه ووایم چې دا زما دژوندانه طلایي وخت دې.

دګنګا په خاموشه کیدو سره نیرمل په خبرو پیل وکړ او ویې ویل چې:

ګوره ګنګا لوري ! ستا ډیره مهرباني ده او زه ستا شکریه ادا کوم چې تا ماته خپل زړه را وسپړود او زه دې دخپلو رازونو څخه خبره کړم . خو دا راته ووایه چې د شیرشاه سوري او دهغې د کورنۍ سره دې څه خبرې کړې دي؟ګنګا ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره نیرمل ! ما هغوې ته دا ډاګیزه کړه چې زه په اصل کې ګیتا نه یم بلکه همغه شهزادګۍ ګنګا یم ، شیرشاه سوري خو ما د پخوا څخه پیژني ، ځکه کله چې هغه د رهتاس ښار سوبه کړ نو زه هم دیوې بندۍ په توګه د هغه تر مخ را وړل شوې وم او بیا هغه زه د یوې وینځې په څیر خواص خان ته ور حواله کړم ،خو خواص خان زه ازاده کړم ، هغه زما څخه دومره زیاته کرکه کوله چې زه یې د وینځې په څیر هم له ځانه سره قبوله نه کړم.

دشیرشاه سوري او دهغه دکورنۍ دخپل دغه راز د را ښکاره کولو وروسته ،ما هغوې ته دا هم ویلي دی چې زه به دګتیا د بڼې تر څنګ د ګنګا په بڼه کې هم دخواص خان مینه او محبت تر لاسه کوم او دهمدا ډول بڼې په بدلون سره به زه په خواص خان باندې برې تر لاسه کوم. او که نه زما له پاره به ستونزې نورې هم زیاتې شي. ځکه که دخواص خان په زړه کې د ګنګا له پاره همغسې نفرت او کرکه پاته وي، نو کومه ورځ چې زه دهغه تر مخه د خپل مخ څخه نقاب لرې کړم نو زه ویریږم چې هسې نه چې په هغه ورځ دګیتا محبت د ګنګا سره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرکې باندې بدل نه شي او که چيرې ، نيرمل ، دا سې وشول نو بيا به هغه ورځ زما د ژوند انه اخري ورځ ثابته شي او د هغې وروسته به زه د خپل ځان ژوندې پاته کيدل غوره و نه ګڼم.

ما د شيرشاه سره او هم د هغه د کورنۍ سره دا خبره غبرګه کړې ده چې زه به د خواص خان د زړه ځخه د ګنګا په اړه کرکه لرې کوم او هغه به په مينه او محبت باندې بدلوم. ځکه چې ما خپله پخوانۍ خدمتګاره چې اوس زما خورلړنه ده او هلته په رهتاس کې او سيږې د هغه ځای په دلته را بللې ده. زما د وينا سره سم شيرشاه سورې خپل دوه کسه استازې هلته د رهتاس د زيارت لنګر ځای ته استولې دی او هغه قاصدان به له خپله ځانه سره او ما هم دلته را وړې ، ما هغو استاذو ته دا ټوله قصه کړې ده تر څو هغوې او ما ته زما په اړه وو ايی او بيا او ما زما د داستان په مطابق دلته راشي او دخواص خان دربار ته وړاندې شي. هغه به خواص خان ته دا وو ايي چې د خواص خان دحويلی ځخه د وتلو وروسته او ما او ګنګا د ګنګا د يوه خپلوان کره تللې وو. هلته يو څو کسه بدمعاشانو ګنګا تنګوله ، دا بدمعاشان د ګنګا پيژندونکې او د هغې لرې خپلوان وو . او ما به خواص خان ته دا هم وو ايي چې ګنګا د زړه له کومې د هغه سره مينه لرې او په همدې خاطر هغې د ټول عمر له پاره د واده د نه کولو اراده کړې ده. او ما به خواص خان ته دا هم وو ايي چې کله چې د رهتاس په نبار ګوټې کې د غو بدمعاشانو ګنګا ډيره تنګه کړه نو يوه شپه د او ما په مشوره ګنګا د خواص خان حويلی ته بيرته راستنه شوه تر څو د هغو بدمعاشانو د شر نه ځان خوندي کړی او تر څنګ د خواص خان مينه او محبت هم بيرته تر لاسه کړې، او که نه بيا به خپل ځان له لاسه ورکړې. همداسې ډيرې نورې خبرې به هم او ما د خواص خان تر مخ بيان کړې ، زه هيله لرم چې او ما به د رهتاس ځخه په راتلو دلته لمړی ما ووينې ، او زه به هغه نوره هم په ټولو خبرو پوهه کړم. هغه به په دې توګه کله د خواص خان سره وينې او د ګنګا په اړه به يې په فکر کې د بدلون هڅې کوې ، هغه به خواص خان د دې خبرې له پاره هم تيار کړې چې هغه د ې همدلته په لښکر کې زما او ستا سره يو ځای پاته شي. په دې توګه زه هيلمنه يم چې او ما به د خواص خان په آند کې بدلون راوړې او د ګنګا له باره به يې په زړه کې د محبت او مينې له پاره ځای را پيدا کړې. خواص خان په او ما ډير باورې دې او هغې ته يې خپله خور ويلې ده. اوس راته نيرمل ته وو ايه چې زما دا ټول پلان څه ډول وينې ؟ نيرمل په خوشحالی سره ورته وويل چې :

ګوره ګنګا لورې ! زه تا ته ډاډ درکوم چې که چيرې او ما ستا د دې پلان په مطابق عمل وکړې نو بيا خو هغه ورځ لرې نه ده چې خواص خان به د ګيتا تر څنګ د ګنګا سره هم محبت او مينه پيدا کړې. ګنګا لورجانې ! دا به زما په ژوند کې ډيره ستره او د خوشحالی ورځ وي ، چې ته د خواص خان تر مخه د خپل مخ نه د غه نقاب لرې کړې او خواص خان تا د ګيتا او ګنګا دواړو په بڼه کې قبوله کړې.

د نيرمل د دې خبرو په ځواب کې ګنګا څه نور ويل غوښتل چې بيرون ساتونکې د خيمې دروازه را وټکوله ، کله چې ګيتا هغه ته د راننوتلو حکم وکړ نو هغه د ننه راغې ، ساتونکې د دې دواړو له پاره خوراک څښاک له ځانه سره راوړې و. هغه د غه غذا همدلته د دو ې تر مخ کيښنوده او بيرته ووت. د دې ساتونکې د تللو وروسته ګنګا نيرمل ته مخ کړ او ورته يې وويل چې :

ګوره نيرمل ! له ما څخه ډيره غټه خبره ، چې بايد پخوا مې تاته کړې وې ، هيره شوې وه. نيرمل په حيرانتيا سره ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل چې : هغه څه ډول خبره ده ، تا خو ما ته د شيرشاه سورې او د هغه د کورنۍ سره ټولې پټې خبرې بيان کړې دی ، اوس څه ترې پاته دي ؟ ګنګا ورته وويل چې : هغه خبره چې زه يې اوس تاته کول غواړم هغه د دې ټولو څخه ستره ده. او هغه دا چې ما اسلام قبول کړې دې. اوس زه هندوه نه بلکه مسلمانه يم. شيرشاه سورې او د هغه کورنۍ زما په مسلمانيدو باندې ډير زيات خوشحاله شوي دي. هغوې په همدې مناسبت زما له پاره ديو ډير ستر دعوت د تيارولو پلان درلود ،خو ما د دې کار څخه منع کړل. خو همدومره مې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل چې خواص خان په دې خبر کړي چې ګيتا اسلام قبول کړي دې او اوس مسلمانه ده. زه هيلمنه يم چې خواص خان به ددې خبرې دخبريدو سره سم دلته زمونږ خيمې ته راځي ، دګنګا په دې څرګندونې باندې نيرمل تر يوه وخته پورې خاموشه ناسته وه او څه فکر يې کاوه ، بيا يې ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويلې چې: ګوره ګنګا ! اوس چې ته د اسلام په دايره کې را ننوتې يې نو بيا خو زه هم ستا په لاره قدم ږدم. ګنګا ! زه هم ستا په څير اسلام قبلوم ، اوله تا څخه غواړم چې ماته هم ددې نوي دين په اړه معلومات راکړې. دهغې په دې خبره ګنګا ډيره زياته خوشحاله شوه او ورته يې وويل چې: ګوره نيرمل ! د اسلام د منلو وروسته اوس زه هره ورځ د شيرشاه سوري د کورنۍ لورې ته ورځم اودهغوې څخه دخپل دغه نوي دين په اړه ضروري معلومات تر لاسه کوم ، ته هم زما سره ځه ، نو ددې ټول تفصيل څخه به خبريږې ،نيرمل ورسره اتفاق وکړ اوبيا دواړو يو ځاې د ډوډۍ په خوړلو شروع وکړه.

۴۳

د سولې هغه خبرې چې د شيخ خليل په واسطه د شيرشاه سوري او همايون تر منځ پيل شوې وې هغه د همايون د غلطيو او د شيرشاه سوري ته د چنار دکلا د نه ورکولو په اساس په خپل ځاې ټپې و دريدې. شيرشاه سوري هم ژمنه کړې وه چې اوس نو دهغه تر مخه دهمايون پر خلاف د پريکنده جنګ پرته بله لار نه شته. هغه هوډ کړي و چې په هرصورت به د جنګ پايلې دهمايون د لاسو څخه باسي او په خپله ولکه کې به يې راوړي. شيرشاه سوري دخپلو همدغو موخو د تر لاسه کولو له پاره هڅه وکړه چې همايون اودهغه لښکر په يو ډول دوکه کې واچوي. شيرشاه سوري ددې مقصدله پاره تبليغاتي جنګ پيل کړ اودا يې خپره کړه چې د مهارت د ځپلو له پاره خواص خان ورغلې و خو مهارت د خواص خان لاسو ته نه دې ورغلې ،ځکه مهارت د خپل لښکر سره کوم داسې ځاې ته تښتيدلې چې د شيرشاه سوري مخبران دهغه د درک د څرګندولو څخه عاجز پاته شوي دي. هغه دا خبر هم خپور کړ چې اوس مهارت د شيرشاه سوري په لښکر باندې د ناڅاپې يرغل په فکر کې دې او غواړي شيرشاه سوري ته ماتې ورکړي. کله چې شيرشاه سوري ، خواص خان او دهغه نورو سالارانو دا خبره عامه خپره کړه نو دشيرشاه سوري خپل لښکر هم په دې خبره باندې باور پيدا کړ.

اوس نو شيرشاه سوري ته دا يو ورځني کار ګرزيدلې و چې هره ورځ د خپل لښکر څو ډلګۍ دمهارت تر ولکې لاندې سيمو په لور تر درې څلور ميلو واټن پورې واستوي ، او دا به يې هم ډاګيزه کوله چې هغه دخپلو عسکرو سره يو ځاې دمهارت د لټون له پاره ورځي. خو هر ماښام به دوې بيرته خپلو ځايو ته راستنيدل او ويل به يې چې تر اوسه پورې دمهارت په اړه معلومات ورته نه دې تر لاسه شوي.

تر پنځو وروځو پورې شيرشاه سوري دغه ډول تمرينات کول ، خو دې کار په مغلو باندې دومره ژور اغيز وکړ چې نور يې نو خپل ځانونه د شيرشاه سوري د حملو څخه خوندي ګڼل ، هغوې ډاډمن شوي و چې د شيرشاه سوري د فوځ دغه حرکت اوخوزښت دهغوې پر خلاف نه بلکه د مهارت د نيولو اوځپلو له پاره تر سره کيږي نو په دې اساس دشيرشاه سوري د حملې څخه مغل خوندي دي.

۴۴

يوه ورځ سهار وختي شيرشاه سوري خواص خان ته دخپل لښکر نيمايي برخه ورکړه او د خپل پړاو نه يې رخصت کړ ، خو هيچا هم په دې خبره سر و نه ګراوه ، هرچا دا ګمان کاوه چې د خواص خان لښکر د مهارت د ځپلو له پاره ورځي،خو شيخ خليل ته لږ څه شک پيدا شوې و ، هغه سمدستې ددې کار په اړه همايون ته خبر ورکړ ، خو همايون دخواص خان دې عسکري خوزښت ته کوم اهميت ور نه کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري ورځې وروسته د نیمې شپې څخه لږ مخته شیرشاه سوری دخپلو عسکري سالارانو یوه غونډه را وبلله او دمعمول په مطابق یې دهغوې تر مخه دهمایون پرخلاف یوه تنده او تیزه وینا وکړه . هغه دې غونډې ته وویل چې زمونږ وعده ماتونکي دښمن په خپل مخکې د سولې ټولې دروازې تړلې دي ، کله چې د شیرشاه سوری دغه جنګې شورا دهغه سره په ټولو خبرو کې اتفاق وکړ نو بیا شیرشاه سوری پر همایون باندې دحملې کولو اراده رامخته کړه.

ددې غونډې د پای ته درسیدو نه مخکې ، شیرشاه سوری خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې ژر تر ژره خپل ټول عسکر د جنګ له پاره په لیکو کې منظم کړي. کله چې دشپې یوه برخه پاته شوه نود شیرشاه سوری د حکم په مطابق ټول لښکر دمهارت د سیمې په لور ډیر نژدې ورغلې و.

د همایون څخه دفوځ د دغه نقل وحرکت د پټ ساتلو په خاطر ،شیرشاه سوري د شپې د خپل پړاو څخه نژدې پنځه میله واټن جنوب اړخ ته تللې و ، دلته ورته خواص خان هم دکرم ناسه ددریاب په غربي غاړه دخپل لښکر سره یو ځای منتظر و . خو شیرشاه سوري هم په ناڅاپې توګه خپل تګلوري بدل کړ او دکرم ناسه ددریاب څخه تیر شو او دهغې په شرقي برخو کې د خواص خان سره یوځای شو. اوس نو دغه متحده لښکر د کرم ناسه د دریاب څخه تیر شوې و او ددې دریاب شرقي خوا و ته ور رسیدلې و. دهغه ځایه چې دوې ددې دریاب څخه تیرشوې و ، هغه مقام دوشاخه نومیږی چې دهمایون د فوځونو د پړاو څخه په پنځه میله واټن کې پروت دې . تر اوسه پورې شیرشاه سوری اوخواص خان د همایون پر خلاف د جنګ ټوله نقشه دخپلو ځانو سره پټه ساتلې وه . دکرم ناسه ددریاب څخه د تیریدو وروسته شیرشاه سوري یوځل بیا خپل جنګې شورا را وبلله ، چې په کې دخواص خان تر څنګ نورو جنګې سالارانو هم ګډون درلود ، شیرشاه سوری په همدې جنګې شورا کې دخپل جنګ ټوله نقشه د سالارانو تر مخ کیښوده اوبیا یې خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

خواص خانه زویه ! مونږ به همدا نن شپه د همایون په فوځ باندې حمله کوو ، خو ګوره زویه ! مونږ لښکر په دوو برخو باندې ویشو ، یوه برخه به یې ستا تر قومندې لاندې کار کوي ،خو د لښکر دغه بله برخه به یې زما سره وي. هیبت خان نیازی ، جلال خان جالو ، او سرمست خان سرواني به ستا تر لاس لاندې کار کوي ، خو حاجې خان بټني اوبرهم جیت به زما تر څنګ وي.

ګوره خواص خانه زویه ! دجنګ پلان به داسې وي ، چې ته به د خپل لښکر سره یو ځای دشپې په تیاره کې مخته ورځې او دمغلو په لښکر به شپیني خونړې ګذار کوې . ستا ددې یرغل څخه به دښمن داسې وګڼي چې شیرشاه کوم لرې ځای کې دې ، هغوې یوائې دمهارت سره د جنګ نه د ناکامه راګرزیدو وروسته دخواص خان په لاسو زمونږ په فوځ برید کړې دې ، په دې توګه به دمغلو ټول لښکر ستا تر مخ ودریږي تر څو تا مات کړی ، کله چې حالات دې ځای ته را ورسیږی نو زه به دشا له اړخه دمغلو په فوځ باندې را پریوزم، زه هیله لرم چې دشپې په دې تیاره کې به مونږ دواړه وتوانیږو دمغلو فوځ په خپل مخکې بې وسې کړو .

تر دې ځایه دخبرو وروسته شیرشاه سوری لږ څه تم شو اوبیا د لږ څه فکر او غور وروسته خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل چې :

خواص خانه زویه !ددې پلان په اړه ته څه ډول انګیرې ؟خواص خان په پوره ډاډ او خوښۍ سره ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې :

زما محترمه ، شیرشاه سوري ! هغه پلان چې ستا دې هغه دخواص خان هم دې ، ته هیڅ فکر مه کوه ، زه به د شپې په تیاره کې ددې ځایه حرکت کوم اودمغلو دلښکرو په یوه اړخ باندې به داسې وینه تویونکې ګذار کوم چې دهغوې ټول لښکر سره په لړزه کې راشي. زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیلمن یم چې نن شپه به د مغلو د لښکرو له پاره د ماتې اخري شپه ثابته شي. د خواص خان د ځواب په اوریدو سره د شیرشاه سوري په مخ کې د خوشحالیو رڼا را وځلیده، تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و او بیا یې وویل چې:

ګوره خواص خانه زویه! لکه څنګه چې تا ته څرګنده ده چې د همایون لښکر د دې ځایه په پنځه مایله واټن کې پروت دي، مونږ هم له ډ څه وروسته د دې ځایه خوزیږو او د همایون د لښکر څخه به درې مایله لرې واټن کې پړاو کوو. ته خواص خانه، د هغه ځایه حرکت وکړه او د همایون په لښکر باندې ناڅاپي شپیني یرغل یوسه، تر دې وخته پورې به زه هم هلته په سنګر کې یم او د همایون لښکر ته به د ورننوتو کیدو هڅې وکړم. که د شپې په تیاره کې مې وکتل چې د همایون ټول لښکر ستا پر خلاف ولاړ دې نو بیا به زه پرې د شا له خوا حمله وکړم او د هغوی ټول زور به مات کړم.

ګوره زویه! داسې یې وګڼه چې نن شپه زما او ستا د ازمیښت شپه ده، که چیرې په همدې نن شپه مونږ د همایون فوځ مات کړ او خپل مقصد مو حاصل کړ نو بیا خو زه هیلمن یم چې د مغلو ټول ځواک به ډیر ژر زمونږ په مخ کې په ګونډو شي.

د شیرشاه سوري د دې خبرو په ځواب کې خواص خان وویلې چې:

زما محترمه، زما مهربانه، شیرشاه! ته ډاډمن اوسه، ته به ووینې چې زما د غه ناڅاپي یرغل به د مغلو د لشکرو د لمړیو لیکو څخه تر اخري لیکو پورې ټول په لړزه کې واچوي، زه هیلمن یم چې د شپې په همدې تیارو کې به زه د مغلو لښکر د ویرې او دهشت په بوګنونکې حالت کې وروا چوم.

شیرشاه سوري د خواص خان د دې ځواب په اوریدو سره د ډاډ او اطمینان ساه واخسته، بیا یې خپله جنګي غونډه پای ته ورسوله او د لږ ځنډ وروسته یې خپل لښکر ته د کوچ کولو حکم وکړ. هغوی د کرم ناسه د دریاب تر څنګ کوچ وکړ او د مغلو د لښکر درې میله واټن کې یې دوباره پړاو وکړ.

د دې نقل و حرکت تر څنګ شیرشاه سوری خپل مخبران او جاسوسان تر پنځه میله پورې لرې لرې خپاره کړي و او هغوی ته یې حکم کړي و چې هر چیرې چې د مغلو کوم جاسوس یا مخبر ووینې سمدستي دې یې ووژني، تر څو د شیرشاه سوری د لښکر د دغه وړاندې تګ او د خواص خان له اړخه د شپیني ناڅاپي یرغل د پلان څخه خبر نه شي، د شیرشاه سوری مخبرانو او جاسوسانو خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کړه، همدا علت و چې هغه وخت چې شیرشاه سوری د مغلو سره نژدې درې میله واټن کې پړاو وکړ تر هغه وخته پورې مغلو ته د شیرشاه سوری او خواص خان د پلانونو په اړه هیڅ ډول معلومات نه و تر لاسه شوي.

د دې نه وروسته خواص خان د خپلو لښکرو سره یو ځای د شپې په تیاره کې نوم ورکې شپې په توګه مخته ولاړ او د همایون لښکر ته یې په سینه خویدو باندې ځان را نژدې کړ او بیا یې د همایون په لښکرو باندې د تیزو تندو څپو په څیر حمله وکړه.

د شپې په تیارو کې خواص خان د همایون د لښکر په اړخ باندې داسې سخته یرغل یوړ چې د همایون د لښکر ټول نظام یې د ټولو وسایلو سره خاموشه کړ. خواص خان په دغه شپینۍ ناڅاپي یرغل سره د همایون د لښکرو مخکنۍ لیکې له منځه یوړې او د همایون د لښکر څخه یې د هغوی د ځواک ولکه به خپلو لاسو کې واخسته. هغه د مغلو د لشکر د دې برخې د له منځه وړلو وروسته هڅه کوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د مغلو د لښکر په منځ کې ور ننوځي. د خواص خان د دې میړانې په کتلو سره د هغه لښکر هم ډېر ګړندې شوې و په دې خاطر هغوې د شپې په دې تیاره کې د خواص خان تر څنګ پوره بهادري و ښوده او د مغلو په لښکر کې یې عامه وژنه پیل کړه.

تر لږه وخته بورې همایون او د هغه سالاران هم ګوته په خوله پاته و . ځکه همایون ته خبر ورکړل شوې و چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د مغلو په لشکرو باندې حمله کړې ده، د دې خبر سره سم همایون په خپله هم خپله وسله را واخسته او د خواص خان سره د مقابلې له پاره تیار شو ، تر څنګ یې خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځاې د خواص خان مقابلې ته تیار شي. هغه دا حکم هم وکړ چې خواص خان ژوندې یا مړ باید و نیول شي ، د همایون د حکم سره سم د هغه ټول سالاران متحرک شول او د خپلو برخو د لښکرو سره یو ځاې یې د خواص خان پر خلاف یرغل پیل کړ.

خو خواص خان په ډېر تدبیر سره خپل کار مخته بوته . اوس نو هغه لږ لږ شاته روان و . ځکه هغه په دې پوهیده چې لږه شیبه وروسته شیرشاه سوري د مغلو په خلاف د شا له لورې حمله کونکې دې. نو په دې خاطر د هغوې حوصلې لوړې وې.

د بله اړخه مغلو دا فکر کاوه چې شیرشاه سوري چیرې لرې کوم ځاې کې دې او خواص خان د هغه د وینا او حکم په اساس پر دوې حمله کړې ده،تر څو د دوې تر منځ ویره او دهشت را پیدا کړي. خو دا د هغوې غلطی او بی عقلي وه ، ځکه چې شیرشاه سوري هم د چیچونکې مار په څیر په سنګر کې ناست و او په مناسبه موقع کې یې د خپلې حملې په واسطه په مغلو قیامت جوړولاې شو.

لږه شیبه وروسته ، کله چې د همایون لښکرو دا و انګیرله چې اوس نو هغوې په پوره توګه د خواص خان په لښکر را خپاره شوې دي نو د شپې په تیاره کې د چوسې څخه بیرون د جنګ په میدان کې یو وینه تویونکې انقلاب را پیدا شو. شیرشاه سوري د خپلو لښکرو سره د خپلو پټنځایو څخه بیرون را ووت او د همایون په لښکر یې لکه د توري تیارې د توپان په څیر یرغل راوست ، د کومې لورې چې هغه د همایون په لښکر باندې حمله کړې وه د هغه لورې د همایون لښکر د پوره له منځه تلو سره مخ شوې و . تر څنګ یې د شیرشاه سوری او خواص خان د دې ناڅاپی یرغلونو په اساس د همایون لښکر د پوره زړه بد والې سره مخامخ شوې و. ډاګیزه وه چې د دې څخه لږ مخته همایون او د هغه سالاران د خواص خان د نیولو او د هغه د له منځه وړلو په هڅو کې و خو کله چې پرې شیرشاه سوری د شاه له اړخه یرغل راوست نو د مغلو لښکر یې د پوره وار خطایی سره مخ کړ. په دې خاطر هغوې د خواص خان د نیولو ټول پلان په خپل ځاې پریښود او د همایون د وینا په اساس د هغه سالارانو خپل لشکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې د خواص خان په لور او بله یې د شیرشاه سوري سره د مقابلې له پاره وټاکله.

کله چې په خواص خان باندې فشار کم شو نو هغه په خپلو حملو کې نور هم ډیرښت او تیزوالې راوړ او د دښمن فوځ یې شاته تللو ته مجبور کړ. تر څنګ یې شیرشاه سوري هم د مغلو لښکر ته د تم کیدو اجازه نه ورکوله او هغوې یې په وینو کې لمبیدلې شاته پورې وهل .

د چوسې نه بیرون په میدانو کې د جنګ ټول الات په پوره ځواک سره استعمالیدل ، د وینې لښتې روان و ، مړګونې جسدونو نخاوې کولې ، ژوند د تباهیو سره مخ و ، مرګ د وینه تویونکې خوب په څیر یو شمیر خلک د ستونې تیرول ، بلکل داسې لکه د ماښام په تعقیب چې د سبا سهر د انتظار د پاې ته رسیدو لمحې شمیري. د جنګ په میدان کې د چغو او سورو یو توپان را پورته کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چوسې په میدانونو کې د سهارد لمر د راختو پورې دشیرشاه سوری اودمغلو تر منځه سخت جنګ روان و خو د سهار په وختو کې د مغلو ماتې او شکست نښې نښانې را څرګندې شوې وې. همایون په ډېره میړانه ، بهادرۍ او ځان ځارنې سره په دې جنګ کې و جنګید ، خو دهغه دغه میړانې ، بهادرۍ او ځان ځارنې دهغه لښکر د ماتې او تیښتې څخه نه شو راستنولې. په دې جنګ کې د همایون ښې مټ هم زخمي شوې و ، عسکرو دخپل زخمي شاهنشاه په کتلو سره نور هم خپل جرأت له لاسه ورکاوه او تیښتې ته یې بېړې را وهلې
.

کله چې د ۱۵۳۹ ز کال د جون په ۲۲مه د چوسه په سیمه باندې لمر خپلې وړانګې را غځولې نو تر دې وخته پورې د شیرشاه سوري لښکر دهمایون لښکرې د پوره ماتې سره مخامخ کړې وې، اودهمایون لښکرو دخپلو ځانو دخوندي ساتلو په خاطر اخوا دېخوا ځآیو کې پناه اخسته. خو همایون تر دې وخته پورې هم په پوره میړانه او بهادرۍ سره دخپل لښکر دیوې برخې سره دجنګ په میدان کې جنګیده ، خو شیرشاه سوري اوخواص خان هڅه کوله چې هغه کلابند کړي او ژوندی یې ونیسي.

دهمایون د ژوندي نیولو د ویرې دهغه ساتونکو دهغه آس د قیضې څخه ونیوه او دجنګ د میدان څخه یې وویست اود ګنګا ددریاب په لور یې بوت. کله چې همایون وکتل چې دهغه لشکر ډېره بده ماتې وخوړه او لښکر ټول خور اور شوې دې اوپاته یې هم دخپلو ځآنو دخوندي ساتلو په خاطر اخوا دیخوا ځایو ته تښتي اودا چې شیرشاه سوری او خواص خان دهغه د نیولو له پاره په پوره تیزۍ سره دهغه ترشا را روان دي ،نوپه همدې وخت کې همایون له ځانه سره یو ستره پریکړه وکړه.

همایون دخپل ځآن دخوندي ساتلو په خاطر خپل آس د ګنګا په دریاب کې و روغورځاوه خو د آس نه د راپریوتو په اساس نژدې و هغه خپل ژوند له لاسه ورکړي او همدلته په دریاب کې ډوب شي،مګر یوحبشي چې نظام نومیده اوپه دغه وخت کې یې د مشکونو په واسطه ددریاب څخه د تیریدو هڅه کوله ، پر همایون ورپیښ شو او همایون یې د ډوبیدو څخه و ژغوره او د ګنګا هغه بلې لورې ته یې ورساوه.

خو دا د همایون بدقسمتي وه چې د هغه دحرم ټولې ښځې او دېړاو په ټولو سامانو باندې دشیرشاه سوری ولکه کلکه شوې وه ، په تاریخ کې داسې نا څاپي یرغل دومره بریالیتوب نه و تر لاسه کړي لکه دشیرشاه سوری اوخواص خان دې یرغل چې تر لاسه کړ. اوس نو دشیرشاه سوري په ولکه کې دهمایون د شاهي کورنۍ ټولې ښځې او د نورو سالارانو او سترو کورنیو ښځې ټولې د شیرشاه سوری په لاسو کې وې. په دې جنګ کې شیرشاه سوري او خواص خان دواړو د همایون دلښکر په زرګونو وګړي له تیغه تیر کړل ، تر څنګ یې په زرګونو نور د ګنګا ددریاب په څپو کې لاهو شول.

شیرشاه سوري دهمایون اودهغه د سالارانو د مستوراتو او کوچنیانو سره چې ددې په ولکې کې راغلې وو ډېر زیات ښه سلوک وکړ. د شهنشاه همایون ملکه ،چې حاجي بیګم نومیده ، اود نورو سردارانو مستورات چې کله د شیرشاه سوري تر مخ را حاضر کړل شول نو شیرشاه سوري دهغوي د عزت اودرنښت په خاطر دخپله آسه را ښکته شو ،هغوي ته یې ډاډ ورکړ او دهر ډول بسپنې کولو ژمنه یې ورسره وکړه ،هغه دخپل لښکر منادي کونکې را وغوښت او ورته یې حکم وکړ چې په ټول لشکر کې اعلان وکړي چې هیڅ لښکری دې د مغلو کومه ښځه او یا کوچنې له ځانه سره نه بندي کوي بلکه دوې ټول هلته خیمه ځاې ته را ورسوئ ، مونږ ددوې له پاره هملته

(c) ketabton.com: The Digital Library

مناسب انتظام کړې دې. دد ې سره سم هغه د خیمه ځاې په لور ولاړ هلته یې ددې ښځو او کوچنیانو له پاره خاص ځاې جوړ کړ او بیا یې دهمایون د کورنۍ په ګډون د ټولو سالارنو بیبیانې او کوچنیان هملته سره راټول او په ډیر عزت او درنښت سره ځاې په ځاې کړل.

۴۵

د چوسې جنګ او دشیرشاه سوري په لاسو د همایون دلښکرو ماتې دمغلو په سلطنت باندې ډیر زیات بد اغیز وکړ، ددې جنګ اغیز همدومره و لکه د سورج ګر جنګ چې د بنګال په ریاست باندې کړې و. اوس نو دشیرشاه سوري د غوښتنو افق هم ډیر پراخه شوې و ، که څه هم هغه نژدې دولس میاشتې مخته غوښتل په بنګال کې د مغلو دباج ورکونکي په څیر ارام ژوند وکړي خو اوس هغه دخپل برخلیک په یوه ټوپ سره د بنګال او بهار د سیمو څخه اخوا د جونپور د مسلمان ریاست خپلو اکې حکمران هم ګرځیدلې و. اوس نو هغه د دهلي دشهنشاه سره دهمعصرۍ اوبرابرۍ دعوا کولې شوه ، تر څنګ یې دشیرشاه سورې په څیر زړه ور اوښه تدبیرکونکي له پاره دهلی هم ډیر لرې نه و.

دګنګا په درياب کې د ډوبیدو څخه دخوندې را وتلو وروسته همایون دخپل ماتې خوړلې فوځ څخه لمړۍ د غازي پور او بیا د بنارس او چنار په لور و تښتید. ځکه چنار تر اوسه هم د همایون د فوځونو په ولکه کې و . همایون دخپل همدې ماتې خوړلې لښکر سره یوځاې د چنار کلا ته ور ننوت. او هلته یې درې ورځې قیام وکړ.

همایون دا انګیرلې وه چې دشیرشاه سوري دلښکرو په لاسو د ماتې وروسته به دشیرشاه سورې دلښکرو حوصلې ډیرې پورته وې نو په دې خاطر به د چوسې د سوبې وروسته اوس هغوې د چنار کلا باندې د حملې کولو هڅې کوې. ځکه چې چنار د هغه ډیره خوښیده ، همایون دا انګیرله چې شیرشاه به په هرصورت باندې د چنار کلا په خپله ولکه کې اخلي . هغه دهمدې حالاتو د مطالعې وروسته خپل هغه پاته لښکر هم د چنار کلا څخه را وویست ، اودګنګا په جنوبي غاړو باندې یې قدم کینښود ، هغه د ګنګا په غاړه په سفر کولو سره د ګنګا او جمنا ترمنځ د دې دواړو دریابونو د را یوځاې کیدو ځاې ته را اورسید. خو هغه هلته د رارسیدو سره سم ډیر حیران شو او په د ې نه پوهیده چې په څه ډول ددریاب څخه تیر شي . په دې وخت کې ورسره کیشتۍ هم نه وې او دکشتیو پرته نه پخپله اونه یې لښکر په دې توانیده چې ددریاب دې غاړې ته را واوړي.

هغه وخت چې همایون د ګنګا او جمنا د یو ځاې کیدو په سیمه کې په ډیره بده ورځ کې پروت و نو په همدې وخت کې د اریل راجه ، بیربهان ، دهمایون دکومک له پاره را وځغاستل ، بیربهان د اریل راجه و ، د اسیمه داله باد سره نښتې ده ، څرنګه چې په تیرو وختو کې همایون دهغه سره ډیر احسانات کړي و نو په دې خاطر هغه هم ورته د مصیبت په وخت کې را ورسید. په دې وخت کې دهمایون لښکرې د څلورو پنځوورځو راهیسې په پوره لوږه او تنده کې پرتې وې. راجه هغوې دخبله ځانه سره خبلې سیمې ته یوړل ، هلته یو بازار پرانست اودهمایون اودهغه دلښکرو له پاره یې دخوراک څښاک انتظام وکړ ، ددې نه اخوا یې هغوې ته د اوسیدو ځایونه برابر کړل اودهغوې اسونو او نورو حیواناتو ته یې ګیاه او واښه برابر کړل. په دې توګه د شیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړلو وروسته ، دلږ څه وخت د ارام کولو له پاره همایون د خپل دغه لښکر سره هملته د اریل د راجه بیربهان په ځاې کې پناه واخسته.

۴۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون او دهغه لښکر ته د چوسې په سيمه کې د شيرشاه سوري لخوا د ماتې ورکولو وروسته ، شيرشاه سوری دهغه دلښکر په ټول پړاو باندې ولکه کړې وه او دهغه ټول وسايل او سامانونه يې په خپله ولکه کې اخستې و او بيا يې هغه ټول په خپل فوځ باندې ويشلې و ، په دې اساس دهغه دفوځ حوصلې چې د همايون دلښکرو دماتې وروسته لوړې شوې وې ددې مالونو په ويش باندې نورې هم تازه او غښتلې شوې.

دجنګ نه وروسته هغه وخت چې شيرشاه سوری په خپله خيمه کې ځانته ناست و نو د خيمې دروازې ته خواص خان راغې او ودريد او دشيرشاه څخه يې پوښتنه وکړه او ورته يې وويل چې: تاسې زه دکوم کار په خاطر را بللې وم. شيرشاه سوري پر خپل څنګ کې خالي ناست ځاې ته اشاره وکړه او ورته يې وويل چې:

خواص خانه زويه ! را شه او دلته زما تر څنګ کينه. ما ته دځو مهمو کارونو دکولو په خاطر را بللې يې. دهغه په دې خبره خواص خان مخته راغې او د شيرشاه سوري تر څنګ کيناست. هغه وخت چې خواص خان د شيرشاه سوري خيمې ته ورغې نو په همدې وخت کې اوما هم د ګنګا خيمې ته ور ننوتې وه. په دې وخت کې د ګنګا تر څنګ نيرمل هم ناسته وه ، دخپلې خيمې په دروازې کې يې د اوما په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا ډيره خوشحاله شوه ، دخپله ځايه راپورته شوه ،او په يوه منډه مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وتله. بيا يې هغه د خيمې منځته راوړه او نيرمل ته يې ور وپيژندله. بيا درې واړه يو دبل تر څنګ کيناستې ، په دې وخت کې اوما په ډيرې انديښنې سره ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګنګا ! هغه وخت چې دبرسات په موسم کې هغه زړې ښځې ته را وبللې او بيا ته ټوله شپه رانه غلې او ما په انتظار کې هغه ټوله شپه لکه د اور په سکروټو تيره کړه. که څه هم ماته ډاډ پيدا شوې و چې ته به دخواص خان په لور ورغلې يې خو کله چې بله ورځ هم را نغلې نو زه د خواص خان حويلۍ ته ورغلم هغلته را ته ساتونکو وويل چې دګنګا په نوم هيڅ يوه نجلۍ ديخوا نه ده راغلې ، نودې خبرې زه نوره هم په اورکې ودرولم. خو هيڅ مې هم د لاسه نه کيدل. ما ټول رهتاس په تاپسې ولټوه خو هيڅ درک دې راته معلوم نه شو. په ځواب کې ورته ګنګا بې چاره د زيارت دلنګرځاې څخه د راتښتولکيدو او بيا د مهارت د هستونګنځي پورې د راوستلو او بيا دخواص خان په واسطه دمهارت څخه د خلاصون ټوله قصه په تفصيل سره وويله.

اوما ددې ټولې قصې په اوريدو سره مسکۍ شوه ، بيا يې دخپل فکر په ځرګندولو سره وويل چې: ګنګا ! زه خوشحاله يم چې پر تا باندې په پرلپسې توګه احسان کونکې بل څوک نه بلکه پخپله ستا خواص خان دې. خو اوس راته دا ووايه چې ستا او د خواص خان اړيکې څه ډول دي. ګنګا په خندا ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې ګوره اوما ! خواص خان خو ډير نيک او د ښه خويې خاوند انسان دې ، ډير مينه ناکه او محبت کونکې شخص دې ، اوس يې ته داسې و انګيره چې هغه له ما سره ډيره زياته مينه او محبت کوي. اوما ورته وويل چې:

ګوره ګنګا ! زه تا ته ستا په دې برياليتوبونو مبارکې وايم ، اوس زما په فکر چې ته بايد دخپل مخ څخه نقاب لرې کړې او دپوره اصليت سره دخواص خان مخې ته راشې. او هغه ته دا حقيقت روښانه کړې چې ته ګيتا نه بلکه شهزادګۍ ګنګا يې. دهغې په دې خبره ګنګا انديښنه وښووله او ورته يې وويل چې:

نه اوما خورې ! هيڅکله هم نه ! داسې نه دې په کار. که زه داسې وکړم نو ويريږم چې خواص خان به دا کار يوه دوکه او فريب و ګڼي ، هغه به دا و انګيرې چې ما دهغه محبت په فريب او چل ول سره خپل کړې دې. يعنې هغه کار چې ما دګنګا په حيثيت سره و نه شو کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

، هغه مې دګیتا په حیثیت سره تر سره کړ. اوما خورې ! زه غواړم چې دګنګا له پاره هم دخواص خان په زړه کې ځای پیدا کړم. دهغې وروسته به بیا زه خپل نقاب لرې کړم او دخواص خان مخې ته به راشم. بیا به هغه وخت ماته کومه اندیښنه نه وي ، ځکه چې هغه وخت به خواص خان دګنګا او ګیتا دواړو سره یو شان مینه کوي. او زه چې ورته په هره بڼه را مخته شم نو له ماسره به مینه کوي ، اوما ترې وپوښتل چې: خورجانې !دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره اوما خورې ! ما ته دلته دهمدې له پاره را غوښتې یې او تا ته مې دا خبر هم درکاوه چې زه اوس دخواص خان په لشکرو کې خوندي ژوند کوم ، په دې اساس ته زما په اړه کومه اندیښنه او فکر مه کوه. اوما ! دګنګا له پاره چې دخواص خان په زړه کې د محبت د راپیدا کولو له پاره ما کوم پلان تر تیب کړې دې نو دهغې په اړه ما ته دشیرشاه سوري له اړخه پوره ملاتړ تر لاسه دې. بلکه دهغه دکورنۍ غړي هم زما سره په دې پلان کې را ګډ شوې دی او ټول زما ملاتړي او رازداره دي. اوس چې زه درته څه وایم هغه ته په پوره غور اودقت سره واوره. هغه وسله وال عسکر چې ستا درا وستلو له پاره درغلي و هغوی هم ما دشیرشاه سوری دحکم په مطابق در استولي وو. اوس به د لږې دمې وروسته ته دخواص خان په لور ور ځې. اوهغه ته به دا وایې چې ګنګا د لیونتوب تر پولو پورې له تاسره مینه او محبت کوي، نن سبا هغه په خوارۍ او ذلت کې شپې او ورځې تیروي ، ته به دګنګا په اړه نورې قصې او داستانونه هم له ځانه سره جوړ کړې او ورته به یې وو ایې. هغه ته به دا هم ووایې چې اوس خو هغه بیچاره دخلکو د ازار ورسولو نه تنګه شوې اوستا په حویلۍ کې یې پناه اخستې ده. زاړه او شکیدلی کالي یې په ځان دي او .... په اخر کې به ورته دا هم ووایې چې ګنګا سوګند یاد کړې دې چې په ژوند کې به یوازې اویوازې خواص خان دخپل ژوند ملګري ګرځوي او که نه مړینه او په قبر کې ښخیدل ځانته غوره ګڼي. هو ! ته به دخپله ځانه څخه دګنګا په اړه دخوارۍ ، ذلت ، لوږې ، تندې ، زړو کالیو ... او .. داستانونه جوړ او خواص خان ته به یې واوروې

کله چې ته زما د مظلومیت دغه ډول داستانونه خواص خان ته واوروې نو خواص خان به ګنګا درهتاس څخه دلته را وړلو ته تیار شي ،ګنګا تر دې ځایه خبره کړې وه چې اوما یې خبره ورغوڅه کړه او ورته یې وویل چې:

ګوره ګنګاجانې ! کله چې زه خواص خان ته ستا د مظلومیت دا ټولې قصې وکړم او ورته ووایم چې هغه په رهتاس کې اوسیږي او اوس هغه دخلکو د ظلمونو څخه تنګه شوې اوستا حویلۍ کې یې پناه اخستې ده اوبیا خواص خان دې ته تیار شي چې ګنګا د رهتاس څخه راوړي او ما هلته ور ولیږي نوبیا به ترې څه جوړ شي ؟دهغې په دې خبره ګنګا وویل چې: تا خو زما خبره وانه وریده ، په اصل کې ما درته همدا خبره کوله چې:

ګوره اوما !کله چې خواص خان دې ته تیار شي چې ګنګا درهتاس څخه دلته را وړي نو هغه ته وایه چې د ګنګا د را وستلو په خاطر به ته هم دخواص خان سره هلته ورځې. دخیمې څخه د راوتلو وروسته به ته سمدستي دلته زما خوا ته راشې اوما ته به ټوله قصه وکړې ، ما تاته مخته هم ویلي و چې مونږ دا ټول پلان د شیرشاه سوری په ملاتړ پلې کوو. بیا به شیرشاه سوري له ماسره څه ساتونکې ولیږي ، او هغوې به ما ډیره ژر په رهتاس کې دخواص خان حویلۍ ته ور ورسوي ، ستا کار به داوي چې زما د تللو وروسته به ته دخواص خان سره په ډیره ارامه توګه هغه لورې ته راځې. ځکه چې که زه هلته رهتاس ته سهار سهار ورسیږم نو ته او خواص خان هلته ماسپښین یا ماښام را ورسیږئ. په دې لړ کې شیرشاه سوري ددې احتیاط څخه کار اخلي چې ددې ځایه د شیرشاه سوری دحویلۍ له پاره نوي ساتونکې ور استول کیږي او هغوې ته زما په اړه ځانګړې لارښوونې ورکول شوې دي ، نو که چیرې خواص خان دهغوې څخه زما په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپوښتې نو هغه ته به څه شک او شبه نه پیدا کیږي. ګوره اوما ! اوس خو ته په ټوله خبره ښه وپوهیدې. اوس له ما سره راشه تر څو ساتونکې درسره کړم هغه به دې د شیرشاه سوری دخیمې په لور بوځي.

څرنګه چې اوما په ټوله خبره ښه پوه شوې وه، په خندا راپورته شوه، ګنګا له ځانه سره د خپلې خیمې دروازې ته راوسته، هلته چې کوم ساتونکي و هغه ته وویل شول چې اوما دخپله ځانه سره دشیرشاه سوري دخیمې په لور بوځي، ساتونکې هم په پټه خوله د اوما سره د شیرشاه سوری دخیمې په لور روان شو، ګنګا دخندا نه شنه، بیرته په خپله خیمه کې د نیرمل په لور را و ګرزیده اودهغې تر څنګ کیناسته.

دبله اړخه کله چې خواص خان د شیرشاه سوري تر څنګ کیناست نوشیرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما ته ددوو کارونو له پاره دلته راغوښتې یې. لمړۍ دا چې ما ته زما مخبرانو خبر راکړې دې چې په چوسه کې دماتې خوړلو وروسته همایون اوس د اریل دراجه بیربهان په ځای کې پناه اخستې ده. ویل کیږي چې بیربهان په تیرو وختو کې د همایون د احسانونو د بوج لاندې دې. په هرصورت د اریل راجه بیربهان ته باید همایون ته دپناه د ورکولو په خاطر سخته سزا ورکړل شي، خوګوره خواص خانه ! ما خپل مخبران خپاره کړي دي تر څو دهمایون د هغه دورونو او دهغه د لښکر په اړه سهي معلومات راټول کړي، ددې وروسته به بیا زه دهمایون او دهغه د ورونو پر خلاف خپل لښکر متحرک کوم ترڅو په هیڅ ځای کې دهغوې قدم ټینګښت و نه مومي.

خواص خانه ! دا خو یو کار و، بل کار ستا د ذات او شخصیت په اړه دې. دهغه په دې خبره خواص خان یو دم دشیرشاه سوري په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما دذات په اړه به څه کار وي ؟شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه ! ته خو پوهیږې چې لکه څنګه چې زه دخپلو زامنو اولوڼو سره مینه او محبت کوم همغسې محبت او مینه له تا سره هم کوم. ګوره زویه ! زه غواړم ستا کور هم اباد شي. او ستا اولادونه او بچیان پیدا شي، خواص خانه ! ما خو د رهتاس شهزادګۍ ګنګا تا ته حواله کړې وه، که څه هم ما هغه د یوې وینځې په توګه تا ته درکړې وه خو ما غوښتل چې ته به ګنګا دخپل ژوند رینښتونې ملګرې وګرځوې، ځکه چې پخوا تا هغه دخپل ځآن له پاره غوښتله.او هیله دې درلوده چې هغه دخپل ژوند ملګرې کړې، ګوره زویه ! ما خو ګنګا دهمدې آند له مخې تا ته درکړه تر څو دهغې سره د ډاډ اوسکون ژوند تر سره کړې.

ګوره زویه ! ما خو تر اوسه پورې ستا په ذاتیاتو کې هیڅ نه دې ویلي، خو اوس به زه خاموشه نه پاته کیږم. ګنګا داسې یوه نجلۍ ده چې زه پوهیږم چې ما تر اوسه پورې په خپل ژوند کې داسې ښایسته اوښکلې نجلۍ نه ده کتلې. که چیرې ته هغه دخپل ژوند ملګرې کړې نو زه په ډاډ سره ویلې شم چې تاسې دواړه به ډیر دښه برخلیک خاوندان وګڼل شئ، دهغه په دې خبره خواص خان وویل چې:

زما مشره او اقا شیرشاه سوري ! ستا وینا بلکل سهي ده، خو ته به په دې هم خبر شوې یې چې په تیرو وختو کې ګنګا زما ډیره بې عزتي کړې ده. اودهمغې بې عزتۍ په اساس ما دهغه مینه اومحبت دخپل زړه څخه ویستلې دې. اوس دهغې سره مینه ما ته نفرت ښکاري. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری وویل چې:

ګوره خواص خانه زویه ! په ژوند کې سړې تودې، ښکته پورته.. هرڅه شته، خو زویه، دداسې کارونو په واسطه هغه څه چې انسان غواړي هغه ته په زړه کې نفرت نه راټوکوي. خواص خان تر یوه وخته پورې خاموشه و اوبیا یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شايد چې ته به خبر شوې يې چې ما ګيتا دخپل ژوند دملګرتوب له پاره غوره کړې ده ،زه د هغې سره ډېره مينه لرم اوهغه هم له ماسره همداسې مينه لري. خو هغې د يوه کار دپوره کيدو له پاره سوګند خوړلې دې او تر څو يې چې هغه سوګند نه وي پوره شوې تر هغې دخپل مخ نه نقاب نه لرې کوي او نه له ماسره واده کولو ته تيارېږي ، زما په آند ،کله چې هم دهغې دا سوګند پوره شي نو هغه به دخپل مخ نه نقاب هم لرې کړي او زما د ژوند ملګرتوب ته به هم غاړه کيږدي. دروند ه شيرشاه !که څه هم ما تر اوسه د ګيتا مخ نه دې کتلې خو زړه مې وايي چې هغه به ډېره ښايسته او نازنينه نجلۍ وي ،په تير وختو کې پر هغې ډېر ظلم او تيرې شوې دي او زه غواړم چې دهغې سره واده وکړم تر څو پر هغې دپخوانيو تيريو او ظلمونو ازاله وکړای شم. دهغه په دې خبره شيرشاه سوري وويل چې:

ګوره زويه !دا خو ډېره ښه خبره ده چې ته ګيتا خوښوې او غواړې چې دهغې دپخوانيو ترخو بدله ورکړې نو بيا ته دګنګا د پخوانيو ترخو اذاله ولې نه کوې. ګوره زويه !دا سهي ده چې په پخوا وختو کې د ګنګا څخه څه تيرې شوې دي خو بيا هغې دخپلو دغو تيريو په اړه ستا څخه ښښنه غوښتې ده ، ما ته خو تر دې ځايه هم معلومات شته چې هغه دښښنې له پاره ستا پښو کې پريوتې وه ، يعني په يوه ډول سره يې ستا په محبت او مينه کې ځان ډېر خوار او ذليل و ګرځاوه .دا ځکه چې هغې په هر صورت غوښتل تا دخپل ځان کړي ، غوښتل يې په هر صورت چې وي ستا محبت په خپله لمن کې راټول کړی خو ما اوريدلي دی چې تا هغه نوره هم ذليله او سپکه کړې ده اوهغه دې په ټيل وهلو سره دخپلې خيمې نه بيرون را ويستلې ده . زويه !دا ښه خبره نه ده ، زه انديښمن يم چې هغه نجلۍ به اوس ،معلوم نه ده ، چې چيرې به اوپه کومو ځايو کې به د ستونزو نه ډکې شپې او ورځې تيروي . خواص خان غوښتل څه ووايي چې يو ساتونکې را ننوت او ورته يې وويل چې اقا ، اوما نومې يوه نجلۍ غواړي د خواص خان سره ووينې. ددې خبرې د اوريدو سره سم خواص خان دخپله ځايه راپورته شو او ويې ويل چې: شيرشاه سوری ، زما اقا !زه به ددې نجلۍ سره دکتلو وروسته بيرته ستا دربار ته راحاضر شم ، دا اوما هغه نجلۍ ده چې يو وخت هلته په رهتاس کې د شهزادګۍ ګنګا وينځه وه ، دا بيا دګنګا سره يو ځای زما دحويلۍ څخه ووتله اوبيا را ته څرګنده نه شوه چې دواړه کومې لورې ته تللې وې. زه به دهغې څخه وپوښتم چې نن سبا چيرې اوسي او په څه حال کې دي. شيرشاه سوری ورته وويل چې: نه خواص خانه !ته همدلته په خپل ځای کينه ،زه به اوما دلته را وغواړم او ترې به معلومه کړم چې هغه اوګنګا ستا دحويلۍ نه دوتلو وروسته چيرې تللې وې او دا چې نن سبا ګنګا په څه حال کې او چيرې ده .

دشيرشاه سوري دوينا سره خواص خان بيرته په خپل ځای کې کيناست ، بيا شيرشاه سوري هغه راغلي ساتونکې ته مخ کړ او ورته يې وويل چې: د اوما نومې نجلۍ نوم چې تا واخست ،هغه سمدستې زما خيمې ته را وړه. هغه ساتونکې بيرون ولاړ او د لږځنډ نه وروسته بيرته د اوما سره يو ځای راغې. شيرشاه سوري اوما ته حکم وکړ تر څو دهغه تر مخه کيني ، اوما چپ چاپ په ډېره کراره توګه مخته ورغله او دشيرشاه سوري تر مخ کيناسته ، خواص خان ورته وکتل اوبيا يې تر ې وپوښتل ، زما خورجانې !ته څنګه يې ، اوما بې چاره ورته د شکونو او شکايت په توګه په ژړغونې اواز سره وويل چې :

خواص خانه !تا خو ما ته خور ويلې و ، نو بيا ته څه ډول ورور يې چې دخپلې خور خبر هم نه شې اخستلې. خواص خان ورته مخ کړ چې: ګوره !ګيلې قصې به وروسته کوو ، خو دارا ته ووايه چې ته او ګنګا چې زما دحويلۍ څخه ووتلئ نو بيا تاسې دواړه چيرې ولاړئ. په ځواب کې ورته اوما د ډېر فکر او سوچ وروسته وويل چې: ګوره خواص خانه ! زما اود ګنګا د مظلوميت داستانونه ډېر اوږده او دعبرته ډک دي ، هغه وخت چې اقا شيرشاه سوری ګنګا تاته د يوې وينځې په توګه در وسپارله نو هغه وخت زه ډېره خوشحاله وم ، ما فکر کاوه چې اوس به ته ګنګا دخپل ژوند ملګرې و ګرځوې. او زه به هم ستاسې ددواړو تر څنګ دلته اوسيږم او ارام ژوند به ترسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم. ځکه چې تا ماته خپله خور ویلي و. خو ستا په خاطر زما د ټولو هیلو غوټۍ مړاوې شوې ، تا ګنګا د نظره وغورځوله حال دا چې د دې نه مخته تا ګنګا د خپل ځان له پاره خوښوله او د هغې سره دې ډیره زیاته مینه او محبت کاوه . هغه بیچاره بیا بیا ستا ځای ته راغله او منت او زاري یې درته وکړې او ښېښنه یې درنه وغوښتله ، ان تر دې چې ستا پښو ته درو غورزیده ، لاسونه یې درته جوړ کړل ، منتونه یې درته وکړل او د خپلو غلطیو په اړه یې در څخه عفوه و غوښته ، خو تا هر ځل د هغې دغه عذر او زاري په ډیره سپکه توګه مسترد کړه ، په دې اساس هغه ستا د حویلۍ څخه ووتله او زه یې هم د خپله ځانه سره را وویستلم.

ګوره خواص خانه وروره ! ما خو د ګنګا سره د یوې وینځې په څیر د خپل عمر زیاته برخه تیره کړې ده ، د هغه کړچار ، خوې او عادت مې ډیر خوښیږي ، او بیا د خپل مور او پلار د مړینې وروسته خو د هغې ځآنته پرېښول په کار نه و . هغه د خپل ښایست ، او ځوانۍ له اړخه هم د ټولنې د اوباشو ځوانانو له خوا تر تهدید لاندې ده نو په دې خاطر زه هم د هغې سره یو ځای ولاړم.

خواص خانه وروره ! مونږ ځکه ته په دې مسئله باندې خبر نه کړې چې تا د ګنګا سره نه کومه مینه درلوده او نه کومه همدردي. زه او ګنګا هملته په رهتاس کې ستا د حویلۍ څخه د تللو وروسته د ګنګا د یوه خپلوان کور ته ولاړو .مونږ هلته په یوه ډول پناه واخسته . د ګنګا او زما اراده دا وه چې مونږ به هملته د ژوند انه تر اخري ورځو پورې خپلې شپې سبا کوو . ما ګنګا ته دا هم وویلې چې ځرنګه چې هغه ډیره ښکلې ده ، ښایسته نو هر څوک غواړي چې هغه د خپل ژوند ملګرې کړي خو هغې ویل چې هغه سوګند کړې چې هغې په خپل ژوند کې یوا ځې او یوا ځې د یوه کس سره د زړه له کومې مینه کړې او هغه کس خواص خان دي. نو په دې خاطر او س هغه د خواص خان نه پرته بل څوک د خپل میړه په بڼه لیدو ته تیاره نه ده . ګوره خواص خانه ! زه به تا ته دا هم ډاګیزه کړم چې ګنګا بېچاره ستا په یاد کې او ستا په بیلتون کې ټوله شپه بې خوبه وی او ژاړي. که څه هم ما هغې ته ډیره تسلي او ډاډ ورکړې خو د هغې په حال باندې رحم کول په کار دي. ستا د حویلۍ نه د وتلو وروسته چې مونږ د ګنګا د کوم خپلوا ن کره پناه اخستې وه نو هلته خو مونږ یو څو ورځې په ارامۍ سره تیرې کړې خو د هغې وروسته مونږ د ستونزو او مسکلاتو لاړې پرانستل شوې او بدنامیو اوبدبختیو توپان زمونږ تر مخ را پورته شو ، د هغې په دې خبره خواص خان ترې سمدستې وپوښتل چې :

ستا او د ګنګا له پاره څه ډول توپانونه را مخته شول ؟ په ځواب کې یې ورته او ما وویلې چې:

خواص خانه وروره ! ګنګا زما سره یو ځاې د خپل دوست په کور کې پناه اخستې وه ، خو هغوې یو ځوان زوې درلود ، کله چې هغه د ګنګا ښایست او ښکلتیا وکتله نو هغه په دوو پښو و درید. حال دا چې هغه د دې نه مخته هم ګنګا د شهزادګۍ په بڼه کې کتلې وه خو به هغه وخت کې هغه د ګنګا په لور د سترګو د پورته کولو جرأت هم نه شو کولی. هغه په دې پوهیده چې که چیرې د شهزادګۍ په لور سترګې پورته کړې نو د سختې سزا سره به مخ شي. خو کله چې ګنګا د یوې بې اسرې ، مجبورې ، او بې کوره پیغلې په څیر د هغوې کره پناه واخسته نو بیا دغه ځوان هم خپل ځان جوړاوه او په ګنګا کې به یې سترګې ور ټومبلې وې. هغه خپل مور او پلار ته هم ویل چې غواړي ګنګا خپله کړي.

خو خواص خانه وروره ! ګنګا د هغه ځوان مور و پلار ته دا ډاګیزه کړې ده چې د هغې د سویمبر مقابلې تر سره شوې دي او کوم چا چې د هغې د سویمبر مقابلې ګټلې دی او س هغه د همغه کس سره ډیره زیاته مینه او محبت کوي او د هغه کس نوم خواص خان دي. ګنګا په خپلو خبرو کې دا هم ډاګیزه کړې ده چې د څو نا ببره حالاتو په خاطر هغه د خواص خان څخه لرې او سیږي او که نه هغه د خواص خان سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوخواص خان دهغې سره ډیره زیاته مینه لري او ډیر ژر به هغه دخواص خان سره د واده کولو له پاره دهغه ځاې ته ور ستنه شي . هغې دهمدې ډول خبرو په څرګندولو سره غوښتل دهغوې د لاسو څخه ځان خوندي و ساتي او هم یې دهغوې زوې ته دا څرګندوله تر څو په زور باندې دهغې دخپلولو هڅې و نه کړي. ګنګا بې چاره ستا نوم په دې خاطر اخلي چې هلته د رهتاس په خلکو کې ستا دنامه سره ویره او دهشت خپور شوې دې ، او رهتاس خلک تا د شیرشاه سوری د ستر سالار په څیر پیژني نو ګنګا په همدې خاطر چې دخلکو د شرنه یې ځان ساتلې وي ستا نوم بیا بیا استعمالوي، او خلکو ته دا ډاګیزه کوي چې که چیرې هر څوک په ګنګا باندې زور زیاتې وکړی نو د خواص خان دلاسو څخه خوندی نه شې پاته کیدې . دهغه وخته چې ګنګا هغوې ته ستا نوم اخستې نو هغوې بیچاره ګان هم غلي شوې دې ، خو هغه هلک چې د ګنګا سره بې حده مینه او محبت کوي او د ګنګا د ښکلا اوښایست څخه ډیر زیات اغیزمن شوې دې په هر صورت غواړې دګنګا نژدیکت ځانته پیدا کړي ، هغه دا اراده هم کړې وه چې که چیرې ګنګا هغه ته په دودیزه توګه ورنکړل شي نو بیا به هغه د ګنګا په بې ابرو اوبې عزته کولو هم تم نه شي.

ګوره خواص خانه ! ددې ځوان د ارادو اونیت په کتلو سره ګنګا ډیره اندیښمنه شوې ده . په دې اساس مونږ بیا د ګنګا د دې خپلوان دکوره را ووتلو او یوې بلې حویلۍ ته منتقل شوو. ددې حویلۍ اوسیدونکې هم دګنګا پخوانې خپلوان دي خو بیا ګنګا ته هلته هم ډیرپاته کیدل په برخه نه شول ، ځکه هغه ځوان خبر شو چې ګنګا دلته پناه اخستې ده نو هغه د خپلو څو کسو اوباشو ملګرو سره یو ځاې دګنګا د تر لاسه کولو له پاره دې حویلۍ ته راغې او ګنګا ته یې هر ډول ګواښونه کول پیل کړل. هغوې ورته وویل چې ګنګا باید په هر صورت چې کیدې شی ددې ځوان سره دې واده وکړی ا و که نه په زوریې ددې ځایه اخلو اویا یې دې دخپلو وژلو انتظار وکړي. مونږ دلته په دې حویلۍ کې هم یوڅو شپې په ډیرې بې خوندۍ سره تیرې کړې ، ان تر دې چې ګنګا اراده وکړه چې خپل ځان ووژني او په دې ترتیب د ژوند د ستونزو څخه ځان خلاص کړي .

تر دې ځایه دخبرو پورې د اوما اواز نور کیناست . دهغې په سترګو کې اوښکې راغلې ، تر لږه وخته پورې یې ځان سنبال کړې و ، دهغې ددې حال په کتلو سره خواص خان هم ډیر عمګین شوې و ، دلږ څه خاموشۍ او سکوت نه وروسته اوما یو ځل بیا وویل چې:

زما خواص خانه وروره ! هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا د ځان وژلو اراده وکړه نو ما ورته وویل چې ته به په هیڅ توګه ځان نه وژنې.ما هغې ته مشوره ورکړه چې ددې ټولو ستونزو اومشکلاتو د حل لاره داده چې زه او هغه بیرته ولاړې شو او هلته دخواص خان حویلۍ کې و اوسیږو . ځکه چې په دې حویلۍ کې ساتونکې شته ، او بیا مو هلته اوباشان نه شې تنګولې . ګنګا هلته ستا حویلۍ ته د ورتللو له پاره تیاره نه وه ، هغې ویل چې څرنګه چې خواص خان له ما سره د زړه له کومې نفرت کوي نو که چیرې هغه خبر شي چې زه بیرته دهغه حویلۍ ته را ستنه شوې یم نو ما به ډیره بې عزته اوذلیله کړي اوبیرته به مې دخپلې حویلۍ څخه را وکاږي. خو ما ورته ضمانت ورکړ چې له ما سره ولاړه شه اوهملته اوسه ، اودا چې خواص خان ته به زه وو ایم تر څو له تاسره بد سلوک و نه کړي. ګوره خواص خانه وروره ! اوس یې نو که ته ښه ګڼې اویا بده. ما ستا څخه د اجازې اخستلو پرته ګنګا ستا حویلۍ ته راوستې ده ، زه دهغې سره څو ورځې هملته پاته شوم.او هغې ته مې ډاډ او اطمینان ورکړ ، اوس ما هغې ته ویلي دي چې زه ځم او دخواص خان سره وینم تر څو ددې ستونزې له پاره د حل لاره پیدا کړم. خواص خانه وروه ! تا خو ماته خور ویلي دي نو دخور په ښه چې زه تا ته کومه خبره کوم هغه په حقیت ولاړه او ستا په خیر ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه وروره ! د ګنګا په خير ښکلې او ښايسته پيغله به تاته په بل ځاې کې تر لاسه نه شي. په دې کې شک نه شته چې په پيلامه کې هغې له تاسره ناروا سلوک کړې و خو دهغې په ځواب کې تا هم د هغې سره يو ځل نه بيابيا ناروا سلوک کړې دې او بيا د ټولو ستره خبره دا چې هغه ستا په پښو کې پريوته. هغه د شهزادګۍ په خير ښو ځلې له تا ښخه بښنه وغوښتله. زما وروره ! زما هيله داده ، داسې وګڼه چې يوه خور ستا تر مخه لاسونه غوځوي چې ګنګا ته بښنه وکړه ، ځکه چې هغه د زړه له کومې تا دخپل ژوند ملګرې کول غواړي ، هغې اراده کړې ده چې د خواص خان په انتظار کې به د ژوند ټولې شپې سبا کوي ، په دې خاطر ، زما وروره ! زه يو ځل بيا له تا غواړم چې د ګنګا خطاوې وبښې او دهغې سره پخلا شې ، يو وخت داسې و چې تا د زړه له کومې هغه دخپل ځان له پاره غوښتله ،هغه دې خوښوله ، ليکن اوس هغه بيچاره ، در په در ټکرې خوري ، که چيرې ته کله هم دهغې دا حالت ووينې نو زړه به دې پرې وسوځي. دهغې وجود په پيوندې اوشکيدلو کاليو کې را پټ شوي دي. خواص خانه وروه ! ددې نه مخته چې هر چا شهزادګۍ ګنګا د شهزادګۍ په کاليو کې کتلې وه ،نو که چيرې هغوې هغه په اوسني حال کې ووينې نو د اغيز پرته به پاته نه شي. نو په دې اساس يو ځل بيا له تا هيله لرم چې ته دهغې سره خپل خفګان ختم کړه ، په خپله رهتاس ته ولاړ شه او هغه له ځانه سره پخلا کړه او بيا يې له ځانه سره همد لته لښکر ته راوړه او که نه ياد ساته چې دهغې بيچاره عزت او ناموس په رهتاس کې خوندي نه پاته کيږي ، دلته له تاسره به په لشکر کې د اوسيدو په وخت کې لږ تر لږه خپل ځان خوندي احساسوي. او بيا هر وخت چې ته وغواړې دخپل ژوند ملګرې يې ګرځولې شې.

اوما تر دې ځايه دخبرو کولو وروسته خاموشه شوه ، خواص خان هم دځه ويلو پرته په پوره سوچ او فکر کې ډوب ناست و ، په همدې وخت کې شيرشاه سوری په ډير غور سره د خواص خان په لورې وکتل او بيا يې ورته وويل چې:

خواص خان زويه ! هغه څه چې اوما وويل ټول سهي دي. ګوره زويه ! په مينه او محبت کې ښکته پورته خامخا راپيدا کيږي ، که چيرې يو وخت ګنګا له تاسره ناروا سلوک کړې و نو بيا خو هغې بيچارګۍ دبښنې له پاره ستا پښې ونيولې. په دې خاطر زه تا ته د يوه زوې په خير مشوره درکوم چې: هر هغه څه چې اوما درته وويل پر همغې عمل وکړه ، ګوره زويه ! اوس چې ګنګا ستا په خاطر ټول عمر د واده د نه کولو کوم هوډ کړې دې او ستا يادونه يې د سينې سره نيولې او خپلې شپې پرې سبا کوي نو زه پوهيږم ، زويه ، چې که په دې وخت کې ته دهغې سره پخلا نه شې نودا خو به ستا له لورې ډير تيرې وي. زه غواړم چې ته همدا نن ددې ځايه درهتاس په لور ولاړ شې او دهغه ځايه ګنګا دخپله ځآنه سره دلته راوړې. ترڅو هغه همدلته په لشکر کې د ښځو په خيمو کې قيام وکړي نو بيا دا تا پورې ده چې څه وخت چې غواړې دهغې سره واده وکړې او خپله دژوند ملګرې يې وګرځوې او خپلې خيمې ته يې راوړې. اوکله چې د جنګونو دا لړۍ پاې ته ورسيږي نو ته دهغې سره په تل پاتې توګه په يوه ښه محل کې ژوند وکړې ، زويه ، ايا زما په خبرو باندې کومه نيوکه لرې ؟

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووای چې اوما پرې خوله را خلاصه کړه او ورته يې وويل چې: خواص خانه وروره ! له ماڅخه يو خبره چې بايد درته مې کړې وې ، هيره شوې وه ،حال دا چې هغه ډيره با ارزښته خبره ده او هغه دا چې ګنګا اوس اسلام قبول کړې دې او مسلمانه ده. هغه د هندوانو درم پريښې دې. اوما ددې ځرګندونو په اساس خواص خان ټکان شانته وخوړ دا وما لورې ته يې وکتل او بيا يې په پريکنده توګه وويل چې:

ګوره اوما ! زه ستا خبرې منم او رهتاس ته دتللو له پاره تيار يم او دې ته هم تيار يم چې ګنګا دهغه ځآيه له ځانه سره دلته لښکر ته راوړم خو زه تاسې ته د هر څه دمخه دا خبره کول غواړم چې ما دخپل ځان له پاره يوه بله پيغله انتخاب کړې ده چې ګيتا نوميږي ، هغه به ډيروخت هلته په رهتاس کې زما حويلۍ ته دخير غوښتلو په خاطر را تلله ، ما هغه دهمدې خيرغوښتلو په وخت کې وپيژندله ، اوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ما خوښوي او زه یې هم د زړه له کومې خوښوم ،بیا کله چې زه دخپل لښکر سره دی لورې ته راغلم نو دا دهغه بدقسمتي وه چې دمهارت عسکرو هغه د زیارت دلنگرځاې څخه راوتښوله او دمهارت هستونگنځې ته یې له ځانه سره راوړه. خویو ځل بیا دا دهغې خوش قسمتي وه چې په همدې ورځو کې ما مهارت په دې هستونگنځې باندې حمله وکړه اوهغه مې دهغوې د لاسو څخه ازاده کړه. اوس دغه گیتانومې نجلۍ همدلته په لشکر کې له ما سره اوسیږي اوما هوډ کړې چې هغه به دخپل ژوند ملگرې گرځوم. خو گیتا دخپل کوم کار په لړ کې سوگند یاد کړې دې چې ترڅو چې هغه کار یی و نه شي نو هغه به زما تر مخه دخپله مخه نقاب نه لرې کوي. گوره اوما خورې ! ما تر ننه پورې د گیتا مخ او څیره نه ده کتلې خو دهغې جسماني جوړښت وایې چې هغه تازه پیغله اودښه ښکلا اوښایست خاونده ده. خوکه چیرې هغه ښکلتیا و نه لری نو بیا هم ما دهغې سره د واده کولو له پاره هوډ کړې دې.

گوره اوما ! زه خوبه د گنگا سره خپل خفگان ختم کړم اودخپل ژوند ملگرې به یې هم وگرځوم ، خو ایا هغه به ما سره دگیتا موجودیت ومني .گوره اوما ! که چیرې گنگا ، گیتا زما د ښځې په څیر له ما سره ونه مني نو زه تاته دا خبره د همدا اوسه ډاگیزه کوم چې بیا به زه دگنگا سره واده نه کوم. ځکه چې زه گیتا ته په گنگا باندې غوره والې ورکوم. دهغه په دې خبره اوما ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې :

خواص خانه وروره ! زه تاته ډاډ درکوم چې گنگا به ستا دغه دویمه ښځه په هرصورت مني ، هغې ته به ستا په دویم واده باندې هیڅ ډول اعتراض نه وي.خو ایا زه دا پوښتلې شم چې که چیرې گیتا ستا دا کار خوښ نه کړي چې ته دې دگنگا سره هم واده وکړې نو بیا ؟ خواص خان ورته د لږ څه فکر کولو وروسته وویل چې:

گوره اوما ! زه به په دې لړ کې د گیتا سره خبرې وکړم او هغه به دې ته تیاره کړم چې هغه دې گنگا هم زما دښځې په توگه له ما سره قبوله کړي ،اوزه هیلمن یم چې گیتا به زما په دې خبره باندې کومه نیوکه ونه کړي ځکه چې هغه ډیر غمځپلې پیغله ده اوزه دهغې څخه همدا اسې هیله کوم چې هغه به زما په هیڅ دا ډول اقدام باندې اعتراض و نه کړي.

د خواص خان په دې خبرو باندې شیرشاه سوری او اوما دواړه ډیر خوشحاله شول ، بیا ورته شیرشاه سوری وویل چې: خواص خانه زویه ! تا په خپله دې خبره زه ډیر خوشحاله کړم ، اوس ته ډیر ژر څوکسه وسلوال کسان له ځانه سره واخله اورهتاس ته ولاړ شه ،اوما لورې ! ته هم غواړې چې دهغه سره یوځاې ولاړه شې؟ اوما په تیزۍ سره ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې: هو ! اقا ! زه هم غواړم دخواص خان سره ملگرتوب وکړم ، او دگنگا په را خستلو سره به بیرته دې لورې ته راشم او دلته به د گنگا سره یو ځاې و اوسیږم .دهغې په دې خبره شیرشاه سوري ورته وویل چې: گوره اوما لوري ، کله چې ته گنگا له ځانه سره دلته راوړې نو بیا به ستا واده هم دخپل لښکر دکوم سالار سره وکړم ، تر څو ته هم دخپل ژوند باته ورځې په خوشحالۍ سره تیرې کړې . په دې وخت کې اوما نوي موضوع ته مخه کړه او ویې ویل چې:

خواص خانه وروره ! زه مخته د لښکرو دښځو ځاې ته تللې وم ، هلته مې لږه دمه وکړه او ډوډۍ مې هم وخوړه ، ما هلته د گیتانومې نجلۍ سره هم وکتل ،هغه هر وخت خپل مخ په نقاب کې پټ ساتي ، ما د هغې سره خبرې هم وکړې ، ما ته خودا اسې برېښې چې هغه ډیره دپراخې سینې خاونده او د ښه کرچار مالکه ده . ښایسته هم ده . زه هیلمنه یم چې هغه به گنگا د خپلې بنې په څیر قبوله کړي ، داوما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې خبره خواص خان په حيرانتيا سره دهغې لورې ته وکتل اوترې ويې وپوښتل چې: ايا دهغې سره دې د ګنګا په اړه هم خبرې وکړې ؟ هغې ورته وويل چې زه به ددې ځايه دبيرته ستنيدو په وخت کې دهغې سره دګنګا په اړه تفصيلي خبرې کوم.

هلته په خيمه کې تر يوه وخته پورې چپه چپتيا وه ،خو د لږ ځنډ وروسته خواص خان په خوشحاله طبعه وويل چې: ګوره اوما خورې !د ګيتا سره دتفصيلي خبرو وروسته ،هغې ته وواېه چې هغه دې زما خيمې ته يوځل راشي ترڅو زه هم ورسره په همدې لړ کې خبرې وکړم. دهغې سره د خبرو وروسته به بيا زه له تاسره يو ځاې د ګنګا درا وستلو په خاطر رهتاس ته ولاړشم ، اوما سمدستي دخپله ځايه پورته شوه او ويې ويل چې: زه به اوس د لښکر د ښځو تمځاې ته ورشم، هلته به زه د ګيتا سره تفصيلي خبرې وکړم، دهغې وروسته به ،خواص خانه وروره ، زه ګيتا ستا دخيمې په لور درولېږم. ددې خبرې سره سم اوما دخپله ځايه پورته شوه او د شيرشاه سورې د خيمې څخه بيرون ووتله

داوما د تللو وروسته شيرشاه سورې خواص خان ته مخ کړ او ورته يې وويل چې: خواص خانه زويه !ته اوس خپلې خيمې ته ولاړ شه او د رهتاس په لور د خپل کوچ له پاره ځان تيار کړه خو زما دا خبره په ياد ساته چې د رهتاس څخه به ژر بيرته راستنيږې، ځکه چې مونږ بايد دهمايون پر خلاف اخري ځپونکې وار له پاره ځان تيار کړو ، خواص خان دخپله ځايه پورته شو او ويې ويل چې: ته انديښنه مه کوه ، زه به دګيتا سره دتفصيلي خبرو وروسته ددې ځايه رهتاس ته ځم او بيرته به ډير ژر خپل لشکر ته راستنيږم. شيرشاه سورې ورته وويل چې: خواص خانه ، رهتاس د تللو تر مخه له ماسره يو ځل ووينه. ځکه زه غواړم د ګنګا له پاره څه شيان ورولېږم. خو ګوره ، اوس چې دې د ګنګا سره خپله ناخوښي پاې ته رسولې ده او دهغې سره د واده له پاره هم تيار شوې يې ، نو ددې له مخې ګنګا زما لور ده ، په دې خاطر زه څه شيان ورلېږم چې هغه پرې خوشحاله شي. د شيرشاه سورې په دې خبرو خواص خان هم ډير خوښ شو ،مسکې شو او بيا هغه هم دشيرشاه سورې دخيمې څخه بيرون ووت.

اوما د لږڅه درنګ نه وروسته د ګنګا خيمې ته ورغله ، ګنګا دهغې په کتلو سره دخپله ځايه را پورته شوه ،تر څنګ يې نيرمل هم را پورته شوې وه. دا سې څرګنديده چې ګنګا او نيرمل دواړه د ډيره وخته په ډيره نا ارامۍ سره د اوما د بيرته ورتللو انتظار کاوه. ګنګا مخته ورغله او اوما يې له لاسه و نيوله ، په خپل څنګ کې يې کينوله او بيا يې ترې و پوښتل چې: اوما خورې !دخواص خان سره دې په څه اړه خبرې وکړې که لږڅه احوال راکړې. په خواب کې ورته ټول هغه څه چې دشيرشاه سورې په خيمه کې تير شوې په تفصيل سره وويل ، په دې خبرو باندې ګنګا دومره خوشحاله شوه چې هغې لکه د ليونيو په څير اوما په خپله غيږه کې را ونغاړله. هغه يې په خوله او مخ باندې ښکل کړه او بيا يې ورته وويل چې اوما خورې !تا خو زما ټولې ستونزې اسانه کړې ، نو که چيرې د ګنګا په بڼه له ما څخه خواص خان خوشحاله شي او را سره پخلا شي او ما دخپل ژوند ملګرې کړي نو بيا به ، اوما خورې ! زه و پوهيږم چې ما په خپل ژوند کې هيڅ هم دلاسه نه دي ورکړې. ما ته به ډاګيزه شي چې زما د ارام او ډاډمن ژوند ورځې په پيليد و دي او زما دهجر ، بيلتون او فراقت شپې او ورځې په ختميد و دي.

د ګنګا د خوشحاليو او بيا دهغې دخبرو دخلاصيدو وروسته اوما دخبرو لړۍ پيل کړه او ويې ويل چې: ګوره ګنګا خورې ! په دې لړ کې پخپله شيرشاه سورې ډير زيات ښه کړچار تر سره کړې دې ، شيرشاه سورې زما په شتون کې خواص خان ته د ګنګا دومره ستاينه کړې چې زما په آن کې هم نه راتله او خواص خان ته يې وويل چې دګنګا سره خپله ناخوښي پاې ته ورسوي او دهغه دخپل ژوند ملګرې کړي ، دا سې څرګنديږي ، ګنګا خورې !لکه چې ستا او دشيرشاه سورې تر منځه په دې اړه پخوا هم څه پريکنده خبرې شوې وې. دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبرو باندې ګنګا وويل چې: ګوره اوما خورې ! په دې لړ کې چن نن شيرشاه سوري خواص خان خپلې خيمې ته ورغوښتې و، دا ټوله خبره مونږ مخته پخه کړې وه. هغه ساتونکې چې ته يې له ځانه سره را وړې وې دهغوې د ډلې څخه يې يو کس ته دلته د ښځو تمځاې ته راوستې اوبل يې نيغ ولاړ او شيرشاه سوري ته يې ستا د راتلو خبر ورکړ. نوپه دې اساس شيرشاه سوری هم سمدستې خواص خان خپلې خيمې ته را وباله. اوما خورجانې ! زه خو ستا ډيره ډيره مننه کوم چې دخواص خان تر مخه دې زما دمظلوميت داستان په ډيره ښه توګه بيان کړې دې. دهغې په دې خبره اوما لږ څه انديښمنه غوندې شوه او ورته يې وويل چې:

ګوره ګنګا ! ايا څه شکيدلې اوپيوندي کالې له ځانه سره لرې ؟ ګنګا په زوره زوره وخندل او ورته يې وويل چې: که نه وي هم ، نو څه کالي به و شکوو او له ځانه سره به يې يوسو. څه خبره ده ، ته څه ويل غواړې؟ اوما ورته وويل چې: ما دخبرو په دوران کې خواص خان ته وويل چې: ګنګا هلته ستا په حويلۍ کې تم شوې ده ، خو دومره بې وسې او مظلومه ده چې پخوانۍ پيوندي او شکيدلې کالې يې په ځان کې دی، دهغې په دې خبره ګنګا په خندا شوه او ويې ويل چې :ته انديښنه مه کوه ، زه به دداسې کاليو د تر لاسه کولو له پاره هم انتظام وکړم. بيا يې ورته وويل چې: که چيرې همداسې ده ، نوبيا خو ورځه اودخواص خيمې ته ولاړه شه.ځکه کله چې زه د شيرشاه سوری دخيمې څخه بيرون را وتلم نو خواص خان راته وويل چې ګيتا دهغه خيمې ته ور وليږم ، تر څو هغه له تا سره خبرې اترې وکړي.

ګنګا سمدستي دخپله ځايه پورته شوه اوخپل وجود يې په سپين ځادر کې را وپوښه ،مخ يې هم په نقاب کې را ونغاړه بيا يې نيرمل ته مخ کړ او ورته يې وويل چې: نيرمل ، زما ډيرې ښې مورجانې ! زما دکاليو څخه کومه زړه جوړه وګوره او هغه وشکوه اوبيا ورته پيوندونه ولګوه ، خو دا کار بايد دخواص خان دخيمې څخه زما دراستنيدو پورې تر سره شوې وي. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان دخيمې په لور روان شوه.

په سپين لباس کې را پوښل شوې او په نقاب کې را نغاړل شوې ګنګا چې کله د خواص خان دخيمې دروازې ته روسيده نوپه ډيره نرمه او خوږه ژبه يې خواص خان ته وويل چې: تا زه دلته رابللې يم. خواص خان ورته په خندا کې وويل چې هو ! ګيتا ! ماته دلته رابللې يې. راځه دلته نژدې راشه او زما تر څنګ کينه. ګنګا پرته له ځنډه ورمخته شوه او د خواص خان مخې ته کيناسته. خو پخوا تر دې چې خواص خان په خبرو پيل وکړي ګنګا ورته وويل چې:

لږ شيبه وړاندې لښکر ته يوه نجلۍ راغلې وه چې اوما نوميده ، هغې هلته دښځو په تمځاې کې ستا په اړه پوښتل ، نو په دې خاطر ما ورسره اړيکه ونيوله اوبيا مې خپلې خيمې ته يوړه ،هغې ماته دخبرو په دوران کې وويل چې تا هغه دخپلې خور په څير منلې ده. نو په دې خاطر ما هغه له تا سره د کتلو له پاره د يوه ساتونکې په لارښوونه ستا خيمې ته دروا ستوله ، زما په آند چې ته هغه وخت په خيمه کې نه وې ،او دشيرشاه سوری خيمې ته ورغلې وې. اوبيا هغې هملته له تا سره کتلې دي. کله چې هغه بيرته زما خيمې ته راستنه شوه نو ماته يې پيغام راکړ چې تا له ما سره څه خبره لرې. ددې تر څنګ هغې ماته د رهتاس د شهزادګۍ ګنګا په اړه هم يو لوې داستان بيان کړ. اوس راته ووايه چې ته ماته څه ويل غواړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان د لږ څه فکر او غور وروسته وويل چې:

ګوره ګيتا ! په دې کې هيڅ شک نه شته چې ته زما ډيره زياته خوښيږې ، زه له تا سره مينه کوم ، اوغواړم تا د خپل راتلونکې ژوند ملګرې کړم. په دې اړه ته څه فکر کوئ؟ دهغه په دې خبره ګنګا ورټوپ کړ اوورته يې وويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لړ کې خو زما ځواب همدا دې چې زه له تاسره مينه لرم ، تا خوښوم او غواړم همته زما د ژوند ملګرې اوسې ، دا چې په دې لړ کې به ستا آند څه ډول وي ، زه نه يم خبره. د ګنګا په دې بې باکانه خبرو باندې خواص خان د زړه له کومي وخندل و بيا يې ورته وويل چې:

ګوره ګيتا جانې ! او ما به تاته ويلي وی چې د ګنګا سره زما ليدنه په کومو حالاتو کې شوې وه ،ګيتا يې خبره پرې کړه او ورته يې وويل چې هو ! او ما ماته ټوله خبره په پوره تفصيل سره کړې ده. دا چې په لښکر کې د شامليدو تر مخه تا دګنګا سره مينه کوله خو هغې ناپوهه نجلۍ ته و نه منلې. خو وروسته چې تا دهغې د سويمبر مقابلې وګټلې نو بيا هغې ته دخپلې غلطۍ احساس پيدا شو اود زړه له کومي يې له تاسره مينه پيدا کړه خو تا څو ځله تيرې کړې او هغه دې دخپله ځايه په عزتۍ سره شړلې ده او د مينې په ځاې ورڅخه کرکه څرګنده کړې ده. خو اوس هغه ګنګا چې يو وخت شهزادګۍ وه ، اوس په رهتاس کې د ذلت او خوارۍ شپې او ورځې سبا کوي، زما په خيال چې او ما به له تاسره همدا خبرې کړې وی او له تا څخه به يې غوښتې وي چې ته ګنګا را خپله کړه ، تا غوښتل همدا خبره ماته وکړې که نه ؟ خواص خان ورته په ډير غور سره وکتل او ورته يې وويل چې: هو ! ما له تاسره همدا ډول خبرې کول غوښتل او تر څنګ مې يې دا هم ويل چې که چيرې زه ګنګا له تاسره يو ځاې خپله ښځه وګرځوم نو ايا ته به په دې لړ کې کوم اعتراض ولرې؟ خو په دې لړ کې زه يو شرط ږدم او هغه دا چې زه به لمړۍ له تاسره واده کوم او بيا به دګنګا سره.

دخواص خان په دې خبرو باندې ګنګا په مصنوعي توګه خپل سر زوړند کړ او تر لږه ځنډه پورې په فکر کې ډوبه شوه او بيا يې وويل چې: ګوره خواص خان ! زما محبوبه ! زه په دې لړ کې د ډير پراخه زړه او سينې خاونده يم. زه خو هسې هم ستا ممنونه او مشکوره يم چې تا ماته دلته پناه راکړې ده ، زه خو هغه بې وسه او مجبوره پيغله وم چې دخپل تريخ ژوند هره ګړۍ مې د رهتاس په لنګرځاې کې تيروله. دا خو زما بخت و چې دخير غوښتلو په وخت کې مې له تاسره اشنايي پيدا شوه ، تا له ماسره ډيره نيکه رويه وکړه ، پر ما دې رحم وکړ. خواص خانه ! زه هغه نجلۍ يم چې په خپل ژوند کې مې له تا پرته د بل چا سره مينه او محبت نه دې کړې ، زه په دې وياړم چې زه دخواص خان په خير د يوه ځوان ښځه کيږم. تر هغوې چې دګنګا پورې اړه لري نو زما په آند چې ګنګا له ما څخه زياته ستا دمينې وړتيا لرې ، ځکه چې ما خپل ژوند د زيارت په لنګرځاې کې دخير خيرات په غوښتلو تيراوه او په دې ترتيب مې له تاسره اړيکې پيدا شول خو دګنګا معامله بلکل بدله ده. تا دهغې د سويمبر مقابلې ګټلې دي نو په دې خاطر ګنګا زما څخه زياته حقداره ده. نو په دې خاطر ، خواص خانه ، که ته زما سره يو ځاې ګنګا هم دخپل ژوند ملګرې وګرځوې نو په خداې سوګند ، چې ماته به هيڅ ډول خفګان را پيدا نه شي. بلکه زه به ډيره خوشحاله شم او زه به په دې هم وياړم چې زما دميړه خواص خان يوه ښځه يو وخت د رهتاس شهزادګۍ وه.

دګيتا ددې خبرو په اوريدو سره خواص خان دومره خوشحاله شو چې تر يوه وخته پورې يې اواز دخولې نه راووت.بيا يې خپل ځان کنترول کړ او ويې ويل چې:

په خداې سوګند ګيتا ! چې زما له تاڅخه په دې اړه دهمدا سې ځواب راکولو هيله وه. ته په رښتيا هم ډيره پراخ زړه او د پراخې سينې خاوند وختلې ، ګيتا واوره ! زه همدا نن دخپلو څو کسو ساتونکو سره يو ځاې درهتاس په لور ورځم ترڅو ګنګا هغه ځايه راوکاږم او دلته يې لشکر ته له ځانه سره راوړم. په دې خبره ورته ګيتا وويل چې: تاسې ضرور ولاړشئ خو زما يوه خبره په ياد لره ، خواص خان ورته سمدستي وويل چې هغه څه ؟ګنګا ورته وويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمړۍ دا چې ته به هلته په رهتاس کې اوړود نه پاته کيږې. زه به په ډيره نا ارامه توګه ستا د بيرته راستنيدو له پاره انتظار کوم ،بله دا چې ګنګا به دلته د راوستلو نه وروسته په خپله خيمه کې نه ساتې بلکه هلته به يې زما خيمې ته رالېږې. تر څو له تاسره د واده کولو نه مخته مونږ دواړه خويندې په خپلو منځو کې په خوې بوې بلدې شو. دهغې په دې خبرو باندې خواص خان په خندا شو او ويې ويل چې: ته په دې اړه انديښنه مه کوه ، ګوره ګيتا ! زه اوما هم د خپله ځانه سره بوځم ، کله چې ګنګا دلته راوړم نو هغه به دا وما سره يوځاې نيغه ستا خيمې ته در شي. زه به ګنګا ته هم دا ډاګيزه کړم چې :تر يوه وخته پورې به ته او ګيتا دواړه يوځاې و اوسيږئ، او کله چې دګيتا د مخ څخه دهغې د سوګند دپوره کيدو وروسته نقاب لرې کړل شي نو تر ټولو لمړۍ به زه دګيتا سره واده کوم اوبيا د ګنګا سره. نور وو ايه ، که څه ويل غواړې ؟ګنګا ورته په ډيره خوشحالۍ سره وويل چې ، اوس نو نور څه ويل نه غواړم. بس ، اوس به زه ستا د تللو نه وروسته ستا د بيرته راستنيدو په انتظار کې ساعتونه او ورځې شمارم.ددې خبرې سره سم ګنګا دخپله ځايه راپورته شوه او ويې ويل چې: ماته اجازه ده چې زه ولاړه شم. خواص خان ورته وويل چې هو ! ګيتا ، ته تللې شې. خو اوما را ته را وليږه تر څو زه دهغې سره يو ځاې د هتاس په لور د سفر کولو له پاره ځان تيار کړم. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان د خيمې څخه ووتله.

شيرشاه سوري په لوړ غږ سره دخپلې خيمې څخه بيرون يو ساتونکې را وباله ، دشيرشاه سوري په غږ باندې دا ساتونکې په منډه خيمې ته راننوت. دهغه په کتلو سره ورته شيرشاه حکم وکړ چې سمدستې ولاړه شه اوبرهم جيت زما خيمې ته را وليږه. د برهم جيت نه وروسته دښځو تمځاې ته ولاړ شه او دهغه ځاېه ګيتا نومې نجلۍ ماته را وليږه. شونې ده چې هغه به دا وخت دخواص خان په خيمه کې وي. ځکه خواص خان دهغې سره په يوه ډيره مهمه موضوع باندې خبرې کول غوښتل.اوس ته ولاړ شه ، لمړۍ ورشئ او برهم جيت را ته را وليږئ ، ددې خبرې سره سم دوه کسه ساتونکې زوړند سرونه دشيرشاه سوري دخيمې څخه بيرون را ووتل.

لږه شيبه وروسته دشيرشاه سوري د فوځ سالار برهم جيت دهغه خيمې ته وررننوت. شيرشاه سوري خپل څنګ ته راوغوښت او په ډيره خوږه لهجه يې ورته وويل چې:

برهم جيته !د جنګ په دوران کې چې کوموو لښکرو ستا تر قومندې لاندې کارکاوه ، هغوې همدا اوس له ځانه سره واخله او د همايون په تعقيب پسې ووځه ، او دد ې ځارنه وکړه چې همايون د اريل دراجه بيربهان په ځاې کې دپناه اخستو وروسته څه کوي ؟ خو ګوره برهم جيته ، ته به نه د چاسره جنګ کوې او نه به د چاسره په کومه لانجه کې ځان را لتاړوې. کله چې همايون د اريل دراجه بيربهان له ځايه را ووځي اوبلې لورې ته وخوزيږي،نو بيا به ته بيرته دلته راځې او ماته به په دې اړه معلومات راکوې.تر هغه وخت پورې به زه او خواص خان هم د مخکې تګ له پاره تيار شوي يو. خواص خان نن د يوه ډير مهم کار د تر سره کولو له پاره روان دې اوستا دبير ته را ستنيدو تر وخته پورې به خواص خان هم بيرته را ستون شوې وي ،د هغې وروسته به بيا زه په پوره ډاډ او اطمينان سره د همايون دلښکرو ترشا ولاړ شم.

زما به آند ، ته به په هغه څه پوه شوې يې چې ما درته وويل ، اوس ته ورشه اودخپل کوچ له پاره ځان تيار کړه. ددې خبرې سره سم برهم جيت د شيرشاه سوري دخيمې څخه بيرون را ووت.

په همدې وخت کې ګنګا هم د شيرشاه سوری دخيمې دروازې ته را ورسيده. هغې سرټيټ کړې و او ويې ويل چې: اقا ، تاسې زه دلته رابللې يم. دګنګا په کتلوسره شيرشاه سوری دخپله ځايه راپورته شو او ويې ويل چې هو ! ګنګا !ته ما را بللې يې. را څه دلته زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګ ته راشه ، له ما سره یوځای کینه . ګنګا هم مخته ورغله او د شیرشاه سوري مخې ته کیناسته . شیرشاه سوری ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې :

ګوره ګنګا ! زما په آند چې ته خواص خان ورغوښتې وې او تا به ورسره خبرې هم کړې وي، ګنګا ورته په خندا کې وویل چې هو ، زه خواص خان ورغوښتې وم او ما ورسره په پوره تفصیل سره ټولې خبرې کړې دي، دهغې د خیمې نه دوتلو وروسته زه خپلې خیمې ته روانه وم چې ستا له لورې خبر راغې تر څو ستا خیمې ته راستنه شم . په هر صورت ما دخپل کوچ له پاره ځان تیار کړې دې. په ځواب کې ورته شیرشاه سوری وویل چې ګوره لورې ! که چیرې تا خپل د تګ او سفر له پاره ځان تیار کړې وي نو د ښځو د تمځای هغه عسکري ډله چې له تا سره په دې سفر کې هلته کوچ کوي هغوې هم تیار دي ، د دې خبرې سره سم شیرشاه سوري د خپله ځایه راپورته شو او د خیمې څخه راووت ، ګنګا هم د هغه تر شا راووتله .

شیرشاه سوري او ګنګا دواړه د ښځو د تمځای په لور را غلل. ګنګا خپلې خیمې ته ورننوتله او خپل ټول سامان یې تیار او له ځانه سره یې واخیست ، دهغې وروسته شیرشاه سوري دهغې سره یوځای وسلوالو عسکرو ته ورغې . او بیا ګنګا پرته له ځنډه د دې وسلوالو ځوانانو سره یو ځای د رهتاس په لور وخوزیده.

دګنګا د تللو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راستون شو. دهغه د راستنیدو سره سم خواص خان او وما هم دشیرشاه سوري خیمې ته را ننوتل. او هلته دشیرشاه سوري تر څنګ کیناستل. بیا خواص خان د شیرشاه سوری په لور وکتل او ورته یې وویل چې: اقا ! زه درهتاس په لور کوچ کولو ته تیار یم ، او وما هم له ما سره په دې سفر کې ملګرتیا کوي. شیرشاه سوری تر لږه وخته پورې غلې ناست و ، دهمدې وقفې په دوران کې یې خواص خان د سترګو لاندې څاره. بیا یې د نصیحت په توګه ورته وویل چې :

ګوره خواص خانه زویه ! د دې ځایه د رهتاس په لور د کوچ کولو نه مخته زه تا ته یوه خبره کوم چې: هلته به د ګنګا سره تیرې او زیاتې نه کوې. ګوره زویه ! هغه اوس ډیره بې وسې ، او په غمونو کې ډوبه نجلۍ ده . ترڅو به هغه بیچاره د حالاتو د غم په دې بهیر کې لاهو اوسي. ګوره زویه ! هغې ستا د تر لاسه کولو له پاره خپل ځان په اخری ذلت او خوارۍ کې ور غورځولې دې ، نو په دې اساس زویه ، ته به اوس د هغې قدر او درنښت کوې. که چیرې ته د هغې درنښت وکړې نو هغه به ټول عمر ستا په خدمت کې تیروي او هغه به د خپل ځان له پاره ویاړ ګڼې. په ځواب کې ورته خواص خان وخندل او ورته یې وویل چې: ته اندیښنه مه کوه ، زه به هیڅکله هم تا ناهیلې نه کړم. زه به د ګنګا سره د پخوا په څیر سلوک و نه کړم که چیرې هغې زما په خاطر دومره ستونزې ګاللې دی نو ز ه به د هغې د دې ځان ځاریو درنښت کوم ، اوس ما ته اجازه راکړئ چې د او وما سره یوځای د هتاس په لور وخوزیږم

شیرشاه سوري ورته وویل چې: ما ستا د راتلو نه څو لحظې مخته برهم جیت د خپل لشکر سره یو ځای ولیږه تر څو د همایون او د هغه د لښکر څارنه وکړي ، ما هغه ته دا هم ویلې دی چې هر کله چې همایون د اریل د راجه بیربهان د ځایه بلې کومې لورې ته کوچ وکړي نو سمدستی دې راشي او ما ته دې په دې اړه معلومات راکړي ، زه هیلمن یم چې تر هغې وخته پورې به تا هم د ګنګا معامله یوې لورې ته کړې وي او بیرته به درهتاس څخه راستون شوې یې. دهغې وروسته به مونږ د متحده لښکر سره یوځای د دې ځایه کوچ وکړو . او دهمایون په تعقیب پسې به ولاړ شو .خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې : ته اندیښنه مه کوه زه هلته په رهتاس کې ډیر نه ځنډیږم ، هره وخت چې زه هلته ورسیږم نو ګنګا له ځانه سره را خلم او سمدستې بیرته دې لورې ته راستنیږم . اوس اجازه راکړئ چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ځايه کوچ وکړم. شيرشاه سوري دخپله ځايه راپورته شو دخواص خان او اوما سره يو ځاې دخپلې خيمې څخه بيرون راووت، دخيمې نه بيرون هغه وسلوال ه‌ډله چې خواص خان او اوما يې تر رهتاسه پورې بدرګه کوله تياره ولاړه وه. بيا خواص خان او اوما دواړه دهمدې عسکري قشلې سره يوځاې درهتاس په لور روان شول.

۴۷

يوه ورځ خواص خان د اوما او د خپلو ساتونکو سره يوځاې د رهتاس په ښار کې خپلې حويلۍ ته ور ننوت. کله چې هغه دحويلۍ مرکزي دروازې ته ور ننوت نو دهغه ځاې ساتونکو د هغه ښه راغلاست وکړ او ور منډه يې کړه او د خواص خان د آس واګې يې په لاسو کې واخستې. خواص خان هم دخپله آسه راکيوت، اوما هم د آسه راکيوته. خواص خان ددروازې ساتونکو ته وويل چې دواړه آسونه تبيلې ته يوسي او هغوې ته خوراک ښباک ورکړي ،ددې وروسته خواص خان دخپلو ساتونکو ملګرو په لور وکتل او ورته يې وويل چې:

تاسې ټول هم خپل آسونه هلته په تبيلې کې وتړئ. هغوې ته ښه خوراک ښباک برابر کړئ او پريږدئ چې ښه دمه شي ،ځکه کيدې شي چې همدا نن مونږ د لښکر په لور بيرته ستانه شو. دخواص خان ددې لارښوونو په اساس هغوې ټولو خپل آسونه د تبيلې په لور يوړل. دهغوې د تللو وروسته خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته يې وويل چې:

اوما خورې ! اوس نو ما د ګنګا ځاې ته ورسوه ، ورځه چې زه ووينم چې هغه ځانته دلته په حويلۍ کې څه مصروفيت لري. اوما چپ چاپ دحويلۍ ددننه برخې په لور ورغله او خواص خان يې هم تر شا شا روان و. څرنګه چې د حويلۍ په پخلنځاې کې د خيرنو او ناولو لوښو يو امبار لګيدلې و نو اوما تر هر څه لمړۍ خواص خان پخلنځاې ته يوړ ، کله چې هغه پخلنځاې ته ورغې نو خواص خان حيران پاته شو. هغه وکتل چې ګنګا بيچاره چې زاړه او شکيدلې کالي يې په غاړه کې و او په کاليو کې يې څو څو پيوندونه لګيدلې و او هلته په پخلنځاې کې ناسته وه او ناولې لوښې يې پريمنځل. څرنګه يې چې خواص خان هلته راتلونکې وکوت ، ټوپ يې کړ او دخپله ځايه راپورته شوه او دختو هغه لوښې چې هغې د پريمنځلو له پاره په خپلو لاسو کې نيولې و هغه ترې لاندې پريوت او څو ټوټې شو. خواص خان تر يوه وخته پورې په ډير غور سره ګنګا ته کتل ،په دې وخت کې د ګنګا بيچاره حالت ډير ماڼيجن ګرزيدلې و. تر لږه وخته پورې پوره خاموشي خپره شوه ، او بيا ګنګا خواص خان ته مخ کړ او ورته يې وويلې چې:

زما محترمه ، خواص خانه ! زه ستا د اجازې پرته دلته ستا په حويلۍ کې د قيام کولو په خاطر مجرمه يم. خو دا کار ما د اوما د وينا په مطابق ترسره کړې دې. زه له تانه هيله لرم چې ما به ددې ټولو خلکو په مخکې بې عزته نه کړې او بيا به مې ددې ځايه و نه شړې. ما يو څو ورځې همدلته پريږده. ترڅو زه دهغو ځناورو څخه يوڅو شپې دلته ارامې تيرې کړم،خو که چيرې ته ما له دې ځايه ويستل غواړې نو بيا خو يو څو ورځې مهلت راکړه ترڅو زه دلته په رهتاس کې دخپل ځان له پاره د هستوګنې بل کوم امن ځاې پيدا کړم.

زما دروندې خواص خانه ! دلته په رهتاس کې د اوسيدو په وخت کې زما حالت دهغو لمدو شوو مرغيو په څير شوې دې چې د الوت څخه وتلې دي ، ددې رهتاس دخير وشر هر کس زما له پاره يو څيرونکې حيوان ګرزيدلې دې، هر څوک ماد خپل انګړ دسروزرو غوا ګڼي او غواړي ما دخپلې ابرو اوعزت څخه بې برخې کړي. اوس خو زما حال د هغه وچ شاخ د زيړو پاڼو په څير دې چې هر وخت دتباهۍ کندې ته د لويدو په لور روانې وي. خواص خانه ! يو وخت زه په دې رهتاس کې شهزادګۍ وم. او هيچاته هم زما په لور د بد نظر د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته کيدو جرءت نه وو رپه برخه. خو اوس ما ډير د رپه دره ژوند تر سره کړ، هر څوک زما په لور په ډيره بې عزتۍ سره وينې، هر څوک ددې هڅه کوي چې له ځانه سره مې پورته کړي اوپه څو لمحو کې مې بې ابرو کړي، په دې خاطر زه له تاغواړم چې ديو څو ورځو له پاره ما دلته په دې حويلۍ کې پريږدې چې وا وسيږم نو شونې ده چې زه به په دې وختو کې د ځان له پاره بل کوم مناسب د اوسيدو ځاې پيدا کړم.

دګنګا د حالت په کتلو سره خواص خان لا دمخه د ډير زيات اغيز لاندې راغلې و، خو اوس چې ګنګا کومې خبرې وکړې نو هغې خبرو خواص خان بلکل بې حاله کړ.دهغه په تندي باندې د خولو څاڅکي راپيدا شول، تر لږه وخته پورې هغه خاموشه ولاړ و. بيا يې د ګنګا په لور وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګنګا ! ته انديښنه مه کوه. ته چې تر څو وغواړې په همدې حويلۍ کې ژوند کولې شې. داسې يې وګڼه چې اوس دا حويلۍ همستا ده. خو ګوره ګنګا ! که چيرې زه تا له دې ځايه و کاږم اولښکر ته دې د ځانه سره يوسم نو ستا ځواب به څه وي؟ که چيرې زه پخوانۍ ترخې خاطرې هيرې کړم او د نفرتونو مرۍ ورماته کړم نو ستا عکس العمل به څه وي ؟

ګنګا چې ددې مخته ډيره انديښمنه او عمژنه ولاړه وه د خواص خان په دې خبرو باندې داسې را وغوړيده لکه دشبنم څاڅکې چې د ګل په شونډو باندې ور پريوځي. هغه دومره په خوشحاليو کې ډوبه شوه چې تر ډيره ځنډه يې خواص خان سره خبرې نه شوې کولې. بيا يې په لړزيدلې اواز سره وويل چې:

خواص خانه، زما محترما ! زما په خپلو غوږونو باندې باور نه شته چې زه څه اورم. ايا زما په اوريدو کې څه ستونزه راپيدا شوې ده اويا په ريښتيانۍ توګه تا داخبرې وکړې چې ما واوريدې. دګنګا په دې انداز باندې خواص خان مسکې ولاړ و اوبيا يې وويل چې:

ګوره ګنګا ! ستا د اوريدو په سيستم کې کومه غلطي نه ده راپيدا شوې، زه د اوما تر مخه تاته دا ډاګيزه کوم چې زه له تا څخه کرکه نه کوم، او زه تاته دا هم ويل غواړم چې زه د اوما سره يو ځاې دلته ستا له ځانه سره د بوتلو په خاطر راغلې يم. ايا ته ما سره هلته په لښکر کې اوسيدې شې؟ هلته زمونږ په لښکر کې دښځو يو تمځاې دې، ته به هلته ديوې بلې نجلۍ سره يو ځاې اوسيږې. په دې وخت کې به زما اوستا ترمنځ ټولې ترخې خاطرې له منځه ولاړې شي. اوبيا به ګنګا ته همزما يې. ته به زما د ژوندانه ملګرې يې. د خواص خان په دې خبرو باندې د ګنګا په مخ باندې ډيره زياته خوشحالي راپيد ا شوه، دهغې دشونډو څخه دهغې د موتيو په څير سپين غاښونه د ورايه را څرګند شوي و، هغې په واز ه خوله خندا وويل چې: خواص خانه ! له ما سره داسې ټکي نه شته چې زه يې ستا ددې پريکړې له پاره د شکريې په توګه ادا کړم. خو داسې يې وګڼه چې تا زه د ټول عمر له پاره د يوې وينځې په څير دخپل خدمت له پاره واخستم. ته پوهيږې چې ستا دې خبرو زما د ټول عمر غمونه او ستونزې په يوه وار له منځه يوړې. زه په ډيره خوشحالۍ سره له تا سره تللو ته تياره يم. اوزه په خوشحالۍ سره هلته د لښکرو د ښځو په تمځاې کې قيام کولو ته تياره يم. او دا چې ته ما دخپل ژوند ملګرې کوې نو زه به و ګڼم چې ما په خپل ژوند کې هيڅ هم له لاسه نه دې ورکړي. اوداسې به وګڼم چې زما منزل چې زما د سترګو څخه غيب شوې و ماته بيرته تر لاسه شو.

ګنګا چپ شوه نوخواص خان ورته وويل چې: خو ګوره ګنګا ! ستا سره د ناخوښۍ په وخت کې ما د يوې بلې نجلۍ سره مينه پيل کړې ده، هغه بيچاره کونډه او ډيره بې وسه ده. داسې وګڼه چې ماته لمرۍ دهغې سره همدردي پيدا شوه خو وروسته مې ورسره مينه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپیدا شوه ،هغه یووخت دلته د رهتاس دښارد زیارت په لنګرځاي کې اوسیده ، ددې نه وروسته خواص خان ګنګا ته دګیتا په اړه ټول معلومات ورکړل ،اوپه اخر کې یې ګنګا ته دوینا په حال کې وویل چې :

ګوره ګنګا ! که له تاسره یو ځاې زه ګیتا هم دخپل ژوند ملګرې کړم نوتاته خو به کوم اعتراض نه وي . په ځواب کې ورته ګنګا سمدستي وویل چې: خواص خانه ، زما محترما ! په کومو حالاتو کې چې ته اوګیتا یوبل ته سره را نژدې شوي یاست اوتا هغه په خپله مینه باندې لمانځلې ده ،نوزه پوهیږم چې ګیتا به په ریښتیانی توګه ستا دمینې وړوي ، زه به په هیڅ صورت کې په دې خبره باندې اعتراض ونه کړم چې ته هغه هم دخپل ژوند ملګرې کړې. که چیرې زما سره یو ځاې ته ګیتا هم دخپل ژوندملګرې کړې نوزه تاته ډاډ درکوم چې ستا داپریکړه به ماته دخوشحالۍ سبب وګرځي. په دې توګه به زه او ګتیا دواړه یوځاې په ښه توګه ستا خدمت وکولاې شو. زه به دګیتا سره ستا په واده باندې ډاډمنه اوخوشحاله اوسم. دګنګا په دې ځواب باندې خواص خان ډیر زیات خوشحاله شواوبیا یې ګنګا ته وویلې چې :

ګنګا ! ستا دې ځواب خو زما په خوشحالیو کې نور هم ډیرښت راوست اوس نو ته هم ځان تیار کړه . خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته یې وویل چې خورې ! ته همدلته اوسه ، زه به دهغو ساتونکو په لوروړشم ځکه شیرشاه سوری د دغو ساتونکو په لاسو ګنګا ته څه شیان را لیږلي دي،هغه په یوې ټوکرۍ کې ایښي و ،کیدې شي چې په هغې کې د ګنګا له پاره داغوستن کالي وې ، زه به ورشم اوهغه به له ځانه سره راوړم. ددې خبرې سره سم خواص خان دهغه ځایه راووت.

بیا نو ډیر په پټه توګه اوما د ګنګا په غوږو کې وویل چې: ګنګا خورې ! څومره په مهارت سره دې خواص خان خپلې لورې ته رامات کړ. زما خورجانې ! زه تا ته مبارکي وایم ،ځکه چې ته به اوس د ګیتا تر څنګ د ګنګا په ښه کې هم دخواص خان دمحبت مرکز یې. ګوره ګنګا ! هومره ستونزې چې تا تیرې کړي دی ، نو اوس به دهغې نه زیات راحتونه او اسانتیاوې ستا تر مخ نښا کوي،اوس نو ستا منزل ستا په موټی کې دې.

ګنګا او اوما په خپلو منځو کې په خبرو کې وې چې خواص خان بیرته راستون شو ، دهغه په لاسو کې یوه ټوکرۍ وه ، هغه یې ګنګا ته ورکړه اوورته یې وویل چې :

ګنګا ! په دې ټوکرۍ کې څه د اغوستن کالي دي چې شیرشاه سوری تاته رالیږلي دي ،ګنګا ! ته خپل دا شکیدلې اوپیوندي کالی لرې کړه اوددې ټوکرۍ څخه کومه جوړه ښه اوښایسته کالي را واخله او وای غونده . او دا راته هم ووایه چې لږه شیبه وروسته ته زمونږ سره د لښکر په لور د تګ له پاره تیاریدې شې. ګنګا ورته سمدستي وویل چې :

لږه شیبه نه ، بلکه زه خو همدا اوس اوهمدا ګړۍ له تاسی سره دنړۍ تر اخری کنج پورې هم تللو ته تیاره یم. دهغې په ځواب کې خواص خان ورته وویل چې:ګوره ګنګا ! ددې ځایه دتللو وروسته به هلته په لشکر کې ته د لښکر دښځو په تمځاې کې د ګیتا او نیرمل نومې زړې ښځې سره اوسیږې.اوما به هم له تاسره هملته اوسیږي، په دې توګه به تاسې څلور واړه په یوې خیمې کې اوسئ. ګیتا د خپل یوه کار په لړ کې خپل مخ په نقاب کې پټ کړې دې ،خو کله چې دهغه کا رتر سره شي اودهغه سوګند پوره شي نو دهغه به دخپله مخه دغه نقاب لرې کوي نوبیا به همغه وخت زه تا او ګیتا دواړه دخپل ژوند په ملګرتوب کې راوړم، ګنګا ! ژر خپل کالي بدل کړه او نوې لباس واغونده اوزما مخې ته راشه. ګنګا د کالیو هغه ټوکرۍ را واخسته اودیوې بلې خونې په لور ولاړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړه شیبه وروسته ګنګا هغه زوړ لباس وویست او نوې د زرق وبرق لباس یې واغوست او بیرون را ووتله. خواص خان یې په کتلو ویلې شو. اوس نو په ریښتیا سره هغه د رهتاس شهزادګۍ وه ، دهغې په کتلو باندې خواص خان د ویاړ او فخر احساس کاوه ، ورته یې وویل چې: ګنګا ! ته لږ څه همدلته ارام وکړه ، وروسته به بیا ددې ځایه کوچ وکړو . په دې خبره ترې ګنګا وپوښتل چې ته نو چیرې ځې ؟ خواص خان ورته وویل چې زه به دخپل ساتونکو په لور ولاړ شم. تاسې دواړه خویندې یو ځاې په کومې خونه کې ارام وکړئ، دهغه په دې خبره ګنګا وویل چې ایا داسې شوني نه ده چې : زه ، ته او اوما درې واړه په یوې خونه کې کینو او خپل منځې خبرې وکړو. اوبیا ددې ځایه کوچ وکړو . خواص خان ورته په خوشحالۍ سره وویل چې که چیرې ته همداسې غواړې نو دا خو به ماته د نورې خوشحالۍ سبب وګرځي ،دهغه په دې خبره ګنګا د لږ څه بې باکۍ څرګندونه وکړه ،هغه ور مخته شوه او دخواص خان لاس یې په خپل نازکه لاس کې ونیو ،بیا یې خواص خان او اوما له ځانه سره یو ځاې خونې ته یوړل.

تر لږه وخته پورې درې واړه په یوه خونه کې سره ناست و اودمینې اومحبت نه ډکې خبرې یې کولې ، اوبیا خواص خان له ځانه سره ګنګا او اوما دواړه را واخستې او دخپلو ساتونکو سره یو ځاې درهتاس څخه دخپل لښکر په لور را وګوچید.

دخواص خان بیرته لښکر ته د رارسیدو څو ورځې وروسته ، برهم جیت هم د خپلو لښکرو سره دلښکرو تمځاې ته را ستون شوې و . هغه شیرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همایون دخپل پاته لښکر سره یو ځاې داریل دراجه بیربهان په ځاې کې د څو ورځو د تیرولو وروسته داګرې په لور خوزیدلی دې. ددې خبر د اوریدو سره سم شیرشاه سوری خپل لښکر متحرک کړ او د همایون تر شا ور وخوزید. همایون هم د اریل دراجه بیربهان دځاې څخه د وتلو وروسته دخپل پاته لشکر سره یو ځاې د ګنګا د دریاب په غاړه غاړه د کالسې په لور روان و. هغه تر اوسه پورې دا سیمه خپله ګڼله. خوشیرشاه سوری په ډیره بیړه او تیزۍ سره دهغه تر شا ور خوشې شوې و.

دخپلې کورنۍ څخه بې برخې او حالاتو اوشرایطو وهلې همایون دخپل لښکر سره یو ځاې نژدې دوه اونۍ دشیرشاه سورې مخکې په ټیلو ټیلو روان و. شیرشاه سوري همایون ان تر اله باده پورې تعقیب کړ ،بیا شیرشاه سوري دا وانګیرله چې اوس نو همایون دهغه له پاره خطرناک نه دې. نو په دې خاطر یې دهغه د تعقیبولو څخه لاس واخست ، دشیرشاه سوري ددې پریکړې په اساس همایون دډاډ او اطمینان ساه واخسته. اوداګرې په لور یې مخه کړه او دوه اونۍ وروسته اګرې ته ورسید.

دلته د شاهي کورنۍ دښځو سړو اوسیلیو ، او تودو ژړاګانو دهغه ښه راغلاست وکړ. په دغسې ناځاپې راتګ سره دهغه دورونو خوبونه له منځه ولاړل. ځکه دهغه ورونو دا انګیرله چې همایون به دشیرشاه سوری په مقابل کې مات شي او همایون به له منځه ولاړ شي نو دوې به دهندوستان پادشاهان وګرځي . خو کله چې همایون سهی اوسلامت اګرې ته ورسید نو دهغوې ټول خوبونه بې تعبیره شول ، خو ددې سره سره یې یو ځل بیا دهمایون دخوشحالولو په خاطر دهغه غوړه مالي پیل کړه .

دپرلپسې ذهني ستونزو ، جسمي ورانو ویجاړو ،او دخپل حرم د ښځو څخه بیلتون اودهغه یادولو دهمایون په روغتیا یې حالت باندې ډیر منفي اغیز وکړ، ددې حتمي پایلې داشوې چې همایون په پرلپسې توګه په تبګۍ باندې اخته شو ، خو دبله اړخه شیرشاه سوری دهغه د تعاقب څخه لاس واخست او خپله ټوله توجه یې د بنګال په لور ور وګرځوله.

۴۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اله اباده پورې دهمايون د تعقيب اودهغې وروسته د تعقيب دپرېښولو په خاطر شيرشاه سوری دهمايون په اړه يو ډول بې غمه شوې معلوميده ، په دې خاطر يې دهمايون پر خلاف داخري ګذارد کولو د مخه يې دبنګال دحالاتو په لور توجه وکړه . هغه دا انګيرله چې څرنګه چې دبهارولايت د پخوا څخه د هغه په ولکه کې دې نو اوس به بنګال هم په مکمله توګه په خپله ولکه کې راوړي. هغه غوښتل په دې دواړو ولايتونو کې دخپل ځان له پاره دحالاتو د جوړولو وروسته ، دبنګال څخه رابيرون شي او پر همايون يو ځپلې ګذار وکړي.خو په دې وخت کې په بنګال باندې ولکه کول څه اسانه کار نه و. ځکه هلته په بنګال کې دهمايون له اړخه يو ډير پوه ،مدبر او ميړنې سالار حاکم ټاکل شوی و . هغه جهانګير قلی خان نوميده. بيا د بنګال او بهار په پولو د مونګير نومې کلاکې او هم دهغه ځاې ښار کې د همايون اعلې سالار خان خانان حاکم و ، دهغه اصلي نوم دلاورخان و چې ديوه ستر لښکر سره يوځاې هلته د مونګير په کلا کې ځاې په ځاې شوی و . هغه وخت چې همايون د بنګال څخه د اګرې په لور حرکت وکړ، نو هغه دخپل لښکر يوه ډيره ستره برخه د خان خانان يعنې دلاورخان په واک کې ورکړه. اوهغه ته يې حکم کړی و چې هلته مونګير ته ولاړشي اوهملته دی قيام وکړي.تر څو د بنګال څخه د اګرې په لور د تللو په وخت کې که شيرشاه سوری پرې کوم يرغل وکړي نو دلاورخان خان خانان دې دهغه مقابلې ته راودانګي. خو د اګرې په لور د تللو په وخت کې همايون د مونګير لاره بدله کړه او د يوې بلې لارې دګنګا درياب څخه پوريوت، په داسې حال کې چې دخپلې لارې دبدلون په اړه يې خان خانان ته هيڅ ډول خبر نه و ورکړې نو په دې خاطر دلاورخان تر دې وخته پورې هملته د مونګير په کلا کې دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړی و .

شيرشاه سوری د بنګال د نيولو له پاره بايد ددوو ځواکونو سره ټکر کړې وې ، لمړی دلاورخان خان خانان چې هملته په مونګير کې دخپل يو ستر لښکر سره ځاې په ځاې شوی و او دبل د بنګال حاکم جهانګير قلي خان اودهغه د لښکرسره. په داسې حال کې چې د جهانګير قلي خان ميړانه او بهادری مغلو او افغانانو ټولو ته ډاګيزه شوې وه .

ددې حالاتو سره د مقابلې له پاره شيرشاه سوری خپل لښکر په درې برخو وويشه ، يوه برخه يې په خپله دخپل ځآن سره وساتله او هملته دګنګا د درياب په غاړه يې پړاو وکړ. بله برخه يې خپل سالار خواص خان ته ورکړه اوهغه ته يې حکم وکړ چې هغه دې دمونګير د مضوبطې کلاپه لور ورشي. اوهلته دې په خان خانان باندې يرغل وکړي. هغه ته دې ماتې ورکړي او د مونګير کلا دې په خپل واک کې واخلي. مونګير هغه کلا وه چې يو ځل مخته پرې هم خواص خا ن حمله کړې وه اوپه خپله ولکه کې يې اخستې وه. شيرشاه سوری د لښکر دريمه برخه خپل بل سالار حاجې خان بټني او جلال خان جالو ته ورکړه اوهغوې دواړو ته يې حکم وکړ چې هغوې دې بنګال ته ورشي اوهلته دی په جهانګير قلي خان باندې حمله وکړي. اوبنګال دې ترې ولکه کړي. خو شيرشاه سوری همدلته دګنګا د درياب په غاړه قيام وکړ ، هغه غوښتل چې که په دې وختو کې دهمايون له ا ړخه کوم حرکت ووينې نو هغه و ځپوي ، خو د لښکر نورې برخې دخپلو خپلو دندو د اجرا کولو په خاطر هغو لورو ته رواني شوې.

خواص خان د خپلې برخې دلښکر سره يو ځاې په ډيره چټکۍ سره دمونګير دکلا اوښار په لور ور روان و. دخواص خان ددې وړاندې تګ په اړه د مونګير حکمرانان خان خانان دلاورخان ته هم خبر ورکړل شوې و . هغه ته دا خبر هم رسيدلې و چې د چوسې په سيمه کې شيرشاه سوری همايون ته ډيره سپکه ماتې ورکړې اوهمايون ددې ماتې خوړلووروسته د اګرې په لور تللې دې. ددې نه علاوه خان خانان ته دهغه مخبرانو دا خبر هم ورکړې و چې خواص خان د لښکر ديوې برخې سره دهغه په لور ور روان دې. ددې ترڅنګ دشيرشاه دلښکر بله برخه د حاجې خان بټني او جلال خان جالو په مشرۍ د بنګال د حکمران جهانګير قلي خان د ځپلو له پاره هغه لورې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورغلي دي. ددې حالاتو په رڼا کې خان خانان د مونګیر په کلا کې د کلابند کیدو په ځاې په خلاص میدان کې د خواص خان سره د مقابلې ټیټر وواهه. هغه دا وانګیرله چې که چیرې په خلاص میدان کې دخواص په لاسو دماتې سره مخ شو نو په جنګ جنګ کې به داګرې په لور ولاړ شي او همایون ته به ځان ور ورسوی. خو که چیرې په دې میدانو کې یې خواص خان ته ماتې ورکړه نو بیا به داګرې په ځاې دګوډ په لور ورځي او هلته به د جهانګیر قلي خان په ملاتړ دشیرشاه سوری د سالارانو حاجي خان بټنی او جلال خان جالو مقابلې ته ورداني. خان خانان دهمدې فکرونو په اساس د مونګیر د مضوطی اومستحکمې کلا څخه را ووت اودکلا دغرنیو لمنو په میدانو کې یې دخپل لښکر سره پړاو وکړ. ځکه په هغه لاره چې خواص خان دخپل لښکر سره سفر کاوه هغه لاره دهمدې غرنیو سیمو دلمنو څخه تیریدله چیرې چې خان خانان د خپل ستر لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و.

کله چې خواص خان دخپل لښکر سره یوځاې په ډیره چټکۍ سره مخته راغې او دغو سیمو ته را ورسید نو ویې کتل چې خان خانان دلاور خان دخپل لښکر سره یوځاې دخواص خان لاره نیولې ده ،په دې اساس خواص خان هم مجبور شو چې هملته په همدې کوهستاني سیمو په لمنو کې دخان خانان دلاور خان دلښکرو تر مخه پړاو وکړي.

دخواص خان د لښکرو په کتلو سره د خان خانان اودهغه د لښکرو موړال نور هم پورته شو ، هغوې وکتل چې دهغوې لښکر دخواص خان دلښکر دوه هومره زیات دې. خان خانان هیلمن شو چې هغه به خواص خان ته غرنیو سیمو په دې ژورو لمنو کې ډیره بده ماتې ورکوی اودهغې په بیرته ځغلولو به بریمند یږي. نژدې دوه ورځې دواړه لښکرې یو دبل مخې ته پرتې وې او ارام یې کاوه . بله ورځ سهار وختې دخان خانان په لښکرو کې دجنګ ډول ووهل شو ، او دا ددې څرګندونه کوله چې خان خانان د جنګ پیلونکې دی. کله چې دجنګ د ډول اواز خپور شو نو خواص خان هم دخپل فوځ لیکې سره جوړې کړې.

د خان خانان دلاور خان په لښکرو کې د جنګ ډول تر یوه وخته پورې و دربول شو. خو وروسته بیا چوپه چوپتیا شوه . خواص خان داسې وانګیرله چې خان خانان دجنګ پیلونکې دې اودخواص خان داانګیرنه سهي ثابته شوه ځکه چې د لږځنډ وروسته د خان خانان لښکرو خپله لمړنۍ حمله پیل کړه او د خواص خان په لښکرو باندې لکه د اسماني کاڼو په څیر را پریوتل.

خواص خان هم د خان خانان ددې حملې ځواب همغسې ورکړ ، هغه دفاع ونه کړه بلکه په همغه پیل کې یې په جاریحیت لاس پورې کړ. او د خان خانان په لښکر باندې لکه د سرو مچیو په څیر ورو غورزید .

دمونګیر دکلا او ښارنه بیرون دغرنیو لمنو دغه لوړې ژورې او ډاګونه د دواړو لښکرو دټکر په اساس د جنګ میدان او دنړۍ د امن دنفرتونو مرکز وګرزید. دمرګ اوژوند لوبې روانې وې ، د وینو سیلابونه اودزخمیانو چغې اوسورې او د نیم ژونده جسدونو نڅاوې هرې لورې ته تر سترګو کیدې

په لمړیو کې خان خانان به ډیره بې حمۍ سره او په ډیره تیزۍ سره هڅه کوله چې خواص خان اودهغه لښکر په شا تلو ته و هڅوي خو خواص خان د خان خانان په وړاندې د اوسپنې غر ثابت شوې و ، داسې غر چې جرړې یې ترلرې پورې خپرې شوې وي.دلاور خان خپل ټول کوشش وکړ ، خپلې ټولې حربې یې استعمال کړې خو ونه توانید خواص خان شاتګ ته مجبور کړي.

دبله اړخه خواص خان هم په دومره چټکۍ او هوډ سره خپلو حملو ته دوام ورکړ چې دخان خانان د لښکرو لیکې یې یو په بل پسې ګډې وډې کړې. کله چې خواص خان په دې پوه شو چې دخان خانان د لښکرو لمړۍ لیکو کې درز راغلې دې نو بیا یې په خپل یرغل کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور هم جوش او خروش را پیدا کړ او په داسې بې باکۍ سره یې خپلې حملې پیل کړې چې دهغوې د لښکرو لیکې یې په مکمله توګه له منځه یوړې. او سمدستې یې په اخري لیکو باندې حملې ته دوام ورکړ. د خواص خان ددې بې باکانه او شجاعانه حملو په واسطه د هغه دلښکرو مورال هم ډیر راپورته شوې و او هغوې هم دخواص خان په څیر د خان خانان په لښکرو کې ورخپاره شول. د لړې شیبې د روند جنګ نه وروسته د خان خانان لښکر دخواص خان په لاسو مات شوې و ، اودهغوې دلښکرو ډیره برخه دخواص خان په لاسو د مرګ سره مخ شوې وه. پاته یې بندیان کړل ، اوخان خانان پخپله هم دخواص خان په لاسو ژوندې ونیول شو.

د بله اړخه دخواص خان په څیر حاجې خان بټني او جلال الدین جالو دخپلو لښکرو سره یو ځای د بنګال دګوډ د مرکزي ښار په لور تللي وو ، تر څو هلته دهغه ځای په حاکم جهانګیر قلي خان باندې حمله وکړي او هغه له منځه یوسي. لکه څنګه چې وویل شول جهانګیر قلي خان ډیر زړه ور او میړنی حاکم و او د پوهې او تدبر ور شخصیت ګڼل کیده . هغه ته هم خبر ورسید چې د شیرشاه سوری سالاران حاجې خان بیټنې او جلال الدین جالو د خپلو لښکرو سره یوځای د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته را روان شوي دي او هر وخت چې وغواړي په دوې ناڅاپي یرغل کولای شي .

په دې نازکه وخت کې جهانګیرقلي خان د ډیر تدبر څخه کار واخست ، هغه د ګوډ ښار پریښود ، دخپل لښکر سره یو ځای د هغه ځایه ووت اود بنګال او بهار د پولې په لور د مونګیر خواته روان شو ، هغه دا فکر کاوه چې هغه به هلته د خان خانان دلاور خان خواته د مونګیر په کلا کې ځای په ځای شي ،نوهغه وخت چې جلال الدین جالو او حاجې خان بیټني د خواص خان سره یوځای د مونګیر په پخې کلا باندې برید وکړي نو هغه به پخپله هم د خان خانان سره یو ځای شی او د مونګیر د کلا اوښار څخه به دفاع وکړي ، دا جهانګیر قلي خان له اړخه ډیره ښه پریکړه وه ، خو داسې بریښیده چې قدرت دهغوې په خلاف پریکړه کړې وه .

کله چې حاجي خان بیټني او جلال الدین جالو ته خبر ور رسید چې د بنګال حاکم جهانګیر قلی خان ښار پریښې او دخپل لښکر سره یو ځای د مونګیر د کلا په لور خوزیدلې دې نو هغوې په ډیره بیړه د جهانګیر قلي خان په تعقیب پسې را ستانه شول او جهانګیر قلي خان یې د مونګیر او ګوډ تر منځ سیمې کې را ګیر کړ.

کله چې جهانګیر قلي خان وکتل چې حاجی خان بیټني او جلال الدین جالو دهغه په تعقیب پسې را روان دي او اوس ورته ډیر نژدې راغلي دي نو هغه خپل لښکر ته په ډاګ میدان کې د تم کید او هملته د جنګي لیکو د جوړولو حکم وکړ. دهمایون د ماتې خوړولو وروسته دحاجي خان بیټني او جلال الدین جالو حوصلې ډیرې سترې اوځواکمنې وې ،هغوې پریکړه کړې وه چې جهانګیر قلي ته په ورنږدې کیدو سره به دهغه په لشکرو باندې یرغل کوي.

د بله اړخه جهانګیر قلي خان هم همداسې پریکړه کړې وه . هغه وخت چې د جلال الدین جالو او حاجي خان بیټني ځواکونه د جهانګیر قلي خان لښکرو ته را نژدې شول نو جهانګیر قلي خان پرې د یوه ستر عذاب په توګه را نازل شو او وینې تویونکي حمله یې پرې وکړه.

حاجي خان بیټني او جلال الدین جالو په پوره میړانه او جرءت سره د جهانګیر قلي خان مقابله وکړه خود جنګ د اوږدیدو سره سم هغوې دا و انګیرله چې جهانګیر قلي خان دهغوې څخه ډیر تجربه لرونکې او میړنی عسکر دې ، ځکه چې د هغه په حملو کې داسې زور ، داسې میړانه او د اسې جذبه وه چې د جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني لښکر یې د ټولو خوا و څخه تر سخت خونړي برید لاندې راوستې و. د جهانګیر قلي خان حملې دومره سختې وې چې جلال الدین جالو او حاجي خا بیټني یې په مخ کې ددریدو وړتیا له

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه ورکړې وه ، ددې پایلې دا شوې چې د لږ څه جنګ څخه وروسته جهانګیر قلي خان د جلال الدین جالو او حاجي خان بیټنی دلښکرو حالت د ډیرې بد حالی سره مخ کړې و . خو جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني هم په خپلو منځو کې پریکړه وکړه او د جنګ اړخ یې په خپل لورې د بدلیدو له پاره په خپلو حملو کې نور زیاد ښت راوست. خو بیا هم جهانګیر قلي خان د هغوې د دواړو ټولې حملې او پلانونه د ناکامی سره مخ کول او د دواړو دلښکر پښې یې د جنګ د ډګر څخه وویستلې ، د جهانګیر قلی خان د همدې حکمت په واسطه وچې جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنی دواړو د جنګ په ډګر کې ماتې وخوړله او د خپل پاته لښکر سره یو ځای و تښتیدل .

د ماتې خوړلو وروسته جلال الدین جالو او حاجې خان بیټنې د جنګ د ډګر څخه شو میله لرې ولاړل ، خو بیا یې هم په خپلو منځو کې سلا وکړه تر څو د جهانګیر قلي خان پر خلاف د بله اړخه نوې حمله پیل کړي، په دې وخت کې جهانګیر قلي خان د خپل لشکر سره یو ځا ېد یوه فاتح په څیر د مونګیر په لور روان شو . په همدې وخت کې خواص خان چې د مونګیر د سوبې څخه را خلاص شوې د جهانګیر قلي خان په لاره کې و دريد .

د مونګیر په چاپیریال کې د خان خانا ن لښکرو ته د ماتې ورکولو او د خان خانان د ژوندي نیولو وروسته خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای د بنګال د ګوړ د ښار په لور مخه کړې وه ، تر څو د حاجې خان بیټنې او جلال الدین جالو مرسته وکړې شي خو هغه ته په لاره کې د جهانګیر قلي خان په لاسو ددې دواړو د ماتې خوړلو خبر ور ورسید. د دې تر څنګ هلته د ګنګا د دریاب په غاړه پروت شیرشاه سوری ته هم د حاجی خان بیټنې او جلال الدین جالو د ماتې خوړلو خبر ورسیدلې و په دې خاطر هغه هم په ډیره بیړه د بنګال په لور کوچ کړې و.

په خپل مخکې د خواص خا ن په کتلو سره جهانګیر قلي خان همغه لمړنی طریقه استعمال کړه. لکه څنګه یې چې په حاجی خان بیټنې او جلال الدین جالو باندې ناڅاپی یرغل کړې و په همدې توګه یې نه وخت وکوت او نه حالات او د خواص خان پر خلاف یې ناڅاپی خونړې یرغل پیل کړ. خو خواص خان د جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې څخه بدل شخصیت و . هغه په ډیره مدبرانه توګه د جهانګیر قلي خان لمړی حمله په شاو تمبوله او بیا یې خپله ځوابي حمله وکړه. جهانګیر قلی خان سل ځله هڅې وکړې چې د خواص خان حملې تم کړې خو و نه توانید ، ځکه د خواص خان سره د ا ډول کړچار شونې نه و. که څه هم د جهانګیر قلي خان حوصله جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې ته د ماتې ورکولو وروسته ډیره ځواکمنه شوې وه خو د بله اړخه همدا ډول حوصله د خواص خان لښکرو ته هم وړ په برخه شوې وه. ځکه هغې لښکرو هم د مونګیر نه بیرون خانه خانان د لاورخان ته ماتې ورکړې وه او هغه یې له ځانه ژوندي نیولې و. نو په دې اساس د خواص خان لښکر هم د پخوا څخه زیات په مستی کې جنګیده . د جنګ ډګر د دواړو فوځونو تر منځ د وینو په رنګ تک سور ګر زیدلې و . څو ساعته پرلپسې جنګ نه وروسته کله چې خواص خان وکتل چې د جهانګیر قلي خان لښکر ې په شا روانې دي نو نوریې هم په خپلو حملو کې ډیرښت اوتیزوالې راوست ، د خواص خان ددې حملو څخه د جهانګیر قلي خان ځواکونه نور د لیونتوب تر محلې پورې رسیدلې و په همدې اساس جهانګیر خان د خواص خان په مقابل کې ډیر تم نه شو او د خپلو پاته لشکرو سره یو ځای یې د تیښتې لاره خپله کړه.

خواص خان په ډیره بیړه د تښتید ونکو ځواکونو په تعقیب پسې ووت ، د دې تعقیب په دوران کې نه یوازې دا چې د جهانګیر قلي خان ټولې لشکرې له منځه ولاړې بلکه پخپله جهانګیر قلي خان په کې هم ووژل شو. خواص خان د جهانګیر قلي خان د لښکرو په ټولو وسایلو باندې ولکه وکړه او بیا یې هملته د خپل فوځ سره یو ځای پړاو وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې جلال الدين جالو او حاجي خان بيټني ته هم خبر ورغلې وچې خواص خان د مونګير د کلا څخه بيرون خان خانان دلاور خان ته ماتې ورکړې او اوس د مونګير ښخه را وتلې او د جهانګير قلي خان لاره يې نيولې ده. په دې خاطر هغوې هم په ډيره بيړه بيرته د جنګ د ډګر په لور ور وخوزيدل. خو د هغوې تر راتلو پورې خواص خان د جهانګير قلي خان لښکر په مکمله توګه ځپلې و او هملته په خپل پړاو کې پروت و. کله چې جلال الدين جالو او حاجي خان بيټني دخپلو لښکرو سره يو ځاې هلته ور ورسيدل، نو هملته يې خپل لښکر ته د پړاو حکم وکړ او بيا دوې دواړه دخواص خان خيمې ته ورغلل او دهغه سره يې وکتل. او هغه ته يې دجهانګير قلي خان او خان خانان دلاور خان په مقابل کې دبرى او سوبې مبارکي ورکړه.

په همدې ورځ ماښام شيرشاه سوري هم دخپل لښکر سره هغه ځاې ته ورسيد چيرې چې خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و، خواص خان د شيرشاه سوري د راتلو دخبر سره سم دخپل پړاو څخه را ووت او د هغه ښه راغلاست يې وکړ. دخواص خان دکتلو سره سم شيرشاه سورى دخپله آسه را ښکته شو، او ورمنډه يې کړه او خواص خان يې په غيږ کې ونيوه، هغه يې په تندي باندې ښکل کړ او بيا يې ورته ډيرې زياتې خوشحالۍ په حال کې وويل چې:

خواص خانه زويه! ستا د ميړانې، بهادرۍ او جرءت نه ډک خبرونه ماته هملته د ګنګا په غاړه رارسيدل، زه تا ته د مونګير د ښار او کلا نه بيرون د خان خانان په ماتې ورکولو او دهغه په ژوندي نيولو باندې د زړه له کومې مبارکي وايم، او ترڅنګ يې زه تا ته د بنګال دحاکم جهانګير قلي خان په ماتولو او دهغه او د هغه د لښکر په له منځه وړلو باندې هم مبارکي وايم. خواص خانه! ته په يقين سره ماته دهغو ځوانانو څخه يې چې دشګو په غونډيو، د غرنيزو ديوالو په ځګرونو، دتندو توپانې هواګانو په وزرونو، په غوريدلې وريځو او کړکيدونکو بريښناګانو باندې هم دخپلې سوبې نښې پريښودې شى.

خواص خانه! ته په يقين سره دهغو اتلو بچيانو څخه يې چې زما په دښمنانو د وريځو د تور سمندر او د سور انتقامي اور په څير را پريوتې. خواص خانه! زويه، ستا په ميړانه، ستا په جرءت او ستا په زړه ورتيا وياړم او ستا دې پاک احساس ته سلام او درنښت وړاندې کوم. ددې خبرو وروسته شيرشاه سورى د خواص خان سره ځانته شو، هغه خپل لښکر ته هملته د پړاو کولو حکم وکړ، بيا يې خواص خان ته يو ځل بيا مخ کړ او ورته يې وويل چې: زويه! متحده لښکر به نن شپه همدلته قيام او ارام وکړي، بيا به په بله ورځ ماسپښين له دې ځايه د بنګال د ګوډ دښار په لور روانيږو، خواص خان ورته په ځواب کې وويل چې: محترما! ما ته د خان خانان دلارو خان دلښکر د ماتې وروسته د مونګير د کلا څخه ډير زيات د خوراک ښباک په ګډون فوځي سامان تر لاسه شوې دې، همدا راز دجهانګير قلي خان دلښکرو د ماتې وروسته هم زمونږ لاسته ډير څه راغلي دي. دخواص خان دخبرې نه وروسته شيرشاه سورى ورته په ډيره مينه وويل چې: خواص خانه زويه، دا ټول سامان او وسايل په خپله خوندي کړه، سبا به د تللو په وخت کې دهغو په اړه تصميم و نيسو. اوس ته ولاړ شه او په خپله خيمه کې ارام وکړه، دهمدې خبرې وروسته دواړه شيرشاه سورى او خواص خان خپلو خپلو خيمې ته د ارام کولو له پاره ولاړل.

خواص خان په خپله خيمه کې ځانته ناست و چې د خيمې په دروازه کې ګنګا را ښکاره شوه، هغې د زرق وبرق په څير لباس په ځان کړې وې او بلکل لکه د ښاپيريو په څير په نظر راتله. دروازې ته د راتللو وروسته ګنګا هملته تم شوه او بيا يې په خيمې کې ناست خواص خان ته ورغږ کړ او ورته يې وويل چې: زه دننه راتللې شم؟ دګنګا په غږ سره او از خان يو ټکان وخوړ. دهغه په شونډو باندې زړه وړونکې خندا راپيدا شوې وه. بيا يې په لوړ اواز وويلې چې ګوره ګنګا! اوس خو تا ته زما خيمې ته د راتللو او را ننوتلو د اجازې ضرورت نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته. تر پرته له پښه نیولو زما خیمې ته را ننوځه ، اوس خو دا خیمه همستا ده. دخواص خان دې خبرو دګنګا زړه ډیر خوشحاله کړ ،په ډیره خوشحالۍ سره خیمې ته را ننوتله او نیغه ولاړه او دخواص خان تر څنګ کیناسته . تر لږه وخته پورې دواړه چپه خوله و خو وروسته پرې ګنګا خوله راپرانسته او ورته یې وویل چې :

ګرانه او زړه ته را نژدې خواص خانه ! که دیوې خبرې په اړه و پوښتم نو بد ه خو به یې نه ګڼې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې ګوره ګنګا ! اوس خو تا ته زما د خفګان په اړه باید هیڅ ډول اندېښنه را پیدا نه شي. ځکه چې ته خو اوس زما دذات یوه برخه یې. زه به تا هیڅکله هم او په هیڅ خبره هم خفه نه کړم. ګنګا ترې په ډیره زړه ورتیا او بې باکۍ سره وپوښتل چې: ایا اوس هم ستا په زړه کې زما له پاره لږ څه کرکه شته او که تول محبت او محبت ګرزیدلې دې ؟

د ګنګا په دې پوښتنې باندې خواص خان تر یوه وخته پورې په خندا و او بیا یې ورته وویل چې: ګوره ګنګا ! یو وخت تا هم زما څخه د کرکې څرګندونه کړې وه. خو وروسته ستا محبت او ستا مینه او ستا غوښتنې زه را ونغاړلم، نو که چیرې همدا پوښتنه زه له تا څخه وکړم نو ته به څه ځواب راکړې ؟ګنګا تر یوه وخته پورې سر ښکته کړې و او په څه فکر کې ډوبه وه. بیا یې د خوب د راویښ شوو لمحو او په ډیره یخه تنده د مینې نه ډک اواز کې وویل چې: زما څخه ولې پوښتنه کوې ، زما د وجود هر بند ستا په محبت او مینه کې را ښکیل شوې دې. ما خو دهغې شهزادګۍ غاړه ورماته کړې ده چې له تا څخه یې یو وخت د کرکې غږ کړې و . اوس خو ستا تر مخه ستا ګنګا ناسته ده. که چیرې ته په ډاګیزه توګه زما څخه او ریدل غواړې نو زه تا ته تر دې ځایه ویلې شم چې:

ته ماته زما د سر ستورې ، زما د وجود ځواک ، زما د نژدیکت ښایست او جمال ، زما دذات رڼا او زما شپې د تیارو سهار ، ستا محبت زما په وجود کې نوې خوش بویي او نوې احساس را پیدا کړې دې.

دګنګا ددې خبرو په اوریدو سره خواص خان ډیر زیات خوشحاله شوې و . او ویې ویل چې ګوره ګنګا ! تا زما څخه د شکریې د اداکولو اړتیا نه شته. اوس خو ته زما مینه او زما محبت یې. مونږ دواړو یو ځای هغه وخت دفن کړ چې زمونږ ددواړو تر منځ یې نفرت او کرکه را ټوکولې وه او زمونږ تر منځه یې د بیلتون دیوالونه درولي و. اوس خو مونږ دواړه یو وجود یو او دنړۍ هیڅ ځواک به موهم یو د بل څخه بیل نه کړي . په ډیر نژدې وخت کې به زه له تا او ګیتا دواړو سره دواد ه په پاکه لومه کې را ونښلم. او خپله دشوق او مینې ژوند به له تاسې دواړو سره پیل کړم. تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته خواص خان تم شو نو ګنګا ورته په ویلو پیل وکړ.

هو ! ماخو په خبرو خبرو کې اصل موضوع له یاده وویسته. ما غوښتل تاته دخان خانان دلاور خان او جهانګیر قلي خان د لښکرو د ماتولو په اړه د زړه له کومې مبارکي ووایم ، ګنګا ورته په تیزو سترګو وکتل او ورته یې وویل چې: یو اځې مبارکي نه وه بلکه ستا سره کتلو او له تا سره دخبرو له پاره دلته راغلې وم. دګنګا په دې خبرو خواص خان نور هم دخوشحالۍ نه راوغوړید ، بیا کیدې شي چې هغه ته کومه د یاده وتلې خبره را په زړه شوې وي نو په دې خاطر یې ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې :

ګنګا ! ته ولې ځانته راغلې یې ، ګیتا به دې هم له ځانه سره راوړې وې. ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیر غور سره دخواص خان په لور وکتل ، بیا یې په ځواب کې ورته وویل چې: درونده او ګرانه خواص خانه ! د شیرشاه سوري دحرم د ښځو څخه د یوې روغتیاې حالت ښه نه و نو په دې خاطر ګیتا دهغې سره دهغې دخدمت له پاره هملته پاته شوه . نو که چیرې هغه راتلاې نو زه باید هملته پاته شوې وای ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې زمونږ د دواړو څخه به یوه دلته تاته ، ستا د کتلو په خاطر راتلله. په دې خاطر ګیتا هملته پاته شوه او زه یې ستا د کتلو له پاره دلته را واستلوم. هغې هم تا ته ستا د دې سترو فتوحاتو په اړه مبارکي را لیږلې ده.

د ګنګا د دې خبرو وروسته خواص خان لږ څه خاموشه شو، او په څه فکر کې ډوب شو ، نو ګنګا ورته یوځل بیا وویل چې:

خواص خانه ! زما محبوبه ، زه له تا څخه یوه بله پوښتنه هم کول غواړم. زه هیلمنه یم چې ماته یې ریښتونې او په حقیقت ولاړ ځواب راکړې. خواص خان ورته وویل چې: وایه ، څه پوښتل غواړې. ګنګا ورته وویل چې:

خواص خانه ! اوس چې زه او ګیتا ستا د ژوند دوه اړخونه یو نو که زه له تا و پوښتم چې د ګنګا او ګیتا دواړو څخه کومه یوه درته ډیره نژدې ده نو ستا ځواب به څه وي ؟ د ځواب ورکولو د مخه خواص خان لږ څه فکر وکړ او بیا یې ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا ! د خپلو دواړو لاسونو ورغوي دې ماته را نژدې کړه . د خواص خان د خبرې د منلو سره سم ګنګا خپل دواړه نازک او ښایسته ښکلي لاسونه د خواص خان په لور ور وغځول ، بیا خواص خان د خپل څنګ ایښې کڅوړې څخه دوه هم وزنه سیکې را وویستلې او د ګنګا د لاسو په دواړو ورغیو کې یې کېښودې او بیا ورته وویل چې: وو ایه ګنګا ! د دې دواړو سیکو څخه کومه یوه درته وزنې ښکاري. ګنګا ورته په همغه درنګ وویل چې دواړه یو شان دي. خواص خان ورته هم بې له ځنډه وویل چې بیا خو تاسو دواړه ماته همداسې یو شاه یاست. زه له تاسو دواړو سره مینه کوم ، د خواص خان د دې ځواب په اوریدو سره ګنګا یو ناڅاپه ور کړه شوه او د خواص خان سره ورغاړې وتله . خواص خان د مینې او محبت په فضا کې د هغې په شا باندې لاس راښکود ، د هغې وروسته ترې ګنګا جدا شوه او ورته یې وویل چې: زما ګرانه خواص خانه ! په پاک خدای سوګند چې ماته ستا د خولې څخه د همدا ډول ځواب هیله وه.

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه وو ایي چې د خیمې دروازې ته یو ساتونکې راغې او خواص خان ته یې وویل چې: امیر ! شیرشاه سوری خپلې خیمې ته ور بللې یې. کیدې شي چې هغه له تا سره د سبا ورځې د کوچ په اړه سلا مشوره وکړې. د هغې په دې خبره خواص خان د خپله ځایه پورته شو او ګنګا ته یې وویل چې ته همدلته اوسه. زه شیرشاه سوری سره د خبرو کولو وروسته بیرته همدلته راځم ، د ماښام ډوډۍ به مونږ دواړه همدلته په خیمه کې یو ځای وخورو . ګنګا د خواص خان د دې وړاندیز سره اتفاق وکړ او بیا خواص خان د شیرشاه سوری د خیمې په لور رهي شو.

د لږ څه ځنډه وروسته خواص خان بیرته راستون شو او ګنګا ته یې وویل چې ګوره ګنګا ! سبا به دا متحده لښکر د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، شیرشاه سوری به یوځل بیا هلته په ګوډ کې د خپل تخت د کیناستو جشن لمانځې ، د هغه په اند چې تیر ځل د ګوډ دلاسه د وتلو وروسته به د هغه ځای د خلکو په فکرونو کې بدلون راغلې وي، نو په دې خاطر د بیا ولکې نه وروسته هلته یوځل بیا د تخت د کیناستو مراسم باید و نمانځل شی ،ما هم د هغه د دې وړاندیز سره موافقه کړې ده ، اوس به لښکر سبا سهار وختې له دې ځایه کوچ کوي ،د دې خبرې وروسته خواص خان بیرون را ووت ، او خپل ساتونکې ته یې د ډوډۍ د راوړلو حکم وکړ. لږ شیبه وروسته هغه ساتونکې ډوډۍ راوړه. دواړو یو ځای ډوډۍ وخوړه. بیا ګنګا د شپې تر ډیره ناوخته پورې د خواص خان تر څنګ ناسته وه او د خپل راتلونکې په اړه یې ورسره خبرې کولې ،بیا پورته شوه او د ښځو د تمځای په لور ورغله ،بله ورځ متحده لښکر هم د دې ځایه خپل پړاو ختم کړ او د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور یې کوچ وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبنګال مرکزي ښار ګوړ ته د رسيدو سمدستي وروسته شيرشاه سوری ددويم ځل له پاره د خپل تخت ناستي مراسم په پوره جوش او ولولې سره تر سره کړل. دشيرشاه سوري د لمړي ځل د تخت ناستې مراسم همدلته د ګوړ په ښار کې نژدې يو کال دمخه هغه وخت تر سره شوي و چې دهمايون توپونو يې تر شا ګولۍ ويشتلې. هغه د تخت ناستې مراسم په ډيره بيړه او عجلې سره تر سره شوي و ،په دې اساس يې د بنګال خلک د سياسی او ټولنيزو پايلو څخه بې برخې پاته شوي وا و د شيرشاه سوري دتللو وروسته او دمغلو دراتلو سره سم يې همغه مغل خپل اصلي حکمرانان وګڼل.

په دې خاطر شيرشاه سوری ته ددې اړتيا احساسيد له چې دخپل تخت ناستې مراسم يوځل بيا په پوره شان و شوکت او دبدبې سره و نمانځي اوپه دې توګه دخپل نظام د حاکميت او مشروعيت له پاره په تبليغاتي توګه هم کار وکړي.

ويل کيږی چې د تخت ناستې د مراسمو د پيلولو دمخه ، دخپلو دغو مراسو د اجرا په خاطر د بنګال د مشورو ستورو پيژندونکو او نجوميانو څخه يو مشهور نجومي دساعت سعد نه د مراسمو د پيليدو په اړه مشوره واخسته. دا چې شيرشاه سوری په نجوم باندې باور درلود او که نه ، خو هغه په دې پوهيده چې کله کله د يوه حکمران له پاره د خپلو خلکو د توهمپرستۍ او دهغوې دبې عقله کولو په خاطر دغسې يو کار اړين ګڼل کيږي. په هر صورت هغه وخت چې د تخت د کيناستو مراسم پيل شول ، شيرشاه سوري د پراخ زړه او فياضۍ څخه کار واخست.

د ګوړ په ښار کې نژدې اوه ورځې د تخت ناستې د جشن د مراسمو ډولونه او نغارې درزيدې. دهر افغان قبيلی څخه به د ځوانانو ډلې ډلې دشيرشاه دربار ته راتللې او دافغاني رسم ورواج په مطابق به يې نځاوی اوخوشحالۍ کولې . شيرشاه سوري هم ډمانو او سندرغاړو ته د زړه داخلاصه تحفې او انعامونه ورکړل او دهغه درباريانو د نڅونکو په سرونو باندې د مشکو ، عنبرو ، زعفرانو او د ګلابو داوبو په شيندلو باندې ددې خوشحاليو مجلسونه نور هم خوشبويه کړې و. په دسترخوانو باندې به ډول ډول غذا ګانې پرتې وې ، هر ډول هضم راوړنکې شربتونه هرې لورې ته ايښوول شوی و ، چې د شراب طهور (پاکوشرابو) په نامه يې يادول. نه يوائې دلته بلکه هر هغه کورته چې د شيرشاه سوري د فتحې ليک ور رسيدلې و همدغه ډول جشونه نيول.

په بنګال کې دخپل حکومت د مستحکم کيدو نه وروسته شيرشاه سوری هلته ډيره موده پاته نه شو او نه يې هلته په بنګال کې د ضرورت نه زيات فوځ پريښود . خو د غربي بنګال په چټاګانګ اونورو بندرونو باندې يې خپله ولکه ډيره کلکه کړه ، تر څو د پرتګاليانو د حملو څخه يې خوندي وساتي. دهغه اصول دا و چې هغه به د ځاې حکومتونو له پاره دهمغه ځايو خپل خلک ټاکل ، او ځاې مسلمانانو او هندوانو ته به يې په خپل حکومت کې کار ورکاوه. تر څو د نيول شوو سيمو خلکو ته د خپل حکومت د بدلون په اړه معلومات ور په برخه وي.

شيرشاه سوری نه غوښتل هلته په بنګال کې اوږود پاته شی. هغه په دې انديښنه کې و چې هسې نه چې دهغه په غياب کې همايون يو ځل بيا خپل ځواکونه راټول او دهغه په کلاګانو او ولکه شوو سيمو باندې ديرغل کولو هڅه وکړي. نوپه دې اساس هغه غوښتل ژر تر ژره دبنګاله را ووځي او دهمايون حرکات دخپلې څارنې لاندې ونيسي. دهمدې فکرونو په بنسټ شيرشاه سوری دخپل لښکر سره يو ځاې دبنګاله را ووت، خو د راوتلو تر مخه يې هلته په بنګال کې يو کس خضرخان دخپله اړخه د بنګال حکمران وټاکه. ويل کيږي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خضرخان ترکې نژاد و او پلار او نیکونه یې دیوه وخته راهیسې هلته په بنګال کې میشت شوي و. په دې اساس شیرشاه سوري دخضرخان د ټاکلو وروسته دخپل لښکر سره یو ځای دهغه ځای په کوچ وکړ.

تر اوسه پورې شیرشاه سوري په مکمله توګه د بنګال څخه نه و تللې چې خبر ورته ورسید چې پرتګالیانو دهغه په ولکه شوو سیمو باندې دیرغل اودهغو سیمو د ولکه کولو له پاره پلان جوړ کړې دې. پرتګالیانو دمهارت د پاته شونو فوځیانو سره یو ځای، چې د خواص خان د حملې څخه اخوا دیخوا تښتیدلي و ، له ځانه سره را یو ځای کړي و او پخپله دمهارت یو سالار یې ددې متحده لښکر مشر ټاکلې و چې پالامو نومیده. پالامو د مهارت د پاته شونو اوپرتګالیانو څخه یو ستر لښکر جوړ کړ او د بنګال دمرکزي ښار ګوړ په لوریې حرکت پیل کړی و.

کله چې شیرشاه سوری ته دا خبر ورسید نو هغه خپل کوچ هملته تم کړ ، بیا یې خواص خان را وغوښت ، هغه وخت چې خواص خان د شیرشاه سوری خیمې ته را ننوت ،نو ویې کتل چې هلته دشیرشاه سوري د کورنۍ دغړو نه علاوه ګنګا هم ناسته ده. شیرشاه سوری خواص خان له ځانه سره کیناوه ، او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما غوښتل دلته زما د تخت ناستې د جشن د مراسمو په ترڅ کې ستا او دګنګا تر منځ دواده مراسم هم ادا کړم. ما په دې اړه دګنګا سره هم خبرې کړې وې او هغه مې په دې راضي کړې وه خو زما د کورنۍ غړي وايي چې دخواص خان د واده مراسم باید ددې تخت ناستې د مراسمو څخه نور هم په ډیره خوشحالۍ او جوش سره و لمانځل شي. په دې خاطر هغوې ته د لږ څه وخت اړتیا وه ، په دې خاطر ما دلته په بنګال کې ستا د واده مراسم وځنډول. ګوره زویه ! ددوې نه علاوه ګنګا هم دلته ناسته ده خو هغه وايي چې لمړۍ دې خواص خان د ګیتا سره واده وکړي دهغې وروسته دې له ما سره. ووايه په دې اړه ستا آند څه ډول دې ؟

دشیرشاه سوري دخبرو وروسته خواص خان خواږه ګنګا ته وکتل بیا یې په مړاوې شانته اواز وویل چې: دروند شیرشاه ! دا خو دګنګا د سینې پراخوالې دې ، د هغې اخلاقي لوړ مقام دې چې دخپله ځانه ګیتا ته زیات اهمیت او درنښت ورکوي. د شهزادګۍ په بڼه چې هغې خپل ځان دومره بدل کړې دې ، نو زما مهربانه ! زه پوهیږم چې ګنګا په سهي معنا باندې ددې وړ ده چې زما د ژوند ملګرې وګرځي. او زه پوهیږم چې کله چې ګنګا زما د ژوند ملګرې وګرځي نو زما د ژوند انه ټول کمښتونه به پخپله له منځه ولاړ شي.

دخواص خان دخاموشه کیدو وروسته شیرشاه سوری یوځل بیا په خبر و پیل وکړ او ویې ویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زما ټوله کورنۍ ستا او د ګیتا ، او ترڅنګ یې دګنګا د واده دمراسمو په برابرولو کې شپه او ورځ کار کوي ، هغوې ستا نه علاوه د ګنګا اوګیتا له پاره هم پریمانه کالي او نور ضروري شیان تیار کړي دي ، زما دکورنۍ غړي په دې آند دي چې څرنګه چې ماتاته خپل زوی ویلي دي اودخپلې کورنۍ غړې مې ګرزولې یې نو په دې خاطر به له تا او ستا ددواړو ښځو سره د لوڼو او زامنو په څیر سلوک کیږي. اوتاسو ته به ټول هغه څه تیاریږي چې ما دخپلو زامنو او لوڼو له پاره دهغوې په ودنو کې تیارکړي و ، ګوره خواص خانه ! زه اراده لرم چې څه وخت چې دا ټول کارونه تکمیل شي نو لمړۍ به ستا واده د ګیتا سره اوبیا د ګنګا سره وکړم. ګوره زویه دا خو یوه موضوع وه ، اوس دبلې موضوع په لور راځم.

بله خبره داده چې تاته ډاګیزه ده چې دمهارت یو ملګرې چې پالامو نومیږي، دپرتګالیانو سره یوځای شوې او ډیر ستر لښکریې جوړ کړې دې او اوس دغه لښکر د ګوړ په لور را روان دې او غواړي په ګوړ باندې حمله وکړي، زویه ! ما خپل لښکر په دوو برخو باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویشلې دي ،یوه برخه به همستا تر قومندې لاندې وي، هغه به له تاسره یو ځای وي ، او ته به دپالامو د مقابلې له پاره مخته ورځې . اوهغه به دګوډ په لور دپرمختګ څخه منه کوي. زه هیلمن یم چې ته به په ډیره اسانه توګه پالامو ته ماتې ورکړې. خو دلښکر بله برخه به زه له ځانه سره واخلم او د ګنګا ددریاب غاړې غاړې ته به مخته ولاړشم اودهمایون په حرکتونو اوخوزښتونو باندې څارنه کوم. او دا به ځانته ډاګیزه کړم چې هغه اوس زما په اړه څه فکر کوي ، وو ایه چې په دې اړه ته څه ویل غواړې ؟

خواص خان تر لږه وخته پورې څه فکر کې ډوب و اوبیا یې وویل چې: زما محترما شیرشاه ! دغه پریکړه چې تا کړې ډیره مناسبه او برابره پریکړه ده. زما په آند چې مونږ باید همدا نن حرکت وکړو او ته هم دخپل نیمایي برخې لښکر سره یو ځای د ګنګا د دریاب په لور ولاړ شه. زه به دخپل لښکر سره یو ځای د ګوډ په لور ولاړشم اودپالامو د لارې د بندولو هڅه به وکړم. شیرشاه سوری ورته وویل چې په دې اړه ته دخضر خان څخه هم مرسته تر لاسه کولې شې. خو خواص خان ورته وویلې چې :

نه ، درونده شیرشاه ! زه داسې کول نه غواړم. زه غوره ګڼم چې خضرخان دخپل لښکر سره یوځای هملته په ګوډ کې و اوسیږي ،او زه به په یواځې ځان دخپل لښکر سره یو ځای د پالامو مقابلې ته ور ودانګم، دا په دې خاطر چې که زه د پالامو سره و نښلم اوپالامو دخپل لښکر کومه برخه په ګوډ د حملې له پاره را ولیږي نوپه هغه صورت کې به خضرخان دهغوې په مقابل کې موجود وي. خو که چیرې زه خضرخان دخپله ځانه سره یو ځای د پالامو مقابلې ته یوسم نوبیا به د ګوډ څخه دفاع کول شوني نه وي. که چیرې دښمن په ګوډ باندې ولکه وکړي نوبیا به ماته ستونزې اومشکلات نور هم زیات شي، زه به مجبور یم چې هغوې کلا بند کړم اودا کلابندي کیدې شي چې میاشتې میاشتې دوام وکړي،نو په خاطر غواړم چې خضر خان هملته په ګوډ کې واوسیږي، او زه په یواځې ځان دپالامو کارورختم کړم .هغه او د هغه لښکر ته داسې سزا ورکړم چې بیا د بنګال په لور د راتلو هڅه هم ونه شي کولاې.

کله چې خواص خان خبرې بندې کړې نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه ! زه ډیر خوښ یم چې ستا اراده ډیره ځواکمنه او ډیره پښخه ده. البته په دې اړه زه له تاسره یوه بله خبره هم شریکوم. اوهغه دا چې دلته ستا د راتلو تر مخه ګنګا له ماسره خبرې کولې ،هغې ویل چې دا ځل هغه هم غواړي د خواص خان سره یو ځای جنګ کې ګډون وکړي. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې :

که چیرې هغه له ماسره دلته په لښکر کې ژوند کول غواړي ،نومحترم شیرشاه ! زه به یې په خوښۍ سره ومنم. اودا به دخپل ځان له پاره نیکبختي و ګڼم ، خو زه نه غواړم چې په دې جنګ ګنګا له ماسره و اوسي ، ځکه ماته معلومه نه ده چې زه به دپالامو په خلاف کومو کومو ځایو کې مورچې اوسنګرونه نیسم اویا به دکومو سختو حالاتو سره مخ کیږم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دپالامو سره د جنګ په وخت کې ګنګا هم له ماسره یو ځای په ورانو ویجاړو او کړنګونو کې د ستونزو اوتکلیف وخت تیر کړي ، درونده شیرشاه ، دپالامو سره د ټکر وروسته ، زه غواړم چې ډیر ژر هلته د ګنګا د دریاب په غاړه له تاسره یو ځای شم. تر دې ځایه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بیا یې دګنګا په لور وکتل او هغې ته یې نیغ په نیغه وویل چې :

ګوره ګنګا ! زه هیلمن یم چې ته به زما ددې وړاندیز مخالفت ونه کړې، ګوره ګنګا ! زه پوهیږم چې دهغې وخت حالاتو مونږ دواړه یوبل ته حواله کړي یو ،که څه هم په تیرو وختو کې زما اوستا ترمنځه د بیلتون ترخې لمحې تیر شوې دي خو قدرت ته دا منظوروه چې زه اوته بیرته سره یوځای او دیوه ژوند ملګری شو. ګوره ګنګا ! ته زما په دې پریکړه باندې مه خفه کیږه. زه دا ټول هر څه ستا دا ارام او اسانتیاو په خاطر کوم، ځکه چې دپالامو په مقابل کې ماته ډیرې منډې تړړې او ستونزمن حالات په مخ کې دي. ددې ترڅنګ زما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر کې بله کومه ښځه هم نه شته نو ځانته زوند به خوند درنه کړي او د ویرې احساس به کوي نو په دې اساس زه تاته وړاندیز کوم چې اوس زما سره په تللو باندې اصرار مه کوه. ګنګا ورته په ډېره نرمه او د مینې ډکه ژبه وویل چې:

زه ګنګا د دې جرءت نه لرم چې ستا وړاندیز ټال کړم ،که چیرې ته دا مناسبه ګڼې چې زما تګ له تا سره مناسب نه دې نو زه له تا سره د تللو له پاره اصرار نه کوم. او څنګه چې ته وایې همغسې به وکړم. ځکه چې ستا هره پریکړه ما ته د حکم معنې لري. د ګنګا د ځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله او ډاډمن شو ، د دې نه وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د خیمې څخه را ووتل ، لښکریې په دوو برخو باندې وویشه ، خواص خان د خپلې برخې د لښکر سره د پالامو د ځپلو له پاره روان شو ،په داسې حال کې چې شیرشاه سورې د خپلې برخې د لښکر سره یو ځاې د ګنګا د دریاب غاړې ته کوچ وکړ.

۵۰

د بله اړخه د همایون حالات چې په چوسې کې د ماتې خوړلو وروسته دیر خراب شوي وا و لښکریې خپل مورال له لاسه ورکړې و بیرته ښه کیدو ته را نژدې شوي و. همایون د ځلو ښت شپیني، نا روغتیا څخه هم روغ رمټ راوتلې و او ترڅنګ یې اندیښمنو زړونو ته د امید او هیلو یوه روښنایي تر سترګو کیده. همایون د چوسې ماتې په غټ زړه او پوره حوصلې سره وزغمله ، د هغه ورونو چې د هغه په غیاب کې کوم ناوړه سلوک کړې و هغوې پرې اوس ډیر زیات پښیمانه وو ،همایون هم د زړه له کومې د خپلو ورونو د غه غلطې ور وبښله ، او بیرته د خپلې مینې په غیږ کې را ټول کړل ، خو د شیرشاه سوري په لاس د چوسا په سیمه کې د مغلو ماتې د تیموری کورنۍ د یووالې جذبه پوره ګډه وډه کړې وه.

مغلو د افغانانو څخه د زړه له کومې کرکه کوله. هغوې په دې آند و چې د دې نه مخته هغوې افغانان په سلونو ځله د جنګ په میدان کې ماتې کړي او تیښتې ته یې اړ کړي دي. هغوې ته دا آند چې اوس به افغانان پر هغوې غالبیږي د منلو او زغم وړ نه و . پا یلې یې دا شوې چې د سخت نه سخت باغي مغل هم د همایون څنګ ته راغې او د هغه سره یو ځاې شو ، د مغلو ستر ستر سرداران چې د دې نه مخته د همایون سره په ټکر کې و هغوې هم خپلې بسپنې د همایون په واک کې ورکړې او د خپلو وفاداریو په اړه یې ژمنه وکړه. په همدې وختو کې هلته په اګره کې د همایون په شاوخوا کې یو لک فوځ را ټول شوې و ، د د ې نه علاوه د هغوې سره یو ډیره ستره او ځواکمنه توپخانه هم ملګرې وه چې قومندانې یې د رومي خان زوې کوله.

په دې ورځو کې چې همایون د شیرشاه سوری پر خلاف په اګره کې خپل ځواکونه سره را ټولول او لښکرو جنګی تمرینات کول د همایون په ژوند کې یوه بله غمناکه پیښه را منځته شوه، همایون ډیر شریف او منلې حکمران و ، نور مغروره او متکبر پادشاهان د هغه د خوې پر خلاف و ، خو هغه د هغو خلکو څخه نه و چې د نا ادنا خلکو د خدمتونو اعتراف کوي او د نورو خلکو غلطۍ او ګناهونه وربښي.

هغه لوبه چې د همایون په دربار کې پیل شوې وه ،هغه څه داسې بیا ن شوې ده چې: د چوسا په جنګ کې د ماتې خوړلو نه وروسته ، هغه وخت چې همایون په ګنګا کې ډوبید و ته ورنژدې شوې و نو هغه وخت یو حبشي چې نظام نومیده د خپلو مشکونو په واسطه د هغه ځان او ژوند و ساته. هغه وخت چې نظام همایون د ګنګا څخه را وویست او د دریاب غاړې ته یې راوست نو هغه وخت همایون د نظام سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژمنه کړې وه ، چې څرنګه چې هغه ورته په اوبو کې دغرقیدو څخه نجات ورکړې دې ، نو په دې خاطر به ورته درې ورځې پادشاهي ورکوي.

اوس چې همایون روغ رمټ شوې و ، او د ناروغتیا څخه خلاص شوې و ، نو په دې خاطر یې غوښتل چې خپلې ژمنې ته عملی بڼه ورکړي ، هغه نظام هلته اګرې ته را وباله او په خپل موجودیت کې یې په تخت کیناوه او ټولو امیرانو ته یې دهغه د ادب کولو حکم وکړ. کله چې نظام شهنشاه شو نو تر درې ورځو پورې هغه چې څوک غوښتل مالا مال کړ او انعامونه یې ورکړل ، تر درې ورځو پورې د شاهې نظام ټوله واکمني دهمغه سره وه ، دهمایون ورور مرزا پهنډال په دې وخت کې دلته موجود نه و. دهغه نه علاوه پاته ټول وزیران او رئیسان او سلاکاران هملته په اګره کې موجود وو. دهغوې هر یوه د نظام اطاعت او فرمانبرداری کوله.

په اګره کې له یوه اړخه دمغلو په دربار کې دخوشحالۍ جشنونه و خو دبله اړخه د سازشونو جالونه هم خپریدل. او دد ې کار له پاره دا اخري ورځ وه ، ځکه چې نظام ته یې دپادشاهۍ په ورکولو سره خوشحالي ګانې کولې.

همایون دخپلې خوش مزاجۍ به اساس دخپلې کورنۍ ټول غړي خوشحالول خو دهمایون خپل ورور کامران په خپله دهمایون پر خلاف د سازشونو دغه جال خپراوه. همایون کامران ته دډهلي دتخت نه علاوه نور هر څه ورکړي و او په اخر کې د خپلې پیرزونیې له مخې هغه ته د جاګیر کاغذونه هم ورکړل خو دهمایون دغې ټولو نیکیو اوپیرزوینو دهغه زړه و نه نیو.

هغه په څرګنده توګه د همایون وفاداره و او ډیرې لافې به یې هم وهلې اوویل به یې چې هغه په یواځې ځان د شیرشاه سوری د وهلو له پاره بسنه کوي ، خو په حقیقت کې دهغې په ویناو کې هیڅ ریښتونولي نه لیدل کیده. په دې ورځو کې کامران مرزا په ناڅاپي توګه ناروغه شو او هغه ته دا شک پیدا شو چې دهغه مشر ورور همایون ورته زهر ورکړې دي. دهمایون په څیر د نیک سیرت خاوند ورور په اړه دا سې شک پیدا کول پخپله د کامران مرزا ذلالت او جهالت باندې دلالت کاوه.

هغه وخت چې د اګرې په دربار کې دا ډول پیښې روانې وې نو په همدې ورځو کې همایون ته خبر راغې چې شیرشاه سوری د خپل لښکر سره د ګنګا د درياب غربي څنډې ته را رسیدلی دې او د جنګ له پاره تیار دې. کله چې د شیرشاه سوری د مقابلې له پاره همایون دخپل هر وروړ څخه د فوځ د را استولو غوښتنه وکړه نو کامران مرزا ورسره دهر ډول تعاون او کومک څخه ډډه وکړه.

په دې وختو کې همایون د کامران مرزا پورې ډیرې هیلې تړلې وې ، ځکه کامران دکابل حکمران و. په همدې وخت کې همایون کامران مرزا ته په برګه وویل چې خپل یوشمیر فوځونه او سرداران له ما سره کومک ته پریږدې، خو کامران دهغه پر خلاف سلوک خپل کړ او تر اخري حده پورې یې هڅې وکړې چې خپل ټول خلک له ځانه سره بیرته یوسي. هغه په پوره ظالمانه توګه دهمایون غوښتنه رد کړه او خپل ټول فوځ یې له ځانه سره واخست. په دې وخت کې چې همایون دهغه تعاو ن ته سخته اړتیا درلوده کامران په ډیره بې حیا یې سره د اګرې څخه کوچ وکړ او د لاهور په لور رهي شو.

دیو شمیر تاریخپوهانو وینا ده چې د لاهور په لور دکامران مرزا کوچ کول د ډیرې ناپوهۍ اوغلطیو سره ملګري و ، دهغوې په آند چې کامران مرزا داعمل د چغتايي دوربای ته رسیدل او دشیرشاه سوری د عروج له پاره بنسټ وګرزید. یوشمیر په دې آند هم دی چې که چیرې کامران مرزا دا سې نا پوهه قدم نه وې پورته کړې نو شیرشاه سوری به هیڅکله هم د تخت او تاج خاوند شوې نه و. خو دا ټول د خیالاتو الوت دې ، حقیقت دادې چې یو کامران نه و چې دشیرشاه سوری مخه یې نیولې وې ، بلکه که دهغه په څیر څو درجنه کامرانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم را پیدا شوې وې نو بیا به یې هم دشیرشاه سوری مخه نه وې نیولې او نه به یې هغه دخپلو مخو څخه را گرځولې وې . که چیرې کامران د اگرې څخه لاهور ته نه وې تللې نو توپیر به یوائې همدومره و چې جنگ به لږ څه نور هم اوږود شوې و.

د اگرې څخه دلاهور په لور د کامران مرازکوچ او بیا دهغه ځایه کابل او قندهار ته دهغه ورتگ پخپله د مغلو له پاره ډیره گټور وگرزیدل ،ځکه هغه وخت چې کامران مرزا د لاهور څخه کابل ته وخوزید نوپه همغه ورځو کې دایران شهنشاه طهماسب هم په حرکت راغې اوغوښتل یی په قندهار او کابل باندې ولکه وکړي نو که چیرې همداسې شوي وې نوبیا خو به دکامران مرزا حالت د دوبي دسپي په څیر گرزیدل چې نه به چا په کور کې پریښوده اونه به یې په بیدیا کې شپه تیریده . ددې خبر په اوریدو سره کامران مرزا په ډیره بیړه د لاهور څخه کابل ته ولاړ ، هلته یې خپل فوځونه منظم کړل اوبیا یی دقندهار په لور حرکت وکړ ،کله چې د ایران پادشاه ته خبر ورسید چې دهمایون وروړ کامران لکه د توپان اوسیلی په څیر دکابل څخه د قندهار ددفاع له پاره را روان دې نو هغه د جنگ کولو څخه شاته شو ، په دې توگه دکامران مرازلاهور ته اوبیا دهغه ځآیه کابل ته راتگ اوبیا د خپل فوځ سره دقندهار په لور کوچ کولو په اساس قندهار دایرانیانو د ولکې څخه په امن کې پاته شو .

دکابل او قندهار په لور دکامران مرزا د تللو وروسته همایون خپل زړه نه و تش کړې ، هغه تر ۱۵۴۰ کاله پورې خپل ځان تیار کړې و ، دډیرو ستر و سترو ستونزو سره سره بیاهم همایون دشیرشاه په مقابل کې دیر ستر فوځ برابر کړې و ، دهغه دتوپ خانې ځواک د شیرشاه سورې د توپخانې څخه څو برابره قوي و ، هغه خپل تجربه لرونکې افسران را مخته کړل ، بیا همایون دخپل همدغې ستر ځواکمن لښکر سره یو ځاې د تلوج په لور کوچ وکړ ، شیرشاه سوری هم په همدې سیمه کې پړاو کړې و .

داگرې څخه د کوچ کولو وروسته دهمایون لښکر گنگا ته د ورسیدو له پاره تر ټولو نژدې لاره خپله کړې وه ، دغه لاره اوس د فرخ اباد او شمس اباد د سیمو څخه تیریږی اودبوجپور سیمې ته رسیږې. چې شیرشاه سورې د خپل لشکر سره همدلته پروت و.

شیرشاه سوری هم ډیر محتاط انسان و ، هغه هم دجنگ پیلامه کول نه غوښتل ، هغه په دې آند و چې تر هغو چې دهغه سالار خواص خان د بنگال څخه راستون نه شي نو د همایون سره باید ټکر ونه کړې . هغو غوښتل چې دهمایون په خوزښتونو باندې څارنه وکړې. خوکله چې همایون دخپل لشکر سره یو ځاې بوجپور ته را ورسید نوبیا شیرشاه سوری خپل شاته تگ بیغرتي و انگیرله نوپه دې خاطر د جنگ کولو له پاره تیار شو .

دبوجپور په سیمه کې دواړه لښکرې یو بل ته مخ په مخو دریدې ، د شپاړسمې پیړی د غیږې دا ډاگ دگنگا د دریاب په غربي برخه کې پروت و ، خو اوس ددریاب د بهید و دبهیر دبدلیدو په اساس شرقی غاړې ته راغلې دې. په هغه وخت کې به ددې گودر څخه ډیرې قافلې تیریدې ،دا ځاې د اوسنې فرخ اباد څخه اته میله لرې جنوب شرق او د قنوج دښاره دیرش میله لرې شمال غرب کې پروت دې.

شیرشاه سوری د پخوا څخه خپل فوځ د گنگا ددې غاړې څخه لرې کړې و ، دهغه پلان دا و چې هغه به د قنوج په سیمه کې تر هغو همایون ددریاب څخه تیرید و ته نه پریږدي ترڅو چې په ستراتیژیکې توگه حرب دده په گټه نه وي تمام شوې . هغه ددې مقصد له پاره په دریاب کې شته ټولې کشتۍ و نیولې او ټولې یې د گنگا په شرقی برخه کې سره را ټولې کړې ، دبله اړخه هلته په گنگا کې به دشیرشاه سوری د کشتیو بیړی په پرلپسې توگه تلې راتلې او په غربې څنډو کې پرتو افغان فوځونو سره به یې اړیکې جوړول. همدې بیړی د بهوجپور څخه تر هانگر بورې د ټولو گودرونو څارنه کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات داسي شوي و چي ددرياب په يوې غاړه باندې همايون دخپلو لښكرو سره پړاو كړې و ،په داسې حال كې چې ددرياب په بله غاړه باندې شيرشاه سوری په همدې ګودر دخپلو لښكرو سره پړاو كړې و. همايون د شيرشاه سورى د ځواک دمعلومولو له پاره دخپل لښكر يوه برخه د شپینی عملياتو له پاره هلته ور وليږله. دهمايون دعسكرو دغې ډلې دشپې له اړخه دګنګا درياب په پورتنۍ برخه كې تر پښو لاندې كړاوبيا يې د شپې په تياره كې د شيرشاه سورى په لښكر باندې عمليات وكړل. خوشيرشاه سورى هم بيدار و ، هغه دا عمليات په شا وتمبول او دهمايون دغه ډله چې د شيرشاه سورى د ځواک دمعلومولو له پاره راغلې وه په تيښته و تښتيدل.

دبهوچپور په سيمه كې د شيرشاه سورى په لاس د همايون ددې چريكې ډلې دناكامۍ نه وروسته ، همايون خپل جنګي پلان بدل كړ ، اوس نو دهغه په لښكرو كې دشيرشاه سوري څخه ويره او دهشت را پيدا شوې و ، په دې خاطر دهغه لښكر كرار كرار د درياب دغاړې څخه په تللو پيل وكړ. هغوې اراده درلوده چې منزل په منزل تر قنوج پورې ځانونه ورسوي.

دقنوج په لور د تللو په وخت كې د درياب په غاړه همايون ته دشيرشاه سورى څو كيشتۍ تر ستركو شوې ، همايون په هغو باندې د ډزو كولو حكم وكړ ، ددې ډزو په پايلو كې د شيرشاه سورى يوه ډيره ستره كيشتۍ په اوبو كې غرقه شوه . اوپه دې توګه همايون دخپلو لښكرو سره يو ځاى ددرياب په غاړه غاړه تر قنوج پورې ورسيد.

د بله اړخه شيرشاه سورى هم د مغلو دلښكرو سره يوځاې د درياب په بله غاړه باندې په كرار كرار روان و . قنوج ته د رسيدو سره سم ددواړو خواو لښكرې يو دبل په مقابل كې سره و دريدې. دهمايون د لښكر تر مخه چې دګنګا ددرياب كومه برخه وه نو دهغې شاته د قنوج ښار ګوټې پروت و. دهمدې ځآيه همايون ته د خوراک څښاک او جنګ وسايل را رسيدل. دقنوج ښار چې څه موده دګنګا په غاړه اباد شوې و اوس د درياب څخه پنځه ميله لرې په غربې برخه كې پاته و .

په داسې حال كې چې ددرياب په هغه بله غاړه د شيرشاه سورى لښكرو پړاو كړې و ، دا سيمه دبلګران سره نژدې پرته وه اوشيرشاه سورى غوښتل د بلګران سيمه دخپل ځواک او قوت مركز وګرځوي. په دغه سيمه كې چې شيرشاه سورى پړاو كړې و د جونپور څخه تر شمال شرق پورې شپږ ميله واټن لري او د قنوج څخه يې هم واټن همدومره ويل كيږي.

همايون د خپل لښكر سره يو ځا ې د ګنګا په غربي سيمه كې پړاو كړې و په داسې حال كې چې شيرشاه سوري دهمدې ګنګا په شرقي برخه كې پروت و. په دې توګه دواړو لښكرو په خپل منځ كې درياب پوله ټاكلې وه او ارام پراته و . نه همايون او نه شيرشاه ، يوهم ددرياب څخه تيريدو ته تيار نه و. او تر څنګ يې هيڅ اړخ نه غوښتل چې د جنګ په وخت كې يې درياب شاته وي. په دې خاطر دواړه ددې منتظر وو چې كوم يو به لمړى ددرياب څخه د راتيريدو هڅې كوې.

دمياشتو مياشتو انتظار نه وروسته همايون د درياب څخه د راتيريدو هڅې پيل كړې هغه غوښتل چې دجنګ پيلامه پخپله وكړي ترڅو څه پايلې تر لاسه كړي خو دبله اړخه به شيرشاه سورى ددرياب څخه د همايون د فوځونو د راتيريدو هره هڅه شنډوله.

په حقيقت كې شيرشاه سوري نه غوښتل دهمايون سره په دې وخت كې لاس وپنجه شي ، هغه ته دخواص خان له اړخه دكوم خبر د راتلو اوپخپله دخواص خان دراتګ هيله وه . هغه غوښتل چې خواص خان دخپل لښكر سره يو ځاې دلته را ورسيږي نوبيا به دهمايون پر خلاف پريكنده جنګ ته ملاتړي. په همدې خاطر دواړو لښكرو د ګنګا ددرياب په دواړو غاړو باندې پړاو كړې و اومياشتې مياشتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته پراته و. همایون به چې کله هم د دریاب څخه د تیرید و هڅه کوله نوشیرشاه سوری به د هغه وړاندی تګ شنډ اوه ،تر څو خواص خان ورسره را یوځاې شي.

۵۱

دشیرشاه سوری څخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوډ ښار ته ولاړ، هلته د ګوډ په ښار کې یې د هغه ځاې د حاکم حضرخان سره خبرې وکړی او هغه ته یې دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې دحملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځاې تیار و اوسي ، بیا یې خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستي و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته دشپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپی یرغل وکړي او هغه دخپل لشکر سره د نابودۍ کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر د دې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځاې د ګوډ د ښار په لور را روان دې ، اودهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان ددښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمي وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لورتللې دې او دبنګال د ساتنې له پاره یې خواص خان دخپل نیمایی لښکر سره یو ځاې پری ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته ددې موقع ورنه کړه چې پالامو ته دهغه په لاره کې دخواص خان دکمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او ددې نه یې خبر کړې چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځاې د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه دکمین نیولو د مخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامي مخبران خپاره کړي و او هغوې په خپل نوبت سره د پالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته دخواص خان کمین د کیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطۍ سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهي و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبځرکو په څیر حمله وکړه. پالامودخواص خان له لورې دداسې ناڅاپې حملې اویرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې اوخواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې دګوډ په شا ر کې دهغه دحملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبرۍ کې دخواص خان ددې ناڅاپې حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ اودهغوې دمنځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . اوپه دې ترتیب یې دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل.

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او دهغوې دمنځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، دهغه د لښکرو په شاتنۍ برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه وښووله چې د پالامو د لښکر وروستنۍ لیکی یې د فنا سره مخ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکښو لیکو څخه شاتښو لیکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان د هغه شاتنۍ لیکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

پالامو د خپل لښکر د دې حالت په کتلو سره ډیر وارخطا شو خو سمدستي يې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او د خواص خان پر خلاف یې خپله وینه تویونکې حمله پیل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زیان ور رسولی و ، د پالامو لښکرو ته د همدې زیان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډیرې قوې حوصلې سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي یرغل وکړ نو د خواص خان په لښکرو یې کوم خاص اغیز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو د بنګال په دې دښتو کې یو د بل پر خلاف خپلو وینه تویونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. د شپې په همدې تیارو کې د بنګال زمکې د مړو او وینو د بهیر نمونې وګرزیدې

د شپې په تیارو کې د پیل شوې دغه جنګ په پایلو کې خواص خان پالامو ته ډیره بده ماتې ورکړه ،او د هغه لښکر یې په عامه توګه د تیغه تیر کړ. د سهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بیغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و او د هغه د فوځ په ټولو شیانو او وسایلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بیا خواص خان د خپلو ټولو شتو سره یو ځای ، د جنګ ټول لاسته راغلې آسونه او د سپرلۍ نور حیوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا د دریاب هغه لورې ته یې د خبل فوځ سره یو ځای کوچ وکړ. او هغه ځای ته ولاړ چیرې چې ورته شیرشاه سوری انتظار کاوه

۵۲

کله چې شیرشاه سوری ته خبر ورسید چې د هغه ستر سالار خواص خان د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای د هغه پړاو ته رانژدې شوې دې ،نو هغه سمدستي همایون ته خپل قاصد ور واستوه ، هغه قاصد د همایون سره د دریاب په هغه غاړه یو ځای شو او همایون ته یې د شیرشاه سور ي داپیغام ور ورساوه چې : اوس نو ستا خوښې پورې اړه لرې چې ایا ته د دریاب دې غاړې ته راپوریوځې او که زه د دریاب هغه غاړې ته در پوریوزم او له تا سره و جنګیږم او که ستا دفوځ د راتلو له پاره ګودر پریږدم تر څو ستا لښکر د جنګ له پاره دی لورې ته را واوړي. همایون بیرته د همدې قاصد په خوله شیرشاه سوری ته ځواب را ولیږه چې شیرشاه سوری باید د دریاب څخه د تیریدو په خاطر ګودرونه خالي کړي تر څو زه د خپل لښکر سره یو ځای د دریاب څخه تیر او د جنګ نغاره هملته و ټنګوم. شیرشاه سوري د همایون د دې وړاندیز سره موافقه وکړه او خپل لښکر یې د ګنګا د دریاب د غاړې څخه د رې څلور میله واټن لرې تر بلګران پورې نژدې ور ورساوه او همله یې پړاو وکړ.

بلګران ته په ور رسید و سره شیرشاه د خپل لښکر د دفاع له پاره خندقونه وویستل او هغه یې همله کلابند کړ ، د دې خندقونو شاته یې خپله توپخانه نصب کړه او په هغې یې تجربه لرونکې ماهرین و ټاکل او ورته یې حکم وکړ چې د جنګ په وخت کې ملا تړلې ولاړ وي.

هغه وخت چې شیرشاه سوری د دریاب ګودر پریښود او شاته تر بلګرامه پورې ولاړ نو بیا د همایون د حکم له مخې د دریاب څخه د تیریدو له پاره یو پول جوړ کړل شو او همایون پرې د خپلو لښکرو سره یو را تیر شو . د دریاب څخه د راتیریدو وروسته چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای په کومه سیمه کې پړاو کړې و ، د هغه ځای ښې اړخ ته یوه ناله وه. دا ناله به د برسات په موسم کې د اوبو ډکیده او اوبه به یې د ګنګا په دریاب کې ور پریوتې . همایون هم د پړاو د ځای څخه د شیرشاه سوری په څیر یو ستر خندق وویست ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

توپونه یې دهغې شاته نصب کړل او نوې مورچې یې جوړې کړې. همایون د شیرشاه سوری په مقابله کې د جنګ له پاره همغه طریقه خپله کړه چې څه موده مخته دپاني پت په میدان کې بابر د ابراهیم لودهي په مقابل کې استعمال کړې وه.

دګنګا د دریاب څخه د تیرېد و وروسته ، پر هغه ځای چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې هغه یو پاک ډاګ او پراخه میدان و. هلته به په بارانو کې اوبه راتللې. دې ځای د بلګرانه نژدې درې میله واټن درلود. څرنګه چې همایون د اپریل په میاشت کې دګنګا ددریاب څخه تیر شوې و او هملته یې پړاو کړې و تر څو دشیرشاه سوری سره و جنګیږي.هغه په دې ډاډمن و چې د بارانونو موسم لرې دې او په ګنګا کې هم د کلني سیلاب د راتلو شونتیاوې کمې دې.

نژدې یوه میاشته شیرشاه او همایون یو بل ته مخامخ پراته و. هیڅ لورې د جنګ د پیلامې له پاره لمړیتوب نه کاوه. تر دې وخته خواص خان هم دشیرشاه سوري سره را یوځای شوې و ، اوس نو شیرشاه سوري هم ډاډمن شوې و ځکه چې دهغه متحده لښکر د جنګ کولو له پاره هره ګړی تیار ولاړ و.

د بارانونو موسم لا تر اوسه پورې ډیر لرې و .خو داسې څرګندیده چې د همایون ستورې په څرخیدو وې ، ځکه د ۱۵۴۰ ز کال د مئ په میاشت کې دبادونو ، ګرمیو او توپانو له کبله دوخته مخته بارانونه پیل شول. او دګنګا په دریاب کې د سیلاب د راتلو په اساس د مغلو دلښکرو پړاو د اوبو لاندې راغې. په دې خاطر همایون خپل پړاو د مخکنی ځای څخه پورته کړ او لږ څه پورته ځای ته یې یوړ.

د پړاو ددې انتقال نه وروسته همایون د شیرشاه سوری سره د ټکر کولو له پاره هوډ وکړ. ددې هوډ سره سم یې په خپلو لښکرو کې د جنګ نغاره و ټنګوله ، دشیرشاه سوری لښکر هم ددې نغارې په مقابل کې خپل ډول وواهه. په دې توګه دواړه لښکرې د جنګ له پاره په لیکو کې تیارې شوې.

همایون خپل لښکر په پنځو برخو وویشه ، د لښکر منځنۍ برخه یې د خپلې قومندې لاندې پریښوده ، ښې اړخ له پاره یې خپل یو باوری سالار و ټاکه او د چپ اړخ له پاره یې هم خپل ورور مرزا عسکري قومندان و ټاکه ، دلښکرو په لمړنۍ ډله باندې یې خپل بل ورور مرزا بهنډال قومندان و ټاکه ، او دلښکرو پنځمه برخه یې دخپل کاکا زوې ناصر مرزا تر قومندې لاندې ورکړه. ددې پنځمې برخې عسکرو ته یې دا دنده هم ور وسپارله چې هغوې به دلښکرو د شا له اړخه دوه کارونه تر سره کوي ، لمړی دا چې هغوې به دلښکرو د پړاو ساتنه کوي اودویم دا چې د شا له اړخه به څارنه کوي چې دښمن پرې د شا له اړخه حمله ونه کړي او په دې ترتیب لښکر ته زیان و نه رسیږي.

دبله اړخه شیرشاه سوری خپل لشکر د پنځو په ځای په څلورو برخو وویشه. منځنۍ برخه شیرشاه سوري دخپله ځانه سر و ساتله تر څنګ یې هیبت خان هم له ځانه سره ملګرې کړ. دښې اړخ قومنده یې جلال الدین جالو ته ورکړه او دهغه سره یې یوشمیر نور سرداران او سالاران دمعاونینو په توګه و ټاکل. دچپ اړخ قومنده یې دخپل مشر زوې عادل خان ته ورکړه او برهم جیت او څو نور سالاران یې ورسره معاونین وټاکل ، خو دلښکرو لمړنۍ ډله یې دخواص خان دقومندې لاندې ورکړه ، په دې ډله کې د شیرشاه سوری د جنګ د ډګر ډیرغښتلې او تکړه زړه ور عسکر او سالاران ورګډ شوې و.

همایون د جنګ پیلامه وکړه. دهغه ورور مرزا بهنډال لمړنې کس و چې جنګ یې پیل کړ. هغه دهمایون دلښکرو دلمړنۍ مخکښې ډلې قومندان و ، مرزا بهنډال یو اوږود چکر و خوړ او بیا یې د شیرشاه سوری د فوځ په چپ اړخ باندې ګذار وکړ ، دشیرشاه سوری د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې برخې قومنده د جلال الدين جالو په لاسو کې وه. د مرزا بهندال د حملې نه وروسته دهغه ورور مرزا عسکری هم په فعالیت پیل وکړ ، هغه هم د جلال خان جالو په لښکرو ور پریوت. دواړو مرزا عسکری او مرزا بهندال دا انګیرله چې که چیرې دواړه په یوه وارد شیرشاه سوري د عسکرو په دې برخه چې د جلال خان جالو تر قومندې لاندې دې حمله وکړي او هغوې له منځه یوسي نو سوبه به یې ډاډمنه شي.

خودا دمرزا عسکري او مرزا بهندال بې عقلي ثابته شوه ، ځکه هغه وخت چې مرزا عسکری او مرزا بهندال د جلال الدين جالو د قومندې لاندې عسکرو باندې ور پریوتل نو په همدې وخت کې خواص خان هم د یوه توپانې حرکت په اساس دهمایون د فوځ په اخري برخې باندې یرغل ور وست او دمغلو د لښکرو په اخري برخه چې قومندانې یې د همایون د کاکا زوې ناصر خان مرزا کوله تر خپل خونړی او ناڅاپی برید لاندې راوست. خواص خان په ډیره کمه موده کې د ناصر مرزا برخه لښکر و ځپاوه ، دهغه لښکر یې دتیغه تیر کړ او پخپله ناصر مرزا و تښتید اودهمایون په زړه کې ورننوت. د ناصر مرزا د لښکرو د تباهۍ وروسته خواص خان د مغلو دلښکر ښې لورې ته چې د مرزا عسکري د قومندې لاندې یې حملې کولې ورغې ، خو لمړی یې د مرزا بهندال دلمړنیو جنګیدونکو ډلو تر شا حمله وکړه ، دهغه دا حمله دومره سخته او خونړۍ وه چې دهمدې حملې له مخې دشیرشاه سوری دغه ستر قومند ان خپل ځانته د فتحې ټولې دروازې پرانستلې

مرزا بهندال د جنګ په پیلامه کې ډیره ستره غلطی کړې وه ، هغه ته په کار و چې دخپلو لمړنیو مخکښو جنګې کسانو سره یې دخواص خان حرکات تر څارنې لاندې نیولې وې، هغه یې دخپل ځان سره مشغول کړې وې او پری ایښې یې واې چې د لشکر و نورې ډلې یو دبل سره ټکر وکړی اودهر څوک دخپل برخه لیک څخه په ښه توګه خبر شي.

خو داسې و نه شول ، هغه وخت چې مرزا بهندال چکر وخوړ او بیا یې د جلال الدين جالو په لشکرو باندې را کیښودل نو مرزا عسکري هم دهغه سره ملګرې شوې و او دشیرشاه سوری دمیمنې اړخ په ریښتنې توګه ددې دواړو دمقابلې کولو توان نه درلود او وروسته تللو ته اړ شوې و ، خو د مرزا بهندال ددې غلطیو څخه خواص خان ډیره ګټه پورته کړه اودهمایون په ډیرې کمزورې برخې باندې یې حمله وکړه او دا کمزورې برخه د لښکرو شاتنۍ برخه وه چې قومنده یې دمرزا ناصر په لاسو کې وه ،خواص خان دمغلو دلښکرو دا برخه دسترګو په رپ کې له منځه یوړه.

د مغلو دلښکرو د شاتنۍ برخې د له منځه وړلو وروسته کله چې خواص خان د مغلو دلښکر په لمړنۍ مخکښې برخې او دهغوې په میسره باندې یرغل وروست نو دهمایون د لښکر زړه هم دهغې ددې ناڅاپی حملو څخه اغیز من شوې و ،ددې حتمي پایلې د اشوې چې ددې برخې لښکر هم د خواص خان حملو د هیبت څخه د تیښتې لارې خپلې کړې او د پناه په خاطر یې دخپل لشکر منځنۍ برخې ته ځانونه ور رسول.ددې برخې قومنده پخپله دهمایون په لاسو کې وه. په دې توګه د همایون دلښکر هغه برخه چې په منځ کې پرته وه هغه ددې را تښتیدلو عناصرو دبیروبار په اساس نه مخته تللې شوه او نه یې چپ او ښې لورې ته قدم اخستلې شو ، اونه د هغوې له وجې توپخانې خپل کار پیلولې شو ،که څه هم دهغوې په مقابل کې دښمن پروت و خو هغوې د خپلو راتښتیدلو دهجوم په واسطه مات رامات شوي و.

۵۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوري ځخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوډ ښار ته ولاړ، هلته د ګوډ په ښار کې یې د هغه ځاي دحاکم حضرخان سره خبرې وکړې او هغه ته یې دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې دحملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځاي تیار و اوسي ، بیا یې خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته دشپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپي یرغل وکړي او هغه دخپل لشکر سره د نابودۍ کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر دد ې پلان ځخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځاي د ګوډ د ښار په لور را روان دي ، اودهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر ځخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان ددښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمي وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لور تللې دې او دبنګال د ساتنې له پاره یې خواص خان دخپل نیمایي لښکر سره یو ځاي پرې ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته ددې موقع ورنه کړه چې پالامو ته دهغه په لاره کې دخواص خان دکمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او ددې نه یې خبر کړي چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځاي د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه دکمین نیولو دمخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامي مخبران خپاره کړي و او هغوې په خپل نوبت سره دپالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته دخواص خان کمین دکیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطۍ سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهي و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبځرکو په څیر حمله وکړه. پالامودخواص خان له لورې دداسې ناڅاپي حملې اویرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاي دګوډ په شار کې دهغه دحملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبرۍ کې خواص خان ددې ناڅاپي حملې ځخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ او دهغوې منځ او اړخونو ځخه په کې تیر را تیر شو . اوپه دې ترتیب یې دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل.

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او دهغوې دمنځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، دهغه د لښکرو په شاتنۍ برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه و ښووله چې د پالامو د لښکر وروستنۍ لیکې یې د فنا سره مخ کړې. هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنیو لیکو ځخه شاتنیو لیکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان دهغه شاتنۍ لیکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډیر وارخطا شو خو سمدستې یې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف یې خپله وینه تویونکې حمله پیل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زیان ور رسولې و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زیان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډیرې قوې حوصلې سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي یرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو یې کوم خاص اغیز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې یو دبل پر خلاف خپلو وینه تویونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تیارو کې د بنګال زمکې دمړو او وینو دبهیر نمونې وګرزیدې

دشپې په تیارو کې د پیل شوې دغه جنګ په پایلو کې خواص خان پالامو ته ډیره بده ماتې ورکړه ،اودهغه لښکر یې په عامه توګه د تیغه تیر کړ. دسهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بیغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شیانو او وسایلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بیا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره یو ځای ، دجنګ ټول لاسته راغلی آسونه او دسپرلۍ نور حیوانات له ځانه سره بارکړل او د ګنګا ددریاب هغه لورې ته یې دخبل فوځ سره یو ځای کوچ وکړ. او هغه ځای ته ولاړ چیرې چې ورته شیرشاه سوری انتظار کاوه

د غم او مصیبت په دغه ډک ساعت کې ، یعنې هغه وخت چې خواص خان دهمایون فوځ په ډیره بده ورځ اخته کړې و نو شیرشاه سوری هم دمغلو دلښکرو په میسره باندې حمله وکړه، دمغلو ددې ځای لورې قوماندان مرزا عسکری و. د شیرشاه سوری دا چال ډیر پریکنده و ځلید ،ځکه د مغلو لښکر په میسره کې د شیرشاه سوری تر مخ ټینګ نه شو اوهغوې هم د لښکرو زړه ته ور وتښتیدل. په دې توګه ،کله چې ددې واړو خوا و څخه د مغلو د لښکرو ماتې خوړلې د لښکر زړه ته را ټولیدل نو دهمایون دغه منځنې لښکر په خپله بې کاره و ګرزید. دهمایون په لښکرو کې دهمدې را تښتیدلو عناصرو په واسطه یو ډول بې نظمې راپیدا شوه ، دبله اړخه خواص خان د پخوا څخه د همایون د لشکر شاتنۍ برخه له منځه وړې وه اودهغې د له منځه وړلو وروسته خواص خان دهمایون د لښکر په زړه او میسره دواړو باندې یرغل وروستې و، په همدې خاطر هغه خپله ټوله توجه د همایون دلښکر هغه مخکښې ډلې لورې ته را وګرځوله چې قومنده یې د مرزا بهنډال په لاسو کې وه. شیرشاه سوري هم د همایون دلشکر منځنۍ برخه په دې خاطر د نظر و غورځوله چې د نورو ځایو څخه د ماتې خوړلو عسکرو د راتښتیدو په اساس دهغوې حرکت محدود شوې و ،شیرشاه سوري د همدې وخت نه په ګتې اخستو سره دمیسرې په لور مخه کړه ، اوس خو حالات داسې شوي و چې دهمایون دلښکر منځنۍ برخه د حرکت نه وتلې وه ، تر څنګ یې دخواص خان په حملې دهغوې شاتنۍ برخه هم دمرګ او تیښتې سره مخ شوي وا و جلال الدین جالو اوشیرشاه سوري دواړو د میسرې د لښکرو د له منځه وړلو له پاره خپلې تورې کارولې. همدا راز د همایون دلشکرو میمنه کې دشیرشاه سوري مشر زوې عادل خان په پوره میړانه جنګیده او غوښتل یې چې دهمایون د لښکرو د میمنې لورې ته هم ماتې ورکړي.

د لږې شیبې دروند وینه تویونکې جنګ نه وروسته همایون ډیره بده ماتې وخوړه اودخپل لښکر سره یو ځای و تښتید ، دهمایون ټول لښکر دګنګا دهغه پول په لور و تښتید چې همایون ددریاب څخه د تیرید و په خاطر څه موده مخکې جوړ کړې و . په دې وخت کې دریاب د جنګ د میدان څخه په پنځه میله واټن کې پروت و. دماتې خوړلو وروسته دهمایون په لښکر کې منډې ترړې پیل شوې وې. ددې پایلې دا شوې چې په پول باندې دخلکو د ډیربنت په واسطه ، پول په منځ کې دوه ځایه شو ، او په هغه باندې تیریدونکې ډیر خلک یا هملته تر پښو لاندې شول او یا دګنګا په دریاب کې ژوندي ډوب شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پول مات شو نو همايون هم دخپل فيل سره يو ځاې دپول د پاسه تيريده . په دې اساس همايون هم دخپل فيل سره يو ځاې په ګنګا کې ور ولويد ، خو په درياب کې د لويدلو وروسته فيل په مکمله توګه همايون خوندي و ساته او په لامبو يې دهغه ځايه بلې غاړې ته يوړ.

کله چې دهمايون فيل غاړې ته ورسيد نو دهمايون يوه سالار همايون ته آس را وړاندې کړ ، په دې وخت کې همايون لوڅ سر او لوڅې پښې و . هغه خلک چې د جنګ څخه را تښتيدلي و اودهغه خوا ته را رسيدلي و دهغوې سره يو ځاې د ليونې په څير د اګرې په لور روان شو . کله چې دهمايون قافله د اګرې او قنوج تر منځ د بهوګاو ته نژدې ور ورسيده ، نو دشاوخوا وسله و الوجټانو بد معاشو دهقانانو چې ډيره کې يې غله او داړه ماران و د همايون سره ډيره بده وضعه وکړه او هغه ته يې د ډوډۍ او خوراک د ورکولو څخه انکار وکړ. دد ې نه علاوه يې دهمايون هغه عسکر چې اخوا دېخوا را تښتيدلي و او همايون غوښتل هغوې بيرته له ځانه سره را يو ځاې کړي ، له منځه يوړل.

کله چې همايون ته خبر ورسيد چې د ې بدمعاشو جټانو دهغه د لښکرو په وژلو پيل کړې دې نو هغه خپل ورور مرزا بهنډال ، مرزا عسکرى او دکاکا زوې مرزا ناصر ته حکم وکړ چې د ې ګستاخو او سرکشو جټانو ته سزا ورکړي. مرزا عسکرى نه غوښتل د همايون دا حکم و مني. پايلې يې دا شوې چې دمرزا عسکري او مرزا ناصر تر منځ بحث ګرم شو او خبره تريخوالي ته ورسيده. ناصر مرزا عسکري د اس په قمچينه وواهه. مرزا عسکري ولاړ او همايون ته يې دخپل کاکا د زوې ناصر ميرزا څخه ګيله وکړه خو کله چې همايون دخپل کاکا د زوې څخه په دې اړه پوښتنه ګرويزنه و نه کړه نو بيا مرزا عسکري ناراضه شو اودخپل جاګير په لور سنبل او مراد اباد ته ولاړ.

د مرزا عسکري د تللو وروسته مرزا بهنډال او ناصر مرزا دواړه دد ې جټانو دځپولو له پاره ولاړل. خو دا جټ غله او داړه ماران پوره وسلوال و او شميره يې هم کمه نه وه . په د ې خاطر هغوې دهمايون ددې پاته تښتيدلى لشکر سره دجنګ له پاره تيار شول. ددواړو خوا و تر منځ ښه جنګ وشو خو په اخر کې دهمايون لښکرو د ې غلو جټانو ته ماتې ورکړه اوهغوې هم د تيښتې لار و نيوله. دجټانو عادت دا و چې تل به د مصيبت وهلو په مخ کې د وحشي حيواناتو په څير دريدل خو کله به چې دکوم ځواکمن سره مخ کيدل نو بيا به د امن شامتولې ګرزيدې.

د جټانو سره د جنګ او جدل وروسته همايون دخپل پاته عسکرو سره د بهوګاو څخه دغرب په لورې روان شو . او دريمه ورځ د لمر پريوتو د مخه اګرې ته نژدې ور ورسيد. دګنګا سره نژدې دشيرشاه سورى د لاسو څخه دماتې خوړلو وروسته همايون دومره زړه بدې او ستومانه شوې و چې داګرې کلا ته د ننوتلو څخه يې هم ډډه وکړه . بلکه ديوه کس شيخ رفيع الدين په کور کې يې ديره جوړه کړه. دلته د اوسيدو په وخت کې شيخ رفيع الدين ورته مشوره ورکړه چې لاهور ته ولاړ شي او دشيرشاه سورى په مقابل کې د ې يو ځل بيا د خپل برخليک له پاره و جنګيږي.

په اګرې کې داوسيدو په وخت کې همايون په فکري اړخه ډير خپور وور معلوميده . په دې وختو کې يې هيڅ ډول پريکړه نه شواې کولې. دلته د اوسيدو په وخت کې يې خپل ورور مرزا بهنډال ته حکم وکړ چې هغه دې دشاهي حرم پورې اړونده ښځې د کلا څخه را وکاږي.په دې ښځو کې دهغه خور ګلبد ن هم شامله وه. همايون غوښتل دغه ټولې ښځې په خپلو لاسو ووژني تر څو دهغوې برخليک د شيرشاه سورى لاسو کې و نه لويږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دمرزا بهنډا ل دهمايون په دې حکم باندې نيوکه وکړه او ژمنه يې وکړه چې هغه به تر لاهوره پورې ددی ټولو ښځو د خوندی وړلو دنده په غاړه اخلی . همايون هم ځو ورځې په اګره کې پاته شو او بيا يې اګره پخپله خپل برخليک ته پريښوده او ترې ولاړ . هغه دفتح پور سيکري سيمې ته چې د اګرې ځخه شل ميله واټن کې وه ولاړ . دا د هندوستان ځخه د مغلو د هجرت پيلامه وه . هر لورې دحشر دورځې په څير غم خپور و . داسې ځرګنديده چې داسرافيل شپيلۍ پوکې کړې وي ځکه هرې لورې ته چغې ، سورې ، ژړاوې او واويلاوې وې . خو دهغه رذيل خوې هغه تر اخره پورې نه پريښود . دهمايون په خپلو ملګرو کې تر اوسه پورې غداري موجوده وه ، د فتح پورسيکر کې يو ناځرګنده کس همايون په غشي وويشت ،خو همايون خوندي پاته شو خو يو ملګري يې زخمې شو .

همايون دخپلو ملګرو سره هلته په فتح پور سيکر کې يواځې يوه ورځ تم شو اوبيا د اوسني بهرت پور شمالي برخې ته دکاما نومې غرنۍ لړۍ ځخه تيرا و دريواړې سيمې ته ورسيد .

دبله اړخه شيرشاه سوری هم عجيب اوغريب حالت درلود . ځکه هغه ته د هغه دخوب اوخيال نه بيرون بې شميره مال او دولت په لاس ورغلې و . يواځې په يوه ځرک کې هغه ته دومره آسونه ، فيلان ، جنګې سامانونه او مالې غنيمتونه تر لاسه شوي چې دهندوستان د سوبې له پاره يې هيڅ کمې نه کاوه . هغه د چنګيزخاني مغلو په څير د انسانانو دکپريو ځخه منار جو ړ نه کړ او نه يې پرې دخوشحاليو جشن و لمانځه ، بلکه د ستر خداې تر مخه يې دخپلو دغو فتحو له پاره دشکرانې عبادت وکړ .

د جنګ په دويمه ورځ شيرشاه سوری د خپل فوځ سره يو ځاې د ګنګا ددرياب ځخه پورې ووت . هلته په قنوج کې تم شو ، دهغه ځايه يې خپل سالار برهم جيت ته د لشکر يوه برخه ورکړه او هغه يې وليږه تر څو دجنګ دميدان ځخه د تښتيدونکي همايون په تعقيب پسې ولاړشي . دخپل لښکر يوه بله برخه يې دخپل يوه بل سالار ناصر خان په قومنده کې ورکړه تر څو سنبل او مراد اباد ته ولاړشی اوپه دې ځايو باندې حمله وکړي اوپه خپله ولکه کې يې واخلي . اوپخپله شيرشاه سوری داګرې په لور ولاړ .

همايون دخپل پاته شوې لښکر سره يوځاې د جنګ د ميدان ځخه تښتيدلې و او د اګرې په لور تللې و . په دې خاطر همايون په هيڅ ځاې کې دشيرشاه سوری د تعقيبونکي لښکر سره مخ نه شو ، مغل چې په هره سيمه کې و ، د سختې ويرې او دهشت سره مخ شوې و . هغوې ټول د اګرې او ډهلي په لور په تيښته کې و ، دهمايون او مغلو د تعقيبولو له پاره دخپلو عسکرو د ليږلو ځخه دشيرشاه سوری مقصد داو چې هغوې يو ځل بيا د جنګ له پاره په کوم ځاې کې سره د را ټوليدو جوګه نه شي. خو ددې ځخه يو بل مقصد هم و اوهغه داچې دشا تلو په وخت کې همايون دخپلو پاته لښکرو سره يوځاې دهندوستان درالسلطنت دتباهيو سره مخ نه کړي .

دګنګا د غاړې ځخه د روانيدو وروسته شيرشاه سوری کرار کرار د اګرې په لور مخته روان و اودخپل عادت له مخې به يې هره سيمه چې سوبه کوله نو دهغې سيمې نظام به يې هم خپلو کسانو ته ورسپاره ، په دې وخت کې دشيرشاه سوری سره دهغه سالاران خواص خان اوهيبت خان نيازی هم وو. په داسې حال کې چې برهم جيت يو ورځ مخته دهمايون په تعقيب پسې ر وان شوې و او اګرې ته نژدې ور رسيدلې و . هغه د همايون ځخه يومنزل لرې و ، په همدې خاطر همايون هم په بيړه د جنوب په لور د فتح پورسيکري سيمې ته وتښتيد ، حقيقت دا و چې همايون نه غوښتل چې شيرشاه سوری اودهغه لښکر دهغه په درک خرک باندی وپوهيږي.

هغه وخت چې برهم جيت دخپلو عسکرو سره يو ځاې اګرې ته نژدې ور ورسيد نو هغه هغه بې وسلې کسان چې دهمايون د فوځ ځخه شاته پاته اوجدا شوي و بې دريغه ووژل ، داګرې په لور د تللو په وخت کې دمختلفو سيمو د انتظام د جوړولو تر ځنګ شيرشاه سوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر زيات احتياطي تدابير د ا هم نيول چې که په راتلونکې کې کله هم د همايون سره جنګ کيږي نو هغه د خپلو ولکه شو و سيمو حالات مستحکم کړي ، قنوج ته د ور رسيدو وروسته هغه د کلا بند ښار د جوړولو بنسټ کيښود ، چې د شيدګړ په نامه يې و نوماوه . په همدې توګه کله چې هغه د بهوجپور څخه پورته د شمس اباد په لور راغې نو دلته يې هم يو نوې ستر کلې اباد کړ او تر څنګ يې يوه کلا هم جوړه کړه چې د رسول پور په نامه يې ونوموله.

کله چې هغه د خپل لشکر سره يوځاې او د خپلو سالارانو خواص خان او هيبت خان نيازي په ملتيا اګرې ته را ورسيد او په دې خبر کړل شو چې برهم جيت ډېر بې ګناه وګړې وژلې دي نو شيرشاه سوري په ديره کلکه توګه برهم جيت د لعنت او ملامتيا وړ وګرځاوه او اراده يې وکړه چې په راتلونکې کې به هيڅ وخت هم برهم جيت په يواځې ځان قومندان نه ټاکې او نه به يې د نورو لشکرو د تعقيب پسې ځانته ور استوی.

۵۲

په اګرې کې د اوسيدو په وخت کې يورځ د ماښام څخه لږ د مخه د شيرشاه سوری تمځاې ته راغې . په دې وخت کې شيرشاه سوری ځانته ناست و ، د خواص خان د کتلو سره سم يې هغه ته مخ کړ او ورته يې وويل چې : خواص خانه زويه ! دلته راشه او له ما سره څنګ کې کينه. خواص خان ورته وويل چې : تاسې زه را بللې وم ، خيريت خو دې ؟ شيرشاه سوری ورته مسکې شو او ورته يې وويل چې خيريت دې، فکر مه کوه. يوځل خو دلته زما خواته کينه ، په دې وخت کې په خونه کې هيڅوک نه و . د خواص خان د کيناستو وروسته ورته شيرشاه سوري په پلرني شفقت او مينه وويل چې :

خواص خان زويه ماته د يوه دير مهم کار د ترسره کولو له پاره رابللې يې ، داسې کار چې هغه د زما د فرايضو څخه شميرل کيږي ، دا ډيره مهمه او اړينه دنده ده او زه غواړم چې همدا نن يې تر سره کړم. ځکه زه دد وو اونيو څخه زيات دلته په اګره کې نه تم کيږيم او غواړم چې دد هلې په لور ولاړ شم.

ګوره خواص خانه زويه ! لکه څنګه چې ته پوهيږې چې ما هوډ کړې دې چې په راتلونکې نژدې وختو کې به برهم جيت د سالار په توګه هيڅ ځاې ته و نه ليږم. ځکه چې هغه ډېر وخت غير مسؤلانه کارونه تر سره کوي ، زه غواړم چې له دې وروسته تا د مغلو د ځواکونو د تعقيب کولو پسې وليږم. برهم جيت به له تا سره ستا د معاون په څير دروميي . خواص خان تر يوه وخته پورې د شيرشاه سوري خبرې په ډير غور او دقت سره اوريدلې ،بيا يې شيرشاه سوري لورې ته وکتل او ورته يې وويل چې : ته د کومې دندې د اجرا کولو په لور اشاره کوې ؟ د شيرشاه سورې په شونډو باندې نرۍ شانته خندا را پيدا شوه او بيا يې خواص خان ته وويل چې :

ګوره خواص خانه ! ته دلته زما سره زما د زوې په څير يې ، په داسې ګنګا او ګيتا زما د لونو په څير دي. خواص خانه زه همدا نن بلکه داسې يې وګڼه چې همدا اوس ستا د واده کولو غوښتونکې يم ، ستا د واده د مسؤليت نه د خلاصون څخه وروسته به زه وپوهيږم چې ما خپله دنده ده تر سره کړې ده . ګوره زويه ! زه غواړم چې په يوه وخت کې د ګنګا او ګيتا دواړو سره ستا واده جوړ کړم ، ما دد ې مقصد له پاره ګنګا او ګيتا دواړه را بللې دي ، فکر کوم چې تر لږې شيبې پورې به هغوې دواړه را ورسيږي د هغوې سره به د لښکرو قاضي هم ملګرې وي او ستا د نکاح اهتمام به وکړي وو ايه چې ايا په دې اړه تا ته کوم اعتراض شته ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان ترلږه ځنډه پورې خاموشه ناست و بیا یې په خندانه خوله وویل چې: زما د رونده شیرشاه ! ماته به ولې په دې باره کې کوم اعتراض پیدا کیږي. زه خو بې د هغې هم د ګنګا او ګیتا دواړو سره واده کوم. نو که چیرې ته ماته دا واده همدا اوس او په همدې شیبه کې کول غواړې نو ماته په دې اړه هیڅ اعتراض نه شته. د خواص خان له اړخه د ځواب په اوریدو سره شیرشاه سوری ډیر زیات خوشحاله شو غوښتل یې نور څه هم ووایي چې په همدې ګړۍ کې د لښکرو قاضي او ترڅنګ یې ګنګا، اوما، د شیرشاه زوی، او یو بل ځوان کمرې ته را ننوتل. ټول راغلل او د شیرشاه سوری تر مخه کیناستل. ګنګا د ګیتا په څیر خپل ټول وجود رانغاړلی و. په دې وخت کې د لږ څه وخت له پاره خاموشي خپره وه. بیا شیرشاه سوري د خواص خان په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې: وا وره خواص خانه زویه ! زه غواړم ستا د واده سره یو ځای د اوما واده هم وکړم. څرنګه چې تا اوما ته خور ویلي دی نو د دې اړخه دا هم زما لور ده. د غه ځوان چې زما د بچیانو سره یو ځای دلته راغلی دی غواړم د اوما سره یې واده وکړم، نو په دې توګه به زه خپل هغه فرایض چې زما په اوږو پراته دي ترسره کړم. د شیرشاه سوري د دې پریکړې څخه خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو غوښتل یې نور څه هم ووایي چې خواص خان پرې را مخته شو او ویې ویل چې:

زما د رونده شیرشاه ! ګنګا چیرې ده، دا خو یوازې ګیتا دلته ناسته ده. د خواص خان د دې پوښتنې په اساس د شیرشاه سوری نه پرته نورو ټولو وخندل. بیا شیر شاه سوری ځواب ورکړ چې:

خواص خانه زویه ! په اصل کې ستا سترګې دوکه خوري، ته نه ګورې چې ستا تر مخه ګنګا او ګیتا دواړه ناستې دي، خواص خان لږ څه اندیښمن شانته شو او ویې ویل چې تاسې څه ډول خبرې کوئ؟ زه خو په خپل مخکې یوازې ګیتا وینم. د هغه په دې خبره شیرشاه سوري په خپله مخکې ناستې ګنګا ته وویل چې: ګنګا لورې تا خو بلکل خپل ځان را نغاړلی دی، اوس نو د خپله مخه نقاب لرې کړه، ګنګا د حکم سره سم په حرکت راغله، په خپل لاسونو یې لمړی مخ او بیا نور بدن را ښکاره کړ، خواص خان حیران پاته شو، هغه د ګیتا په شکل کې په خپله ګنګا وه. خواص خان تر یوه وخته پورې په ډیر تعجب سره ګنګا ته کتل او بیا یې وپوښتل چې که چیرې دا ګنګا وي نو بیا ګیتا چیرې ده؟ شیرشاه اوما ته وکتل او ورته یې وویل چې: اوما لورې ! خواص خان ته ټوله قصه وکړه تر څو د ګیتا په اړه د هغه غلطه انګیرنه له منځه ولاړه شي، د شیرشاه سوري د حکم سره سم اوما ټوله قصه په پوره تفصیل سره ژر ژر بیان کړه او ورته یې وویل چې په څه ډول هغوی د حویلۍ څخه ووتلې او بیا د ګنګا سره یو ځای د زیارت لنګر ځای ته ورغلو، بیا ګنګا خپل لباس تبدیل کړ او د خیر غوښتونکې په کالیو کې یې خپل ځان د ګیتا په نامه واړاوه. بیا یې د مهارت په لاس د راتښتولو او ان تر خواص خان پورې د رارسیدو ټولې پیښې ورته په تفصیل سره وویلې.

د ټولې قصې په اوریدو سره خواص خان هم د خندا نه شین و، د هغه د دې حالت په کتلو سره د ګنګا په مخ باندې هم خوشحالیو څپې وهلې، بیا یې په همدې خونه کې د خواص خان او ګنګا تر منځ د واده رشته وتړله، په داسې حال کې چې اوما هم په همدې ورځ واده کړل شوه.

۵۳

نیرمل په لښکر ځای کې ځانته ناسته وه چې یوه نجلۍ د هغې خیمې ته ور ننوته. د غه ډیره د ښایسته صورت لرونکې، د ګلونو په څیر د ښکلې شکل لرونکې په خیر زړه راښکونکې وه. کله چې نیرمل هغه په خیمې کې وکتله نو د هغې د کتلو سره سم د خپله ځایه را پورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه ، هغه نجلۍ مخته راغله او د نيرمل څخه يې وپوښتل چې ايا زه دې و پيژندلم ، نيرمل په دې وخت کې ډيره خوشحاله معلوميده بيا يې وويل چې هو ! ماته و پيژندلې ، ته د مهارت ملګرې او د عزيز پالامو خور کملاوتي يې. راځه او له ما سره نژدې کينه. زه تا ته زما خيمې ته په راتلو سره ښه راغلاست وايم . هغه نجلۍ چې نوم يې نيرمل کملاوتي و وايه مخته راغله ، نيرمل له ځانه سره يو ځای کينوله او پخپله هم کيناسته . بيا مخته له دې چې نيرمل د کملاوتي څخه څه وپوښتي ، پخپله کملاوتي په خبرو پيل وکړ او ويې ويل چې : ګوره نيرمل ! زه نه غواړم پر تا باندې کوم احسان بار کړم خو له تا څخه پوښتنه کوم چې ايا زما کورنۍ پر تا باندې د اسې کوم احسان کړې دې چې تا ته د يارګار په توګه په ذهن کې پاته وي . دهغې په دې خبره نيرمل تر يوه وخته پورې غور وکړ او بيا يې د کملاوتي په لور د کتلو وروسته وويل چې :

کملاوتي زما خبره واوره ! زه په رېښتوني توګه ستا د کورنۍ ممنونه يم ، هغه وخت چې زه يې را وتښتولم او د مهارت د اوسيدو ځای ته يې راوړم ، نو هلته به په ريښتيا توګه زما عصمت او عزت لوټيدونکې و خو ستا مور زما له پاره مددګاره وګرزيده او هغې زه د يوې وينځې په څير د خپل ځان سره وساتلم ، دهمدې کار له مخې هلته د مهارت په هستونګځای کې زما عزت او عصمت خوندي باته شو نو په دې خاطر کملاوتي ! زه ستا د کورنۍ ډيره احسان منده يم.

د نيرمل په دې خبرو سره د کملاوتي په مخ باندې د خوشحالۍ نښې را بر بنډې شوې ، تر لږه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، او بيا يې په خبرو پيل وکړ او وويې ويل چې :

نيرمل ! واوره ! چې په ډيره ستونزمنه توګه مې ستا درک پيدا کړې دې او په دې خيمه کې مې له تا سره د غه ځانته ليدنه د ډير صبر او زغم نه وروسته تر لاسه شوې ده ، او س خو د شيرشاه سوری په خيمه کې د ګنګا او خواص خان تر منځه د نکاح کولو پروګرام روان دې، ما هم د همدې وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا خيمې ته راغلم ، او په هغه موضوع چې ما له تا سره خبرې کول غوښتل هغه د ځانته والي غوښتنه کوي ،ګوره نيرمل ! که زه تا ته د کوم کار له پاره ووايم نو ايا ته به هغه کار زما له پاره وکړې ؟نيرمل ورته وويل چې : کملاوتي ! زه به تر خپله وسه پورې دهغې کار په کولو کې بيړه وکړم ځکه چې ستا کورنۍ پر ما ډير زيات احسان کړې دې او زه دهغې څخه انکار نه شم کولې ، وو ايه چې ته له ما څخه د څه ډول کار د کولو غوښتنه کوې؟کملاوتي د څه ويلو د مخه لږ څه فکر وکړ او بيا يې وويل چې :

ګوره نيرمل ! تا ته به ياد وی چې په بنګال کې زما ورور پالامو د پرتګاليانو سره يو ځای يو ګډ لښکر تيار کړې و ، هغه غوښتل د خپل دوست مهارت بدله واخلي او غوښتل يې د شيرشاه سوري لښکر ته ماتې ورکړي ، شيرشاه سوري دهغه د مقابلې له پاره خواص خان ور واستوه ، دا زما د ورور پالامو بدقسمتي وه چې د هغه ګډ لښکر ماتې وخوړه ، دهغې لښکر هر هر سپاهي د مرګ کومې ته ورغې او زما ورور پالامو پخپله د خواص خان په تورو باندې پرې پرې کړل شو . واوره نيرملې ! زه غواړم د خواص خان څخه خپله بدله واخلم. ايا ته په دې لړ کې له ما سره کومک کولې شې ؟

نيرمل تر يوه وخته پورې خاموشه او په فکر کې ډوبه شوې وه ، بيا يې ترې و پوښتل چې څنګه ملګرتيا ؟کملاوتي ورته وويل چې :

واوره نيرملې !دې خواص خان زما د ورور پالامو تر څنګ مهارت هم وژلې دې ، په دې خاطر زه غواړم د خواص خان څخه د دې دواړو د وژلو بدله واخلم او هغه ووژنم . دلته د شيرشاه سوري تر لښکره پورې له ما سره دوه کسه ساتونکې راغلي و ، خو ما هغوې بيرته و

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیږل ، ما په دې باور درلود چې ته به زما د خبرې څخه مخ نه اړوې. ګوره ! زه غواړم چې همدلته په لښکر کې له تاسره یو ځای و اوسم ، کرار کرار د خواص خان نژدیکت تر لاسه کړم ، هغه د خپلې مینې په جال کې را ونغاړم ، او کله چې ما ته داسې فرصت تر لاسه شو نو بیا به زه د وخت او ځای په کتلو سره هغه له منځه یوسم او له دې ځایه به و تښتم. و اوره نیرمل ! ایا د دې کار په اړه به له ما سره بسپنه وکړای شې. زه غواړم چې همدلته ستا په خیمه کې پاته شم ، د و اده څخه وروسته به ګنګا د خواص خان خیمې ته ورځي ، ستا د هغې بلې ملګرې او ما هم و اده تر سره شوې دې نو په دې اساس به هغه هم د خپل خاوند خیمې ته ورځي. ته به ځانته پاته کیږې نو په دې خاطر زه غواړم له تاسره و اوسیږم. او دا چې کله شیرشاه سورى خپل لښکر اخوا دیخوا وړي او ته هم د هغوې سره ځې نو زه به هم له تاسره اوسم او ستا د خیمې ملګرې به یم. او په دې توګه به زه خواص خان ته خپل ښایست او خپل جسم را بربنډوم او د خپلې مینې په لومو کې به یې را نغاړم او کله چې زه پر هغې بریالۍ شم نو هغه به له منځه یوسم او بیا به د دې ځایه خپلې پښې سپکې کړم. اوس راته ووایه چې ستا ځواب څه ډول دې ؟

که چې کملاوتي خبرې بس کړې نو نیرمل سر ټیټ کړ او تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، بیا یې کملاوتي ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

و اوره کملاوتي لورې ! ایا داسې به شوني نه وې چې د اخري پریکړې له مخه ته ماته د فکر کولو له پاره یو څو ورځې مهلت راکړې ؟تر څو زه په دې اړه فکر وکړم ، که چیرې زه ستا د کار به کولو باندې تیاره شوم نو په مکمله توګه به له تاسره و دریږم او که چیرې خپل ځان مې د دې کار له پاره تیار و نه کوت نو په څرګنده توګه به درته ځواب ووایم چې دا کار زما په وس کې نه دې. په دې وخت کې ترې کملاوتي وپوښتل چې : په دې ورځو کې به زه چیرې اوسیږم ؟ زه به په ډیره بې صبرۍ سره ستا د ځواب انتظار کوم. نیرمل ورته وویل چې : ته په دې اړه اندیښنه مه کوه. ته به همدلته زما په خیمې کې اوسیږې. زه به ستا د ټولو اړتیاو په اړه قدم اخلم او ستا له پاره به د کالیو او خوراک ډیرښه انتظام کوم. او کله چې ګنګا او خواص له ما څخه ستا په اړه و پوښتي نو زه به ورته و ایم چې دا زما دیوه دوست لور ده چې زما د کتلو له پاره راغلې ده او غواړي څو ورځې دلته زما تر څنګ و اوسیږي.

د نیرمل د ځواب په اوریدو سره کملاوتي خوښمنه شوه ، مخته ورغله او نیرمل یې په غیږ کې و نیوله او په تندي یې ښکل کړه. ګوره نیرمل ! زه ستا ډیره زیاته مننه کوم چې تا ماته په خپله خیمه کې د اوسیدو ځای راکړ. په همدې توګه زه هیله لرم چې د هغه کار له پاره چې زه راغلې یم په هغې کې هم له ما سره بسپنه او مدد وکړې او د فکر کولو نه وروسته به زما په حق کې پریکړه وکړې. نیرمل غوښتل په ځواب کې ورته څه ووایي چې په همدې وخت کې ګنګا او او ما هم خیمې ته را ننوتلې.د هغوې تر شا خواص خان او د اوما خاوند هم را روان و و. ګنګا ورته مخته شوه او غوښتل یې نیرمل ته څه ووایي چې نیرمل ورته په خبرو پیل وکړ.

د غه نجلۍ چې دلته یې تاسې له ما سره وینئ د دې نوم کملاوتي دې ، دا زما د یوه دوست لور ده چې په ډیره ستونزمنه توګه یې زما ځای پیدا کړې او دلته راغلې ، دا غواړي دلته څو ورځې له ما سره و اوسیږي ، د هغې په دې خبره ګنګا وویل چې : دا خو نوره هم ډیره ښه خبره شوه ، ګوره نیرمل ! ما او خواص خان پخپلو کې و اده وکړ او او اوما هم و اده شوه ، اوس نو تر هغې چې لښکر دلته په اګره کې وي نو زه به د خپل میړه خواص خان سره په خیمه کې یو ځای اوسم ، شیرشاه سورى زمونږد اوسیدو له پاره یو تعمیر ځانګړې کړې دې ، اوما به هم د خپل میړه سره یو ځای وي خو ته به همدلته په دې خیمه کې اوسیږې ، پخوا مو ستا په اړه اندیښنه درلوده خو د دې پیغلې کملاوتي په راتلو سره داسې وګڼه چې زمونږه هغه ستونزه حل شوه. اوس به ته یو اځې و الې نه احساسوې او کله چې خواص خان د خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر سره یو ځاې کومې لورې ته کوچ کوی نو زه به هم ورسره یم او ته به هم زمونږ سره یو ځاې کوچ کوې ، ستا له پاره د ځانته خیمې له پاره انتظام کیږی. که چیرې ته غواړې نو کملاوتي پیغله هم له ځانه سره بوتللاې شې تر ځانته والې دې له منځه ولاړ شي.

په ځواب کې کملاوتي ګنګا ته په نیغه توګه وویل چې : ستاسې د راتللو څخه دمخه نیرمل له ما سره همستاسې په اړه خبرې کولې ،ګوره ګنګا ! ستا سره په لیدلو باندې زه ډیره زیاته خوشحاله شوم او ماته نیرمل ویلي و چې ته د رهتاس دراجه شهزادګی یی، زه تا ته ستا په واده باندې مبارکي وایم، بیا کملاوتي دخواص خان په لور وکتل او ورته یی وویل چې: ستا د راتلو تر مخه نیرمل ماته ستا ډیره ستاینه کړې ده . هسې خو هم ما ستا په اړه ډیرې زیاتي قصې اوریدلې دي ، د شیرشاه سوری د سپه سالار په څیر خلک ستا ډیره ستاینه کوي ددې نه اخوا د هندوستان په زمکه باندې ستا د میړانې او بهادری ډیرې خبرې خپرې شوې دي، مهارت چې دهیچا له لاسه یی ماتې نه خوړه ، همتا ماتې ورکړه او له منځه دې یوړ ، د مهارت ملګرې اوخپلوان پالامو چې دپرتګالیانو سره یی ګډ فوځ جوړ کړې هم ستا په لاسو مات او ووژل شو ددې نه علاوه ، تا د شیرشاه سوری په مشری کې ډیرو سترو سترو لښکرو ته ماتې ورکړې او له منځه دې وړی دي. زه به په دې خبره کې هیڅ ډول شرم احساس نه کړم چې ووایم چې زه ستا د زړه ورتیا ، جنګي پوهې او بهادری ډیره ستاینه کونکي یم. کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو خواص خان ورته په نرې شانته او از سره وویل چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ډیره مننه کوم چې تا په داسې ټکو کې زما ستاینه وکړه او زما د بهادریو او میړانو صفت دې وکړ ، ددې اړخه زه یو ځل بیا ستا ممنون یم ، دخواص خان ددې خبرو څخه داسې معلومیده چې دکملاوتی حوصله او عزم نور هم ستر شوې وي ، هغې سمدستي په خبرو پیل وکړ او ویی پوښتل چې: د شیرشاه سوری ستر جرنیله ، محترمه او پیاوړې خواص خانه ! که اجازه راکړې چې کله کله ستا او د ګنګا سره د کتلو له پاره درشم. ایا زما درتګ خو به بد نه ګڼې ؟دخواص خان څخه ګنګا را مخته شوه او ویی ویل چې: په دې کې د بدو منلو څه خبره ده !ته چې کله هم وغواړې زمونږ ځاې ته راتللې شې . ستا تر مخه به هیڅ ډول خنډ اوځنډ نه وې. دګنګا په دې خبرو کملاوتي نوره هم و غوړیده ، اوپه ځواب کې یی هیڅ هم ونه ویل ، ګنګا یو ځل بیا د نیرپه لور وکتل او ورته یی وویل چې:

نیرملې ! زه او اوما خپل څه ضروري شیان ستا دخیمې څخه اخلو ،که چیرې تاته دکوم شیز اړتیا وي نو ووایه. نیرمل ورته وویل چې په خیمې کې هر څه شته. ما ته هیڅ نه دې په کار . تاسې دواړه خویندې خپل شیان را ټول کړئ اودخپلو نوو ځایو په لور ولاړې شئ ، زه دعا کوم چې الله ستا سې د دواړو ژوندونو نه کامیاب اوبریالې وګرځوي .ددې وروسته ګنګا خپل ټول ضروري شیان راټول کړل اودخواص خان سره یوځاې دهغه ځایه ووتله. اوما هم خپل سامان راټول کړ اود خپل میړه سره یو ځاې روانه شوه.

۵۴

شیرشاه سوری د خپل لښکر سره هلته په اګره نژدې دوه اونۍ قیام وکړ ، دهغې وروسته یی خواص خان ته دخپل لښکر برخه ورکړه اوهغه یی دهمایون اودهغې ددوستانو دتعقیبولو پسې واستوه. د خواص خان سره یی یوځاې برهم جیت دهغه د نایب په څیر ور ولیږه. تر دې وخته پورې شیرشاه سورې ته دخپل سالار ناصر خان په اړه هم پوره معلومات تر لاسه شوې و .ناصرخان سنبل او مراد اباد فتحه کړی و او د دهلي په لورخوزیدلې و ، په دهلي یی هم ولکه کړې وه. شیرشاه سوری ددې خبرې د اوریدو نه سمدستي وروسته د دهلي په لور روان شو خو دهلي ته د تللو مخکې یی د اګرې له پاره ډیره ښه انتظام وکړ، ددې انتظام وروسته هغه داګرې څخه ولاړ . هغه د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوانۍ لارې څخه چې د جمنا د شرقي برخې څخه د فيروز اباد تر څنګ تيريږي سفر و نه کړ. بلکه هغه دا سفر د مترا له لارې چې ګڼ ځنګلونه لرل او بد معاشو او مجرمو خلکو ځاې دې، تر سره کړ.

هغه لاره چې د مترا څخه تيريده هغه د اګرې او دهلي تر منځه ډيره نږدې او ګړندۍ لاره وه. ددې لارې د سفر کولو څخه د شيرشاه سورى مقصد داو چې خلکو ته وښيي چې اوس نو دا لاره د اګرې او دهلي تر منځه خطرناکه نه ده. همدا لاره بيا وروسته يوستره شاهراه وګرزيده. او دګرنډ ټرانک نوم ورکړل شو.

دبرسات دموسم د پيليدو دمخه شيرشاه سورى دهلى ته ورسيد اود برسات ټول موسم يې هملته تير کړ، خو پنجاب ته د تللو دمخه شيرشاه سورى غوښتل په دې اړه لږ څه سوچ اوفکر وکړي، شايد چې هغه د هندوستان هغه پخواني سياست کوت چې په هغه کې ويل شوي چې انسان ته هغه وخت قدم اخستل په کار دي چې دخپل بل قدم د اخستو له پار د پښو لاندې زمکه و تلي، په دې اساس شيرشاه ته هم دبرسات په موسم کې د پنجاب په لور دتللو دمخه يوځل نه شايد څو ځله فکر کړې وي. ځکه چې هغه ته د پنځه دريابونو څخه اخوا تلل و چې لږه ترلږه ددوو لکو مغلو د اوسيدو ځاې و. او هغوې هلته يو ځل بيا د خپلې وروړګلوۍ ريښې را تازه کولې.

ددې نه اخوا هغه ته د ستلج ددرياب تر څنګ هم د نورو دښمنانو سره ټکر کول تر مخه وو. ځکه هغه ويريده چې دهغې دغه دښمنان هر وخت چې وغواړي په دې باندې حمله کولې شي. دهغو په لمړي سر کې د مالوې ملوخان و چې اوس ورته د قادرشاه لقب ورکړل شوې و، ددې نه علاوه د جودپور راجه ماديو و، هغه ته د ګجرات څخه هم ويره وه، خو په دې ورځو کې په ګجرات کې يو ډول کورنۍ جنګ پيل شوې و نو په دې خاطر ورته د ګجراته سمد ستې کوم ګواښ نه و متوجه.

شيرشاه نه غوښتل چې د ستلج درياب څخه تير شي او په پنجاب کې پښه کيږدي، ځکه که شيرشاه سمدستي د ستلج څخه تيرشوې وې نو مغلو به دخپلو ځانو دخوندي ساتلو په غرض يو بل ته لاس ورکړې وې اود شيرشاه سورى پر خلاف به يې دا سې جنګ پيل کړې وې لکه چيتا چې مجبور شي او په جنګ پيل وکړي. شيرشاه سورې دډير صبر او زغم څخه کار اخست، هغه په دې پوهيده چې په مغلو کې صبر او زغم تر ډيره نه پاته کيږي اودهغې وروسته هغوې يوځل بيا دنفاق او اختلاف ښکار ګرځي.

د هندوستان دحکمران په څير دهلي ته دهغه ورننوتل شيرشاه سورى د کوچينوالي دخوبونو تعبير و. دهلي چې په سهسرام کې دهغه د ذاتي شتمنۍ او ملکيت څخه ډير لرې و اوس دهغه د قدمونو لاندې و، دا د شيرشاه سورې د زاړه عمر اخري پسرلې و. حال دا چې دهغه د سياسي ژوند له پاره دکمال وخت و. هغه وخت چې شيرشاه سورى دهلي ته را ننوت نو په دارالسلطنت کې دهغه په وياړ ستر جشن جوړ کړل شو.

هغه وخت چې شيرشاه سورى دخپل لښکر سره يو ځاې دهلي ته راننوت نو د دهلي يوې کمزورې ښځې ددې خبرې په ويلو سره دد دهلي دهر وګړي ترجماني وکړه: «بالاخره دهلي ته خپل (ميړه) خاوند پيدا شو»

دغې زړې ښځې د شيرشاه سورى په اړه دا خبرې دهغه تر شا کړې وې، د شپاړسمې پيړۍ د دغې زړې په ذهن کې د ميړه «خاوند» انځور دکوم نمايشي خاوند (ميړه) په څير نه و بلکه دمنځنيو پيړيو د ډير ځواکمن ميړه په څير و، دا سې ميړه چې دخپلې ښځې ساتنه وکړاې شي، دهغې پالنه وکړي او تر څنګ يې دځواک له مخې مرمت هم وکړي. دا د دا سې يوه ميړه انځور و، دا چې هغه ځوان وي يا عمر تيرې، دښه صورت او شکل خاوند وي او يا بدشکله، خو منصف مزاجه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو که چیرې د هلي د شیرشاه سوری په راتلو سره جشن جوړ کړې و ، د شیرشاه سورې ستاینه یې کوله نو دا کوم د حیرانتیا وړ خبره نه وه . په دې خاطر چې د دهلی خلک د شیرشاه سوري د سیرت څخه پوره پوره خبر و و . هغوې هیلمن و چې شیرشاه سوری به د دهلی د بیا رغونې او ښایست او تر څنګ یې د دې ښار د او سیدونکو د رفاه او ښیګڼې له پاره کار کوي.

دهلي ښار ته دشیرشاه سوری د ورننوتلو په وخت کې د دهلي ستر شاعر اعظم جائیسي هم شیرشاه په خپلې هندې شاعرۍ کې ډیرستایلې دې ، که څه هم اعظم جائیسي د شیرشاه سوري د دربار شاعر نه و او د دنیاوې مسایلو څخه بې نیا زه و خو هغه شیرشاه سوری د منصف مزاج خاوند سخت جلیل القدره حکمران یادې کړې دې ، دا سې معلومیږي چې د جائیسې په شاعرۍ کې د هندوستان روح ور پوه کړل شوې دې ، هغه شیرشاه سوري ته په خطاب کې وایي چې: (پادشاه تو جګت ګـﮯ ، جګت تمارا محتاج)

دشیرشاه سورې له پاره جایسي دا سې ستر او اعلي شاعر وګرزید لکه څنګه چې په راتلونکي وختونو کې د اکبر له پاره دتلسي داس په خیر بې مثاله شاعر تر لاسه شو. په هر حال شیرشاه سورې د اکبر له پاره د شهرت او عظمت بنسټ کیښود. په همدې توګه جایسي هم دتلسي داس له پاره په(اودي ژبه کې) د شاعرۍ لاره پرانسته. پایلې یې دا شوې چې په راتلونکې وختو کې په هندې ژبه باندې د اودي ژبې غلبه وکړه.

د بله اړخه خواص خان هم دبرهم جیت سره یو ځاې دمغلو په تعقیب کې روان و ، دخواص خان او برهم جیت تر مخه د مغلو یوشمیرکورنیو دوابه ، دهلي او اګره پریښودل اودخپلو ځانو دخوندې ساتلو په خاطر د تیښتې په لور روانې وې. دا مغل بې چارګان چیرې د پټیدو هم نه و.ځکه چې هغوې په هندوستان کې بیګانه و ، تر څنګ یې دهغوې شکل او شباهت هم ډیر حیرانونکې و . هغوې دخپلو خاصو ږیرو او ننوتو سترګو له مخې هر چیرې پیژندل کیده . په همدې خاطر هغوې ته ګواښ و چې و به نیول شي او له منځه به ولاړ شي.

ډلې ډلې مغل د مختلفو ښارونو او کلیو څخه راوتل او تښتیدل. ددوې ډیره کو د راجپوتانه په لور ولاړل. او یو شمیر نور بې د همایون د ورور هندال د قافلې سره یو ځاې شول ، هغوې د مغلو ښځې او کوچنیان د الور له لارې لاهور ته رسول.

لاهور ته د تللو لاه پاره مرزا هندال هغه لاره خپله کړه چې د اګرې او الور تر منځه د جټانو د سیمې څخه تیریده ، دا سیمه د ځنګلونو څخه ډکه وه ، په دې لاره کې وحشي او بدمعاشو جټانو په مرزا هندال باندې حمله وکړه ، مرزا هندال دهغوې سره دا سې مقابله وکړه او دا سې سخته یرغل یې پرې وروست چې هغوې د یوې مخې د نشت سره مخ کړل . ددې راجپوتانو او جټانو د له منځه وړلو وروسته هغه په تیزۍ سره د لاهور په لور وخوزید.

دبله اړخه همایون هم دخپل لښکر سره یو ځاې ریواړي ته ورسید. هلته ریواړې ته د وررسیدو سره سم هلته تم شو او فکر یې و کړ او بیا یې پریکړه وکړه چې دخپل ورور مرزا هندال پسې وروسته د لاهور په لور ولاړشي ، د ریواړي څخه د لاهور په لور دتللو په وخت کې همایون د رهتک په لور وخوزید ، رهتک د دهلي څخه دغرب په لور څلویښت میله واټن لرې ، همایون هلته د مئ په میاشت کې ور ورسید. رهتک دهمایون په ولکه کې نه و بلکه دهریانه د ولایت یوه برخه وه چې همایون د شهنشاه په توګه د یوې قصیدې د انعام په بدل کې خپل ورور مرزا کامران ته وربښلې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون رهتک ته د ورسيدو سره دا هيله درلوده چې ښرنگه چې دا سيمه دهغه د ورور مرزا کامران پورې اړونده ده نوپه دې خاطر به خلک دهغه دروند استقبال وکړي. خو هغه هغه وخت حيران شو چې درهتک خلکو ښار ته دهغه د راننوتلو څخه مخنيوی وکړ او دهغه ترمخه يې د شهرپناه دروازه وتړله. همايون د خپل لښکر سره يو ځاې د رهتک د ښاره نه بيرون پړاو وکړ ،په همدې وخت کې دهمايون ورور مرزا هنډال هم د الور څخه رهتک ته را ورسيد. درهتک دخلکو د عکس العمل په کتلو سره همايون په رهتک دحملې کولو حکم وکړ او دښار ساتونکې ډلې يې و نيولې او ښار يې په خپله ولکه کې واخست ، ددې حملې څخه دا هدف نه و چې همايون غوښتل په دې ښار کې تم شي بلکه هغه دا کار دخپل عزت او ابرو د خوندي ساتلو په خاطر وکړ.

په رهتک کې دځو ورځو د تمکيدو وروسته همايون ددې ځايه کوچ وکړ او د سرهند په لور روان شو ،همايون به هره ورځ شل يا پنځه ويشت ميله واټن سفرکاوه. په دې لړکې سرهند ته ورسيد ، سرهند ته د ورسيدو له پاره هغه هغه لاره خپله کړه چې د سمانې او پټيالې څخه تيريده .همايون د خپل لښکر سره يو ځاې څو ورځې هلته په سرهند کې تم شو ،اوبيا يې ددې ځايه هم کوچ وکړ ،خپل ورور مرزا هنډال يې د خپل لښکر سره هلته د ستلج ددرياب په غاړه و ټاکه ترڅو خواص خان پرې دهغه لورې حمله ونه کړي. ځکه همايون ته خبر ورغلې و چې شيرشاه سوری خواص خان ته حکم کړې دې چې هغه دې يواځې او يو اځې همايون تعقيب کړي خو حمله دې پرې نه کوي.

دخپل ورور مرزا هنډال د ټاکلو وروسته همايون په ډيره ارامۍ سره د ستلج ددرياب څخه تير شو او جالندهر ته ورسيد .دلته يې قيام وکړ او د بياس ددرياب په غاړه يې دخپل ورور مرزا هنډال انتظار پيل کړ.

اوس نو شيرشاه سوری هم دخپل لښکر سره دېرلپسې سفرونو وروسته لاهور ته را رسيدلې و ، هلته دلاهور ښار هم په دې ورځو کې په ډير عجيبه کيفيت کې پروت و . مغل د هرې لورې دې ښار ته را روان وو ، د لاهور ښار دهمدې ليږد کونکو له پاره يوډول کيمپ گر زيدلې و. ځکه هر مغل ، دوست ، دښمن ، ليونې او سپلنې ټول د لاهور په لور را تښتيدل. مرزا عسکری او مرزا کامران چې په تيرو وختو کې دهمايون څخه خفه شوي و هغوې هم دخپلو خپلو لښکرو سره يو ځاې د همايون سره د کتلو له پاره لاهور ته راغلی وو.

دهمايون اودهغه د لښکر د رارسيدو سره يوځاې د لاهور دښار فضا هم ډيره بدله معلوميده. همايون او دهغه ورونه چې پخوا له دې يو دبل څخه خفه معلوميدل ، نوو حالاتو دهغوې تر منځه يووالې او اتحاد را پيدا کړې و. لاهور ته په را رسيدو سره هر چا سولې او مصالحت خبرې کولې. لاهور ته د همايون د رارسيدو نه يوه اونۍ وروسته ، دمغلو د را يوځاې کيدو او ددوې تر منځ د اتحاد اويووالې له پاره د همايون تر مشرۍ لاندې يوه ستره غونډه جوړه شوه . په دې غونډه کې همايون خپل شاهی اختيارات همدې غونډې ته ورحواله کړل.

ددې غونډې جريان هم ډير عجيب او غريب و ، دمغلو دا غونډه د پښتنو د جرگې په څير نه وه چې پريکړه يې په هر خاص و عام باندې لازمه وي ، که څه هم هغوې ددې پريکړې سره موافق وی او يا مخالف. ددې غونډې دپيل دمخه يوه اعلاميه د اتفاق او اتحاد تر نامه لاندې وليکل شوه ،په دې اعلاميه باندې د ټولو مغلو سرداراتو ، دهمايون او دهمايون د ورونو لاسليکونه شوي وو. ددې نه وروسته همايون دغې غونډې ته خپل وينا وکړه . ددې وينا لنډيز دا سې دې چې مغلو ته د شيرشاه سوری په لاس د ماتې ورکولو وروسته خپل منځې اتحاد او اتفاق بايد له لاسه ورنکړل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې همایون خپله وینا پای ته ورسوله نو د همایون د ورونو او نورو سالارانو تر منځه هماغه پخوانۍ بې اتفاقي بیرته راوګرزیده. دهغوی ژبې خلاصې شوې اوهریوه هڅه کوله چې په غونډه کې دې دهغوی وړاندیزونو باندې بحث وشي ، اوهمغوی ته دې اهمیت ورکړل شی اودهمدوی خبرې دې ومنل شی. کله چې د همایون ورور مرزا کامران دا وړاندیز وکړ چې هغه به دکورنۍ ټولې ښځې هلته په کابل کې پرېږدی اوبیرته تر به د یوه لښکر سره یو ځای راستونیږي ،نو تر هغې دې همایون او دټولو مغلو سرداران دخپلو لښکرو سره یوځای دغرونو په پناه ځایو کې دهغه د بیرته راستنیدو پورې انتظار وکړي. ټولو دمرزا کامران ددې وړاندیز مخالفت وکړ ،هیڅا نه غوښتل چې ښځې دې یې د نارینه و څخه جدا و اوسي. په دې وخت کې مرزا هنډال د هندوستان د بیرته سوبې کولو له پاره یو ډیر ښه وړاندیز وکړ ، هغه وویل چې شیرشاه سوری د جنګیدو اراده شاته کړې ده. تر ټولو دمخه د سیند یو شمیر سیمې دې و نیول شی اوځه لښکرې دې په ګجرات باندې ولکه وکړي ،همدلته انتظار وکړئ تر څو د حملې کولو له پاره کومه ښه موقع تر لاسه نه شی.

د همایون یو بل ښې لاسې دوست مرزا حیدا وړاندیز وکړ چې هغه خلک چې په کشمیر کې ددوې سره دیو ځای کیدو له پاره تیار دي او پخپله کشمیریان یې غداران ګڼي دهغوی په واسطه هم کشمیر فتحه کیدای شي ترڅو د اړتیاو په وخت کې د مغلو ټول وګړي هملته پناه یوسي. هغه وویل چې د مغلو ټولو سردارانو د سارنګ څخه نیولې تر سرهنده پورې په ټولو دروازو اوغرنیو سیمو باندې ولکه کول په کار دي .او هملته سکونت باید اختیار کړل شي. شیرشاه سوري ته به ددې غرنیو سیمو په لور د راتلو له پاره څلور میاشتې وخت په کار وي. هغه به و نه توانیږي چې دې سیمې ته خپل توپونه راوړي، اودا توپونه دهغه ځانګړې وسله ده ، په دې توګه به مغلو ته د شیرشاه سوري په مقابله کې دځان دتیارولو له پاره څه د سکون او ډاډ وخت تر لاسه شی.

دهمایون ورور مرزا کامران دهغه دا وړاندیز ناکاره وګڼه او ویې ویل چې په دې توګه به دوه لکه کورنۍ د تباهۍ سره مخ شی. دبله اړخه مرزا هنډال د سیند د سوبې کولو خوبونه کتل. تر څنګ یې مرزا عسکري دخپل ورور مرزا کامران دآند سره موافقت و ښود ، په داسې حال کې چې همایون د خپل ښې لاسې مشاور سالار مرزا حیدري وړاندیز ډیر خوښ شوې و. بلاخره د ډیرو خبرو اترو وروسته دا غونډه پای ته ورسیده. دغونډې وروسته دمغلو اودهغوی د سردارانو تر منځ کشمکش د پخوا څخه زیادښت وموند او هر چا دخپلې لارې دپیدا کولو هڅې پیل کړې. په همدې دوران کې د همایون رعب او دبدبه دخپلو ورونو او سردارانو په مقابل کې د نشت سره برابره شوه ، په دې اساس هغه نور هم ډیرغمژن او ناښاده وګرزید.

په همدې حالاتو کې همایون د شیرشاه سوری داخري ځل له پاره د سولې د رامنځته کیدو هلې ځلې کولې. هغه ددې کار د تعقیبولو له پاره مظفربیګ ترکمان او قاضی عبدالله و ټاکل ، همایون دوې دواړه د شیرشاه سوری په لور ور واستول ، او هغه ته یې دا پیغام ور ولیږه چې شیرشاه سوري دې د همایون له پاره لږ تر لږه د سرهند اخوا د پنجاب سیمه پریږدي.

شیرشاه سوری د دهمایون د رالیږونکو خبرې په ډیر غور او درنښت سره واوریدې ، او تر یوه وخته پورې یې دهغوی سره خبرې اترې وکړې او په اخر کې یې خپله پریکړه همایون ته داسې و لیږله.

« ما ستا له پاره کابل پری اینبې دې هملته ولاړ شه.»

د شیرشاه سوري له اړخه دې ځواب همایون ډیر زیات ناهیلې کړ نو په دې خاطر یې د لاهور څخه د کوچ کولو هوډ وکړ ، کله چې همایون دا پریکړه وکړه نو دهرې لورې یوتوپان را پورته شو او دقیامت ورځ جوړه شوه. خلکو خپل کورونه او ملکیتونه چیرې چې و هملته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرېښودل او څه ډول يې چې کولې شو خپله نغدي پيسې او زيورات يې له ځانو سره را واخستل ، بلاخره د اکتوبر په مياشت کې د مغلو د دوولکو کسانو يوه ستره قافله په توپانې توګه د راوي د دریاب څخه تیره شوه او د غرب په لور په پوره نامعلومه حالاتو کې روانه شوه .

دا دردونو او کړاونو ډک حال و . خو د همايون ناسکه ورور مرزا کامران بيا هم دخپلو بدکاريو او ناروان کړچار څخه وانه وښت . هغه ددې ټولو هرڅه د بايليدو وروسته هم دخپل حماقتونو څرګندونه کوله . دچناب ددریاب غاړې ته د ورسيدو وروسته هغه دخپلو عسکرو او دوستانو سره يو ځاې د همايون څخه جدا شو او په ډيره بیړه د بهیرې په لور وخوزيد.

بهيره په دې ورځو کې ډېر مهم ښار ګوڼې و ، ددې ځايه درې سړکونه مختلفو لوريو ته تلل. يو د پيښور څخه تيريده او کابل ته رسيده . بل يې د جنوب له لارې دکوهاټ څخه تيريده ، او دريم يې دکشمير جنوبي پولو ته ور رسيده .

ددې سفر په دوران کې همايون لا تراوسه پورې خپله اخري پريکړه نه وه کړې ، که څه هم هغه يو ځل نيم ويلي و چې هغه دلاهور څخه د تللو وروسته د بدخشان په لور ورځي ،کامران په دې شک چې هسې نه چې همايون دهغه ځايه په کابل باندې ولکه وکړي دهغه ددې وړانديز سخت مخالفت وکړ. همايون دخپل ورور په شک باندې و پوهيده . بيا هغه هيڅکله هم دخپلې دغې خبرې يادونه ونه کړه. هغه د بابر د اسې يو نيک طبيعته اولاد و چې هغه ته دا د زغم وړ نه وو چې هغه څه چې دهغه پلار دهغه دغه کوچنی ورور ته ورکړي و و دهغه څخه بيرته واخلي . هغه دومره ايمانداره انسان و چې هر هغه څه يې چې يو ځل په ښې لاس چاته ورکول نو دهغې دبيا بيرته اخستلو په اړه يې فکر هم نه کاوه. خو دهمايون په مقابل کې کامران په ډيره غلطه توګه شک کاوه.

کامران د همايون څخه ځو ورځې مخته بهيرې ته ورسيد ، همايون هم بهيرې ته د ورسيدو سره سم د کشمير په لور د تللو اراده وکړه ، هغه ددې مقصد په خاطر خپل څو کسان کشمير ته وليږل ترڅو دهغه ځاې حالات و څيړي او ده له پاره يې مناسب وګرځوي .هغوی ته يې دا هم وويل چې هغوی دې د پونچهه په درې کې دهغه له پاره انتظار وکړي. دهمايون ورور کامران مرزا د همايون دا دواړه قاصدان ووژل اوپه دې توګه يې دکشمير په لور د همايون د ورتللو هڅې هم شنډې کړې. کله چې همايون ته دخپلو ملګرو د وژل کيدو خبر ور ورسيد نو هغه نور هم غمژن شو اودا کار يې خپل سپکاوې وګاڼه. په دې وخت کې دهمايون ځو ملګري په قهر او غضب شول او د کامران د وژلو اراده يې وکړه. نو که چيرې همايون د خپل دغه ناسکه ورور سره د وروري‌ګلوۍ بلکه د پلارولۍ په څير د شفقت نه ډک کړچار نه واې کړې نو په دې نازکه وخت کې به دهمايون حالات دغسې ناوړه نه ګرزيدل

د ورونو دهمدې کړچار او دخپل منځې جګړو په اساس دهمايون همت نور ځواب وايه. دهغه دماغ تراوسه پورې د تذبذب په حال کې و . دکامران په اړه دهمايون نرمې رويې اوپه دې اړه دمخکې وروسته والې په خاطر دهمايون بل ورور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا صبر ترپوزې راغلې و ، بلاخره همايون دهغوی وړانديز په مات زړه و مانه او د سيند په لورد تللو له پاره تيار شو .

ددې مقصد له پاره همايون د جهلم دشرقي څنډو څخه د تيريدو او ملتان ته د ورسيدو په خاطر د جنوب لاره خپله کړه ، ناصر مرزا او مرزا هنډال هم تر يوه واټنه پورې دهغه دسفر ملګري و و خو وروسته دواړو د بې وفايي څرګندونه وکړه اودهغه څخه بيل شول. په همدې وخت کې همايون ته خبر را ورسيد چې د شيرشاه سوری يو لښکر دهغوی په تعقيب پسې را روان دې ،په دې حالاتو کې دهمايون سره ددې پرته بله لاره نه وه چې د غرب په لور و تښتي او دجهلم ددریاب څخه تيرشي او دې لورې ته راشي، دخپلو ورونو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاکا د بې وفايي څخه د په تنګيدو وروسته هغه دخوشاب په لور په ډېره ګړندۍ توګه سفر وکړ. خوشاب د بهيړې غربي لورې ته پروت او ددې ځايه يې نژدې څلويښت ميله لرې واټن درلود. همايون غوښتل خوشاب ته په رسيدو باندې د امن اوسکون ساه واخلي خو دهغه ورور مرزا کامران هم په ډېره بيړه خوشاب ته ور روان و. کامران د همايون څخه يو يا دوه ورځې مخته خوشاب ته ور رسيدلی و او دلته يې په ناڅاپي توګه د همايون سره ليدنه وشوه. خودهغوې تر منځه د اختلافاتو واټن نور هم زياتيده اودکامران بدنيتۍ نوره هم مخته راغله.

د سيند په لور د نه تللو وروسته کله چې همايون د غرب په لور را وګرزيد نودهغه په دې کار باندې دکامران په زړه کې دا خبره را وڅرخيده چې هسې نه چې همايون د سيند په ځای د کابل په لور مخه و نه کړي او دکابل او قندهار د ولکې کولو اراده ونه کړي.ځکه چې کابل اوقندهار دکامران په حاکميت کې وو.

دهمدې فکر په واسطه کامران غوښتل همايون نورهم د ذلت سره مخ کړي ، په دې وخت کې هغه شاهي لقب خپل کړ او په خوشاب کې يې په خپل نوم باندې خطبه هم ولوسته. په همدې وخت کې هغه ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوری دهغه پسې را روان دی ، په دې خاطر دواړه د خوشاب څخه ووتل او د سيند په لور و تښتيدل ، ان تر دې چې يوې تنګې درې ته ورسيدل ، چې په خوشاب کې د مالګې کانونو ترمنځ پرته وه.

ددې درې څخه دوو لورو ته سرکونه تلل، يو جنوب لورې دملتان په لور او بل دکوهاټ لورې ته د کابل په لور. اوس نو کامران ته دا انديښنه راپيدا شوه چې که چيرې د همايون فوځونه ددې نه مخته دغې درې ته ورسيږي نو دوی به هلته تم شي اوبيا شونې ده چې همايون به دکابل په لور د تللو اراده وکړي اوکوهاټ د سيمې څخه دتيريد و سمدستي وروسته به په کابل باندې ولکه وکړي. خو دهمايون په وهم اوګمان کې هم دا ډول فکر نه راته. بيا هم ددې پريکړې له پاره چې څوک دې لمړی درې ته ورسيږي اوترې تير دې شي ، ددواړو تر منځه بايد پريکړه وشي. خو کله چې پريکړه ونه شوه نو ددواړو خوا وله خوا تورې د تيکو څخه راوويستل شوې ، همايون ته د هره اړخه سبقت ور په برخه و ، ځکه چې هغه د کامران څخه په عمر کې زيات و اوبيا پادشاه هم و اودايي غوښتل چې درې ته دکامران تر مخه ورننوځي.

همايون هسې هم ډېر ځان باندې انسان و ،او په خپلو مصيبتونو کې يې دپوره زغم څخه کار اخست ،هغه وخت چې هغه داګرې څخه په تيښته و ، نو په اتفاقي توګه د هغه يوه وفادار ملګري فخرالدين خپل آس د همايون څخه مخته کړ ، ددې ډول بې ادبۍ سزا قتل و. خو همايون د ضبط نه کار واخست. همايون په ډېرو کوچنيو معاملو کې دومره باخبره او ضدی و خو د قسمت د ګردش په اساس هغه ته دا ورځ په برخه شوې وه.

بلاخره ددې غمناکې پيښې پريکړه د لښکرو په يوه مشر ور واچول شوه. دې دواړو فقيرانو ددې معاملې حل همدې بزرګ ته ور پريښود. خودې فقير انسان دهمايون په اړه پريکړه وکړه. خو دا يې په څرګنده توګه وويل چې دا ترجيح په دې خاطر نه و چې همايون پادشاه دی بلکه په دې خاطر چې هغه دکامران مشرورور دی. په هر حال د همايون په مشرۍ کې د مغلو دې قافلو دا دره ووهله. اودڅو ميله واټن وهلو وروسته هغه ځای ته چې سړک په کې په دوو برخو ويشل کيږي،هلته دواړه ورونه يو دبل څخه جدا شول. کامران دکابل په لور ولاړ اوهمايون د جهلم ددرياب په غربي څنډه باندې سفر کاوه.هغه دملتان هغې برخې ته ورسيد چيرې چې جهلم اوچناب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه سره يوځاې کيږي ،هغه به دلته په کوم ځاې کي ددرياب څخه دملتان په لور دورتللو له پاره تير شوي وي،هغه په ارادي توګه غوښتل د ملتان څخه په څنګ ولاړشي ، ځکه هغه انديښمن و چي هسي نه چي شيرشاه سوري دهغه دنقل وحرکت څخه خبر شي او مداخله وکړي. په دې توګه د ستومانه سفر کولو نه وروسته همايون روغ رمټ د شعبان په مياشت کي (اچ) ته ورسيد .

شيرشاه سوری د همايون د تعقيبولو له پاره خواص خان ګمارلي و. هغه ان تر سرهنده پوري دهمايون لښکري تعقيب کړې ، خواص خان ته شيرشاه سوري دا حکم کړې و چي دهمايون په تعقيب پسي دې ولاړشي خوپر هغي دې حمله نه کوي. شيرشاه سوري غوښتل په دې ترتيب همايون د سلطنت څخه بيرون کړي تر څو په راتلونکي کي هغه ته کوم مصيبت جوړ نه کړی ، تر سرهنده پورې د تعقيبولو وروسته خواص خان هملته په سرهند کې دخپلو فوځونو سره يوځاې پړاو وکړ.او دشيرشاه سوری دبل حکم انتظار ته کيناست .

په دا بل اړخ کي (په ۱۵۴۰ زيږديز کال د برسات په موسم کې) شيرشاه سوری ته دلاهور څخه خپلو مخبرانو په پرلپسې توګه دهغه ځاې دحالاتو په اړه تفصيلی خبرونه ور ليږل. دهمدې خبرونو په اساس شيرشاه سوری دبياس ددرياب په غاړه دمغلو په نظامي ځايو باندې يرغلونه پيل کړل ، تر څنګ يې يو ګړندې قاصد سرهند ته د خواص خان په لور واستاوه اوهغه ته يې حکم وکړ چې د سرهند څخه ووځي او دهمايون په تعقيب پسي ولاړشي. دهمدې قاصدانو په خوله يې خواص خان ته د سرهند او دهغې شاوخوا سيمې د تحفې په ډول وروبښلې. خواص خان هلته دخپل ځان له اړخه يو ناظم وټاکه. اوپخپله د خپل لښکر سره يو ځاې دهمايون په تعقيب پسي ووت. خواص خان سرهند کي خپل يو ډير نژدې ملګرې اودوست دهغه ځاې د ناظم په توګه ټاکلې و .

په حقيقت کي شيرشاه سوری نه غوښتل دهمايون سره ټکر وکړي ، هغه دا غوښتل چي د سيند په لور د تللو په وخت کي همايون دهغه د لښکر او ملګرو په لاره کي کوم خنډ را پيدا نه کړي ، هغه ددې نه هم ويريده چي هسې نه چي همايون سيند يا کشمير ته ځان ورسوي ، ځکه دا دمرزا هندال اومرزا حيدر خان غوښتنه وه . هماغه و چي شيرشاه سوری دتعقيبولو له پاره داسې لارې چارې ولټولې چي دهغوې له مخې مغلو ته په سيند يا کشمير کي دتم کيدو ټول امکانات له منځه تلل.

شيرشاه د همدې انديښنو په لړ کي د اکتوبر په دريمه اونۍ کي دستلج ددرياب څخه تيراو د لاهور په لور وخوزيد. دبله اړخه خواص خان دسرهند څخه دکوچ کولو وروسته جالندهر او امرتسر له لارې د لاهور په لور را روان وو .

شيرشاه سوری او خواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره يو ځاې په لاهورکي يو ځاې شول ، هغوې دلته خپل وخت ضايع نه کړ بلکه سمدستي يې د تيښتې په حال کي د همايون اودهغه دملګرو تعقيب پيل کړ. په دې خاطر دواړو دخپلو متحده لښکرو سره يو ځاې د مغلو دتعقيبولو پسي دغرب په لور روان شول ،کله چي هغوې د چناب ددرياب غاړې ته ورسيدل نوهغو ته څرګنده شوه چي همايون دخپلوورونو څخه جدا شوي دې ،شيرشاه سوری دخپل لښکر يوه برخه د ملتان په لور دمرزا هندال اوناصر مرزا د تعقيبولو له پاره واستوله اوپه خپله يې د بهيرې په لور مخه کړه.

د بهيرې په لور شيرشاه سورې ډير په احتياط سره قدم واخست ، هغه ويريده چي هسې نه چي همايون د مالګې دغرونو څخه تير او دکشمير په لور مخه کړي ، شيرشاه سوری د بهيرې څخه خوشاب ته ورسيد ،خواص خان هم ورسره ملګرې و.دلته شيرشاه ته معلومه شوه چي همايون اوکامران يو دبله څخه جدا شوي دی او په مختلفو لارو باندې روان شوي دې. په خپله شيرشاه سوری هملته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشاب کې پاته شو خو خواص خان ته يې حکم وکړ چې دخپلې برخې دلښکرسره دې يوځاې د جهلم ددرياب په غربي برخه کې د همايون د لښکرو تعقيب پسې ولاړ شي.

د شيرشاه سورى د حکم سره سم خواص خان په ډيره بيړه د همايون او دهغه د لښکرو پسې ووت ، يو شمير تاريخپوهان دا هم ليکي چې خواص خان په همايون باندې دحملې کولو جرءت نه کاوه خودا دهغوې خام خيالي ده ، دا دهغو تاريخپوهانو آند دې چې دشيرشاه سورى خلاف اودهمايون په حق کې يې ليکنې کړې دي، هغوې دهمايون په خاطر د تورونه سپين او د سپينو څخه تور جوړول. اوکه نه خواص خان دشيرشاه سوري هغه بهادر او ميړنې قومندان و چې د وه ځلې يې په چوسه او لګرام کې دهمايون د فوځونو جرړې راويستلې وې ، اودا هماغه خواص خان و چې په واسطه يې دوه ځلې شيرشاه سورې ته په همايون باندې سوبه ور په برخه شوې وه.

دهمايون سره تصادم نه کول د خواص خان کمزورتيا نه وه بلکه دا دشيرشاه سورى د او سپنيز نظم اونظام يو ډول ثبوت و. شيرشاه سورى په لړې کيناستوسره هم ددې وړتيا درلوده چې دخپل فوځ نظم و نسق سنبال کړي او هغوې ته لارښوونه وکړي. اودخواص خان په څير زړه ور ، نوميالي او جنګيدلي قومندان هم دهغه د نظم وظبط مخالفت و نه شی کولې.

همايون تر يوه وخته پورې دخپل ورور مرزا هندال اوکاکا ناصر مرزا سره يوځاې هملته په (اچ) کې پاته شو ، په دې وختو کې د اچ او ملتان تر منځه سيمه ديوه نوي مسلمان شوي وګړي په لاس کې وه چې بخشولنګاه نوميده ، دا دلنګا دقبيلې څخه و اودمرزا کامران باج ګذاره و. کله چې همايون دې سيمې ته راورسيد نو بخشو لنګاه دهمايون سره ډير ښه سلوک وکړ او همايون هم ورته د خان صاحب لقب ورکړ. دهمايون دا کار داسې وه لکه چې اوس هم هغه دډهلي په تخت باندې ناست وى اوخلکو ته اعزا زونه او لقبونه وربښي.

بخشولنګا په دې خاطر دهمايون سره مرسته نه وه کړې چې همايون د هندوستان شاهنشاه دې بلکه هغه د سيند د ارغون حکمران څخه بدل اخستل غوښتل. اوهغه غوښتل چې همايون څو ورځې دلته قيام وکړي اودهغې وروسته سيند ته ور ننوځي او د سيند ارغون حکمران ته زيان ور واړوي. د بخشو لنګا په سيمه کې د څو ورځو د قيام نه وروسته همايون د سيند شګلوړې زمکې ته ور ننوت. خواص خان دهمايون په تعقيب پسې روان و او ان د سيند تر غاړو پورې رسيدلې و . او د اچ څخه درويشت ميله جنوب لورې ته ، په کوم ځاې کې چې د ستليج درياب د پنجاب د نورو دريابونو سره يو ځاې کيږي ، دخپل لښکر سره يو ځاې تم شو ، ددې ځايه وروسته خواص خان ته دهمايون د تګ لاره نه وه معلوم. د بلې لورې همايون د خپل لښکر سره يو ځاې نيغ سرک پرى ايښې و او د جنوب شرق په لور ګرزيدلې و ،همايون د **۱۵۴۱** کال د جنوري په **۲۲** مه دخپل ورور مرزا هندال او کاکا مراز ناصر سره يو ځاې (روړي) ته ورسيد ، هلته ورته د بهکر د کلا والي ښه او دميني ډک ښه راغلاست ووايه . مګر مغرور همايون د والي دغه ګرم ښه راغلاست دهغه په کمزورتيا باندې حساب کړ او سمدستي يې حکم وکړ چې والي دې دحکم اطاعت وکړي او کلا دې هغه ته تسليم کړي.

په دې توګه بهکر ته د ورننوتلو وروسته اوهملته په پاته کيدو سره همايون د خپل ورور مرزا هندال اوکاکا ناصر مرزا سره يو ځاې د سکون اوډاډ ساه واخستله. کله چې خواص خان ته خبر ورسيد چې همايون دخپلو پاته شونو لښکرو سره يو ځاې (روهړي) ته رسيدلې دې نو هغه په ملتان کې پړاو وکړ ، دا خبرونه شيرشاه سورى ته هم ور رسيدلې و ، په دې اساس شيرشاه سورى هم دخپلو لښکرو سره يو ځاې ملتان کې دخواص خان سره يو ځاې شو اودواړو متحده لښکرو هملته په ملتان کې قيام وکړ.

۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملتان کې او سیدو په وخت کې یوه ورځ نیرمل او کملاوتي دواړه په خپلې خیمه کې خاموشه ناستې وې. په دې وخت کې کملاوتي نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

ګوره نیرمل ! زه په ډیره بې صبرۍ سره تر اوسه پورې ستا د ځواب انتظار کوم، زه تا ته دا خبره په دې خاطر نه یادوم چې په څو تیرو ورځو کې لښکر په جنګ جګړه کې بوخت و او د یوه ځایه بل ته او دهغه نه بل ته روان و. او زه په دې ډاډمنه یم چې تاته به دد ې پرلپسې سفر او ستړتیا له وجې دفکر کولو وخت هم نه وي تر لاسه شوې. اوس چې د څو ورځو راهیسې لښکر دلته په ملتان کې پړاو کړې دې نو زه له تا پوښتم چې هغه هیله مې چې له تا کړې وه دهغې په اړه ستا پریکړه څه ډول شوه ؟

نیرمل تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه ،بیا یې په ډیر غور سره د کملاوتي په لور وکتل او ورته په ډیره پټه توګه وویل چې:

ګوره کملاوتي لورجانې ! هغه کار چې ته یې له مانه کول غواړې زه دهغې دکولو له پاره تیاره یم ،که چیرې خواص خان ستا ورور پالامو وژلې دې نو دا ستا حق دې چې ته دخواص خان څخه دخپل ورور د وژلو بدله واخلې او هغه ووژنې. په دې لړ کې ما اراده کړې ده بلکه دا سې یې وګڼه چې هوډ مې کړې دې چې په پوره توګه به له تا سره ملګرې کیږم. تر څو ته د خواص خان څخه انتقام واخلې او هغه ته کلکه سزا ورکړې ، خو ګوره چې ستا ددې کار سره ماته ډیر ستر خطر او ګواښ متوجه کیږي. د نیرمل ددې خبرو سره کملاوتي ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې څه ډول ګواښ او خطرات ؟ نیرمل ورته یوځل بیا په ډیره پټه او راز سره وویل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته په بې خبرۍ کې په خواص خان باندې لاس پورته کړې او هغه ووژنې نو یاد ساته چې ، څرنګه چې تا دلته له ما سره وخت تیر کړې دې او کله چې پرتا باندې د قتل او وژلو شک وکړل شي نو ستا سره به زه هم له منځه ولاړه شم. خو زه نه غواړم په دې عمر کې خپل انجام خراب کړم. ګوره کملاوتي ! ما ستا سره دملګرتوب هوډ کړې دې خو ددې کار د تر سره کیدو دمخه باید ته خپل دا سې یوپلان جوړ کړې چې زه په اسانۍ سره و توانیږم له دې ځایه ووځم او خوندي پاته شم او ته هم ددې کار د کولو نه وروسته خپل ځان خوندي ځاې ته ورسوی.

د نیرمل د چوپتیا وروسته کملاوتي په زوره وخندل او ویې ویل چې: نیرمل !تا خو زه ډیره وویرلم خو دهغې خطراتو څرګند ونه چې تا وکړه هغه بلکل داهمیت وړ نه د ي. ګوره نیرمل ! زه به په خواص خان باندې په یوې مناسبه موقع کې لاس پورته کوم، په هغې باندې هسې د لاس په پورته کولو سره نه خپل ځان اونه تا په خطر کې اچول غواړم. زه چې کله هم خواص خان وژنم نو هغه به دهند په منځنۍ سیمو کې اویا ددې سیمو په شاوخوا کې وژنم. اودهغې د وژلو ترمخه به زه خپل باوري خلک هم هلته راغواړم. اوبیا به دهمغوې په کومک باندې خواص خان ته سزا ورکوم.بیا به تا هم له ځانه سره یو خوندي ځاې ته یوسم. دا سې ځاې ته چې هلته دشیرشاه سورې هیڅ جاسوس او یو بل کوم وګړې زمونږ له پاره دخطر سبب و نه ګرځي. د کملاوتي په دې خبرو باندې نیرمل خوشحاله شوه او ویې ویل چې: که چیرې ته همدا سې کار وکړې نو زه به دا وګڼم چې تا پر ما باندې ډیر احسان کړې دې. د نیرمل په خوشحالۍ باندې کملاوتی هم خوشحاله شوه او ویې ویل چې:

ګوره نیرمل !اوس چې تا پر ما باندې باور وکړ او زما په کار کې دې زما د ملګرتوب له پاره هوډ کړې دې نو اوس به زه تا دخپلې یوې بلې دا سې ارادې څخه هم خبره کړم چې تر اوسه مې په خپل زړه کې ساتلې وه. د کملاوتي ددې خبرې سره نیرمل هغې ته په ډیر غور سره وکتل اوبیا یې ترې و پوښتل چې: څه ډول اراده ؟کملاوتي په ځواب کې ورته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره نیرمل ! زه په دې خبره باندې ډیره زیاته غمژنه او خفه یم چې ګنګا اسلام قبول کړې او د یوې مسلمانې پیغلې په څیر یې د خواص خان سره واده کړې دې ، ته پوهیږې چې ګنګا یو وخت د رهتاس د راجه شهزادګۍ وه ، او د شهزادګۍ په څیر هغه زما د روند مهارت ته ډیره په زړه پورې وه . مهارت په نوم ورکې توګه د ګنګا په سویمبر کې هم ګډون کړې و خو د مهارت بدقسمتي په دې کې وه چې هغه سویمبر خواص خان و ګټه . بیا مهارت د زیارت دلنګر ځای څخه ګنګا په دې خاطر پورته کړه چې هغه د لیونتوب تر پولو د هغې سره مینه کوله . بیا بدي دا راپیدا شوه چې خواص خان هلته هم وررسید ،ګنګا یې تر لاسه کړه او د مهارت کار یې پای ته ورساوه . زما ورور پالامو د څو ملګرو سره په تیښته بریالی شو او بیا د پرتګالیانو سره یوځای یې یو متحده لښکر جوړ کړ خو خواص خان پرې یرغل وروړ او د هغوی هغه متحده لښکر یې هم د نشت سره مخ کړ . او زما ورور یې هم له منځه یوړ . زه خو خواص خان د مهارت او پالامو د وژلو په ګناه باندې له منځه وړل غواړم خو غواړم ګنګا هم له منځه یوسم . په دې خاطر چې هغې خپل د هرم پرې ایښې او اسلام یې قبول کړې دې ، ایا ته زما د دې وړاندیز سره کوم اختلاف لرې ؟ نیرمل ورته په یوه درز سره وویل چې :

نه ! ماته ستا د دې وړاندیز سره هیڅ اختلاف نه شته . کملاوتي تر یوه وخته پورې خاموشه وه بیا یې په ډیره عجیبه توګه د نیرمل په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې : نیرمل ! ما اوریدلي دي چې تا هم اسلام قبول کړې دې . او ستا د خبرو څخه هم همداسې ډاګیزیږي نیرمل ورته وویل چې : ته سهي خبره کوې . خو کملاوتي ! دا ټول هر څه ما په ظاهري توګه منلي دي . خو زه په خپله همغسې کلکه هندوه یم . او په همدې باندې عمل کوم . د نیرمل د ځواب په اوریدو باندې کملاوتي خوشحاله شوه ، د خپله ځایه راپورته شوه او وویې وویل چې :

واوره نیرمل ! اوس چې تا له ما سره د یوځای کیدو هوکړه کړې ده ،نو زه خپل کار پیلوم . د همدې نن ورځې څخه به زه نوره هره ورځ د خواص خان او ګنګا خیمې ته ورځم . د هغوی خیمه به پاکوم او د هغوی د کالیو د پاکوالي خیال به ساتم . تر څنګ به یې د خیمې د هر څه په اړه خیال کوم . دا ټول کارونه به په خپلو لاسونو سره تر سره کوم . په دې توګه به زه د خواص خان او ګنګا د باور د تر لاسه کولو هڅې کوم . کله چې دا خلک بیرته د دهلي په لور کوچ کوي نو زه به خپل باوری وګړي هملته را وبولم او د همغوی په کومک سره به د ګنګا او خواص خان کار پای ته ورسوم . د دې خبرې سره سم کملاوتي د خیمې څخه ووتله .

خواص خان او ګنګا دواړه میړه او ښځه په خپله خیمه کې ارام ناست و او په کومه موضوع یې خبرې کولې . په همدې وخت کې د خیمې دروازې ته کملاوتي راغله . د هغې په کتلو سره ګنګا د خپل میړه د څنګ څخه لږ څه اخوا شوه ،ځان یې را ټول کړ او بیا یې په لوړ اواز وویل چې : کملاوتي څه خبره ده ؟ ته ولې د دروازې تر څنګ ولاړه یې ؟ د ننه راځه ! کملاوتي کرار کرار د ننه راغله او د ګنګا تر مخه ودریده . ګنګا په خپل څنګ کې ورته د کیناستو اشاره وکړه او ورته یې وویل چې ته ولې ولاړه یې ؟ را ځه د لته کینه . ایا کومه ستونزه او تکلیف در رسیدلې دې او یا بله کومه خبره ده چې داسې خفه خفه یې ؟ کملاوتي د ګنګا تر څنګ کیناسته او بیا یې په ډیر ادب سره وویل چې :

زه ستاسو د دواړو څخه د یوې هیلې او امید له پاره راغلې یم ، او زه هیلمنه یم چې تاسې دواړه به ما ناهیلې نه کړئ . خواص خان په ډیر غور سره د کملاوتي په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې : څه ډول هیله او امید ؟ ما غوښتل تاسې ته دا وو ایم چې زه هلته د نیرمل سره په خیمه کې هسې خوشې پرته یم . او بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې یم . په ما وخت نه تیریږي ، زه غواړم چې ستاسې د خیمې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو خونو پاکي او نظافت په خپله په خپلو لاسونو سره وکړم. ددې نه علاوه ستاسې نور خدمت هم په خپله غاړه واخلم. په دې توګه به زما وخت هم ښه تیر شي. کملاوتي دا خبرې په ډیره نرمه توګه او نرۍ نرۍ خندا سره دخولې راویستلې

خواص خان غوښتل څه ووایې چې ګنګا پرې را مخته شوه او ویې ویل چې: ګوره کملاوتي ! ته ولې ددې کار زحمت په غاړه اخلې زه په خپله دخپلې خیمې ټول کار تر سره کوم او کله کله نیرمل هم له ماسره په دې کار کې مرسته کوي ،کملاوتي ورته بې له ځنډه وویلې چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا او ستا دمیړه خیمه ډیره پراخه او ستره ده. چې څو خونې لري ، نیرمل اوس زړه شوې ده او ډیر کار نه شي کولې ، زه غواړم چې دهغې په ځاې ستاسې د دواړو دخیمې دپاکوالې مسؤلیت په غاړه واخلم. داسې یې وګڼئ چې په دې کار کولو کې ماته سکون او ډاډ را په برخه کیږي او پر ما به وخت په خوشحالۍ سره تیریږي. اوس خو دنیرمل سره په خیمه کې بې کاره پرته یم اودهمدې بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې یم. ددې خبرو په اوریدو سره ګنګا مسکۍ شوه او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته همدا ډول اراده ولرې نو بیا خو ماته پرې هیڅ ډول اعتراض نه شته. ته چې په خپله خوښه څه غواړې ویې کړه. زه به ستا ترمخه خنډ نه شم ، دهغې په دې خبرو باندې کملاوتي پورته شوه اوویې ویل چې که چیرې داسې وي نوزه ستاسو د دواړو ممنونه یم. اوزه به دهمدا اوس شیبې څخه خپل کار پیل کړم. خواص خان هم راپورته شو او ګنګا ته یې وویل چې: ګنګا ! زه د څه کارونو په لړ کې د شیرشاه سوری دربار ته ورځم تاسو دواړه یوځاې د خیمې نظافت جوړ کړئ. خواص خان ولاړ شو او کملاوتي دخیمې په پاکوالي کې و نښته. ګنګا ورته هر کار ښوده او ورسره یې ملګرتیا کوله. په دې توګه به کملاوتي هره ورځ دخواص خان اوګنګا خیمې ته راتله او دخیمې دپاکوالي خیال به یې ساته. هغه وتوانیده چې د خپل دغه کار په واسطه خپل ځان د ګنګا او خواص خان د باور وړ وګرځوي.

۵۲

په ملتان کې د یوې میاشتې دقیام نه وروسته شیرشاه سوری په ډیرو کشمکشونو او شکوکو کې را ګیر و. هغه له یوه اړخه دهمایون ، دهغه دورونو اودهغه د نورو ملګرو څخه په اندیښنه کې و. هغه دهمایون په اړه چې په دې وخت کې په سیند کې و ،کامران چې په کابل کې و اودهمایون سالار مرزا حیدر چې په کشمیر کې یې دخپل لښکر د یوې برخې سره قیام کړې و ډیر زیات اندیښمن و. هغه له دې ویریده چې هسې نه چې ددوې څخه کوم یو په کوم مناسب وخت کې بیرته راستون شي اوپه پنجاب او یا دهلی باندې یرغل راوړي. د ډیر فکر او دقت نه وروسته شیرشاه سوری دې پایلو ته ورسید چې دهغوې څخه دهر یو د شاته کولو له پاره به د وړاندې تګ پالیسې خپلول عملي نه وي. په دې خاطر یې همدا مناسب وګڼل چې ددوې څخه هر یو چې هر چیرې دې هملته یې مصروف و ساتي اوپرې یې نږدې چې بیرته په خپلو منځو کې سره یو شي. تر څو د پنجاب د بیرته خپلولو له پاره کوم پلان جوړ نه کړاې شي.

شیرشاه سوري په دې لړ کې ډیر محتاط قدم اخست. هغه نه غوښتل چې دهمایون د تعقیبولو له پاره سیند ته لاس ور اوږود کړي ځکه په دې توګه به په سیند کې ارغوان حکمران هم په ویره کې ولویږي اوبیا به دشیرشاه سوری سره دمقابلې له پاره د یوه چا سره اتحاد وکړي. په دې وخت کې هغه دسیند د ارغون حکمران اوپه ځانګړې توګه د راجپوتانه اوګجرات دحکمرانانو سره اتحاد کولي شي. په داس حال کې چې د راجپوتانه او ګجرات حکمرانان دپخوا څخه د شیرشاه سوری څخه بدګمانه وو. اود سیند د ارغونونو اتحاد د شیرشاه سوري له پاره ملاماتې ثابتیداې شو ځکه چې دا دواړه سیمې د سیند سره نښتې وې. په همدې توګه کامران او حیدر هم کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي په ډېره اسانۍ سره پېښور ته راشي او دخپل متحده لښکر سره يوځاې شي. ددې نه علاوه څرنګه چې قندهار هم د مرزا کامران ترولکې لاندې دې نو د سيند ارغوان حکمران کولې شي قندهار ته ولاړشي او کامران هم له ځانه سره د شيرشاه سورى پر خلاف دخپل ځان سره را يوځاې کړي.

په دې خاطر د وخت اوحالاتو غوښتنه داوه چې شيرشاه سوري د سيند د درياب دې غاړه په درې محاذونو کې دغليم سره دمقابلې له پاره ځان تيار کړي ، اوددې کار له پاره بايد بلوچان اوپښتانه هم له ځانه سره يو ځاې کړي اوپه دې توګه سياسي او حربي ګټې تر لاسه کړي. شيرشاه سورى ددې څخه هم ويريده چې کيدې شى مرزا حيدر هم د خپل لښکر سره يوځاې د کشمير څخه را ووځي او دپنجاب ميدانو ته را ننوځي اودهغه له پاره يو نوې محاذ پرانځى. نو په دې خاطر دهغه مخنيوى هم اړين دې. ددې مقصد د تر لاسه کولو له پاره بايد هغه مالګې دکانونو تر څنګ خپل يو قوي ځواک ځاې په ځاې کړي تر څو د مرزا حيدر د راتلو څخه مخنيوي وکړاې شى.

په ملتان کې دقيام په وخت کې شيرشاه سورى په همدې خيالاتو کې اوښت را اوښت چې دملتان څخه ورته يو ډېر بد خبر راورسيد او هغه دا چې خضرخان ، چې شيرشاه سورى د بنګال حاکم ټاکلې و ،دبنګال دپخواني حاکم سلطان محمود د لور سره واده کړې دې. دې خبرې شير شاه سورى په ډېره ويره کې واچاوه. هغه ددې ويره احساسوله چې هسې نه چې د سلطان محمود د لور سره د واده کولو وروسته خضرخان دشيرشاه سورى ملګرتيا پرېږدي اوبيرته دسلطان محمود سره يو ځاې شى. اوپه دې توګه په بنګال کې ورته يو ځل بيا کړاونه را پيدا کړي. دهمدې خيالاتو په ډنډ کې شيرشاه سورى دملتان څخه خپل ځواکونه وخوځول اولاهور ته راغې او همدلته يې خيمې ووهلې.

لاهور ته د رارسيدو سره سم شيرشاه سورى لمړى دا کار وکړ چې دلته يې ديوه ستر سړک د (ګرنډ ټرانک شاهراه) په نامه د جوړولو کار پيل کړ. تر څنګ يې د لاهور څخه تر ملتانه پورې هم د يوې سترې شاهراه د جوړولو حکم وکړ. ترڅو دا سړک هم د ملتان څخه لاهور ته راشي اودلته د ګرنډ ټرانک دسړک سره يو ځاې شى. ددې کار د ترسره کولو وروسته شيرشاه سورى د کشمير په لور توجه وکړه. ځکه چې د کشمير مرزا حيدر د بنګال په لور د شيرشاه سورى د تګ په وخت کې خطرناک ثابتيداې شو. په دې خاطر شيرشاه سوري غوښتل بنګال ته د تللو څخه دمخه په پنجاب کې خپل نظام مستحکم کړي.

که څه هم شيرشاه سورى ته د پنجاب په لړ کې د کابل څخه دکامران او د سيند څخه د همايون له لورې ګواښونه وو خو هغه تر ټولو زيات دکشمير حيدر خان ګواښ ته متوجه و. ځکه د کابل له لورې د ګومل مومن ، او خيبر درو په بندولو سره دکامران دحملې څخه خلاصون تر لاسه کيده خو دکشمير په اړه دا کار مثبت نه ثابتيده. ځکه چې د کشمير په غربي واديو کې اباد قومونه افغانان نه و. په هغوې کې ډېرکې يې جنجوعه ، ګکر ، جاټ او ګجر پراته وو . او شيرشاه سوري دهغوې سره د ورور ولۍ اړيکې نه درلودل. ددې نه علاوه د کشمير څخه لاهور او هندوستان ته شپږويشت لارې موجودې وې. او ددې ټولو لارو څارنه څه اسانه کار نه و ، لکه څنګه چې د ګومل مومن، اوخيبر درې و. په دې خاطر د کابل او سيند په نسبت شيرشاه سوري ته په کشمير کې د مرزا حيدر له اړخه ډېر ګواښ متوجه و. په دې خاطر شيرشاه سوري تر هر څه لمړى د حيدر بيګ له اړخه د پنجاب د دفاع کولو له پاره قدم واخيست.

دکشمير له اړخه دکومې ممکنه حملې د تم کيدو په خاطر ، شيرشاه سورى تر هر څه دمخه د مالګې دکانونو په غرنيو سيمو باندې ولکه کلکه کړه. دا د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ هماغه ده چې د جهلم ، شاپور ، ميانوالي او... سيمو د شمال څخه تيرېږي. د مالګې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې غرنۍ لړۍ کې ډېر ستر قومونه اباد شوي دي او هغوي کولې شو چې د کشمیر له لورې دحمله کونکو سر ه ملګرتیا وکړي اوشیرشاه سوری له پاره کړاونه را پیدا کړي. نو په دې خاطر دکشمیر له لورې د خپل ځان دخوندی کولو په خاطر شیرشاه سوري د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ په خپل واک کې دا خستو پریکړه وکړه.

په دهلي کې د مسلمانانو دحکومت دپیلامې سره سم د مالګې د غرنو دا لړۍ د (انډو ارین) قوم لکه چاټ ، ګجر ، او کوکهر قومونو له پاره چې د غربي پنجاب دمیدانو څخه د مسلمانانو دحملې په وخت کې دې لورې ته دپناه له پاره رغلي و ، داوسیدو ځاې و. د مالګې دغرونو دا لړۍ دا برخه په حقیقت کې د شورش نه ډک یو نیم واکه مسلط حکومت و ،چې دد هلي حکومت یی په لور هیڅ توجه نه کوله. په دې لړۍ کې چې دکوکهرو کوم قوم اباد شوې و هغوي پخوا د خوشاب په سیمه کې د سیند دبلې غاړې اوسیدونکې و. چې دوي دپخوانیو داړه مارانو څخه ګڼل کیدل. دوې د خپله نسلي لړۍ د مالګې دغرونو د مشهور روایتي مشر (راې سال) سره تړله، وروسته بیا د کوکهرانو یوه ډله راجپوتانه ته راغلل او دلته په ناګور کې اباد شول ، هغوې دهمدې ځایه دکوکهرو او نورو راجپوتي قبایلو سره د ازدواج دکولو لړۍ پیل کړې اوخپل ځانونه یی مستحکم کړل.

دهمدې کوکهرانو بله ډله چې دمالګې په غرنیو سیمو کې پاته شوي ود جنجوعه په نامه یاد کړل شول. همدا جنجوعه دشرق په لور وخوځیدل او د ککهرو سیمه چې د مالګې دغرونو اصلي خاوندان وو په هغوې او هلته په اباد و نورو قبایلو باندې خپله ولکه و غځوله . خو یو شمیر راجپوتان د قبایلو په څیر په ککهر باندې هم مشهور وو ، دوې د یوچې او سهنن قبایلو پورې اړوند وو. توپیر یی یو ا ځې په دې کې و چې په جدا جدا غرنیو سیمو کې د اوسیدو په اساس په هغوې کې دبرهمني تهذیب تبلیغ و نه کړاې شو، بلکه په هغوې کې همغه پخواني نامانوسه وحشیانه سلوک او عجیب رسم و رواج او جنګي خصلتونه لکه څنګه چې وو همغسې پاته شول .ځکه چې دوې د هندوستان د نورو قبایلو څخه جدا او ځانته پاته شوي وو.

د دیارلسمې پیړۍ څخه مخته په دې سیمه کې د ککهرو او جنجوعه قبیلو تر منځه ډیر وینه تویونکې جنګونه شوي و چې موخې یی په دې سیمې باند ې د خپلو ولکو قایمول وو. کله کله به دد هلي پادشاهانو هم خپل فوځونه دې سیمو ته ور لیږل خو هغوې نه غوښتل چې په دې سیمو باندې ولکه وکړي بلکه غوښتل یی دد ې خلکو په وړاندې دخپل شان وشوکت څرګندونه وکړي.

کله به چې په دې سیمو کې سیاسي بدلون راته. بیا به هغوې دې لورې ته خپل لاس را اوږداوه. او د ماتې خوړلې ډلې سره به یی کومک کاوه اودهغه ځاې حکمران به یی دتخته څخه پورته کاوه. هندوستان ته د بابر د راتلو په وخت کې هم دغه ککهر او جنجوعه قومونه په خپلو منځو کې په جنګو کې را نغښتې وو. بابر لمړۍ د ککهرو پر خلاف د جنجوعه سره مرسته وکړه خو کله چې دککهرو سردار (راې سارنګ) په پوره توګه دمغلو فرمانبردار و ګرزیدنو بابر خپله پالیسي بدله کړه. دشیرشاه سوری تر وخته پورې ککهر په یوه ډول د مغلو سره را نښتې وو. په دې خاطر شیرشاه سوری د خپل سیاسې دریځ په خاطر د ککهرو په خلاف د جنجوعه سره د مرستې دپیلید و عزم وکړ.

د جنګې فنونو له اړخه هم د مالګې د غرونو لړۍ دومره اهمیت درلود چې د یونانیانو ، یوچې ، غزنی ، او غورې حمله کونکو څخه نیولې تر بابر اوشیرشاه سورې پورې هیڅ حکمران دا ځاې له نظره نه شو پریوستلې. ددې ځانګړې علت دا دې چې دشمال څخه حمله

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونکې هر یو لښکر ددې سیمې څخه خپل لښکر د پنجاب مرکز ته د اسې راوړلای شي چې دهغې په نقل و حرکت باندې د چا غوږ هم ږړیږي. همدا علت و چې شیرشاه سوری د پنجاب د خوندې ساتلو په خاطرتر هر څه لمړی دې غرنیو لړیو ته توجه وکړه.

شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې دلاهور څخه مخته ولاړ او مالګې دې غرنیو لړیو لورې ته یې خپل لښکر و غځاوه. خو دې غرنیو لړی ته د ورسیدو مخکې یې خپل فوځ ته پړاو ورکړ، بیا یې د ککهر سردارانو ته قاصد ور ولیږه او هغوې یې خپل ځان ته را وبلل. د ککهر سرداران ډیر سرکشه، ډیر جنګجویه، او ډیر زړه وروو. هغوې د شیرشاه دربارته د راتلو څخه ډه وکړه. او هغه قاصد چې شیرشاه سوري دهغوې درابللو په خاطر ور استولې و دهمغې په لاسو یې شیرشاه سوری ته ځو غشې، او زمرې دوه بچیان ور ولیږل.

دککهرودد ې ځواب څخه شیرشاه سوري دا و پتییله چې ککهر د بسپنې له پاره اماده نه دي اوددې پر خلاف د سرکشی او بغاوت له پاره یې ملا تړلې ده. شیرشاه سوري جنجوعه پری ایښې وو او ترټولو لمړی یې د ککهرو سره اړیکې ټینګ کړې و ځکه هغه پوهیده چې جنجوعه د پخوا څخه د مغلو پر خلاف دي. ککهر په بنسټیزه توګه د مغلو طرفداره او دهغوې ملاتړي وو. شیر شاه سوری غوښتل دوې له ځانه سره را یوځاې کړي، تر څو د ککهرو او مغلو ترمنځ اړیکې پریکړل شي خوکله چې ککهرو په بغاوت باندې لاس پورې کړ نو شیرشاه سوري دهغوې پر خلاف باندې دفوځی یرغل له پاره ځان تیار کړ.

شیرشاه سوری ددې موخې د تر لاسه کولو له پاره د جنجوعه د قوم سره مرسته وکړه. دهغوې سرداران یې خپل ځآن ته را وبلل. هغوې هم په پوره خوشحالی سره د شیرشاه دربار ته راغلل. او د ککهرو په خلاف یې دشیرشاه سوری سره د خپل هر ډول تعاون له پاره ملاتړ و ښود. د جنجوعو ددې ملاتړ په واسطه شیرشاه سوری یو لښکر تیار کړ اوددې لښکر قوماندان یې هیبت خان نیازې و ټاکه. بیا شیرشاه سوري هیبت خان نیازې دجنجوعه د قوم دهمدې مشرانو سره یوځاې دمالګې دغې غرنیو لړیو ته ولیږه تر څو دهغه ځایه په ککهرو باندې یرغل یوسي او هغوې وځپوي، ترڅو په راتلونکو ورځو کې هغوې په پنجاب کې د شیرشاه سوری له پاره د سر درد را پیدا نه کړي.

کله چې هیبت خان نیازی دخپل لښکرسره یو ځاې د مالګې د غرونو دې لړی ته د ککهرو د ځپولو له پاره ور ننوت او مخته ولاړ نو داسې ورته معلومه شوه چې ککهر پټنځایو ته تللې دي. او په کوم مناسب وخت کې به یرغل کوي. هیبت خان نیازی دهغوې په دې چال باندې و نه پوهیده او مخته ولاړ. کله چې هغه په یوې پراخه وادی کې ورننوت نو دغرنیو لړیو څخه پرې وینه تویونکو او جنګی ککهرو داسې یرغل راوست چې دهغې څخه یې شپه او ورځ هیره کړه.

اوس نو هیبت خان نیازې د عجیبو حالاتو سره مخ و. ځکه ککهر د غرنیو سیمو څخه پرې د مردارې خوړونکې حیواناتو او ټپوسانو په څیر راتوې شوي و او دهیبت خان فوځ یې د یرغل لاندې راوستې و.

حمله کونکي ککهر د سیلاب د توپان په څیر دهرې لورې د ځواکمنو جسمونو او قوي څهرو سره د هیبت خان په لښکرو را پریوتل او دوې یې په وینو کې لړل. دهغوې په دې حملو کې هیبت، جلال او په منظمه توګه جبر پټ و. هیبت خان هم دشیرشاه سوري یو تجربه لرونکې او میړتې سالار و. هغه د ککهرو ددې حملې په مخکې داسې وبریښید لکه په تیارو کې چې د رڼا څرک را څرګندیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر لږه وخته پورې هیبت خان د ککهرو دا حملې په شا وتمبولې او خپله دفاع یې کوله او بیا یې په جارحیت باندې لاس پورې کړ. هیبت خان نیازي ته ډیر ژر دا روښانه شوه چې د ککهرو سره د هغوې په دغه پراخه میدانو کې مقابله کول څه اسانه کار نه دې ځکه چې ککهر په ډیره بیړه د هیبت خان نیازی د فوځ حالت د بې وسئ په لور راکاږي.

هیبت خان د ککهرو په مقابل کې بدترینه ماتې وخوړله. اود جنګ میدان یې پرې ښود او و تښتید. کله چې هیبت خان نیازي د خپلو پاته شوو لښکرو سره د شیرشاه سوری دربار ته ورسید نو شیرشاه سوري د هغه په دې ماتې باندې ډیر زیات خواشیني شو ، د پوره فکر او تدبر نه وروسته یې پریکړه وکړه چې اوس به خواص خان د ککهرو د مقابلې له پاره ور استوي ، دخواص خان سره د سلا مشورې وروسته شیرشاه سوری خواص خان ته ډیر ستر لښکر ورکړ. په دې لښکر کې یې هیبت خان نیازي هم شامل کړې و ترڅو د ککهرو تر سیمو پورې دخواص خان لارښوونه وکړي. ددې نه علاوه شیرشاه سوری خپل یوبل سالار جلال الدین جالو هم دخواص خان تر قومندې لاندې ولیږه اوپه دې توګه خواص خان ، هیبت خان نیازی ، اوجلال الدین جالو ټول د ککهرو د ځپولو له پاره د مالګې دغرنیو سیمو په لور ولاړل.

۵۷

د خپل پړاو نه یو میل واټن مخته خواص خان خپل فوځونه په دوو برخو باندې وویشل. یوه برخه یې هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو ته ورکړه او هغوې دواړو ته یې حکم وکړ چې همغه ځاې ته ولاړشي چې څو ورځې ترمخه د ککهرو او هیبت خان نیازي ترمنځ په کې جنګ شوې و ، خواص خان هغوې ته دا هم ویلي و چې د ورځې له مخې دې سفر وکړي اودشپې له مخې دې په یوه ځاې کې په ډاډمنه توګه ارام وکړي ،او د خپل پړاو دخوندي ساتلو په خاطر دې خپل ځوانان هرې خوا ته خپاره کړی. خواص خان دهغوې پسې وروسته روان شو هغه به یواځې دشپې سفر کاوه او د ورځې به په پټنځاې کې کیناسته. په دې توګه هغه د هیبت خان نیازي سره یو ځاې د جنګ هغه ډګر ته ورنژدې شو چې څو ورځې مخته په کې جنګ شوې و.

کله چې هیبت خان نیازی او جلال الدین جالو هغه میدان ته ورسیدل چې څو ورځې ترمخه په کې د ککهرو د قبیلې سره جنګیدلي و ،نو ککهر یو ځل بیا د خپلو غرنیو پټنځایو څخه راووتل اود هیبت خان نیازی او جلال الدین جالو په لښکرو باندې لکه دوړو لیوانو په څیر را پریوتل.

د ککهرو دا حمله هم ډیره خطرناکه او وینه تویونکې وه. خو بیا هم هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو د خواص خان دلارښوونې په مطابق خپل ځانونه تر دفاع پورې محدود کړي و ، تر ډیره وخته پورې هغوې د ککهرو حملې تمبولې په همدې وخت کې خواص خان دخپل غرني پټنځاې څخه لکه د زمري په څیر په ککهرو باندې راپریوت او د تورتوپان او سختې سیلۍ په څیر د ککهرو جنګیالي تر حملې لاندې راوستل.

دخپلې حملې په همغه لمړیو شیبو کې یې د ککهرو د جنګیالیو حالت دخرابیدو سره مخ کړ. کله چې هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو وکتل چې خواص خان د ککهرو په خلاف دشا له اړخه حمله راوړې ده نو هغوې دواړو هم دفاعی حالت پریښود او په جارحیت باندې یې پیل وکړ. اودخواص خان په څیر دککهرو په مخکینو لیکو باندې څپوونکې ګذارونه پیل کړل. ددې دوه اړخیزو حملو په مقابل کې دککهرو ځوانانو همت له لاسه ورکړ او فوځونه یې په میدان کې تیت و پرک شول. اوس نو ککهرو ځوانانو ښې او چپ لورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته په تيښته پيل وکړ او هر يوه هڅه کوله چې خپل ځان خوندي ځايو ته ورسوي. تر لږ ه وخته پورې د ککهړو عامه وژنه روانه وه ، دهغوی د لښکرو ډيره برخه د شا له اړخه دخواص خان او د مخې له لورې د هيبت خان نيازي او جلال الدين جالو په لاسو د تيغه تير شوي وو . په دې توګه په دغه غرنۍ لړۍ کې نه يوازې دککهړو فوځ د ماتې سره مخ شو بلکه دهغوې لښکر يو ډول له منځه ولاړ او اصلي ځواک يې تر پښو لاندې شو. کله چې ککهړو ماتې وخوړه او و تښتيدل بيا خواص خان بيرته دخپل پړاو په لور روان شو ،پړاو ته د خواص خان د ورتګ نه مخته شيرشاه سوري ته د دې سوبې خبر ور رسيدلې و ،نو کله چې خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې پړاو ته ورسيد نو په پړاو کې د خوشحالۍ ډولونه غږيدل. شيرشاه سورې دخواص خان څخه په ډيره ګرمه توګه استقبال وکړ.

کله چې د شيرشاه سوري سره د کتلو وروسته خواص خان خپلې خيمې ته ولاړ نو ويې کتل چې هلته ښکلې اوښايسته کملاوتي د خيمې په پاکولو کې مصروفه ده او ګنګا هم دخيمې په پاکوالي کې د کملاوتي سره لاس کوي. دواړو چې کله خواص خان وکوت نو خپل کار يې پريښود او په يوه منډه د خواص خان مخې ته راغلې. بيا ورته ګنګا په ډيره خندانه خوله او خوشحاله انداز کې وويل چې خواص خانه ، زما د سر تاجه ! زه تاته د مالګې دغرنيو لړيو د ککهړيو سره دمقابلې دبرياليتوب په اړه مبارکي وايم. دغو غرنيو ککهړو خپل ځآنونه نه تسخيريدونکي ګڼل او په ځانګړې توګه يې کله چې هيبت خان نيازي ته ماتې ورکړه نو حوصلې يې نورې هم لوړې شوې. خو تا هغوې ته په ماتې ورکولو سره دا ډاګيزه کړه چې دخواص خان سره مقابله کول دومره اسانه کار نه دې.

د ګنګا د مينې نه ډکو دغو خبرو خواص خان نور هم خوشحاله کړ ، هغه غوښتل په ځواب کې ورته څه ووايي چې په دې وخت کې کملاوتي هم په خپلو نرمو خبرو سره خواص خان مخاطب کړ او ورته يې وويل چې: زما درونده خواص خانه ! زه هم تاته د دې سوبې په اړه مبارکي وايم. ته يقينا دهغو ځوانانو څخه يې چې په تيارو کې د رڼا راوستونکې او په دشتو او صحرا کې د ګلونو د ښوولو فن باندې پوهيږې. خواص خان په ډير دقت سره د کملاوتي په لور وکتل او بيا يې ځواب ورکړ چې: ګوره کملاوتي ! زه پخپله هيڅ نه يم ، دغه زما ټولې برياوې د الله تعالې له اړخه دي هغه زما پروردګار ، زما مالک ، نصرت کونکې او ملاتړې دې. بيا هم تا چې زما له پاره د ستاينې کوم الفاظ را ټول کړي و دهغې په خاطر زه ستا مننه کوم. په دې وخت کې ګنګا يوځل بيا وويل چې:

ماته ستا دراتلو خبر رارسيدلې و خو زه پوهيدم چې ته به د لږ وخت له پاره دشيرشاه سوري سره کينې. دخيمې د پاکوالي کار پاې ته رسيدلې دې ما ستا له پاره د مخکې څخه ډوډۍ راغوښتې او ايښې ده، لمړی ډوډۍ وخوره بيا به په تفصيل سره نورې خبرې کوو. خواص خان ورته وويل چې ماته منظور ده. څرنګه چې کملاوتي زمونږه خدمت کوي نو دا دهغې حق دې چې له مونږه سره يوځاې کيني او ډوډۍ وخوري. دخواص خان په دې وړانديز کملاوتي دومره خوشحاله شوه لکه څنګه چې يو انسان دپښو څخه تر سره پورې په خوشحالۍ کې را ونغاړل شي. بيا دواړو يوځاې د ډوډۍ سامان خپور کړ او په ډيره خوشحاله ماحول کې يې سره يو ځاې ډوډۍ وخوړه .

دمالګې دکانونو په غرنيو سيمو کې دککهړو د ماتې وروسته شيرشاه سوری د جنجوعه قبيلې خلک ښه و نا زول ،دهغوې په قوت اوځواک کې يې ډيرښت راوست تر څو هغوې په راتلونکې ورځو کې د شيرشاه سوری ملاتړي واوسي اودمالګې د غرنيو لړيو په لمنو کې ککهړو ته يوځل بيا د مغلو د ملاتړ فرصت تر لاسه نه کړي. ددې کار د تر سره کولو وروسته شيرشاه سوری دخوشاب او بهيرې په لور متوجه شو ترڅو دا سيمې هم په خپل خواکې و دروي. اوپه راتلونکو ورځو کې ددې دلښکرو له پاره خوندي ځايونه وګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ورځو کې په خوشاب او بهيړې کې ډوډي بلوچان اباد وو. او همدا بلوچ د هغې سیمې حکمرانان وو. شیرشاه سوری نه غوښتل د بلوچو په معاملو کې لاس ووهي، ځکه چې ددې ویره وه چې هغه خلک به بیا د هغه مخالفت کې ودریږي او یو ستر لښکر به جوړ او د شیرشاه سوری په مقابل کې به و جنګیږي. ددې نه علاوه د بلوچو سردار فتح خان، اسماعیل خان او غازي خان د همایون د تعقیبولو په لاره کې نه یواځې د خواص خان سره کومک کړې و بلکه هغه وخت چې شیرشاه سوری د خوشاب سیمې ته راغې نو هغوي د شیرشاه سوري خدمت ته هم حاضر شول او د خپل تعاون او ملاتړ ډاډ یې ورته ورکړ.

دا بلوچ د باجوړ څخه نیولې ان د بهیړې د غرنیو سیمو پورې خپاره پراته و. چې سردار یې اسماعیل خان بلوچ نومیده. شیرشاه سوری په دې پوهیده چې ددوي پرته په دې سیمې باندې ولکه کول شوني نه دي. په دې اساس شیرشاه سوری اسماعیل خان بلوچ هم د خپل فوځ په نوم لیک کې شامل کړ. او هغه ته یې هم د شاهي فوځ په څیر د خزانې څخه تنخوا و ټاکله.

دې بلوچانو پخوا کوچیانې ژوند درلود. بیا وروسته په دې سیمه کې اباد شول، په هغو ورځو کې چې تیمور لنګ په هندوستان باندې یرغل راوست نو د هغه د بیرته ستنیدو تر وخته پورې بلکه ټوله پنځلسمه پیړۍ د بلوچو ډوډا او هوت قبایل د شمال څخه د سنید د دریاب په غاړه غاړه د کوچیانو په څیر ګرزیدل را ګرزیدل. د هغې وروسته بیا داخلک د ګومل په دره کې اباد شول چې د سلیمان د غرونو د لړۍ جنوبي لورې ته پرته ده. ددې کوچي ډوله بلوچو د ابادیو په کتلو سره نور بلوچان هم په حرکت راغلل او هغوي هم په پنجاب کې اباد شول. د نمونې په توګه د بلوچو د رند قبیله د ملتان د لنګا راجپوتانو د ویرې څخه د چناب راوي او ستیج په درو کې اباد شول، ددې رند قبیلې د خلکو دنده په کرایه عسکري کول و، تر څنګ یې په ازادانه توګه غلا او لوټمار هم کاوه. په همدې ورځو کې څه نور بلوچان چې د ډوډ او هوت د قبیلو پورې تړلي وو، هم د وطن او ځای ځیګې د لټون په خاطر د جهلم او سیند د وادیانو پورته غاړو ته ولاړل او هملته میشته شول. دلته په دې سیمو کې مخته پښتانه هم اباد وو. په دې خاطر د بلوچو او پښتنو ترمنځ ټکر لازمي ګرزیده. د بابر نه وروسته شیرشاه سوری او د هغه نه مخته همایون او د هغه ورور کامران مرزا په دې سیمو باندې څوارلس کاله حکومت کړې دي. هغوي به د پښتنو او بلوچو د خپل منځي تربګنیو څخه ګټه پورته کوله او په خپله به یې ارام حکومت کاوه. په دې سیمې کې د کامران بریالیتوب په همدې کې و چې دا قومونه تل تر تله په جنګ جګړو کې مصروف وساتي.

خو شیرشاه سوری دا پالیسې ترک کړه او د پښتنو او بلوچو ترمنځ یې یووالې او اتحاد راوست. هغه بلوچو چې په تیرو وختو کې یې د پښتنو په زمکو باندې ولکه کړې وه هغه سیمې شیرشاه سوري د بلوچو څخه بیرته واخستې او پښتنو ته یې تسلیم کړې، خو بلوچانو ته یې د هغې په بدل کې د مالګې د کانونو د غرنیو لړیو د نندنا او ګرجهک په نامه سیمې ورکړې. د جهلم په شمالي پولو کې د غه دواړه سیمې د جنګي موقعیت له نظره ډیرې مهمې دي. په غالب ګمان چې شیرشاه سوري دا سیمې د بلوچو سردار اسماعیل خان ته ورحواله کړې وې. په دې توګه د بهیړې او خوشاب نه علاوه بلوچان په نورو سیمو کې هم اباد شول. شیرشاه سوری هم هڅه وکړه چې هغوي ټول په خپل ملاتړ کې و دروي. په دې توګه په پنجاب کې د امن د ټینګښت له پاره شیرشاه سوری دا دویمه حربه استعمال کړه. اوس نو هغه په پنجاب کې د خپل حکومت د ټینګښت له پاره دریمه مرحله پیلوله.

د شیرشاه سوری دریمه مرحله په کشمیر پورې تړلې وه. څرنګه چې هلته په کشمیر کې د همایون سپه سالار مرزا حیدر د خپل لښکر سره ځای په ځای شوې و او هغه ددې توان درلود چې په یوه مناسب وخت کې د هغه ځایه را ووځي او په پنجاب باندې حمله وکړي. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه شیرشاه سوری د نوو ستونزو سره مخ کړي. ځکه چې مرزا حیدر بیګ یو تکړه ، میړنې جنګجو او تجربه لرونکې جرنیل او سپه سالار و.

شیرشاه سوري د کشمیر دحالاتو د جوړولو په خاطر دخپل لښکر سره یو ځاي د لاهوره راووت او د بمهبر په لور وخوزید ، په بمهبر باندې یې یرغل یوړ او هغه سیمه یې و نیوله. دلته په دې سیمې کې دقیام په وخت کې شیرشاه سوری د کشمیر د جګ د قبایلو سره اړیکې ونیول. هغه د چک قبایلو سره ډیره دمینې اوخلوص نه ډکه رویه وکړه. هغوې ته یې مالي کومک هم ورکړ اوهغوې ته یې دا هم وویل چې هغوې دې د همایون د سپه سالار مرزا بیګ په خلاف را پورته شي.

دشیرشاه سوری دا سیاسي حکمت ډیر ګټور ثابت شو.ځکه د چک قبایل دمرزا حیدر بیګ په خلاف راپورته شول اودهغه سره یې د جنګونو لړۍ پیل کړه. کله چې د چک قبایل اومرزا حیدر بیګ په خپلو منځو کې په جنګونو کې را ونغښتل نو شیرشاه سوری ته یو ډول سکون په برخه شو ځکه چې اوس نو مرزا حیدر بیګ د چکانو سره په پوره ستونزو کې را ګیر شوې و. ترڅو کالو پورې چکانو په مرزا حیدر بیګ باندې یرغلونه کول ، ان تر دې چې هغوې مرزا حیدر بیګ وواژه او یو چک سردار غازی خان د کشمیر سردار وګرزید.

په پنجاب کې دخپل نظام د ټینګښت وروسته شیرشاه سوري دبنګال په لور د کوچ کولو اراده وکړه ، خو د بنګال په لور د کوچ کولو دمخه شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ،یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او هغه یې همدلته په لاهور کې پریښود . هیبت خان نیازی یې دخواص خان معاون و ټاکه. شیرشاه سوری خواص خان ته دا لار ښوونه کړې وه چې هغه دې زما تر بله حکمه همدلته په پنجاب کې پاته شي . په داسې حال کې چې شیرشاه به د بنګال په لور روانیږي.ځکه د بنګال دحاکم خضر خان له لورې شیرشاه ته ښه خبرونه نه راتلل.

شیرشاه سوري خواص خان په دې خاطر په لاهور کې پری ایښې و چې هغه به د پنجاب په حالاتو پوره پوره څارنه کوي ، ځکه خواص خان یواځنې سالار اودشیرشاه سوری ښې لاس و چې دغمونو او مصیبتونو په وخت کې یې په پوره باور سره خپل ورسپارل شوې کار تر سره کاوه . شیرشاه سوری ته تر اوسه پورې د کشمیر څخه علاوه دکابل دحکمران کامران مرزا او حتې د سیند په لور د تللي همایون څخه ګواښ احساسیده نوپه دې خاطر یې خواص خان په پنجاب کې پریښود. ترڅو په پنجاب باندې دکومې لورې حمله کونکي په مقابل کې خواص خان دهغه مقابله وکړي اوهغه بیرته شاته تللو ته اړ کړي. په دې توګه په پنجاب کې خواص خان د اعلې حاکم په توګه د ټاکلو وروسته شیرشاه سوری دبنګال په لور کوچ وکړ.

۵۸

یوه ورځ په داسې حال کې چې کملاوتي دخواص خان دخیمې دپاکولو څخه لاس ځنډه نو ګنګا خپل ځان ته را وبلله. کملاوتي خپل لاسونه پاک کړل اوبیا د ګنګا لورې ته راغله او دهغې تر خنګ کیناسته. ګنګا تر یوه وخته پورې هغې ته په ډیر غور اودقت سره وکتل اوبیا یې په ډیره نرمه لهجه ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! زه غواړم له تا څخه د یوې خبرې پوښتنه وکړم خو درواغ به راته نه وایې. ته د تیرو څو میاشتو راهیسې دلته زما په خیمه کې کار کوې اوپه دې موده کې زه ستا د ذات او شخصیت په اړه مطالعه کوم ، زه غواړم دهمدې مطالعې په رڼا کې له تا څخه وپوښتم. خو دهر څه دمخه به له ما سره ژمنه کوې چې درواغ به راته نه وایې. ګوره ! ریښتونې خبره ډیره ښه وي او ګټوره هم. او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروا غ دې راته وويلې نوله يوه اړخه به دخپل ضمير او ا ز تر پښو لاندې کړې او د بله اړخه به په دروا غو کې تاته کومه ګټه هم نه وي. او ستا درواغ به تاته زيان ورسوي. د ګنګا د پوښتنې څخه کملاوتي لږ څه انديښمنه شانته شوه ، خو ډېر ژر يې ځان سنبال کړ او بيا يې په لوړ اواز ووېل چې: ګنګا خورې ! وپوښته ، ته له ما څخه څه پوښتل غواړې ؟ګنګا ورته وويلې چې :

ګوره کملاوتي ! ما چې تر اوسه پورې ستا د شخصيت څارنه کړې ده دهغې څخه ماته دا ډاګيزه شوې ده چې ته زما د مېړه سره مينه لرې . کملاوتي ماتاته مخته هم ويلي دي چې درواغ به نه وايې نو که چيرې ته رښتيا ووايې نو شونې ده چې زه به داسې يو قدم واخلم چې ستا له پاره به ډېر ګټور ثابت شي. کملاوتي خپل سر ښکته کړ او بيا يې د لږ څه فکر کولو وروسته ووېل چې: ګنګا خورې ! ښه دې وه کړل چې له ما څخه دې دا پوښتنه وکړه ، اوس که چيرې زه دې پوښتنې ځواب په نفې کې ووايم نو خپل ضمير به تر پښو لاندې کوم او که چيرې هو ووايم نو بيا به ستا ګنهګاره وګرځم.

د کملاوتي د دې ځواب څخه ګنګا ډېره خوشحاله شوه ،بيا يې کملاوتي ته ووېل چې کملاوتي ! رښتيا رښتيا ووايه ، چې په رښتيا مې زړه خوشحاليږي ، ګنګا غوښتل لږ نور څه هم ووايي چې کملاوتي په خبرو پيل وکړ او ويې ويل چې: ګنګا خورې ! څرنګه چې تا له ما څخه په سخته وغوښتل تر څو زه رښتيا ووايم نو به دې خاطر ما هم رښتيا ووېل اوس نو ددې رښتيا ويلو له پاره چې ماته هره سزا ټاکې زه يې منلوته تياره يم. ګوره ګنګا خورې ! ما درواغ هم ويلې شول ، اودخپل زړه راز مې پټولې شو ، خو ماتاته رښتيا ووېل، ځکه دخواص خان شخصيت داسې دې چې هره ښځه دهغه لورې ته راغب کيدو پرته نه پاته کيږي او ما هم همداسې وګڼه چې د مينې په دې سيلاب کې لاهو شوې يم.

ګنګا خورې ! ما هيڅکله هم د خپلې مينې دغه احساسات د خواص خان تر مخه نه دې ډاګيزه کړي ، ځکه زه پوهيږم چې په خواص خان باندې يوا ځې اويوا ځې ته حق لرې او له تا سره په دې حق کې هيڅوک نه شې را شريکيدې .

کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو ګنګا ترې يوځل بيا و پوښتل:

ګوره کملاوتي يوه خبره بله هم راته وکړه اودا به هم را ته په رښتيا سره کوې چې اوهغه دا چې ايا زما خاوند (مېړه) هم تاته کله په مينه کتلې دي ؟ چې دهغې له مخې ته داسې وپوهيږې چې هغه هم تاته رغبت لرې اويا ستا له پاره څه داسې کوم کشش احساسوي. ددې خبرې په ځواب کې کملاوتي په يوه ټکان سره ووېل چې ، نه ، هيڅکله هم نه ، هيڅکله هم داسې نه دې پيښ شوي ، هغه هيڅکله هم په داسې توګه زما په لور نه دې کتلي ، ګنګا ورته يو ځل بيا ووېل چې :

ګوره کملاوتي ! که زه ستا د محبت د يو اړخيزه عکس العمل په اړه کوم قدم واخلم نو هغه به ستا له پاره د منلو وړ وي ، زه به تاته دا ووايم چې دا قدم به ستا په حق کې وي ، کملاوتي ورته ووېل چې: زه دهغې وخته راهيسې چې له تا سره کار کوم ماته ستا شخصيت د ډېر زيات قدر اودرنښت وړ دې. نو په دې خاطر هره پريکړه چې ته زما په حق کړې وکړې ماته به د منلو وړ وی. ګنګا ورته ووېل چې:که چيرې خبره همداسې وی ، نوبيا واوره چې: زه به ستا په اړه داسې پريکړه کوم چې زه به پخپله تا دخواص خان سره واده کړم. اولکه څنګه چې زه دخواص خان ښځه يم همداسې به ته هم دخواص خان ښځه وګرځې. ګوره کملاوتي ! اوس خو زما خاوند خواص خان د لاهور د ښار د اوسيدونکو دحال احوال د پوښتنې له پاره ورغلې دې ، کله چې بيرته راستون شي نو زه به ستا خبره ورسره وکړم. اوبيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به سبا تا دخپلې اخري پريکړې ځخه خبره کړم . دګنګا ددې خبرو په اساس کملاوتي د تصنوعي شرم او حجاب څرګندونه وکړه اود خيمې ځخه بيرون ووتله او وتښتيده .

کملاوتي به يوه منډه خپلې خيمې ته ساه نيولې ورسيده ، په دې وخت کې هلته په خيمه کې نيرمل ځانته ناسته وه. دکملاوتي ساه لاتر اوسه پورې ځاې ته نه وه راغلې. تر لږه وخته پورې ساه نيولې ودريده او په خندا نه او خوشحاله خوله يې نيرمل ته کتل. نيرمل هم تر څو لمحو پورې کملاوتی به غور سره کتله ، بيا يې ترې وپوښتل چې ګوره کملاوتی ! ته ډيره ساه نيولې راغلې يې او مخ دې د خوشحاليو نه ډک دې ، را ته ووايه چې څه درپيښ شوې دي. کملاوتي په خندا خندا کې د نيرمل تر څنګ کيناسته او بيا يې ورته وويل چې :

ګوره نيرمل ! ستا خبره سهی ده. نن رښتيا هم زه ډيره خوشحاله يم. ساه مې په دې خاطر نيولې ده چې په يوه منډه مې ځان تر تا پورې را ورساوه. ترڅو هغه ښه خبر چې ما تر لاسه کړې دي هغه تاته هم سمدستي ووايم. نيرمل په ډير غور سره کملاوتی ته وکتل او بيا يې ترې وپوښتل چې څه ډول ښه خبر؟ کملاوتي په خندا کې ډوبه وه او بيا يې په ډيره پټه توګه نيرمل ته وويل چې :

ګوره نيرمل ! دکوم کار له پاره چې زه د شيرشاه سوری لښکر ته راغلې يم او ستا لمن مې ونيوله هغه کار اوس په ډيره بيړه خپل انجام ته رسيدونکې دې ، ګوره نيرمل ! نن په خبرو خبرو کې ګنګا له ما ځخه وپوښتل چې ايا زه خواص خان خوښوم. خو کله چې ما په مثبته توګه ځواب ورکړ نو پوهيږې چې ګنګا څومره مهمه او ستره پريکړه وکړه. نيرمل په ډيره انديښنه کې ترې وپوښتل چې هغه څنګه ؟

کملاوتي ورته دخوشحالۍ نه په ډک اواز سره وويل چې:

ګوره نيرمل: ګنګا پريکړه کړې ده چې ما هم دخپل ځان په څير د خواص خان سره واده کړي ، نن به هغه په دې لړ کې دخواص خان سره خبرې کوي او سبا به ماته خپله اخري پريکړه اعلانوي ، هغې ماته وويل چې د تيرو څو اونيو راهيسې هغه زما حالت تر څارنې لاندې لري اودهمدې له لورې هغه دې پايلو ته رسيدلې چې زه دخواص خان سره مينه لرم . کله چې ما ورته هو وويلې نو بيا هغې دا ډول پريکړه وکړه. ګوره نيرمل: زه پوهيږم چې که چيرې زما واده دخواص خان سره تر سره شي نو بيا چې دکوم مشن له پاره زه را وتلې يم هغه به په ډيره اسانه توګه تر سره شي .

نيرمل ورته په حيرانتيا سره وويل چې: ګوره کملاوتي ، زه ستا ددې پريکړې په اړه و نه پوهيدم ،ته له يوه اړخه غواړې خواص خان ووژنې او د بل اړخه غواړې دهغه سره واده وکړې. کملاوتي ورته وويل چې: واوره نيرمل ! خواص خان خو به زه ووژنم ، اودا کار به په هره توګه چې وي تر سره کوم خو اوس مې پريکړه کړې ده چې دخواص خان سره يو ځاې دغه ګنګا هم له منځه يوسم ، ګوره نيرمل ! ما ته ددې نه مخته هم څو ځلې داسې فرصت تر لاسه شوې و چې زه ګنګا او خواص خان دواړه له منځه يوسم خو دهغو ملګرو سره يوځاې چې زه بايد دا کار انجام کړم لاتر اوسه د لته نه دې را رسيدلې ،ګوره نيرمل ! په تيرو ورځو کې څو داسې فرصتونه تر لاسه شول چې کله کله به زه او ګنګا دواړه په خيمه کې ځانته ناست و او کله زه او خواص خان. ځکه چې دخواص خان خيمه په څو خونو باندې مشتمله ده . داسې فرصتونه هم راغلې چې زه به د خيمې په پاکوالي کې مصروفه وم او خواص خان به په بله خونه کې ځانته ويده و .اوکله به ګنګا هم ورسره وده وه. که چيرې ما غوښتلې نو په داسې حالاتو کې مې دواړه له منځه وړلاې شول. خو ما نه غوښتل دا کار په ځانته ځان انجام کړم. ځکه په دې توګه ماته ستونزې را ولاړيداې شوې ، که چيرې په خوب کې مې په خواص خان حمله کړې واې نو شونې وه چې هغه به را بيدارشوې واې او برعکس به يې زه له منځه وړې واې ،ځکه چې هغه خو يوځوان نارينه دې. د زور او ځواک خاوند دې او زه د هغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه ځپيړه هم نه شم زغملې ، هو ! که چيرې په دې وخت کې زما ملګري دلته موجود واى نو تر اوسه به مې هغوې دواړه په رېښتونې توګه له منځه وړي واې.

ګوره نيرمل: داسې برېښې چې زما کار د اسان ځخه اسانتر شوې دې ، که چيرې ګنګا خواص خان له ماسره د واده کولو له پاره تيار کړي او خواص خان ما خپله ښځه او خپله ماندينه وګرځوي نو ددې ځخه دا ځرګنده شوه چې زه به شپه او ورځ د خواص او ګنګا په خيمه کې اوسيږم. او کله چې ګنګا او خواص خان د دهلي په لور کوچ وکړی نو زه به ددې ځاى ه د تللو په وخت کې خپلو ملګرو ته هم خبر ورکړم چې هغوې دې هم د خواص خان لښکر ته راشي ،د هغې وروسته به نيرمل ته ووينې چې زه څه ډول دا دواړه له منځه وړم. نيرمل ورته وويل چې: ګوره کملاوتي ! کله چې ته غواړې خواص خان او ګنګا له منځه يوسې نو بيا د خواص خان سره واده ولې کوې ، د هغې سره د واده کولو په خاطر ولې خپل ځانګړتوب له منځه وړې ، خپل عصمت او عفت په داو کې ږدې ، کملاوتى د لږ څه فکر وروسته ورته وويل چې:

ګوره نيرمل ! په دې کې د دوا د لږولو کومه خبره نه شته. او نه به ددې لارې زما ځانګړتيا له منځه ولاړه شي، خواص خان ډير ځواکمن او تکړه ځوان دې او زه پوهيږم چې د هغه سره واده کول به په خپل ذات کې يوه ځانګړې تجربه وي، بيا به د خواص خان سره د واده کولو وروسته زه د خپلو ملګرو په کومک سره ددې دواړوژوند پاې ته ورسوم. نو که چيرې خواص خان د ګنګا د وړانديز ملاتړ وکړ نو زه به خامخا د خواص خان سره واده کوم ،د همغې خيمې ته به منتقل شم ، نيرمل غوښتل په ځواب کې څه ووايى چې په دې وخت کې ساتونکې دوې دواړو ته خوراک راوړ ،په دې خاطر دواړو چپ چاپ خپله ډوډی وخوړله.

بله ورځ ، کله چې کملاوتي د کار له پاره د خواص خان خيمې ته ورغله نو ويې کتل چې په خيمه کې خواص خان او ګنګا دواړه ميړه او ښځه ناست دې او په خپلو منځو کې خبرې اترې کوې ، د کملاوتي د کتلو سره سم ګنګا د خپله ځآيه پورته شوه او په خندانه خوله يې وويل چې: راځه کملاوتي زما څنګ ته راشه ، مونږ دواړو به ډيره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کاوه. اوس به ته ځانته د خيمې پاکې او نظافت نه سنبالوې بلکه مونږ دواړه به دا کار يو ځاې تر سره کوو . ځکه چې د نن ځخه وروسته ته هم ددې خيمې مالکه ګرزيدلې يې. مخکې مې چې له تاسې کومې خبرې کړې وې ، نو تيره شپه او نن سهار مې د خواص خان سره هغه تکرار کړې او هغه مې له تا سره په واده کولو باندې راضي کړې دې. اوس به ته همدلته او سيږې او د ما ښام د مخه مه ستا د خواص خان سره د واده ټولې چارې تر سره شی. او له دې وروسته به ته هم زما په څير د خواص خان د ښځې په څير دلته او په همدې خيمې کې او سيږې.

د ګنګا په دغو ښو خبرو ښايسته او ښکلې پيغله کملاوتي د خوشحاليو اورفا قتونو يوه نوې غوټۍ و ګرزيده. په دې وخت کې هغه د خواص خان په خيمه کې د محبت پيغام ليکونکې او د اسمانونو په لوړو کې د وريځو په څير د عروج په خيالاتو کې ډوبه وه. معلومه نه ده چې هغه به تر کومه وخته پورې په دې خيالاتو کې ډوبه ولاړه وه چې ګنګا رامخته شوه او هغه يې د لاسه ونيوله او په خيمه کې يې د خپل ځان سره کينوله ،بيا تر ماښامه د ګنګا هڅو رنګ راوست او کملاوتى يې د خواص خان په نکاح کې ورکړه.

۵۹

د پنجاب د پرېښودلو وروسته شيرشاه سورى د غرنيو لړيو يوه سيمه غوره کړه. او هلته يې د يوې کلا په جوړولو پيل وکړ ، دا کلا د بهار د رهتاس د کلا دويم انځور و .دا يې دومره قوې او نه تسخيريدونکې جوړه کړه چې نوم يې ورته همغه د رهتاس د کلا ورکړ. په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنجاب کې د اوسیدو اوسیدو په وخت کې شیرشاه سوری د مالې امورو له پاره ډیر غوره کسان ټاکلي وو. په دې وګړو کې یو کس (کتهري ډوډر مل) هم شامل و . شیرشاه سوری هغه د خپل ځانه سره نوکر کړ او د رهتاس د کلا جوړښت یې د هغه په څارنه کې پرېښود.

درهتاس نومې دغه کلا اوس هم په جهلم کې تر سترګو کیږي ، دا کلا د جهلم ښخه لس میله واټن کې د شمال غرب په لور په هغه ځای کې پرته ده د کومه ځایه چې دغرنو لړۍ دکشمیر په لور ورځي . ددې کلا محیط دوه نیم میله واټن لري او دیوالونه یې دیرش فټه پلنوالې او اته دیرش فټه ستروالې لري ، دهغې ستره دروازه دشیرشاه سوری دوخت د فن او هنر ستر شاهکار دې .

د پنجاب ښخه دکوچ کولو په وخت کې شیرشاه سوری دخپلې برخې د لښکرسره یو ځاې د بنګال په لور وخوزید ، دهندوستا د تاریخ دپیلامې ښخه بنګال په سیاست ، تمدن او ژبې له اړخه یوه جړه مشوره ګرزیدلې ده . ددې د پیچیدګیو چې ځومره دهندوانو د وختو ښخه کیږي په هماغه اندازه د منځنیو پیړیو د تاریخ ښخه هم ډاګیزه کیږي .

دا کشمکش د اریایانو د راتګ سره سم پیل شوې و ، بنګال تر هر ځه لمړۍ د اریایانو دتهذیب او تمدن سره ټکر وکړ خو په خپل دې هڅو کې ناکامه شول ، د راجه هرشن ښخه نیولې ان د اکبر پادشاه تر وختو پورې بنګال دخپلې سیاسې ازادۍ د ساتلو په خاطر هڅې کړې دی که څه هم دا جنګ دهندوانو پر خلاف و او که د مسلمانو حکمرانانو پر خلاف. بیا یې هم حمله راوړونکې ځواکونه په خپلو وینو کې را نغاړلي او خپل برلاسې یې پرې ساتلې دې .

دا کومه جادو زمه کرشمه نه وه چې بنګال پرې بدنام شوې دې بلکه دا دهغې د تهذیب ، د ژوندانه د ځواک او نعمتونو برکت دې چې بلې هیڅ سیمې ته نه د ې ور په برخه شوې. په داسې حال کې چې دبنګال اب و هوا خرابه ، اوبه یې ناپاکه ، خود ماهیانو ځالې، او ددولت بې شمیره خزانو یې ، د جنوب ځان ځارونکې او د قسمت ازمیښت کونکې تل دخپل ځآن په لور را کش کړې دي .

ریښتیا خبره دا وه چې هر چا به چې یو ځل دلته قدم کیښود نو هغه به دهمدې ځای کیده . دهغوې له انده ددې ځاې په خاورو کې په ریښتونې توګه جادو وو. هر څوک به چې یو ځل دلته راغې نو بیا به یې ددې خبرې د کولو ښخه کرکه کوله چې بیرته دې ولاړشي او په بله کومه سیمه کې د ې په داسې حال کې میشت شي چې قدرت پرې هم مهربانه نه وی او د ګرمیو او یخنیو په تیرولو سره دې هره ورځ د نه زغم وړ مشقت او مزدورې وکړي

ددې ټولو خبرو سره سره بیا به هم ډیر وخت په بنګال کې سرکشي او بغاوت جوړیده ،ددې ستر علت دا و چې دا ولایت د هندوستا ن دمرکز دهلې ښخه نژدې زر میله واټن کې پروت دې ، دا دومره ستر ولایت دې چې د ډیرو پراخو سرچینو مرکز دې ، دلته به هر وخت حکمرانانو بغاوت او سرکشی کوله. ددې ځاې حکمرانانو ته هیڅکله هم د دهلې تر ولکې لاندې او سیدل نه خوښیدل. او تل به یې هڅه کوله چې ددهلې دغلامۍ کړۍ دخپل ښټ ښخه وکاږي . دبله اړخه دهندوستان مسلمانو پادشاهانو ته هم ددې پرته بله لاره نه وه چې ددومره لرې ولایت انتظام دې کوم عسکري سالارته وسپارې ترڅو دهغه ځآې د نظام خاوند اوسې . په هغه وخت کې یا خو د مرکز سره داسې وسایل نه و او که وو هم ډیر کم و چې ددهلې ښخه ددومره لرې سیمې انتظام او څارنه دې وکړي .

په بنګال کې دګوډ ښار ستر مرکز و او دهغه ځاې اوسیدونکو به دګوډ دښار حکمران خپل سلطان ګڼانه . دهمغې د حکم تعمیل به یې کاوه ، هغوې ددې خبرې سره هیڅ سرو کار نه درلود چې دګوډ سلطان په دهلی کې دخپل پادشاه خبره مني او که نه. یا هغه وژل کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اویا دخپلې دندې څخه ګوښه کیږي . خو کله به چې کوم نیک صوبدار د بنګال څخه لرې کړل شو نو یو اځې دومره به احساسیده چې دیوې کورنۍ حکومت پای ته ورسید او دبلې کورنۍ حکومت پیل شو .

دشیرشاه سوری تر وخته پورې دبنګال همدا حال و. خو د بنګال سیاسي نظام د شیرشاه سوری د مزاج سره سر نه خوړ. ځکه شیرشاه سوري د یوه مستحکم مرکزي حکومت ملاتړې و. هغه نه غوښتل ولایتونو ته ډیره زیاته خپلواکي ورکړل شي.

هغه وخت چې د ۱۵۴۰ کال د جنوري په میاشت کې شیرشاه سوري د مغلو سره د جنګ له پاره قنوج ته روان شو نو په بنګال کې یې خضر خان د والي په څیر وټاکه. اوبیا شیرشاه سوري څو میاشتې د بنګاله لرې پاته شو، په دې وخت کې د هغه هغه لښکر چې تل به بهار کې موجود ونو په هندوستان کې دجنګونو په خاطر یې هغه هم له ځانه سره را خستې و . پایلې داشوې چې د بنګال حکمران هلته په بنګال کې د خپلواکۍ په خوبونو کې ډوب شوې و .

دهمدې مقصد د تر لاسه کولو له پاره هغې د بنګال دپخواني سلطان ، سلطان محمود د لور سره واده کړې و ، خضرخان ته دهغې یوه ګټه داشوه چې د بنګال رعیت اوپخوانیو مسلمانانو هغه د بنګال د تخت ریښتوني وارث ګاڼه. خو خضر خان لا تر اوسه پورې شاهي لقب نه و خپل کړې. خو دبنګال د رسم ورواج په اساس یې په تخت (ټوکي) کیناستل پیل کړې و . په بنګال کې ټوکې محل چت ته هم ویل کیږي ، خضرخان به دپخوانیو پادشاهانو په څیر د محل په چت کیناسته او پریکړې به یې کولې ، خو تر اوسه یې شاهانه لقب نه وخپل کړې . کله چې خبر ور ورسید چې شیرشاه سوری دخپل لشکر سره یو ځاي په ډیره بیړه دهغه د ځپلو له پاره را روان دې نو دخضرخان د پښو څخه زمکه ووتله. ځکه هغه پوهیده چې په هغې کې دومره توان او همت نه شته چې د شیرشاه سوری مقابله وکړي.

کله چې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاي ګوډ ته ورسید نو خضر خان دګوډ د ښار څخه بیرون راووت او شیرشاه سوري ته یې ډیر ګرم ښه راغلاست ووایه . که څه هم خضرخان دا ټول هر څه په مجبوریت سره تر سره کول خو خپل باطن یې نه را ښرګند او. خوشیرشاه سوری ته دهغه جاسوسانو د هرې لمحې خبرونه ورکول ،په دې اساس ګوډ ته د رسیدو سره سم شیرشاه سوري خضرخان و نیوه او بندي یې کړ او خپلو ټولو هغو سردارانو او سالارانو ته چې په دې وخت کې دهغه سره ملګری وو وویل چې ستاسو څخه هر یو چې زما دحکم خلاف کار وکړي پایلې به یې داسې وي لکه دخضرخان.

دخضرخان د نیولو اوبندي کولو وروسته شیرشاه سوری هملته په بنګال کې قیام وکړ ،هلته یې د پرمختګ له پاره څه کارونه پیل کړل ، هغه لمړی کار چې هغه تر سره کړ هغه د بنګال د داخلي سیمو څخه کتنه وه او هلته یې په خپل نامه د شیرګړ او شیرپور دوه ښارونه اباد کړل ، تر څنګ یې د بنګال د زمکو اندازه ګیري وکړه. همدا راز یې دپخواني رواج په اساس څومره زمکې چې د جاګیردارانو سره وې هغه یې همغوې ته ورپریښودې او په هغې کې یې هیڅ ډول لاس وهنه ونه کړه.

په بنګال کې دشیرشاه سوری څلورم کار دا و چې په بنګال ې یې د زمکو نوي څښتنان راپیدا کړل ،پایلې یې داشوې چې بنګال دپښتون دویم ټاټوبې وګرزید. ددې نه علاوه هغه دهند د شمال څخه راجپوتان راوړل اودلته یې اباد کړل تر څو هندوان ترې سر راپورته نه کړاې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تر ټولو مهم کار چې شیرشاه سوری په بنګال کې وکړ هغه دا و چې دخپل ځان له پاره یې یوه ډیره قوي بحري بیړۍ تیاره کړه. ترڅنګ یې هلته په بنګال کې د نظامي حکومت په ځای سیاسي حکومت جوړ کړ ،او تر ټولو مهم کاریې دا وکړ چې په بنګال کې یې د سړکونو په جوړولو لاس پورې کړ.

بنګال ته د ګودریا د لارې څخه هم دتللو راتللو لارې جوړې شوې وې خو هلته د سړکونو نظام بلکل د نشت سره مخ و. دهمدې نظام د نشتوالي په اساس نه یوازې په بنګال کې سیمه ایز عصبیت ځواکمن کیده بلکه دبغاوتونو له پاره هم لاره پرانستې وه. هغه سړکونه به چې د فوځ د انتقال په وخت کې جوړیدل نو دامن په وختو کې به د هغه ساتنه نه کیده او د باران په وختو کې به هغه بلکل د تګ راتګ له پاره بندیدل.

هغه لارې چې د مسافرینو له پاره جوړې شوې وې هغه هم د غلو او داړه مارانو دزیاد ښت په خاطر د تګ نه لویدلې وې اودا حال د شیرشاه سوري له پاره د زغم وړ نه و.

شیرشاه سوري په همغه لمړي ځل د اټک څخه تر دهلي پورې یوه لویه شاهراه جوړه کړه اوحکم یې وکړ چې ددهلی څخه تر د بنګال د سونار د کلي بورې دا شاهراه و غځول شي. سونار کلې د بنګال دکورني تجارت له پاره ډیره مهمه بندرګاه وه.

که څه هم سونارګاو په اوسني وخت کې خپل هغه اهمیت له لاسه ورکړې دې خو هغه وخت یې ډیر زیات اهمیت درلود. دغه ځای د شیرشاه سوری په وخت کې د هغه د حکومت مرکز هم نه وې خو ددې سره سره دا ځای د حربي فنونو له اړخه ډیر مهم ګڼل کیده.

سونارګاو د لکهیا او میګنا ددریابونو تر منځه د اوسنې ډ کې څخه نیغ په نیغه شپاړس میله واټن درلود. همدا علت و چې یو وخت دا ځای د بحری جهازونو له پاره یوه ښه بندرګاه وه.

ابن بطوطه دهمدې بندرګاه څخه د چین په لور تللې و. شیرشاه سوری چې د اټک څخه نیولې تر بنګاله پورېستره شاهراه جوړه کړه نو سونارګاو ددې شاهراه اخري تم ځاې و. د شاهراه ګانو تر څنګ شیرشاه سوري د سرایونو په جوړولو او د کوهیانو په کندلو هم لاس پورې کړ تر څو په لاره کې د مسافرینو له پاره د تګ راتګ اسانتیاوې پیدا شي. همدا راز یې په لویو لویو ښارونو کې د زمکې سترې سترې ټوټې دخپل لښکرو د پړاونو له پاره ځانګړې کړې.

په بنګال کې د اوسیدو په وخت کې شیرشاه سوری د بنګال د ولایت پولې هم وټاکلې. د بنګال د ولایت غربي پوله د کوسي ددریاب د غاړې په هغه ځای پورې رسیده په کوم ځای کې چې هغه د ګنګا ددریاب سره یو ځای کیده ، بیا دا لیکه د ګنګا څخه تیریده او د ګړهي د غربې څنډې څخه راتاویده اودجنوب په لور د راج محل دغرونو او بهارکنډ دځنګلونو تر منځ تیریده او دبیربهوم او شیرګړه پورې رسیدله.

شمالي پوله یې د شیرشاه سوری له خوا د اباد کړل شوي نوې ښار ګوټي شیرګړه پورې رسیدله ، شرق او جنوب شرق یې دکوسي دویالې په غاړه چې د بهار پورې خپره شوې وه. د جنوب شرق په لور دا ولایت په چنګاوو کې پروت دماتاموري ددریاب پورې خپور شوې و. په دې توګه د بنګال په ولایت کې د اوسیدو په وخت کې د ترقۍ دکارونو تر څنګ شیرشاه سورې ددې ولایت څلور خواوې هم وټاکلې. ددې ټولو کارونو د تر سره کولو وروسته یې دخپله اړخه یو باوري شخصیت د قاضي فضیلت تر نامه لاندې ددې ولایت والي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وتاکه. بیا دخپل لښکر سره یو ځاې دهلي ته راغې ،دهلی ته بې درا رسیدو سره سم خپل یو ګړندي قاصد دخواص خان په لور لاهور ته ولیږه او خواص خان یې دخپل لښکر سره یو ځاې دهلي ته را وباله. ترڅو ټول هغه مقاومتونه چې دهندوستان په داخل کې یې سرونه راپورته کړي دخواص خان سره یو ځاې وځپوي اوهغوي ټول دخپل ځان تابع اوفرمانبرداره کړي.

۶۰

نیرمل په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه ،چې کملاوتي درنه درنه او په پټو پښو خیمې ته ور ننوتله. او د نیرمل تر څنګ کیناسته .نیرمل ورته وکتل چې دهغې غومبرې دخوشحالۍ نه سره شوې دي. دهغې په سترګو کې دخوشحالۍ نڅا او په شونډو باندې ښایسته اوزږه وړونکې خندا ده. دکملاوتي ددې حالاتو په کتلو سره نیرمل ورته وویل چې:

کملاوتي څه خبره شوې ؟ نن خو ته د معمول پر خلاف ډیره زیاته خوشحاله معلومیږې. کملاوتي ورته په خندا شوه او ورته یې وویل چې:

نیرمل ! زما درنې مشرې ! ستا اندازه بلکل سهي ده ، بس داسې یې وګڼه چې حالات پخپله زما په لور را ماتیږی او دغه ټول کاږه واږه کارونه به دخپل اصلي منزل په لور رسیږي. ګوره نیرمل !لږ څه دمخه د دهلي څخه د شیرشاه سوری یو قاصد راغې او د خواص خان په نوم یې د شیرشاه سوري پیغام راوړې تر څو خواص خان دخپلې برخې د لښکر سره یو ځاې ددهلي په لور روان شي. پخپله شیرشاه سوری د بنګال د حالاتو د سهي کولو څخه وروسته بیرته دهلي ته را رسیدلې دې. زماپه آند چې اوس شیرشاه سوری غواړې خواص خان له ځانه سره یو ځاې کړي اود بل کوم دښمن په لور حرکت وکړي.

ګوره نیرمل ! ما همدا امیدکاوه چې کله به خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې د دهلي په لور روانیږي ترڅو هملته زه هغه په خپلې سزا باندې ورسوم. نیرمل دهغې په خبرو باندې تر یوه وخته پورې خاموشه ناسته وه اوبیا یې وویل چې: ګوره کملاوتي !ته دهلي ته په ور رسیدو سره به څه ډول خواص خان دخپلې ولکې لاندې ر اوړې . کملاوتي ورته وویل چې : هلته په دهلي کې زما څو کسه پیژندونکې شته ، دهغوې څخه یو چې دهغه ځاې د مشرانو څخه دې اونرود سنګهه نومیږي اوددهلي ډیر ستر تاجر دې ، دهمدې تاجر په واسطه به زه یو شمیر وسله وال ځوانان را وغواړم او خواص خان به پرې له منځه یوسم .نیرمل دهغې په خبرو کې دلچسپې وښوده اوبیا یې ترې وپوښتل چې:

ګوره کملاوتي ! ته به خپل وسله وال کسان دکومه ځایه څخه را وغواړې. کملاوتي ورته په خندا کې وویل چې : واوره نیرمل: زما دکاکا یو زوې دې چې مهاکوي نومیږی. زما د ورور دمړینې وروسته هغه دګنګا ددریاب په غاړه په یوه خوندي ځاې کې میشت دې دهغه سره هلته دهغه څوکسه وسلوال ځوانان هم اوسیږي ،دهمدې ځوانانو په لاسو به زه د خواص خان ژوند ته دپاې ټکې کیږدم.

زه دهمغوې په اشاره دلته دخواص خان سره داړیکو د ټینګولو له پاره راغلې یم. هغه مهاکوي چې مایې پخوا تاته یادونه وکړه هغه زما دکاکا د زوې والي څخه علاوه زما منګیتر هم دې. مونږ دواړو وعده کړې وه چې مونږ به دخواص خان د وژلو وروسته یو د بل سره واده کوو. دهغې په دې خبره نیرمل اعتراض وکړ او وېې ویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! کله چې ستا د کاکا زوې مهاکوي ته دا خبر ورسیږي چې ته دخواص خان ښځه ګر زیدلې یې نو ایا هغه به ستا پر خلاف دبدلې اخستلو له پاره قدم وانخلي ؟ دهغې په دې خبره کملاوتي یو ځل بیا وخندل او ورته یې وویل چې:

ګوره نیرمل ! هیڅکله به هم داسې و نه شي . هغه وخت چې مهاکوی زه د خواص خان ښځه د بدلې د اخستلو له پاره دې لورې ته راليږلم نو ماته یې نصیحت کړې و چې که چیرې د څو ورځو له پاره ته دخواص خان ښځه هم وګرځی نو پروانه کوي خو هغه به ضرور له منځه وړې. نوکله چې هغه ته دا خبر ور سیږي چې زه د خواص خان ښځه ګرزیدلې یم نو هغه ته به په د ې کار هیڅ اعتراض نه وي . تر لږه وخته پورې په خیمه کې خاموشي خپره شوه بیا نیرمل په ډیره را ز دانه توګه ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! دهلي ته د رسیدو سره به ته ماته ستا د پیژندګلوې نرود سنګهـ دکور ادرس راکړې ،نوکه چیرې هلته په لښکر کې زما اوستا له پاره حالات خراب شي نو زه به دلښکر څخه و تښتیږم او دنرود سنګهـ کور ته به ولاړه شم. کملاوتي په پراخه سینه ورته وویل چې: دهلي ته د ورسیدو سره سم به زه تاته دهغه دکور ادرس درکړم. ته اندیښنه مه کوه ، په دې ټول کړچار کې به پر تا باندې هیڅ ګوته کینښوول شي . اوکه چیرې کله هم داسې وخت راشي نو بیا به هرو مرو ددې ځایه وځي او دنرود سنګهـ کور ته به ځان رسوې. ګوره زه اوس ورځم ، ددې پاره راغلې وم چې تاته دا ښه خبر در ورسوم، ددې خبرې سره سم کملاوتي دخیمې څخه ووتله اوپه بله ورځ سهار وختي خواص خان دخپل لښکر سره یوځاې ددهلي په لور روان شو.

۲۱

دهلي ته د رارسیدو سره سم شیرشاه سوری سلا مشورې پیل کړې ، اوبیا دې پایلو ته ورسید چې اوس باید ددهلي څخه ووځې او دباغې ځواکونو پر خلاف تصفیوي عملیات پیل کړي. هغه تر ټولو دمخه د مالوه د تصفیې په لور دتللو هوډ وکړ .

مالوه هغه سیمه ده چې په غربې برخو کې یې ګجرات او راجپوتانه او په شرق کې یې بندیل کنډ او ګوډانه ، شمال ته یې د چنبل دریاب او جنوب ته یې د نرباد سیمه پرته ده . دمالوه منځنې میدانونه د شمال او جنوب له اړخه دڅلورو دریابونو په واسطه په برابره توګه سره ویشلې دي. ددې دریابونو نومونه دادي: ماهی ، چنبل ، باوروتي ، او دیدوا . ددې څلورو دریابونو ددې سیمې نوم مالوه دې . په پخوانیو وختونوکې دا زمکه په دوو برخو باندې ویشل شوې وه ، غربي مالوه چې اونتي ورته ویل کیده او شرقي مالوه چې د اماره کهـ په نومو یادیدلې.

دپخوانی زمانې څخه تر ننه پورې مالوه دهندوستان په تاریخ اوتمدن باندې ډیر ستر اغیز لري .ځکه د جغرافې له نظره ددې ځاې مرکزی برخه د شمال ، جنوب ، غرب اوشرق تر منځه د یوې کړی کار ورکوي .که چیرې دتاریخ په عامو دورو کې مالوه د شمالي هند دسلطنت یوه برخه نه وې ګرزیدلې نو دپخوانیو او منځنیو پیړیو په تاریخي کې به د تنوع په ځاې یو شانته والي راپیدا کیده . اودا یوه تاریخې پیښه ده چې هغه وخت چې پایلې پتر ، قنوج اویا مالوه د هندوستان په حکومت کې شامله نه وه نوهغه حکومت ته یې هندوستاني حکومت نه وایه.

دمګهـ دسلطنت د زوال نه وروسته چې په هندوستان کې د علومو ،فنونو ،تهذیب او تمدن په ډګر کې کوم امتیا زور په برخه شوې و نو په هغې کې مالوه لمړی درجه درلوده. دا هغه سیمه ده چې د تاریخ ستر ستر ویاړلی یې زیږولې دي ، دنمونې په توګه بکرمادتیه ، اودهغه نورتن ، ددهارا نګري راجه بهوج او ...داسې نور . په دې سیمه کې سنسکرت،علم و ادب خپل عروج ته رسیدلې و ، دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبرهمني مذهب ولکه وه ، ددې ځاې راجپوتانو تر دوو پیړیو پورې دغیرملکې حمله کونکو په ډیره میړانه مقابله کړې اوپه زړه ورتیا سره یې خپله ازادي ساتلې وه.

د ترکانو د حملې په وخت کې هم په دې سیمه کې هندوان حاکم پاته شول . وروسته بیا مجبور شول اود جنوب په لور ولاړل.دا سیمه چې اوس ورته مالوه ویل کیږي دملو دقوم سکونت ځاې و . ملو قوم په دوو برخو ویشل شوې یوه ته یې ملو وایه اوبل ته یې مانجو. ویل کیږي چې د سکندر اعظم د یرغل په وخت کې دمالو اومانجو دواړه قبیلې د راوي ددریاب په لاندې برخه کې ابادې شوې وې. تاریخپوهان دا هم وایي چې دا خلک د سیند ددریاب دهغې غاړې څخه دسهوستان په سیمه کې د دیدک د قبایلو سره یو ځاې اوسیدل . په څرګنده توګه مالو یو قوم و چې د زیات شمیر قبیلو او قبایلو څخه جوړ شوې و ، دا خلک پخوا په سترو سترو غرونو باندې اوسیدل نو په دې اساس یې نوم د سنسکرت په ژبه مالو یاد کړل شو اودا سیمه دمالوهي په نامه یاده کړل شوه.

په پیل کې دا خلک په پنجاب کې اوسیدل اوس هم دستلج ددریاب په جنوبې برخو کې دجټانو دوه ډلې پیدا کیږي . مالو او ماج دستلج په شمالې برخو کې اوسیږي. نن سبا په مالوه کې د مالو دقوم لټون دا سې دې لکه دمختلفو شیانو څخه جوړ شوې خوراک کې مختلف شیان ولټول شي. په دې خاطر دهند په زمکه چې هر قوم قدم ایښې دې نو هغه د هندوستانې قوم په دغه ګډ خوراک کې جذب شوې دې ، که هغه ارین دې ، یا یونانیان ، برهمن دې یا ترکان ، منګولیان دې یا تاتاریان ، ټولو هندوستان ته په راتلو سره خپل انفرادیت له لاسه ورکړې دې،اودخپلې ژبې ، قوم اونسل د ساتلو هر څومره هڅې یې چې کړې دی خو بیا هم په هندوستانې تهذیب کې مدغم شوې دي ، دشپږمې پیړۍ په شاوخوا کې دمالو اومانجو دواړه قبیلې د پنجاب څخه ولاړې او مالوه او میواړ کې ابادې شوې ،په داسې حال کې چې بیا وروسته دوې د مانجهړاولې د غرونو په لور ولاړې. هلته یې په میواړ کې ځانته خپل یو ښار ګوټې اباد کړ ، دهغوې دواړو قبیلو تر منځه خپل منځ اړیکې داسې جوړ کړل شوي لکه دتاریخ په عامو دورو کې چې دمالوه او راجپوتانو ترمنځه موجود وو. هغوې ډیر ژر دملو دخلکو او نورو قومونو سره چې دپخوا څخه په دې سیمه کې اباد شوي یو ځاې شول او خپل ځانته والې یې له منځه یوړ. په دې اساس دا ټوله سیمه دهغوې په نامه مشهوره شوه.

دمالو او مانجهـ څخه علاوه څه نور قومونه هم وخت په وخت دمالوه دې زمکو ته راتلل ، دنمونې په توګه د بندیل کهنډ له لارې د کچواها خلک دې سیمې ته را ننوتل اوتر یوه وخته پورې به دلته اوسیدل ، په دې خاطر دغو سیمو ته یې بیا د کچوار نوم ورکړ. ددې دغه اوسنې نوم د کچهوراواسې د ورانیدو څخه جوړ شوې دې. ددوې جوړونکې راجه نرود نومیده چې یو وخت یې په ګوالیار کې حکومت کاوه.

ددې کچواهانو څخه علاوه چوهان هم په مالوه کې اباد شوي وو . دې چوهانو به یو ډول شربت جوړاوه چې دمرګ شربت به یې ورته وایه . هغوې به دا شربت خپلو دښمنانو ته ورکاوه اوپه دی توګه به یې هغوې له منځه وړل. دې شربت ته یې په راجپوتې ژبه کې (کهینچ څکول) ویل ،په دې خاطر دارا جپوتان بیا د کهینچ په نامه یادیدل . دا راجپوتان بیا شرقي مالوه ته راغلل او هلته یې د هغه ځآې د پخوانیو اوسیدونکو سره نښتې پیل کړې اوهغوې یې د جنګونو په واسطه د خپلو ځایو څخه وشړل او دهغوې په ملکیتونو یې ولکې وکړې ، داې راجپوتانو ان د اکبر تر وخته پورې مسلمانانو حکمرانانو ته هم ستونزې راولاړولې. همدا علت چې ددوې په مقابل کې مسلمانو پادشاهانو دا پالیسي خپله کړه چې د راټهور راجپوتانو ته دهغوې دخدمت په مقابل کې مالوه د جاګیر په ډول پریږدې ترڅو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې لارې د مالوه پخواني راجپوتان تر اغيز لاندې و نيسي. ددې پايلې دا شوې چې په لږه موده کې دغو نوو راغليو خلکو کهينچې راجپوتان په اقتصادي، سياسي او نورو ساحو کې په ډېره زياته اندازه لاندې وغورزول.

ددې نه علاوه تور قبائل هم مالوه ته ور ننوتي و چې په سنسکرت يې دې خلکو ته (مرکهه) ويلې. په پنځلسمه پيړۍ کې دا خلک د ګواليار څخه را پورته شول او په مالوه کې اباد شول او بيا يې د سلطان ابراهيم لودي د واکمنۍ په وخت کې د مالوه د خلجي سلطان او ددهلي د فرمانروا په خلاف خپله ازادي په خپل ځاې و ساتله. بيا د تور قوم خلک دجنوب په لور وخوزيدل او د راې سين د راجه پورن مل پلار سلهاري تر قومندې لاندې يې په چندريري اوراې سين باندې ولکه وکړه او هلته يې خپل حکومت جوړ کړ. د مالوې په اړه تاريخي معلومات په لنډه توګه په لاندې ډول وړاندې کيږي. د ۱۴۰۱ څخه تر ۱۴۰۲ پورې مالوه د هغې د والی دلاورخان غوری له اړخه ازاده اعلان شوه او همدغه والي د مالوه د سلطنت بنسټ کيښود. دهغې وروسته دهغه زوې سلطان هوتک غوري دخپلو فتوحاتو په لړ کې د سلطنت پولې تر ګواليار او کالتي پورې وغځولې.

ددې نه وروسته په ۱۴۳۵ څخه تر ۱۴۷۱ پورې د سلطان محمود تر نامه لاندې يو کس د مالوه د حکمران په ځير پاته شو، هغه يو منصف المزاجه او عادل حکمران و، دهغه دحکومت په څلور دير ش کلنۍ دوره کې د مالوه تاريخ د منځنيو پيړيو د تاريخ يو طلاې باب ګڼل کيږي. دهغه وروسته دهغه زوې غياث الدين د مالوه حکمران شو، هغه تر يوه وخته پورې دخپل پلار په ځير حکومت کاوه خو وروسته بيا په عياشۍ کې ورډوب شو، په عياشۍ کې د ورپريوتو وروسته هغه ته يو اځې يو شوق را پيدا شوې و او هغه دا و چې د راجه ګانو او سترو زمکوالو ښايسته لوڼې به يې په زور خپل حرم ته راوړې. هغه خپلې شاهي دندې پريښودې وې او شپه او ورځ په حسن او ښايست کې ډوب و.

دهغې وروسته د ۱۵۰۰ او ۱۵۱۲ کلنو تر منځ ناصر الدين په تخت کيناست، دا هم يو شرابي او ظالم حکمران و. خو دخپل سلطنت چارې يې په ډېره ښه توګه تر سره کولې. خو ددې وورسته دهغه د زامنو تر منځ د تخت د تر لاسه کولو له پاره شخړې راپيدا شوې چې دهغوې څخه يې يوه زوې (محمود) د راجپوتانو د سردار په مرسته په تخت د کيناستو بريالېتوب تر لاسه کړ.

هغه دغې راجپوت سردار ته د ميګني راې لقب ورکړ. ميګني راې ډير پوه، عاقل او تکړه سپاهي و. که څه هم په خپله په سلطان محمود کې د جسماني ځواک کمښت نه و خو د مصلحت او سپاهيت له اړخه ډېر کم تجربه و. په داسې حال کې چې ديوه رهبر له پاره داسې صفتونه ډير اړين ګڼل کيږي. پايلې يې دا شوې چې ميګني راې دهغه څخه مسلمانان سرداران يو يو لرې کړ او له منځه يې يوړل او د خپل ځان څخه يې يو مطلق العنان حکمران جوړ کړ. سلطان محمود ددې حالاتو په کتلو سره د ګجرات د پادشاه څخه کومک و غوښت. دبله اړخه ميګني راې د ميواړ د راجه رانا سانګا څخه دبسپنې غوښتنه وکړه. په پايلو کې يې سلطان ته سخته ماتې ورکړه او د تل له پاره يې بندي وساته، وروسته راناسانګا سلطان بيرته ازاد کړ او هغه ته يې د سلطنت په يوې خاصې سيمې کې د حکومت کولو اجازه ورکړه. خو د مالوې پاته ټوله سيمه يې په خپل سلطنت کې را شامله کړه.

د مالوې د سلطنت دغه ډول له منځه تلل او د رانا سانګا په ځواک کې د حد نه زيات ډېرښت په هندوستاني سياست کې ډير خلل راپيدا کړ. تر لږې مودې مخته پورې د مالوې، ميواړ او ګجرات درې واړه رياستونه په خپل ځواک او پراختيا کې يو دبله سره برابر وو. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه دهغوې تر منځ يو ډول توازن اوبرابري موجوده وه اودخپل منځې شخړو په وخت کې به يې هم ددهلي کمزورې نظام د راحت سره مخ کوو.

خو د ګجرات او مالوه په ګډو ځواکونو د رانا سانګا فتحې د راجپوتانو هغه جارحانه پاليسي بيرته را ژوندۍ کړه او د راجپوتانو دځواکونو دا يووالې د دهلي دکمزورې حکومت له پاره ډير زيات خطرناک ثابتيده. ځکه چې دداسې يوه با اختياره رياست دومره پراخوالې او په بل رياست باندې دهغوې ولکه کول په طبيعې توګه دمرکز سره د ټکر کولو له پاره لاره هواروله.

په دې خاطر رانا سانګا د ميواړ د واکمنۍ په لوړتيا وکې د سلطان لودهي د زماني لودهيانو ته پرلپسې ګواښ حسابيده. اودا ګواښ دبابر له پاره هم تر هغه وخته پورې په خپل ځاې پاته وه تر هغې چې بابر د کنواه په جنګ کې رانا سانګا ته ډيره بده ماتې نه وه ورکړې. هغه په دې جنګ کې د راجپوتانو ځواک په پوره توګه له منځه يوړ.

خو ميواړ هم دمالوه د زوال نه وروسته په سيمه کې توازن و نه شو ساتلې، ددې ماتې څخه وروسته د ګجرات د عروج او زوال له پاره لاره پرانستل شوه، دګجرات حکمران بهادرشاه په مالوه باندې يرغل وکړ او په دې توګه يې مالوه په ګجرات کې راشامله کړه. بهادرشاه د ځواکمنکيدو سره سم د مغلو په خلاف د بغض او کينې لاره خپله کړه، بلکل همغسې لکه ددې نه مخته چې رانا سانګا خپله کړې وه. خو دا ګواښ هغه وخت له منځه ولاړ چې همايون په ګجرات باندې حمله وکړه او بهادرشاه يې له منځه يوړ.

دبهادرشاه د مړينې وروسته مالوه بې وارثه پاته شوه. ځکه چې دې سيمې ته دپخوانيو حکمرانانو د وراثينو څخه هيڅوک په لاس ورنغې اوپه دې توګه دمالوه ميدان بلکل صاف پاته شو، هيڅ نوې ځواک دلته دپښو دکلکولو توان نه درلود. په دې وخت کې يو کس ملوخان د حالاتو څخه سياسي ګټې پورته کړه، نوموړې په لمړيو کې د مالوه د خلجې حکمران غلام و اوبيا د سيمې امير وګرزيد. هغه وخت چې د لږې مودې له پاره مالوه د بهادرخان په ولکه کې راغله نو ملوخان د بهادرشاه له اړخه غوره وګڼل شو، دګجرات دحکمران بهادرشاه دمړينې وروسته ملوخان د قادرشاه په لقب دمالوه په ډيرې برخې باندې حکمران وګرزيد.

په مالوه کې وروسته بيا يو بل ځواک هم راپيدا شو او هغه د راجپوتانو سردار پورن مل و. همدغه پورن مل په لمړيو کې په راې سين او چندربرې باندې ولکه وکړه اوددې وروسته يې ورځ په ورځ خپل توان زيات کړ او په دې توګه راجپوتانو يو ځل بيا خپلې جارحانه حملې يو ځل بيا پيل کړې او په ډيره لږه موده کې پورن مل دومره ځواکمن شو چې دمالوه هيڅ حکمران دهغه واکمنې له ستر ګو نه شوه غورزولې.

هغه وخت چې شيرشاه سورى په دهلى کې قيام کاوه اوبيا يې په مالوه باندې د بريد کولو تکل وکړ نو هغه وخت په مالوه کې دوه ستر ستر ځواکونه وو. او دا دواړه د شيرشاه سوري له پاره ګواښ ګڼل کيده. دهغوې څخه يو ملوخان و چې د قادرخان لقب يې ځانته خپل کړې و او بل راجپوت حکمران پورن مل و. اوس ددې دواړو د ځپلو له پاره شيرشاه سورى د دهلي څخه روان شوې و. هغه دخپل سفر په لمړي پړاو کې اګرې ته ورسيد. هلته په اګره کې دقيام په وخت کې ورته دخپل والى بهار شجاعت له اړخه يو ليک وررسيد چې په هغې کې يې ليکلې و چې د ګواليار د کلا والي ابو القاسم چې دهمايون له اړخه ټاکل شوې و، دده سره سوله کړې ده. او دابو القاسم په مطابق کله چې شيرشاه سورى په خپله ګواليار ته را ورسيږي نو دا کلا به شيرشاه سورى ته ورحواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددهلي ښخه د اګرې په لور دتللو په وخت کې شيرشاه سوری دخواص خان په نامه يو قاصد ليږلی و او هغه ته يې حکم کړی و چې هغه دې د هلي په ځاى د اګرې په لور راشي ، خو اوس چې د شجاعت خان له لوري شيرشاه سوري ته ليک ور رسيدلی و نو هغه خواص خان ته د انتظار پرته د اګرې ښخه روان شو . لاهور ته يې بل قاصد وروليږه تر څو خواص خان ته ووايي چې هغه دې ته د انتظار کولو پرته د اګرې ښخه روان شوې دې نو په دې خاطر دې هغه د هغه پسې مالوې ته ځان ورسوي.

شيرشاه سوری د شجاعت خان د پيغام د تر لاسه کولو سمدستي وروسته داګرې ښخه روان شو اوخپل فوځ ته يې حکم وکړ چې دګواليار دلارې دې دمالوې مرکزي ښار ماندو په لور ولاړ شي. داګرې ښخه دګواليار په لور دتللو په وخت کې شيرشاه سوری د اناوه او بهينډ په لور کوچ کړی و . کابي ته د رسيد و سره سم د سمبل عسکري قومندان د بلګران ښخه راتښتيدونکي اخري مغل سردار بيرم خان هم شيرشاه سوری ته ورحواله کړ. بيرم خان يې د شيرشاه سوری په وړاندې راوست. خوشيرشاه يې په اړه کومه پريکړه و نه کړه. او هغه هم د يوه بندي په څير د شيرشاه سوری په لښکر کې سفر کاوه .

په هر حال شيرشاه سوری د اګرې ښخه ګواليار ته ورسيد او د ګواليار مغل والي ابو القاسم د خپلې وعدې مطابق دکلا ولکه د شيرشاه سوری په لاس کې ورکړه. ابوالقاسم چې دهمايون له اړخه د ګواليار والی ټاکل شوی و ، ديوه کال د واټن په اندازه د خوارکې وسايلو کمښت په اساس د شيرشاه سوری د سپه سالار او حاکم بهار شجاعت خان سره په سولې کولو مجبورشوی و. شيرشاه سوري ابو القاسم هم له ځانه سره بندي کړ او په خپل فوځ کې يې وساته . د هغه راتلونکې هم د بيرم خان په څير تياره معلوميد ه . د شيرشاه سوري لښکر د ګواليار ښخه روان شو او د مالوې شمالي پولو ته ورسيد. په همدې وخت کې شيرشاه سوری په ناڅاپي توګه خپل مخ بدل کړ او د شمال له لورې يې په مالوه باندې دحملې په ځاى د جنوب غرب په لور د ګاګرو په خوا ور وګرزيد. کله چې دا خبر د مالوه حکمرانانو ته ور ورسيد نو هغوې دخوشحالۍ نه جشن جوړ کړ ،هغوې دا فکر کاوه چې شيرشاه سوری د مالوه ښخه په شا ولاړ . او اوس بلې کومې لورې ته روان دې.

شيرشاه سوري په جنګونو کې ډيره پراخه تجربه درلوده اوبيا هغه دا ټولې سيمې ښخوا هم ليدلې کتلې وې. ګاګرو د مکندره نومې غرنيو لړيو اخري شرقي پوله باندې پرته سيمه د ه . ددې غرنو ښخه نيولې د مالوه تر شرقي راجپوتانه سيمو پورې لاره سميږي په مالوه باندې ديرغل کولو له پاره چې شيرشاه سوری کومه لاره خپله کړې وه د هغې په اړه تر اوسه پورې شجاعت خان ته هم معلومات نه و . شجاعت خان هم په دې نه پوهيده چې دلښکرو اخري منزل به کومې لورې ته وي ځکه چې د هغه اقا شيرشاه سوري دخپلو جنګي پلانونو په پټ ساتلو کې ډير ميړنې و .

په دې توګه د ګاګرو په غرنيو سيمو کې د ورننوتلو وروسته ، شيرشاه سوری تر هر څه د مخه په دې دره باندې ولکه وکړه ، ځکه دا دره د مالوه ښخه د شرقي راجپوتانه په لور په لاره کې پرته وه . ددې درې دولکې کولو ښخه د شيرشاه سوری مقصد دا و چې د مالوه د ډيرې برخې حکمران قادرشاه ته د راجپوتانه يا بلې کومې لورې ښخه کومک را ونه رسيږي. اوکه څوک د اړتياو په وخت کې د قادرشاه سره کومک کول غواړي نو هغه به په همدې درې کې تم کړل شي.

بيا شيرشاه سوری په ناڅاپي توګه د جنوب لورې ته سارنګ پور ته ور وګرزيد . دا سيمه د ګاګرو ښخه يو سلو شل ميله واټن کې پرته د ه . په دې وخت کې قادرشاه په اجين کې و چې د سارنګ پور ښخه يې جنوب غرب لورې نژدې سل ميله واټن درلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا تر او سه قادرشاه د اجین څخه نه ور راوتلې چې شیرشاه سوری په سارنګ باندې د جنګ پرته ولکه وکړه. قادرشاه سخت په ویره کې شو اود خپل مرکز شهر ماندو به لور ولاړ. دا ښار د اجین څخه نژدې سل میله جنوب ته پروت دې. دشیرشاه سوری ددې ناڅاپي یرغل څخه هغه په ویره کې لویدلې و او له دې ځایه په تیښته وتلې و. که څه هم د قادرشاه سره د جنګ او جنګیدو پوره سازو سامان شتون درلود خو هغه ته دشیرشاه سوري په څیر ددښمن دغلولو اویادښمن ته ددوکې ورکولو ځواک نه و موجود. هغه ددې جوګه هم نه وې چې په ځانته ځان جنګ وکړي اوخپل ځآن په زوره د اور په لمبو کې وروغورزوي.

که چیرې په دې وخت کې قادرشاه دهمیت او میړانې څخه کار اخستې واې او په خپلې مستحکمې کلا کې محاصره شوې واې او ددښمن مقابله یی کړې واې نو ممکن وه چې هغه ته به دلږه مقاومته وروسته دمالوه د کوچنیو او سترو سردارانو او حاکمانو ملاتړ تر لاسه شوې واې ،او هم به دهغه ځاې سرداران او حاکمان یو لاس شوې او د یوه بیرغ ترسیوري لاندې به یی د شیرشاه سوري مقابله کړې واې ، نو که چیرې دا سې یی کړې وای نو د شیرشاه سوری په شاتګ هم شوني و او ددوې ددفاع له پاره هم پوره وخت ورته په لاس ورته .

دبله اړخه شیرشاه سوری همدلته په سارنګ پور کې په دا سې توګه قیام وکړ چې هلته یی د یوه حمله کونکې په څیر نه بلکه د یوه قانوني حکمران په څیر حیثیت خپل کړ ، تر سارنګ پور پورې د ورسیدو له پاره شیرشاه سوری نه د وینې یو څاڅکې توې کړ او نه یی خپل لښکر ته د لوټمارئ او چور وچپاول اجازه ورکړه. او نه یی د رعایاو څخه د چا دغلام کولو هڅه وکړه ، اونه یی کوم ډول تباهي او بربادي منځته راوړه. دې ټولو خبرو دشیرشاه سوری په انسانیت او انصاف باندې دلالت کوي.

هغه وخت چې شیرشاه سوري په سارنګ پور کې قیام کاوه او د مالوه حکمران د اجین څخه خپل مرکز ماندو ته تښتیدلې و. په ماندو کې د اوسیدو په وخت کې دقادرشاه سفیر سیف خان ورته سلا ورکړه چې هغه دې سمدستي سارنګ پور ته ولاړشي او دشیرشاه سوري په خدمت کې دې حاضر شي اودهغه سره دې سوله وکړي. قادرشاه ته دخپل سفیر سیف خان دا مشوره ډیره غوره ښکاره شوه په دې خاطر یی څو ساتونکې ډلې له ځانه سره واخستې او دخپل مرکزي ښار ماندو څخه ووت او دبیرته اجین ته ورسید. دهمدې ځایه هغه سارنګ پور ته خپل یو سفیر و استاوه اود هغه په لاس یی خپل د اطاعت اوفرمانبرداری پیغام ولیږه. اوبیا دخپل همدې سفیر تر شاشا پخپله هم ددوو سوو آس سپورو سره یو ځاې سارنګ پورته ته روان شو.

هغه وخت چې قادرشاه دخپلو ساتونکو سره یو ځاې سارنګ پورته ورسید نوشیرشاه سوري یی ډیر ګرم استقبال وکړ ، قادرشاه په ډیره ښه توګه د شیرشاه سوري سره خبرې وکړې او دکوم شرط پرته یی دمالوه ریاست دشیرشاه سوری په وړاندې کیښود. شیرشاه سوری د قادرشاه ددې رویی په مقابل کې دهغه د شاهانه شان په مطابق ګلنار خیمه او نور قیمتي او ارزښتناک لوازمات ور وښنل .سارنګ پورته د قادرشاه د ور رسید و سره سم شیرشاه سوری حکم کړې و چې د سارنګ پور څخه دې پړاو پورته کړل شی اود اجین په لور دې کوچ وکړل شی. دشیرشاه سوری دحکم د اوریدو سره سم دهغه لښکر د سارنګ پور څخه د اجین په لور وخوزید ، دا ډیر اوږود سفر و او نژدې پنځه منزله یی درلودل. په دې سفر کې دشیر شاه سوری او قادرشاه تر منځ اړیکې د ډیرو ښو دوستانو په څیر شوې وې.

ددې سفر په وخت کې دواړه په آسونو سپاره یود بل په څنګ څنګ کې د اجین په لور روان وو. هغوې د خپلو لمړنیو انقلابي ژوندونو راز یو بل ته سره ووایه. ملوخان چې په قادرشاه باندې یی شهرت موندلې و ددې نه اخوا چې د سلطان په خدمت کې پاته شوې و ، څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلې یی دداسې فوځونو قومندانې کړې وه چې دشیرشاه سوری ددې او سني لښکر څخه، چې د اجین په لور روان و ، ډیر زیات و. نو په دې خاطر هغه هم په ډیر خوند خوند سره دشیرشاه سوری سره خپلې پخوانی قصې کولې اودخپلو پخوانیو تجربو په اړه یی ورته معلومات ورکاوه.

په هر صورت د سارنګ پور څخه د اجین په لور د سفر په دوران کې شیرشاه سوری اوقادرشاه یو دبل ډیر ښه ملګري اودوستان و ګرزیدل. ددې سفر په دوران کې قادرشاه دشیرشاه سوري دفوځ د نظم و دسپلین څخه ډیر اغیزمن شو، هغه په خپل زوند کې داسې ستر فوځ دداسې ښه نظم او نسق په حال کې نه و کتلې. هغه دا هم وکتل چې د شیرشاه سوری لښکر د ساعت په شمیرلو سره سفر کوي، بیا مابنام د پړاو په وخت کې لښکر خپلو ځلورو اړخونو ته کندنې کوي لکه څنګه یی چې د دښمن دحملې څخه ویره وي. او بیا لوتمار او چور وچپاول په ځاي په خپلو خیمو کې ارام پاته کیږي.

د سارنګ پور څخه د اجین په لور د سفر په وخت کې، کله چې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاي پړاو و کړ نو قادرشاه په پړاو کې ګرزیده را ګرزیده، هغه وکتل چې څو کسه افغان عسکر بیلچې په لاس زمکه کني او مورچې کاږي. په دې وخت کې هغه یو سپاهي ته وویل چې ددې افغان عسکرو څخه اقا شیرشاه سوری ډیر زیات کار اخلي او ددوې حالت ډیر خراب شوې دې، دشیرشاه سوری عسکرو د قادرشاه دا خبرې واوریدې او د هغه خبرې یی په کرکجنه توګه په ټوکو وا خستلې. په همدې وخت کې دشیرشاه یو عسکر ورته داسې ځواب ورکړ:

«مونږ ددې کار د کولو څخه ډیر خوند اخلو. ځکه چې زمونږ اقا هم زمونږ په څیر ډیر محنت کوی.»

قادرشاه ددې ځواب په اوریدو سره ډیر حیران شو. چې دشیرشاه سپاهیان ولې دهغه سره دومره زیاته مینه کوي. په داسې حال کې چې هغه له دوې څخه ډیر سخت کار اخلی.

دلښکر سره د سفر کولو او د لښکر په منځ کې د پړاو کولو په وخت کې قادرشاه دا هم وکتل چې دعسکرو د تفریح له پاره هیڅ ډول سازو سامان نه شته. ددې لښکر سره نه بانډ و او نه نورڅه. نه ورسره د نڅاکونکو ښځو کومه ډله وه چې دهغوې په ژوندونو کې رنګیني را پیدا کړي. په هر صورت، ددې ټولو حالاتو په کتلو سره قادرشاه دشیرشاه سوری اودهغه دلښکر څخه ډیر اغیزمن شو. دمالوه حکمران شیرشاه ته په تسلیمیدو سره سیاسي زهر څکلې و. ځکه شیرشاه سوري ته اوس حالات ډیر نازکه تر سترګو کیدل. دمانډو په ریاست باندې ولکه کول اوقادرشاه د خپله ځانه سره بندی کول دهغه په سترګو کې یو کرکجنه او ذلیله کار معلومیده. خو ددې برعکس د قادرشاه د پخوانې کړچار په کتلو سره هغه ته بیرته د مالوه دریاست واګې سپارل او هغه دخپل ځان باج ورکونکې ګرځول هم د مصلحت نه لرې کار تر سترګو کیده، ځکه په تیرو وختو کې همدا قادرشاه ډیر زیات خطرناک ثابتیداې شو.

شیرشاه سوری ته دقادرشاه سره داوسید و په وخت کې دا احساس را پیدا شوې و چې بې له شکه، قادرشاه یو عقلمند حکمران دې او د شاهي رتبې ورتیا لري نو په دې خاطر هغه باید لږ تر لږه د یوه ولایت والی و ټاکل شی. اجین ته د رسید و سره سمدستي شیرشاه سوری تر ټولو لمړی دا کار وکړ چې د قادرشاه په نامه یی یو فرمان ولیکه. اوددې فرمان له مخې قادرشاه د شیرشاه سوری له اړخه دمالوه په ځاي د لکنهوتي حاکم و ټاکل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې د مالوه نورو حکمرانانو وکتل چې قادرشاه چې ددوې څخه ډېر ځواکمن دی او هغه د شیرشاه سوری اطاعت و مانه ، نو هغوی هم د شیرشاه سوری په لور راغلل . د نربدا د دریاب د جنوبي برخې حاکم معین خان پخپله هملته په اجین کې د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شو او خپل اطاعت یې وړاندې کړ او د شیرشاه سوری ماموریت یې و مانه . شیرشاه سوري د هغه اطاعت قبول کړ او هغه ته یې د هغه جاګیر بیرته ورکړ .

د ګجرات څخه هم عالم خالوري او دریا خان چې د ګجرات د نابالغه پادشاه ولیعهد او سرپرست و ، دواړه د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شول ،شیرشاه سوری هغوې د سیاسي مهاجرینو په څیر و منل او د خپل ځان سره یې ورته پناه ورکړه او هغوې یې د اجین او سارنګ پور حاکمان وګرزول او د هغوې د وخت د تیرولو له پاره یې معقوله تنخوا وټاکله . هغه وخت چې شیرشاه سوری په اجین کې او سیده نو په همدې ورځو کې خواص خان هم د لاهور څخه اجین ته ور ورسید .

هغه وخت چې په اجین کې د اوسیدو په دوران کې د مالوه کوچني او ستر حکمرانان د شیرشاه سوری دربار ته ورتلل او خپل اطاعت او فرمانبرداری له پاره یې هڅې کولې او شیرشاه سوری هم هغوې ته د هغوې ریاستونه بیرته ور سپارل ، قادرشاه ته ډیر تکلیف او درد ور ورسید ،هغه هم دا هیله کوله چې شیرشاه سوري به د مالوه د نیولو وروسته د مالوه حکمراني بیرته همغه ته ور سپاري خو کله چې شیرشاه سوری هغه د مالوه په ځاې د لکنهوتي حکمران وټاکه نو قادرشاه ته د شیرشاه سوری ددې فرمان څخه ډیره ناهیلي را پیدا شوه . خو هغه د څلورو خوا و څخه د شیرشاه سوري په پنجو کې را نښتې و ، د هغه سره د شیرشاه سوری د حکم د منلو پرته بله لاره هم نه وه ، خو بیا یې هم د شیرشاه سوری څخه د خلاصو ن له پاره په پټه توګه پلانونه جوړول . قادرشاه هملته په اجین کې د اوسیدو په وخت کې خپلې ښځې ، کوچنیان او نور خپلوان دوستان سره را ټول کړل او په یوه داسې ځاې کې یې ورته خیمې و درولې چې د اجین د ښار او د شیرشاه سوری د لښکرو ترمنځ سیمه ګڼل کیده . په دې وخت کې شیرشاه سوری قادرشاه خپلې خیمې ته را وباله . او حکم یې ورته وکړ چې خپل کوچینان ، ښځې او نور خپلوان دوستان ټول د لکنهوتي په لور واستوي او د هغوې د تللو څو ورځې وروسته پخپله هم د لکنهوتي په لور ولاړ شي. قادرشاه څه نور فکر کاوه ، نو په دې خاطر یې ددې معاملې د ځنډولو له پاره شیرشاه ته وویل چې :

زه خو ستا د حکم او پریکړې په اساس لکنهوتي ته ورځم خو له ما سره د بار وړلو له پاره حیوانات نه شته . شیرشاه سوری سمدستي حکم وکړ چې قادرشاه ته سل اوښان او سل قچرې تیارې کړئ ، کله چې د بار وړلو دا حیوانات قادرشاه تر لاسه کړل نو قادرشاه پرې خپل ټول سامان بار کړ او خپله کورنۍ او خپل خپلوان یې ټول د کوچ له پاره تیار کړل ، خو بله ورځ شیرشاه سوری ته خبر ورسید چې قادرشاه د لکنهوتي په لور د تللو پر ځاې د ګجرات په لور تښتیدلی دې . او باغي شوې دې.

شیرشاه سوري د هغه د تعقیبولو په خاطر خپل سالار شجاعت ور ولیږه او هغه ته یې حکم وکړ چې په هره توګه چې شوني وي قادرشاه لاس ترلي دلته راولئ ، خو شجاعت خان په خپلې ورسپارل شوې دنده کې ناکام پاته شو . د ګجرات پولې د اجین څخه نژدې سل میله واټن کې وې ، په داسې حال کې چې قادرشاه د شجاعت خان څخه څو ورځې مخته تښتیدلی و . شجاعت خان د قادرشاه د نیولو پرته بیرته راستون شو ، شیرشاه سوری د شجاعت خان په دې بې پروایی باندې ډیر په غضب شو ، خو اوس کار له لاسه وتلې و . او شوني وه چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاه سوری له پاره ستر ګواښ ګرزیدلی واې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات دا ډول و چې په مالوه کې د راې سین راجه پورن مل څخه علاوه نورو ټولو کوچنیو اوغټو حکمرانانو د شیرشاه سوری ملاتړ اعلان کړې و اوهغه اطاعت یې منلې و. خو د راې سن راجه پورن مل لاتر اوسه په خپل ځاې کې د روند ناست و. دهغه له آنده دا دراجپوتانو ستر خیالي وه ،هغه ته په خپل فوځ ، خپل ځواک او خپل ځان باندې پوره باور و، ددې نه علاوه هغه تر اوسه پورې دشیرشاه سوری میړانه ، شجاعت ، او غیض و غضب نه وکتلې. نو په دې خاطر هغه په دې هیله ناست و چې هغه به په ځانته ځان د شیرشاه سوری مقابله وکړي اوخپلې سیمې به دهغه دولکې څخه خوندي وساتي.

خو کله چې دمالوه حکمرانان یو په بل پسې دشیرشاه سوری دربار ته راغلل اوخپل اطاعت یې څرګند کړ او د راې سن راجه پورن مل ته هم دا خبرونه ورورسیدل چې اوس نو شیرشاه سوری غواړي خپل ټول لښکر ته حرکت ورکړي او دمالوه دمرکزي ښار مانډه څخه را ووزی اودراې سین په لور را روانیږي تر څو په پورن مل باندې یرغل وکړي. ددې خبرونو په اوریدو سره د پورن مل پښې په لړزیدو راغلې ،ځکه چې دهغه هر مشیر هغه ته دا مشوره ورکوله چې دشیرشاه سوري سره دې د مقابلې څخه ځان وساتي. اوکه چیرې مقابله وکړې نوماتې به یې په برخه کیږي، غوره داده چې دمالوه دنورو حکمرانانو په څیر هغه هم دشیرشاه سوری خدمت ته ورشی او دخپل اطاعت سر ورته ټیټ کړي.

ددې حالاتو په رڼا کې د راې سین دراجه پورن مل سره ددې نه پرته بله لاره نه وه چې هغه دخپلو مشاورینو د مشورو په اساس دشیرشاه سوري په دربار کې حاضر شي اودمالوه د نورو حکمرانانو په څیر دهغه د اطاعت له پاره سر ټیټ کړي. ددې پریکړې سره سم د راې سن راجه پورن مل د شپږ زره اسونو سره یو ځاې دشیرشاه سوری دربار ته راغې ،شیرشاه سوری په ډیره ښه توګه هغه ته ښه راغلاست ووایه. او ډیر قیمتي انعامونه او ارزښتناکه تحفې یې ورکړې. پورن مل د ضمانت په توګه خپل ورور چتربوج

دشیرشاه سوري سره دیرغمل په توګه کیناوه. شیرشاه سورې هغه ته دهغه سیمه بیرته ورکړه او د پورن مل څخه یې دا ژمنه واخسته چې تل به دشیرشاه سوری اطاعت کونکي اوسي.

اوس نو دشیرشاه سوري تر مخه د هندوستان تر ټولو ستر ځواک د راجپوتانه د راجه ملادیو ځواک و. دراجه مالدیو ځواک د شیرشاه سوري د ځواکونو څخه څو هومره زیات و. په دې خاطر دمالوه څخه د فارغیدو وروسته شیرشاه سوری نه غوښتل چې د راجه ملادیو پر خلاف کوم قدم واخلي. هغه غوښتل د هغه له پاره په پوره توګه خپل ځان تیار کړي. خوبیا یې هم په راجپوتانه باندې دخپل رعب اودبدبې د ساتولو په خاطر یې دمالوه حالات منظم کړل او هلته یې دخپل فوځ یوه برخه پریښوده او پخپله یې د راجپوتانه په لور مخه کړه. شیرشاه سوری غوښتل چې دخپل دغې حرکت په واسطه ځانته د راجه ملادیو داخلي ځواک معلوم کړي ، په دې خاطر یې د مالوه څخه د وتلو وروسته د راجپوتانه درن تهمبور دکلا په لور مخه کړه.

د رنهتمبور په دې کلا باندې راجپوتانو ډیر نازکاوه. دا کلا د بوندې په پولو د جیپور د ریاست سره پرته ده. د چتوړ تر ځنګ دهمایون د واکمنۍ په وخت کې دګجرات حاکم بهادرشاه په دې کلا باندې هم ولکه کړې وه. هلته یې یو ګجراتي لښکر جوړ کړې و چې قوmندان یې عثمان خان نومیده او همایون ورته دخان خانان لقب ورکړې و.

د بهادرشاه دمړینې وروسته درنهتمبور حاکم عثمان خان دمالوه د حاکم قادرشاه ملګرتوب خپل کړې و ، دا کلا دخپل ځان د خوندي ساتلو له پاره اوس هم همغومره قوي وه لکه څومره چې پخوا وه. خو اوس دهغې حاکم عثمان خان زوړ شوې و او دکمزورتیا په اساس

(c) ketabton.com: The Digital Library

يی خپل ځان ددې ورړ نه ګانه چې دشیرشاه سوری مقابلې ته را مخته شي. په دې خاطر دشیرشاه سوری سره دمقابلې نه د خوندی پاته کیدو له پاره یی خپل عافیت په دې کې وکوت چې درنهتمبور کلا شیرشاه سوری ته ورحواله کړي.هغه همدا سې وکړل عثمان خان دا کلا د جنګ وجدل پرته شیرشاه سوري ته ورحواله کړه ،شیرشاه سوري دغه مستحکمه کلا خپل زوي عادل خان ته وسپارله. او پخپله دخپل فوځ سره بیرته د اګرې په لور ولاړ. درنهتمبور دکلا ولکه کول دراجپوتانو په خوله باندې یو سخت ګذار و. هغوی ته دا ډاګیزه شوه چې لکه څنګه چې شیرشاه سوری د رنهتمبور کلا ولکه کولې شي نو په همدې توګه به نورې سیمې اوکلا ګانې هم د راجپوتانو څخه په خپله ولکه کې راولي.

شیرشاه سوري څلورمه برخه

۲۲

په اګره کې شیرشاه سوری خواص خان ته داوسیدو له پاره دخپل ځان تر څنګ ډیره ښه حویلۍ ورکړه. دا همغسې یو ه ماڼۍ وه لکه څنګه یی چې په رهتاس کې درلوده. یوه ورځ ، هغه وخت چې خواص خان او ګنګا دواړه بازار ته د څه سامان دا خستلو له پاره تللي وو نو کملاوتي دخپل خوب په ځاې کې ځانته ناسته پاته شوې وه ، په همدې وخت کې یو ساتونکې دهغې دخیمې دروازې ته راغې او ورته یی وویل چې: درنې میرمنی ! دوه کسه ځوانان غواړي له تاسر ه ووینې. هغه دواړه وایی چې دوې ستا د ورور مهاکوي له اړخه ستا سره د کتلو له پاره راغلی دي ددې ساتونکې په دې خبرو باندې کملاوتي ټکان وخوړ او سمدستی یی هغه ساتونکې ته وویل چې :که چیرې همدا سې وي نو هغوې دواړه زما خیمې ته را ولیږئ. ترڅو زه ووینم چې هغوې د څه له پاره دلته راغلي دي ، هغه ساتونکې دکملاوتي دخبرو سره سم بیرته ستون شو.

لږه شیبه وروسته دوه کسه ځوانان دکملاوتي خیمې ته را ننوتل. دهغوې د کتلو سره سم کملاوتي د خپله ځایه راپورته شوه اوهغوې دواړو ته یی په خالي ځایو د کیناستو اشاره وکړه. او پخپله هم هملته کیناسته. بیا کملاوتي هغوې ته مخ کړ او ورته یی وویل چې : تاسې څوک یاست او څه پیغام مو له ځانه سره راوړي دي؟ دهغو دواړو څخه یوه یی وویل چې:

کملاوتي ! زما نوم ملوک چند او زما دملګري نوم منوهر داس دي. مونږ دلته ستا ورور مهاکوي را استولي یو. هغه مونږ ته ویلی دی چې مونږ ولاړ شو اود هغه دخور کملاوتي سره ووینو. دهغې وروسته چې کومه خبره هغه وکړي په همغې عمل وکړو.

کملاوتي لږ څه په غور سره هغوې دواړو ته وکتل اوبیا ی ورته وویل چې: زما ورور مهاکویی په دې اړه تاسو ته څه نه دې ویلي چې د کوم کار له پاره یی تاسو را استولي یاست؟ په دې وخت کې د ملوک چند په ځاې منوهر داس وویلې چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ورور مهاکویی مونږ ته دا ویلي وو چې ، [تر دې ځایه دخبرې کولو وروسته هغه ناڅاپه چپ شو اوبیا یی په ډیره پته توګه کملاوتي ته وویل چې] : کملاوتي کومه خبره چې زه کول غواړم ،هغه دلته کولې شم. کوم خطر خو به نه وي ، کملاوتي لمړۍ ددروازې په لور وکتل اوبیا یی ورته وویل چې هر څه چې وایی په پوره راز سره یی ووایه ، دهغې په دې خبره منوهرداس په ډیر ټیټ غږ سره وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

کملاوتي ! په اصل کې ستا ورور مهاکویي مونږ په دې خاطر دلته را ستولي یو ترڅو مونږ له تاسره وو ینو او د خواص خان په وژلو کې له تاسره مرسته وکړو ، د منوهرداس ددې خبرې سره کملاوتي ډېره زیاته خوشحاله شوه او بیا یې په همدې خوشحالۍ کې وویل چې:

ګوره منوهر داسه ! ستا خبره سهي ده ، ریښتیا هم زما د کاکا زوې تاسې دهمدې کار له پاره رالیږلي یاست ،خو واورئ چې په دې وخت کې دغسې کارکول شوني نه دي. ګورئ ! زه غواړم د خواص خان ترڅنګ دهغه ښځه ګنګا او دهغه یوه باوري دوسته نیرما هم له منځه یوسم. په داسې حال کې چې نیرمل له ماسره د خواص خان په وژلو کې ملګرتیا ښوولې ده. خو زه به هغه هم ژوندۍ پرې نږدم ، ځکه چې هغه کولې شي بیا زما لهرا زه ، هر وخت چې وغواړي ، پرده پورته کړي. او دا کار به بیا زما له پاره ډېر خطرناک وي.

ګورئ ورونو ! اوس تاسې ولاړشئ او د اګرې په کوم سراې کې قیام وکړئ ، دهغې ټول مصارف به زه درکړم ، خو زما سره به د بیا بیا کتلو له پاره زحمت نه باسئ ، دهغې په دې خبره ملوک چند وویل چې: مونږ خو د څو ورځو راهیسې همدلته په اګره کې او سیږو ، او کله چې مونږ خبر شو چې خواص خان او ګنګا دواړه د اګرې بازار ته د څه اخستلو له پاره ورغلي دي نو بیا مونږ ددغه وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا لیدلو ته راغلو.

کملاوتي ددې خبرې په اوریدو سره نوره هم خوشحاله شوه او بیا یې وویل چې: تاسو ډېر ښه کار کړې دې او په ډېر ښه وخت کې دلته راغلي یاست. خو واورئ چې اوس به په ګنګا ، نیرما او خواص خان یوه هم غرض نه کوئ ، ځکه هغه حالات چې تر اوسه پورې مخته راغې دهغې له مخې شیرشاه سوري به ډېر ژر د خپل لښکر سره یو ځاې د راجپوتانه په لور کوچ کوي ، دهغه ددې ځایه د کوچ کولو وروسته به مونږ خپل اصل کار ته متوجه کیږو. واورئ ورونو ! هغه وخت چې خواص خان ددې ځآیه کوچ وکړي نو زه به هم ورسره د هغه د ښځې په څیر د راجپوتانه په لور ورځم خو ګنګا به دخواص خان سره نه وي ملګرې. ځکه چې هغه امیدواره ده او ژر ده چې کوچنې یې پیدا شي. په دې خاطر به خواص خان هغه همدلته په اګره کې پریږدي او دهغې د خدمت له پاره به نیرمل هم ورسره تم کیږي ، هغه وخت چې زه د خواص خان سره یو ځاې د راجپوتانه په لور ولاړه شم ،نو زما په غیاب کې به تاسې دواړه متحرک شئ او په نیرمل او ګنګا دواړو باندې به حمله وکړئ او له منځه به یې یوسئ ، خو دا کار به هغه وخت کوئ چې دګنګا کوچنې راپیدا شوې وي ، ځکه چې زه اوس د خواص خان ښځه یم او دهغې د ښځېتوب حق ادا کوم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دهغې د نسب شجره خرابه کړم. غواړم چې دخواص خان او ګنګا د مړینې وروسته لږ ترلږه دهغوې زوې ژوندې پاته شي. ترڅو دخواص نوم اخستونکې یوڅوک باید شتون ولري .کملاوتي نور څه ویل غوښتل چې ملوکچند پرې را مخته شو او ورته یې وویل چې:

کملاوتي ! ته څنګه په وثوق سره دا خبره کوې چې دګنګا به زوې پیدا کیږي او هغه به لور نه وي. دهغه په دې خبره کملاوتي و خندل او ورته یې وویل چې:

زوې وي که لور. زما مقصد دادې چې یو څوک خو باید پاته شي چې دخواص خان نوم ژوندۍ وساتي. په هر حال د کوچنې د پیدا کید و درې میاشتې وروسته تاسې ګنګا او نیرمل له منځه یوسئ ، که چیرې ددې درې میاشتو څخه مخته شیرشاه سوري د راجپوتانه د سوبې څخه را ستون شو نو بیا به تاسې دهغه د راتګ تر مخه دا کار ترسره کړئ خو کوچنې ته به څه نه وایاست ، زه به دخواص خان سره یو ځاې هلته په راجپوتانه کې یم نو په دې خاطر به هیڅوک پر ما شک نه کوي ، دګنګا او نیرمل دواړو د له منځه وړلو وروسته تاسې دواړه هملته په همغه سراې کې او سیږئ ، اوس که چیرې تاسې دواړو ته نور کوم وضاحت اړین وی نو پوښتلې یې شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منوهر داس ورته وويلې چې: مونږ دواړو ته هيڅ شک و شبه نه شته. اوس نو ټوله خبره زمونږ تر مخه ډاګيزه ده. دهغه ددې خبرې سره سم کملاوتي دخپله ځايه پورته شوه، د اوسپنې يو صندوق يې پرانست، په هغې کې دنقدو پيسو يوه کڅوړه وه، را وايې خستله او ملوک چند ته يې ورکړه او ورته يې وويل چې: ددې کڅوړې څخه تر ډېره وخته پورې تاسې خپل مصرف کولې شئ، اوس ولاړشئ اود اګرې په سراې کې واوسيږئ. ددې خبرې سره سم منوهرداس او ملوکچند دواړه دخواص خان دحويلۍ څخه ووتل او ولاړل.

۲۳

دشيرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته همايون سيند ته راغې او بيا روهړي ته ورسيد، د روهړي حاکم د سيند د حکمران شاه حسين تر لاس لاندې و، همايون دهغه څخه کومک وغوښت او ورته يې وويل چې د روهړې کلا هغه ته په واک کې ورکړي، د شاه حسين دغه سالار په همايون باندې مهربانه شو اودهمايون د پيغام په ځواب کې يې د همدردۍ له لارې دهمايون فوځ ته په کشتيو کې بار غله او نور خوراکي توکي ور ورسول، ددې وروسته کله چې همايون وکتل چې هغه سالار ده ته دکلا په ورکولو کې وړاندې وروسته کيږي نوهغه خپل قاصد د سيند حاکم شاه حسين ته وليږه او هغه ته يې حکم وليږه چې سمدستي دې دهمايون په خدمت کې حاضر شي.

همايون هغه ته دا ګوابن هم کړې و چې که چيرې شاه حسين ځنډ وکړي نو هغه به په ټهټه باندې يرغل وکړي، دسيند حاکم د لرې څخه همايون ته خپل سلام را وليږه او په ځو ورځو کې يې د روهړې څخه راتلونکې هغه خوراکي توکي چې دهمايون د لښکر له پاره راتلل، له منځه يوړل. پايلې يې داشوې چې دهمايون اودسيند د حکمران شاحسين تر منځ جنګ و نښت.

دهمايون سره نه توپخانه وه او نه بحری بيړۍ اوکشتۍ، خوبيايې هم په خپل ځان د سيند دحکمران سره دټکر کولو هوډ وکړ، دهمايون ورور مرزا هندال او کاکا ناصر مرزا ددرياب څخه تيرشوې و او د سيند غربي برخې لاړکانې ته رسيدلي و او هلته يې د پاتر په سيمه کې قيام کړې و، هغوې ته دهمايون له اړخه حکم وشو چې دخپلو برخو د لښکرو سره دې مخته ولاړ شی اوپه سيهون دې حمله وکړي. خو دهمايون بدقسمتي وه چې دهغه ورور مرزا هندال او کاکايې ناصر مرزا دواړه په خپلمنځي اختلافاتو کې را ونښتل اودهمايون ملګرتيايې پريښوده او د تښتيدو په فکر کې شول. کله چې همايون ددې حالاتو څخه خبرشو نو په خپله د روهړې څخه پاتر ته راغې ترڅو د مرزا هندال او کاکا ناصر مرزا تر منځه سوله وکړي اوبيا سيند فتحه کړي او په خپله ولکه کې يې راوړي. خو حالات دبد نه بدتر لوري ته ولاړل اود ناصر مرزا او مرزا هندال تر منځ شکونه نور هم زيات شول.

دلته دنورې بدقسمتې خبره هم راپيدا شوه اوهغه دا چې همايون د هندال مرزا د استاد بابا دوست په يوې ځوارلس کلنې لور حميدې باندې زړه بايلود. ددې پيښې له مخې دهمايون ټوله کورنۍ په يوه توپان کې راګيرشوه خو همايون د ډېرصبر او سکون نه کار واخست او د حميده بانوسره يې نکاح وکړه اوهغه يې له ځانه سره روهړي ته راوړه، دهمايون په دې کار باندې دهغه ورور مرزا هندال ډېر خفه شو، په دې خاطر يې همايون پريښود اودخپلې برخې د لښکر سره يوځاې د قندهار په لور روان شو. په همدې وخت کې د همايون کاکا ناصر مرزا هم دهغه څخه وګرزيد خو همايون په ډېره ستونزمنه توګه هغه له ځانه سره په دې شرط را يوځاې کړ چې دهندوستان په سلطنت به دبيا ولکې کولو وروسته دهغې دريمه برخه خپل کاکا ناصر مرزا ته ورسپاري. همايون ډېره کلکه هيله درلوده چې ډېر ژر به

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په دې کار کې بریالیتوب تر لاسه کړي ، د ناصر مرزا سره د دې ژمنې وروسته پخپله همایون د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای سیهون ته ولاړ خو د بهکر د کلابندۍ قومنده یې خپل کاکا ناصر مرزا ته وسپارله.

په همدې وخت کې د سیند حکمران شاه حسین هم په حرکت راغی ،هغه خپل اړخ بدل کړ او د همایون کاکا ناصرمرزا ته یې لالچ ورکړ چې که چیرې ناصر مرزا د خپل وراره سره لاره جدا کړي. نو نه یوازې د پادشاه په څیر به یې ومني بلکه د هغه په نوم به خطبه هم وو ایي. تر څنګ به یې خپله لور هم د هغه په نکاح کې ورکړي. په دې توګه به شاه حسین د ټهټه د ریاست او د دې ځای د ټولو شتمنیو مالک او وارث وګرځیږي.

د دې خبرې په اوریدو سره د همایون کاکا ناصر مرزا د خوشحالۍ څخه په هوا کې خیزونه ووهل. هغه په ټولو کشتیو باندې ولکه کړه تر څو همایون د دریابه تیر نه شي. هغه نه یوازې دا قدم واخست بلکه د دې نه اخوا یې د همایون د نیولو هڅې هم پیل کړې. د دې نه اخوا شاه حسین هم یوه ستره بحري بیړه واخسته او په سیند کې کیوت ، او د همایون ټولې کشتۍ یې چې په سیهون کې یې لنګر اچولې وو په خپلې ولکې کې واخستې. په دې کشتیو کې د هغې ټوله خزانه باروه او د هغه د ملګرو ښځې او کوچنیان هم په کې سپاره وو. په دې توګه هغه څه چې د شیرشاه سوري د لاسو څخه خوندي پاته شوي و هغه اوس د همایون د لاسو څخه ووتل. د دې پیښې وروسته همایون د دوه کسو زمکې لرونکو په بسپنه خپل کوچنیان او نور پاته شوي شیان واخستل او روهړۍ ته ورسید.

دې لورې ته د همایون کاکا ناصر مرزا ډیر زړه سختې او ذلیله وخوت ، هغه د خپل کیدونکې خسر او د سیند د حاکم شاه حسین د خوشحالولو له پاره ان په همایون د حملې کولو او د هغه د وژلو له پاره هم تیار ناست و . د هغه د دې رویې څخه مغل دومره په غضب شوي و چې د هغوې زیات شمیر وګړو پریکړه وکړه چې هغوې به په راتلونکې کې په هر قیمت چې وي د بابر د دغه بد قسمت زوي همایون تر څنګ د ریږي ، همایون هم د خپل شکي کاکا ناصرمرزا د ګاونډیتوب څخه لرې ولاړ او د شمال په لور یې د اچ سیمې ته کوچ وکړ.

۲۴

په همدې وخت کې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالدیو همایون ته خپل قاصد ورولیږه او د هغه څخه یې وغوښتل چې همایون دې د خپلو په څنګ شویو لښکرو او کوچنیانو سره یو ځای مارواړا ته راشي. مالدیو دا ژمنه هم وکړه چې که چیرې همایون مارواړا ته را ننوځي نو د هغه سره به یو ځای هغه سیمې چې شیرشاه سوري ولکه کړي دي بیرته په خپله ولکه کې راوړي. خو همایون ترا وسه پورې په تذبذب کې را نښتې و ،په دې کړغیړنو حالاتو کې همایون هم غوښتل خپل ځان تقدیر ته حواله کړي ، کله کله به یې د مدینة الاسلام په لور د هجرت خبرې کولې ، په دې توګه هغه د ټولو انساني جذبو څخه رابیرون شوې و او ډیرې بې وسۍ شپې او ورځې یې تیرولې. خو حمیده بانو چې د هغه نوې نوې ناوې وه همایون پوهاوه ، څرنګه چې همایون د هغې سره ډیره زیاته مینه درلوده نو د همغې محبت په اساس حمیده بانو هغه په سمه لاره روان کړ او هغه ته یې د هغه د ندې ور وښودې ،هغه ته یې دا وښوول چې د یوه میړه اویوه پادشاه په توګه همایون باید خپلو هڅو ته دوام ورکړي،ستونزې وګالي بلاخره به کامیابي هم هغه ته په لاس ورشي.

د خپلې محبوبې حمیده بانو په خبرو باندې همایون یو ځل بیا ځان را جوړ کړ. هغه په دې فکر کې شو چې قندهار ته ولاړ شی او د خپلو ورونو مرزا هنډال او مرا زعسکري سره سوله وکړي، ځکه چې هغه ته د هغه د ورونو د بې وفایی سره سره بیا هم کومه شکوه نه وه اونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې دهغوې په خلاف د دښمنۍ کومه اراده په فکر کې څرخیده ،خو همایون ډیره ژر خپله دغه اراده بدله کړه او دهغې وروسته یې د شرق په لور مارواړ ته د راجه مالدیو سیمې ته د سفر کولو پریکړه وکړه.

د روهړي څخه د وتلو وروسته همایون دخپلو ملګرو سره یو ځاې د جیسلمیر په لور وخوزید ، په دشتو او بیابانو کې د سفر په وخت کې دهغه سره دخوراکي توکو ذخیره پاې ته ورسیده، هغه بیچاره تر دې حده پورې ورسید چې هم یې په خپله اوهم یې ملګرو د بیر اوبیرو د ورغښتلو څخه ډوډۍ جوړولې اوخوړلې به یې.

په راجپوتانه کې دهند و راجاګانو څخه راجه مالدیو تر ټولو ځواکمن و. خوکله چې همایون د ډیرو ستونزو ګاللو وروسته جیسلمیر ته ورسید نو د مارواړ راجه مالدیو ورسره بې وفایي وکړه او د یوه لښکر په رالیږلو سره یې دهمایون مخه ونیوله. خو همایون په هغه لښکر باندې حمله وکړه اوهغه یې په تیښته مجبور کړ. په دې توګه همایون دمالدیو پولو ته ورسید.

کله چې همایون د مالدیو رالیږل شوي لښکر ته ماتې ورکړه نو راجه مالدیو اندیښمن شو ،هغه خپل اړخ بدل کړ او فکر یې وکړ چې اوس خو شیرشاه سوري په هندوستان کې ډیر ځواکمن قوت ګرزیدلې دې اوداسې یو وخت هم راتلونکې دې چې شیرشاه سوری به په راجپوتانه باندې ولکه کوي اوبیا به مالدیو باندې هم ګذارته ځان جوړوي اودا به هم مغلوبوي او ددې سیمه به هم په خپل سلطنت کې را شاملوي.

په دې اساس دمارواړ راجه مالدیو دهمایون له ویرې دشیرشاه سوری سره د اړیکو د ټینګولو اودهغه دهمدردۍ د تر لاسه کولو په فکر کې شو ،هغه اراده وکړه چې همایون به ژوندې نیسي اوشیرشاه سوری ته به یې حواله کوي ترڅو ددې لارې دشیرشاه سوری باور تر لاسه کړي.او بیا په راتلونکې کې شیرشاه سوری پر هغې باندې د حملې کولو څخه لاس په سر شي.

ددې پریکړې وروسته دمارواړ راجه یو ستر لښکر ترتیب کړ تر څو په همایون باندې حمله وکړي او هغه ژوندې ونیسي اوشیرشاه سوری ته یې ډالۍ کړي. خو د همایون خوش قسمتي داوه چې د راجه په ملازمینو کې یوداسې هم و چې یو وخت دهمایون په دربار کې کاتب پاته شوې و ، هغه دهمایون په دغه بدحالۍ باندې ډیره خفه و نو په دې اساس یې د یوه لیک په ذریعه همایون ته پیغام ولیږه اوهغه یې دمارواړ د راجه د بدنیتۍ څخه خبر کړ .ددې خبرې دخبریدو سره سم همایون دجیسلمیر څخه کوچ وکړ او په ډیر ه بیړه یې عمرکوټ ته ځان ورساوه.

د جیسلمیر څخه تر عمر کوټه پورې همایون په صحرا او دشتو کې په پرلپسې توګه سفرونه کول ، هغه اودهغه لښکر ټول لوږې او تندې زغملې او سفر ته یې دوام ورکاوه، هغه دشا له اړخه د مارواړ د راجه د لښکرو دتعقیب څخه هم ویریده . هغه دهمدې خطر څخه دمخنیوی په خاطر خپلو څو سردارانو ته یو کوچنې لښکر ورکړ او تر شایي د راتلو حکم ورته وکړ.تر څو د شا له اړخه د راجه مالدیو لښکرې پرې حمله ونه کړاې شي. اوهمایون دخپل اهل وعیال او سامانونو سره یوځاې په خیر و عافیت دخپل منزل په لور ورسیږي.

اتفاقا چې دهمایون دغه سردارانو دشپې په تیاره کې خپله لاره هیره کړه اوبلې لورې ته ولاړل کله چې سهار لمر راوخوت نو ویې کتل چې یولښکر هغوې تعقیبوي او ددوې تر شا را روان دې ،کیدې شي چې دا د مالدیو دلښکر کومه برخه وي چې دهمایون د لښکرو پسې یې را استولې وي ، دهمایون دلښکر سردارانو په زور زور سره دتکبیر اوازونه پورته کړل اوپه هغوې یې حمله وکړه ، هغوې لمړۍ غشي وورول چې لمړۍ غشي د مالدیو دلښکرو په سالار کې ونښت اوهغه په زمکه راپریوت او له منځه ولاړ.دهغې اغیز داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې دمالدیو دغه لښکر بیرته شاته وتښتید. هغوې ته داویره پیدا شوه چې دهمایون سره ډیر ستر لښکر دې اودهغه عسکرو پر هغوې باندې غشي ورولې دي اونور عسکر یې شاوخوا دلښکر په ساتنه بوخت دي په دې خاطر یې په دې صحرا کې بیرته په تیښته پیل وکړ.

ددې وروسته دا سرداران دخپلو لښکرو سره یوځای دهمایون سره یوځای شول اوهغه ته یې دا ټوله قصه وکړه. همایون دخدای شکر ادا کړ چې دمالدیو عسکر د ماتې خوړلو وروسته په تیښته تښتیدلي دي. ددې وروسته همایون دعمرکوټ په لور خپل سفر ته دوام ورکړ. ان تر دې چې دیوه کوهي تر څنګ یې خیمې ووهلې، په دې کوهي کې اوبه ډیرې کمې وې بیا هم همایون اودهغه ملګرو دلږو لږو اوبو په څکلو ګذاره وکړه اوشپه یې هملته تیره کړه.

بله ورځ یې بیا کوچ وکړ،تر درې منزلو پورې ورته اوبه پیدا نه شوې، دتندې له مخې دخلکو حالات نور خراب شوي و. خو په څلورمه ورځ قافله بیا یوه کوهي ته ورسیده، داکوهي ډیر ژور وه خو بیا هم دهمایون ملګري په حرکت راغلل اود کوهي څخه یې اوبه راویستلې خپل لښکریې پرې موړ کړ، په دې توګه همایون د ډیرو ستونزو سره مخ و .او په همدې ستونزو کې عمرکوټ ته ورسید. دعمر کوټ راجه دهمایون ډیر ښه استقبال وکړ ،همایون دلته دخپلو پاته شوو ملګرو سره دڅو ورځو له پاره میشت شو ، په همدې وخت کې دهمایون د نوې ناوې حمیده بیګم د ګیډې څخه داکبر په نامه یو کوچنې راپیدا شو ، داکبر په پیدا کیدو باندې همایون ډیر زیات خوشحاله شو ،ددې وروسته یې دعمر کوټ څخه کوچ وکړ اودهندوستان څخه را ووت او د سیستان سیمې ته ورداخل شو ، په سیستان کې په دې ورځوکې دایران دپادشاه طهماسپ له اړخه یو وګړې حکمران و ، هغه په ډیره ښه توګه دهمایون استقبال وکړ، بیا همایون دسیستان څخه هرات ته ورغې اوبیا یې د ایران د شهنشاه طهماسپ په لور کوچ وکړ اوهملته یې پناه واخسته.

۲۵

ماښام نژدې و چې خواص خان په خپل آس سپور حویلۍ ته را ننوت. هغه خپل آس تبیلې ته یوړ ، یو ساتونکې را منډه کړه او دهغه اس یې ونیوه ،خواص خان هم دآس واګې هغه ته ورکړې. په همدې وخت کې اوما په منډه منډه راغله ،خواص خان ورته وکتل چې دهغې په مخ باندې خوشحالۍ خوشحالۍ منډې وهي ، کله چې هغه دخواص خان خواته را ورسیده نو د ګیلو او شکوو نه ډک اواز سره یې وویل چې:

خواص خانه وروره ته چیرې تللې وې ، زه خو د سهاره راهیسې ستا انتظار کوم. ته په هماغه تیاره کې له دې ځایه وتلې وې نه دې ډوډۍ خوړلې وه او نه بیرته حویلۍ ته را ستون شوې ، نه دې خپل درک ښوولې و . زه خو تاته ډیر زیات دخوشحالۍ خبر درکوم. لمړۍ مې غوښتل هلته عسکري مرکز ته درشم ځکه ما فکر کاوه چې ته به هملته دشیرشاه سورې تر څنګ اوسې ، بیا مې فکر وکړ چې کله کورته راشې نو دخوښې دا خبره به درته وکړم. خواص خان اوما ته په ډیر غور سره کتل اوبیا یې ورته وویل چې څه ډول خوشخبري ؟ اوما ورته په خندا کې وویل چې: خواص خانه وروره ، الله درته زوې درکړې دې ،ګنګا د زوې مور ګرزیدلې ده. اوهغه په ډیره بې صبرۍ ستا د راتلو انتظار کوي. هغې خو ځله ستا په اړه پوښتلې دی او ډیره په اندیښنه کې ده. د اوما ددې زیرې په اساس خواص خان هم ډیر زیات خوشحاله شوې و اوپه یوه منډه یې خپل ځان دخوب ځای ته ورساوه ، اوما یې هم تر شا په منډه منډه روانه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان دخوب خونې ته ورننوت نو ویې کتل چې ګنګا په خپله بستره باندې پرته ده او تر څنګ یې یو ډېر ښکلې اوښایسته کوچنې ماشوم پروت دې ، دګنګا د کټ تر څنګ کملاوتې او نیرما هم ناستې دي ، څنګه چې خواص خان دې خونې ته راننوت اودګنګا سترګې پرې و لګیدې نو دګنګا په مخ باندې خوشحالیو نڅا پیل کړه خپلې ښایسته شونډې یې په خندا پرانستې ،خواص خان په ډېره بیړه سره ور مخته شو، ګنکا ته په ورنژدې کیدو سره یې لمړی ګنکا په تندی ښکل کړه اوبیا یې خپله خوله دهغې غوږ ته ور نژدې کړه اوپه ډیره راز دانه توګه یې ورته وویل چې: « ګنګا ، زه تاته ستا د زوې دپیدا کیدو په خاطر مبارکي وایم» ، کې خونه ،ولې ولاړ یې ، دګنګا دخبرې په اساس خواص خان دهغې تر څنګ کیناست اوبیا یې په کرار کرار دخپل نوی زوې تندې او مخ ښکلاوه.

ته چیرې تللې وې مونږ پوره انتظار وکړ،کوچنې خو ستا د تللو څخه لږ څه وروسته راپیدا شوې و ، ماخو فکر کاوه چې ته به دلښکر ګاه څخه ژر بیرته راستنیږې ، خو تا ماښام کړ ، خپل درک خرک دې هم نه وو را ښوولې ، خواص خان ورته په ځواب کې په خندا شو.

ګوره کملاوتی ! ته سهي خبره کوې ، زه خوشیرشاه سوری هلته خپل ځان ته ورغوښتې وم، هلته ټول سالاران راټول شوي و او په راجپوتانه باندې دیرغل له پاره تیارې نیول کیده ،ځکه چې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالدیو غواړي پر مونږ حمله وکړی هغه همدا اوس خپل زیات لښکر راټولوي ، نو په دې خاطر شیرشاه سوری غواړي چې دهغه دحملې نه مخکې مونږپرې یرغل وکړو ،اوس خو دا پریکړه وشوه چې په یوه اونۍ کې به لښکر ددې ځایه دراجپوتانه په لور کوچ کوی. شیرشاه سوری خو لا دمخه هغه لورې ته کوچ کول غوښتل خو ما دګنګا په خاطر لږ څه مهلت ترې وغوښت. او ورته مې وویل چې اوس خو زما د کوچنې دپیدا کیدو هیله ده ، نو په دې خاطر زه غواړم چې دخپل کوچنی دپیدا کید و وروسته له دې ځایه کوچ وکړم. زه د الله تعالې ډېر زیات شکر اداکوم چې له دې ځایه زما دکوچ نه څو ورځې مخته یې ماته ښکلې زوې را په برخه کړ. تر دې ځایه دخبرو وروسته خواص خان خاموشه شو ،بیا یې دګنګا په لور وکتل اورڅخه یې وپوښتل چې:

ګنګا !ته به تر څه وخته پورې زما سره د سفر کولو له پاره تیاره شې.ګنګا لږ څه فکر وکړ اوبیا یې په ډیره مینه ورته وویل چې:

ماخو اوس همدلته پریږده . له تاسره به کملاوتې ځانته وي ،زه به داکوچنې په کومو کومو ځایو کې په خیمو کې له ځانه سره ګرځوم. کله چې کوچنې دڅو میاشتو شي نوبیا به له تاسره ګرزیدو ته جوړه شم . دګنګا دخبرو په اوریدو سره خواص خان هغې ته په عجیبه توګه وکتل ، دګنګا په مخ هم ډېر عجیبه ډول اغیز موجود و ،ددې وروسته خواص خان کملاوتې ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې :

ګوره کملاوتي ! ته په دې اړه څه فکر کوې ،کملا په یوه درنګ سره ور ته وویل چې: ګنګا سهي خبره کوي ، دکوچنې د پیداکیدونه سمدستی وروسته هغه په لښکر کې له ځانه سره اخستل اوپه خیمې کې سخت ژوند کول مناسب نه دي ، هغوې ته دارام او سکون اړتیا ده ،اودا ارام ورته همدلته په اګره کې په خپل کور کې تر لاسه کیدې شي ، ترڅو چې ماشوم د څو میاشتو نه شی نوهغه ته په خیمه کې اوسیدل نه دې په کار. زه دګنګا ددې خیالاتو سره پوره پوره موافقه یم. اوتا اوګنګا دواړو ته دا ډاډ ورکوم چې ستا په خدمت کې به یوه ګړی هم غفلت نه کوم.

د کملا ددې ځواب په اوریدو سره ګنګا خوشحاله شوه،خواص خان هم دخندا نه ډوب و ،بیا یې وویل چې ګوره کملاوتي ! زه خو دېخوا څخه په دې پوهیږم چې ته به زما په خدمت کې هیڅ ډول غفلت نه کوې ،اوس چې داپریکړه وشوه چې ګنګا به د کوچنې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوځاې همدلته اوسيږي نوته تر يوې اونۍ پورې زما سره دتللو له پاره ځان تيار کړه. اوس ولاړه شه او ډوډۍ راوړه. مونږ ټول به دلته يوځاې ډوډۍ خورو .ددې خبرې سره سم کملاوتي ، اوما اونيرمل درې واړه پورته شوې ، دخوراک سامان يې هملته راوست اوټولو يوځاې هملته ډوډۍ و خوړه ، يوه اونۍ وروسته شيرشاه سورى اوخواص خان دخپلو لښکروسره يوځاې داګرې څخه د راجپوتانه په لور روان شول.

۲۲

راجپوتانه او ريګستاني صحرا ،دکوم په لورې چې شيرشاه سورى اوخواص خان کوچ کړې و ،د خپل شکل او هيبت له اړخه يې ځانګړې ځاې درلود. دا صحرا د اراولي د لړۍ د غربي لمنو او د ګجرات اوسيند په منځ کې خپره ده. دپخوا زمانې څخه په دې صحرا باندې به د شمالي هند څخه وخت وخت په سيورې را غوځيدل ، يا خو به ددې ځايه کوچي قبايل دهندوستان داخل او يا ددې ځايه خارج ته تلل اوپه دې توګه به يې د هندوستان سياست درهم وبرهم کاوه. او يا به يې ددې ځاې دغه ريګستان په اسانۍ سره تر پښو لاندې کاوه او بيګانه ځواکونو به به هندوستان باندې يرغلونه راوستل.

ددې ريګستان څخه تيريدل دومره اسانه وو لکه څنګه چې څوک د يوې وچې درې څخه تيريږي ، دهندوستان سلطنت به تل دا اړتيا درلوده چې اقتصادي ستونزې و مني او ډير زيات عسکر ددې سيمې د خوندي ساتلو په غرض هلته ور واستوي اوپه دې سيمې باندې خپله واکمني ټينګه کړي.

يو شمير وحشي قبايل به هم دهمدې ريګستانې سيمې څخه دهندوستان ډيرو زرخيزه سيمو ته را تنوتل او په مختلفو وختونو کې به حمله راوړنکي هم دهمدې لارې په هندوستان باندې را نازيليدل.

د راجپوتانه په ريګستان کې نه يواځې د شګو زرې خپرې وې بلکه هلته به غارت کونکې کوچي ډوله کورنيۍ هم د بلوچستان د ريګستان څخه ، اويا د سليمان دغرونو د واديو څخه راتللې. همدا علت دې چې دهمدې ريګستان په لمنو کې دهندى اقوامو نسلي تنوع په متواتره توګه تغير موندونکي وه. دلته به په ځانګړې توګه د مختلفو قومونو يو ځايي ميلې جوړيدې تر څو دهغوې تر منځ اقتصادي او ټولنيزه هماهنګي را پيدا شي.

په منځنيو پيړيو کې دا سيمه لړه په زړه پورې خو د ډيرو ستونزو ډکه وه. ددې ريګستان د اوسيدونکو په تيره بيا ... يو دبل سره په جنګونو کې اختهو. که څه هم ددې ځاې اوسيدونکې دمهذبو نسلونو څخه وو خو خپلو بدو قسمتونو هغوې کوچيان کړې و او يو دبله سره يې د نه مشابهت لورې ته راښکل.

په راجپوتانه کې نه خو پوره باران کيږي او نه يې پيداوار دومره په زړه پورې دي. ددې برعکس پرې ډير وخت وچ کالي او نور توپانونه راځي ، خو ددې ټولو سره د اراولی د غرنيو لړيو په نسبت دا ريګستان د راجپوتانو د ازادۍ مسکن و. په پخوانيو پيړيو کې ددې ريګستان په داخل کې ماروا ړ ، بيکانر ،جيسلمير ، بهاولپور او تهرپارکر شامل و. دا سيمې د لار لوټونکو له پاره د جنت په څير وې ، هغوې به کاروانونه لوټل او خپل ژوند به يې پرې تيراوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو بیا هم دهندوستا ن په تاریخ کې د ې ریګستان ته ډېر زیات اهمیت ور په برخه شوې د ې. د ا د دې هیواد د ډېرو ښو جانبا زانو زانګو وه. د دې ځایه را پورته شوې تهذیب په راجپوتانو کې تر هغه وخته پورې رایج و تر څو پورې چې راجپوتان همغه راجپوتان وو.

دلسمې پیړۍ په شاو خوا کې منتخب کوچیانو او جنګیدونکې قبایلو راجپوتانه ته د رانوتلو هڅې وکړې په هغوې کې پرتي هار هم و ، چوهان ، پرمار او د جنګجو بهایي قبایل و. د دې نه علاوه د راجپوت او سیند په وادیو کې او سیدونکې کوکهر قبایل هم د راجپوتانه په لور راغلی وو.

د دې ټولو قبایلو څخه علاوه یوه ډېره ځواکمنه قبیله هم د راجپوتانه په لور راغلې وه ، چې راټهور نومیده. دغه قبیله د ګنګا د دریاب څخه غرب لورې ته د قنوج په سیمه کې اوسیدل ،بیا د ې خلکو د یوه ډېر خوندې ځا ې په تکل کې اوسني مارواړ سیمې ته راغلل او په غالب ګمان سره چې دا د راجپوتانه د تاریخ اخري انقلاب و.

د راټهورانو دا لیږد د دیارلسمې پیړۍ په دریمه لسیزه کې یعنې د التمش د حکومت په وخت کې صورت نیولې و. د ګنګا په میدانو کې اباد د راجپوتانو دا قوم خپله ازادی له لاسه ورکړې وه. ځکه راټهورانو د التمش سره ټکر کړې و خو التمش ورته په هر وخت کې ډیره بده ماتې ورکوله ، التمش ټول سیند او د راجپوتانو خاص خاص ریاستونه یو په بل پسې نیولې و او د خپل سلطنت برخې ګرزولې و. بیا دغو ماتې خوړلو راجپوتانو د خپلو کورونو څخه هجرت ته ملا وتړله او د خوندي ځایو په لور یې لیږد وکړ نو په دې خاطر د وې د ګنګا د دریاب څخه راپورته شول او په راجپوتانه کې اباد شول.

په هندوستان کې د لودهي سلطنت د پیلامې سره سم راټهورانو هم په راجپوتانه کې د خپلو ځانو له پاره د یوه مستحکم سلطنت بنسټ کیښود. د راټهورانو یو ځواکمن سردار جودها په راجپوتانه کې یو ښار د جودهپور په نامه اباد کړ او بیا همدا ځاې د راټهورانو له پاره د هغوې د لمړي سلطنت مقام وګرزید.

سردار جودها چې د راټهورانو یو ډیر غښتلې سردار و د جود پور د سلطنت بنسټ کیښود چې لمړۍ راجه یې پخپله همدا راوجود و. د راو جودها یو ورور چې راوبیکا نومیده هم د خپل ځان له پاره په راجپوتانه کې یو جدا سلطنت جوړول غوښتل ،په دې خاطر هغه د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې ووت او په پراخو سیمو باندې یې ولکه وکړه او یو نوې ښار یې جوړ کړ چې د هغې نوم یې د خپل نوم سره وتاړه او د بیکانیر په نامه یې ونوماوه. په دې ترتیب سره په راجپوتانه کې راټهورانو دوه سلطنتونه جوړ کړل یو په جود پور کې او بل په بیکانیز کې.

د راوجودها د مړینې وروسته یو وګړې د راوګاګا په نامه د جودپور د سلطنت راجه و ګرزید ، د شیرشاه سوري په وخت کې د مارواړ ریاست چې کوم راجه و هغه مالدیو نومیده دا مالدیو د همدغې راوګاګا زوې و. د راوګاګا زوې او د هغه ولیعهد مالدیو د چوهان د نسل څخه و چې د سروهي راجکماري پدما کماري له ګیډې څخه راپیدا شوې و. د هغه په مزاج کې همغه ډول تیزی او پریکون و لکه څنګه چې د سروهي تورې پرې مشهورې دې. د ایران او عربو په بازارونو کې هغې ته هندی تورې وایی. خو په لسمه پیړۍ کې د سوریې تورو د هندې دغو تورو شهرت له منځه یوړ.

ویل کیږې چې د کوچنې والي په وخت کې د مارواړ راجه مالدیو د خپل پلار راجه جودها سره په جنګونو او سیاست کې ملګرې شوې و .خو د هغه پلار به د هغه د حوصلې او ضد ی توب په اړه ډېر اندیښمن و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې د کنوا یا په جنګ کې رانا سنګا د بابر په لاسو د سختې ماتې سره مخ شو نو د راو جودها زوی مالدیو د رانا سنګا د خالي ځای د ډکولو له پاره نا قراره و ، هغه پوهیده چې د هغه کمزوري پلار د رانا سنګا د ځای د ډکولو توان او ورتیا نه لری په دې خاطر یې غوښتل دا کار په خپله ترسره کړي.

ویل کیږي چې یو وخت راوګاګا په خپل محل کې په یوې کړکې کې ناست و او د شاوخوا د سیمو د کتلو څخه یې خوند اخیست نو یو ناڅاپه مالدیو خپل پلار د کړکۍ څخه لاندې را وغورځاوه. د دې کار سره راوګاګا هملته و مړ. په دې توګه د خپل پلار د وژلو وروسته راجه مالدیو په ۱۵۱۳ کال د سلطنت واګې په لاس کې واخستې او په تخت کیناست.

د مالدیو د په تخت کیناستو څخه شپږ میاشتې مخته بابر هم مړ شوی وا و همایون د هندوستان شهنشاه ګرزیدلی و. په دې وخت کې مالدیو ته د خپل پلار له اړخه یوا ځې دوه سیمې جودپور او سوجات په میراث پاته شوې وې ، د دې تر څنګ د راټهور د قبیلې ځواکمن سردار د دې د پلار باج ورکونکې او جاګیردار و . خو دوی په خپلو خپلو جاګیرونو کې خپل واکې وو . مالدیو لمړۍ د همدې جاګیردارانو پر خلاف حرکت وکړ او د هغوی په سیمو یې ولکه وکړه او د خپل سلطنت پولې یې وغځولې. د دې جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته مالدیو د خپل سلطنت مرکز نور هم مستحکم کړ. خو د مالدیو په کړچار کې ډیرې کمزورتیاوې هم وې خو هغه د سیاسي مصلحتونو ، ذهانت او حکمت له مخې د خپلو همعصرو راجپوتانو څخه کم نه و . دا د مالدیو خوش قسمتې وه چې هغه وخت یې چې د خپل سلطنت د پولو په غځولو پیل وکړ نو هغه وخت همایون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره په مختلفو مسایلو کې را ښښتې و ، په دې خاطر هغه ته دا فرصت په لاس نه ورته چې د راجپوتانه د راجه مالدیو په لور فکر وکړي ، دا د مالدیو له پاره ډیره طلایې موقع وه. په دې اساس مالدیو هلته په راجپوتانه کې د رانا سانګا د کړچار د کولو له پاره ځان تیار کړ.

د واکمنو جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته هغه یو ستر پلان تیار کړ چې د هغې له مخې یې غوښتل چې په خپلو ګاونډی څلورو ریاستونو باندې ولکه وکړي ، په دې ډله کې جیسلمیر ، میواړ ، بیکانیز ، او کچهوا شامل وو.

خپل سلطنت ته د پراخوالې د ورکولو په خاطر مالدیو تر هر څه لمړۍ د جیسلمیر په لور مخه کړه ، په دغه ریاست باندې په هغو وختو کې د بهایی قوم حکمران و او حاکم یې د بهایی قوم راجه لون کرن و . چې د مالدیو همعصره و .

د بهایی قوم دا حکومت په لمړیو کې په ریګستان کې د بهاولپور څخه تر عمرکوټه پورې او د پهلورې څخه تر بهکر پورې خپور و . اودوی په دې خبره باندې ویاړل چې هغوی د راجپوتانه د شرقي دروازو څارونکې دې خو د وسایلو د کمښت او د خپلمنځې حسد او کینې په اساس د هغوې په شمالې او شرقي پولو باندې جودپور او بیکانیز غلبه پیدا کړې وه او د هغوی نظام یې تر خپل اغیز لاندې راوستې و.

په جیسلمیر باندې د ولکې کولو له پاره راجه مالدیو په ډیره ګړندۍ توګه د خپل لښکر سره راووت او د دې ریاست په ځینو سیمو یې ولکه وکړه. کله چې راجه لون کرن وکتل چې د راجه مالدیو مقابله نه شي کولې نه د خپل ځان او د خپل رعیت د خوندی ساتلو په خاطر یې شهزادګۍ امادې د مالدیو سره واده کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو مالديو داسې يو بد کرچاره اوعياش شخص و چې همغه د واده په شپه دشرابو په نشې کې مست ، دخپلې واده په بستره ديوې خادمې سره مباشرت وکړاو هغه يې ناپاکه کړه. پايلې يې داشوې چې دهغې نوې ناوې امادی په دې خبره دهغه سره اړيکې پرې کړل چې« هغه د همغې خادمې وړدې دکومې سره چې هغه په دې شپه په بستر کې ملاست و».

که څه هم د واده وروسته شهزاداګې امادې دمالديو سره ولاړه خو د تل له پاره به دهغه څخه لرې اوسيده. حال دا چې هغې خپل ټول ژوند دخپل ميړه سره تير کړ ، په هرصورت مالديو په جيسلمير باندې ولکه وکړه اودغه سيمه يې په خپل سلطنت کې شامله کړه .

ددې وروسته مالديو دميواړ په لور مخه کړه ، په دې رياست يې حمله وکړه، تر هر څه لمړی يې ددې رياست دبهدارجن په سيمه ولکه وکړه اودهغې وروسته يې خپل دوه کسه تکړه سالارانو کوپا اوکهيم کرن ته سترې سترې لښکرې ورکړې اوهغوې يې د ميواړ په سلطنت کې خپاره کړل ،ترڅو هغوې په هرځاې کې حملې وکړی او دميواړ سلطنت کمزورې کړي ترڅو ددې رياست په ولکه کولو کې ورته اسانتياوې را پيداشي . ددې تر څنګ هغه د ميواړ يو سردار راوجيت سينګ هم را مات کړ اودخپل ځان سره يې يو ځاې کړ ، دميواړ دهغې سيمې له پاره يې چې تر اوسه پورې هغه په خپله ولکه کې راوستې وه همغه راې جيت سنګ حاکم و ټاکه. هغه د راې جيت سنګ د لور « سروپ ديوې» سره واده هم وکړ.

خو لکه څرنګه چې مخکې مو وويل مالديو ډير بدکرداره اوعياش انسان و. هغه په ۱۵۴۰ کې خپل خسرګنۍ ته ورغې اوهلته په خپلې کوچنۍ خينې (دښځې په خور) باندې مين شو ، اوخپل خسر راوجيت سنګ ته يې ګواښ وکړ چې يا لور ورته په خپله خوښه ورکړی اويا دا چې دکوره به يې په زور وکاږي.

راوې جيت سنګ د واده له پاره يومياشت وخوت وغوښت ، په همدې وخت کې هغه خپله کورنۍ او ټول سازو سامان کمبهلير ته د راجه اودهی سنګ ځاې ته ورسول اودهغه سره يې دخپلې دغې لور واده وکړ.

هغه وخت چې راو جيت سنګ په دې توګه دمالديو د منګولو څخه ووت نو په دې وخت کې عياش مالديو د سرو سکروټو په څير و ګرزيد ،هغه د څلورو خواو څخه په ميواړ باندې حمله وکړه او رياست يې تر پښو لاندې کړ ان تردې چې هغه د کمبهلير په راجه باندې هم يرغل وروست اود هغه څخه يې دهغه مظبوطه کلا رنتمبهور و نيوله. په دې توګه مالديو په ميواړ باندې خپله ولکه تکميله کړه

دميواړنه وروسته مالديو د کچهوارد قبايلي رياست په لور مخه کړه، کچهوا ددوو قبيلو څخه جوړه شوې وه چې ديوه نوم يې ناروکا او دبل نوم يې خانګروټ و . ددې دواړو قبيلو شميره د راټهورانو څخه ډيره وه .د کچهورا خلک ددې نه مخته په اګرې اوددهلی په لويه برخه لکه سانبر اوشيخاوتي باندې مسلط وو. خو د کهچوا په راجپوتانو کې دوفادارۍ دومره حذبه نه وه موجود لکه څومره چې دراټهورانو تر منځ وه. ځکه چې د ګډو موخو د تر لاسه کولو له پاره هغوې په اسانۍ سره نه يوځاې کيدل .ددې نه علاوه د کچواها د سلطنت پولې د مسلمانانو د سلطنت سره دومره نژدې وې چې ددوې په سر باندې يې د تل له پاره ديوې زورندې توري حيثيت درلود. دهمدې څخه دوې دا سبق تر لاسه کړې و چې دبهادرۍ دمقابلې له پاره د عقل او پوهې څخه بايد کار واخستل شي .

په هغو ورځو کې چې شيرشاه سوری همايون ته ماته ورکړه اوبيا يې په پنجاب کې دحالاتو د منظمولو له پاره لاس وپښې وهلې نو راجه مالديو دشيرشاه سوری ددې مصروفيت او دهمايون ددې ماتې څخه ګټه پورته کړه او په کچواها باندې يې يرغل راوست اودا سيمه يې دخپل سلطنت برخه وګرځوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکچواها دریاست د الحاق وروسته مالدیو د سروهي په لور توجه وکړه. د مالدیو پلار راو ګاګا د سروهي د راجه دلور سره واده کړې و اوبیا دهمغې ښځې د ګیډې څخه مالدیو راپیدا شو ، په داسې حال کې چې د مالدیو پلار راو ګاګا خپله لور چمپابای د خپل خسر لمسي راواودهي سنګ ته واده کړې وه.

د چمپابای د ګیډې څخه راواوردهي سینګ راپیدا شو ، هغه د بیکانیز د کورنۍ د یوې نجلۍ سره واده وکړ خو دڅو ورځو دحکومت کولو نه وروسته هغه ومړ ، دهغه دمړینې په وخت کې دهغه رانۍ حامله وه.

د اودهي سینګ د مړینې وروسته سروهي سردارانو د راوجګ مل لمسي مانسینګ دده سیمه راجه و ټاکه ، د اودهي سینګ مور چې یوه عقلمنده او عمرخوړلې ښځه وه په سروهی کې د مانسینګ راجه توب و نه مانه. او اعلان یې وکړ چې دده ځای ، ځای ناستې او اصلي وارث دهغه دراني د ګیډې څخه را پیدا کیدونکې زوی دی.

دهغې دده اعلان د څخه د سروهي نوي راجه مان سینګ ډیر په غضب شو او هغه په ډانګ پیپیلي توګه د اودهي سینګ ښځه دخپل اته میاشتنې زوی سره یو ځای وو ژله. مان سنګ خو دوی وو ژل خو اوس دا اندیښنه را پیدا شوې وه چې دده ووژلو بدله به مالدیو اخلي. په دې خطر هغه هڅه کوله چې په یوه ډول د مالدیو سره سوله وکړي او دهمغې تر سیوري لاندې خپله حکمروایی مخته یوسي. د ډیرو زیاتو منډو تړړو وروسته د مانسینګ هڅې بریالۍ شوې او مان سینګ خپله لور اونکاکنور د راجه مالدیو زوی چندرسین ته واده کړه . په دې توګه سروهي هم په یوه ډول د مالدیو تر اغیز لاندې راغې.

د سروهي نه وروسته مالدیو د بیکانیز په لور وخوزید او هڅه یې وکړه چې دا سیمه هم په خپل سلطنت کې را ګډه کړي، د راو مالدیو په نیکونو کې د راجه جوده ورور راو بیکا د بیکانیز دسلطنت بنسټ ایښودی و . په هغه وخت کې د بیکانیز کورنۍ د جودپور دریاست له پاره ځواکمن مټ ثابتیده . دوی به په هر جنګ کې د جودپور بسپنه کوله . خو ددې ټولو ښګڼو سره سره بیا هم مالدیو په بیکانیز باندې یرغل وروست. او دا سیمه یې هم په خپل سلطنت کې را شامله کړه . په دې توګه د شیرشاه سوری او همایون د خپل منځې نښتو څخه مالدیو پوره پوره ګټه پورته کړه او نه یوازې دخپل سلطنت پولې یې و غځولې بلکه په خپل عسکري ځواکې یې هم ډیرښت راوست. اوس نو هغه علې اعلان د شیرشاه سوری په مخ کې د دریدو او دهغه سره د ټکر له پاره تیارو.

په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوری اوخواص خان د مالدیو د راجه په خلاف دخپل لښکر سره یو ځای راوتلي وو ، نو په هغو ورځو کې د پنجاب حالت هم په بل مخ اوختې و ، شیرشاه سوری هیبت خان نیازی هلته په پنجاب کې والي ټاکلې و ، څه موده خو هلته امن او سکون و خو بیا شورشونه او بغاوتونه را پیدا شول ، ددې بغاوتونو سرپورې فتح خان جټ و.

دغې فتح خان جټ د لکهي ځنګلونه اودهغې شاوخوا ټوله سیمه دتباهۍ سره مخ کړه ، هغه دلاهور څخه تر دهلي پورې په ټوله سیمه کې دومره تباهي خپره کړه چې دهغه دظلم شکایتونه په پرلپسې توګه شیرشاه سوری ته ورسیدل.

شیرشاه سوری سمدستې هیبت خان نیازی ته حکم وکړ چې فتح خان جټ و ځپوي ، په دې وخت کې فتح خان جټ په خپل مرکز کوټ کابله کې اوسیده. دا سیمه د سرحد په شمال کې نژدې اته میله لرې واټن کې د ساهیوال د ضلعې دیبالپور په پخوانیو سرکاري لکهي ځنګلونو کې پروته ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ځنګل دشمال له اړخه د قصور څخه څو میله لرې و ، او په جنوب کې د بیکانیز د سیمې سره یو ځای کیده . په دې خاطر د لاهور اودهلي تر منځه ټولې تلونکې لارې غالبا چې د همدې لکهي ځنګل څخه تیریدې چې د فتح خان جټ په لاسو کې وې.

فتح خان جټ ته د سید و بلوچو ملاتړ ور په برخه و. دغه بلوچان د جهنګ د ضلعې چینوټ بهیرې څخه ان تر شورکوټه او د راوي د دریاب تر غاړو پورې خپاره وو. هغه وخت چې د ملتان ډوډانی بلوچو پر هغوې یرغل ور وړ نو دا سیده بلوچان لکهي جنګل ته ولاړل اود فتح خان سره یو ځای شول او په قتل او لوټمار کې د هغه سره ورګډ شول . وروسته بیا د رند بلوچو سردار چکران هم د هغوې سره یو ځای شو ،په دې توګه دغه درې واړه ځواکونه یو ځای شول او په پنجاب کې یې شورش او تباهي خپره کړه.

د رند بلوچو مرکز په سات ګړه کې و ،دا د اوو کلاګانو یو مرکز و . اود لاهوره څخه ۷۵ میله واټن کې د جنوب غرب لورې ته پروت و . دا سیمه د اوسنې چکران د دویمې پولې تر څنګ تر جنوب شرق پورې ان تر دیبالپور پورې خپره شوې ده. فتح خان ډوډاني چې د ملتان ناظم او د شیرشاه سوری باج ګذاره و اوپه خپله هم د بخشولنګاه په سیمه کې په لوټولو باندې مصروف و ، سره هم لاس یو کړ اوبه دې توګه یې په پنجاب کې د لوټماری او شورش بازار نور هم ګرم کړ.

ددې بغاوتونو د ځپلو له پاره هیبت خان نیازي د لاهور څخه فوځ واخست اوپه ډیره بیړه د باغیانو د سیمو په لور ورغې ، هغه دومره په بیړه د باغیانو سیمو ته ور ورسید چې د دبلوچو سردار چکران یې هم په راتلو حیران پاته شوې و ، هغه وخت چې چکران ته دهیبت خان نیازی د را رسیدو خبر ور ورسید نو هغه دخپلو نورو بلوچو ملګرو سره یو ځای وتښتید. د سیند د دریاب څخه تیر شو او د سبي په لور وتیښتید. هیبت خان نیازي دخپل لښکرسره مخته ولاړ او په پاکټین کې یې پړاو وکړ ، اوس نو دهیبت خان تر مخه له یوه اړخه د ملتان والي فتح خان ډوډاني بلوچ و ،اود بله اړخه فتح خان جټ و چې په غارت او لوټماری کې مصروف و . هیبت خان به پاکټین کې ځکه پړاو وکړ چې د فتح خان ډوډاني بلوچ او فتح خان جټ تر منځ دخپل منځې یووالي څخه مخنیوی وکړي.

کله چې فتح خان جټ خبر شو چې هیبت خان نیازی دخپل لښکر سره یوځاې په پاکټین کې پړاو کړې دې نو وتښتید اوپه یوه کلا کې یې ځان کلابند کړ . هیبت خان نیازې ورمخته شو او کلا یې محاصره کړه ،په دې وخت کې سیده بلوچان هم د فتح خان جټ سره یو ځای و و ، هغوې هڅه وکړه چې دهیبت خان نیازی دلاسو څخه یوې لورې ته وتښتي ، خو دهیبت خان نیازي په ولکه کې ولویدل .

هیبت خان نیازی فتح خان جټ همغلته له منځه یوړ اوپه همدې توګه د رند بلوچو سردار چکران ،سیدو خان بلوچ او فتح خان په یوې حملې کې هیبت خان نیازي له منځه یوړل اوپه بنجاب کې یې امن و امان راوست ، ددې وروسته هیبت خان نیازي دا احساس کړه چې فتح خان جټ ، سیدو خان لوچ او درند بلوچو سردار چکران د ملتان دحاکم فتح خان ډوډاني په ملاتړ دې کار ته ملا تړلې وه نوپه دې خاطر یې په ملتان حمله راوړه. فتح خان ډوډانی ته یې سخته ماتې ورکړه او ملتان یې په خپله ولکه کې راوست.

هیبت خان نیازي ډډیرې میړانې او بهادرۍ څرګندونه وکړه اوپه ډیره بیړه یې په ټول پنجاب کې سوله او امن حاکم کړ ، بیا د پنجاب څخه ووت او په سیند یې حمله وکړه او شمالي سیند یې و نیوه اوهغه یې هم د پنجاب تر حاکمیت لاندې راوست.

۲۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راجپوتانه راجه مالديو ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوری دخپل سالار خواص خان سره يو ځاى ديوه غښتلي لښکرسره دهغه په لور د حملي کولو له پاره را روان دي. نو هغه په دې خبر ډير زيات انديښمن شو خو هغه يوه ډول داډ هم درلود چې د هغه دخيال په مطابق به د راجستان په صحرا کې شيرشاه سوری دومره په ګړندۍ توګه دې لورې ته را ونه رسيږي، هغه به دخپل لښکرسره يو ځاى هلته ځاى په ځاى تم کيږی ترڅو ځانته خوراک او نورضروري سامانونه ترلاسه کړي ،په دې وخت کې به مالديو په هغوې باندې شپيني حملې پيل کړي او په دې توګه به هغوې بيرته تيښتې ته اړ کړي.

بيا هم د حفظ ماتقدم په خاطر را جه مالديو يو ډير مهم قدم پورته کړ. هغه تر ټولو لمړی ملوخان ته يو ګړندې قاصد و استاوه چې د ملوه حکمران و او په دې وختو کې يې په ګجرات کې پناه اخستې وه. هغه ملوخان ته دا پيغام وليږه چې شيرشاه سوری غواړې په هغې باندې حمله وکړي نو که چيرې هغه خپل لښکر بيرته منظم کړي اود ګجراته را ووځي اوپه مالوه باندې حمله وکړي نو په دې توګه به دوه کاره تر سره کړل شی لمړی دا چې مالديو به د شيرشاه سوری دحملې څخه خوندي پاته شي اوبل دا چې په مالوه به ملوخان بيرته ولکه وکړي.

مالديو همدا ډول يو پيغام د راجپوتانه حاکم ناصرخان ته هم ورولیږه. دا سړې دشيرشاه سوري سره سخت مخالف و اودهغه د ډير ښه لښکر خاوند هم و. هغه هلته دمالوه س ره نژدې په سيوني کې دخپل لښکر سره يو ځاى اوسيده. او دشيرشاه سوری پر خلاف يې په يوه مناسب وخت کې دحملې کولو نيت درلود. را جه مالديو ناصر خان هم د شيرشاه سوري پر خلاف د راپورته کولو هڅې وکړې

مالديو خپل دريم ګړندې قاصد د اريل دراجه بيربهان په لور ور وليږه. د اريل راجه بيربهان همغه کس و چې په چوسه کې شيرشاه سوری همايون ته ماتې ورکړه اوبيا دهغه وروسته بيربهان همايون ته په خپل ځاى کې ښو اونی ميلمستيا ورکړې وه. اوبيا يې همايون په ډير درنښت سره دهغه ځايه رخصت کړې و. کله چې مالديو دغو دريو لوريو ته خپل استازي ور واستول نو ددې استاذو له اړخه ډيرې ښې پايلې تر لاسه شوې.

ناصر خان هملته په سيوني کې د شيرشاه سوري پرخلاف بغاوت وکړ او دمالوې په لور وخوزيد. دبله اړخه ملوخان هم د ګجرات څخه وخوزيد او دخپل ځان سره يې يو ستر لښکر هم واخست. هغه هم د مالوه په لور وړاندې ولاړ او ددريمې لورې داريل راجه بيربهان هم متحرک شو اودمالوه د راجه به وينا يې په خبل شاو خوا کې دشيرشاه سوری په سيمو کې لوټمار او بغاوتونه پيل کړل.

کوم وخت چې شيرشاه سوري د راجپوتانه دپولو سره نژدې د خپل لښکرسره يوځاى پړاو وکړ او لښکرو خپلې خيمې و درولې نو شيرشاه سوری يوه شپه او ورځ خپل لښکر ته د ارام کولو وخت ورکړ. په همدې وخت کې خواص خان په ډيره خوشحالۍ سره خپلې خيمې ته را ننوت.

کملاوتي چې کله خواص خان دومره خوشحاله وکوت نو په منډه مختته ورغله او ځان يې ډير زيات خوشحاله او خندانه کړ. اودخپل غږ به پوره خوړلني سره يې ترې وپوښتل چې: څه خبره ده ؟ ته خو نن د نورو وختو پرعکس ډير زيات خوشحاله ښکارې. دهغې په دې خبره خواص خان وخندل او ويې ويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! ما ددې نه مخته هم ستا او نه د ګنګا تر مخه په خپل طبعت کې سختې را پیدا کړې ده ، زه خو ټول وخت همدا سې خوشحاله خوشحاله او سم. خو نن را ته ډیره خوشحالي تر لاسه شوې ده چې زه یې د ټول ژوند په خوږو ویاړلې یم. کملاوتي په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل او بیا یې ترې و پوښتل چې:

تا ته څه ډول خوشحالي تر لاسه شوې ده ایا زه هم په دې خوشحالۍ کې شریکیدې شم ؟ خواص خان تر یوه وخته پورې خندونې و او بیا یې کملاوتی ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې لږ وخته مخته قاصد راغلې و او ما ته یې خبر راکړ چې ګنګا او کوچنې دواړه روغ او سلامت دي ، اوس ته ووایه چې ما ته په ژوند کې ددې نه بله ستره خوشحالي تر لاسه کیدې شي ، د خواص خان په دې خبره باندې د کملاوتي په ومخ باندې هم ظاهري خوښي را څرګنده شوه ، بیا یې وویل چې ستا وینا سهي ده ، زه په فکر به ددې څخه ستره خوشحالی چیرې وي چې ګنګا او دهغې زوې روغ او سلامت وي. زه تا ته ددې ښه خبر په اړه مبارکي وایم. دهغې په دې خبره خواص خان ور غبرګ کړ چې: ګوره کملاوتي ! دګنګا زوې خو همستا زوې دې. زه هم تا ته دهغه د روغتیا له امله مبارکي وایم. کملا یو وارې خپل سر ته ټکان ورکړ او بیا یې په ډیره اسرار امیزه توګه د خواص خان په لور وکتل ، او ورته یې وویل چې ستا خبره سهی ده. ګنګا زما خور او دهغه زوې همزما زوې دې. او بیا خو زه او ګنګا دواړه ستا ښځې یو په دې خاطر دهر چا ماشوم چې پیدا کیږي نو هغه دهغې بلې هم ګڼل کیږي. او بیا خو زه هسې هم په خپل ټول ژوند کې د ګنګا ممنونه یم ، که هغې نه غوښتلې نو زه به هیڅکله هم ستا ښځه نه وې جوړه شوې. تا خو دهمغې په غوښتنه او اجازه زما سره واده وکړ او نن ستا دښځې په څیر له تا سره یو ځای یم. او ستا په څنګ کې د عزت او وقار نه ډک ژوند تیروم. او که نه خدای خبر ، چې اوس به مې چیرې او په کومو ځایو کې سر لګیده. او یا به مې وختي خپل ژوند پای ته رسولې و.

تر لږه ځنډه پورې په خیمه کې خاموشي خپره وه. دهغې نه وروسته خواص خان په خپل لباس کې لاس ور ننویست او د خپل جیب څخه یې ډیر قیمتي هارونه چې د جواهرو او موتیو څخه جوړ شوې و را وویست. ددې هارونو په کتلو سره د کملا سترګې پړقی راووتې ، هغې غوښتل خواص خان ته څه ووایي چې خواص خان پرې ور مخکې شو او ورته یې وویل:

ګوره کملاوتي ! اوس چې ګنګا د زوې مور ګرزیدلې ده نو زه به دا یو هار هغې ته د زوې دپیدا کیدو په خاطر د تحفې په ډول ورکوم ، بیا هغې یو هار جدا کړ او کملا په غاړه کې یې په خپلو لاسو ور واچاوه. او ورته یې وویل چې: کملا ! ددې یوه هار مالکه ته یې. پخوا مې اراده کړې وه چې ستا په غاړه کې به هم دا هار هغه وخت در اچوم چې ستا هم زوې پیدا شي ، نو اوس چې زه ګنګا ته هار ورکوم نو دا را ته د انصافه لرې ښکاره شول چې تا ترې بې برخې کړم. نو ګوره کملا ! یو هار ستا او بل د ګنګا.

په ځواب کې ورته کملا ، هغه هار چې خواص خان یې په غاړه کې ور اچولې و ، اړو را اړو او کاته یې ، بیا یې خپلې سترګې خواص خان ته ور واړولې ،په دې وخت کې دهغې په سترګو کې خواص خان ته ډیره زیاته مینه او تر څنګ یې ممنویت او شکر ادا کول وو. بیا کملا په خیمې کې په خپل خوږ اواز سره وویل چې:

خواص خانه ! زما حبیبه ، زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر ګذاره یم چې تا دا هار تا په خپلو لاسو زما په غاړه کې را واچاوه. زه ددې اړخه هم له تا څخه ډیره مننه کوم چې تا زما او دګنګا تر منځه د انصاف څخه کار واخست. زه به ستا په څیر خاوند باندې تل ویاړم او له تا سره به خپل ژوند نیکبخت ګڼم. ددې خبرو وروسته کملا مخته راغله او په خپلو نرمو لاسو یې دخواص خان څنګل ونیوله ، او

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخيمې منځته يې له ځانه سره يوړ او هلته يې له ځانه کيناوه . هغې غوښتل خواص خان ته څه ووايي چې خواص خان ددروازې په لور وکتل چې دشيرشاه سورى يو ساتونکې دهغه پهلور را روان دې ،دهغه په کتلو سره خواص خان لږ څه ځنګ ته شو اوکملا ته يې وويل چې :

ګوره کملا ! د شيرشاه سورى يو ساتونکې دخيمې ددروازې په لور را روان دې ، داسې معلوميږي چې شيرشاه سورى ورغوښتې يم. کملا ورته په ګيلې سره وويل چې: همدا اوس خو خيمې ته راغلې او اوس يې سمد ستې بيرته ورغوښتې يې. دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو اوويې ويل چې: که چيرې دا ساتونکې ريښتاى هم زما د ور غوښتلو له پاره راغلې وي نو بيا خو به کومه ډيره مهمه خبره وي. چې شيرشاه سورى ما ورغواړي ،ګوره کملا ، ته په دې خبرو باندې انديښنه مه کوه.

زه خو با انديښنه کوم. ځکه زه وينم چې ته ټوله ورځ د خيمې څخه بيرون يې. يو اځې دشپې له اړخه زما ځنګ ته راځې په دې خاطر زه ټوله ورځ ځانته ناسته يم اوستا لارې ځارم. کملا ورته داخبرې په ډيره مينه وکړې ، خواص خان غوښتل څه ورته ووايي چې په همدې وخت کې هغه ساتونکې دروازې ته را ورسيد اوخواص خان ته يې وويل چې: امير خواص خانه ! اقا شيرشاه سورې دکوم مهم کار له پاره ورغوښتې يې. خواص خان په خندا شو او دکملا په لور په کتلو سره يې وويل چې: ګوره کملا ! زما خبره سهي ثابته شوه ، ته همدلته اوسه ، زه د شيرشاه سورى په لور ورځم او ډير ژر به بيرته راستون شم. هغه دکملا دځواب د ترلاسه کولو پرته دهغه ځايه ووت اودشيرشاه سورې په لور ور روان شو.

کله چې خواص خان دشيرشاه سورى خيمې ته ورغې نو ويې کتل چې شيرشاه سورى په خيمه کې ځانته او په فکرونو کې ډوب ناست دې ، دخواص خان په کتلو سره هغه ته په خپل ځنګ کې د کيناستو اشاره وکړه. .خواص خا ن د شيرشاه سورى تر ځنګ کيناست، تر لږه وخته پورې په خيمه کې چپه چپتياوه.ددې وروسته شيرشاه سورې په خبرو پيل وکړاو خواص خان ته يې وويل چې :

ګوره خواص خانه ! قدرت ته به دا منظور نه وې چې مونږ همدا اوس د راجپوتانه په راجه مالديو باندې حمله وکړو ، لږ څه مخته مخبر راغې او ډير پريشانه کونکې خبر يې له ځانه سره راوړې دې. په دې وخت کې خواص خان دشيرشاه سورى لورې ته وکتل او ورته يې وويل چې: څه ډول خبر ؟ شيرشاه سورى ورته وويل چې :

ګوره خواص خانه ! د راجپوتانه راجه مالديو ته زمونږ دحملې په اړه خبر ورغلې دې. په دې خاطر هغه زمونږ د لښکر د ويشلو او بيا زمونږ د له منځه وړلو له پاره پروګرام جوړ کړې دې ، هغه يو ډيره خطرناکه لوبه لوبولې ده. ګوره خواص خانه زويه ! په دې وخت کې مونږ دمخلفو لوريو څخه تر ګواښ لاندې يو او هغه دا ډ ،ل چې ملوخان (قادرخان) چې ګجرات ته تښتيدلې و د يوه ستر لښکرسره يوځاې غواړي پر مالوه حمله وکړي ، يو بل وګړې ناصر خان نومي هم يو ستر لښکر تيار کړې او هڅه کوي چې په سيوني کې بغاوت ته لاره همواره کړي. ددوې تر ځنګ د اريل راجه بيربهان ، چې يو وخت يې همايون ته زمونږ پر خلاف پناه ورکړې وه، هم دراجه مالديو په اشارې سره زمونږ په سيمو د حملو کولو هڅه کوي اوغواړې هلته تباهي او بربادي رامنځته کړي.

دشيرشاه سورى په دې خبرو باندې خواص خان تر يوه وخته پورې خپل سر ټيټ کړې و او په فکر کې ډوب و .بيايې سر را پورته کړ او دشيرشاه سورى څخه يې وپوښتل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې حالاتو څخه د خلاصون له پاره ته څه ډول فکر لرې ؟ شیرشاه سوری په ډېر غور سره د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: لمړی ته وو ایه چې ستا رایه څه ده ؟ خواص خان یو ځل بیا فکر وکړاو بیا یې وویل چې:

شیرشاه ، زما مهربانه مشره !تر هغې چې ما پورې اړه لري نو زما مشوره خو داده چې مونږ باید اوس په راجپوتانه دحملې څخه ډډه وکړو. ځکه چې کیدې شي چې د راجپوتانه د راجه مالدیو سره زمونږ جنګ اوږود شي او ددې شګلوړه صحرا په جنګ کې مونږ ته هر ډول ستونزې راپیدا کیدې شی نو که چیرې زمونږ داخلي حالات سهي نه وي نو د راجپوتانه په جنګ کې مونږ ته د خوراکې او نورو توکو په رسد کې ستونزې راپیدا کیدې شي. نو په دې خاطر زما مشوره داده چې لمړی خو د باغیانو دځپلو له پاره کار وکړل شی او بیا په پوره ډاډ او اطمینان سره په راجپوتانه باندې یرغل وروړل شي اود راجه مالدیو کار هم ورختم کړل شی.

دخواص خان په دې ځواب شیرشاه سوری هم ډېر خوښمن شو او وویې ویل چې:

خواص خانه زویه ! ستا خبره سهي ده ، په خداې سوګند چې ستا وړاندیز بلکل زما د ارادې تمثیل کوي ، زه هم غواړم چې لمړی باید د باغیانو کار و ختم کړو اودهغې وروسته بیا دراجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف حرکت وکړو. خو ګوره زویه !د باغیانو د ځپلو له پاره زما په ذهن کې یو وړاندیز دې اوزه هیلمن یم چې ته به زما په دې مشوره کې له ما سره متفق و اوسې. خواص خان ورته سمد ستې وویل چې: وو ایه اقا . په دې وخت کې شیرشاه سوری غوښتل دخپل وړاندیز په اړه خبره وکړي چې خواص خان پرې را مخته شو او ورته یې وویل چې:

زما مهربانه ، زما اقا ! زما په ذهن کې یو بل وړاندیز هم راځي ،خو په هغه وړاندیز چې تا پرې فکر کړې پر هغې د عمل کولو تر مخه ماته دیوې خبرې د ویلو اجازه راکړئ ، زما په فکر هغه مخبر چې تاته یې ددې بغاوتونو په اړه خبر راوړې هغه هم ددښمن یو قوت له یاده ویستلې دې ،او هغه به په راتلونکې کې زمونږ له پاره ډېر خطرناک ثابتیږي ، دهغه په دې خبره شیرشاه سوری متوجه شو او ورته یې وویل چې: ته کومې لورې ته اشاره کوې ؟خواص خان ورته سمد ستی وویل چې:

دورنده شیرشاه ! زما اشاره د چندریري او راې سین د راجه پوران مل په لور ده. که څه هم دراجپوتانه راجه مالدیو ناصرخان ، ملو خان او د اریل راجه بیربهان زمونږ پر خلاف راپورته کړې اودبغاوت او سرکشۍ له پاره یې تیار کړي دي نو ایا هغه به د چندریري او د راې سین د راجه پورن مل په لور پیغام نه وي لیږلې. خو زمونږ مخبرانو به تر اوسه پورې دهغوې له لورې کوم خبر نه وي تر لاسه کړې. زما محترمه شیرشاه !د کومې اخري پریکړې تر مخه د ناصرخان ، ملوخان او داریل دراجه بیربهان په څیر په چندریري او د راې سین دراجه پورن مل باندې هم څارنه په کار ده.

شیرشاه سوري تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و ، بیا یې څه فکر وکړ اوخواص خان ته یې په ستا یونکې سترګو وکتل او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه !ستا آند سهی دې. هغه اندیښنې چې تا ډاګیزه کړې هغه د یوه حقیقت په څیر زمونږ مخته راتلاې شي. چندریرې اودراې سین راجه پورن مل د ناصر خان ، ملوخان او راجه بیربهان څخه هم ډېر خطرناک ثابتیداې شي. نوپه دې خاطر تر هغوې چې مونږدنورو باغي ځواکونو پر خلاف متحرک اوسو باید په چندریري او پورن مل باندې هم کلکه څارنه وکړو. واوره خواص خانه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه پلان چې زه غواړم عملي يې کړم هغه دادې چې : هغه لښکر چې زمونږ د دواړو سره دې هغه په دوو برخو وويشئ، نيمايي به له تا سره وي او نيمايي به له ما سره. زه به د خپل لښکر سره په همدې ځاې کې تم شم چې اوس مو په کې پړاو کړې دې. او ته به د خپل لښکر سره د اريل د راجه بيربهان په لور کوچ وکړې او هغه به وځپوې.

ددې نه علاوه ته پوهيږې چې حاجي خان بيټني او شجاعت خان دخپلو لښکرو سره هملته په مالوه کې پړاو کړې دې ، زه غواړم چې حاجي خان بيټني د ملوخان لاره تم کړي او شجاعت خان د ناصرخان د بغاوت د ځپلو له پاره مخته ولاړ شي . په دې توګه به زه همدلته منتظر اوسم. که چيرې ددې بغاوتو د ځپلو په وخت کې د راجپوتانه راجه مالديو د ناصرخان ، ملوخان او يا بل کوم راجه سره د کومک کولو له پاره هڅې وکړې نو زه به يې په لاره کې تم کړم. او دهغه سره به و جنګيږم او بيرته به يې په شاتلو ته مجبور کړم. ګوره خواص خانه !که ددې بغاوتو په دوران کې چندريری او د راې سين راجه پورن مل هم ځان ورګډ کړ نو بيا به هم زه د مالوه په لور حرکت وکړم او په دې توګه به دټولو باغيانو د له منځه وړلو وروسته دخپل متحده لښکر سره يو ځاې د راجپوتانه د راجه مالديو پر خلاف يوه ستره حمله کوو.

کله چې شيرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ځواب کې وويل چې : دروندە شيرشاه !هغه پلان چې تا جوړ کړې دې زه ور سره بلکل موافق يم. زه هيلمن يم چې مونږ به همدا نن خپل دغه پروګرام ته اخري شکل ورکړو . شيرشاه سوری دخواص خان ددې وړانديز سره توافق وکړ . په همدې ورځ يې د مالوه په لور قاصد وليږه .دهمدې قاصد په واسطه يې حاجي خان بيټنی ته د ملوخان په لاره کې د دريدو او شجاعت خان ته د ناصرخان د ځپلو حکم ورکړ . خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاې د راجه بيربهان د ځپلو له پاره د اريل په لور کوچ وکړ.

دشيرشاه سوری دحکم سره سم حاجي خان بيټني او شجاعت خان دواړو دخپلو ځايو څخه کوچ وکړ او مخته ولاړل . ناصرخان د سيهوني څخه روان شو او د خپل لښکر سره يو ځاې يې د نيلګړ په سيمه کې پړاو وکړ ، شجاعت خان هم دخپل لښکر سره نيلګړ ته و ورسيد او هملته يې خيمې ووهلې ، دشجاعت خان د ورسيدو سره سم ددواړو لښکرو تر منځه ټکر پيل شو ،څرنګه چې ناصر خان لا دپخوا څخه د نيلګړ په سيمه کې ځاې په ځاې شوې و نو په دې خاطر يې عسکرو پوره ارام کړې و . خو کله چې شجاعت خان هلته ور ورسيد نو ناصرخان هغوې ارام ته پرې نښول اود توپانې ملخانو په څير يې پرې حمله راوړه.

څرنګه چې د ناصرخان د فوځ په مقابله کې د شجاعت خان د لښکرو شميره کمه وه،نو دشمير ددې زياتوالي په اساس ناصرخان هره شيبه او هره ګړی په شجاعت خان باندې فشار زياتوو. ان تردې چې د ماښام تياري راخپرې شوې ، هغه غوښتل چې په خپلې همغې لمړنی حمله کې شجاعت خان اودهغه ملګري لښکر له منځه يوسي او په دې توګه خپله بريا حتمي کړي ،

شجاعت خان دخپلو کمو ملګرو سره د ناصر خان ددې توپاني يرغل په مقابل کې کلک و دريد او په پوره ميړانه يې خپله دفاع کوله خو کله يې چې وکتل چې ناصرخان خپل ټول ځواک مصرف کړ او و نه توانيد چې مونږ شاته و تمبوی نو بيا يې دخپلې دفاع کار پريښود او په جارحيت يې لاس پورې کړ او په دې توګه دهرې لورې يې د ناصرخان ځواکونه سره را ونغاړل ، دناصرخان ځواکونه يې داسې بې وسې کړل چې هغوې دځان دخلاصون له پاره هرې لورې ته په سرګردانه توګه منډې وهلې . دبله اړخه دشجاعت خان حوصله او عزم ګړی په ګړی ځواکمن کيده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شجاعت خان ددې حملو په واسطه د ناصرخان د فوځ حالت هره لمحه دخرابيد و سره مخکيده ، ناصرخان دخپل فوځ په دې حال باندې ډير انديښمن شو اوخپله ماتې يې په سترګو کتله. بيا دناصرخان د حکم په اساس دهغه په لښکر کې درې کسه داسې ځان ځارونکې تيار شول چې په خپل لښکر کې د زړه ورتيا له پلوه بې نمونې وو. هغوې د جنګ په وخت کې د ناصر خان سره سوګند وکړ چې هغوې به شجاعت خان هرو مرو له منځه وړي.

ناصرخان دې ځوانانو ته څه نور ساتونکې هم ورکړل ،بيا دغه درې واړه ځوانان د جنګ جنګ په کولو سره د شجاعت خان د ساتونکې ډلې سره په ټکر کې شول او ځانونه يې شجاعت خان ته ورسول. هغوې درې واړو په يوه وار سره په شجاعت خان باندې حمله وکړه. دهغوې څخه يوه يې شجاعت خان په خپله توره په ښځ کې وواهه ،بل عسکر هغه په خوله وواهه اودهغه غاښونه يې ورمات کړل. دريم عسکر هغه د ويښتانو څخه ونيوه ، درې واړو غوښتل شجاعت خان ژوندې دناصرخان مخې ته يوسي خوشجاعت خان هم په خپله ميړانه او بهادرۍ که بې مثاله شخصت و. سمدستې يې حرکت وکړ اوپه يوه ګذار سره يې ديوه لاس ور پرې کړ اوخپل ځان يې ترې خلاص کړ ،په همدې وخت کې دهغه شاوخوا جنګيدونکې عسکر هم دې لورې ته متوجه شوی و هغوې دغه نور دواړه حمله کونکې هم له منځه يوړل ، په دې توګه شجاعت خان دهغوې د لاسو څخه خلاصو ن وموند اودخپل فوځ هغه بيرغ چې دده د لاسو څخه پريوتې و بيرته راپورته کړ اوپه لاس کې يې ونيو. اودهغه لښکر يوځل بيا په همغه ولولې سره د ناصر خان په ځواکونو باندې خپلې حملې پيل کړې.

د جنګ د لړې شيبې ددوام وروسته ناصر خان د شجاعت خان په مخکې ډيره بده ماتې وخوړه او د ميدانه وتښتيد. په حقيقت کې ناصر خان اوملوخان يو دبل سره اتحاد کړې و ، او ددواړو تر منځه دا پريکړه شوې وه چې لمړې به ملوخان د حاجې خان بيټنې په مقابل کې جنګيږي اوهغه ته دماتې ورکولو وروسته به هغه د نربدا د جنوب څخه راځې اودناصرخان سره به يو ځاې کيږي بيا به دواړه يو ځاې د شجاعت خان په مقابل کې جنګيږ ي او هغه ته به ماتې ورکوي. بيا به په مالوه باندې ولکه کوي ، ددواړو تر منځه دا هم ويل شوي و چې که چيرې د ناصرخان په مقابل کې شجاعت خان په خپلې حملې کې بيړه وکړي نو ناصرخان دی يې تر هغه پورې په جنګ کې مصروف وساتي تر څو چې ملوخان (قادرشاه) ورسره بيرته نه وی رايوځاې شوي.خو معامله سرچپه شوه ، شجاعت خان دناصرخان مخې ته راغې ،خو ناصرخان بيړه وکړه او سمدستي يې پرې حمله وکړه او بيا يې ډيره بده ماتې وخوړه او د ميدانه وتښتيد.

دشجاعت خان دغې زړه ورتيااو بهادرۍ د ناصرخان اوملوخان دواړو له پاره ستونزې زياتې کړې وې،که څه هم په دې جنګ کې د شجاعت خان دخولې پورته جامله ماته شوې وه خوبيا يې هم دناصرخان په مقابل کې سوبه تر لاسه کړه ، او دهغه دغې سوبې په مالوه باندې ډير زيات اغيز وکړ.

ددې فتحې نه څو ورځې وروسته ، په داسې حال کې چې شجاعت خان لا دخپلو زخمونو له لاسه په کټ کې پروت و ، د حاجی خان بيټنې پيغام ورته تر لاسه شو چې ملوخان (قادرخان) د ګجراته را روان شوې او په دې يې حمله کړې ده. او کلابند کړې يې دې. په دې خاطر سمدستې د ملوخان پر خلاف د حاجې خان بيټنې مرستې ته راو رسيږه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حاجي خان بيټني دپيغام د تر لاسه کولو سره سم شجاعت خان د کټ نه راپورته شو ، او په داسې حال کې چې د خولې او ښټ زخمونه يې د وينو نه ډک و ، بيا يې هم د ميړانې اوبهادرۍ ثبوت ورکړ او په يوه کجاوه کې سپور شو او سمدستي دخپل لښکر سره يو ځاې د حاجي خان بيټني مرستې ته ورورسيد.

د بله اړخه دمالوه پخواني حکمران ملوخان (قادرشاه) د ګجرات څخه راوتلې و د بنسواړه په لور راروان شوې و. بنسواړه د ډانګرپور په جنوب کې پرته سيمه ده ، ددې ځاى په د ماهي ندي په څنډو ښنډو د ان تر راجين پورې لاره تللې ده. دا لاره دعامې لارې څخه يوې خواته د ګجرات څخه د دوهدر ترڅنګ مالوه ته رسيږي. ډيره اوږده لاره ده. خو په دې لاره کې خطره ډيره کمه وه. ملوخان په مالوه باندې د حملې کولو له پاره تر هرڅه دمخه د بنسواړه ښار دخپل لښکر له پاره مرکزي قرارګاه ټاکلې وه.

دلته هغه په خپل لښکر کې د نوو خلکو د راشاملولو کار پيل کړ اوپوره نوي ځوانان يې په خپل لښکر کې را يو ځاې کړل. تر څنګ يې د مشرانو په نومونو باندې د پيغامونو او ليکونو په ليږلو سره هغوې هم دخپل ځان ملګري کړل او په دې توګه يې په خپل ځواک کې پوره ډيرښت راوست.

بنسواړه کې د اوسيدو په وخت کې د ملوخان څخه يوه غلطي وشوه ، که په همغه وخت کې ملوخان د بنسواړه څخه وتلې وې او بېا جين يې ولکه کړې وې اوبيا د جنوب له اړخه د نربدا پورې رسيدلې وې نو بيا به هغه د مالوه مرکزي ښار مانډوا او دهار په مکمله توګه د خپلې ولکې لاندې راوستې وې او حاجي خان بټني او شجاعت خان تر منځ به يې د اړيکو په پريکولو هم ولکه تر لاسه کړې واې. خو داسې بريښې چې ملوخان داسې کوم قدم نه اخسته. همدا علت و چې شجاعت خان په ډيره ګړندۍ توګه د مالوه جنوب شرقي لورې ته د حاجي خان بيټني کومک ته ورورسيد.

په بنسواړه کې دخپلې طبعې په مطابق د لښکر د جوړولو وروسته ،ملوخان دهغه ځايه کوچ وکړ او دبهوپال د سيمې څخه په تيريدو سره يې په خپل مخ کې هر راتلونکې ځواک له نابودۍ سره مخ کړ اوبيا د جيګړ په لور شمال ته وخوزيد.

دبله اړخه دشيرشاه سوري سالار حاجي خان بيټني هم دجيګړ په لور د نربدا د درياب په غاړه کې دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و. ملوخان هم په پوره بيړه په خپله مخکې هرڅه تر پښو لاندې مروړل او د نربدا د درياب په غاړه د جيګړ په سيمه کې د حاجي خان بيټني د ځواکونو مخې ته ورورسيد .

کله چې ملوخان وکتل چې حاجي خان بيټني دهغه په مقابله کې ځانته ولاړ دې ، اوهلته دشيرشاه سوري اوخواص خان درک خرک نه شته ، تر څنګ يې د حاجي خان بيټني سره لښکر د ملوخان د لښکر څخه څو برابره کم هم دې ، نو د ملوخان حوصله نوره هم زياته شوه ، او د حاجي خان بيټني دلښکرو تر مخه د رسيدو سره سم يې پرته له ځنډه په حاجي خان بيټني باندې يرغل وروست.

حاجي خان بيټني هم د شيرشاه سوري د قومندې لاندې د جنګ له پاره پوره تجربه درلوده ، هغه د حرب اوضرب دټولو هنرونو څخه پوره پوره خبر و . په دې خاطر يې دملوخان په خير هم خپله حمله وکړه اوپه پوره ځواک سره يې د ملوخان په فوځونو باندې دهرې لورې ګذارونه پيل کړل. خو دملوخان حمله دومره خطرناکه او ځان وړونکې وه چې د حاجي خان بيټني هره هڅه او هره منډه يې دناکامۍ سره مخ کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي خان بټني دخپله اړخه ډيره هڅه کوله چي د ملوخان د لښکرو مخکيني ليکي ماتي کړي او پري نږدي چي هغوي مخته راشي. خو د ملوخان حملي هم په خپل وار ډيري حيرانونکي وي ، هغه دخپل اخري اجل پوري په پوره او غوڅه توګه د حاجي خان بيټني په لښکرو د دري اړخونو څخه را پريوتي و .

د نربدا د درياب او جاجيګړ ترمنځه د حاجي خان بيټني او ملوخان ترمنځه وينه تويونکي جنګ روان و ، د اسمان د پراخيو لاندي او زمکي په خاورو موجود هر مصلحت او آند دمرګ په پيغامونو کي ډوب شوي و . تر ډيره وخته پوري دحاجي خان بيټني او ملوخان د لښکرو تر منځه د وينو سيلابونه روان وو . خو کله چي حاجي خان بيټني ته ډاګيزه شوه چي که چيري په همدي توګه جنګ ته دوام ورکړي نو نه يوازي د ماتي سره به مخ شي بلکه لښکري به يي هم قتل عام کړل شي. په دي خاطريې په همدي وخت کي دډيري پوهي څخه کار واخست اوخپله ماتي يي ومنله .دجنګ د ميدان څخه وتښتيد ، بيرته راستون شو او په يوه مستحکمه کلا کي يي ځان کلابند کړ ،ملوخان يي هم په تعقيب راغي او دګهرګاو کلا يي محاصره کړه . حاجي خان دهمدي ګهرګاو دکلا څخه دشجاعت خان پسي د بسپني له پاره پيغام استولي و .

په همدي وخت کي د ګهرګاو کلا ته يو آس سپور په ډيره بيړه راورسيد او دکلا شمالي دروازي ته راغي او دروازه يي ور وټکوله . ددروازي دټکولو سره سم د ساتونکو څخه يوه دروازه لږ څه پرانسته اود يوه روښانه مشال په واسطه يي هغه سپور ته وکتل ، سمدستي يي دروازه پرانسته او هغه سپور دخپل آس سره يو ځاي دننه ورننوت. ددروازي ترڅنګ چي کوم نژدي ځاي و ، دهمدي ځايه حاجي خان بيټني په خندا سره بيرون راغي اودي سپور ته يي وويل چي : زما دوسته. ما د ډيره وخته راهيسي په همدي ځاي ستا د راتلو انتظار کاوه. ما هيله درلوده چي نن شپه به ته ماته د يوه ښه پيغام سره راځي ، راتلونکي سپور د حاجي خان بيټني هغه قاصد و چي هغه د شجاعت خان په لور د مرستي له پاره ور استولي و . هغه قاصد ورته په خوشحالۍ سره وويل چي :

زما محترمه حاجي خانه ! ما ستا له پاره ډير خوشحاله کونکي خبر له ځانه سره راوړي دي. تر لږه وخته پوري به شجاعت خان دلته را ورسيږي اود ملوخان د عسکرو تر شا به پري حمله کوي ، شجاعت خان ستا له پاره ماته دا پيغام راکړي دي چي سمدستي دخپل لښکر سره يو ځاي دشمالي دروازي څخه را ووزه او د مخي له لوري د ملوخان په عسکرو حمله وکړه . په ځواب کي ورته حاجي خان بيټني وويل چي :

ګرانه دوسته !ته ماته ويلي شي چي شجاعت خان به اوس په څومره واټن کي را روان وي. قاصد ورته وويل چي : شجاعت خان دومره لري نه دي هغه له ما سره يوځاي د شپي په تياره کي تر دي ځايه سفر کړي دي او د ملوخان دلښکرو تر شا يي سنګر نيولي دي. په دي اساس غوره ده چي وخت له لاسه ورنکړو ځکه لږه شيبه وروسته لمر را خيژي او روښنايي خپريږي بيا به زمونږ کار ستونزمن شي. تر اوسه په فضا کي تياره ده او دهمدي تيارو څخه بايد ګټه واخستل شي ، سمدستي دخپل لښکر سره يو ځاي د ملوخان په لښکر د مخي له لوري حمله وکړئ ، شجاعت خان وايي چي که چيري همداسي مو وکړل نو د لمر د راختو د مخه به مونږ د ملوخان ځواکونه د نابودۍ سره مخ کړو ، حاجي خان د قاصد سره نوري خبري و نه کړي او په يوه منډه د کلا دننه ولاړ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړه شيبه کې حاجي خان بيټني دخپل لښکر سره يو ځاې د ګهرګاو دکلا دشمالي دروازې څخه راووت ،څرنګه چې ملوخان د دې کلا شمالي دروازه نه وه کلابند کړې نه پدې خاطر ترې حاجي خان بيټني دخپل لښکر سره يو ځاې په اسانۍ سره راووت. بيا يې دکلا د ديوالونو تر څنګ يو اوږود شانته سفر وکړ اوبيا يې دمخې له لورې دملوخان په لښکرو باندې يرغل وروست.

کله چې د حاجي خان لښکرو د ملوخان په فوځ باندې دمخې له لورې يرغل وروستنو په همدې وخت کې د شجاعت لښکرې چې له پخوا څخه په سنګر کې ناستې وې ،د ملوخان په عسکرو باندې د شا له اړخه را پريوتل. که څه هم شجاعت خان زخمې و او په کجاوه کې يې سفرکاوه خو اوس د کجاوې څخه راکيوتې و اودخپل لښکر تر منځه يې هغوې ته د جنګ احکام صادرول.

د ګهرګاو د کلا نه بيرون د جنګ ميدان داسې شکل خپل کړې و لکه د رڼا او تيارو ، بهار او خزان او روښنايې اوتياره چې يو دبل سره په ټکر کې وي.

د حاجي خان بيټني او شجاعت خان دغه دوه اړخيزه حمله دملوخان له پاره غير متوقع او دومره ځواکمنه وه چې ، د شرق له لورې دلمرد راختو سره سم د ملوخان لښکرې د جنګ په ميدان کې خورې ورې شوې او دمړو لاشونه يې په هر ځاې کې پراته و . ملوخان دخپل لښکر دماتې وروسته په تيښته وتښتيد خو حاجي خان بيټني اوشجاعت خان دهغه په تعقيب پسې ولاړل ، او تر لرې لرې يې هغه تعقيب کړ خو ملوخان دهغوې څخه خپل ځان خوندي کړ او په تيښته برياليې شو. ملوخان بيرته د وجيګړ د لارې د خانديش سيمې ته روسيد او مالوه ته يې د تل له پاره خداې پاماني وويله. دمالوه په تاريخ کې بيا دملوخان يادونه نه ده شوې.

۲۸

د بله اړخه خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې د اريل دراجه بيربهان په لور روان و ، ددې سفر په دوران کې يوه ورځ کملاوتي چې د خواص خان تر څنګ يې په آس باندې سفر کاوه ، دمخکې تلو په وخت کې ډيره حيرانه شانته شوه ، ځکه وې کتل چې دلښکر په منځ کې منوهر داس او ملوکچند په ډيره بې صبرۍ سره اخوا ديخوا روان دي. دا همغه دواړه وو چې کملاوتي د ګنګا او نيرمل د وژلو له پاره ګمارلي و. دهغوې اخوا ديخوا ګرزيدلو کملاوتي ته يو پيغام ورکاوه ، هغه سمدستي وپوهيده چې هغوې د کومې خبر ې دپوښتنې له پاره بې قراره دي. په دې خاطر يې دخپل اس په تګ کې سوړوالې راوست او دخواص خان شاته يې ځآن پريښود ، ملوک چند او منوهرداس د فرصت نه ګټه پورته کړه ،خپل آسونه يې ډير ژر دکملاوتي څنګ ته راورسول يوې يې بې ارخ ته اوبل يې چپ اړخ ته روان شول ،بيا منوهرداس په ډير راز سره کملاوتي ته وويل چې:

ګوره کملاوتي ! مونږ خود رهتاس په ښار کې ګنګا او نيرمل دواړه له منځه وړي دی اوس ووايه چې څه حکم دې ؟ ددې خبرې په اوريدو سره دکملاوتي مخ دخوشحالۍ نه وغوړيد.اوپه ډير راز سره يې ملوکچند ته وويل چې:

ګوره ملوکچنده او منوهرداسه:تاسې ډيره ستره دنده تر سره کړيده ، زه به دهغې له پاره تاسې ته په کوم مناسب وخت کې د زړه له کومې انعام درکړم. زما سره اړيکې ساتئ ، اخوا ديخوا ګرځئ بيا په کوم مناسب وخت کې خواص خان ته هم دګنګا او نيرمل په خير سزا ورکړو . زه بيرته خپل اس ګرندې کوم تر څو دخواص خان سره يو ځاې شم. دکملاوتي دحکم سره سم منوهر داس او ملوکچند سمدستي اخوادېخوا شول او کملاوتي بيرته خپل اس ګرندې کړ اودخواص خان څنګ ته وررسيده . د ورسيدو سره سم خواص خان خپله توره

(c) ketabton.com: The Digital Library

را بر بنده کړه، توره یې په فضا کې پورته کړه او خپل لښکر ته یې د تم کیدو حکم وکړ ، ځکه خواص خان وکتل چې څو کسه سواره دهغه دلښکر مخې ته ولاړ دي او دهغوی لاره یې بنده کړې ده.

۶۹

ددې لارې نیونکو پر خلاف خواص خان دحملې کولو نیت درلود چې په همدې وخت کې دآس سپرو څخه دوه کسه په ګړندي توګه دخواص خان مخې ته راغلل. خواص خان دهغوی په کتلو خوشحاله شو. خپل ډال یې بیرته په آس را زوړند کړ او توره یې هم په تیکې که ننویسته، دغه دواړه اس سپاره، یو فدایی خان و او بل د فداې خان زوې اسماعیل و. دا همغه فدایی خان و چې د همغه په واسطه خواص خان د شیرشاه سوری په لښکر کې شامل شوی و. ځکه دهغې تر مخه خواص خان دفدایی خان دغلام په څیر د ګیدړو په ښکار کولو باندې ژوند تیراوه.

خواص خان دهغوی کتلو سره سم دآسه را ښکته شو، هغه پلار او زوې هم خواص خان ته په رانژدیکیدو سره دخپلو اسونو څخه راښکته شول، بیا فدایی خان نژدې په یوه منډه راغې او خواص خان یې دخپله ځانه سره را ونغاړه او په تندي او مخ یې بیا ښکلاوه. دهغې وروسته اسماعیل هم دخواص خان سره ورغایوت. کله چې د اسماعیل سره هم روغبړ پای ته ورسید نو بیا خواص خان دواړه پلار او زوې له لاسو و نیول او د کملاوتي لورې ته یې یوړل. هغه کملاوتي ته وویل چې: کملا، دا فدایی خان دې او ددې ترڅنګ دهغې زوې اسماعیل خان دې، ما پخوا ددې سره دیوه غلام په څیر ژوند کاوه خو وروسته بیا زه دشیرشاه سوری په لښکر کې ورګډ شوم. په دې وخت کې خواص خان سمدستي د فدایی خان خبرې غوڅې کړې او ویې ویل چې:

خواص خانه زویه! د غلط بیانۍ څخه کار مه اخله. زویه! هغه وخت چې ته دخپل پلار او وړور سره یو ځای له ماسره واستنو ما له تاسو سره هیڅکله هم دغلامانو په څیر سلوک نه دې کړې. خواص خان ورته په خندا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې: فدای خانه، ستا خبره سهي ده، او په هغې کې هیڅ ډول شک او شبه نه شي کیدې چې تا له ما او زما د وړور سره دخپلو زامنو په څیر سلوک کړې دې .او زما د پلار سره دې هم د وړور په څیر اړیکې درلودل. خو ددې سره سره دا یو حقیقت دې چې تا مونږ اخستي وو. په بنستیزه توګه خو مونږ غلامان وو. فدایی خان داخل په ډیره درنه توګه وویل چې: ګوره خواص خانه! اوس هغه خبره مه کوه چې ته غلام وی، په دې خبره ماته تکلیف رسیږي. ددې خبرې سره سم خواص خان خبره بلې لورې ته یوړه او وویې ویل چې: بس فداې خان او اسماعیل خانه! دا زما ښځه کملاوتي نومیږي. په دې خبره فدایی خان ډیر زیات خوشحاله شو او ویې ویل ،ګوره کملاوتي، د خواص خان د ښځې په څیر خو ته بیا زما لور شوې او زما د زوې اسماعیل خان خور و ګرزیدې، ځکه چې ما خواص خان دخپل زوې په څیر را لوې کړې دې. په خداې سوګند، چې تر هغې چې دا له ماسره و نو ما د خواص خان او اسماعیل ترمنځ توپیر نه دې کړې. کملاوتي په نرمه او ډیره ښه توګه د فدایی خان مننه وکړه او بیا دهغې وروسته فدایی خان وویل چې:

خواص خانه زویه! زه د اصل موضوع په لور راځم. ګوره، دلته چې دا سوار ولاړ دی دهغې شاته زما پړاو دې. زه خبر شوې وم چې ته داریل دراجه بیربهان پر خلاف اودهغه د ځپولو له پاره را روان شوې یې. خو ګوره زویه! ماښا م کیدونکې دې، نوراځه زمونږ دکوچیانو دقبیلې تر څنګ پړاو وکړه. دقبیلې هر وګړې تا ډیر ښه پیژني، نو ته به نن شپه دلته ډیره په خوشحالۍ تیره کړې. ځکه ډیره موده وروسته مونږ او تاسې سره یو ځل بیا یو ځای کیږو. ددې وروسته به زویه! زه هم سبا سهار وختې له تا سره یو ځای د اریل په لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړشم. اوس خو ما اراده کړې چې دخپلې قبیلې سره یو ځای ، تریوه وخته پورې ،ستا په لښکر کې شامل شم.او بیا بیرته همدې خپل ژوند ته راستون شم. ایا ته غواړې چې زمونږ د قبیلی تر څنګ پړاو وکړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان په خندا خندا وویل چې : ولې نه ، فدایی خانه ! زمونږ لښکر به همدلته ستا د قبیلې تر څنګ پړاو وکړي ،ددې خبرو وروسته خواص خان خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او همدلته یې د فدایی خان دقبیلې تر څنګ پړاو وکړ.

کوم وخت چې دخواص خان لښکر د خیمې په درولو کې مصروف و اوکملا یوې لورې ته ولاړه وه ، نو فدایی خان او اسماعیل خان خواص خان له لاسه و نیوه او لږ څه لرې یې یوړ. او بیا ورته په ډیر راز سره څه وویل. خواص خان دهغوې په خبرو باندې مسکې مسکې کیده ، بیا خواص خان فدایی خان ته په ډیره پټه توګه وویل چې: دروند ه فدایی خانه !ته او اسماعیل خان همدلته و دریږئ ، زه به کملا په خپله خیمه کې کینوم او بیرته به راستون شم. ددې خبرې سره سم خواص خان د هغوې څخه را جدا شو او دکملا لورې ته راغې او کملا ته یې وویل چې:

کملا !له ما سره خیمې ته راځه. تا ته د خیمې د ورښوولو وروسته به زه یو ځل بیا دفدایی خان لورې ته ورځم ، که چیرې زه دشپې له اړخه ناوخته راغلم نو ته اندیښنه مه کوه.کملا !فدایی خان د کوچیانو دقبیلې سردار دې او یو وخت ما دهغه تر حکم لاندې ژوند کړې دې ، په دې خاطر زما دراتلو په خاطر هغه د یوه جشن د جوړولو له پاره تیارې نیسي ،کیدې شي چې دا جشن ټوله شپه دوام وکړي او دا خلک ما راپرې نږدې چې دلته ستا خواته راشم ، نو په دې خاطر که دشپې له اړخه زه رانغلم نو کملاجانې ته به اندیښمنه کیږې نه. دهغه په دې خبرو ورته کملاوتې په ډیرې بې وسۍ سره وکتل او ورته یې وویل چې: نو ایا ته به ټوله شپه بیرون او سیږې. خواص خان ورته وویل چې : نو څه فرق کوي ، ځکه چې ته خو به کملا په خپله خیمه کې. دخیمې نه بیرون دوه کسه ساتونکې ولاړ دی، زه خو ددې نه مخته هم ډیر بیرون پاته شوې یم.بس فداې خان ضد کوي ، په دې خاطر ما ورته هوکړه وکړه. کملاوتې د ډیرې پراخې سینې څرګندونه وکړه او ویې ویل چې:ماخو هسې په ټوکو کې دا خبره وکړه او که نه زه پوهیږم چې ته به ما هیڅکله هم پرې نږدې او بیرون به پاته نه شې. په هرصورت که چیرې تا دهغوې څخه ځان راخلاصولې شو نو بیرته خپلې خیمې ته راځه ، زه به په ډیره بې قرارۍ سره ستا انتظار کوم ، ددې خبرې سره سم خواص خان کملاوتې د خپله ځآنه سره خیمې ته یوړه اوهملته یې پریښوده اوبیرته ترې د فدایی خان په لور راستون شو او هغوې ته یې په خندا کې وویل چې:

راځئ چې اوس ځو. ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان دواړه پلار او زوې د خواص خان سره یو ځای دکوچیانو دقبیلې په لور رولاړل.

هلته د وررسیدو سره سم دوې ټول د څرمنې څخه د یوې سترې خیمې تر مخ و دریدل.دا خیمه دڅو خونو څخه جوړه شوې وه. دخیمې نه بیرون فدایی خان تم شو او د دروازې په لور یې کتل ،بیا یې خواص خان ته وویل چې ،خواص خانه زویه لمړۍ ته دننه ولاړشه. ستا تر شا به زه او اسماعیل هم دررننوځو. دفدایی خان په دې خبرو باندې خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو بیا په خندا اخندا دغې خیمې ته ورننوت ، خیمې ته د وررننوتلو سره سم خواص خان وکتل چې هلته دخپرو قالینو باندې د څو توشکونو دپاسه ښایسته او حسینه ګنګا نیمه غوځیدلې پرته وه. اوتر څنګ یې د لرګې په ځانګو یوه کوچنې چې لاس وپښې وهې هم پروت دې ، ګنګا په ډیر غور سره خپل کوچنې ته ګوره اودلیدو څخه یې خوند اخلې. څرنګه چې ګنګا په خیمه کې خواص خان د راننوتلو غږ واورید نو سمدستې دخپله ځآیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپورته شوه او ډېرو زياتو خوشحاليو په ځپو کې يې لوځې پښې رامنډې کړې او په پوره ځواک او زور سره يې خواص خان په غيږ کې ونيوه او ترې راتاوه شوه.

تر يوه وخته پورې خواص خان او ګنګا يو د بل سره په پوره سکون او ډاډ سره غاړه تر غاړه و. ګنګا خپل سر د خواص خان په غاړه ايښودې و او بيا بيا يې دهغه غاړه ښکلوله. بيا يو د بله څخه جدا شول. په دې وخت کې ګنګا د خواص خان څخه وپوښتل چې: ته څنګه يې؟ خواص خان خپل لاس د ګنګا د ملا څخه راتاو کړ او د ډېرې زياتې مينې په ځپو کې ترې وپوښتل چې: ګنګا ته وايه، څنګه يې؟ ګنګا ورته وويل چې زه بلکل روغه رمټه يم، بس ستا د روغتيا انديښنه راسره وه. او ستا د سلامتۍ په اړه مې فکر کاوه. په ځواب کې خواص خان د ګنګا په غوږ کې پټ څه وويل، چې ګنګا پرې ښه په زوره وخندل. بيا خواص خان مخته ورغې او دلرګې د زانګو تر څنګ يې ګونډې ووهلې او تر ډېره پورې يې خپل کوچې ښکلاوه او خبرې يې ورسره کولې. ددې وروسته هغه په بستره باندې ګنګا ته مخ په مخ کيناست، خواص خان ورته وويل چې: فدايي خان او اسماعيل خان دواړه پلار او زوې بيرون ولاړ دي، زما په فکر چې زه به هغوې دواړه هم دلته راوغواړم. ګنګا ورته وويلې چې هو، دهغوې بيرون دريدل ښه نه برېښي، فدايي خان زما د پلار په څير او اسماعيل خان زما د ورور په څير زما خدمت کړې دي. خواص خان دخپله ځايه پورته شو او فدايي خان او اسماعيل خان يې له ځانه سره دننه خيمې ته راوړل. په همدې وخت کې نيرمل هم خيمې ته را ننوتله. دهغې په کتلو سره خواص خان نور هم ډېره خوشحاله شو او ورڅخه يې وپوښتل چې نيرمل ته څنګه يې؟ نيرمل مخته راغله او دخواص خان په سر يې خپل د شفقت او مينې ډک لاس راښکود او ويې ويل چې بس زويه ستا د دعاو او ستا د ملاتړ څخه نيرمل ډېره خوشحاله ده. بيا نيرمل د ګنګا تر څنګ کيناسته. خواص خان دخيمې دروازې ته راغې او س نو تاسو دواړه پلار اوزوې دننه راشئ، تر څو به بيرون ولاړ ياست. ددې خبرې سره سم فدايي خان او اسماعيل خان د خواص خان تر شا شا خيمې ته ور ننوتل. بيا درې واړه په قالينو خپور يو توشک باندې کيناستل. تر لږه وخته پورې په خيمه کې خاموشي خپره وه خو د لږځنډ وروسته فدايي خان په خبرو پيل وکړ.

خواص خانه زويه! زه خو ديوه کار څخه فارغه شوې يم يعنې ته او ګنګا مې يو د بل سره يو ځاې کړئ، خو اوس زه يوه ګيله هم لرم. زه غواړم چې ته به زما دا کار هرو مرو تر سره کړې. خواص خان فدايي خان ته په عجيبه توګه وکتل او ورته يې وويل چې څه ډول کار فدايي خانه؟ په ځواب کې ورته فدايي خان وويل چې:

ګوره خواص خانه! لمړی مهارت په څو سيمو کې تباهي خپره کړې وه، د مهارت نه وروسته دهغه خپلوانو او تر ټولو نژدې خپل پالامو را پورته شو، هغه د پرتګاليانو سره يو ځاې په بنګال کې شورش او بغاوتونه راپيدا کړل خو پخوا تر دې چې هغه خپلو پايلو ته ورسيږي تا له منځه يوړ، اوس يو ځوان مهاکويي راپورته شوې دې او د مهارت او پالامو خواره واره ملګری يې سره راټول کړي دي، هغوې د بنګال د خليج تر څنګ خپل يو مرکز جوړ کړې دې او دپرتګاليانو څخه يې هم کومک غوښتې دې. بلکه يو څو کسان پرتګاليان په لښکر کې هم شامل شوي دي، اوس دوې د بنګال د خليج څخه راوتلې او د کراکړ په ښارونو او کليو يې حملې کړې دې او هلته يې دلوټمار بازار ګرم کړې دې. ګوره خواص خانه! زه همدا اوس اوس د رهتاس څخه راغلې يم خو د رهتاس څخه مخته زه بنګال ته تللې وم. کله چې زه دجنوبي بنګال د کليو څخه د خپلې قبيلې دخلکو سره يو ځاې راتيريدم نو مهاکوي دخپل لښکر سره يو ځاې پر مونږ حمله وکړه. مونږ په ډېره ستونزمنه توګه خپله دفاع وکړه خو ددې سره بيا هم مهاکوي زمونږ د قبيلې څو ځوانان ووژل او زمونږ د قبيلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیر سامانونه یې لوټ کړل، په دې توګه دې مهاکوي مونږ ته ډیر زیات زیان را اړولې دې، زه یې د ډیرو ښو ځوانانو څخه بې برخې کړم او زمونږ سامانونه یې هم له مونږه واخستل.

خواص خانه ! زه غواړم چې که کله ته وخت ولرې نو دخپل لښکر سره یو ځاې دې دشیرشاه سوری څخه اجازه واخله او د مهاکوي د ځپولو له پاره هغه لورې ته ولاړ شه او که نه هغه به په راتلونکو ورځو کې په بنګال کې د مسلمانانو بدترین دښمن ثابت شي. او مونږ ته به نه تلافي کیدونکې زیان ور رسوي. دهغه په دې خبره خواص خان خپله سینه و ځنډله او ویې ویل چې: ګوره فدای خانه ! زما محترمه !ته اندیښنه مه کوه. زه به ډیر ژر د بنګال په لور مخه کړم، دخواص خان په دې ځواب فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شو، اسماعیل خان دخپله ځایه پورته شو او ویې ویل چې: خواص خانه وروره !ته کینه. زه به تاسې ته دخوراک څښاک انتظام وکړم. فدایی خان هم و درید او ویې ویل چې خواص خانه !ته همدلته دګنګا تر څنګ اوسه، خپلې خبرې کوئ، زه به ستاسې د ټولو دخوراک څښاک غم وکړم. ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان د خیمې څخه بیرون ووتل.

دفدایی خان او اسماعیل خان د تللو نه وروسته نیرمل هم په یوې بهانه دخیمې بلې خونې ته ولاړه، دنیرمل دتللو وروسته ګنګا تر یوه وخته پورې خواص خان ته په ډیره مینه کتل او بیا یې ترې وپوښتل چې دشپې خو به ته همدلته زما او زما د زوې تر څنګ او سیږې او کنه؟خواص خان ورته وویل چې: ضرور به زه نن شپه ستا او ستا د زوې تر څنګ او سیږم. ګنګا اندیښنه څرګنده کړه چې ایا کملا خو به په دې اړه له تا څخه کومه پوښتنه ګرویزنه نه کوي؟ خواص خان ورته وویل چې هغه به دڅه پوښتنه له ما وکړي؟ ما ورته دمخه ویلي دی چې شاید زه نن شپه دلته خیمې ته را نه شم. دخواص خان د ځواب په اوریدو سره ګنګا خوشحاله شوه، تر ډیره وخته پورې دواړو میړه او ښځې خپل منځې خبرې کولې او دخپل کوچني سره یې لوبې او مینه کوله. په همدې وخت کې دفدایی خان کسانو خوراک راوړ، ګنګا نیرمل ته هم ورغږ کړ او را ویې غوښتله. بیا درې واړو یو ځاې خوراک او څښاک وکړ. خواص خان هغه شپه په همدې خیمه کې دګنګا سره یو ځاې تیره کړه، بله ورځ خواص خان او فدایی خان دواړه دخپل لښکر او قبیلې سره یو ځاې د اریل د راجه بیر بهان د ځپلو له پاره روان شول.

د اریل راجه بیربهان ته هم خبر رسیدلې و چې دشیرشاه سوري اعلې سپه سالار دهغه د وهلو له پاره هغې لورې ته په ډیره ګړندۍ توګه را روان دې نو دخواص خان د لښکر د لارې د بندولو په خاطر هغه خپل اخري سرحد ته را رسیدلې و. او همدلته یې دخپل لښکر سره یو ځاې خیمه وهلې وه. تر څو خواص خان همدلته په پولو کې تم کړي.

خواص خان چې کله دخپل لښکر او د کوچیانو دقبیلې سره یو ځاې هغه سیمې ته ور ورسید په کومه کې چې داریل راجه بیر بهان دخپلو لښکرو سره یو ځاې پړاو کړې و نو د اریل راجه بیر بهان خواص خان او دهغه لښکر ته ددمې کولو فرصت هم ور نه کړ او په پوره جوش او خروش سره یې پرې یرغل راوست.

داریل دراجه بیربهان داحمله ناڅاپې نه وه، خو بیا هم ډیره ځواکمنه وه. د اریل راجه غوښتل چې په دې ترتیب سره دخواص خان په لښکر باندې ناڅاپې حمله وکړي دهغوې لمړۍ لیکې له کاره وباسي اوخواص خان بیرته په تیښته مجبور کړي، خو خواص خان د شیرشاه سوری هغه جرنیل و چې د بدو نه په بدترینو حالاتو کې پرې هم باور کیداې شو. په دې اساس د اریل راجه بیربهان د خپلو هڅو په پوره کولو بریالې نه شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دراجه بیربهان د حملې کولو وروسته بیا هم خواص خان خپل عکس العمل و نه ښود او په پرلپسې توګه یې دخپلو عسکرو حوصلې ځواکمنې کولې. هغه په خپلو عسکرو کې د تکبیر نارې پورته کولې او هغوی یې دحملې څخه تمول.

تر لږه وخته پورې همداسې حال روان و ، بیربهان خپلې حملې نورې هم خونړۍ کړې خو خواص خان په ډېر صبر او زغم سره دهغې حملې تمبولې ، خو وروسته یوناڅاپه دجنګ په ډګر کې یو انقلاب راغې ،ځکه فدایي خان او خواص خان د پخوا څخه دبیربهان د له منځه وړلو له پاره یو پلان منظم کړی و ، په دې وخت کې دخواص خان دلښکرو تر شا د فدایي خان کوچیانۍ قبیله را روانه وه ، په دې خاطر فدایي خان او دهغه زوې اسماعیل خان دخپلې قبیلې سره یوځای د شاله اړخه را څرګند شول او بیا یې د خواص خان دلښکر تر څنګ حرکت کاوه او مخته ولاړل اوبیا دواړو پلار او زوې دخپلو میړنیو سرتیرو په کومک سره داریل دراجه بیربهان په لښکرو باندې حمله وکړه ، دفدایي خان او اسماعیل خان ددې اړخیزې حملې په اساس د بیربهان په فوځ کې یو ډول سراسیمګې راپیدا شوه، په همدې وخت کې یو بل انقلاب هم سر را پورته کړ ، ځکه خواص خان چې تر اوسه پورې په دفاع کې مصروف اوس یې دفاع پرېښوده او په پوره جارحیت یې پیل وکړ. ددغو دوه اړخیزه حملو له مخې بیربهان خپل ځان په ستونزو او مشکلاتو کې ګیر ولید.

جنګ جاري و او خواص خان اوفدایي خان کرار کرار مخته ورتلل او د راجه بیربهان هر عسکر یې چې مخته راته له منځه یې یوړ. راجه بیر بهان لښکرې یو په بل کې ور ننوتې او په دې توګه یې خپل ځآنونه یواځې او د مرګ په خوله کې کتل. خو دبله اړخه خواص خان اوفدایي خان دپخوا څخه زیات په ډېره قهرامیزه توګه خپل مخته تګ ته دوام ورکاوه.

تر لږه وخته پورې جنګ دوام وکړ ، خو راجه بیربهان ډېره بده ماتې وخوړه اود جنګ د میدان څخه په دوو پښو د تښتید. په دې وخت کې خواص خان فدایي خان ته مشوره ورکړه چې دخپلې قبیلې او دخواص خان د لښکر د ښځو سره یو ځای او د ټولو سامانونو د راغونډولو وروسته داریل په لور ولاړ شي ، خو هغه پخپله د راجه بیربهان په تعقیب پسې ولاړ ، تر څو د اریل راجه په خپله کلا کې ځان کلابند نه کړي او دجنګ د اوږیدو هڅه و نه کړي. خواص خان په ډېره ګړندۍ توګه د بیربهان شاته و لاړ او د هغه شاتلونکې عسکر یې یو په بل پسې له منځه وړ ان تر دې چې دهغه د عسکرو شمیره نوره ډېره را ولویده اوپاته یې دده تر مخه لکه د وزو او میږو په څیر منډې وهلې.

بیربهان فکر کاوه چې کلا ته په ور رسیدو سره به خپل ځان هلته کلا بند کړي او دخواص خان سره به مقابله پیل کړي خو خواص خان دهغه دغه اراده د ناکامۍ سره مخ کړه ځکه چې دبیربهان تر شا خواص خان هم د اریل ښار ته ور ننوتې و ، هلته په ښار کې یو ځل بیا دخواص خان اوبیر بهان تر منځ نښته وشوه اویو ځل بیا بیربهان د سختې ماتې سره مخ شو ، خواص خان د ښار دننه ټول ساتونکې یو په بل پسې له منځه یوړل ، بیربهان د موقع نه په ګټې اخستو سره دخپلې کورنۍ او څو نورو کسانو سره یو ځای د ښار دبلې دروازې څخه بیرون ووت او دخپل ځان دخوندي ساتلو په خاطر دبندیل کهنډ د کلیو په لور و تښتید. اما خواص خان د ښار د نظم و نسق د په لاس کې اخیستو وروسته دخپل فوځ سره یو ځای د ښاره بیرون پړاو وکړ.

تر ماښامه پورې فداي خان هم دخپلې قبیلې ، دخواص خان دلښکرو دښځینه و او نورو سامانونو سره یوځای د هلته بیرون دخواص خان د لښکر د پړاو سره یوځای شو. هغه هم دخپلې قبیلې سره یوځای همل‌ته دخواص خان د لښکرو سره یو ځای پړاو وکړ. کله چې پړاو جوړ کړل شو نو خواص خان خپلې خیمې ته ورغې ، ګورې چې کملاوتې په دیره بې صبرۍ سره دهغه انتظار کوي ، دخواص خان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتنلو سره هغې يو ناڅاپه رامنډه کړه او د خواص خان څخه يې غېږه را چاپېره کړه ، بيا يې په ډېره مينه او محبت خواص خان ته وويل چې : « زه تاته د بيربهان پر خلاف د دې غې شانداره بري په اړه مبارکي وايم ، او تر څنګ يې د اريل د ښار په ولکه کولو هم تاته د زړه له کومې مبارکي وايم.» د کملاوتي په دې خبرو خواص خان ډېره خوشحالي وښوده ، بيا يې کملاوتي په شا و ټپوله او ورته يې وويل چې : ګوره کملاوتي ! ته همدلته خيمه کې اوسه ، زه به ولاړشم تر څو د لښکرو او تر څنګ يې د فدايي خان د قبيلې د خلکو له پاره د خوراک څښاک انتظام وکړم. د دې وروسته به زه د اريل ښار ته ورځم او هلته به د هغه ښار د نظم ونسق له پاره اخرى انتظامات کوم. خو زه غواړم چې تاته هم يوه خبره وکړم ، کملاوتي ټکان وخوړ او ورته يې وويل چې هغه څنګه ؟ خواص خان ورته وويل چې :

ګوره کملاوتي ! زه دلته اريل د ښاره بيرون د خپل لښکر تر منځ د څو ورځو له پاره پاته کيږم ، په همدې وخت کې به زه د اريل د ښار نظم ونسق برابروم او په ښار کې به خپل حاکم ټاکم او د هغې وروسته به د مالوه په لور ورځم. ځکه هلته هغوې ماته ډېره اړتيا لري ، خو زه د لښکر هيڅه ښځينه له ځانه سره هغه لورې ته نه شم وړلاې. ځکه چې د مالوې حالات سهي نه دې ، هر هر ځاې بغاوتونه سر راپورته کوی ، په دې خاطر په هغه ورځ چې زه له دې ځايه کوچ کوم نو زما ډير دروند دوست فداې خان به د خپلې کوچې قبيلې سره يو ځاې د راجپوتانه د پولو په لور خوزيږي ، د لښکر ټولې ښځينه او ټول هغه سامان چې په اريل کې د راجه بيربهان د ماتې وروسته تر لاسه شوې دې، هغه به هم فدايي خان له ځانه سره هلته د راجپوتانه پولو ته نژدې له ځانه سره وړي او هلته به يې شيرشاه سورى ته ورحواله کوی ، تر څنګ يې ستا په ګډون ټولې ښځې به هم د فدايي خان سره ځي او هلته به د شيرشاه سورى په لښکر کې اوسيږي. د دې وروسته چې حالات څنګه مخته راغلل نو همغسې چلند به وکړل شي. کيدې شي چې زه د مالوه څخه د خلاصون وروسته د راجپوتانه په پولو کې د شيرشاه سورى سره هم ووينم. کله چې خواص خان خاموشه شو نو کملاوتي سر ټيټ کړ او په فکر کې ډوبه شوه او بيا يې سر راپورته کړ او وې ويل چې :

ګوره خواص خانه ، زما حبيبه ! ستا هره خبره ماته د حکم معنې لري. که چيرې ته فکر کوې چې مالوه ته له تا سره د ښځو تګ ضرورې نه دې نو بيا به زه هم د لښکر د نورو ښځو په څير د فدايي خان د قبيلې سره يو ځاې د شيرشاه سورې په لور ولاړه شم او هلته به په ډېره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کوم. خو ته به ژمنه کوې چې په مالوه کې به يوه ورځ هم زياته نه اړوې. خواص خان ورته په خندا کې وويل چې : کملاوتي ! همدا سې به کيږي لکه ته يې چې فکر کوې. هر وخت چې د مالوه د حالاتو د سمون څخه خلاص شوم نو په همغه ګړۍ کې به د راجپوتانه په لور در وخوزيږم او همهلته به له تا سره يو ځاې شم ،ته اوس په خپله خيمه کې ارام وکړه ، زه ورځم چې د خپل لښکر او د فدايي خان د قبيلې د اړتياو په اړه ځان پوه کړم. د دې خبرې سره سم خواص خان د خيمې څخه بيرون شو.

لږه شيبه وروسته خواص خان د فدايي خان د قبيلې په خيمو کې ور ننوت او په ډېره خوشحالۍ سره د خپلې محبوبې ميرمنې ګنګا خيمې ته ورغې ، ګنګا په دې وخت کې خپل کوچنې په غيږ کې نيولې و او په خيمې کې اخوا ديخوا ګرزيدله .د کوچنې د خوشحالۍ په خاطر يې د هغه سره ډېره مينه کوله او د همغه په ژبه يې ورسره خبرې کولې. څنګه چې خواص خان خيمې ته ورننوت نو ګنګا د خپل کوچنې سره يو ځاې ورمنډه کړه او د هغه استقبال يې وکړ. او خواص خان ته يې د هغه په دې فتوحاتو باندې مبارکې ورکړه ، خواص خان هم ورمخته شو او کوچنى يې د ګنګا سره يوځاې په خپله غيږ کې و نيول.تر ډېره پورې يې هغوې ښکلول او مينه يې ورسره کوله ، بيا ګنګا هغه دلاسه و نيوه او د خيمې منځ ته يې يوړ ، کوچنې يې په ځانګو کې واچاوه او پخپله د خواص خان سره کيناسته. په همدې وخت کې د خيمې دبلې خونې څخه نيرمل هم را بيرون شوه ، هغې هم د دغو برياو په اړه خواص خان ته مبارکې ووېله. خواص خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتل د نیرمل ددې مبارکۍ په ځواب کې څه وواېي چې دخیمې دروازې ته فدايي خان او دهغه زوې اسماعیل خان را ورسیدل. بیا فدايي خان همدلته په دروازې کې ولاړ وپوښتل: خواص خانه زویه ! یا زه او اسماعیل خیمې ته درننوتلای شو.

خواص خان په ډېره بیړه را پورته شو او په یوه منډه دخیمې دروازې ته ورغی او فدايي خان یې له لاسه و نیوه او له ځانه سره یې دننه یوړ او ورته یې وویل چې: فدايي خانه ! زما درونده دوسته ! زما خیمې ته دراتلو په وخت کې تاته د اجازې دغوښتلو ضرورت نه شته. تا ته د دې اجازې غوښتلو اړتیا څه وخت راپیدا شوې ده. زه خو ستا دزوې په څیر یم او ګنګا دې د لور په څیر. دخواص خان د دې خبرو په واسطه فدايي خان او اسماعیل خان دواړه ډېر خوشحاله شول او بیا هلته دخیمې په منځ کې دخواص خان سره یوځای کیناستل.

په همدې وخت کې فدايي خان خواص خان ته وویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زه پوهیږم چې په دې خرابو حالاتو کې ته په دوو کشتیو کې سپور شوې یې. یه کملا او بله ګنګا. خو زه غواړم چې ته یواځې دګنګا په کشتۍ کې سپور اوسې. ستا له پاره یو مصیبت دادې چې ته هغوې دواړه یو له بله سره نه شې یو ځای کولې ،ځکه چې که چیرې ته د شپې له اړخه د ګنګا سره پاته کیږې نو کملاوتی په خفه کیږي او که چیرې ته د کملاوتی سره یو ځای کیږی نو زما لور ګنګا ته به شکوه او شکایت راپیدا کیږي. په دې وخت کې ګنګا په خندا سره وویل چې: فدايي خانه ، زما محترمه ! زما روح زه دمیړه په وجو کې ور ننوتې دې ، حالات چې هر څومره خراب او ستونزمن وي بیا به هم زه دخپل میړه څخه شکوه او شکایت ته لاره ورنکړم ، زه پوهیږم چې دا هر څه د خاصو مجبوریتونو په اساس تر سره کیږي او ډېر ژر ده چې حالات به زمونږ په ګټه را وګرځیږي ، فدايي خان په ډېر غرور سره دګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

ګنګالوري ! ته یوه ډېره ستره ښځه یې. اوډېره دعزت او ویاړ خاونده ښځه یې. په خداې سوګند چې خواص خان ته همستا په څیر د یوې ښځې اړتیا وه ، ددې وروسته فدايي خان د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: خواص خانه زویه ! اوس چې تا د اریل د راجه بیربهان په خلاف دومره ستره سوبه تر لاسه کړه نو اوس دې پروګرام څه دې او کومې لورې ته ځې ؟

خواص خان ورته وویل چې : زما درونده فدايي خانه ! ما خپل پلان جوړ کړې دې او دهغې په اړه مې کملاوتي ته هم خبر ورکړې دې او هغې زما ددې پلان سره موافقه هم کړې ده. زما پلان دادې چې دوه یا درې ورځې به زه دلته قیام کوم ،په دې وخت کې به زه داریل دښار انتظامات هم سم په لاره کړم او خپل یو حاکم به پرې و ټاکم. ځکه چې اوس د اسیمه زمونږ په حکومت کې را شامله شوې ده ، ددې وروسته به دخپل لښکر سره یوځای دمالوه په لور کوچ کوم. ګنګا او زما زوې به له ما سره ملګري وي، ګوره فدايي خانه ! زه اوس کملا له ځانه سره نه شم بوتللاې ،او بوتلل یې هم نه غواړم. اوس به ستا په غاړه وې چې د لښکر د نورو ښځو او دټول هغه سامان چې د اریل دپړاو نه مونږ ته تر لاسه شوې ، سره یوځای ټول دراجپوتانه سرحد ته رسوې او هلته

به یې شیرشاه سوری ته ورتسلیموې. او هغه ښځې چې دکملاوتي سره یو ځاې هلته ورځي دوې به ټول همدلته او سیږي. ته به په خپله دخپلې قبیلې سره یوځاې همدلته دشیرشاه سوري دلښکر تر څنګ پړاو کوې ، زه هیلمن یم چې زه به وتوانیږم دمالوه حالات ډېر ژر په خپله ګټه را وګرځوم او بیا دخپل لښکر سره یو ځاې دراجپوتانه په لور دروخوزیږم

دخواص خان ددې پلان په اوریدو سره ګنګا د سرنه تر پښو پورې خوشحاله شوه او فدايي خان هم پرې خوښ معلومیده خو سمد ستی یې خواص خان ته وویل چې: خواص خانه زویه !دا خو یو ډېر ښه پلان دې او په دې باندې دعمل کولو په وخت کې ، او د کملاوتي په نه شتون کې ، ته یو څو ورځې ارامې تیرولې شې. خواص خان دخپله ځایه راپورته شو او دګنګا په لور یې ولیدل او وېې ویل چې: ګوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ! زه دفدايي خان او اسماعيل خان سره يو ځاې وځم ، خپل لښکر او دهغوې د قبيلې داړتياو اندازه اخلم او دهغې د تياريدو له پاره انتظام کوم. ددې وروسته به بيا زه داريل دښاره کوچ کوم. خو واوره چې دماښام ډوډۍ به زه همدلته له تاسره يو ځاې خورم. دخواص خان په دې خبرو ګنګا دخوشحالۍ نه نه راټوليده. بياټول و دريدل او دخيمې څخه راووتل.

راې سين او دچندريري راجه پورن مل دخپلې ملکې پاروتي او خپل وراره پرتاب سره يوځاې په خپلې ماڼۍ کې ناست و ،په همدې وخت کې د هغه يو ساتونکې را ننوت او د راجپوتانه د راجه مالديو د سالار کوپا د راتلو خبر يې ورکړ. پورن مل دخپله ځآيه راپورته شو او ورته يې وويل چې: ته ښه نه دې کړې چې هغه دې هلته بيرون تم کړې دې. زه به دهغه دښه راغلاست له پاره پخپله تر دروازې پورې ورشم. هغه ساتونکې بيرته ووت ، هلته په دروازه کې د ډيرښه قد وقامت انسان راجپوت ولاړ و ، هغه د راجپوتانه د راجه مالديو سپه سالار و ، دغه ساتونکې کوپا ته وويل چې: چې مهاراج ستا د استقبال له پاره پخپله تر دروازې پورې راځي.ددې خبرې د اوريدو سره سم د مالديو دراجه سپه سالار ځان تيار کړ په همدې وخت کې پورن مل هم را ورسيد ،مخته ورغې او کوپا ته يې غيږ ورکړه او بيا يې ورته وويل چې:

ګوره کوپا !ته د پرديو په خير ولې بيرون دريږې. زما وستا تر منځه خو پخوا هم ليدنې کتنې شوې دي ، ته ما پيژنې او زه هم تا له شکله ښه پيژنم. بيا ته ولې داسې د پرديو الي ځرګندونه کوې ، زما ساتونکې ته به دې ويلې واې او پرته له ځنډه به دننه راتلې. کوپا د پورن مل ددې دمينې ډکو خبرو په مقابل کې څه و نه شو ويلاې ، خو پورن مل ته يې په ډيره مينه کتل ،بيا پورن مل کوپا د لاسه و نيوه او دماڼۍ همغې خونې ته يوړ او هلته يې په شاه نشين باندې کيناوه. دهغه ښې لورې ته دهغه لور پاروتي او چپ لورې ته يې په ترتيب سره کوپا او پرتاب کيناستل. تر لږه وخته پورې د ماڼۍ په دې خونه کې خاموشي خپره وه. بيا وروسته پورن مل په لوړ اواز سره وويل چې:

کوپا !وايه !چې دلته دې څنګه د راتللو زحمت ويستلې دې. کوپا ورته په ځواب کې وويل چې:

دچندريري او راې سين راجه پورن مل به خبر شوې وې چې په دې ورځو کې شيرشاه سورى خپله لمن خپره کړې ده،هغه دخپل شاوخوا رياستونه او سلطنتونه نيولې او په خپل سلطنت کې را ګډ کړي دي . شيرشاه سورى همدا اوس دخپل لښکر د يوې برخې سره د راجپوتانه په پولو پړاو کړې دې او خپل تر ټولو ستر سالار خواص خان يې د اريل د راجه بيربهان د ځپولو له پاره هغه لورې ته استولې دې. دهغه دوه نور سرداران حاجي خان بيټنې او شجاعت خان همدا اوس په مالوه کې دخپل لښکرسره پراته دي.کيدې شي چې تر اوسه پورې دا خبر هم را رسيدلې وي چې شجاعت خان او حاجي خان بيټنې هلته ناصر خان ته ماتې ورکړې او دهغه لښکر يې ټول له منځه وړې دې.

اوس خو حالات داډول دي چې دمالوه پخواني حکمران ملوخان چې په قادرشاه باندې مشهور شوې دې او دشيرشاه سوري دلمړۍ حملې په وخت کې دمالوه څخه دګجرات په لور تښتيدلې و او اوس د حاجي خان بيټنې سره د جنګ له پاره دخپل يوه غښتلې لښکر سره يو ځاې د مالوه په لور خوزيدلې دې.نو که چيرې په دې حالاتو کې مونږ لاس تر زنې کينو ، نو بايد ياد وساتو چې بيا به دا حالات زمونږ له پاره دپيښمانۍ سبب وګرځي. په دې وخت کې سپه سالار کوپا خاموشه شو نو راجه پورن مل ورته وويل چې: کوپا ! ته څه ويل غواړې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوپا ورته وویل چې: ګوره راجه ! زه غواړم تاته ډاګیزه کړم چې مونږ او تاسې باید خپل ځواک استعمال کړو، په مالوه کې په حاجي خان بیټني او شجاعت باندې یرغل وروړو او د ملوخان سره دهغه دبیرته راستنیدو په خاطر بسپنه وکړو. که چیرې مونږ همداسې وکړل نو حاجي خان بیټني او شجاعت خان به ماتې وخوري ،د مالوې څخه به وتښتي او ملوخان به بریمند را وګرځي. ملوخان زمونږ سره پخوا هم نیک اړیکې درلودل او اوس خو به د مالوه د نیولو وروسته هغه یو ځل بیا دیوه ستر ځواک په څیر را څرګند شي ،او په دې توګه زه هیلمن یم چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاه سوری د لارې ډیر ستر خنډ وګرځي.

ګوره راجه ! ما دخپله ځانه سره یو لښکر هم راوړې دې، چې اوس یې ستاسې په شمالي پولې کې پړاو کړې دې. اوس چې زه ستا لورې ته راتللم نو خپل یو نائب مې دخپل لښکر له پاره قومندان و ټاکه. ما چې څومره کارونه کړې دې د راجه مالدیو په امر او دهغه په مشوره مې تر سره کړې دی. مونږ غواړو چې ته هم همداسې یو لښکر ترتیب کړې او دخپلو شمالي سیمو په لور یې ور ولیږې ، زما سره چې څومره لښکر شته هغه به هم ستا دلښکر سره یوځاې په کار پیل وکړي ، زمونږ دواړه لښکرې به ملوخان پیدا کړې او دهغه ملاتړ به وکړي او بیا به ددرې واړو ځواکونو یو متحده لښکر د حاجی خان بیټني او شجاعت خان په خلاف عملیات پیل کړي او هغوې به دخپلو لښکرو سره یو ځاې دنابودی کندې ته ور واچوي. که مونږ همداسې وکړو نو راجه پورن مله ، زه تاته ډاډ درکوم چې نه یوازې ستا او ستې حالت به دشیرشاه د لاسو څخه ازاد شي بلکه په راتلونکې کې به ته د یوه ازاد ریاست د راجه په څیر و اوسې. که چیرې په دې وخت کې مو سترګې پټې کړې نوزه باید تاته ډاګیزه کړم چې دشیرشاه سوری او دهغه دلښکر حوصلې دومره سترې شوې دې چې هغوې به زمونږ او ستالښکرې د غنمو ددانو په څیر ترپښو لاندې ورغستلې کړي

دکوپا په خاموش کیدو باندې په ټول راجمحل کې تر لږه وخته پورې خاموشي خپره وه ، په دې وخت کې راجه پورن مل مسکې شو او ویې ویل چې:

ګوره کوپا !لکه څنګه چې ته وایې همغسې به کیږي ، دخپل ځان تر څنګ دې ناست زما وراره پرتاب دې. نو موږې زما د لښکرو ستر سالار هم دې ، زما په ښې اړخ کې زما لور پاروتي ناسته ده ، دا نه یوازې زما لور ده بلکه زما د زوې په څیر ده. نو موږې د جنګ د زیاتې تجربې تر څنګ دحرب د فن ډیره ماهره هم ده ، یعنې په دې وخت کې چې څومره لښکر زما سره شته، هغه زه په دوو برخو باندې ویشم ، یوه برخه یې د راې سین د خوندي ساتلو په خاطر به دلته زما سره اوسیږي ،ددې برخې قومنداني به زما لور پاروتي کوي او دبلې برخې قومنداني به زما وراره پرتاب کوي نو موږې به له تا سره یو ځاې ولاړ شي ،پرتاب به همغسې کوي لکه ته یې چې غواړې ، د راجه پورن مل د ځواب په اوریدو سره کوپا ډیره زیات خوښ شو ، بیا یې په ډیره عاجزی سره دپورن مل لورې ته وکتل او ورته یې وویل چې:

پورن مله ! ایا داسې به شوني نه وی چې پرتاب همدا اوس دخپل لښکر سره یو ځاې له ما سره ولاړ شي. ځکه مونږ باید وخت له لاسه ورنه کړو. هسې نه چې زمونږ د ور رسیدو نه مخته حاجي خان بیټني او شجاعت خان د ملوخان په خلاف یرغل وکړي او هغه ته بدترینه ماتې ورکړي. راجه پورن مل ورته وویل چې: ته همدا اوس را پورته شه ، له ما سره ولاړ شه زه به پرتاب همدا اګړی له تا سره د کوچ کولو له پاره تیار کړم. دپورن مل د ځواب په اوریدو سره د راجپوتانه د راجه مالدیو سپه سالار کوپا ډیره خوښي څرګنده کړه ،بیا ټول راپورته شول او د ماښې دهغه خونې څخه را ووتل او دخپل لښکر نیمایي برخه یې د خپل وراره پرتاب تر قومندې لاندې د کوپا سره روانه کړه ، دوې د پورن مل د ریاست شمالي برخو ته په ډیره ګړندی توګه حرکت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې کوپا د پورن مل د قوماندان پرتاب دلښکر سره یو ځای د پورن مل دریاست د شمالي پولو پورې ور رسیدل ، نو هلته ورته دکوپا نائب چې دکوپا په غیاب کې دهغه د لښکرو قوماندان و ، دهغوې ډیر ښه استقبال وکړ، بیا دکوپا د وینا سره سم پرتاب خپل لښکرته د کوپا د لښکر تر څنګ پړاو ورکړ. دکوپانائب تر یوه وخته پورې د کوپا په لور په حیرانتیا سره کتل او بیا یې ورته وویل چې :

زما دروندہ ! ایا زه تاسې ته داسې خبر در واوروم چې په یقیني توګه به تاسې ته ښه و نه بریښي. کوپا په ډیرې اندیښنې سره دخپل نائب په لور وکتل او ورته یې وویل چې څه ډول خبر ؟

کوپا !تیره ورځ زمونږ څو کسه مخبران لښکر ته بیرته راستانه شوي او هغوې له ځانه سره خبر راوړې دي چې دشیرشاه سوري سالارانو حاجي بیتښي خان او شجاعت خان یو ځای ملوخان ته ډیره بده ماتې ورکړې او ملوخان دماتې دخوړلو او دخپل لښکر د له منځه وړلو نه وروسته د خاندیش په لور تښتیدلې دي. هغه نائب دا خبره په ډیره اندیښمنه توګه کوله. د خپل نائب ددې خبرې په اوریدو سره کوپا تر یوه وخته پورې ټیټ سر ناست و ، او په فکرونو کې ډوب و . په دې وخت کې دپورن مل د فوځونو قوماندان پرتاب په ډیرې اندیښنې سره کوپا ته کتل ، کوپا هم دهغه په لور و کتل او ورته یې وویل چې: ګوره پرتابه ! هغه کار چې مونږ باید مخته کړې وې دهغې په کولو کې مونږ ځنډ وکړ. اوس خو ملوخان د حاجي خان بیتښي او شجاعت خان په لاسو دماتې سره مخ شوې دې ،که چیرې مونږ ددې جنګ په وخت کې د ملوخان کومک ته را رسیدلي واي نو اوس به حالات بل منګه وو . مونږ به حاجي خان او شجاعت خان ته ماتې ورکړې وې. خو ګوره پرتابه ! زما په ذهن کې ناهیلي نه شته. که چیرې ته له ما سره اتفاق وکړې نو اوس هم مونږ ډیر څه کولی شو. دهغه په دې خبره پرتاب ور وکتل او ورته یې وویل: کوپا په دې کې شک نه شته چې ستا جنګي تجربې له ماڅخه زیاتې دي. په مالوه کې دملوخان په خاطر اود حاجي خان بیتښي او شجاعت خان په خلاف چې ته هر ډول قدم اخستل غواړې نو زه به دې تر څنګ ولاړ یم. وایه چې اوس ته څه ویل غواړې ؟ په دې وخت کې کوپا پرتاب ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

هغو مخبرانو چې د حاجي خان بیتښي او شجاعت خان په لاسو دملو خان د ماتې خبر راوړې دې ،هغوې دا نه دې ویلی چې حاچې خان او شجاعت خان ملوخان ته د ماتې ورکولو وروسته کومې لورې ته تللې او یا یې چیرې پړاو کړې دې. دکوپا نائب په ځواب کې ورته وویل چې:

ګوره کوپا !هغوې ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده. دملو خان دماتې وروسته حاجي خان او شجاعت خان دهغه لښکر ټول قتل عام کړې دې، هغه یې تعقیب کړې ، خو اوس خبر راغلې چې هغوې اوس دمالوه په جنوبي برخو کې دملوخان د تعقیبولو څخه لاس اخستې او پړاو یې کړې دې اوتر اوسه پورې هغوې همهلته په پړاو کې دي. ددې ځواب په اوریدو سره کوپا خوشحاله شو اوبیا یې دپرتاب په لور وکتل او ویې ویل چې:

ګوره پرتابه ! دکوم مقصد له پاره چې مونږ او تاسې را یوځای شوي وو هغه خو پوره نه شو ،ځکه مونږ غوښتل چې د حاجي خان اوشجاعت خان په مقابل کې ملوخان سره کومک وکړو اوهغوې دواړو ته دماتې ورکولو وروسته هلته په مالوه کې دملوخان نظام حاکم کړو تر څو په راتلونکې وختو کې هغه زمونږ سره د شیرشاه په خلاف یوځای شي خوهغه موقع مونږ له لاسه ورکړه. اوس مونږ غواړو چې د حاجي خان بیتښي او شجاعت خان پر خلاف شپیني عملیات پیل کړو ،په کوم ځای کې چې اوس هغوې پړاو کړې دې تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځایه به زمونږ د لښکر مخبران زمونږه لارښونه وکړي ،بیا به دشپې په نیمایي کې مونږ پر هغوې باندې شبخون وکړو ، هغوې سره به تر اوسه هم دملوخان د پړاو ټول سامان او نور شیان موجود وي ،مونږ په دې سامانو باندې د ولکې کولو او دې دواړو ته دماتې ورکولو هڅه وکړو ، تر څو هغوې ددې ځایه وتښتي.

دکوپا په دې وړاندیز باندې پرتاب مسکې شو بیا یې ورته وویل چې: ګوره کوپا ! زه له تاسره ستا په دې وړاندیز کې متفق یم ،کوم وړاندیز چې تا کړې دې دهغې په واسطه به مونږ نه یواځې حاجې خان او شجاعت خان ته نه تلافي کیدونکې زیان ورسوو بلکه دهغوې په ولکه کې دخوراک اوحرب په وسایلو به هم ولکه وکړو تر څنګ به یې هغه وسایل او سامانونه یې چې د ملوخان څخه په ولکه کې اخستې دي هغه به هم ترې بیرته راخپل کړو او په دې توګه به په خپل ځواک کې ډیرښت راوړو. کوپا ورته سمد ستي وویل چې:

ګوره کوپا ! اوس دې چې له ماسره په دې خبره اتفاق وکړ نو اوس ووایه چې مونږ به څه وخت ددې ځآیه کوچ کوو ؟که مونږ پر هغوې دشپې حملې کوو نو بیا خو باید همدا اوس او سمد ستې ددې ځایه کوچ وکړو. هسې نه چې زمونږ د ور رسیدو دمخه هغوې خپل پړاو دهغه ځآیه پورته کړي او دخپل منزل په لور ولاړ شی. پرتاب دهغه دخبرې سره اتفاق وکړ او دواړو په همدې وخت کې خپلو فوځونو ته د پړاو د پورته کولو حکم وکړ. اوبیا دکوپا د مخبرانو په لارښوونه هغې لورې ته روان شول چیرې چې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان پړاو کړې و.

شپه په ډیره منډه تښتیده ، حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دملوخان تعقیب پرې ایښې و اوهملته یې دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و، کله چې د لښکر یوشمیر مخبرانو هغوې ته خبر ورکړ چې د راجپوتانه د راجه مالدیو دسپه سالار کوپا د پورن مل د لښکرو د قومندان پرتاب سره یو ځاې پرې د شپې دحملې له پاره راروان دي ، نو د خبر د اوریدو سره سم حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړه سمد ستي متحرک شول او ددې شبخون د مقابلې له پاره یې ځانونه تیار کړل.

حاجې خان بیټنې او شجاعت خان تر اوسه پورې په خپلو تیاریو کې مصروف و چې کوپا او پرتاب دخپلو لښکرو سره یو ځاې دهغوې پړاو ته نزدې ور ورسیدل. بیا دشپې په تیاره کې کوپا د پړاو ښې اړخ ته ولاړ هلته حاجې خان بیټنې دخپل لښکر سره پړاو کړې و. په داسې حال کې چې پرتاب چپ لورې ته ولاړ او دشجاعت خان پړاو ته یې ځان ور نزدې کړ. ددې شبخون پیل مالدیو دراجه سالار کوپا وکړه او د قیامت راوړونکې سمندر په څیر یې د حاجې خان بیټنې په لښکرو یرغل وروست. په همدې وخت کې پرتاب هم د شجاعت خان دلښکرو سرته ور رسیدلې و. اودشجاعت خان په لښکر یې بدترینه حمله وکړه.

کوپا او پرتاب په داسې وخت کې په حاجې خان بیټنې او شجاعت خان باندې یرغل وروړ چې هغوې ددې یرغل پر خلاف په پوره بیړه په تیاریو کې مصروف و و. په دې اساس ددې شبخون په واسطه حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ته پوره زیان ور ورسید. خو هغوې ډیر ژر خپلې لښکرې بیرته را منظمې کړې ، ددې وروسته لمړی حاجې خان بیټنې خپله حمله پیل کړه اوکوپا د لښکر حملې یې لږ څه تم کړې ، په همدې وخت کې شجاعت خان هم د پرتاب پر خلاف ځوابي حمله پیل کړې وه. د وېرانو په سیمه کې دغه جنګ په پوره توګه د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف روان و. ځکه چې ، د یوې لورې هغوې ددې شبخون په مقابل کې پوره تیاری نه و نیولې اود بله اړخه د کوپا او پرتاب د لښکرو شمیر ددوې دواړو د لښکرو څخه څو برابره زیات و. په دې خاطر حاجې خان بیټنې او شجاعت خان د کوپا او پرتاب په مقابل کې تم نه شول. لږه شیبه جنګ دوام وکړ او بیا حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړو د کوپا او پرتاب په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسو ډیره بده ماتې وخوړه . او دخپلو ځانو دخوندي کولو په خاطر دخپلو هغه پاته عسکرو سره یو ځاې د میدانه وتښتیدل. کوپا اوپرتاب تر لړه وخته پورې دهغوې پسې شاته ولاړل اوبیا یې د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دپړاو په هرڅه باندې ولکه وکړه. په دې توګه کوپا او پرتاب دخپلو دغو عملیاتو په واسطه حالات په خپله ګټه را واړول.

کوپا اوپرتاب د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دپړاو په هرشي ولکمن شوي وو ،هغوې هر لاسته راغلې شې تر سترګو تیراوه. بیا کوپا په خوشحالۍ سره پرتاب ته وویل چې :

پرتابه ! هغه څه چې مونږ د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دپړاو څخه تر لاسه کول دهغه زیات مونږ ته تر لاسه شوي دي. ډیرزیات د خوراک څښاک سامان ، د حرب ډیر زیات وسایل او .. ، ددې ترڅنګ مونږ هغوې دواړه بلکل لوڅ کړي دي او دهغوې لښکر مو له منځه وړې دې. زما په آند چې اوس به هغوې دلته په مالوه کې د اوسیدو جرءت و نه کړي. پرتاب ورڅخه وپوښتل چې: کوپا ! ته څه فکر کوئ چې اوس باید مونږ څه وکړو ؟

کوپا ورته وویل چې ! ګوره پرتابه ! اوس خو زمونږ په وړاندې بل کوم ځواک نه شته چې مونږ ورسره و جنګیږو .د حاجي خان بیټني او شجاعت خان نه وروسته اوس درې ستر ځواکونه زمونږ تر مخه دي چې مونږ راجپوتانو ته خطرناکه ثابتیداې شی . یو د شیرشاه سوري ، بل د شیرشاه سوری د اعلې سالار خواص خان اودریم د هیبت خان نیازي ځواک دې. شیرشاه سوري همدا اوس د راجپوتانه په پول کې پروت دې او د هغه سپه سالار د راجه بیر بهان د ټکولو پسې تللې دې ،تر هغې چې خواص خان د شیرشاه سوري سره نه وي یو ځاې شوې شیرشاه سوري به په راجپوتانه باندې یرغل ونه کړي خو تر هغې چې د هیبت خان نیازي پورې اړه لري هغه اوس په پنجاب کې مصروف دې غواړی په پنجاب باندې خپله ولکه کلکه کړي اوبیا د سیند سیمې هم د شیرشاه سوري د سلطنت برخې وګرځوي.

ګوره پرتابه ! مونږ باید اوس یواځې اویواځې په شیرشاه سوري سترګې ور کلکې کړو او هغه د څارنې لاندې و نیسو ، زما په آند چې مونږ باید داټول شیان راټول کړو اوستاسې دمرکز راې سین په لور یې یوسو ،دخوراک او حرب کوم وسایل اوذخایر چې مونږ تر لاسه کړي دی هغه به ټول تاسې ته تسلیم کړو ، زه دخپله ځانه سره راجپوتانه ته هیڅ هم نه وړم. ځکه هلته مونږ سره خوراکي توکې اوحربي سامان زمونږ داړیتاو څخه ډیر پروت دې اودهمغې په واسطه مونږ ددې وړتیا لرو چې تر څو کالو پورې دحمله کونکو سره مقابله وکړو. پرتاب سمدستې دهغه خبره ور پرې کړه او ورته یې وویل:

کوپا !دا خوستا ډیره مهرباني ده چې ته زمونږ په اړه داسې فکر کوې. کوپا ورته سمدستي وویل:

ګوره پرتابه ! زه پر تا باندې احسان نه کوم ،مونږ ټول راجپوتان یو ،تاسې هم راجپوتان یاست. په دې اساس ستاسې مرسته او کومک زمونږ دنده ده. ګوره ، تر راې سین پورې به دواړه یوځاې ولاړ شو ، زه به هلته تر څه مودې پورې پاته شم او د راې سین دراجه پورن مل مننه به وکړم اوبیا به د راجپوتانه په لور حرکت وکړم.

هغه حالات چې زمونږ مخته راځی هغه به داسې وي چې د اریل دراجه بیربهان ته دماتې ورکولو وروسته به خواص خان بیرته دشیرشاه سوري سره یوځاې کیږي ، بیا به شیرشاه سوري په راجپوتانه یرغل کوي. پرتاب دکوپا خبره ورغوڅه کړه او ورته یې وویل چې: کوپا ! که شیرشاه سوری په راجپوتانه باندې دحملې له مخه پر مونږ حمله وکړي نوبیا ؟کوپا ورته په اندیښنې سره وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره پرتابه ! ستا دا خبره سهي ده . ځکه ستا سو عسکري ځواک زمونږ په نسبت ډير کم دي . کيدې شي چې شيرشاه سوری لمړۍ د کوچني ځواک سره ټکر وکړي اوهغوي له منځه يوسي اوبيا دهغې وروسته په ستر قوت باندې د حملې له پاره ځان برابر کړي . خو پرتابه ! تاسې انديښنه مه کوئ که چيرې شيرشاه سوري په راجپوتانه باندې حمله وکړي نوبيا تاسې په خپل ځاې باندې خوندی اوسئ . زمونږ دبسپني له پاره هغه لورې ته مه راځئ ، ځکه مونږ ددې وړتيا لرو چې په خپله دشيرشاه سوری مقابله وکړاې شو . اوهغه دراجپوتانه څخه بيرته وشړلو . خوکه چيرې شيرشاه سوري لمړۍ په تاسې باندې دحملې کولو تکل وکړ نو زه به ديوه لښکرسره يو ځاې ستاسې دکومک له پاره رامنډه کړم. اوپه هيڅ توګه به پرې نه ږدم چې شيرشاه سوری په رای سن او چندريرې باندې ولکه وکړي. کوپا غلې شو نو پرتاب يوځل بيا دلږ څه فکر وورسته وويل چې :

کوپا ! ته په ريښتوني توګه يو مهربانه او ستر شخصيت يې . کوپا ورته وويل چې : راځه چې شيان ټول راټول کړو اوبيا دراې سين په لور روان و خوزيږو .

۷۰

کوپان او پرتاب دواړه دخپلو فوځونو سره يوځاې دبرياو اوکاميابيو په خوشحاليو کې د بندياچل د غرنيو لمنو څخه د تيرې شوې لارې په شاهراه باندې دراې سين په لور روان وو. شپه په ختميدو وه او د شرق څخه د لمر دراختو نښې ډاګيزه شوې وې د افوقونو په تندی وينه را څرګنده شوې وه ، هرې لورې ته هرشې په څرګنده او واضحه توګه تر سترګو کيده .

کوپا او پرتاب دواړه د خپلو خپلو لښکرو سره يو ځاې په ډيره مستۍ اوبې فکرۍ کې په دې لويه لاره باندې سفر کاوه ، کله چې دغه لويه لاره د غرنيو لړيو په يوې وادي کې ورننوته نو کوپا په ډيرې انديښنې سره خپل فوځ ته د دريدو حکم وکړ، هغه وکتل چې د کوهستان دبنديا چل په دې وادی کې يوه لښکر دهغوي مخه نيولې ده . دلښکرو دتم کيدو نهوروسته کوپا سمدستي خپل وسلوال کسان وروليږل ترڅو هغوي دا ډاګيزه کړي چې ددوې تر مخه ولاړ لښکر د چا دې . دکوپا د حکم سره سم دهغه څو کسان په خپلو اسونو باندې سپاره په ډيره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ورغلل . د لږ ځنډ وروسته هغه سپاره بيرته سپره مخونه راستانه شول،هغوي ډير انديښمنه او غمژن ښکاريدل ،کوبا ترې وپوښتل چې ايا تاسې څرګنده کړه چې په مخکې ولاړ لښکر د چا دې ؟ د کوپا په ځواب کې دهغه يوه وسلوال کس ورته وويل چې : لاره تم کونکې لښکر د شيرشاه سوری د سالار خواص خان لښکر دې .

د وسلوال ځوان دخبرې په کولو سره دکوپا حالات داسې شول لکه دمابنام په څلور لارې دبې نوره اسمان لاندې په پروت منزل کونکې باندې دغه سفر په سترګو داسې درنيږي لکه چا يې چې سترګو ته کلف ور اچولې وي . دهغه په سترګو کې همداسې کلفونه او تيارې تيارې را ولاړې شوې ، دهغه حال داسې وګرزيد لکه يو څوک چې د جنازې د ميدان څخه راستنيږي. کوپا تر يوه وخته پورې همداسې سرګردانه و خو بيا يې په خپل څنګ کې ولاړ پرتاب ته وکتل او ورته يې وويل چې :

ګوره پرتابه ! دا دفطرت قانون دې چې دخباثت څخه خباثت ، دنا انصافۍ څخه نا انصافي او د جبر څخه جبر را پيدا کيږي . که چيرې د ونديا چل د کوهستان په دې واديو کې دشيرشاه سوری سالار خواص خان پر مونږ باندې دحملې کولو هڅه وکړي نو و به ګورې چې مونږ به دهغه دحملې په مقابل کې پر هغه ددې نه هم سخته حمله وکړو اوبيا په دې وادي کې هغه ته دځان خلاصون هم شونې نه وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږه وخته پورې خاموشي خپره وه . لږ وروسته يې بيا دخپلو وسله والو ځوانانو څخه وپوښتل: تاسې څه ډول معلومه کړه چې په لاره کې ولاړ دخواص خان لښکر دي. يوه وسلوال ځواب ورکړ چې:

ګوره محترم کوپا ! کله چې مونږ دهغوي لورې ته ورغلو نو دهغوي څو کسو مونږه و نيولو او خپل ستر سالار خواص خان ته يې يوړو ، په دې اساس مونږ و پوهيدو چې دا لښکر د خواص خان لښکر دي . مونږ هغه ته وويلې چې مونږ خپلو سالارانو کوپا او پرتاب را استولي يو . تر څو مونږ وپوهيږو چې زمونږ په لاره کې ولاړ لښکر د چا دې ؟ هغه زمونږ دريښتيا ويلو څخه ډيره زيات خوشحاله شو او مونږ ته يې دبيرته تللو اجازه راکړه . خو د بيرته را ستنيدو په وخت کې يې چې کومې خبرې مونږ ته کړي دي دهغې څخه دهغه خونخوارۍ ډاګيزيږي. کوپا ترې په لږ زيدلي او از و پوښتل چې: هغه تاسو ته څه ويلي دي؟ وسلوال ورته وويل چې:

دشيرشاه سوري دغه سالار مونږ ته وويل چې مونږ ولاړ شو او کوپا او پرتاب ته ووايو چې زما نوم خواص خان دي ، زه دخپلو له پاره د ځپانده تيز لمر څخه د خلاصون سيورې او ددښمنانو له پاره ديخو سيورو ګرم او سوزيدونکي لمر ګرځم. هغه وويل چې کوپا او پرتاب ته دا ډاګيزه کړه چې په دې کوهستاني وادۍ کې به دهغوي دواړه وجودونه ټوټې ټوټې کړم .

پرتاب ددې ويريدونکي خبرو په اوريدو سره په لړزه راغي خو کوپا په ډيرې حوصلې سره وويل چې: خواص خان هسې چټيات وايي . زه به په دې جنګ کې په يقيني توګه دهغه حرمتونه له منځه يوسم. هغه تراوسه پورې زما سره د ټکر کولو اندازه نه ده اخستې. زما نوم کوپا دي د شمال څخه تر جنوبه پورې او شرق څخه تر غربه پورې ټول راجپوتان زما د نامه سره ښه اشنا دي. ټول پوهيږي چې کوپا ناقابل تسخير دي. تراوسه هيچا ورته ماتې نه ده ورکړې. واورئ زما ملګرو ! دکوهستان د بنديا چل په وادي کې به دشيرشاه سوری دغه سپه سالار په خپلو وينو کې لمبيږي او مرګ به يې په برخه کيږي .

کوپا تر يوه وخته پورې خاموشه پاته شو. او وروسته يې يو ځل بيا د خواص خان دلښکر موندونکې وسلوالو څخه وپوښتل چې: ايا ته ويلې شې چې دخواص خان سره به څومره لښکر موجود وي ، او زمونږ د متحده لښکر سره به يې تناسب څه ډول وي ؟ دهغه په خبره هغه وسلوالو ځوانانو په خپلو منځو کې مشوره وکړه او بيا يې ځواب کې وويل چې :

دشميرې له اړخه به مونږه په ډاډ سره د خواص خان په لښکر پورته والي ولرو . که چيرې زمونږ لښکر د خواص خان څخه دري هومره زيات نه وي نو دوه هومره خو هرو مرو زيات دي .ددې وسلوالو ځوانانو د ځواب په اوريدو سره د کوپا حوصله را پورته شوه او په مخ يې خوښې راپيدا شوه ،کوپا د حالاتو څخه ډاډمن شوې و نو په دې خاطر يې د پرتاب په لور وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره پرتابه ! اوس مونږ ته په کار دې چې په دې خواص خان باندې دحملې کولو له پاره يو پلان ترتيب کړو . هغه پلان چې په دې اړه زما په ذهن کې را ګرځي هغه به ستا تر مخه کيږدم. که چيرته پر هغې باندې کوم اعتراض لرې او يا په کې کومه خامي وينې نو راته يې ووايه تر څو دهمغې مطابق خپل پرواګرام مخته يوسو . پرتاب په پوره غور سره دکوپا په لور وکتل . کوپا يو ځل بيا ورته يې وويل چې : ګوره پرتابه ! د همدې ځايه به دخپلو لښکرو د ليکو د منظمولو څخه وروسته مونږ مخته ورځو. په کوم ځاې چې مونږ ولاړ يو دهمدې ځاې شاته به دفوځ پړاو کوو . ځکه چې د شا له اړخه کوهستاني سيمه ده . په دې خاطر په پړاو باندې به د شا له اړخه دحملې کولو کوم خطر نه احساسيږي. هغه مال چې دمخه له مونږه سره دي اويا مو د حاجي خان بيټني او شجاعت خان څخه تر لاسه کړي دي هغه به هم په همدې پړاو کې پريږدو. اوس به مونږ دواړه دخپلو فوځونو ليکې سمې کړو. او بيا به يو ځاې او په متحده توګه مخته ورځو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا به د خواص خان د لښکر په لور د ورتللو په وخت کې خپل پلان ته اخري شکل ورکړو. ګوره پرتابه ! په هغه ځاي کې چې خواص خان دخپل فوځ سره يو ځاي پړاو کړې دې ،نو ته خو وينې چې د هغې چپ اړخ ته روانه کوهستاني ويا له هم شته. چې دجنوب شرق لورې ته بهيږي اوراې سين ته رسيږي. دخواص خان لښکر ته په ور رسيدو سره ته سمد ستې دخپلو فوځونو سره يوځاې د هغه چپ لورې ته ځان ورسوه او دخواص خان په لښکر د چپ لورې څخه حمله وکړه.

زه به دخپل لښکر سره يو ځاې ښې لورې ته ولاړشم اودخواص خان لښکر به د هغې لورې تر خپلې ضربې لاندې و نيسم. په اوسني حالت کې به مونږ د خواص خان دلښکر منځنۍ برخه بلکل له نظره وکاږو. په دې توګه کله چې ته د چپ لورې او زه هم د ښي لورې د خواص خان په لښکرو باندې حمله وکړم نو خواص خان به هم خپل لښکر په دوو برخو باندې ويشي. يوه برخه به يې زما لورې ته او بله برخه به يې ستا لورې ته متوجه کوي. په دې توګه د هغه لښکر به په دوو برخو وويشل شي او دخواص خان توجه به هم په دوو برخو وويشل شي ، نو زه هيلمن يم چې مونږ به په څو لمحو کې هغه د پښو څخه و غورزو ، اوکله چې هغه يو ځل زمونږ تر مخه د ميدان څخه و تښتي نو تر هغه وخته پورې به يې تر شا ځو ترڅو چې هغه اودهغه لښکر په مکمله توګه له منځه نه وي تللې.

بې له شکه چې کوپا په راجپوتانو کې ډير زيرکه ، چالاکه او د فکر خاوند تصور کيده. د راجپوتانه راجه مالديو پرې ډير زيات باور او اعتماد کاوه. هغه يې د دشمن په مقابل کې اخري سپر ګاڼه. خو خواص خان د کوپا څخه څو څو ځله زيات د تجربو خاوند و. باران کتلې اوازموېل شوې جرنيل و. دبدو نه بدترو حالاتو کې هم هغه خپل سينه سپر کړې اود ضرب دوهلو همت اوجرءت يې کړې دې. هغه په دې پوهيده چې ددښمن لښکر په دوو برخو ويشل شوې دې، ديوه سالار کوپا اودبل پرتاب دې ،په دې خاطر هغه هم خپل لښکر په دوو برخو باندې وويشه. يوه برخه يې په خپله قومنده کې واخسته اوبله يې د خپل نائب جلال خان جالو په قومندې کې ورکړه او بيا يې په ډيره بې صبرۍ سره د کوپا اوپرتاب له اړخه دحملې کولو انتظار پيل کړ.

کوپا اوپرتاب هم د سترګو په رپ کې خپل لښکر دحملې له پاره ور مخته کړ ، په دې وخت کې د خپل فوځ تر مخه ولاړ په آس سپور خواص خان خپل سر د آس تر زينه پورې ټيټ کړې و اوپه ډيره عاجزۍ سره يې دخپل خداې نه دبرې او موفقيت له پاره دعاوې کولې.

ددعايه کلماتو دخلاصون وروسته ، خواص خان خپل سر را پورته کړ، ويې کتل چې دښمن نور را نزدې شوې دې ،دهغوې په کتلو سره دخواص خان تنده و غوړيده ،په خپلو لاسو کې يې توره او ډال ټينګ و نيول. بيا يې په لوړ اواز سره د تکبير غږ وکړ ،دهغه د تکبير دغږ سره سم ، دهغه په څنګ کې ولاړ جلال خان جالو هم دتکبير غږ پورته کړ ، د خواص خان او جلال خان تکبيرونه ددې خبرې ننبه وه چې هغوې د دشمن د مقابلې له پاره تيار دي.

کوپا اوپرتاب هم د ډيرې کينې اوحسد په لمبو کې دخپلو لښکرو سره رامخته شول اوحمله يې پيل کړه. دحملې پيلامه پخپله کوپا وکړه. هغه د جلال خان جالو په لښکرو باندې د خپل ټول توان سره را پريوت. جلال خان جالو په لمړيو کې د کوپا حمله و تمبوله او بيا يې دکوپا پر خلاف په ځوابي حملې لاس پورې کړ.

دکوپا تر څنګ پرتاب هم دخواص خان دلښکرو پر خلاف حمله پيل کړه ، په دې وخت کې خواص خان لکه د غره په څير ثابت و دريد او يو اځې د پرتاب دحملې د تم کولو په اړه يې فکر کاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا نو خواص خان هم په وحشت اودهشت كې راغې ،ددفاع څخه يې ځان وويست اودپرتاب په فوځ يې خونړۍ حملې پيل كړې ، دپرتاب لښكرو د خواص خان دحملې مقابله و نه شوه كولې ، په لړه شيبه كې پرې د جنګ ميدان د محشرډګر وګرځيد او په دې ترتيب پرتاب د ماتې سره مخ شو او كوپا په لورو تښتيد. خواص خان د هغه تيښته د خپل ځان له پاره ډېره ښه موقع وګڼله اودهغه دلښكر تر شا ولاړ او د شا له لورې يې دهغوې لښكر يو په بل پسې له منځه يوړ.

كله چې پرتاب د تيښتې وروسته د كوپا دلښكرو شاته ور سيد په دې توګه د لښكرو د يوځاې كيدو سره سم د كوپا لښكرو دجلال خان جالو په لښكرو باندې فشار ور زيات كړ ،خو كله چې خواص خان د پرتاب تر شا هلته ور ورسيد نو هغه د كوپا په لښكرو كې د شا له اړخه مرګوني توپان راكيوست او دهغوې حالت يې دبدو نه بدترو په لور يوړ.

دبله اړخه كله چې جلال خان جالو وكتل چې دهغه اعلي سالار خواص خان پرتاب اودهغه لښكر ته ډيره بدې ماتې وركړې ده او اوس پرتاب دكوپا تر څنګ راغلې دې .او دا چې اوس كوپا دشا له اړخه خواص خان هم حمله كړې ده نو بيا جلال خان جالو د دفاع دحالت څخه ووت او دكوپا په لښكرو يې مرګوني ګذار پيل كړ ، په داسې حال كې چې د شا له اړخه خواص خان د كوپا دلښكرو بيخ اوبنسټ راويستلې و.

ددغې دوه اړخيزه حملې په واسطه كوپا اوپرتاب ډير ټينګ نه شول او د ماتې خوړلو وروسته يې دراپسين په لويه لاره تيښته وكړه. په همدې وخت كې چې كوپا اوپرتاب د تيښتې له پاره ځانونه چمتوكول نو حاجي خان بيټني او شجاعت خان هم دخپلو پاته شونو لښكرو سره يو ځاې همدې وادۍ ته را ننوتل.او دهغې لورې يې په كوپا او پرتاب باندې يرغل پيل كړ.

دحاجي خان بيټني او شجاعت خان ناڅاپي راتګ خواص خان ته ډير ستر قوت وركړ هغه سمدستې حاجي خان بيټني او شجاعت خان ته حكم وكړ چې هغوې دې ددښمن د پړاو نه علاوه دخپل پړاو شيان اودخپل پړاو ښځې له ځانه سره يو ځاې كړې اودراې سين په لور دې حركت وكړي. پخپله جالو خان او خواص خان د كوپا او پرتاب تر شا ولاړل.

حاجي خان بيټني او شجاعت خان دواړو د هر څه دمخه د كوپا اوپرتاب د پړاو ټول شيان سره راټول كړل ،دهغې وروسته يې دخواص خان دپړاو شيان هم راټول كړل اوبيا دواړه يعنې حاجي خان بيټني او شجاعت خان د خپلو ټولو شيانو سره يو ځاې دراې سين په لور وخوزيدل.

ددې اړخه خواص خان او جلال خان جالو په ډيره بيړه د كوپا او پرتاب پسې روان وو اوپر هغوې يې دشا له لورې حملې كولې اودهغوې دلښكرو شميره يې واريه وار راكموله.

د غرنيو لړيو څخه د وتلو وروسته كوپا اوپرتاب په خپلو كې سره سلا وكړه ، اوخپل خپل لښكر يې سره جدا كړل ، پرتاب دخپل لښكر سره يو ځاې په ډيره ګړندى توګه د راې سين په لور ولاړ. په داسې حال كې چې كوپا بيرته د راجپوتانه په لور دحركت له پاره بله لاره و نيوله. په دې وخت كې خواص خان جلال الدين جالوته د پرتاب تر شا دتللو حكم وكړ اوپه خپله د كوپا د فوځونو تر شا ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر ډېره ځایه پورې د کوپا تر شا ولاړ. تاریخپوهان چې دکوپا د میړانې ، شجاعت ، جنګې تجربو او ...په اړه په لیکنو نه ستومانیږي ، همغه کوپا د خواص خان تر مخه لکه د ګوره خر په شیر چې کوم غوښې خوړونکې حیوان مخکې کړې وي او ځغلې دا سې ځغلیده .

خواص خان تر ډېره پورې کوپا تعقیب کړ خو کله چې ورته څرګنده شوه چې کوپا بې ضرره شوې دې نو بیرته د راې سین په لور راستون شو ، تر دې وخته پورې جلال خان جالو هم د پرتاب تر شا په ډېره ګړندۍ توګه روان و ان تر دې چې پرتاب د راې سین ښار ته ورسید او هلته یې ځان کلا بند کړ. خو جلال خان جالو د راې سین دښاره لږ څه بیرون د خپل لښکر سره یوځای پړاو وکړ.

تر دې وخته پورې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان هم د پړاو د ټولو شیانو او د خواص خان دپړاو د ښځینه و سره یوځای هلته را ورسیدل. خواص خان هم را ورسید او هلته یې د راې سین څخه بیرون په غرنیو لمنو کې دخپل لښکر له پاره د خیمو یوکلې اباد کړ ،کیدې شې چې هغه په راې سین د حملې کولو او په هغه ښار باندې دولکې کولو اراده درلوده.

هغه وخت چې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړه هلته را ورسیدل ،نو دواړه یوځای دخواص خان خدمت کې حاضر شول. په دې وخت کې جلال خان جالو هم هلته موجود وو. تر ډېره وخته پورې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په ډېر ستاینکې سترګو باندې دخواص خان په لور کتل. بیا شجاعت خان خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

امیر خواص خانه ! په خداې سوګند چې هغه څه چې زه یې وایم ستا صفت او ستاینه نه ده بلکه حقیقت او رېښتیا دي. امیره ! حقیقت دادې چې ته دهغو ځوانانو څخه یې چې مونږ ستا په شخصیت باندې ویاړ کولې شو ، خداې شته چې ما دا کوپا او پرتاب دواړه دخپل ځان له پاره ډېر خطرناک ګڼل . خو تا هغوې دواړو ته ډېره بده ماتې ورکړه اودهغوې لښکر دې ورختم کړ اودا دې ثابته کړه چې دشیرشاه سورى سالار خواص خان ناممکن ممکن ګرځوي او ناقابل تسخیر تسخیروي.

شجاعت خان غوښتل نور څه هم ووایي چې خواص خان یې خوله ور ټپه کړه او ورته یې وویل چې : ګوره شجاعت خانه ، زما دوسته. دداسې ستاینو اړتیا نه شته اونه زه داسې ستاینې اورم. زما وروره ! هغه څه چې ما کړې هغه زما په دندوکې شامل وو. زه ددښمن په مقابل کې د سر د ورکولو په فن پوهیږم. سوګند په واحد ذات چې داخو لا یو کوپا و چې داسې کوپا ګان هم راشي نو بیا به یې هم زه مرۍ ور پرېکړم.

په ځواب کې ورته شجاعت خان او یا بیټنې هیڅ یو هم څه و نه ویل ، بس په چپه خوله یې په ډېره مینه دخواص خان لورې ته کتل. بیا خواص خان جلال خان جالواو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان درې واړو ته وویل چې ،تاسې درې واړه لښکر و ته ولاړ شئ اودلښکریانو د خوراک څښاک له پاره ښه انتظام وکړئ ، او هغوې ته دارام او سهولتونو له پاره ځایونه برابر کړئ ، د لښکرو یوه برخه د تیارسئ په حال کې وساتئ ترڅو هغوې پهره وکړي ، هسې نه چې د شپې په تیاره کې پرتاب اویا دهغه کاکا دراې سین څخه را ووځي او زمونږ پر خلاف د شبخون هڅه وکړي ، زه اوس دخپلې خیمې په لور ورځم او د خوبه مخته شیرشاه سورى ته یو قاصد استوم ترڅو دټولو حالاتو څخه یې خبر کړي. او هو ! زما خیمې ته هم ډېره ژر ډوډۍ را ولیږئ. ځکه چې زه ډېره لوږه احساسوم. ددې خبرې سره سم جلال خان جالو ، حاجې خان بیټنې او شجاعت خان درې واړه دلښکر دخوراک څښاک له پاره دهغه ځایه را ووتل. خواص خان هم شیرشاه سورى ته دیوه قاصد دلیږلو له پاره یو کس را وغوښت اوبیا دخپلې خیمې په لور ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان خپلې خیمې ته ورسید نوګورې چې په خیمه کې قالینې خپرې دي او د قالینو دپاسه په توشک باندې ګنګا نیمه پرته ده او دخپل کوچني زوې سره په مینه لګیا ده ساعت تیروي. دخواص خان دکتلو سره سم یې کوچنې په ځانګو کې واچاوه او بیا یې دخواص خان په لور رامنډه کړه او په پوره ځواک سره یې دخواص خان څخه غیږه چاپیره کړه او ورغاړې وتله. اوپه خپل ډیره خوږ غږ یې وویل چې:

زما حبیبه ! زه تاته د راجپوتانه دراجه مالدیو د سپه سالار کوپا او دراې سین دراجه پورن مل د قومندان او سالار پرتاب پر خلاف د بریا مبارکي درکوم ، دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې ګوره ګنګا ! په داسې شکل دمبارکۍ د راکولو اړتیا نه شته.ځکه چې زما فتحه ستا فتحه ده په دې کې ستا کړچار هم شامل دي ،ځکه چې هغه کورنۍ ماحول چې تا زما له پاره جوړ کړې دې د همغې په اساس زما کړچار نور هم ډیر ښه شوي دي.

بیا خواص خان دګنګا څخه جدا شو او دځانګو په لور ورغې ،په دواړو ګونډو کیناست ، او په خندا یې خپل کوچنې ته پیل وکړ ، دهغه سره یې مینه وکړه ، ښکل یې کړ او تر ډیره وخته پورې ورسره په خبرو کې بوخت و. بیا دوباره د کوچني څخه راپورته شو او دګنګا څنګ ته ولاړ. ګنګا ورته یو ځل بیا وویل :

دا دراجپوتانه دراجه مالدیو سالار چې ستا تر مخه لکه د ګوره خر په څیر ځغلیده نو دهغې څخه به د راجپوتانه او دهندوستانو نورو راجپوتانو ته دا راڅرګنده شوي وي چې دکوپا په څیر ناقابل تسخیر او شجاع انسان هم دخواص خا ن تر مخه هیڅ نه دې ، هغوې ته به دا خبره څرګنده شوې وی چې دشیرشاه سوری اعلې سالار خواص خان سره مقابله کول دداسې سالارانو د وس کار نه دې.

دګنګا ددې خبرو په وخت کې خواص خان هغې ته کتل او خندل یې. بیا یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! راجپوتان به یوآځې دا خبره نه کوی چې ګویادوې د شیرشاه سوری داعلې سالار خواص خان تر مخه نه شي دریدې بلکه خلک به دا هم وایې چې کوپا د راجه هرکشن دراج کماري (شهزادګۍ) ګنګا میړه خواص خان تر مخه ټینګ نه شو. ګنګا دخواص خان ددې خبرو څخه خوند اخسته. بیا یې دخواص خان دواړه لاسونه ونیول او په قالینو باندې په خپور توشک یې له ځانه سره کیناوه ، تر لږه وخته پورې میړه اوښځې په خپل منځ کې خبرې کولې ،بیا یې خوراک راغې او دواړو په ډیره مینه خپله ډوډۍ وخوړه.

۷۱

یوه ورځ ماښام ناوخته شیرشاه سوری دخپلو زامنو او دخپل سالار برهم جیت سره یوځاې، دراجپوتانې په پوله په خپل پړاو کې ، په خپله خیمه کې ناست و چې دخیمې دروازې ته دکوچیانو دقبیلې سردار فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان دواړه رغ غلل. فدایی خان د راتلو سره د احترام او درنښت له پاره خپل سر راښکته کړ او ودرید اوشیرشاه سوري ته یې وویل چې:

تاسې زه را بللې وم، ایا زه دننه راتلاې شم. د فدایی خان اودهغه د زوې اسماعیل خان دکتلوسره سم شیرشاه سوری دخپله ځایه راپورته شو دهغه د پورته کیدو سره سم دهغه زوې او دهغه سالار هم راپورته شول ،بیا شیرشاه سوری په ډیر شفقت او مینې سره فدایی خان ته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدای خانه ! ربښتیا هم چې ته مارا بللې یې. خو ته باید دپردیو په څیر په دروازه کې و نه دریږې ، سمدستې دننه راشه ځکه چې ته خو اوس په یوه ډول زموږد لښکر ملګرې یې. او ددې نه علاوه ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي چې زه یې بدله نه شم درکولې.

فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان ډیر خوشحاله شول او خیمې ته دننه ورننوتل. شیرشاه سوری هغوې په خپل څنګ کې کینول ، بیا فدایی خان وویل چې:

درونده او مهربانه شیرشاه ! ته زما دکومو احساناتو خبره کوې. ما خو له تاسره هیڅ احسان نه دې کړې بلکه برعکس ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي، ستا سالار خواص خان څو څو ځله له ما سره کومک کړې دې، له ما سره یې بسپنه کړې ده او دا بل ستر احسان دې چې زه اوس ستا په لښکر کې او سیږم او زما د ټولې کوچیانې قبیلې مصارف هم تاسې ته در په غاړه دی. دهغه په دې خبرو شیرشاه سوری مسکې شو او ورته یې وویل:

ګوره فدایی خانه ! زما په تا باندې هیڅ ډول احسان نه شته. بلکه ستا پر ما بې شمیره احسانات بار دي. ستا تر ټولو ستر او نه تلافی کیدونکې احسان پر ما دادې چې تا ماته خواص خان راکړې دې ، واوره فدایی خانه ! که ماته خواص خانه نه وې تر لاسه شوې نو زه تاته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې هغه فتوحات چې تر ننه پورې موږته په برخه شوې دې ، دهغه پرته په دومره زیاته شمیره بریاوې موږته په دومره کمه موده کې شونې نه وې. په دې خاطر ستا له اړخه دخواص خان راکول موږته تر ټولو لوې او ستر احسان دې. چې بدله یې نشم پوره کولې. فداې خان دخوشحالۍ نه وویل: اقا شیرشاه ! ستا وینا بلکل سهي ده ،خواص خان هغه نایابه ګوهر دې چې زما سره یې ارزښت د یوه کاڼي په څیر و . اقا شیرشاه ! که څه هم هغه ما دخپلو اولادونو په څیر روزلې و خو بیا د ګیدړو د نیولو او ښکار کولو په وخت کې چې کوم جوهر موجود و هغه په ښه توګه نه شو رابرسیره کیدې ، خو ستا په لښکر کې د ورګډیدو نه وروسته هغه ثابته کړه چې هغه څومره ارزښتناکه او نه پیداکیدونکې هیرا ده . د شیرشاه سوری په مخ باندې دخوشحالۍ نښې نورې هم را وځلیدې او بیا یې وویل چې:

فدایی خانه ستا خبره سهي ده . دجنګ په دوران کې فتح او بریا همداسې خواص خان لټوي لکه څنګه چې قیس خپله لیلې لټوله.

خیمه کې تر لږه ځنډه پورې خاموشي خپره وه. وروسته بیا شیرشاه سوری وویل:

ګوره فدایی خانه ! اوس په خیمه کې زما د زامنو څخه علاوه زما سالار برهم جیت هم ناست دې ، ما ته په دې خاطر را بللې یې چې ستا او ستا د قبیلې د اړتیاو په اړه ځانته معلومات تر لاسه کړم. ګوره فدایی خانه ! خواص خان د اریل دراجه بیربهان پر خلاف هم بریې تر لاسه کړې دې نو هغه سامان یې چې دهغوې څخه تر لاسه کړې دې دهغې نیمایی زه تاته او ستا قبیلې ته ورکوم ترڅو ستاسو د ژوندانه حالت را ښه شي. خو ګوره فدایی خانه ! دا زه په تا باندې د احسان د بارولو په خاطر نه کوم اونه دا دهغه احسان بدله ده چې دخواص خان د راکړې په اړه یې درکوم. اوس ته زما دلښکر یوه برخه یې. په دې خاطر ستا سره اعانت کول زما دنده ده.

په ځواب کې ورته فدایی خان یواځې او یواځې دممنونیت په سترګو وکتل اوبیا یې ورته وویل چې: اقا دا خو ستا مهرباني ده چې ته زموږدومره غم خورې.شیرشاه سوری ورته یو ځل بیا وویل ، خو دا ځل یې دخپل زوې عادل په لور وکتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عادله زویه ! اوس خو دا ټول ورونه ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان له ځانه سره کړه او ولاړ شه ،څومره سامان چې د اریل څخه راغلي دي دهغې نیمایی د فدایی خان قبیلې ته منتقل کړئ ،

دشیرشاه سوري دحکم سره سم دهغه زوي عادل ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان ټول دخپلو ځایو څخه د راپورته کیدو په حال کې وو چې خیمې ته یو ساتونکې راغې ، د تعظیم له پاره یی سر ښکته کړ او بیا یی په ډیر درنښت شیرشاه سوری ته وویل چې: د راجه پورن مل دراېسین د مرکز څخه د خواص خان یو قاصد راغلی او غواړي له تاسره ووینې . دهغه سره ستا په نامه یو ډیر مهم پیغام دې ،نو که ته یی حکم کوې زه به یی د ننه را و لیږم.

د قاصد د غږ سره سم شیرشاه سوری سمدستي دخپله ځایه پورته شو ، دهغه سره دا نور خلک هم دخپلو ځایو څخه راپورته شول ، شیرشاه سوری هغه ساتونکې ته وویل چې دخواص خان قاصد سمدستي د ننه راولیږه . هغه قهرجنې شو او ورته یی وویل چې هغه مو ولې د دروازې تر شا درولې دې ؟ هغه ساتونکې بیرون ووت او د لږه ځنډه وروسته یی هغه قاصد له ځانه سره یو ځاې خیمې ته را ننویست ، شیرشاه سوري هغه قاصد له ځانه سره کیناوه او ترې ویی پوښتل چې : اوس را ته ووایه چې تا زما د زوې خواص خان څخه څه ډول پیغام راوړې دې او هم دا راته ووایه چې اوس خواص خان چیرې دې او څه کوي ؟ قاصد لږ څه فکر وکړ او بیا یی شیرشاه سوری ته وویل:

اقا ! تاته به دا خبره رارسیدلې وی چې په مالوه کې حاجي خان بیټني او شجاعت خان دواړو یوځاې د ناصرخان بغاوت او د ملوخان سرکشئ وځپلې ، ملوخان ماتې وخوړه او د خاندیش په لور و تښتید. تاسې ته به په دې هم خبر شوي یاست چې د اریل راجه بیربهان ته دماتې د ورکولو وروسته خواص خان هم دمالوه په لور را روان و. خو مالوه ته دخواص خان د رارسیدو نه ترمخه په لاره کې یو انقلاب راپیدا شو . هغه وخت چې حاجی خان بیټني او شجاعت خان ملوخان او ناصر خان ته ماتې ورکړه او په مالوه کې یی په یوه ځاې کې دخپلو متحده لښکرو سره یو ځاې پړاو وکړ چې پر هغوې باندې شبخوني حمله وکړل شوه . شیرشاه سوري ترې په حیرانتیا سره وپوښتل چې ؟

په حاجي خان بیټني او شجاعت خان باندې شبخون چا کړې و؟ ځکه چې هغوې دواړو د ناصرخان او ملوخان ته دماتې ورکولو نه وروسته هلته پړاو کړې و ، قاصد ورته په ځواب کې وویل چې:

اقا ! د راجپوتانه د راجه مالدیو سالار کوپا د یوه لښکر سره یو ځاې مالوه ته تللې و ،هغه هلته خپل لښکر ته پړاو ورکړ او خپل یو نائب یی دهغه قومندان وټاکه ، او پخپله د راې سین مرکز ته د پورن مل سره د کتلو له پاره ورغې ،هغه د پورن مل سره سازش وکړ او هغه ته یی لالچ ورکړ چې په مالوه باندې ولکه وکړي او په دې توګه په خپلو ځواکونو کې ډیربښت راوړي ،پورن مل د کوپا سره اتفاق وکړ او بیا یی خپل نیمایی فوځ دخپل وراره او سپه سالار پرتاب تر قومندې لاندې دهغه سره یو ځاې راولیږه ،بیا همدغه متحده لښکر چې د کوپا او پرتاب تر ګډې قومندې لاندې را یوځاې شوي و د شجاعت او حاجي خان پر خلاف شبخون وکړ. خو دهغوې شبخون ډیر وینه تویونکې و او حاجي خان بیټني او شجاعت خان ته یی ډیر تاوان ورساوه ، په دې اساس هغوې دواړو ماتې وخوړه او و تښتیدل. کوپا او پرتاب د فاتحینو په څیر په ډیره خوشحالۍ سره د راې سین لور ته روان وو چې په لاره کې د بندلکنډ په کوهستاني سیمه کې یی خواص خان لاره و نیوله. ددواړو لښکرو تر منځه سخت جنګ و شو چې په هغه کې خواص خان کوپا او پرتاب ته سخته ماتې ورکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

،هغه وخت چې کوپا او پرتاب تښتیدل نو حاجي خان او شجاعت خان هم هلته را ورسیدل ، دماتې خوړلو وروسته کوپا د راجپوتانه په لور و تښتید خو پرتاب دخپلو پاته شونو لښکرو سره یوځاې په راې سین کې ځان کلا بند کړ . اوس خواص خان د حاجي خان ، شجاعت خان او جلال خان جالو سره یو ځاې دپورن مل دمرکزي ښار څخه بیرون پړاو کړي دي او اراده لري چې راې سین ښار کلا بند کړي او بیا پرې حمله وکړي او په مالوه باندې دحملې نه مخته راجه پورن مل ته سبق ورکړي او دهغې ټولې سیمې د خپلې ولکې لاندې راوړي او بیا په راجپوتانه باندې دحملې له پاره ځان تیار کړي.

د قاصد ددې پیغام د اوریدو سره سم د شیرشاه سوری په مخ دخوشحالۍ ځپې راښکاره شوې ،په سترګو کی یې دخوشحالۍ عجیبه شانته منظر ځلیده ،تر ډیره پورې خاموشه ناست و بیا یې د لږ څه فکر کولو وروسته وویل چې: خواص خانه زویه ! څنګه چې ته غواړې همغسې به وشي. لمړۍ به مونږ پورن مل تر پښنو لاندې کړو او دهغې وروسته به دراجپوتانه په لور ور خوزیږو .

شیرشاه سوری یو ځل بیا خاموشه شو داسې څرګندیدل چې هغه د ویلو له پاره څه ښه الفاظ لټوي ،بیا یې په خیمه کې په لوړ غږ سره وویل چې: خواص خانه ! ته زما هغه زوې یې چې د زمکه په لړزولو ، د غرونو په ټوټه ټوټه کولو ،او د اسمانه د دروازو د پرانستولو په فن باندې ښه پوهیږې.

خواص خانه ! زما د قوم ستر اتل ، د راجپوتانه د راجه مالدیو سالار کوپا داسې یو ستر جنګجو او نه ماتیدونکې تصور کیږي چې دهندوستان راجپوتان هغه نا قابل تسخیر ګڼي. خواص خانه ! تا هغه په خپله مخه کې د تږو لیوانو په څیر وځغلاوه او ثابته دې کړه چې داسې جنګجو او ناقابل تسخیر ستا تر مخه د زمانې هسې ځک ثابت شوي دي .

تر دې ځایه دخبرو وروسته شیرشاه سوری لږ څه خاموشه شو او بیا یې دخپل زوې عادل په لور وکتل او ورته یې وویل چې: عادله زویه ! د خواص خان ددې قاصد له پاره د خوراک څښاک او د ارام کولو دځاې غم وخوره. بیا ددې قاصد په لور د کتلو په وخت کې شیرشاه سوری یو ځل بیا وویل :

نن شپه ته همدلته په پړاو کې قیام وکړه ،مونږ به یوځاې ددې ځایه د راې سین دمرکز په لور حرکت کوو اودخواص خان دغوښتنې په مطابق به دراجپوتانه په ځاې پورن مل ته سبق ورکړو ، ددې خبرې وروسته شیرشاه سوری یو ځل بیا خپل زوې عادل ته وکتل او ورته یې وویل چې :

عادله زویه ! اوس تاسې ټول ولاړشئ ، او همدا اوس خپل زیاتې سامانونه راټول کړئ، سبا به لښکر ددې ځایه د راې سین په لور کوچ کوي ، دشیرشاه دحکم سره سم دهغه زوې عادل ، سالار برهم جیت اودخواص خان له لورې راغلې قاصد درې واړه دخیمې څخه ووتل.

بله ورځ سهار وختې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې دراجپوتانه سرحد ته د راجه پورن مل د مرکز راې سین په لور وخوزید.

۷۲

دماخستن د لمانځه څخه لږه شیبه وروسته شیر شاه سوری د راې سین دښاره بیرون دخواص پړاو ته ورسید. کله چې خواص خان ته دشیرشاه سوری دراتلو په اړه خبر ورکړل شو چې شیرشاه د خپل لښکر سره یو ځاې دلته را رسیدلې دې نو سمدستی یې حاجي خان بیټنې ، شجاعت خان او جلال خان جالو له ځانه سره یو ځاې کړل او دشیرشاه سوری د ښه راغلاست له پاره دشپې په تیارو کې بیرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووتل. دشپې په تیاروکې دخواص خان دلښکر دخیمو تر مخه هر هر ځای اورونه بل و ، مشالونه را څوړند شوې و ، شیرشاه سوری د خواص خان د کتلو سره سم دخپله آسه راکیوت ، خواص خان ته ورغاړې وت او هغه یې په تندي باندې ښکل کړ او بیا یې ورته وویل چې : خواص خانه زویه تا هغه جنګ ګټلي دي،تا هغه کار کړي دي چې د عام انسان د وسه نه و پوره . تا ګوپا ته ماتې ورکړې او په یوه ډول دې ناممکن ممکن و ګرځاوه ، خواص خان ورته په ځواب کې څه و نه ویل ،بس د ممنونیت په سترګو یې شیرشاه سوری ته کتل ، بیا خواص خان د شیرشاه سوري لاس و نیوه او د پړاو په لور ورسره روان شو . شیرشاه سوری خواص خان ته یو ځل بیا وویل چې :

خواص خانه زویه ! ته کملاوتي خپلې خیمې ته یو سه ، ګنګا او نیرما به د فدایي خان خیمې ته منتقل کړل شي ،په همدې وخت کې فدایي خان هم را نژدې شو او د شیرشاه سوری په لور یې د کتلو په وخت کې وویل چې: اقا ! زه به په دې لړ کې د خواص خان سره مرسته وکړم، شیرشاه سوري ورته یو ځل بیا وویل چې: تاسو دواړه ولاړ شئ زه به پخپله د لښکر د پړاو او د هغوې د خوراک څښاک له پاره تیارې وکړم.

د هغه په دې خبره خواص خان او فدای خان دواړه یوې لورې ته شول ، فدایي خان ګنګا او نیرمل دواړه د خپله ځانه سره د قبیلې خیمو ته یوړې ، په داسې حال کې چې خواص خان په ډیره مینه کملاوتي له ځانه سره کړ ه او د خپله ځانه سره یې خیمې ته یوړه . هغه یې د خپل ځان سره کینوله ، ډوډۍ یې یو ځای ورسر ه وخوړل او بیا راووت او د شیرشاه سوری سره دراغلي لښکر له پاره یې د خوراک حښاک د تیارولو حکم وکړ.

بله ورځ شیرشاه سوری د خپلو نورو سالارانو او خواص خان سره یو ځای د راې سین د ښار په لور ولاړ. د هغوې سره په دې وخت کې د هغوې ساتونکې ډلې هم وې. هغوې لمړۍ د ښار د شاوخوا سیمې وکتلې. د راې سین ښار د اوسنۍ بهیلسه په جنوب کې څوارلس میله واټن کې او د اوسني بهوپال د ښار څخه نژدې ۲۷ میله شرق لورې کې پروت دې. نن هم د دې کلا نښې نښانې شته چې د وندهیاچل د کوهستاني لړیو د په ډیره لوړه برخه کې تر سترګو کیږي.

دا کلا او ښار د بیتواندي په لور نژدې اوه میله سیمه کې پرته ده د وندهیاچل د کوهستان په کومه لوړه کې چې دا واقع شوې وه نو د هغې لورې شمال او جنوب څخه دوه غرنۍ ویالې د غرونو نورې لړۍ یو د بل څخه جدا کوي. په همدې خاطر د کلا ټینګښت او استحکام نور هم زیاتوي.

د راې سین د شاوخوا سیمو د جایزې د اخستلو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راغې او د خپلو زامنو څخه اخوا بې خواص خان ، او نورو سالارانو سره په راې سین د حملې کولو په جنګي پلان باندې غور پیل کړ.

که څه هم خیمې ته د راننوتلو وروسته هغه تر لږه ځنډه پورې خاموشه و خو وروسته یې بیا خپلو زامنو ، او نورو سالارانو ته وویل چې :تاسو ټولو زما سره یو ځای د راې سین د کلا جایزه واخستله ،اوس وو ایاست چې په دې ښار د حملې کولو له پاره به کوم تاکتیک استعمال کړل شي ، خو واورئ ، تر هغو چې زما د ذاتي راې پورې اړونده ده ، هغه داده چې د راې سین د کلا په مقابل کې چې کومې غرنۍ سیمې دي په هغوې باندې ولکه کول اړین دي ، په دې غرونو باندې تر ټولو لمړۍ توپونه نصب کړئ ، څرنګه چې د راې سین د کلا دیوالونه د غرنیو لړیو په واسطه خوندي شوې دي ، نو په دې خاطر د دې کلا د سوبې کولو اویا ورته د ننوتلو له پاره مونږ ته په کار دې چې د کوم لوړ ځای څخه د کلا دیوالونه ترضربې لاندې و نیسو ، په دې صورت کې به مونږ څه ګټه تر لاسه کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شيرشاه سوري غلې شو نو خواص خان ورته وويل چې:

درونده شيرشاه ! ستا وړانديز په خپل ځاې سهي دې او مناسب هم دې. مونږ ته په کار دې چې خپله توپخانه دښار په کوم ستر او پورته ځاې کې نصب کړو ، په دې توګه مونږ څه تر لاسه کولې شو خو تر څنګ يې زه يوه بله مشوره هم درکولې شم. دهغه په دې خبره شيرشاه سوری ټکان وخوړ او ويې ويل چې:

خواص خانه زويه ، ته وو ايه چې له تاسره څه ډول وړانديز شته. تر څو عملي کړل شي خواص خان ورته وويل چې:

شيرشاه سورې ! ته پوهيږې چې په اوسني وخت کې پورن مل په دوو ښارونو حکومت کوي ، يو يې رای سين او بل يې چندريري دې. دپاته کوچنيو کوچنيو کليو څخه نه پورن مل ته کومک رسيدې شي او نه هغوې ددې توان لري چې بسپنه ورسره وکړي ، که مونږ يوازې راې سين کلابند کړو نو هغه ته به د هغه د بل ښار ګوتې چندريري څخه په پر لپسې توګه کومک رارسيږي او په دې توګه به دا کلابندي ډيره اوږده شی ،او په پورن مل باندې به زمونږ له پاره قابو پيدا کول که ممکن وي خو ستونزمن به هم وي.

زما وړانديز دادې چې د لښکرو يوه برخه د چندريري په لور وليږو تر څو هغه ښار هم کلابند کړي ،نو که په دې توګه مونږ دواړه ښارونه په يوه وخت کې کلابند کړو نو بيا به ددې دواړو ښارونو څخه يوه ته هم کومک نه شی ور رسيدلې. په دې توګه به مونږ په اسانی سره وتوانيږو چې پورن مل تر پښو لاندې کړو.

خواص خان د لږ څه فکر کولو وروسته بيا دخبرو لړۍ پيل کړه اوويې ويل چې: دچندريري په لور د لښکرو د ليږلو وروسته بايد مونږ خپله توپخانه په کوم ستر ځاې کې نصب کړو اوبيا د راې سين د کلا په بيرونی ديوالونو باندې ګوله باري وکړو، ددې کار له پاره بايد مونږ خپل پاته لښکر هم په درې برخو باندې وويشو ، يوه برخه يې د کوهستان لړۍ په لوړو ځايو باندې او پاته دوه برخې د ښار دديوالو دهغو برخو سره نژدې پټ کينی کومه برخه چې زمونږد توپخانې د ضربې لاندې راځي

دښار په ديوالونه به په پرلپسې توګه د توپ ګولۍ وريږي، کله چې د ښار کوم ديوال را پريوځې اويا پر هغې کې کوم سوری راپيدا شي اوبيا دښار فوځونه دهغې دبيا رغولو له پاره رامخته کيږي نو په سنګرو کې ناست دواړه ډلې لښکرې به پر هغوې حمله کوي، هغوې به له منځه وړي اوپه دې توګه به دښار دننه د ننوتلو له پاره لاره هموار ه شي، ځکه چې ما اوريدلي دي چې د راې سين د کلا ديوالونه دوه پوړه لري.

کله چې خواص خان غلې شو نو شيرشاه سوری ورته وويل چې: خواص خانه ! کوم وړانديز چې تا وکړ په خداې سوګند چې زما په زړه کې هم د اسې تيريدل ، ماته خو ددې نه غوره اوښه بل وړانديز نه تر سترګو کيږي. اوس به همدغې ستا وړانديز اوپلان ته اخري شکل ورکړو ، واورئ ! چې زه به دلږې شيبې وروسته لښکر په څلورو برخو وويشم. يوه برخه به زما زوې جلال خان له ځانه سره يوسي او د چندريري ښار به کلابند کړي تر څنګ به يې جلال خان جالو هم دهغه سره دهغه د نائب په څير ولاړ شي. دوې دواړه به د چندريري د کلابندۍ اودهغې د فتحې کولو هڅې وکړي، دلښکر پاته درې واړه برخو څخه به يوه يې د خواص خان تر قومندې لاندې ، اوحاجې خان بيټنې به يې نائب وي ، دلښکرو دريمه برخه به زما د زوې عادل تر قومندې لاندې وي اوشجاعت خان به يې نائب وی او اخري برخه به يې له ماسره ځې چې برهم جيت به مې معاونت کوی. خواص خان او عادل خان دواړه به دخپلو لښکرو سره د کلا دديوالونو خوا وته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغه ځايو کې سنګرونه نيسي چيرې چې مونږ ګوله باری کوو. زه به دخپل لښکر سره يوځاې د توپخانې ځارنه کوم او د ښار د ديوالونو په هغو برخو به ګولۍ وروم چې خواص خان او عادل خان ورسره نژدې سنګرونه نيولې دي.

ددې خبرې سره سم شيرشاه سوری دخپلو جنرالانو دا غونډه پاې ته ورسوله ، بيا د شيرشاه سوری زوې جلال خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاې د چندريرې په لور وخوزيد. جلال خان جالو ورسره دنا ئب په خير ولاړ.

پاته لښکر خپله توپخانه دراې سين سره نژدې يوه لوړ ځاې ته وخيژوله اوشيرشاه سوری يې تر څنګ پړاو وکړ. خواص خان اوعادل خان هم د ښار دديوالونو هغه برخې ته ولاړ کومې چې د ګوليو ورولو له پاره په نښه شوې وې.

۷۳

دراې سين راجه پورن مل د خپلې لور پاروتي او دخپل سالار او وراره پرتاب سره يوځاې د راى سين دکلا په يوه لوړ برج ولاړ و اوپه خپل مخکې يې په يوه لوړ غر دشيرشاه سوری د توپخانې د نصبولو ځارنه کوله. په همدې وخت کې دهغه يو جاسوس په ډيره منډه ځان ور ورساوه ، دهغه دراتلو سره سم پورن مل هغه لورې ته متوجه شو اوغوښتل يې څه ترې وپوښتي چې هغه مخبر ورته وويل :

مهاراجه ! ما تاته د شيرشاه سوری دلښکر په اړوند ډير مهم خبرونه راوړې دي ، هغه د هغه مخامخ کوهستاني لړۍ په سر باندې خپله توپخانه نصب کړې ده. اوپخپله هم دخپل لښکر د يوې برخې سره همتله رسيدلې دې ، اوس د شيرشاه سورې د جنګ پلان دادې چې : هغه به دهمغه ځايه دښار بيروني ديوالونه ترضربې لاندې نيسي او دديوالونو د له منځه وړلو هڅې به کوي، هغوې هغه ځاې د مخه په نښه کړې دې. دهمدې ديوال شاوخوا کې د شيرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل خان پټ سنګرونه نيولې دي ، دهغوي آند دادې چې کله ګوله باري پيل شی اود راې سين دديوال دا برخه له منځه ولاړه شي نوبيا به د شيرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل ددوو مختلفو سيمو څخه دکلاد دغه راپريوتې ديوال څخه را ننوځي او دوه کاره به کوي ، لمړۍ داچې هغوې به دديوال ددې برخې دبيا جوړولو کارنه پريږدې چې تر سره شي اودهغې په بيا جوړونکو به حمله کوي ،تر څنګ به يې هغوې د ښار دديوالونو هغه ډيره نازکه برخه هم ويني تر څو دهغې لارې شيرشاه را ننوځي.

تر دې ځايه دخبرو وروسته هغه مخبر خاموشه شو خو وروسته يې يوځل بيا په خبرو پيل وکړ: مهاراجه ! ددې نه اخوا يوبل مهم خبر دادې چې شيرشاه سوری خپل يو زوې جلال خان د چندريرې په لور دخپل لښکر سره يو ځاې استولې دې. شيرشاه سوری دهغوې څخه غوښتي دي چې چندريري سوبه کړي او يا يې داسې کلک کلابند کړي چې دهغه ځايه راې سين ته کومک و نه رسيږي.

کله چې هغه جاسوس خاموشه شو نو راجه پورن مل تر يوه وخته پورې په فکر کې ډوب شو بيا يې دهغه جاسوس څخه وپوښتل چې ته خو نور څه ويل نه غواړې؟ هغه د نفې په توګه ورته خپل سره وخوځاوه. بيا پورن مل په ټيټ اواز سره وويل چې ، ته نور ور تلاې شې. دهغه په دې خبره هغه جاسوس دهغه ځايه ولاړ. دهغه دتللو وروسته راجه پورن مل دخپلې لور پاروتي او خپل وراره او د قواو سالار سره په خبرو پيل وکړ.

اوس تاسو دواړه ووايا ست چې څه کول په کار دي ؟ دهغې وروسته به زه تاسو دواړو ته خپله دجنګ نقشه وړاندې کړم. په ځواب کې پرتاب او پاروتی دواړه تر لږه وخته پورې خاموشه و او څه فکر يې کاوه. دلږ څه ځنډ وروسته يې په خپلو کې سره خبرې وکړې اوبيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتاب خپل کاکا پورن مل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې : ستا دپوښتنې په اړه چې ما اوپاروتي په خپلو منځوم کې مشوره وکړه، دهغې په مطابق زمونږ د دواړو اراده ده چې مونږ به خپل لښکر په درې برخو ویشو . دلښکرو یوه برخه ستا په قومنده کې اوسي او دکلا ددیوال دهمدې برخې څخه چې مونږ په کې همدا اوس ولاړ یو څارنه کوي. خو دلښکر پاته دواړو برخو څخه به یې یوه زما او بله د پاروتي د قومندې لاندې وي. که چیرې دشیرشاه سوری د ګوله باریٔ څخه زمونږ دکلا دیوالونو ته کوم زیان ورسید او مسلمانان دهغې د کومې برخې په راپرځولو باندې برې و موند نو زه اوپاروتي به دواړه دخپلو لښکرو سره هڅه وکړو چې حمله راوړونکې راننوتلو ته پرې نږدو . ما پاروتي ته ویلي دي چې دشیرشاه سوري د زوې عادل خان مقابله وکړی خو هغه وایی چې هغه به دخواص خان په تمبولو او دهغه دمخنیوي له پاره کار وکړي. په دې اساس پاروتي دا وړاندیز کړې دې چې څرنګه چې خواص خان پخوا ماته او کوپا ته ماتې راکړې ده نو په دې خاطر اوس به زه په خپله دهغه سره خپل قسمت ازمویم. نو که چیرې دښمن ددیوال په راپرزولو باندې بریالي شي نومونږ دواړه به دخپلو لښکرو سره یو ځاې دخواص خان اوعادل خان لاره و تړو . او پرې به یې نږدو چې ددیوال د لویدلې برخې څخه دننه کلا ته را ننوځي اوکه را داخل هم شی نو مونږ دواړه به یې په بیرته ټیل وهلو باندې بریمنده شو . خوته به هغه وخت ددیوال دپاسه په هغوې داسې غشې وروې چې هغوې د دیوال څخه د را ننوتلو جوګه نه شی او نه زما او پاروتي تعقیب وکولې شي .

راجه پورن مل دخپل وراره پرتاب او دخپلې لور پاروتي د وړاندیز څخه ډیر خوشحاله شو اوبیا یې په خنداکې وویل چې :

ګوره پرتابه زویه ! زه ستا او دپاورتي ددې پریکړې ملاتړ کوم، همستاسو د وړاندیز له مخې به فوځ په درې برخو باندې وویشو ، تاسې دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځاې د خواص خان اوعادل دمقابلې له پاره ځانونه چمتو کړئ اوزه به دخپلو لښکرو سره یو ځاې دهغو برجونو په سر و دریږم اودغشو ورولو په اساس به پرې نږدم چې خواص خان او عادل خان مخته راشي . ددې خبرې سره سم ، پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړه د دیوال څخه را ښکته شول .

۷۴

د لږ وخت وروسته دشیرشاه سوری توپخانې ، د شیرشاه په حکم د راې سین په ښار باندې ګوله باري پیل کړې وه، لمړی څو ګولۍ د دیوال څخه لږ څه اخوا و لګیدې. بیا کرار کرار توپچې خپله نښه سهي کړه او د راې سین دښار د دیوالونو بیروني لورې یې خپل هدف وګرځاوه . که څه هم د کلا د دیوال دابرخه چې ګولۍ پرې په پرلپسې توګه لګیدې د غره په څیر کلکه ولاړه وه خو دپرلپسې او نه ماتیدونکې لړۍ په زور ددې کلا د دیوال په یوه برخه کې درزونه راپیدا شول ، ان تردې چې دماښام څخه لږ څه د مخه شیرشاه سوری د راې سین دکلا ددیوال د یوې برخې په رانړولو باندې بریالي شو .

کله چې دښار دکلا ددیوال دا برخه را پریوته ، نو دپخوا څخه د جوړ شوي پلان په اساس شیرشاه سوری دګولیو ورول بند کړل ، اوس نو دخواص خان اوعادل خان کار پیل شوې و . هغوې تر اوسه هم په سنګرونو کې ناست و و . دواړه کرار کرار د خپلو سنګرونو څخه راووتل او ددیوال د راپریوتې برخې په لور ور اوړېده شول. لمړی خواص خان دهمغې ورانې برخې څخه کلا ته ورننوت. دخواص خان په ورننوتلو سره یو قیامت جوړ شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه باندې دمخې له اړخه د راجه پورن مل لور پاروتي د خپل لښکر سره د سوځونکې او ر په ځير حمله راوړه. په همدې وخت کې عادل خان هم دخپل لښکر سره يو ځاې دهمدې مات ديوال څخه ورتير شو اوکلا ته ورننوت. په عادل خان هم دپاروتي په ځير پرتاب دخپل لښکر سره يو ځاې يرغل راوست.

پاروتي د نارينه و په کاليو کې وه ، په دې خاطر هيچا نه پيژندله چې دا به د راجه پورن مل لور پاروتي وي. خو خواص خان د هغې حمله و تمبوله. تر څنګ يې دخپلو لښکريانو سره يو ځاې د «کن فيکون» دنغمو او د تکبير داوازونو سره يو ځاې دپاروتي په لښکرو باندې يرغل وروست او دپاروتي په لښکرکې يې داسې يو توپان جوړ کړ چې دهغوې حالت يې دبد نه د بدتر په لور يوړ. دخواص خان په لور دکتلو سره سم د شيرشاه سوری زوې عادل خان هم د پرتاب لښکر د همداسې قهر اوغضب لاندې راوست اوپه هغوې داسې ګذارونه پيل کړل چې شين اسمان يې پرې تور وګرځاوه .

پرتاب او پاروتې تر ډيره پورې دخواص خان او عادل خان د حملو تر مخ و نه دريدل، هغوې دخپلو ځانو اودخپلو لښکرو د خوندی ساتلو په خاطر يو بل ته اشاره وکړه او وتښتيدل. کله چې خواص خان د پاروتی او عادل دپرتاب تر شا ولاړل نو د کلا د داخلې برجونو څخه پرې غشي لکه د باران په ځير را ووريدل. هلته پورن مل دخپل لښکر سره يو ځاې ولاړ و . دغې غشو دخواص خان اوعادل خان لښکرو ته پوره زيان واړاوه ، په دې خاطر خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې د مات ديوال دبرخې څخه بيرته بيرون ولاړ ، عادل خان هم دخواص په قدم ولاړ او خپل ځواکونه يې د هغه ځايه را وويستل.

پرتاب او پاروتي د خواص خان اوعادل خان څخه د تيښتې وروسته ،کله چې د ښار د مخالف لورې د شاه پنا د دروازې څخه دننه راغلل نو هلته يې وکتل چې پورن مل ولاړ دې. په دې وخت کې پاروتی اوپرتاب يو دبل سره مشوره وکړه اوخپلو فوځونو يې د ديوال تر څنګ په پراخه ميدان کې دپړاو کولو حکم وکړ. خو هغوې دواړو خپل اسونه را وځغلولو اود پورن مل څنګ ته راغلل. دواړه د را رسيدو سره د پورن مل مخکې و دريدل. پاورتي غوښتل خپل پلار پورن مل ته څه ووايي خو پورن مل پرې رامخته شو او ورته يې وويل چې :

پاروتي اوپرتاب ! کله چې ما ستاسو دماتې په اړه واوريدل ډيره زيات خفه شوم. ما خو هيله درلوده چې دشيرشاه سوری هغه لښکر چې دلته په سنګر کې ناست دې هغه به تاسو دواړه له دې ځايه وځغلوئ اومونږ ته به دافرصت را په برخه کړئ چې د کلا د ديوال هغه لويدلې برخه به بيرته جوړه کړو. خو ستاسو ددواړو ماتې زه د انديښنو سره مخ کړې يم.

پلارجانه ! فتحه اوناکامي دواړه خو د يو چا نه يو چا په لمن کې راپريوځي . که نن موماتې وخوړه سبا به بيا بريمند شو ،دا خبرې پاروتي په ډيره مينه خپل پلار ته کولې. هغې يوځل بيا خپل پلار پورن مل ته په وينا کې وويل :

پلارجانه ! ما د شيرشاه سوری د سالار خواص خان مقابله وکړه په داسې حال کې چې پرتاب دشيرشاه د زوې عادل خان په مقابله کې ولاړو . په دې کې شک نه شته چې دهغې دواړو د جنګ تګلاره زمونږ له پاره نوې وه. خو ددې سره بيا هم زه تاته ويلې شم چې په خپله شيرشاه اودهغې دا دواړه سالاران نه ماتې خوړونکې نه دي . مونږ بايد خپلو هڅو ته دوام ورکړو او زه هيلمنه يم چې که چيرې مونږ خپلو هڅو ته همداسې دوام ورکړو اودا کلابندې اوږده کړو نوشيرشاه سوری به دکلابندی څخه په تنګ شي او ددې ځايه به د تللو په لور مجبور شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره لورجانې ! ستا ژبه دې مبارکه وي ، خو ماته دا سې څه نه تر ستر ګو کیږي ، اوس خو شیرشاه سوري زمونږ دا ښارونه کلابند کړي دي او هغه به ددې ښارونو د نیولو پرته شاته ولاړ نه شي، اوبیا لږ څه مخته دیوه قاصد په لاسو دا خبر هم راغلې دې چې د شیرشاه سوری زوي جلال خان د خپل لښکر دیوې برخې سره زمونږ دویم ښار چندریري هم کلابند کړې دې په دې خاطر دبیرون نه مونږ ته کومک رارسیدل هم بند شوي دي.نو که چیرې دا لړۍ همدا سې دوام وکړي نو ډیر ژر به د شیرشاه سوری زوې جلال خان چندریرې په خپله ولکه کې واخلي. اوس خو شیرشاه سوري پخپله دخپلو ستر و سالارانو سره یوځاې زمونږ ښار کلابند کړې دې او مونږ ته دهیڅ لورې دکومک د رارسیدو هیله نه شته . زمونږ سره خو یوآځې د چندریري ښار و چې د کومک د راتلو هیله ترې کیده ، دهغې د کلابندۍ وروسته خو ،زما زامنو ، مونږ بلکل بې یاره اومددګاره پاته شوي یو. دا خبرې پورن مل په ډیرې عاجزۍ اوبیچارګۍ سره وکړې اوبیا غلې شو.

په دې وخت کې پرتاب اوپاروتي په ډیره حیرانونکې توګه پورن مل ته کتل ،بیا پرتاب دپورن مل د اندیښنو د لرې کولو له پاره څه ویل غوښتل چې پورن مل ورته په خبرو پیل وکړ.

واورئ زما بچیانو ! هغه تو پونه چې شیرشاه سوری د دې غره په څوکه اینښودې دي، دهمغې په کومک سره یې دراې سین دکلا بیروني دیوالونه ورمات کړل ، اوس تاسو زما دا یوه خبره له ځانه سره ولیکئ چې ددې دیوال دماتولو وروسته به شیرشاه سوری همدا سې غلې کښیني. ددې دیوال دماتولو وروسته دهغه اودهغه د ځواکونو حوصلې ډیرې سترې شوې دي ، اوس به هغه په نورو دیوالونو باندې حمله کوي اوپه هغوي به هم په پرلپسې توګه ګولۍ وروری ، اودا دیوالونه دډیرو ګولیو دورولو زور نه لرې. رالویږي اوبیا چې د ښار کوم حشر نشر وي هغه د وتلو څخه بیرون دي.

پلار جانه ! که چیرې ستا په ذهن کې همدا سې اندیښنې وي نو ایا ددې اندیښنو څخه د وتلو کومه لاره دې هم په ذهن کې شته ؟ پاروتي دخپل پلار ره دغه پوښتنه په ډیره نرمه او خوږه ژبه وکړه. پورن مل د ځواب په اړه لږ څه فکر وکړ اوبیا یې وویل چې:

واورئ زامنو ! په دښمن باندې د سخت ګذار کولو له پاره له ماسره یو وړاندیز شته . اوهغه دا چې ، مونږ باید ددې خبرې انتظار و نه کړو چې شیرشاه سوري به کله زمونږ د ښار په نورو دیوالو باندې ګوله باري پیلوي ، زماپه آند چې مونږ باید په خپل اخري تدبیر باندې عمل وکړو . اوهغه داچې : مونږ باید دخپل ټول لښکر سره یو ځاې په خواص خان اوعادل خان باندې حمله وکړو. که چیرې مونږدهغوې دواړو په مقابل کې بریاوې تر لاسه کړې او هغوې ته مو ماتې ورکړه اوددې ځایه مو و شړل نوبیا خو به په همدې کې زمونږ ګټې را نغښتې وي. ددې وروسته به مونږ د دیوال د رالویدلې برخې په جوړیدو هم پیل وکړ اې شو اوخپل توان او ځواک به نور هم مستحکم کړو.

خو که چیرې دخواص خان اوعادل خان په مقابل کې مونږ دناکامۍ سره مخ شو نوبیا به مونږ خپل ټول لښکر دخپلې کورنۍ سره یوځاې واخلو او د بیتواندې په لور به ولاړ شو. هلته به دبیتواندې په ځنګلونو کې پناه واخلو ، څرنګه چې دا ځنګلونه دکوهستانې لړیو په منځ کې پراته دي نو په دې اساس به شیرشاه سوری زمونږ سره د بیتواندې څخه اخوا دګونډوانه په ځنګلونو کې دلاس اچولو اوټکر کولو هڅه ونه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تردې ځايه د خبرو وروسته پورن مل خاموشه شو ، دهغه په دې وړانديز باندې د تبصرې کولو دمخه پرتاب او پاروتي دواړو په خپلو منځوکې سلا مشوره وکړه ، بيا پاروتې څو قدمه مخته راغله او دخپل پلار پورن مل ترمخه ودريده اوويې ويل چې :

پلار جانه ! زه اوپرتاب دواړه دې پايلو ته ورسيدو چې ستا په دې وړانديز باندې بايدعمل وکړل شي، زمونږ له پاره اخري او ترټول ښه لاره همدا ده. خواص خان او عادل خان همدا اوس د ديوال دهغه ماتې برخې ترخنګ په سنګر کې دي. زما په فکر چې مونږ بايد دبيرون څخه دهغوې ترشا پرهغوې باندې يرغل راوړو ، په دې توګه به مونږ ته څه برياوې راپه برخه شي.

دبګوان شکر دې چې تاسې دواړو زما په وړانديز باندې اتفاق وکړ. پورن مل د خوشحالۍ نه ورته وويل. واورئ بچيانو ! اوس به زمونږ پلان داوي چې مونږ به خپل ټول لښکر دوه ځايه کړو . يوه برخه به يې زما ترقومندې لاندې وي ترڅنګ به يې زمونږ ټول خپلوان اوکورنۍ هم زما د لښکر برخه وي. دلښکر بله برخه به ستاسو ددواړو ترقومندې لاندې وي ،تاسو دواړه به يو ځاې د خواص خان پر خلاف حمله کوئ ، زه به دشيرشاه سورى په زوې عادل خان باندې ګذار کوم. که چيرې مونږ بريمنده شو نو زه به وپوهيږم چې تقدير زمونږ ملګرې دې اوکه چيرې دناکامۍ سره مخ شو نوبيا به د پلان په مطابق دبيتواندې څخه تيريږو او دګونډوانه ځنګلونو ته به پناه وړو . ددې سلا نه وروسته راجه پورن مل څو کسه سالاران راوبلل اودهغې وروسته يې دښار دننه ټول لښکر دهغه دروازې ترڅنګ د راټوليدو حکم وکړ دکومې ترڅنګ چې هغه ولاړ و .هغه پرتاب اوپاروتي دواړه و ليږل اوخپل ټول دوستان اوکورنۍ يې دې دروازې ته را وبلل. دپورن مل په حکم پرتاب اوپاروتي دهغه ځايه ولاړل ، لږه شيبه وروسته دپوره تيارۍ کولو سره سم پورن مل خپل ټول لښکر هلته ددروازې ترڅنګ راټول کړ اوبيا يې په دوو برخو وويشه.

يوه برخه پورن مل په خپله قومنده کې واخسته. اوبله برخه يې د پرتاب او پاروتي په قومنده کې په ګډه توګه ورکړه. بيا د لښکر دا دواړه برخې د شهرپنا د دروازې څخه په پوره خاموشۍ سره د سمندر درياب په څير ووتلې ، هغوې په ډيره بيړه دخپل منزل په لور ور روانې وې ، پرتاب اوپاروتي دواړه د اور دعذاب په څير د خواص خان په لښکرو د شا له خوا ور پريوتې. دا حمله په څرګنده توګه ناڅاپي حمله وه خو لکه څنګه چې خواص خان اوعادل خان پخوا هم دغه ډول ناڅاپي يرغلونه په شاتمبولي ونو په دې اساس دوې دواړه هم دهمداسې حملې له پاره دمخکې نه تيار شوي و. خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځا ې دپاروتي او پرتاب دلښکر په مقابل کې وجنګيد ، هغه دخپلو تيزو حملو په واسطه په ډيره ګړندۍ توګه مخته ولاړ. دبلې اړخه دخواص خان په څير عادل خان هم د راجه پورن مل په لښکرو باندې لکه د توپان په څير ورغلې و ، لږه شيبه سخت جنګ و شو خو دپرتاب ، پاروتي او پورن مل ځواکونه د ماتې اوتباهۍ سره مخ شوي و. د ماتې خوړلو وروسته پاروتي او پرتاب دواړه د پورن مل په لور و تښتيدل. خو په تيښته تيښته کې يې خپل فوځونه بيرته سره را يوځاې کړل اودپخوانې پلان له مخې د بيتوندا له لارې ګونډوانه ځنګلونو په لور يې د تيښتې له پاره ځآنونه تيار کړل. خوکله چې دوې د راې سين څخه ووتل او د بيتواندى په لارې باندې سرشول نو په همدې وخت کې پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړو په منډو منډو باندې دغې لارې ته ځان راورساوه ، خو هلته دهغوې بدبختي داوه چې شيرشاه سورى يې دخپل توانمند لښکر سره يوځاې په مخکې ولاړو ، کيدې شي چې شيرشاه سورى ، خواص خان اوعادل خان ته دپورن مل دتيښتې دپلان په اړه دمخه مخبرانو خبر ورکړې و. کله چې پورن مل د شيرشاه سورى د لښکر مخې ته راورسيد نو دشيرشاه سورى لښکر پرې حمله وکړه ، تر دې وخته پورې خواص خان اوعادل خان هم دهغوې ترشا رارسيدلى و اودپورن مل لښکر يې ترشا د ضربې لاندې نيولې و. دوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري واړو د پورن مل عسکر يو په بل پسې ورختم کړل ، پخپله پورن مل او پرتاب دواړه په دې جنګ کې له منځه ولاړل او د پورن مل لور پاروتي ژوندۍ و نيول شوه.

هغه وخت چې پاروتي د شيرشاه سورى مخې ته راوړل شوه نو په هغه وخت کې هلته د شيرشاه سوري د زامنو څخه علاوه خواص خان او خوکسه نور سالاران هم ناست وو. په دې وخت کې خواص خان په ډيرغور سره د شهزادګۍ پاروتي په لور وکتل ، هغه ډيره حسينه ، او ددښه شکل اوصورت خاونده وه . پاروتي ته په غور سره دکتلو وروسته خواص خان شيرشاه سورى ته په غوږ کې وويل :اقا ! که اجازه راکړئ نو زه د پورن مل دلور شهزادګۍ پاروتي په اړه لږ څه ويل غواړم. شيرشاه سوري ورته په خندا شو او ورته يې وويل چې وو ايه ته څه ويل غواړې ؟ په دې لړ کې تاته له ما څخه د اجازې دغوښتلو اړتيا نه شته. پرته له اجازې هر څه چې ويل غواړې ويې وايه.

زمادرونده شيرشاه ! زه ددې پاروتي په اړه يوه پريکړه کوم. زه هيله لرم چې ته به زما د پريکړې سره اتفاق وکړې. خواص خان دا خبره شيرشاه سوري ته په ډيرغور دکتلو په وخت کې وکړه. کله يې چې شيرشاه سورى غلې وکوت نو ويې ويل چې :

زه غواړم چې دا پاروتي دخپل مهربان فدايى خان کوچياني قبيلى ته وسپارم او هغه يې دخپل زوې اسماعيل سره واده کړي. ايا تاسې په دې لړ کې کومه نيوکه لرئ؟

په ځواب کې ورته شيرشاه سورى په خندا شو او ورته يې وويل :

خواص خانه زويه ! زه پرې هيڅ اعتراض نه لرم ، دغه نجلۍ چې اوس زما تر مخه ولاړه ده زه به يې همتاته وسپارم او ته پخپله پورته شه او خبرې ورسره وکړه. چې ايا دا هم غواړې چې همداسې وشى ؟ زه غواړم چې هر قدم چې اخستل کيږي په هغې کې ددې پاروتي رضا اوخوشحالى هم شامله وي. تر څو نوموړې دخپل ژوند پاته ورځې په خوشحالۍ سره تيرې کړي. ددې خبرې سره سم خواص خان راپورته شو اودپاروتي مخې ته ودريد.

پاروتي ! زه دشيرشاه سورى اعلې سپه سالار خواص خان يم. ګوره خورې ! ما د شيرشاه سورى سره د خبرو کولو وروسته ستا په اړه يوه پريکړه کړې ده خو اوس به ددې پريکړې په اړه له تاسره هم مشوره کوم. که چيرې ته په دې پريکړې باندې خوشحاله وې نو بيا به زه پرې دعمل کولو هڅې وکړم. خو دا ياد ساته چې هيڅ پريکړه به ستا دخوشحالۍ اورضا پرته نه کيږي .

خواص خان ددې خبرې وروسته خاموشه شو . پاروتي په خوله څه ونه ويل خو په ډيره حيرانتيا سره يې د خواص خان په لور کتل ، خواص خان ترې يوځل بيا وپوښتل چې : ګوره پاروتي خورې ! ما خو کومه داسې خبره نه ده کړې چې ستا دمزاج خلاف وي ؟ په دې وخت کې پاروتي په ځواب کې وويل چې :ګوره خواص خانه ! زه ددې خبرې په اوريدو سره ډيره حيرانه او پريشانه يم چې دشيرشاه سورى داسې يو سالار چې دهندوستان په زمکو کې ناقابل تسخير ګڼل کيږي ، هغه په ډيره نرمه لهجه اوشفقت سره ماته د خور خطاب کوي نو په دې فکر کې ډوبه يم چې زه دا دخپل ځان له پاره يوجال وګڼم او که حقيقت يې قبول کړم.

ګوره پاروتي ! کله چې ما درته خور وويلې نو بيا به دې د ورور په څير دخورولۍ حق هم ادا کوم. ته هغه فريب مه ګڼه هغه څه چې زه يې وايم په حقيقت ولاړ دي. ستاپه اړه چې ما کومه پريکړه کړې ده دهغې په اړه ستا رضامندي غواړم. زما پريکړه داده پاروتي چې زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړم چې تا د خپل یوه دوست او ملګري زوې ته واده کړم. په دې توګه به ته خپل پاته ژوند به خوشحالیو کې تیر کړې ، وو ایه چې ته دې کار ته تیاره یې ؟

د خواص خان په دې خبرو پاروتي په ژور فکر کې ډوبه شوه ،هغه خو د خپل ځان له پاره د کومې بدې او سختې سزا د حکم منتظره وه. خو کله چې ورته خواص خان دا خبره وکړه نو هغه د خوشحالیو نه په کالیو کې نه ځاییده ،دهغې د شکل څخه داسې راڅرګندیده چې هغه په خپلو خیالونو کې دفعتونو لوړو درجو کې الوت کوي. تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه بیا یې وویل چې: خواص خانه !هغه څه چې تا وویل ،که چیرې هغه له ما سره بدترینه ټوکه نه وي نو زه به درته وو ایم چې زما دخوشحالیو اخري حد به نه وي چې زه د یوه داسې چا چې د زړه ورتیا او شجاعت کیسې یې په ټوله نړۍ کې خپرې وي ماته خپله خور وویلې خبره شاته و غورزوم. ګوره خواص خانه ! هغه څه چې تا وویل سهي دي نو بیا به زه وو ایم چې تا دخپلې رویې په اساس زما ددعاګانو ، ارزوګانو او هیلو لمن د ستورو څخه ډکه کړې ده.تا زما څخه دغمونو اوښکې لرې کړې اوزما ذهن دې د خوشحالیو په رڼاو کې را ونغښت

خواص خانه ! هغه څه چې تا وویلې که چیرې هغه زما دقتل اوو ژلو دحکم څخه دمخه زما سره مذاقې نه وي نو دژوند دتیرولو له پاره چې هره لایحه زما مخې ته راشي نو زه به هغه په خوشحالۍ سره و منم. دپاروتي دځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله شو. خپل یوعسکر ته یې اشاره وکړه ، خواص خان ورته وویل چې : په منډه ولاړ شه او فدایی خان اودهغه زوې اسماعیل خان تر دې ځایه راورسوه . هغه عسکر په یوه منډه هغه لورې ته لاړ او لږه شیبه وروسته یې فدایی خان او اسماعیل خان دواړه هلته راورسول. هغوې دواړه د خواص خان تر څنګ کیناستل . خواص خان هغوې ته په کتلو سره وویل چې . زمادرونده فدایی خانه او زما درونده وروره اسماعیل خانه ! دې پیغلې ته وویڼئ ، نوموړې د راجه پورن مل لور شهزادګۍ پاروتي ده . ما هغې ته دخور غږ کړې دې، ګوره اسماعیله وروره ! ما هغه ستا له پاره خوښه کړې ده . ایاته زما ددې پریکړې سره موافق یې ؟ اسماعیل په ډیر ممنونیت سره خواص خان ته وکتل .

خواص خانه وروره ! زه خو ستا دهیڅ پریکړې د ردولو صلاحیت او وړتیا نه لرم. که چیرې تا شهزداګۍ پاروتي زما د ژوند دملګرې په څیر زما له پاره انتخاب کړې وی نو زه به داسې وګڼم چې تا زما لمن ددنیا د ټولو خوشحالیو څخه ډکه کړې ده . د اسماعیل له اړخه د ځواب وروسته خواص خان دپاروتي په لور وکتل او ورته یې وویل:

پاروتي ! دا فدایی خان زما ډیر محترم او زما ډیر زیات دوست دې .اودا دهغه زوې دې . اسماعیل خان نومیږي زه غواړم ته له همدې سره واده وکړې ، ایاته په دې اړه کوم اعتراض لرې؟ دپاروتي څټ ښکته شو او ویې ویل چې نه . ماته هیڅ اعتراض نه شته . دپاروتي دځواب په اوریدو سره خواص خان ډیر خوشحاله شو اوبیا یې په همدې ورځ د شیرشاه سورى سره د سلا مشورې وروسته پاروتي د اسماعیل سره واده کړه .(یو شمیر تاریخ پوهان لیکي چې هغه دراې سین دراجه لور شهزاګۍ د کوچیانو دقبیلې دمشر په واک کې ورکړې وه) .

راجه پورن مل ته دماتې ورکولو او په راې سین باندې د ولکې کولو وروسته ،شیرشاه سورى هملته په راې سین کې قیام وکړ. دهمدې قیام په وخت کې د چندریرې څخه قاصد راغې اوشیرشاه سورى ته یې داخبر ورکړ چې دهغه زوې جلال خان په چندریرې باندې ولکه کړې ده، ددې خبر په اوریدو سره دشیرشاه سوري خوشحالۍ څو هومره زیاتې شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان په ګړندۍ توګه خپلې خيمې ته ورننوت ، په خيمې کې کملاوتي د خندا او خوشحالیو نه ډکه راپورته شوه او د خواص خان په لور يې ور منډې کړې ، هغه يې په غيږ کې ونيوه او بيا يې د خيمې منځنۍ برخې ته د کيتاستو له پاره له ځانه سره يوړ. بيا يې په ډېره حيرانتيا سره ترې وپوښتل چې :

ماستا دراتلو تر مخه دخپلې خور ګنګا په اړه فکر کاوه ، تا ته خو دهغې دخيرخيريت په اړه د رهتاس څخه کوم خبر نه دې راغلې ، زه دهغې او دهغې دکوچنی دکتلو له پاره ډېره بې قراره يم. په دې وخت کې خواص خان په ډېره عجيبه توګه د کملاوتي په لور وکتل او بيا يې په مړاوې شانته اواز سره وويل چې: ګوره کملاوتي ! زه په خپله هم دګنګا او دهغې د کوچني په اړه اندېښمن يم،تر اوسه پورې ددواړو د خيريت په اړه ماته کوم خبر نه دې تر لاسه شوې. بيا يو ناڅاپه خواص خان خپله خبره بدله کړه او وويې ويل :

ګوره کملاوتي ! زه دبهار په لور کوچ کوم ، زه همدا اوس د شيرشاه سورى له اړخه راغلم ، هلته په بهار کې څو سرکشو ځواکونو زمونږ پر خلاف په بغاوت لاس پورې کړې دې. خو دهغوې د ځپلو او له منځه وړلو له پاره شيرشاه سورى زه ټاکلې يم. نو په دې خاطر به زه دخپل لښکر سره يوځاې سهار وختي له دې ځايه کوچ کوم. نو په دې خاطر زه افسوس کوم چې ته به زما دبيرته راستنيدو تر وختته پورې همدلته په لښکر کې اوسيږې. ته په دې اړه اندېښمنه کيږه مه ، ځکه زه په خپله ستا په اړه اندېښمن يم. او ډير ژر به دبيرته راستنيدو هڅه وکړم.

دا چې ته هر وخت د باغيانو د له منځه وړلو له پاره هغه او دې لورې ته سفرونه کوې او ما له ځانه سره نه وړې ماته د ډيرتکليف او اندېښنې وړ ګرځي ، لمړۍ چې تا زه د راجپوتانه په پولو کې پريښوم او پخپله د بنګال په لور ولاړې نو هغه ورځې هم ما په ډير تکليف او انتظار کې تيرې کړې ،اوس ته يو ځل بيا دبهار په لور خوزيږې نو زه نه پوهيږم چې ته به کله بيرته راستنيږې. کملاوتی دا خبرې خواص خان ته د ډيرې مينې نه ډکې لهجې سره په ډېره اندېښنه کې کولې.

ګوره کملاوتي ! ته پوهيږې چې شيرشاه سورى پر ما ډير زيات باور لرې او هر کله چې کوم ځواک دهغه پر خلاف بغاوت او سرکشي کوي نو بيا هغه دا کار ماته راسپارې. نو په دې خاطر زه دهغې باور او اعتماد ته دوکه نه شم ورکولې ، او بيا شيرشاه سورى پر ما دومره احسان کړې دې چې که چيرې هغه زما مرۍ پرې کړې او د فلاح او بهبود له پاره يې استعمال کړې نو خواص خان به ترې انکار ونه کړې. ګوره کملاوتي ! زه له تاسره ژمنه کوم چې ډير ژر به بيرته را ستونيږم. او زه هيلمن يم چې شيرشاه سوري به زما د راستنيدو پورې همدلته په راې سين کې تر هغو او اوسيږي چې په راجپوتانه کې حالات په مکمله توګه زمونږپر خلاف نه وي ګرځيدلي . کله چې زه دبهار څخه بيرته راستون شم نو بيا به متحده لښکر د راجپوتانه د راجه مالديو پر خلاف د ټکر له پاره تيار وو. ګوره کملا ! ته اندېښنه مه کوه. په ژوند کې داسې حالات راځي ، بلکه دداسې بيا بيا جدا والي څخه دميړه او ښځې تر منځ مينه نوره هم زياتيږي. خواص خان يو ځل بيا په ډېره مينه خپل ښځې کملا ته وکتل :

کله چې خواص خان په دې پوه شو چې کملاوتي دهغه په خبرو باندې تر ډېره پوره مطمئنه شوې ده نو بيا دخپله ځايه راپورته شو او ور ته يې و ويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! زه اوس ځم ، ترڅو خپلو لښکرو ته د تياری کولو حکم ورکړم. ځکه چې سبا سهار وختي زه له دې ځايه کوچ کوم .اوکوچ له پاره چې دکومو شيانو د را ټولولو اړتيا ده هغه به پوره کړم. همدا راز به يوځل بيا دشيرشاه سوری سره مشوره کوم ،کيدې شي چې پر ما نا وخته شي ، ته دمابنام ډوډۍ وخوره ، نن دماسختن نه وروسته شيرشاه سوري خپل ټول سالاران را غوښتي دې او هملته په خپله خيمه کې يې ورته دعوت ورکړې. نوپه دې خاطربه زه هم نن مابنامې هملته دشيرشاه په خيمه کې کوم. بيا دکملاوتی له اړخه دځواب داوريدو پرته خواص خان د خيمې څخه ووت. کملاوتي په خپل ځاې باندې ډاډمنه او مطمئنه کيناسته.

خواص خان دخيمې څخه دوتلو وروسته دخپل لښکر پړاو ته ورغې او هلته د فدايی خان دقبيلي په خيمو کې ور ننوت. اوبيا دهغې خيمې ترمخه ودريد چې دګنګا له پاره ځانګړې شوې وه.خواص خان کرار کرار خيمې ته ور ننوت ، وپې کتل چې ګنګا او نيرمل دواړه د کوچنی سره په لوبو بوختې دي. نيرمل دخپله ځايه راپورته شوه او خواص خان ته يې مخ کړاو و يې ويل :

خواص خانه !ګنګا په ډيره بې قراری سره ستا انتظار کاوه. زه ورسره کيناستم اودهغې زړه ته مې تسلي ورکوله ، تا دلته په راتلو کې لږڅه ځنډ وکړ په ځواب کې ورته خواص خان وويل چې :

نيرمل ته کينه !هغه خبرې چې زه يې دګنګا سره کول غواړم ، زه پوهيږم چې په هغو کې ستا شتون هم اړين دي. دخواص خان دوينا سره سم نيرمل دګنګا ترڅنګ بيرته کيناسته. خواص خان لمړی دخپل کوچنې سره مينه وکړه اوبيا د ګنګا تر څنګ کيناست ، ګنګا تر يوه وخته پورې په ډيره مينه خپل خاوند ته کتل اوبيا يې ورته وويل :

ستا کالي خيرن شوي دې او ما په خپلو لاسو تاته نور کالي جوړ کړې دي. زه غواړم چې ته لمړی غسل وکړې اوبيا نوي کالي واغوندې اوبيا له ما سره خبرې وکړې.

که چيرې زه دلته له تاسره نوې کالي واغوندم او بيا کملاته ورشم نو هغه به هرو مرو وپوښتي چې دا نوي کالي ما دکومه کړي دی؟ نوبيا به له ما سره هيڅ ځواب نه وي ، او که چيرې زه هغې ته کوم معقول ځواب ور نه کړم نو هغه به شک وکړي. ګنګا سمدستې دخواص خان خبره پرې کړه او وويې ويل :

که چيرې هغه درڅخه وپوښتي نو ته ورته ويلې شي چې دراې سين د فتحې په خوشحالۍ کې شيرشاه سوری ماته دا نوي کالی راکړې دي،نوبيا به کملاوتي څه ډول اعتراض وکولې شی. خواص خان د فکر کولو په توګه سر ښکته کړ.

ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، زه به غسل وکړم او کالی به بدل کړم.خو لمړۍ هغه څه واوره چې زه يې درته وايم. ګنګا او نيرمل دواړو هغه ته غوږ کيښود ،بيا ورته ګنګا وويل چې : ډيره ښه. هغه څه چې ته وايی اوس يې ووايه.

ګوره ګنګا ! ما لږه شيبه مخته د شيرشاه سوري سره په تفصيل سره خبرې کړې دي ، سبا سهار به زه له دې ځايه د خپل لښکر سره يو ځاې دبنګال په لور روانيږم.ترڅو مهاکوی ته د بغاوت سزا ورکړم. زه به هڅه وکړم چې هغه ژوندي تر لاسه کړم ،هغه فدايی خان ته هم زيان ور اړولې دې ، زه غواړم دهغه ټول ملګري له منځه يوسم ،په دې خاطر سبا سهار زما سره يو ځاې دکوچ کولو له پاره تياره اوسه. فدايی خان به دخپلې ټولې قبيلې سره يو ځاې له مونږ سره هغه لورې ته ځي. ګنګا په تيزو سترګو خواص خان ته وکتل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایا په دې لړ کې دې د کملاوتي سره هم خبرې کړي دي ؟ په هر صورت ، هغه ته خو به دې دا ویلي واې چې هغه یواځې په لښکر کې پرېږدي او ته کومې لورې ته کوچ کوې ؟

ګوره ګنګا ! دشیرشاه سوری سره د تفصیلی خبرو وروسته اودلته ستا څخه لورې ته درا تلو دمخه زه کملاوتي ته ورغلی وم. ما هغې ته ویلي دي چې زه دبهار په سیمه کې دڅو باغیانو دله منځه وړلو له پاره هغه لورې ته ورځم په دې خاطر به زه سبا سهار ددې ځایه دخپل فوځ سره یوځای کوچ کوم ، ما هغې ته عذر کړې چې زما په نه موجودیت کې به هغه څو ورځې دلته په لښکر کې ځانته اوسیږي. اوس راته ووایه چې ته نور څه ویل غواړې؟

دخواص خان دځواب به اوریدو سره ګنګا لږ څه ډاډمنه شوه ،تر یوه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه اوبیا یې وویل:

زوې دې درسره اموخت اخلي ، کله چې ته نه اوسې نو د دروازې لورې ته ګوري . که چیرې لږه موده نوره هم همداسې حال واوسی نومعلومه نه ده چې بیا به ده ته څه پیښیږي. خواص خان په ډیر غور سره دخپل زوې په لور وکتل ،رښتیا هم هغه په پرانستو سترګو دخپل پلار مخ ته کتل ،خواص خان مخته ورغې اودخپل زوې سره یې د زړه دا خلاصه مینه وکړه اوبیا یې وویل: واروه ګنګا ! دا حالت به ډیر ژر پاې ته ورسیږي ،ته ګوره چې زما اوستا په ژوند کې یو شین انقلاب را روان دې . اودا انقلاب به زما د بنګال څخه د راستنیدو وروسته را مخته کیږي. واوره ګنګا ! زه به د ماښام ډوډۍ همدلته له تاسې سره خورم. او تر ډیره به همدلته واوسم. دخواص خان ددې خبرو څخه ګنګا ډیره زیاته خوشحاله شوه ، دخپله ځایه راپورته شوه اود خواص خان ګنډلي کالی یې ورته وکړه ، دخواص خان دپورته کولو له پاره یې هغه له لاسه ونیوه ، بیا دهغې خوږ اواز د خواص خان په غوږونو کې انګازه شو.

ته خو راپورته شه ، هلته په غسل خانې کې مې ستا له پاره اوبه جوړې کړې دي ، غسل وکړه بیا دا نوې کالي واغونده ،بیا زما څنګ ته راشه او راسره کینه. خواص خان په پټه خوله پورته شو ، ګنګا ورسره یو ځاې غسل خانې ته ولاړه ، خواص خان له ځانه سره نوې لباس راواخست او غسل ځاې ته ورننوت. ځان یې پریمنځه او نوي کالي یې واغوستل بیرون راووت او ګمنځه یې راواخسته ، ویښتان یې پرې ګمنځ کړل ، خپل پخوانې کالی یې بیرته ګنګا ته ورکړل ،بیا راغې او دخیمې په منځنۍ برخه کې درې واړه کیناستل ، په خپلو منځو کې یې خبرې کولې ،بله ورځ خواص خان د فداې خان دقبیلې اوخپل لښکر سره یوځاې د

بنګال په لور کوچ وکړ. ګنګا هم دخپل زوې او نیرمل سره یوځاې دهغوې سره په سفر کې روانه وه.

فدایی خان او خواص خان د مهاکوې دمرکز څخه لا لرې وو چې فدایی خان خپل اس ورمخته کړ اوخواص خان ته ورنژدې شو . په دې وخت کې جلال خان جالو هم دخواص خان تر څنګ روان وو. جلال خان جالو دخواص خان د نائب په څیر دهغه په لښکر کې کار کاوه. فدایی خان د خواص خان څنګ ته د رارسیدو سره سم هغه ته وویل:

خواص خانه زویه ! اوس خو دادې مونږ دمهاکوې سیمې اومرکز ته ورنژدې کیدونکې یو ، خو اوس داسې پلان جوړول په کار دي چې مونږ به په مهاکوې باندې څه ډول حمله کوو ؟خواص خان ورته په مسکا شو او ورته یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره فدايي خانه ! زما درونده دوسته ! ما هم غوښتل له تا څخه په دې اړه وپوښتم خو ښه شوه چې تا پخپله په خبرو پيل وکړ. ددې خبرې سره سم خواص خان خپله توره دتيکي را وويسته اوپه فضا کې يې پورته کړه ،خپل شاته لښکر يې و دراوه . دهغه د لښکر ددريدو سره سم د فدايي خان قبيله هم تم شوه.

ګوره فدايي خانه !اوس را ته ته ووايه چې مونږ به ترڅه وخته پورې د مهاکوي مرکز ته ور رسيږو. خواص خان ترې وپوښتل :

فدايي خان ورته وويل :ګوره خواص خانه زويه !په کومه توګه چې مونږ روان يو ، نو که همداسې ولاړ شو نو تر سبا ما سپښينه پورې به د مهاکوي مرکز ته ور رسيږو.

دفدايي خان د ځواب داوريدو وروسته خواص خان خپل سرټيټ کړ او په فکر کې ډوب شو په دې وخت کې جلال خان جالو اوفدايي خان دواړو په ډير غور سره د خواص خان په لور کتل. خواص خان دخپله ځانه سره اخرى پريکړه وکړه اوبيا يې فدايي خان ته مخ کړ او ورته يې وويل:

فدايي خانه ! پرمهاکويي چې ما دحملې له پاره کوم پلان تيار کړې دې هغه په غور سره واوره. زمونږ ښي لورې ته چې کوم ځنګل دې ته به دهغې ځنګل په لور دخپلې قبيلى سره يوځاې ولاړشې ، داسيمې ما کتلې دى او زه هيلمن يم چې دا لاره به نيغه دمهاکوي مرکز ته رسيږي. په ځواب کې ورته فدايي خان وويل :

خواص خانه ! ستا خبره سهي ده. خواص خان ورته په خندا کې وويل چې : نو که زما خبره سهي وى نو فدايي خانه واوره !څومره لښکر چې له ماسره دې هغه به زه په دوو برخو وويشم، يوه برخه به يې له ماسره پاته شي اوبله به يې دجلال خان جالو سره يوځاې ولاړ شى . جلال خاه جالو به ستا دقبيلى سره يوځاې اوسې ، مګر دوې به ستا دقبيلى ښې لورې ته مخکې تګ کوى.

واوره فدايي خانه !ته به زما ددې خبرې سره هم اتفاق وکړې چې کله چې مونږ مخته ورځو نو مهاکوي به دهمدې ګڼو ځنګلونو دښې لورې څخه راوزې اوپرمونږ به حمله کوي ،ځکه زما داندازې اوخيال په اساس دهغه مرکز په همدغې لاره چې مونږ پرې روان يو ،په همدې ګڼ ځنګل کې پروت دې. فدايي خان ورته وويل چې : زويه !ته بلکل سهى وايې.

که چيرې دا هم سهي وى ، نو زه به دخپلې برخې دلښکر سره يوځاې دځنګل په چپ اړخه کې ور ننوځم اوپه همدې ځنګل کې به ځان ترى تم کړم اوستا دقبيلې ترڅنګ څنګ به په پټه روان اوسم. په دې توګه به زما اوزما دلښکرو په اړه څوک نه پوهيږي چې زه په سنګر کې يم اوستا د قبيلى ترڅنګ څنګ روان يم.

زما دلښکر بله برخه به د جلالخان جالو تر قومندې لاندې ستا د قبيلې ښې لورې ته مخته ځي ، ځکه چې مهاکوي به دښې لورې دځنګلونو څخه حمله کوي. نوکه چيرې هغه حمله وکړى نو جلال خان جالو به په ډاډ منه توګه دهغه حمله تم کړي. اوستا قبيلې ته به کوم زيان و نه رسيږي. تر دې وخته پورې به زه هم د ځنګل دچپ لورې څخه راوتلې يم اوخپله حمله به مې پيل کړې وي په دې ترتيب به مونږ مهاکويى ته دتيښتې لاره بنده کړو ،زه هڅه کوم چې هغه ژوندې ونيسم.

تر دې ځايه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بيا يې خپل ښې لورې ته په آس سپور جلال خان جالو ته مخ کړ اوورته يې وويل: جلال خانه وروره ! ايا ته زما ددې پلان سره موافق يې ؟جلال خان جالو سمدستې خپل سر ښکته کړ او ويې ويل: امير خواص

(c) ketabton.com: The Digital Library

خانه ! زه په مکمله توګه ستا ددې پلان سره موافق يم ، زه هيلمن يم چې مونږ به په عملې توګه دا پلې کړو . نو که چيرې ددې مهاکوي په ځاې سل نور مهاکويان هم راشی نوبيا يی هم مونږ په دې ځنګلونوکې له پښو و غورزو. دجلال خان جالو دځواب څخه خواص خان ډير خوشحاله شو . ددې وروسته هغه خپل لښکر په دوو برخو وويشه ، ديوې برخې سره خواص خان په خپله په چپ لورې ځنګل کې ور ننوت ،په داسې حال کې چې بله برخه دجلال خان تر قومندې لاندې دفدايی خان دقبيلې تر څنګ په ځنګله کې روان شوه . په دې توګه په هغه لويه لاره باندې فدايی خان او جلال خان دواړه دخپلو لښکرو سره روان و او خواص خان دځنګله په چپ لورې کې پټ دخپلو لښکرو سره مخته ورته.

بله ورځ ماسپښين نژدې ، هغه وخت چې خواص خان ، فدايی خان او جلال خان جالو دخپل جوړ شوي پلان په مطابق جنوب شرق لورې ته مخکې تګ کاوه چې په دې وخت کې دښې لورې دځنګله څخه مهاکوي دډير سترا و ويريدونکې لښکر سره يوځاې د تورو تيارو او د اورد سکروټو په څير دفدايی خان او جلال خان په لښکرو راپريوت.

جلال خان جالو دخپلو لښکرو په مټ او فدايی خان دخپلې قبيلی د ځوانانو په مټ د مهاکويی دا يرغل تم کړ اوتر ډيره پورې يی دمهاکويی د لښکر سره سخته مقابله وکړه .کوم وخت چې جلال خان او فدايی خان د مهاکوي دلښکرو سره په ډيره وينه تويونکې جګړه کې بوخت وو ،په همدې وخت کې دځنګله دچپ لورې څخه د تورو تيارو ماتونکې خواص خان بيرون راووت . او د مهاکويی دلښکرو تر شا يی پر هغوې تباه کونکې حمله راوسته.

د خواص خان دحملې سره سم جلال خان جالو اوفدای خان هم په خپلو حملو کې ډيرښت راوست ،په دې وخت کې په مهاکويی ددرې اړخو څخه حمله شوې وه.د مخې له لورې جلال خان اوفدايی خان په هغې باندې وژونکې ګذارونه کول او د جنوب او شرق له لورې پر ې خواص خان طلسم ماتونکې حمله کړې وه. ددې حملو په واسطه د مهاکويی دلښکرو حالات ډير خراب شوی و . په دې خاطر مهاکويی د جنګ دميدان څخه د تيښتې پريکړه وکړه خو په هغې کې هم ورته برياوې په لاس ورنغلې. ځکه خواص خان خپل لښکر تر ډيره پورې خپور کړې و ،جنوبی اوشرقي ټولې لارې يی بندې کړې و ، بيا خواص خان د جلال خان په لور يو ګړندې قاصد ور وليږه او ورته يی حکم وکړ چې دغرب په لور د مهاکويی د تيښتې لارې بندې کړې او دمهاکويی د ژوندې نيولو هڅه وکړې.

دخواص خان دحکم سره سم په شمال لورې کې فدايی خان په پرليسې توګه په مهاکويی باندې حملې کولې په داسې حال کې چې جلال خان دخپل لښکر سره يو ځاې د غرب په لور ولاړ اودمهاکويی لاره يی و نيوله . اوس نو د څلورو خواو څخه دمهاکويی دلښکرو عامه وژنه پيل شوې وه ، بيا داسې يو وخت راغې چې دمهاکويی ټول لښکر له منځه تللې و . اومهاکويی دخواص خا ن په لاسو ژوندې نيول شوې و . ددې جنګ نه وروسته خواص خان هملته د جنګ په ميدان کې د فدايی خان قبيلې اوخپلو عسکروته د ارام کولو له پاره حکم وکړ اوبيا په بل سهار په تيارو تيارو کې دراې سين په لور بيرته کوچ وکړ.

کله چې خواص خان دفدايی خان دقبيلې سره يوځاې د راې سين سيمې ته را نژدې شو نوسمدستی يی خپل آس رامخته کړ او د ګنګا څنګ ته راغې. ګنګا په يوه ځواکمن آس سپره وه او خپل کوچنې يی تر شا پورې تړلې و . دخواص خان په کتلو سره ګنګا ډيره خوښه شوه ، کوچنې هم په ډير غور سره د خواص خان په لور کتل او په ډيره بې قراری سره يی دخپل پلار مينې ته انتظار ويست. کله چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان را نژدې شو نو ګنګا خپل آس کرار کړ، خواص خان ورمخته شو او د ګنګا په ملا پورې تړلې کوچنۍ ته يې مينه ورکړه او بيا يې ګنګا ته وويل چې:

ګوره ګنګا ! ته اوس اندېښنه مه کوه ، زما او ستا د جدا او سيدو لارې نورې پای ته ورسيدې ، ګنګا ورته په ډېره مينه وويل چې:

خواص خانه ! زما حبيبه ! زه د حالاتو څخه پوره پوره خبره يم. زه پوهيږم چې هغه جدايي چې زمونږ د دواړو ترمنځ په موقتي توګه را غلې وه هغه ډېره عارضي او ډېره ژر له منځه تلونکې ده. بيا به د تل له پاره مونږ يو ځان او دوه قالبه و اوسو. ګنګا دا خبرې په پوره مينه او محبت سره کولې

ګوره ګنګا ! ته د څه وخت له پاره د فدايي خان په همدې قبيلې کې او سيږه. راې سين ته د رسيد و سره سم به زه يو ځل هلته کملاوتي ته ورشم ، د هغې وروسته چې مونږ دواړو کوم پلان جوړ کړې دې د هغې مطابق به عمل کوم.

ګنګا ورته په خندا کې خپل سر را ښکته کړ، خواص خان هم پرې خوشحاله شو ،بيا يې خپل آس ته لښته ورکړه او د خپل لښکر په لور ولاړ. ګنګا د خواص خان د لارښوونې په مطابق هملته د فدايي خان په قبيلې کې پاته شوه.

خواص خان د خپل لښکر او د فدايي خان د قبيلې سره يوځای راې سين ته ورسيد ، شيرشاه سوري او د هغه سالارانو د خواص خان ،جلال خان او فدايي خان ټولو د زړه د اخلاصه استقبال وکړ. بيا د شيرشاه سوري په حکم فدايي خان د شيرشاه سوري د لښکر په منځنۍ برخه کې د خپلې قبيلې سره پړاو وکړ ، په داسې حال کې چې خواص خان هم د ګنګا او خپل زوې سره يو ځای د فدايي خان د قبيلې په لور ور غلل. هغه خپل لښکر ته د شيرشاه سوري د برخې د لښکر سره يوځای د پړاو کولو حکم وکړ.

۷۶

کملاوتي په خپله خيمه کې ځانته ناسته وه چې د خيمې په دروازې کې ملوک چند او منوهر داس دواړه را څرګند شول. بيرون ولاړ ساتونکې هم هغوې دواړه منه نه کړل ، ځکه هغه پوهيده چې دوې دواړه د کملاوتي نژدې خپلوان دې او د هغې خيمې ته کله کله راځي ، کله چې هغوې خيمې ته راننوتل نو کملاوتي پورته شوه او هغوې ته يې ښه راغلاست ووايه. او بيا چې کله هغوې دواړه د کملاوتي څنګ ته ورغلل او کيناستل نو کملاوتي د احتياط په خاطر د دروازې لورې ته وکتل او بيا يې په ډېره پټه توګه د دوې څخه وپوښتل:

ايا تاسو کوم ښه خبر راوړې دې؟

ګوره مالکې ! ما او منوهر داس په دې خاطر ستا خدمت ته راغلې يو چې تا ته ووايو چې په بهار کې د بغاوت د ټکولو وروسته دا دې ستا ميړه خواص خان بيرته راې سين ته راستون شوې دې ،اوس هغه د خپل پړاو د عسکرو څخه ليدنه کوي ، زما په آند چې تر لږه وخته پورې به هغه د لته ستا څنګ ته راشي. زه او منوهر داس په دې خاطر ستا خوا ته راغلو چې اوس ته مونږ ته د هغه د له منځه وړلو له پاره کوم اخري خبره وکړې. ملوک چند ورته دا خبرې په ډېره پټه توګه وکړې.

ګوره ملوک چنده ، ستا خبره سهي ده ، زما په آند چې اوس وخت را رسيدلې دې چې خواص خان له منځه يوړل شي ،ووايه چې ته په دې اړه څه فکر کوې ؟کملاوتي ورته په ډېره راز سره وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو منوهرداس دخپلو خیالاتو د ځرګندولو په وخت کې وویل :

ګوره مالکې ! زه خوغواړم چې همدا نن شپه دخواص خان کار هم ورختم کړل شي اوکه نه دا معامله به نوره هم اوږده شي. او څومره چې اوږدیږي همغومره به زمونږ له پاره ستونزې را زیاتیږي. کملاوتي په ډیر غور سره د منوهرداس په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

منوهرداسه او ملوکچنده. واورئ ! نن به نیمه شپه تاسو د خیمې د شا ددروازې څخه دننه راشئ ، هغه وخت به خواص خان په ژور خوب ویده شوې وي. دې لورې ته چې کوم ساتونکې ولاړ دې هغه به زه دګیډې د درد په بهانه دډاکټر پسې واستوم تر څو ماته دهغه څخه دوایې راوړي او تر هغې چې هغه ماته د ډاکټر څخه دوییی راوړي تر هغې به تاسو دخواص خان کار وختم کړي وی او دهمدې دروازې څخه به ووزئ او وبه تښتئ ، او تر ټولو ښه خبره داده چې په کومه خیمه کې چې زه او سیرم او په کومه کې به چې اوس خواص خان راځي او قیام به په کې کوي دلښکر په منځ کې نه ده. بلکه یوې لورې ته ده ، نو په دې خاطر به دخواص خان د وژلو وروسته مونږ ته تیښته هم دومره اسانه وی ، زما په فکر چې ددې وروسته به خواص خان دا خیمه د لښکرو منځته ور منتقلوي ، خو دا خبره هم یاد ساتئ چې که چیرې همدا نن شپه هغه دا خیمه دلښکرو منځته یوړه نو بیا به تاسو نه راځئ ، که چیرې دا خیمه همدلته نصب وه نو تاسې د پلان په مطابق خپل کار ته دوام ورکړئ ، واورئ ! زما په اند چې خواص خان به اوس دې لورې ته راځي ،ځکه دهغه دبرخې لښکر به پړاو کړې وي ، نو په دې خاطر تاسې د شا ددروازې څخه بیرون شئ ،دکملاوتی دحکم د اوریدو سره سم منوهر داس او ملوکچند دواړه د خیمې د شا د دروازې څخه بیرون ووتل.

شپه پښه شوې وه ، اوخواص خان په خپله خیمه کې په ژور خوب ویده و ، شپه د نیمایی څخه اوښتې وه خوکملاوتي په ډیره بې قرارئ سره وینښه پاته وه. خوکله یې چې دخیمې د شا ددروازې څخه څه حرکت محسوس کړ نو په یوه منډه دخیمې هغه دروازې ته ورغله ، ویې کتل چې ددروازې څنګ ته ملوکچند او منوهرداس ولاړ دي. کملاوتي ورته په غوږ کې وویل چې:

ګورئ هغه لورې ته ساتونکې ما د ډاکټر پسې استولې دې او هغه به دلږه څنډ وروسته را ستنیږي ، خواص خان په دې وخت کې په خواږه خوب ویده دې ، رانوځئ چې دهغې د له منځه وړلو له پاره ددې نه ښه وخت بل نه پیدا کیږي. ما د دې ځایه دتیښتې له پاره خپل ټول سامان را ټول کړې دې ، اوس تاسو دننه راشئ اوخواص خان ووژنئ. اودهغه د وژلو وروسته بیرته په دهمدغې شا د دروازې له لورې بیرون ته ولاړشئ.

دکملاوتي د وینا سره سم منوهرداس او ملوکچند خیمې ته را ننوتل ، کملاوتي ورته لاره وښوده ، دواړه یې د خیمې هغه خونې ته یوړل کومې کې چې خواص خان ویده شوې و ،بیا کملاوتي په خوله څه ونه ویل خو په اشارې سره یې دخواص خان لورې ور وښود ،پخپله په ډیره ګړندی توګه بلې خونې ته ولاړه.

لږه شیبه وروسته منوهر داس او ملوکچند هغه ځاې ته ورغلل چې کملاوتي په کې ولاړه وه. کملاوتي وکتل چې دهغوې په لاسو کې په وینو ککړې تورې وې. کملاوتي دا وانګیرله چې دوې دواړو خواص خان له منځه وړې دې. بیا ملوکچند کملاوتي ته وویل: ګوره مالکې ! مونږ خو ستا په وینا دادې خواص خان له منځه یوړ، اوس ستا دکمرې تر څنګ دخواص خان لاش پروت دې کملاوتي اندیښنه ځرګنده کړه. تاسې دواړه دا په وینو ککړې تورې همدلته په خیمه کې ښخې کړئ ، اوراځئ چې له دې ځایه و تښتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکملاوتي د وینا سره سم منوهر داس اوملوکچند خپلې تورې هملته په خیمه کې ښخې کړې اوبیا درې واړه دخیمې دشا ددروازې ځخه ووتل اوپه تیښته شول.

کملاوتي لا تر اوسه دخیمې ځخه څو قدمه لرې تللې نه وه چې د شاله اړخه پرې د تورې ګذار وشو. داسې ګذار چې توره یې ملا ځخه بیرون ووتله. اوکملاوتي یو ناڅاپه چغې اوسوری جوړې کړې.

۷۷

کملاوتي د خوبه په بړبړو سره راپورته شوه ، ژر ژر یې په خپله ملایې لاس وواهه. او بیا په عجیبو فکرونو کې ډوبه شوه. بیا یې خپل ځان ته وکتل او ویې ویل: زما په ملا خو چا توره نه ده را ننویستلې، ایا منوهرداس او ملوکچند به خواص خان وژلې نه وي ؟دا چې حقیقت څه دې ، زه نه پوهیږم خو ما خوب کوت. بیا کملاوتي خپل سر په دواړو لاسو و نیوه اوپه ډیره اندیښنه کې خپل ځان ته وویل:

اه.دا څه ډول ظلم اوتیرې وشو ، ما خو داسې ګڼله چې منوهرداس او ملوکچند به خواص خان له منځه وړې وي ، خو دا خوب دحقیقت سره هیڅ ډول تړاو نه لري. نه زما په ملا کې چا توره را ننویستې اونه هغوې دواړه دخواص خان د وژلو له پاره زما خیمې ته را ننوتې دي .دا زما ویریدونکې خوب و. کملاوتي په همدې اندیښنو کې پاته شوه ځکه چې دشپې له اړخه خواص خان دهغې تر څنګ ویده شوې و خو اوس خواص خان هلته نه وموجود. دخواص خان د نه موجودیت له امله کملاوتي نوره هم اندیښمنه شوه.

کملاوتي غوښتل دخیمې په دروازه کې دولاړ ساتونکې ځخه څه وپوښتي چې په همدې وخت کې ځوکسه ښځې دهغې خیمې ته راننوتلې ، هغوې په وسلو سمبال وې ، هغوې کملاوتي و نیوله او په رسیو کې را تاوه کړه ، کملاوتي دهغوې ځخه بیابیا پوښتل چې تاسې ځوک یاست او ولې ما په دې رسیو کې را نغاړئ ؟ایا تاسو نه پوهیږئ چې زه دشیرشاه سوری داعلې سالار خواص خان ښځه یم ؟تاسې ولې زما سره داسې خراب سلوک کوئ ، داسې ځرګندیده چې دا ښځې متحرکې مجسمې وي ، ځکه یوې هم کملاوتي ته دهغې دپوښتنو په اړه ځواب نه ورکاوه . بس په ډیره بیړه یې کملاوتي په رسیو کې و تړله اوبیا یې را ښکودله اودخیمې ځخه یې بیرون وویستله.

هغوې کملاوتي یوې بلې خیمې ته یوړه ، په هغه خیمه کې دوه کوچنې کوچنې مشالونه روښانه و ، چې خیمه یې پوره پوره رڼا کړې وه. په خیمې کې یوه خالي بستره هم وه ، چې کملاوتي یې پرې ور وغورځوله.

بیا په تحکمانه توګه یوې ښځې کملاوتي ته وویل چې ستا اصل ځاې دا دې ، خو ګوره کملاوتي ! ددې ځایه به د تیښتي هڅه نه کوې او که نه ځت به دې در پرې کړل شی. ته خپل ښې لورې ته ووینه چې هلته ځوک پروت دې. کملاوتي خپل ښې اړخ ته وکتل ، هلته دهغې کوژده شوې دکاکا زوې مهاکوې به ځنځیرونو کې تړلې پروت و . ددې ټولو حالاتو په کتلو سره کملاوتي ډیره حیرانه دریانه وه ، نه پوهیده چې څه وکړي ، په دې هم نه پوهیده چې دشپې په دې تیاره کې دا انقلاب څه ډول راپیدا شو . هغې غوښتل ددې ښځو ځخه پوښته وکړی ، خو هغه ښځې دهغې د پوښتنو د ځوابولو پرته د خیمې ځخه بیرون ووتلې.

۷۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوري څو ورځې نور هم هلته تم شو او د رای سین او چندیري نظم ونسق یې درست کړ او هلته یې خپل حاکمان و ټاکل او بیا د خپل لښکر سره یوځا د اګرې په لور روان شو. فدایي خان هم د خپلې قبیلې سره یوځای د هغه په لښکر کې روان و.

په اګرې کې شیرشاه سوری په پوره ځواک سره خپل ځان د راجه مالدیو پر خلاف د حملې له پاره تیاروو . بیا ددې تیارو په پایلو کې هغه اتیا زره فوځ له ځانه سره واخست او د راجه مالدیو پر خلاف د جنګ له پاره هغه لورې ته ورغې. هغه د راجپوتانه په پولو کې خپل فوځ ته د پړاو کولو حکم وکړ ، په دې وخت کې شیرشاه سوری خپل ټول سالاران یوې خیمې ته را ټول کړل ، دا د جنګ د پلان له پاره یوه کاری غونډه وه چې په کې فدایي خان او زوې اسماعیل خان هم ګډون درلود. کله چې ټول سالاران د شیرشاه سوری په خیمې کې سره راټول شول نو بیا شیرشاه سوری هغوې ته په وینا کې وویل چې:

زما دوستانو ،سالارانو او زامنو ! واورئ چې مونږ اوس د مارواړا د راجه مالدیو پر خلاف دادې د راجپوتانه پولو ته را رسیدلې یو اودلته مو پړاو کړې دې. نو زه تاسو ته ډاګیزه کوم چې د راجه مالدیو د پولو د ورننوتلو له پاره زمونږ تر مخه دوه سترې لارې شته. یوه د رنتمبور څخه تر اجمیره پورې ده او بله د شیخاوټی او نارونو څخه تیریږي او د ناګور په لور ورځي. اوس به مونږ او تاسو ټول په ګډه دا پریکړه کوو چې مونږ ددې لارو څخه کومه یوه خپله کړو تر څو د راجه مالدیو پرخلاف یو پریکنده جګړې ته ځان ورسوو. ددې تر څنګ به زه تاسو ته دا هم ډاګیزه کړم چې اوس راجه مالدیو د خپلو اتیا زرو عسکرو سره یو ځای د جودپور نه بیرون پړاو کړې دې. په داسې حال کې چې د هغه ډیر ښه جنرالان کوپا او جیتا دواړه د شل زرو د لښکر سره یو ځای ددیدوانه په سیمه کې پړاو کړې دې. د مالدیو په ملاتړ کې یو دریم لښکر هم شته چې هغه د راټورانو د ډلې څخه جوړ شوې دې او قوماندانې یې یو جرنیل کهیم کوي ، دوې د جی تارن او پیار تر منځه قیام کړې دې. اوس نو که مونږ د راجه مالدیو د سلطنت د ولکې کولو له پاره ورمخته کیږو نو دا اندیښنه شته چې هسې نه چې دا ټولې لښکرې زمونږ پر خلاف را ټولې شی او په متحده توګه پر مونږ باندې حمله وکړي.

تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده چې راجه مالدیو به تر ټولو لمړی خپلو جنرالانو هر یو کوپا و جیتا ته حکم کوي چې هغوې زمونږ د لښکر سره مقابله پیل کړي. تر څنګ به یې خپل بل جنرال کهیم کرن ته حکم وکړی ترڅو هغه د راټورانو د لښکر سره یو ځای زمونږ تر شا را څرګند شي او مونږ ته د زیان د رسولو هڅه وکړي. او یا هغه وخت چې کوپا او جیتا زمونږ سره په جنګ کې ښکیل وي نو کهیم کرن هم د وینې تو یونکي حیوان په څیر پر مونږ شبخون وکړي.

ددې حالاتو په رڼا کې ، زما دوستانو !تاسې ماته په راجه مالدیو باندې د حملې کولو له پاره څه سلا او مشوره راکوئ. شیرشاه سوری ددې پوښتنې د کولو وروسته خاموشه شو او د خپلو سالارانو څخه د ځواب د غوښتلو منتظر پاته شو . تر یوه وخته پورې ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سره مشورې وکړې او بیا خواص خان د ټولو په نمایندګئ وویل :

زمونږ درونده اقا ، شیرشاه !د حرب د فنونو او سیاسې اړخه چې تا د کومو دوو لارو یادونه وکړه ،هغه دواړه ډیرې مهمې دي ، ددې نه علاوه دا چې زمونږ د ډلې څخه یو هم د راجپوتانه د سیمو څخه پوره اګاهي او خبر تیا نه لري.او بیا دا چې د مارواړ د راجه مالدیو عسکري تو ان هم له مونږه نه ډیر زیات دې. په دې حالاتو کې د راجپوتانه په صحرا کې په ورداخلیدو سره به مونږ ته ډیر احتیاط کول په کار وي او تر څنګ به یې پوره ګړندي توب ته هم اړتیا وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درونده شیرشاه ! لکه څنګه چې تا مخته یادونه وکړه په دې وخت کې په خپله مالدیو ، دهغه جنرالان کوپا اوجیتا او کهیم کرن په مختلفو سیمو کې دخپلو لښکرو سره پراته دي. هغوې ددې انتظار باسي چې مونږ د صحرا دکومې لارې څخه غواړو راجپوتانه ته ور ننوځو تر څو هغوې زمونږ تر مخ خپل ځآنونه منظم کړي او متحرک شي . نو په دې خاطر که مونږ غواړو د راجپوتانه د راجه ګانو پر خلاف موفقیت تر لاسه کړو نو زمونږ د حرکت څخه باید دشمن بلکل خبر نه شی . او زمونږ د جنګي پلان څخه هم خبر نه شي چې په راجپوتانه کې کوم ښار زمونږ لمړۍ هدف دې . ددې نه علاوه په راجه مالدیو باندې د حملې کولو په وخت کې څه احتیاطی تدابیر هم نیول په کار دي اوهغه دا چې د راجه مالدیو په چار چاپیر کې نور کوچنی کوچني راجه ګان هم شته ، اومونږ باید دهغوې د سیمو احترام او درنښت وکړو. اوکه نه هغوې به په غضب شي او مالدیو تر څنګ به زمونږ پر خلاف و دریږي.اودمالدیو ځواک به نور هم ځواکمن کړي.

درونده شیرشاه !تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده ، راجه مالدیو او دهغه نور ټول جنرالان په دې وخت کې زمونږ څخه داهیله لري چې مونږ به د اجمیر په لور خوزیږو . او تر ټولو دمخه به اجمیر خپل هدف ټاکو. ځکه کوپا او جیتا چې په کوم ځای کې قیام کړې دې دهغې څخه دا سې څرګندیږي چې هغوې په دې تمه دي چې مونږ به د اجمیر په لور کوچ کوو . او څه وخت چې مونږ دا سې وکړو نو کوپا اوجیتا به زمونږ په اړخونو باندې یرغل راوړي ،په دا سې حال کې چې د مالدیو بل جنرال کهیم کرن د راټورانو سره یو ځای زمونږ تر شا حمله کولې شی ، په دې اساس زما مشوره داده چې مونږ باید د ټولو تر مخه اجمیر خپل هدف ونه ګرځوو. ددې تر څنګ د اجمیر کلا هم ډیره ستره او ډیره مستحکمه ده اودداسې مستحکمې کلا سو به به زمونږ ډیر وخت خراب کړي. ددې سره یوځای به مالدیو ته کافی وخت تر لاسه شي تر څو هغه زمونږ پر خلاف بل کوم چال و چلوي.اوپه دې توګه زمونږ جنګي پلان د ناکامۍ سره مخ کړي اودا هم شونی ده چې که چیرې مونږ ډیره موده هلته په اجمیر کې په جنګونو کې را ونښلو نو راجه مالدیو دخپل فوځ یوه برخه جدا کړي اود هریانه له لارې د دهلي په لور ولاړ شی اوپه دهلی د ولکې کولو هڅه وکړي . که چیرې دا سې وشو نو دا به زمونږ له پاره ډیر زیانمن ثابت شي . په دې اساس صحراته د ورننوتلو نه وروسته داسې احتیاط سره قدم اخستل په کار دي چې دهغې څخه راجه مالدیو اودهغې نور جنرالان بلکل خبر نه شی . اونه هغوې ددې اندازه واخلي چې مونږ لمړۍ کومې لورې ته ځو اوهدف مو څه دی؟

شیرشاه سوري دخواص خان دغه وړاندیز دومره خوښ کړ چې هغه د خیالونو په زانګو کې زنګیدونکې پاته شو. په دې خطر هغه په دې موضوع باندې د نورو خبرو کولو څخه ډډه وکړه . هغه سمد ستي دغه جنګې غونډه پای ته ورسوله او خپل فوځ ته یې دکوچ کولو حکم وکړ . اوپه دې توګه شیرشاه سوري د راجه مالدیو پر خلاف د حملې کولو له پاره دراجپوتانه دریګستان له لارې ور ننوت.

دلته د سترګو تر دید پورې شګې اوشګې خپرې دي، په دې شګو کې د سفرکولو په وخت کې داسونو سومان دننه په شګو کې ورننوځي. ددې نه علاوه د شیرشاه سورې سره چې د سامانونو او خوراکي توکو کومې ډکې ګاډۍ وې هغه هم په شګو کې د سفر وړ نه وې. شیرشاه سوری ددې ستونزې دحل له پاره یوه ډیره ښه لاره خپله کړه . هغه دشګو څخه بوجۍ ډکولې او په دې توګه یې سړک جوړ کړ اوبیا یې په همدې سړک باندې خپل لښکرا و خوراک څښاک توکې په همدې ګاډیو کې په ډیره بیړه سره مخته وړل. په صحرا کې د ورننوتلو نه مخکې شیرشاه سوری د فوځ څو ډلې له ځانه جدا کړې وې ترڅو د جنګ په دوران کې ددهلی ، اګرې او نورو ښارونو څخه دهغه لښکر ته دخوراک څښاک وسایل را ورسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری په داسې حال کې چې په ډیره ګړندۍ توګه د صحرا څخه تیریده دخپل دښمن د دوکې له پاره هغه تر ټولو دمخه دبیکانیز لورې ته مخه کړه . په دې وخت کې راجه مالدیو هم متحرک شو ، هغه خپل پنځوس زره عسکر دتارن سیمې ته له ځانه سره راوړل تر څنګ یې خپل اعلې سالاران کوپا ، جیتا او اکهیراج ته هم حکم وکړ چې هغوې درې واړه هم خپل فوځونه د دیدانه څخه د تارن په لور راوړي. ددې نه علاوه د راټورانو یو لښکر هم د جنرال کهیم کرن په مشرۍ د مالدیو دکومک له پاره د تارن لورې ته روان شو .

جې تارن نومې دغه سیمه چې مالدیو په کې خپل ځواکونه راټول کړي و ،دجودپور څخه پنځوس میله شرق لورې ته او د اجمیر څخه څلویښت میله غرب لورې ته پرته ده . مالدیو خپل ټول لښکر همدلته را ټول کړ تر څو په وخت شیرشاه ته ګذار ورکړی . که چیرې شیرشاه د جودپور په لور ولاړ شی نوهم به یې د ضربې لاندې و نیسي او که داجمیر په لور ولاړ شی نو هم به یې دحملې څخه خوندي پاته نه شی. خو هغه دبیکانیز سیمه حالاتو ته پری اینبې وه.

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د بیکانیز لورې ته د مالدیو هیڅ دفاعي ځواک نه شته .نو هغه هم بیکانیز له نظره و غورزاوه اوپه ناڅاپي توګه را وګرزید او دجې تارن په لور ور وګرځید ، مالدیو هم همدلته دخپلو ټولو لښکرو سره یوځاې پړاو کړې و. په دې توګه دواړه لښکرې په صحرا کې یود بل مخ په مخ دجنګ له پاره تیارې شوې .

په کوم ځاې کې چې د مالدیو او شیرشاه سوری لښکرې یوبل ته مخ په مخ پریوتې وې هغه سیمه د شرق د اړخه پرته د نورو درې واړو اړخونو ته د لوني اودهغه دمعاون دریابونه بهیدل. خو دیخنۍ په موسم کې دا دریابونه وچیدل ،په دې سیمه کې ځنګلې ګیاه او وچې ویالې جوړې شوې دي چې دهمدې په واسطه د لښکرو تر منځ کوچني کوچني جنګونه کول اسانه کار و . هغه وخت چې شیرشاه سوری د جې تارن او بیار تر منځه سیمه کې د خپل لښکرسره یو ځاې پړاو وکړ نو کوپا ، جیتا او کهیراج چې هلته په دیدانه کې دخپلو لښکرو سره پراته وو هغوې هم دې سیمې کې د خپل اقا راجه مالدیو سره یو ځاې شوي وو. دد ې نه علاوه د راټورانو قوماندا کهیم کرن هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې دلته رارسیدلي و.

اوس نو حالات داسې وو چې را جه مالدیو اوشیرشاه سوری دواړه په دغه سوزنده صحرا کې دخپلو فوځونو سره یو ځاې یودبل په مقابل کې پراته وو. راجه مالدیو غوښتل د جنګ پیلامه د شیرشاه له خوا وشی خو شیرشاه پخپله دجنګ دپیلامې څخه اندیښنه درلوده ، دبله اړخه شیرشاه سوری د جنګ پیلول نه غوښتل ،ځکه هغه دجنګ هغه ډلې چې د فوځونو د کومک درسولو له پاره یې په لارو کې درولې وې دهغوې سره یې تر اوسه پورې اړیکې نه و جوړ شوې.په دې خاطر هغه دحملې کولو څخه ځان ساته .

ان تر یوې میاشتې پورې دې دواړو فوځونو یوبل ته دجنګ دپیلولو انتظار کاوه. بلاخره شیرشاه سوري دخپلو هغو کسانو سره هم اړیکې استوار کړل چې دخوراک او نورو موادو دکومکونو د رالیږلو له پاره یې په لارو کې ټاکلي وو . او بیا یې په راجه مالدیو باندې دحملې کولو پریکړه وکړه.

دحملې کولو دمه شیرشاه سوري دخپلو جنګې قوماندانانو غونډه را وبلله. دا غونډه دهغه په خیمه کې وشوه ، په دې خیمه کې خواص خان ، جلال خان ، برهم جیت اودشیر شاه سوري زامن هم راټول شوي و و . کله چې دا ټول په خیمه کې سره راټول شول نوبیا شیرشاه سوری ورته وویل چې : په دې صحرا کې دخیمې وهلو وروسته ما انتظار کاوه تر څو د کومک رسولو دګروپونو سره خپل اړیکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټينګ کړم ،اوس دا اړيکې ټينګ کړل شوي دي ، اوس نو ددې نه زيات زه دلته په دې صحرا کې انتظار نه شم کولې. ځکه چې مونږ چې په دې صحرا کې څومره ځنډ کوو همغومره زمونږ په زيان تماميږي. د رسد اوکومک لړۍ هم قطع کيدې شی په داسې حال کې چې د مالديو تر شا دهغه ښارونه دهغه ټولې اړتياوې پوره کوي،په دې اساس زه به سبا سهار وختي د جنګ نغاره وهم.اود راجه مالديو پر خلاف حمله کوم په دې لړ کې تاسې ماته څه مشوره راکوئ

کله چې شيرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ډير غور سره وکتل او ورته يې وويل :

درونده شيرشاه ! زه خواص خان په دې وخت کې يو وړانديز کول غواړم ،شيرشاه سوری ورته په ډيره مينه اوشفقت سره وويل: وو ايه زويه ! ستا آند څه دې ؟خواص خان ورته وويل چې زما محترمه !لکه څنګه چې ليدل کيږي د راجه مالديو دلښکرو شميره زمونږ څخه څو واري زياته ده ، زما په آند چې هغه به دجنګ نه مخته خپل لښکر په څو برخو ويشي. يوه برخه به له ځانه سره پريږدي ،بله به کوپا اودريمه به جيتا ته ورکوی اوڅلورمه به کهيراج ته سپاري ، زما په آند چې پنځمه به جرنيل کهيمکرن ته ورکوي ، ددوې څخه به څو ډلې مخامخ پر مونږ حمله کوي ، اوپاته نورې برخې به يې د اوخونو له لورې زمونږ پر فوځونو باندې يرغل راوړي. ددې نه مخکې زه غواړم چې مونږ د راجه مالديو سره د جنګ له پاره داسې يو تدبير جوړ کړو تر څو راجه مالديو دخپل لښکر ډيره برخه له ځانه سر ه واخلی اوددې ځايه تللو ته مجبور شي.

دخواص خان دې وړانديز د شيرشاه سوری په سترګو کې ځلا راپيدا کړه. هغه وويل: خواص خانه زويه !دا به څه ډول شوني وي چې اوس چې مونږ غواړو جنګ پيل کړو نو ددې پيلامې دمخه مالديو دخپل لښکر يوه برخه له ځانه يو سی اوددې ځايه ولاړ شی. په ځواب کې ورته خواص خان په لوړ اواز وويل چې:

زما مشره !دا کار شوني دې. ته همدا نن عادل خان ته يو لښکر ورکړه او هغه د رنتمبور په لور وليږه او دا څرګنده کړه چې هغه د رنتمبور له لارې غواړی په اجمير باندې حمله وکړي.شيرشاه سوری سمد ستي دخواص خان خبره ورغوڅه کړه او ويې ويل :

خواص خانه زويه !دداسې کولو څخه به څه تر لاسه شي اودداسې کولو په اساس به ولې مالديو دخپل لښکر يوه برخه له ځانه سره اخلی او ددې ځايه به ولاړ شی.

زما مهربانه! ما تر اوسه پورې دخپل پلان په اړه تاته پوره معلومات نه دې درکړې. ما داويل غوښتل چې عادل خان دې د رنتمبور په لور د تللو په وخت کې دا مشهوره کړي چې هغه په اجمير باندې حمله کول غواړي. درونده شيرشاه !همدا اوس د اجمير په ښار کې د راجه مالديو راني (اوما ديوي) اوسيږي ، کله چې مالديو ته دا خبر ورسيږي چې عادل خان په اجمير باندې حمله کوي نو هغه به دخپلې رانې اوما ديوي د راويستلو او داجمير د دفاع له پاره پخپله ديوې برخې لښکر سره هلته ورځی. په داسې حالاتو کې به د راحه مالديو د پاته لښکرو سره زمونږ جنګ څه آسانه وي ، دبله اړخه به عادل خان چې کومه کوچنۍ ډله عسکر له ځانه سره اخستې وي هغه به د رنتمبور څخه دمخه په کوم ښه ځاې کې پړاو کوي او هلته به په سنګر کې کيني. ترڅو بل څوک پرې حمله ونه کړي ، اوکله چې ورته خبر ورسيږی چې راجه مالديو د جنګ دميدان څخه وتلې او د اجمير په لور روان دې نو هغه دې هم بيرته دلته خپل لښکر ته را ستون شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځایه د پلان د وضاحت نه وروسته خواص خان خاموشه شو نو د شیرشاه سوری سر ښکته و ، څه فکر یې کاوه ، بیا یې سر را پورته کړ مسکې مسکې و بیا یې په زوره وخندل او په ډیر شفقت سره یې خواص خان ته وکتل او بیا یې وویل :

خواص خانه ! ته په هر وخت او هر مصیبت کې زما په کار راغلې یې . اوس چې کوم پلان تا وړاندې کړ زه پوهیږم چې دد ې نه به ښه او بهتر بل پلان نه وي ،که مونږ همدا اسې وکړو نو په یقین سره به راجه مالدیو د اجمیر په لور د تیښتې منډه وکړي . ګوره زویه ! زه به همدا اوس او همدا ګړی عادل خان د یوه کوچني لښکر سره ولیږم تر څو د رنتمبور په لور ولاړ شي او دا څرګنده کړي چې هغه د رنتمبور د لارې اجمیر باندې حمله کوي. نو ددې خبر په اوریدو سره که راجه مالدیو د خپل لښکر یوه برخه له ځانه سره کړي او هغه لورې ته ولاړ شي نو دا پاته لښکر به یې مونږ په همدې صحرا کې تر پښو لاندې کړو . که څه هم د مالدیو سره د لښکر د تللو وروسته به بیا هم د هغه دومره لښکر دلته پاته وې چې زمونږ څخه به یې شمیره ډیره وي خو داندیښنې کولو له پاره اړتیا نه شته ، مونږ به دې پاته لښکر ته داسې سبق ورکړو چې بابر رانا سانګا ته پدې دشتو کې ورکړی و. دشیرشاه سوري د ځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله شو او بیا یې په ویلو پیل وکړ.

زما درونده شیرشاه ! زه لږ څه نور هم ویل غواړم. شیرشاه ورته وکتل او ورته یې وویل چې ته څه غواړې ؟ ته ولې انتظار کوې او تا ته د اجازې اخستو څه اړتیا ده ؟ خواص خان مسکې شو اوویې ویل:

سبا چې ته دجنګ د نغارو د وهلو حکم کوې نو که چیرې ددې نه مخته راجه مالدیو د اجمیر په لور روان شوې و نو بیا به د هغه په نشت کې چې د هغه کوم لښکر زمونږ سره ټکر کوي نو هغه به یقینا په څلورو برخو ویشل کیږي،یوه برخه به یې د راجه مالدیو د سالار کوپا اوبله به یې د جیتا او دریمه به یې د اکهیراج او څلورمه به یې کهیم کرن تر قومندو لاندې وي

دهغوې څلورو په مقابل کې ته خپل لښکر په پنځو برخو باندې وویشه. یوه برخه یې ماته راکړه او زه به همدا نن شپه ددې صحرا د شګو په غونډیو کې سنګر و نیسم. بله برخه یې دخپل ځان سره وساته ،دریمه یې جلال خان جالو ته او څلورمه یې برهم جیت ته او پنځمه یې خپل زوې جلال خان ته ورکړه . تاسې دخپلو څلورو برخو سره د دښمن په مقابل کې مقاومت وکړئ کله چې جنګ زور واخلي نو بیا به زه خپل کردار ادا کړم.د سنګر څخه به را ووځم او د دښمن هغه لورې ته چې پر تاسې یې فشار زیات وي د حملې کولو هڅه وکړم. او زه هیله لرم چې زما د سنګر څخه د راوتلو وروسته به د دښمن لیکې یو په بل پسې ماتې شي.

شیرشاه سوری په ډیره ستاینه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل :

خواص خانه زویه ! زه ستا ددې وړاندیز ډیر قدر کوم ، ګوره زویه ! زه به ستا د وینا په اساس خپل لښکر په پنځو برخو وویشم او ته دهمدې نن شپې څخه هلته په سنګر کې ځان پټ کړه . عادل خان به هم د یوه کوچني لښکر سره یوځاې ددې ځایه روان شي. اوس تاسو ټول پورته شئ او ارام وکړئ ،ددې خبرې سره سم د جنګې شورا ټول غړی دخیمې څخه را ووتل ، دلږ ځنډ وروسته عادل خان د یو ټولې عسکرو سره د رنتمبور په لور رهي شو او خواص خان دخپل لښکر سره یوځاې هلته په سنګرونو کې کیناست.

بیا یې څلورو خوا او ته دا خبر خپور کړ چې دشیرشاه سوری زوې عادل خان د رنتمبور له لارې په اجمیر باندې دحملې له پاره ولاړ. دا خبر د دښمن کمپ ته هم ورسید. دخبر د اوریدو سره سم راجه مالدیو په لړزه شو نو په نیمایی شپه کې یې دخپل لښکر یوه برخه له ځانه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخسته اود جنګ دميدانه څخه ووت اود اجمير په لور ولاړ. په دې ترتيب هغه پلان چې خواص خان د شيرشاسوري ترمخه وړاندې کړې و هغه په پوره توګه عملي شو.

بله ورځ د جنګ دپيلامی له پاره شيرشاه سوری په خپل فوځ کې د جنګ ډول ووا هه. اودخپل لښکر ليکي يې جوړه ولې ، نوراجپوتانو چې کله وکتل چې شيرشاه سوری د جنګ پيلونکې دې نو هغوې هم په خپل متحده لښکر کې تورومونه و غړول. اوپه ډيره بيړه يې دخپلو لښکرو ليکې جوړې کړې.

دخواص خان اندازه سهي وخته ، راجپوتانو خپل لښکر په څلورو برخو وويشه ،يوه برخه يې کوپا ، بله يې جيتا او دريمه يې اکهيراج اوڅلورمه يې کهيم کرن تر قومندې لاندې ورکړه. هغوې کهيم کرن په منځنۍ برخه کې وساته په داسې حال کې چې کوپا اوجيتا په ترتيب سره ښي او چپ اړخ ته شول ، په دې توګه د راجه مالديو جنرالان ښې اوچپ لورې ته شول تر څو په شيرشاه سوری باندې دحملې له پاره ځان جوړ کړی.

دبله اړخه شيرشاه سوری هم خپل لښکر په همغسې ترتيب سره منظم کړ ، دلښکر په منځنۍ برخه کې پخپله پاته شو اوخپل زوې جلال خان يې دخپل ځان سره و ساته پهداسې حال کې د لښکر په ښې اړخه کې يې جلال خان جالو او چپ لورې ته برهم جيت و ساته. اوس نو د جنګ په ميدان کې د اکهيراج او کهيم کر ن په مقابل کې شيرشاه سوری اودهغه زوې جلال خان ولاړ وو. د مالديو دجنرال کوپا په مقابل کې جلال خان جالو ولاړ و او د سپه سالار جيتا په مقابل کې د شيرشاه سوری قومندان برهم جيت و دريد.

جنګ شيرشاه سوری دخپل زوې جلال خان په متو پيل کړ. هغه د مالديو د لښکر په زړه باندې چيرې چې اکهيراج او کهيم کرن دهغه په مقابل کې ولاړ و ، حمله وکړه. اکهيراج او کهيم کرن دواړو د شيرشاه سوری او دهغه د زوې مقابله وکړه ، دهغه حمله يې و تمبوله اوبيا يې په خپله ځوابي حمله پيل کړه.

په همغه وخت کې چې شيرشاه سوری د راجپوتانو دلښکر په قلب باندې حمله وکړه نو د هغوې نور جنرالان لکه کوپا او جيتا هم په حرکت راغلل او هغوې هم په جلال خان جالو او برهم جيت باندې توپانې حمله وکړه.

کوپا چې په هندوستان کې دراجپوتانو يو مشهور او منلي قومندان و د جلال خان جالو په لښکرو حمله راوسته ، اوپه لمړيو کې دهغه لښکرې د تر پښو لاندې کړې اوبيا په ډيره بيړه دجلال خان جالو په لښکر کې دننه ورننوت.

که څه جلال خان په پوره همت او ميړانې سره د کوپا مقابله وکړه ، په دې و توانيد چې دهغه دا وينه تويونکې حمله په يوه ډول و تمبوي
.

په همدې وخت يو انقلاب راغې او خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې دخپلو پټنځايو څخه را ووت ، مخته راغې او تر ټولو لومړې يې کوپا اودهغه لښکرې تر بريد لاندې راوستې. هغه په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې کوپا او دهغه لښکرې بې وسه کړې اودماتې سره يې مخ کړې ، دهغه هغه لښکر چې لږ تر مخه د جلال خان جالو په ليکو کې ور ننوتې وې اود هغوې ليکې يې له منځه وړې وې اودمخکې تللو هڅې يې کولې اوس يې د تيښتې لارې لټولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو دخواص خان په مقابل کې دکوپا دلښکرو حالت داسې ګرزیدلې و لکه د جلال خان دلښکرو حالت چې د کوپا په مقابل کې ګرزیدلې و. کوپا هڅه وکړه چې خپل لښکر بیرته را منظم کړي او نیمایی د جلال خان جالو او نیمایی د خواص خان سره په جنګ کې را ونښلوي خو برې یې په برخه نه شو ، خو هغه ډیر وارخطا و ، ځکه هغه یو ځل په مالوه کې د خواص خان په لاسو ماتې خوړلې وه او کله یې چې د خپل پاته نیمایی لښکر سره یو ځای دخواص خا ن د مخې د نیولو هڅې وکړې نو په هغې کې نو رهم د ناکامۍ سره مخ شو.

کوپا او دهغه لښکرې د خواص خان په مقابل کې د تم کیدو نه وې ، ځکه په هغوې یواځې خواص خان نه بلکه د مخې له لورې جلال خان جالو هم خپلې غضب ناکه حملې پیل کړې وې ، کوپا هڅه کوله چې خپل ځان کوم خوندي ځای ته وکاږي ، یو وخت هغه غوښتل شاته ولاړ شي خو خواص خان او جلال خان جالو د هغه د شاته تګ مخه بنده کړه او هغه یې کلابند کړ ، کوپا یو ځل بیا هڅه وکړه او اکهیراج او کهیم کرن دلښکر په لورو رغې تر څو خپل حالات سنبال کړي خو په هغې کې هم ورته څه په لاس ورنه غلل. ځکه چې دهغه ددې کار سره سم خواص خان دهغه پر خلاف په خپلو حمله کې ډیر ښت راوست او دهغه دپاته کسانو په وژلو یې لاس پورې کړ. اوس نو کوپا د خواص خان په مقابل کې ډیر بې وسه شوې و. خواص خان او جلال خان دواړو دکوپا لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ او پخپله کوپا هم په دې جنګ کې دخواص خان په لاسو و مړ.

د کوپا د وژلو وروسته خواص خان د مالدیو ددویم قومندان جیتا په لښکرو د شا له اړخه برید وکړ او په ډیره بیړه مخته ولاړ او په خپل مخکې ددښمن لښکرې یې یو په بل پسې له منځه وړلې. خواص خان په ډیره ګړندۍ توګه د جیتا د لښکرو حالت هم د بدحالۍ سره مخ کړ. کله چې جیتا او دهغه لښکریانو ته څرګنده شوه چې خواص خان دهغوې د شا له اړخه حمله کړې ده نو دهغوې ساه ګانې و دریدې ، ځکه چې د هغوې د شاله اړخه خواص خان دهغوې د لښکرو د لیکو د له منځه وړلو او دهغوې دعسکرو دترپښو لاندې کولو کار په پوره بیړه پر مخ بوته.

سالار جیتا په پوره توګه هڅه کوله چې خپل لښکر د خواص خان د حملو څخه خوندي ځایو ته کړي خو خواص خان دهغه هره هڅه د ناکامۍ سره مخامخ کوله. هغه د جیتا لښکر دډیرو ناوړه حالاتو سره مخ کړې و. ځکه د مخې له لورې د جیتا په لښکرو باندې د برهم جیت حملې کولې او دشا او اړخونو له لارې پرې خواص خان د قهر او غضب په څیر را پریوتې و. اوس نو دجیتا دلښکرو د جنګ ولوله نوره مړاوې شوې وه، ځکه هغوې ددې څخه هم خبر شوي و خواص خان د کوپا لښکر او په خپله کوپا هم دجنګ په میدان کې له منځه وړې دې ، په دې خاطر د جیتا هغه برخه لښکر چې دخواص خان په مقابل کې جنګیده هغوې کرار کرار د میدانه په وتلو شول او دهغوې شاته تګ د جیتا د ټول لښکر له پاره د مرګ پیغام و و.

اوس نو د خواص خان دلښکرو حوصلې د پخوا څخه نورې هم زیاتې لوړې شوې وې. هغوې هرې لورې ته د دښمن عامه وژنه پیل کړې وه. کله چې د جیتا مخکنې لیکې هم په شا ولاړې نو خواص خان دهغوې په لیکو کې ورننوت او دهغوې ډیره کې یې له منځه یوړل.

جیتا هڅه کوله تر خپل لښکر سره راټول کړي خو خواص خان دهغې هر قدم د ناکامۍ سره مخامخ کاوه او بیا داسې وخت راغې چې خواص خان په جیتا باندې یرغل وروست او دهغه څټ یې په یوه ګذار د ګردنه پرې کړ.

دجیتا دمړینې وروسته دهغه دلښکرو حال ډیر خراب شو او میږو وزو په څیر یې په تیښته پیل وکړ ، ټول یوې خوا بلې خوا ته خواره واره شول ، خواص خان او برهم جیت دهغوې دواړو لورو ته روان و او دهغوې عسکر یې په بیړه بیړه له منځه وړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بله اړخه شیرشاه سوري او دهغه زوې جلال خان هم د اکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې ور روان و اودښمن سره یې د ویني او ور وحشتناکه جنګ پیل کړې و .

په همدې وخت کې خواص خان هم د اکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې خپله قهرناکه حمله وروسته. بالاخره په دې جنګ کې د راجه مالدیو لښکرو ته سخته ماتې ورکړل شوه دهغه جنریلان کوپا ، اکهیراج ،او جیتا د جنګ په ډګر کې ووژل شول او کهیم کرن د جنګ دمیدانه په تیښته بریالې شو.

۷۸

د راجه مالدیو په پړاو باندې د ولکې کولو نه وروسته ، شیرشاه سوری همله ته د جې تارن او پیار تر منځه د جګړې په میدان کې خپلو فوځونو ته د ارام کولو حکم وکړ. د سامیل دغه جګړې په یوه ډول د مالدیو د برخلیک په اړه پریکړه کړې وه، مالدیو ته دهغه د تیرو ګناهونو سزا د شیرشاه سوری او دهغه د سالار خواص خان په لاسو ورکړل شوه. دهغه مشهور سالاران ، کوپا ، جیتا او اکهیراج له منځه تللي وو ، دهغو سالارانو پرته مالدیو هسې یوه نښه ګرګندیده . خلکو به ویل چې دماروړان راټور راجپوتان د سردپرېکولو نه وروسته هم جنګیږي، خو په دې شپاړسمه پیړۍ کې شیرشاه سوری په دې صحرا کې د راجپوتانو عسکر په عامه توګه ووژل. او دا چې راجپوتان یوډول نا قابل تسخیر ګڼل کیده هغه عقیده او فکر له منځه ولاړ.

په سامیل کې دځو ورځو دقیام نه وروسته ، شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او جلال خان جالو یې ورسره نایب وټاکه. او هغه یې د جودپور په لور و لیږه. تر څو هغه د راجه مالدیو په هغه ښار ولکه وکړي، خو دلښکر بله برخه یې دخپل زوې جلال خان په واک کې ورکړه او برهم جیت یې ورسره نایب وټاکه تر څو ولاړ شي او د اجمیر په ښار باندې ولکه وکړي ، ددوې سره د شیرشاه سوری بل ځوې عادل خان هم په لاره کې ملګرې شو .

ېخپله راجه مالدیو دجنګ د میدان څخه تېښتیدلې و او د اجمیر په لور تللې و ځکه دهغې ملکه اومادیوی هملته اوسیده .

څرنګه چې د اومادیوی سره دواده په لمړۍ شپه ، مالدیو دخپلې یوې نوکرې سره زنا کړې وه ، نو په همغې اساس د اومادیوې زړه مات شوې و او د خپلې لمړۍ شپې دناویتوب په وخت کې یې سوګند کړې و چې هغه به خپل ټول ژوند د یوې پیغلې په څیر تیروي نو په دې خاطر هغې د مالدیو د اوسیدو د جودپور دښاره لرې هلته په اجمیر کې ځانته د اوسیدو ځاې غوره کړې و .

د سامیل دمیدان څخه د تښتیدو وروسته راجه مالدیو اجمیر ته رسیدلې و اودخپله راني اومادیوي یې دهغه ځایه را وویسته او جودپور ته یې له ځانه سره یوړه . په همدې وخت کې مالدیو ته خبر ورسید چې دجنګ په ډګر کې دهغه درې واړه تکړه اومشهور جنرالان له منځه تللي دي. او اوس د شیرشاه سوری سالار خواص خان د جودپور د نیولو له پاره هغې لورې ته خوزیدلې دې. په داسې حال کې چې د شیرشاه سوری نیمایي لښکر د اجمیر د نیولو له پاره هغه لورې ته خوزیدلې دې. ددې خبر د رسید و سره سم مالدیو چې څومره سامانونه د جودپور څخه ویستلې شو وېې ویستل اود سیوان کلاته یې منتقل کړل. ددې تر څنګ هغه د راجپوتانو ټولې ښځې اوکوچنیان همدې کلا کې ځاې په ځاې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیوان کلا د جودپور په جنوبي غربي برخه کې نژدې شپیته میله واټن کې پرته ده ، دغره په لوړه څوکه کې پرته ده،دې کلاته ورتګ ډیر ستونزمن دی ، نو په دې خاطر ددې کلا د کلابند کولو د مخه خواص خان د راجه مالدیو مرکزي ښار جودپور کلابند کړ.

که څه هم د جودپور کلا د خپل ټینګښت او کلکوالي له لوري ډیره مشهوره وه ، خو مالدیو یو چال څخه کار واخست ، او د خپل لښکر یوه برخه یې همدلته د جودپور د دفاع له پاره پریښوده او بله نیمایي برخه یې سیوان ته منتقل کړه.

په هر صورت خواص خان جودپور کلابند کړ ، په جودپور کې د مالدیو سالار دمخه دا پریکړه کړې وه چې هغه به هملته په کلا کې کلابند پاته کیږي او دخواص خان سره به مقابله کوي ، کله چې خواص خان د جودپور په کلا باندې یرغل راوړي نو هغه به دکلا څخه دننه دخپله ځانه دفاع کوي. ترڅنګ به یې په خپله راجه مالدیو د سیوان څخه بیرون راوځي او کله کله به په خواص خان باندې شبخون کوي په دې توګه به خواص خان په تنګ شي او خپله کلا بندي به پای ته ورسوي. خو خواص خان دا ټول تدبیرونه ناکاره کړي و ، څکه په کومه ورځ چې خواص خان جودپور ته ورسید نو په همغه ورځ هغه دښار د دیوالونو ترڅنګ خپله توپخانه نصب کړه تر څو د ښار په دیوالونو ګولۍ وورويي او دیوالونه یې را پرباسي تر څو په ښار باندې دحملې کولو له پاره لاره برابره شي.

په ښار کې د راجپوتانو لښکرو ، هغوې وکتل چې خواص خان په ښار باندې د ولکې کولو او د شار د دیوالونو د راپریوستلو له پاره خپله توپخانه درولې ده ، نو ټولو یو ځای دا پریکړه وکړه چې پخوا له دې چې خواص خان د توپونو ګولۍ وورويي او د کلا دیوالونه مات کړي او کلاته راننوځي او بیا دلته ټول لښکر او عام وګړي قتل عام کړي نو ښه به دا وي چې د جودپور څخه ووزي او دښاره بیرون مقابله وکړي. ددې پریکړې نه وروسته سبا ورځ د مالدیو کلابند لښکر د کلا څخه را ووت او د خواص خان تر مخه یې د جنګ له پاره ځانونه تیار کړل.

په جودپور کې د مالدیو دري تکړه قومندانان وو . چې یو یې تلوکسي ، بل یې بیمل بهاې او دریم یې برجنګ وو . دخواص خان په خلاف د جنګ له پاره دې دري واړو جنرالانو دخپلو فوځونو لیکې جوړې کړې ، خپل لښکر یې په دري برخو وویشه، تلوکسي خپله برخه لښکر په منځنۍ برخه کې وساته خو بیمل بهاې او برجنګ د اړخونو لوروته شول. هغه وخت چې د جنګ له پاره دې قومندانانو د خپلو عسکرو لیکې سمولې ، نو خواص خان هم دخپلو عسکرو مخې ته راغې او دجلال خان جالو ترڅنګ و درید. او په ډیر راز سره یې ورته وویل:

ګوره جلال خانه وروره !ته خو خپلې مخې ته ددښمن لیکې ګورې. هغوې خپل لښکر په دري برخو ویشلې دې.

خو جلال خانه ! ته اندیښنه مه کوه ،زه وینم چې ددښمن دلښکرو شمیره هم زمونږ څخه ډیره ده او زمونږ ددواړو په مقابله کې دهغوې جنرلان هم دري کسان دي ، وروره !ته خو پوهیږې چې ددې نه مخته مونږ د ډیرو بدو حالاتو مقابله کړې ده او که خداې کول نن ورځ به هم مونږ ته بریا او زیري راکړي.

جلال خانه ! کله چې دښمن په جنګ لاس پورې کړې نو ته هم ورسره ټکر وکړه او یوازې تلوکسي خپل هدف و نیسه ، زه به د برجنګ بیمل بهایې سره په خپله ټکر وکړم. خو فکر وکړه چې ته یوازې د تلوکسي سره د ټکر له پاره ځان جوړ کړې او داړخونو له لارې دهغه دفوځ سره لاس په لاس شې تر څو بیمل بهاې او برجنګ پر تا باندې ګذار و نه شي کولې. زه به تر هر څه لمړی د بیمل بهایې او برجنګ پر خلاف حمله وکړم. بیا به انتظار وکړم چې هغوې زما پر خلاف یرغل راوړي ،زه به تریوه وخته پورې دفا ع کوم بیا به په جارحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندې لاس پورې کوم، تر دې وخته پورې به ماته خپل ځواک هم معلومه شوي او د دښمن د ځواک اندازه به مې هم ځانته معلومه کړې وي.

جلال خان جالو ورته وویل: خواص خانه. زه هیڅ ډول اندیښنه نه کوم، او نه د اندیښنې کولو له پاره اړتیا شته، زه خو غواړم چې د هغې لښکر قومندان چې خواص خان وي نو هغه ته ماتې ورکول که ناممکنه نه وي نو سخته خوده. خواص خانه! لکه څنګه چې تا وویل انشاءالله نن ورځ به زمونږ له پاره د بریا او خوشحالۍ خبر راوړي.

په دې وخت کې د دښمن درې واړو جنرالانو د خپلو لیکو د سمولو وروسته د جنګ له پاره ځانونه وښودل. په دې خاطر خواص خان خپل اس را وګرځاوه او په ډیره بیړه یې ځان د خپل فوځ مخې ته ورساوه.

د ټولو د مخه جنګ تلوکسي پیل کړ. او د جالو خان جالو په لښکرو یې حمله وکړه. بیمل بهای او برجنګ هم د خواص خان په خلاف په جنګ را ګیر شول.

د خواص خان د وینا له مخې د هغه له لورې تر ټولو د مخه جلال خان جالو جوابي حمله پیل کړه او خپل همت او میړانه یې وښوده، هغه د تکبیر د غږ په پورته کولو سره په خپلو فوځونو کې نوې عزم او نوې ولوله راپیدا کړه او د تند توپان په څیر یې د تلوکسي په لښکرو کې وینه تویونکې حملې پیل کړې.

د له اړخه خواص خان په ډیر مهارت، جرائتندئ، او زړه ورتیا سره د خپلو جنګي تجربو څخه د کار اخستلو په اساس د بیمل بهای او برجنګ حملې و تمبولې. هغه د خپل لښکر یوه برخه د برجنګ د حملې د تمبولو له پاره ځانګړې کړې وه. هغه وروسته په جارحیت باندې لاس پورې کړ او د تکبیر د غږ د پورته کولو سره سم یې ټول لښکر د الله اکبر او ازونه پورته کړل او د همدې تکبیرونو په اورېدو سره د بیمل بهایی د لښکرو زور کیناست، هغه د تدبیرنه په کار اخستو سره خپلې لښکرې سره را ټولې کړې او بیا یې د اور د ګولیو په څیر د برجنګ په فوځونو باندې یرغل وروست.

د خواص خان دا حمله دومره تیره اوتنده وه چې برجنګ یې تاب را نه وست او په تیښته یې ځان بیمل بهای ته ورساوه. په دې توګه خواص خان په دې بریالې شوې و چې دواړه جنرالان سره رایوځای کړی او د هغوی په مقابل کې ودریږي.

خواص خان د دواړو جنرالانو په خلاف حمله پیل کړه، جنرالانو ډیرو هڅو سره سره و نه شو کړای د خواص خان په مقابل کې تم شي، خواص خان په پرلپسې توګه د هغوی په فوځونو ګذارونه کول او هغوی یې یو په بل پسې له منځه وړل.

د جودپور په دې هموراه میداني سیمه کې دغه وینه تویونکې جنګ تر ډیره پورې دوام وکړ د راجه مالدیو جنرالانو، تلوکسي، برجنګ او بیمل بهایی، د خپلو اړخو څخه ډیرې هڅې وکړې تر څو د خواص خان لښکرې شاته و تمبوی خو هغوی د ناکامۍ سره مخ شوي او س نو جلال خان جالو هم په پوره توګه په تلوکسي باندې لاس برې شوي و او په هره لمحه کې د هغه د په شا تمبولو په موډ کې و . په دا سې حال کې چې خواص خان بیمل بهایی او برجنګ دواړو حالت دومره خراب کړ چې دواړو د میدانه د تیښتې پریکړه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا چې کله تلوکسي ،بیمل بهایی او برجنګ د جنګ په ډګر کې خپله ماتې ومنله او دخپل منځې مشورې وروسته یې غوښتل خپل ځانونه په کلا کې کلابند کړي نو خواص خان او جلال خان جالو هغوې ترشا تعقیب کړل ، ددې تعقیب په وخت کې تلوکسی دجلال خان جالو په لاسو ووژل شو ، په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو دهغوې درې واړو دلښکروعامه وژنه پیل کړه .

د جودپور ټول ساتونکې فوځ چې د جنګ میدا ن ته راغلي و ، له منځه ولاړ ، ترڅنګ یې دهغوې دفوځ درې واړه جنرالان هم د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړل ، نو په دې خاطر اوس په جودپور کې داسې لښکر نه و چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه و دریږي اودښارنه دفاع وکړي. په دې اساس دښار خلکو دپوره بې وسی په اساس داپریکړه وکړه چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه د ښار دروازې پرانزې. په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو ښار ته ورننوتل او په ښار یې ولکه وکړه

۷۹

خواص خان ځوورځې هلته د جودپور په ښار کې تم شو ، دهغه ځاې نظم ونسق یې جوړ کړ اودهلته یې دخپله اړخه یو حاکم و ټاکه. بیا د جودپور څخه دسیوان په لور وخوزید ، هلته راجه مالدیو ځان کلابند کړی و .

دجودپور دلښکرو دا آند و چې کله چې دوې دخواص خان پر خلاف جنګ پیل کړي نو راجه مالدیو به دسیوان څخه دهغوې سره دکومک له پاره را ودانګي اوپه دې توګه به دخواص خان پر خلاف دوه اړخیزه حمله وشي اوخواص خان به تیښتې ته اړ کړل شي، خو هغوې هغه وخت ناهیلې شول چې مالدیو په سیوان کې تم شو اودهغوې کومک ته را نغې ، اوپه دې تو ګه دجودپور لښکرو ماتې وخوړه او جودپور د خواص خان په لاسو کې پریوت.

راجه مالدیو دخواص خان د میړانې څخه ښه خبر و . په دې خاطر یې د جودپور څخه بیرون د خواص خان سره د ټکرکولو نیت و نه کړ. اوهملته په سیوان کې پاته شو ، دبله اړخه خواص خان څو ورځې هلته په جودپور کې د تم کیدو نه وروسته د سیوان په لور وخوزید ، سیوان ته د ورتلو دمخه هغه خپل جاسوسان خپاره کړی و ، ترڅو هغوې د لرې لرې ځایو څخه ددشمن په اړه اطلاعات را ټول کړي.

خو کله چې راجه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان د جودپور څخه را وتلې او د سیوان په لور راخوزیدلې نو هغه دخواص خان د تم کولو له پاره دیوه بل تدبیر څخه کارو اخست.

هغه د سیوان څخه یو لښکر را ولیږه ، ددې لښکر سپه سالاران یې رامداس دلپت او ګوګل وو . ددې ترڅنګ یې د ګوګهنډ په لور خپل قاصدان و استول اوپه ګوګهنډ کې یې خپل سالار روپسې بانټط ته حکم وکړ ترڅو د ګوګهنډ څخه یو لښکر له ځانه

سره راوخلي اودخواص خان د تلو لاره خنډ کړي ، په پوکهرن کې د راجه مالدیو سالار روپسې بهایی هم د جنریل بینیداس سره یوځاې شو او د سترلښکر سره یو ځاې دخواص خان د لارې د بندولو پسې راووت.

راجه مالدیو خپلو ګاونډیو ښارونو ته هم خپل قاصدان و استول ، د پهلوي ښار کې د راجه مالدیو سالار دهنا بهایی و هغه هم د راجه مالدیو د ملاتړ له پاره یو لښکر تیار کړ او دخواص خان د لارې د بندولو له پاره راووت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو د پهلوي حاکم دهنا بهايي په پوکهرن کې د راټولو شوو پنځو جنرالانو سره سلا مشوره وکړه ، دا پنځه جنرالان هر يو روپسي بهايي ، بيني داس ، رام داس ، دلپت او ګوګل وو. د خپل منځي سلا مشورې وروسته پريکړه وشوه چې دهنا بهايي دې د خپل لښکر سره يو ځای د پهلووی ښاره بيرون قيام وکړي ، خو روپسي بهايي ، بيني داس ، رام داس او ګوګل دې پوکرن د ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره يو ځای پړاو وکړي ، کله چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځای دهغه ځايه تيريږي نو دوی دې پرې د شپې له اړخه شبخون وکړي، دې جنرالانو د اجنګ له پاره د ډيرښه پلان جوړ کړې و ،ځکه چې د جودپور څخه د سيوان په لار باندې د تللو په وخت کې چې خواص خان کومه لاره استعمالوله نوهغه د همدې پهلووي او ګوګهنډ دښارونو څخه تيريدله او دا هغه ځای چې هغه پاته ټلورو جنرالانو د خواص خان د ماتې او ځپلو له پاره غوره کړې و .

له يوه لورې د مالديو ټولو جنرالانو دخواص خان د را ځملولو او ځپلو له پاره د جنګ داسې پلان او جال تيار کړې و چې په رښتيا هم دخواص خان له پاره مرګوني تماميدې شو ، خو دبله اړخه خواص خان هم د ټولو خبرونو څخه خبريده ،دهغه مخبرانو هغه د مالديو د جنرالانو د ټولو پريکړو څخه خبراوه نو په دې خاطر خواص خان د پهلووي او ګوګهنډ په لور داسې سفر کاوه چې ورځ به وه ، کله چې يوه شپه ناوخته دې سيموته ورسيد نو يو ستروينه تويونکې انقلاب را منځته شو .

هغه داسې چې يوه ورځ ، د نيمې شپې نه مخته په داسې حال کې چې د راجه مالديو جنريل دهنا بهايي د پهلووي ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و نوخواص خان هم دخپل لښکر سره هملته و ورسيد. دهنا بهايي ګمان هم نه کاوه چې خواص خان به داسې لاره بدلوي اودده په لور به راځي او دده په لښکر باندې به ناڅاپي يرغل کوي. په دې خاطر هغه اودهغه لښکر ټول په ژور خواږه خوب ويده شوي وو. خواص خان دهغوی دهمدې غفلت نه ګټه پورته کړه او په هغوی يو توپاني ملاماتونکې مرګوني حمله وکړه.

د شپې په تيارو کې د دهنا بهايي په ويدو ځواکونو د خواص خان دا وينه تويونکې حمله ډيره بريالۍ وه. دهنا بهايي دخواص خان له لاسه ډيره بده ماتې وخوړه اود خپل پاته تښتيدلي لښکر سره يو دپلودې دښار په لورې و تښتيد. خو خواص خان دهغه د تيښتې لاره و تړله او دښار په لور په تللې لاره يې خپل عسکر ځای په ځای کړل په دې اساس دهنا بهايي مجبور شو چې د پوکهرن په لور منډه کړي تر څو دخپلو پاتو پنځه کسو نورو جنرالانو ملګرو سره يو ځای شي.

خو داسې څرګنده شوه چې په دې اړه هم دهنا بهايي ته تقدير برې نه و ليکلې. ځکه خواص خان او لښکرو يې هغه تعقيب کړ ، دهغه لښکر يې په ځای ځای کې له منځه يوړ او پخپله دهنا بهايي يې هم له منځه يوړ. په دې توګه خواص خان په پهلووي ښار باندې پرته له دې چې ځوک پرې خبر شي د شبې شپې ولکه وکړه .

د دهنا بهايي د وژلو او د پهلووي ښار د ولکې کولو وروسته خواص خان دخپل نايب جلال خان جالو سره يو ځای د پوکهرن په لور وخوزيد. دپوکهرن به بيرون د مالديو پنځه واړه جنرالان هغه ته په سنګر کې منتظر ناست وو. هغوی تمه دلوده چې هغوی به خواص خان د پوکهرن او پهلووي تر منځه په لاره کې له منځه يوسي ، خو هغوی په دې نه پوهيدل چې خواص خان به ناڅاپي لاره بدلوي او دهنا بهايي به دخپل ټول لښکر سره يوځای له منځه وړي.

پوکهرن ته په رسيدو سره هم خواص خان د دښمن په لښکرو باندې شبخون وکړ. اوبيا د پوکهرن به بيرون دشپې په تيارو کې سخت جنګ ونښت. په دې جنګ کې هم د مالديو پنځه واړه جنرالان د خواص خان او جلال خان جالو په لاسو د مرګ سره مخ شول او دهغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه واړو سالارانو لښکرې هم د تیغه تیرې کړل شوې. اوس نو خواص خان او جلال خان دواړه د سیوان په لور په ګړندی توګه وړ روان وو.

کله چې راجه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان د خپلو شبخون حملو په واسطه د هغه ټول جنرالان ، سالاران او لښکرې له منځه وړي دي نو هغه ډیر وارخطا شو ، په هغه باندې دومره ویره راغله چې د خواص خان د مقابلې له پاره د سیوان څخه د راوتلو په ځای یې د تیښتې لاره ونیوله. د هغه د تښتیدو وروسته خواص خان د سیوان کلا د کوم مزاحمت نه پرته تر لاسه کړه.

د بله اړخه شیرشاه سوري د خپل لښکر سره یو ځای د سامیل څخه د اجمیر په لور روان شوې و . په لاره کې یې د سوجت او پالې ښار ګوتې د کوم مقاومت پرته تر لاسه کړل او په دې توګه اجمیر ته ورسید .

د اجمیر کلا هم ډیره پښه او مستحکمه وه . د دې کلا د خوندي ساتلو په خاطر هلته زیات شمیر عسکر او خوراکي توکي موجود وو . د کلا قومندان شنکر بهایی نومیده چې یو راجپوت وو ، او په راجپوتانو کې د خپلې میړانې په خاطر ډیر مشهور شوې هم و . شیرشاه سوری ته د خواص خان د فتوحاتو په اړه اودا چې هغه په سیوان باندې ولکه کړې ده او راجه مالدیو یې د هغه ځآیه تیښتې ته اړ کړې دې. د بله اړخه مالدیو ته هم د سیوان څخه د تیښتې په وخت کې دا خبر ورغلې و چې شیرشاه سوري د اجمیر د نیولو له پاره هغه لورې ته ورخوزیدلې دې نو پریکړه یې وکړه چې د شپې له اړخه به په شیرشاه سوری باندې شبخون کوي .تر څو د اجمیر د ښار څخه د هغه کلابندۍ پای ته ورسوي او په خپله د اجمیر ښار ته ور ننوځي او هملته په کلا کې ځان کلابند کړي او د شیرشاه مقابله وکړي .

د شیرشاه سوری مخبرانو هم شیرشاه د راجه مالدیو د دې اراد و څخه خبر کړې و ، په دې خاطر شیرشاه سوری خپل موجود لښکر هم په دوو برخو باندې وویشه ، د هغې یوه برخه یې خپل زوې عادل خان ته ورکړه او هغه ته یې د اجمیر د ښار کلابندۍ ته د دوام ورکولو په اړه حکم وکړ. خو د لښکر بله برخه یې د راجه مالدیو د ځپلو له پاره هغه لورې ته واستوله. دا د راجه مالدیو خوش قمستي وه چې هغه وچې شیرشاه سوری د هغه په لور د ځپلو لښکرو سره وخوزید نو د مالدیو ماما دیوارچوهان هم د خپل ستر لښکر سره یوځای د مالدیو د ملاتړ له پاره هغه لورې ته ورسید . دواړه ماما او خورین په خپلو منځو کې سلا وکړه ،اوبیا د هغه لارې څخه چې شیرشاه سوری پرې را روان وڅلور څلور میله لرې شاته ولاړشي ، او کله چې شیرشاه سوری د هغې لارې څخه تیریږي نو مالدیو او ماما یې د دواړو خوا و څخه پرې ډیره ځواکمه حمله وکړي. د بله اړخه راجه مالدیو به هڅه وکړي ترڅو شیرشاه سوری و نیسي او ژوندي ترې ولاړ نه شي.

خو شیرشاه سوری هم ډیر پوه او محتاطه حکمران و. د هغه جاسوسانو هرې لورې ته خپاره شوي و ، د هغه جاسوسانو هغه ته خبر ورکړې و چې د کومې لارې څخه چې هغه تیریږي د هغې څخه څو میله واټن کې راجه مالدیو او ماما یې دیوار چوهان په سنګرونو کې ناست دي ، شیرشاه سوری د خپل احتیاط سره خپل سفر داسې برابر کړ چې هغه د شپې له اړخه هغه ځآې ته راورسید چې ماما اوخورین دواړه په کې پټ شوي وو ،بیا د شپې په همدې تیارو کې شیرشاه سوری د خپل لښکر یوه برخه هملته په سنګر کې کینوله او په خپل د بلې برخې لښکر سره یوځای یې د راجه مالدیو د ماما په لښکر باندې حمله راوړه . چوهان هم په خپل وار د شیرشاه سوری په لښکر باندې د غضب نه ډکه حمله وکړه خو د شیرشاه سوری سره مقابله څه اسانه کار نه و . په دې خاطر د لږ څه جنګ وروسته د دیوار چوهان لښکرې بد حاله شوی او په لیکو کې یې زړه بداوې خپور شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترخنګ یی راجه مالدیو هم خبر شوې و چې شیرشاه سوری یی په ماما دیوار چوهان باندې یرغل کړې دې ، نو هوډ یی وکړ چې دشاله مخه په شیرشاه سوری باندې حمله وکړي ،خو کله چې هغه شاهراه ته راورسید نو هغه کوچنۍ ډله چې شیرشاه سوری دلته په سنګر کې کینولې وه هغوې په توپانې توګه د مالدیو په فوځونو باندې شبخون راوست.

ځرنګه چې د شیرشاه سوری دالښکر د شمیرې له اړخه ډیر کم و په دې اساس هغوې د راجه مالدیو سره د مخ په مخ د مقابلې ځخه ځان ساته ،بلکه د هغه او دغې لورې یی پرې حملې کولې اوپه دې توګه یی د مالدیو دلښکرو مخه ونیوله اوهغه یی په یوه ډول په جنګ کې مصروف و ساته . دهغوې مقصد هم همدا و ځکه هغوې غوښتل چې راجه مالدیو و نه توانیږې دخپل ماما کومک ته ورورسیږي اودشیرشاه سوري په لښکرو باندې شا له اړخه حمله وکړي

تر دې وخته پورې شیرشاه سوري د راجه مالدیو د ماما لښکر په پوره توګه ځپلې و. خو کله چې سهار شو د شیرشاه سوری لکه دمار خوړلې په توګه د مالدیو په لښکر هغه وخت د شا له اړخه حمله وکړه کوم وخت چې راجه مالدیو دشیرشاه سوري دهغه کوچنۍ ډلې لښکرو ترشا روان و.

کله چې د شیرشاه سوری دغه کوچنې لښکر د مالدیو تر مخه په منډو و ، په دې خبر شول چې شیرشاه سوری په مالدیو باندې دشا له اړخه یرغل راوړې دې او ترخنګ یی هغه د مالدیو د ماما دیوار چوهان لښکر ټول له منځه وړې دې نوبیا دهغوې زړونه هم ډیر ستر شول ، بیرته راستانه شول او دمالدیو په لښکرو یی دمخې له اړخه حمله وکړه. راجه مالدیو تر ډیره پورې دغه دوه اړخیزه حمله ونه شوه زغملاې ، نوپه دې خاطر دمیدانه وتښتید او د ابوګې په غرونو کې یی پناه واخسته.

شیرشاه سوری د مالدیو دماما چوهان په پړاو ولکه وکړه او دهغې وروسته یی د ابوګې دغرونو په لور مخته ولاړ. خو دلته هم راجه مالدیو پرې ډیرې خطرناکه حملې پیل کړې. خوشیرشاه سورې دهغه حملې دفعه کړې او مخته ولاړ. کله چې مالدیو ته ډاګیزه شوه چې په دې غرونو کې هم دشیرشاه سوری حملې دهغه له خطرناکې ثابتیږي نو دخپل دغه سنګر ځخه هم وتښتید او د سانچور په لور ولاړ. د سانچور کلا د جودپور به جنوب غرب کې یو سل اوشل میله واټن کې پرته ده ، دا کلا د ایوان ځخه اویا میله واټن لري. د ابو دغرونو ځخه د وتلو وروسته د سانچور په لور د تللو په ځاې شیرشاه سوري د مالدیو ښار جالورته ولاړ، دا ښار د جودپور ځخه پنځه اویا میله جنوب لورې ته پروت دې ، ترخنګ یی خواص خان ته هم خپل قاصد ولیږه او ورته یی حکم وکړ چې دخپل لښکر سره یو ځاې دې سیوان ځخه را ووزي او د مالدیو پر خلاف دې د سانچور په لور ولاړ شي. دشیرشاه سوری دپیغام د وررسیدو سره سم خواص خان د سیوان ځخه راووت او د مالدیو د ځپلو له پاره د سانچور په لور رهي شو.

دشیرشاه سوری په غیر حاضرۍ کې هم دهغه زوې عادل خان د اجمیر دښار کلابندي جاري ساتلې وه. هغه وخت چې شیرشاه سوری د راجه مالدیو اودهغه دماما دیوار چوهان دځپلو له پاره د اجمیر ځخه را ووت ،نو هلته د راجه مالدیو بهترین سالار شنګربهایی په عادل خان باندې حمله راوسته.

شنګربهایی دا فکر کاوه چې دشیرشاه سوری زوې عادل خان دجنګ پوره تجربه نه لري نو دشیرشاه سوری په غیاب کې به په اسانۍ سره هغه ته ماتې ورکړي او په دې توګه به د مالدیو هغه ماتې خوړلې لښکرې چې د ې لورې ته راتښتې حوصلې لوړې شي اوپه یوه ځاې کې به راټول او د شیرشاه سوری مقابلې ته به چمتو شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په همدې آند سره په عادل خان باندې حمله وکړه. عادل خان هم يو زړه ور او باتوره قومندان و ،هغه هم هره لمحه د شنګربهايي د حملې انتظار درلوده. په دې اساس هغه د شنګربهايي دغه ناڅاپي يرغل هملته تم کړ اوبيا يې پرې ځوابې حمله وکړه.

تر لږه وخته پورې د اجمير دښاره بيرون ددې جنګ لمبې بلې وې. د جنګ زور و شور په عامو خلکو کې هم احساسيده ، ان تر دې چې عادل خان شنګربهايي ته ډيره بده ماتې ورکړه. دې ماتې خوړلووروسته شنګربهايي غوښتل بيرته و تښتي او د اجمير په کلا کې يو ځل بيا ځان کلابند کړي خو عادل خان پرې نه ښود هغه يې پسې واخست ، ان تر دې چې هغه يې له تيغه تير کړ او د هغه لښکر يې هم يو په بل پسې له منځه يوړ. او دشيرشاه سوري په غياب کې يې د اجمير کلا د خپلې ولکې لاندې راوړه.

پخپله شيرشاه سوري د مالديو د ځپلو له پاره خواص خان ته دحکم کولو اود سانچور په لور دهغه د وراستولو وروسته د جالور په لور ولاړ. په جالور کې راجه مالديو ښايسته ستر فوځ درلود. کله چې هغوې ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوري پرې حمله کوي نو هغوې د خپله اړخه د ډيرې بهادرۍ څرګندونه وکړه او د جالور دښاره بيرون راووتل اود شيرشاه سوري مقابله يې وکړه. خو په هغوې کې دشيرشاه سوري او دهغه دلښکر په ځير ميړانه نه تر سترګو کيده. دجالور دښاره بيرون شيرشاه سوري پر هغوې يوه سخته حمله وکړه ،او د لږې شيبې جنګ وروسته يې هغوې دنشت سره مخ کړل او پخپله يې د جالور په ښار باندې ولکه وکړه. تر دې وخته پورې خواص خان هم دخپلو لښکرو سره يوځاې سانچوته رسيدلې و. راجه مالديو هم دخپل مرکزی لښکر سره همدلته قيام کړې و. کله چې راجه مالديو ته خبر ورکړل شو چې خواص خان دهغه د تعقيب پسې دلته سانچور ته را روان دې نو هغه د سانچور څخه هم دتيښتې اراده وکړه او په بل کوم ځاې کې يې دپنا اخستو لټون پيل کړ. خو د سانچور مشرانو او پخپله دهغه د فوځ سالارانو هغه ته مشوره ورکړه چې تر څو به هغه دخواص خان اوشيرشاه سوري تر مخه ځغلي ،هغه ته خپلو سالارانو دامشوره هم ورکړه چې هغه دې يو ځل په ډاګه د شيرشاه د سالار خواص خان په مقابله کې و جنګيږي ،نوکه چيرې په دې جنګ کې مالديو دماتې سره مخ شي نو دمالديو د لاسه هيڅ هم نه ځي ځکه چې پخوا هم هغې ځلې ماتې خوړلې ده. خو که چيرې په دې جنګ کې خواص خان ماتې وخوري نو دهغې ګټې به ډيرې زياتې وې.

په دې توګه به دخلکو په فکرونو کې دا خبره له منځه ولاړه شي چې دشيرشاه سوري سالار خواص خان ماتې خوړونکې نه دې. اودې فتحې بله ګټه به داوې چې دپرلپسې ماتې خوړلو په اساس چې دمالديو د فوځونو حوصلې څومره خرابې شوي دي هغه به بيرته ځواکمنې شی. راجه مالديو د خپلو سالارانو دغه وړانديزو مانه اودسانچور دښاره بيرون يې د خواص خان د مقابلې له پاره هوډ وکړ.

کله چې مالديو خبر شو چې خواص خان د سانچور ښار ته را نژدې شوې دې نوبيا هغه د سانچور دکلا څخه بيرون راووت اودخواص خان دلښکرو په مخه کې و دريد. خواص خان په خپل ژوند کې دداسې پيښو سره ډير ډير مخ شوې و ، په دې خاطر کله چې مالديو دښاره راووت اودهغه لاره يې و نيوله نو هغه ته په دې اړه کومه حيرانتيا پيدا نه شوه ، مالديو دخواص عسکرو ته د دمې او ارام کولو مهلت هم ورنه کړ اوپه ډير ځواک سره يې دخواص خان په عسکرو باندې حمله وکړه. مالديو فکر کاوه چې څرنګه چې دخواص خان عسکرو په پرلپسې توګه مزل کړې دې او لرې لرې واټنونه يې وهلي دي نو د هغوې د ستومانتيا په اساس به هغوې ددې مقابلې توان و نه لرى او ان په همغه لمړۍ حمله کې به له منځه ولاړ شي. خو دخواص خان په جنرالانو کې دا نه وه چې ددښمن په مقابل کې دې غاړه ښکته کړي. دمالديو دحملې په مقابل کې د خواص خان عسکرو هم بلمقابل يرغل وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخواص خان دا حمله هم ډیره عجیبه وه . هغه د تکبیر او ازونه کول او لښکریې هم ورسره دا غږ را غبرګاوه . د لږې شیبې وروسته د ګړندي جنګ وروسته دمالدیو لښکر د خواص خان په لاسو مات شوې و او زیات شمیر یې له منځه تللي وو . پخپله مالدیو د راجپوتانه په بې نومه سیمو کې پناه واخسته ،اوس نو هغه دشیرشاه سوری له پاره یو ډول بې ضرره ګرزیدلې و ، په دې توګه خواص خان د سانچور په کلا باندې ولکه وکړه.

شیرشاه سوری هم د جالور ښار په خپلې ولکې کې واخست اودهغې د ولکې وروسته یې د سانبهر او کچاون ښارونو ته مخه کړه. دا دواړه ریاستونه دجودپور د کوچنیو ښارګوټو ځخه ګڼل کیږی ، کچاون د جودپور په شمال شرق کې په ۱۲۸ میله واټن کې پروت دې او د اجمیر د ښار ځخه میله شرق کې واقع دي. او سانبهر هغه ته ورنژدې دې

دا دواړه ښارونه د عسکری اړخه ډیره مهم او ستراتیژیک اهمیت لري ځکه چې دا د اجمیر ، امبر او شیخاوایی د ماروړان سره یو ځای کوي. اوس نو شیرشاه سوري د مالدیو د سلطنت په ډیرو برخو باندې ولکه کړې وه ، د کچاون او سانبهر په لور د تللو په وخت کې دد دې ځآیو خلکود شیرشاه سوري دلښکرو تر مخه لږ څه مقاومت وکړ خو شیرشاه سوری هغه مقاومت له منځه یوړ او په دې دواړو ښارونو یې هم ولکه وکړه .

ددې دواړو ښارونو دولکې نه وروسته شیرشاه سوری دخواص خان سره بیرته یوځاې شو ، اوس نو دهغوې تر مخه درې ښارونه هر یو چتوړ ، کالنجر او بهانه پراته وو. شیرشاه سوري د ټولو تر مخه د مشهور ښار د چتوړ د کلا د نیولو په لور مخه کړه.

په هغووختوکې د چتوړ راجه اودهي سین و ،کله چې هغه ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري دخپل متحده لښکرسره یو ځاې د چتوړ دنیولو په لور په ډیره ګړندی توګه را روان دې ، نو هغه ډیر اندیښمن شو ، دخپلو سالارانو غونډه یې راوبلله. ټوله سلا وکړه چې د شیرشاه سوری سره جنګ کول خپل مرګ ته بلنه ورکول دي نو په دې اساس هغوې باید دشیرشاه سوری اطاعت او فرمانبرداری ته غاړه کیږدي.

راجه اودهي سینګهـ دا وړاندیزو مانه ، په دې اساس کله چې شیرشاه سوری دچتوړ ته دولس میله واټن پورې ورنژدې شو نو اودهی سینګهـ دهغه په خدمت کې را حاضر شو او دښار کونجي یې دشیرشاه سوری تر مخه ډالۍ کړه . په دې توګه چتوړ د جنګ پرته دشیرشاه سوری په ولکه کې پریوت.

۸۰

د راجپوتانه دنیولو له پاره د شیرشاه سوري تر مخه اوس یواځې دبندیل کهنډ سیمه پرته وه. په بندیل کهنډ کې دوه ستر ښارونه پراته وو چې یو یې کالنجر نومیده او بل یې بهانه ،اوس نو شیرشاه سوری ددې دواړو ښارونو د سوبه کولو هوډ کړې و.

دبندیل کهنډ دنیولو له پاره لمړۍ شیرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره یو ځاې د سانچور نه مخته کچوراهه ته راغې او هملته یې قیام وکړ. او کچوراهه یې د خپل فوځ مرکز و ګرځاوه. هملته یې دخوراک ذخایر را ټول کړل تر څو په کالنجر باندې دحملې په وخت کې یې لښکر ته دهمدې ځایه خوراک او نور د اړتیاوړ شیان برابر کړي. ددې وروسته بیا شیرشاه سوری د کالنجر په ښارونو باندې د حملې له پاره ورمخته کیدل پیل کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندیل کهنډ دا سې سیمه ده چې او ربنت په کې کم کیږي ، حاصلات یې هم ډیر کم دي ، زراعتي سیستم یې هم خراب و ، دهقانانو ته په اسانۍ سره روزي نه رسیدله . او نه یې خپل فصلونه په ارامۍ او ډاډ سره تر لاسه کولای شول . په دې سیمه کې به چې د چاسره د غلو اوداړه مارانو مرسته نه وه هغه په کې ژوند نه شو کولای . ستر ستر غرونه او د نه تیریدو وړ ځنګلونه یې درلودل ،دغه ټول ماحول پخپله یو ایمانداره وګړې هم غلا او ډاکې ته اړکاوه.

هماغه و چې شیرشاه سوری تر ټولو دمخه دخپل لښکر سره یو ځاې د کالنجر په لور مخه کړه ، دکالنجر یوه کلا دغره په څوکه پرته ده او د سمندر څخه یې ۱۲۰۳ فټه هسکوالې درلود. محیط یې په څلورو یا پنځه میلو شاوخوا کې و .شاوخواته یې هم ټول غرونه پراته وو ، ددې غرونو تر منځه ۱۲۰۰ ګزه ستر خندق کینل شوې و چې دتیریدو وړ نه ګڼل کیده . ترځنګ یې ددې کلا دیوالونه هم ډیره ستر او عمودې شکله و چې پورته والې یې ۱۵۰ فټو څخه تر ۱۸۰ فټو پورې رسیده. دکلا څلورو خواو ته دیوالونه و.

دکالنجر داکلا د اله اباد څخه شمال غرب ته دکچور راهه څخه سل میله او شمال شرق لورې ته ۳۸ میله د پنې څخه شمال شرق او ۲۵ میله د ریوړا دښار په لور پرته ده.

شیرشاه سوري دې کلا ته د رارسیدو سره سم په یو لوړ ځاې کې دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو وکړ او بیا یې دکالنجر دکلا په کتلو پیل وکړ. هغه د کالنجر د کلا دنیولو له پاره دهمغه پلان څخه کار واخست چې د راې سین او چندریري دکلاګانو د نیولو له پاره یې عملې کړې و.

شیرشاه سوری دخواص خان سره یو ځاې د کالنجر کلا کلابنده کړه خو خپل ځوې جلال خان یې د بهانه د نیولو په لور ولیږه.هغه ته یې حکم وکړ چې بهانه کلابنده کړی او د ولکه کولو هڅه یې وکړي. تر څو د بهانه څخه دلته د کالنجر کلا ته دراجپوتانو بسپنه را ونه رسیږي. په دې توګه به دغوې هیلې له منځه ولاړې شي او کالنجر به په اسانۍ سره سوبه کړل شي.جلال خان هم هلته د ورتلو سره بهانه کلابند کړه او د څو ورځو کلابندۍ نه وروسته یې هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخستله.

د کالنجر دکلابندۍ نه سمدستي وروسته شیرشاه سورې ته دا ډاګیزه شوه چې دکالنجر ددیوالونو جوړښت دا سې دې چې دتوپ ګولۍ پرې اغیز نه شی شیندلې ،په دې خاطر هغه د کالنجر د ولکه کولو له پاره بله لاره خپله کړه.

شیرشاه سوری د ښو خټو لوښې جوړ کړل ، هغه یې دبارودو نه ډک کړل او په هغې کی یې پټاکۍ کېښودې بیا یې خپلو عسکرو ته حکم وکړ چې دې لوښو کې اېښول شوو پټاکیو ته اور ورته کړي او د کلا دننه یې ور ګذار کړي،څه وخت چې دکلا په اوسیدونکو باندې د بارودو نه ډک دغه لوښې د اور دسکروټو په څیر ور پریوځي نو په ښار کې به اور ولګیږي ،په دې توګه به دښار خلک خپله وسله په ځمکه کیږدي او تسلیم به شي.

د شیرشاه د حکم سره سم دهغه لښکر دبارودو دغه ډک لوښې د اور دبځرکو په څیر کلا ته ور غورځول چې په پایلو کې یې د کلا په ډیره برخه کې اور ولګید ، دبدقسمتۍ څخه ، دباروتو یو ډک لوښې هغه وخت بیرته په باروتو کې را پریوت چې ددیوال سره ولګید او د دیوال څخه د تیرید و په ځاې بیرته راستون شو. دهغې په واسطه د باروتو په امبار کې اور ولګید او شیرشاه سوری چې په خپله هملته ولاړ و هم د باروتو په دې اور کې وسځید. هغه سپاهیان چې دا کار یې تر سره کاوه هغوې هم ټول په دې اور کې لو لو په شول، دشیرشاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوری نیمایی وجود بلکل سوزیدلې و ، هغه یی په همدې حال کې خپلې خیمې ته را وست خو دهغه حالت هره لمحه دخرابیدو په لور روان وو.

شیرشاه سوري ته دخپلې مړینې په اړه یقین پیدا شو نو سمدستي یی خواص خان راوباله ، خواص خان په منډه منډه دشیرشاه سوری خیمې ته راغي ،شیرشاه سوری ورته په ډیر شفقت سره وویل چې:

خواص خانه زویه !تا زما له پاره هغه څه وکړل چې له تاڅخه یی د کولو هیله کیده . داسې وګڼه چې تا زما د هیلو او امیدونو نه پورته زما سره په ټولو فتوحاتو کې برخه واخسته. خو اوس چې دکومې پیښې زه ښکار شوې یم داسې بریښې چې دا به زما په مړینه باندې منتج شي. دا هم شونې ده چې زه به د څو لمحو میلمه و اوسم. ځکه چې مرګ همدا اوس زما سره پټونې کوي. خو ګوره زویه !ددې نړۍ څخه دکوچ کولو دمخه زما اخري هیله داده چې زه غواړم چې د کالنجر د سوبې خبر د خپلې مړینې څخه مخته واورم. او له تاڅخه غواړم چې دخپلې میړانې اوبهادرۍ له مخې دا کار سمدستي تر سره کړې او دا خبر ماته راکړې

دشیرشاه سوری دې خبرو خواص خان د اور په سکروټو کینوه. څرنګه چې د باروتو په واسطه دښار په یوې برخې کې اورلګیدلې و او دښار ساتونکې د اور په مړه کولو مصروف و . خواص خان دهمدې موقع نه په ګټې اخستلو سره د کلا په دیوالونو باندې د رسیو پاتخې جوړې کړې او د په دیوالو د ورختولو کار یی په ډیره بیړه باندې تر سره کړ. په دیوالو دخواص خان د ورختلو سره سم هلته په ښار کې یو قیامت راغې ، هغه ټول هغه ساتونکې چې دديوالو سره تړ څنګ یی دنده تر سره کوله له منځه یوړل. اود کالنجر په دیوالو یی ولکه وکړه.

دکالنجر په دیوالونو باندې د ولکې کولو سمدستي وروسته خواص خان لاندې ښکته شو او د شهرپناه دروازه یی پرانسته خپل لښکریی ښار ته را ننویست. د لږڅه مزاحمت اومقاومت وروسته یی په ټوله کلا باندې ولکه وکړه ، هغه وخت چې د کالنجر د کلا د سوبې خبر شیرشاه سوری ته راورسیدو نو هغه د ځنګدن په اخري پړاو کې و او کلیمه طیبه یی لوستله. هغه په سجده پریوت اودخپل خداې شکر یی ادا کړ اوپه همدې وخت کې یی روح د جسم څخه پرواز وکړ. (انا لله وانا الیه راجعون)

۸۱

کملاوتي او مهاکوي دواړه د فدایی خان د قبیلې په یوې خیمې کې ناست وو. هغوی بې په زنځیرونو کې داسې را نغاړلې وو چې د تیښتې لارې پیدا نه کړي . دواړو په خپلو منځو کې خبرې اترې کولې . په همدې وخت کې خیمې ته خواص خان ، ګنګا ، نیرمل ، اوفدایی خان یوځاې ورننوتل.دهغوی څلورو واړو په یو ځاې کتلو سره کملاوتي ډیره خفه اوحیرانه شوه . هغې وکتل چې ګنګا دخپل ښکلې زوې سره ولاړه ده. دګنګا او نیرمل په کتلو سره د کملاوتي دخولې څخه په ناڅاپي توګه را ووتل چې ایا تاسو دواړه ژوندي یاست ؟ په ځواب کې ورته ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیره عجیبه توګه کتل. په دې وخت کې د کملاوتي حالات ډیره خراب شوي و. ګنګا ورته د لږڅه په غور سره دکتلو نه وروسته وویل:

ګوره کملاوتي !ددنیا په دې ژوند کې نرمي هم شته او سختي هم. نیکي هم شته او بدي هم. خوشحالي هم شته او خفګان هم. محبت هم شته او نفرت هم. خو تا دا ټول جذبات له منځه وړي دي اوله ځانه دې یو شیطاني قوت جوړ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چې کله د لمړي ځل له پاره دلته راغلې او تيرمل ته دې دا ټول حقيقت ووايه او هغه دې د خپل ځان سره د ملګرې کولو هڅه وکړه نو دا فکر کاوه چې د نيرمل د باورى کيدو وروسته به ته زما خاوند خواص خان ووژنى. خو په هماغه ورځ چې تا د نيرمل سره خبرې وکړې نو نيرمل زه او زما خاوند خواص خان دواړو ته دا ټوله پيښه وويله. او د همغې ورځې وروسته زه اوزما ميړه به دورځې له اړخه ويده کيدو اود شپې له اړخه به موپهره کوله. ما خوته خپل ميړه ته راواده کړې اودهغې ښځه مې کړې اوپه دې توګه مې غوښتل پر تا احسان وکړم اوستا په زړه کې راپاريدونکې دغه توپان په يوه ډول په مينه بدل کړم ، زما آند داو چې ته به زما دميړه دښځې کيدو وروسته دهغه د وژلو د پلان څخه لاس واخلې اودهغې دښځې په څير دهغه خدمت وکړې. اوپه دې توګه به ستا انتقام په محبت او مينه باندې بدل شي،

خو تا تل زما او زما د ميړه د مړينې پروګرام تر لاس لاندې نيولې و. زما د ميړه پر خلاف دې د بدلې داخستلو پلان جوړ کړ. کملاوتي واوره !تا زما په سر کې د کونډتون ايرې ، او زما په غوږونو کې د ګولونو په ځاې د خاورو د اچولو هڅې وکړې. تا زه د کونډتوب ښنه ګرځولم.

ګنګا ورته بيا وويل:

ګوره کملاوتي !ته به خامخا غمژنه شوې يې. چې ستا دواړو ملګرو زه او نيرمل دواړه وژلې يو اودهغې قتل په اړه يې تاته خبر هم درکړې و. خوستا د معلوماتو په خاطر بايد ووايم چې زما او دخواص خان نه علاوه چې دنيرمل دوژلو له پاره کوم دوه کسه قاتلان دمهاکوبي له اړخه را استول شوي و هغه زمونږ د ساتونکو له اړخه ووژل شول او دهغې پر ځاې مو نږ خپل ساتونکي در وليږل تر څو ستا ټول پلانونه کشف او تا د ښارنې لاندې ونيسي. هغوې دواړه زمونږ خلک و او هغوې تاته په رواغو وويل چې ګنګا و نيرمل دواړه يې وژلی دي.

ګوره کملاوتي مونږ اوس د کالنجر ښار هم فتحه کړ، اوس به لښکر بيرته د سهسرام په لور کوچ کوي. ځکه په د ې جنګ کې شيرشاه سوری شهيد شوې دې اومونږ دهغه لاش سهسرام ته منتقلو. ته او مهاکوبي دواړه به خپل پاته ژوند په همدې زنځيرونو کې تيروئ، اوپه همدې قبيلې کی به يې تيروئ.

ددې خبرو وروسته ګنګا خپل نازکه لاسونه د خواص خان د ملا څخه را چاپيره کړل اوپه ډيره مينه يې ورته وويل چې: راځه چې نور ددې ځايه ځو. په دې وخت کې کملاوتي چغې کړې او ګنګا ته يې وويل چې:

ګنګا خورې لږه شيبه صبر وکړئ ، زه تاسو ته څه ويل غواړم. دهغې وروسته چې تاسو کومه سزا ماته راکوئ زه به يې و منم

خواص خان اوګنګا د کملاوتي په لور وکتل او رته يې وويل چې:څه ويل غواړې همدا اوس يې ووايه.

ګوره ګنګا !ته يوه ډيره ستره ښځه يې. زه ستا په پرتله هيڅ هم نه يم. بيا هم چې کومه ګناه له ما څخه شوې ده زه دهغې په اړه ستاسو دواړو څخه ښښنه غواړم. او ژمنه کوم چې په راتلونکې کې به د يوه مخلصه ښځې په څير دنده تر سره کوم. اودخواص خان په خدمت کې به يم. په دې اساس ماته ښښنه وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ورته په ډېر غضب سره وویل چې: تاته په هیڅ صورت ښښنه نه شي کیدې. دښښنې مطلب به داوي چې ته هر وخت چې وغواړې په ما او زما په مېړه به حمله کوې.

کملاوتي ورته یو ځل بیا وویل چې: ګوره ګنګا خورې! زه تاته دا ډاګیزه کوم چې زه دخواص خان د زوې مور کیږم. په دې خاطر له ما سره ظلم اوتیرې مه کوئ. ګنګا ورته یوځل بیا په ډیره قهر سره وویل چې: کملا! د ماربچې چې لوې شي نو دهغه څخه زهري چیچونکې مار جوړیږي. خو زه تاته دا هم ډاګیزه کول غواړم چې خواص خان تاته طلاق درکړې دې، اوس ته په خوشحالۍ سره دمهاکوي سره واده وکړه او د محترم فدایی خان په دې خیمه کې په زنځیرونو کې تړلې دخپل واده مراسم په ځای کړه، اوس نو ستا زما د مېړه خواص خان سره هیڅ ډول اړیکې نه شته. ته ازاده یې، هرڅنګه چې غواړې همغسې ژوند کوه.

د ګنګا په دې خبرو باندې کملاوتي خپل سر ټیټ کړ او په زوره زوره یې په ژړا پیل وکړ، خواص خان، ګنګا، فدایی خان، ګنګا او نیرمل ټول دهغې دخیمې څخه ووتل، د لږ ځنډ وروسته فدایی خان د خپلې قبیلې سره یو ځای د بنګال په لور کوچ و کړ، په داسې حال کې چې خواص خان دخپل لښکر سره یوځای د سهسرام په لور دشیرشاه سوری مړي په ډیره درنښت سره روان کړ.

(دشیرشاه سوری وروسته دهغه زوې جلال خان، خواص خان د خپل ځان له پاره خطر وګڼه او په چل ول سره یې په داسې حال کې شهید کړچې د قران کریم تلاوت یې کاوه. د وژلو وروسته یې هغه د دهلي دلال دروازې تر څنګ خاورو ته وسپاره. خوپه دې وخت کې داسې توره سیلۍ راغله چې ورځ په شپه بدله کړه، ددې سیلۍ سره سم سخته زلزله هم راغله او د دهلی زیات شمیر کورونه یې له منځه یوړل. دخواص خان د تقوې، اخلاص او نیکو اخلاقو په اساس خلکو هغه د «خان ولي» په نامه یاد کړ. (انا لله و انا الیه راجعون)

پای.

نېټه: ۱۳۸۹/۱۱/۴ | 24-01-2011

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد قريب الرحمن سعيد نورې پښتو ژباړې :

1. اسلامي سيات.(مولانا گوهر الرحمن«رح»)(چاپ شوى)
2. اسلامي رياست.(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(د چاپ لاندې)
3. خلافت او ملوکيت..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوى)
4. پرده ..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوى)
5. د حديثو د انکار نه د قران تر انکاره پورې.(مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوى)
6. دنبوت پاى.(مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوې دي)
7. دصلاح الدين يوبي ريښتني پيښې(دايمان پلورونکو داستان)(التمش)(چاپ شوې دې)
8. د رسول الله(ص) د انقلاب حکمت.(سيد اسعد گيلاني «رح»)(چاپ شوى)
9. يو شمير نورې کوچنۍ رسالې (په اردو او پښتو ژبو) چې نومونه يې زما په ليکنو کې کتلائ شئ.
10. د بايزيد يلدرم تاريخي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
11. د سلطان علاو الدين خلجيي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
12. د شيرشاه سورې مشهور ناول (همدا اوس د چاپ لاندې دي)
13. لاسوندونه او وثيقې: د رسول الله ﷺ له وخته تر راشدينو خلفاؤ پورې (تر چاپ لاندې دي)
14. په هيواد کې د سولې د پايښت په اړه زمونږ آند (همدا اوس د کار لاندې دي)
15. مونږ او توحيد د بشير احمد لودهي ليکنه (د چاپ لاندې)
16. زيات شمير پښتو مضامين او د انګليسې او د اردو ژبو څخه ژباړل شوې او هم په انګليسي ژبه سياسې شننې ، مقالې او ليکنې چې په پښتو او نګليسي ژبو ورځپاڼو او يو شمير اونيزو او مياشتنيزو کې خپاره شوې دي (په خواشينۍ سره چې ريکارډ يې له ژباړن سره نشته).

د کتاب پاى

LARAWBAR

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library